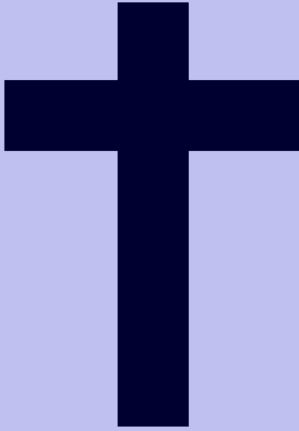

Η Καινή Διαθήκη

The Greek New Testament: SBL Edition

Ἡ Καινὴ Διαθήκη

The Greek New Testament: SBL Edition

copyright © 2010 Society of Biblical Literature and Logos Bible Software

Language: Ἑλληνικά (Greek, Ancient)

Dialect: Ancient

Updated to source dated 2023-07-10 from <https://github.com/LogosBible/SBLGNT>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that: You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-07-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files dated 13 Jul 2024
481db0ad-89b5-5f26-acd4-a04def98bd07

Contents

FRT	1
INT	2
ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ	9
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ	52
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ	84
ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ	133
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	169
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ	216
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α	232
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β	249
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ	260
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ	266
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	272
ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ	276
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α	280
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β	284
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α	286
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β	290
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ	293
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ	295
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ	296
ΙΑΚΩΒΟΥ	308
ΠΕΤΡΟΥ Α	313
ΠΕΤΡΟΥ Β	318
ΙΩΑΝΝΟΥ Α	321
ΙΩΑΝΝΟΥ Β	326
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ	327
ΙΟΥΔΑ	328
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	330
ΟΤΗ	353
ΧΧΑ	356
ΒΑΚ	358

The Greek New Testament
SBL Edition
 Edited by
Michael W. Holmes
Society of Biblical Literature
Atlanta, Georgia
Logos Bible Software
Bellingham, Washington

THE GREEK NEW TESTAMENT: SBL EDITION

© 2010 by the Society of Biblical Literature and Logos Bible Software

The electronic text of the SBLGNT may be freely downloaded at <http://sblgnt.com>.

End-User License Agreement

1. This work is released under the Creative Commons Attribution License 4.0.
2. If you need additional permissions and licensing, address those to:
 Rights and Permissions Office
 Society of Biblical Literature
 825 Houston Mill Road, Suite 350
 Atlanta, GA 30329 USA
3. You must always attribute quotations from the SBLGNT. If you quote fewer than 100 verses of the SBLGNT in a single print or electronic work, you can attribute it by simply adding “SBLGNT” after the quotation. Use of 100 or more verses in a single work must be accompanied by the following statement:
 Scripture quotations marked SBLGNT are from the *The Greek New Testament: SBL Edition*. Copyright 2010 Society of Biblical Literature and Logos Bible Software.
 With online or electronic quotations, link “SBLGNT” and “*The Greek New Testament: SBL Edition*” to <http://sblgnt.com>, “Society of Biblical Literature” to <http://sbl-site.org>, and “Logos Bible Software” to <http://logos.com>.

Introduction

The Text

The Greek New Testament: SBL Edition (SBLGNT) is a new edition of the Greek New Testament, established with the help of earlier editions. In particular, four editions of the Greek New Testament were utilized as primary resources in the process of establishing the SBLGNT. These editions (and their abbreviations) are:

WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, <i>The New Testament in</i>
Treg	Samuel Prideaux Tregelles, <i>The Greek New Testament, Edited from Ancient</i>
NIV	Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski, <i>A Reader's Greek New Testa</i>
RP	<i>The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005</i> , compile

Establishing the Text

The starting point for the SBLGNT was the edition of Westcott and Hort. First, the WH text was modified to match the orthographic standards of the SBLGNT (described below). Next, the modified version was compared to the other three primary editions (Treg, NIV, and RP) in order to identify points of agreement and disagreement between them. Where all four editions agreed, the text was tentatively accepted as the text of the SBL edition; points of disagreement were marked for further consideration. The editor then worked systematically through the entire text, giving particular attention to the points of disagreement but examining as well the text where all four editions were in agreement.⁷ Where there was disagreement among the four editions, the editor determined which variant to print as the text;⁸ occasionally a reading not found in any of the four editions commended itself as the most probable representative of the text and therefore was adopted. Similarly, where all four texts were in agreement, the editor determined whether to accept that reading or to adopt an alternative variant as the text.⁹ In this manner, the text of the SBLGNT was established.

A comparison of this new text with the four editions listed above, using as the data base the 6,928 variation units recorded in the accompanying apparatus (described below), reveals the following patterns of agreement and difference:

⁷ **o:** For a brief overview of the editor's methodological and historical perspectives with regard to the practice of New Testament textual criticism, see Michael W. Holmes, "Reconstructing the Text of the New Testament," in *The Blackwell Companion to the New Testament* (ed. David E. Aune; Oxford: Wiley-Blackwell, 2010), 77–89. ⁸ **o:** Or, to put the matter a bit more precisely, which variant most likely represents the form in which the text first began to be copied and to circulate. ⁹ **o:** In all, there are fifty-six variation units in the SBLGNT where the editor preferred a reading not found in any of the four primary editions. In thirty-eight of those instances, the editor's preferred reading is also read by WH^{marg} (30x) and/or Treg^{marg} (2x) and/or NA (10x).

	Agreements	Disagreements
SBL–WH:	6,048	880
SBL–Treg:	5,700	1,228
SBL–NIV:	6,311	617
SBL–RP:	969	5,959

Also interesting is a comparison of agreements of the SBLGNT with one of the four editions against the other three and, vice versa, SBLGNT and the other three against the one:

SBL + WH vs. Treg NIV RP:	99
SBL + Treg vs. WH NIV RP:	28
SBL + NIV vs. WH Treg RP:	59
SBL + RP vs. WH Treg NIV:	66
SBL + Treg NIV RP vs. WH:	365
SBL + WH NIV RP vs. Treg:	150
SBL + WH Treg RP vs. NIV:	103
SBL + WH Treg NIV vs. RP:	4,875

Orthography and Related Matters

The orthography of this edition (including accents and breathings¹⁰) follows that of the Bauer-Danker-Arndt-Gingrich lexicon (BDAG).¹¹ This includes both text and apparatus: entries in the apparatus generally have been conformed to the orthography of BDAG regardless of the spelling of the source edition.

With regard to elision (e.g., ἀλλ' for ἀλλά), crasis (e.g., καγώ for καὶ ἐγώ), movable ν, and the interchange between first aorist and second aorist verb endings, the text of Westcott and Hort has been followed. As in the case of orthography, this guideline generally applies to the apparatus as well as the text.

Capitalization

Capitalization follows the pattern of the third edition of *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations*,¹² which capitalizes (1) the first word of a paragraph, (2) the first word of direct speech, and (3) proper nouns.¹³ Occasionally capitalization in a variant reading in the apparatus may follow that of the source edition.

¹⁰ **o:** Occasionally breathings are as much a matter of interpretation as of lexicography. In agreement with a minority of the membership of the UBS Editorial Committee (see Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on The Greek New Testament* [London: United Bible Societies, 1971], 616 [a discussion of Phil 3:21 not found in the second edition]), the SBLGNT occasionally prints a rough breathing on forms of αὐτός. ¹¹ **o:** *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd ed., revised and edited by Frederick William Danker; based on the 6th ed. of Walter Bauer's *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*; Chicago: University of Chicago Press, 2000). Thus ἀγνεία, not ἀγνία (so WH), or, e.g., in the case of words with movable ς (cf. BDF §21), ἄχρι, μέχρι, and οὕτως are printed throughout, unless BDAG indicates otherwise (ἄχρις, Gal 3:19 and Heb 3:13; μέχρις, Mark 13:30, Gal 4:19, Heb 12:4; οὕτω, Acts 23:11, Phil 3:17, Heb 12:21, Rev 16:18). A rare exception to the guideline is the adoption of νοουηνίας rather than νεομηνίας in Col 2:16. ¹² **o:** Michael W. Holmes, ed., *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations* (3rd ed.; Grand Rapids: Baker Academic, 2007). ¹³ **o:** A category that offers, to be sure, numerous opportunities for differences of opinion.

Verse Division, Punctuation, and Paragraphing

The verse divisions follow those of the Nestle-Aland/United Bible Societies Greek texts.¹⁴ Differences between editions have not been recorded.

Punctuation generally follows that of Westcott and Hort. Regular exceptions include instances where a textual decision or the adoption of NRSV paragraphing required a corresponding change in punctuation. Where Westcott and Hort employed two consecutive punctuation marks (such as a comma following or preceding a dash; see 1 Tim 1:5; 2:7), these have been reduced to a single mark. A high point has been added before direct speech if no other punctuation is present. Occasionally other changes have been made as required by context.

Paragraphing generally follows the pattern of the NRSV. Conflicts between NRSV paragraphing and Westcott and Hort punctuation have been resolved on a contextual basis.¹⁵

Symbols Used in the Text

ⵀ or ⵁ or ⵂ ¹	A textual note pertains to the following word. When identical words in
ⵀ or ⵁ	A textual note pertains to the enclosed words. When identical phrases
[]	The enclosed text is doubtful. ¹⁶

The Apparatus

The textual apparatus provides information about a wide range of textual variants.¹⁷ It records all differences between the text of the SBLGNT and the texts of WH, Treg, NIV, RP, and NA except for those differences that fall in the category of “orthography and related matters” (discussed above).¹⁸ That is, the apparatus does not take note of differences that are solely a matter of orthographic variation or that involve only elision, crasis, movable ν , interchange between first and second aorist verb endings, and the like; it does record all other differences between the SBL text and the texts of the five other editions just listed.

The four primary editions (WH Treg NIV RP) are cited for every variation unit (of which there are 6,928).¹⁹ NA is cited only when it differs from NIV. Occasionally a marginal reading of WH or Treg or the text of another edition is cited, usually in support of a reading adopted by the editor that is not found in any of the four primary editions, but sometimes in other circumstances as well.

¹⁴ **o**: A partial exception occurs at the end of Acts 19, where (in accordance with some editions and many recent translations) a forty-first verse number has been placed in the text, but in brackets ([41]), to indicate uncertainty regarding its status. ¹⁵ **o**: For example, at the end of Phil 1:18, WH’s punctuation was given preference over the NRSV paragraph break, whereas at Phil 2:14 the NRSV paragraphing was followed rather than the WH punctuation (which was changed accordingly).

¹⁷ **o**: In general, it closely follows the pattern of the apparatus in Holmes, *The Apostolic Fathers* (3rd ed.). ¹⁸ **o**: This means that the apparatus includes nearly all the variant or alternative readings noted in the margins or notes of most recent major English translations and numerous translations into other languages as well. ¹⁹ **o**: For variants involving the verses or parts of verses that WH print between double brackets (ⵀⵁ), WH is cited in the apparatus between brackets (i.e., [WH]).

In each note, the reading of the text is always presented first, in bold, followed by its supporting evidence; the variant reading(s) and supporting evidence follow. Because the different editions use single brackets ([]) in the text in different ways, the apparatus does not record details regarding an edition's use of brackets in its text.

Symbols Used in the Notes

Treg	Samuel Prideaux Tregelles, <i>The Greek New Testament, Edited from An</i>
Treg ^{marg}	Indicates a reading printed by Tregelles in the margin of his edition.
WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, <i>The New Testar</i>
WH ^{app}	Indicates a reading discussed by WH in the <i>Appendix</i> to their edition
WH ^{marg}	Indicates an alternative reading printed by WH in the margin of thei

Understanding the Apparatus: A Brief Guide

This brief guide supplements what is said above about the apparatus to the SBLGNT by offering further explanation and examples.

The textual apparatus provides a textual note for each of the more than 6,900 instances of variation in the SBLGNT. In each note, the marked reading in the text is always listed first, in bold, and followed immediately by its supporting evidence. The separator bracket (]) comes next, followed by the variant reading(s) and supporting evidence. Multiple variant readings in the same variation unit are separated by a semicolon (;), as in the second variant in Matt 22:30 below (τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV).

Symbols in the text alert the reader to the presence of textual notes in the apparatus. The most frequently used symbols are [†] and [∘]; the former marks a single word, and the latter encloses a multiple-word phrase. If the same word is marked a second time in the same verse, the [†] symbol is used to mark the second occurrence (as in Matt 10:28 below, twice). If an identical multiword phrase is marked a second time in the same verse, the [∘] symbols are used to mark the second occurrence (as in John 18:39 below). In both cases, for clarity the symbols are repeated in the textual note. (More complex cases are discussed below.)

Matt 10:28 text:

28 καὶ μὴ [†]φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν· [∘]φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον [†]καὶ ψυχὴν [∘]καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέεννῃ.

textual notes in apparatus:

10:28 [†]φοβεῖσθε Treg NIV RP] φοβηθῆτε WH

10:28 [∘]φοβεῖσθε WH NIV] φοβήθητε Treg RP

10:28 [†]καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP

10:28 [∘]καὶ WH Treg NIV] + τὸ RP

John 18:39 text:

39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν[∘] ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν[∘] τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

textual notes in apparatus:

10:39 ἀπολύσω ὑμῖν[∘] WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP

10:39 ἀπολύσω ὑμῖν[∘] WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP

Matt 22:30 text:

30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἑγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν·

textual notes in apparatus:

22:30 γαμίζονται WH Treg NIV] ἐγαμίζονται RP

22:30 θεοῦ Holmes] τοῦ θεοῦ RP; - WH Treg NIV

22:30 τῷ WH Treg NIV] - RP

Variant readings can be one of three types: addition, omission, or substitution. An addition is signaled by the plus sign (+), which indicates that the following word or words are added to the reading of the text by the supporting edition(s) listed after the additional words. In Matt 10:28 above, for example, taking the third and fourth variants together, the SBL text reads καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα (with WH Treg NIV), while the RP text— adding τὴν after ἑκαὶ and τὸ after ἑκαὶ —reads καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.

An omission is signaled by the minus sign (-) or dash, which indicates that the word(s) marked in the text are omitted by the supporting edition(s) listed after the minus sign. In the second variant in Matt 22:30 above, where the SBL text reads ὡς ἄγγελοι θεοῦ, WH Treg NIV omit the word θεοῦ and thus read only ὡς ἄγγελοι (see also the last variant in 22:30).

If there is neither a plus nor a minus sign, the variant reading is a substitution: the word(s) marked in the text are replaced by the word(s) in the variant reading by the supporting edition(s) listed after the variant reading. In the first variant in Matt 10:28, for example, the SBL text reads φοβεῖσθε (with Treg NIV RP), while the WH text reads φοβηθῆτε (see also the second variant in this verse, both variants in John 18:39, and the first variant in 22:30).

The above examples cover a very large proportion of the variation units in the apparatus, though more complex cases do sometimes occur. If, for example, the same word is marked more than twice in the same sentence, the symbols ¹ and ² are used for subsequent occurrences (as in 1 Cor 12:10 below, where the same word is marked four times). Occasionally, the ^α symbols (whose typical use was described above) can also be used to mark a shorter multiword variant that occurs inside a longer multiword variant (see Luke 22:43-44 below). Also, a single-word variant marker (°) can occur inside a regular set (°) of multiple-word variant markers (as in John 13:2 below). A key point to remember when encountering an “opening” multiple-word marker, whether ‘ or °, is always to look for the corresponding “closing” marker (° or ’); this will help to avoid confusion.

1 Cor 12:10 text:

10 ἄλλω ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω προφητεία, ¹ἄλλω διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρω γένη γλωσσῶν, ²ἄλλω ἔρμηνεῖα γλωσσῶν·

textual notes in apparatus:

12:10 ἄλλω Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

12:10 ἄλλω Treg] + δὲ WH NIV RP

12:10 ¹ἄλλω Treg] + δὲ WH NIV RP

12:10 ἑτέρω WH Treg NIV] + δὲ RP

12:10 ²ἄλλω Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

Luke 22:43-44 text:

43 ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἄπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἔκτενέστερον προσήχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἰδῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν·

textual notes in apparatus:

22:43-44 ὥφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]]

22:43-44 ἀπ' NIV RP] ἀπὸ τοῦ [[WH]] Treg

22:43-44 καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP

Here the symbols [∘] mark off a variant involving the inclusion (by Treg NIV RP) or omission (by WH) of verses 43-44. Within that larger variant, a smaller multiword variant marked by [∘] involves a word-order difference. Since the [∘] “opening” symbol always is matched by a [∘] “closing” symbol, and the [∘] symbol always corresponds with [∘], it is possible to “nest” the two variants without confusion as to where each begins and ends.

This variant offers an opportunity to comment on the use of another symbol, [[WH]]. There are some verses that Westcott and Hort did not think belonged to the genuine text but that they did not feel free to remove completely from their printed text due to its antiquity or intrinsic interest. In the first entry in the apparatus (ὥφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]]), the symbol [[WH]] signals that Westcott and Hort placed verses 43-44 inside double brackets, whereas Treg NIV RP included them in their texts. In the third variant (καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP), involving a difference in word order, the presence of [[WH]] signals that Westcott and Hort support the same word order as NIV and reminds us that they did not view the phrase (or the verse of which it is a part) as part of the original text.

John 13:2 text:

2 καὶ δείπνου ἑτιμωμένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκός εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου,

textual notes in apparatus:

13:2 γινομένου WH Treg NIV] γενομένου RP

13:2 ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ. WH Treg NIV] Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκ. ἵνα αὐτὸν παραδῶ RP

13:2 Ἰσκαριώτου NIV RP] Ἰσκαριώτης WH Treg

In this instance, the word-order variation (ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου) is unrelated to the separate variant involving the spelling of Ἰσκαριώτου, so they have been set up as separate variants, the smaller one “nested” inside the larger. The larger variant bounded by the symbols [∘] deals with the word-order variation, while the variant signaled by the [∘] symbol deals with the spelling variation.

Two other matters call for comment. One is punctuation, which in general is not taken into account in the textual notes. Occasionally, however, a variant may carry with it consequences for how the verse is punctuated. In these cases, punctuation is included in the textual note, as in the second variant in Rev 21:4:

21:4 ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NIV RP

Here the inclusion of ὅτι (supported by Treg NIV RP) alters the syntax of the sentence and so requires a change in punctuation, from the full stop of WH to a comma. The textual note, therefore, indicates both the textual variants and the punctuation that corresponds with them.

The other is the use of ellipsis (...) in the textual notes. Sometimes it is used to save space, especially in variants involving word order. In Matt 15:37 (καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν) ἐπὶ σπυρίδας πλήρεις), for example, giving the full text of each variant would result in a textual note like this:

15:37 τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV] ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων RP

The use of ellipses to replace exactly the same words in each variant results in a shorter note:

15:37 τὸ ... κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV] ἦραν τὸ ... κλασμάτων RP.

In other cases the use of ellipses helps to make clear the places where two or more textual variants actually differ. In Acts 9:31, for example, the entire verse is enclosed by a pair of multiword variant markers (31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο'). The apparatus, however, looks like this:

9:31 Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NIV] Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομούμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP

Here the ellipses not only save space but also reveal clearly the places where the variant readings differ and the nature of the variation (singular versus plural).²⁰

²⁰ **0:** The introduction has been slightly modified to conform with the formatting of this electronic edition. The text of the New Testament has been updated to the V1.2 text from github.com/LogosBible/SBLGNT.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ υἱοῦ Δαυιδ υἱοῦ Ἀβραάμ.

2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδα καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ, Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρῶμ, Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλωμών, 5 Σαλωμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βόες* δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβὴδ† δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, 6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυιδ τὸν βασιλέα.

Δαυιδ †δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, 7 Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, § 8 Ἀσάφ† δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν, 9 Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, Ἰωαθάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ, Ἀχάζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκιάν, 10 Ἐζεκιίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμώς† δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν,* 11 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνας.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλώνας Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ, 13 Ζοροβαβέλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, 14 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιοῦδ, 15 Ἐλιοῦδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, 16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυιδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυιδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνας γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνας ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. Ἰμνηστευθεὶς τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. 19 Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι* ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. 20 ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυιδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν† τὴν γυναικά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἅγιον· 21 τέξεται δὲ υἷόν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. 22 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· 23 Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἷόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. 24 Ἐγερθεὶς § δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν

* 1:5 Βόες ... Βόες WH NA28] Βοὸς ... Βοὸς Treg; Βοὸς ... Βοὸς RP † 1:5 Ἰωβὴδ ... Ἰωβὴδ WH Treg NA28] Ἰωβὴδ ... Ἰωβὴδ RP ‡ 1:6 δὲ WH Treg NA28] + ὁ βασιλεὺς RP § 1:7 7-8 Ἀσάφ Ἀσάφ WH Treg NA28] Ἀσά Ἀσά NIV RP * 1:10 Ἀμώς Ἀμώς WH Treg NA28] Ἀμών Ἀμών NIV RP † 1:18 Ἰησοῦ WH NA28 RP] - Treg ‡ 1:18 γένεσις WH Treg NA28] γέννησις RP § 1:18 Ἰμνηστευθεὶς WH Treg NA28] + γὰρ RP * 1:19 δειγματίσαι WH Treg NA28] παραδειγματίσαι RP † 1:20 Μαρίαν WH NA28] Μαρὶάμ Treg RP ‡ 1:22 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP § 1:24 ἐγερθεὶς WH Treg NA28] Διγερθεὶς RP

τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν* καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2

¹ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα ² λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης* ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. ⁵ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· ⁶ Καὶ σύ, Βηθλέεμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

⁷ Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, ⁸ καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν· Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς† περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὔρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἔλθω προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹ οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἔλθω· ἐστάθη‡ ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ¹⁰ ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹ καὶ ἔλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹² καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

¹³ Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ§ τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεύγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ* κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

¹⁶ Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεΐλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις αὐτῆς ἀπὸ διευτοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν† διὰ‡ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη‡ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν.

¹⁹ Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ§ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ²⁰ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²¹ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν* εἰς γῆν Ἰσραήλ. ²² ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει† τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου‡ ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη

* **1:25** υἱόν WH Treg NA28] τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον RP * **2:3** ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης WH Treg NA28] Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς RP † **2:8** ἐξετάσατε ἀκριβῶς WH Treg NA28] ἀκριβῶς ἐξετάσατε RP

‡ **2:9** ἐστάθη WH Treg NA28] ἔστη RP § **2:13** φαίνεται κατ' ὄναρ WH NA28 RP] κατ' ὄναρ φαίνεται Treg * **2:15** ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP † **2:17** διὰ WH Treg NA28] ὑπὸ RP ‡ **2:18** ἠκούσθη WH Treg NA28] + θρῆνος καὶ RP

§ **2:19** φαίνεται κατ' ὄναρ WH Treg NA28] κατ' ὄναρ φαίνεται RP *

* **2:21** εἰσῆλθεν WH Treg NA28] ἦλθεν RP † **2:22** βασιλεύει WH NA28] + ἐπι RP Treg ‡ **2:22** τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου WH Treg NA28] Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ RP

τῆς Γαλιλαίας, ²³ καὶ ἔλθων κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας ² καὶ *λέγων· Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ἰδιὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ[‡] ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. ⁵ τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, ⁶ καὶ ἔβαπτιζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ποταμῷ[§] αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

⁷ Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ * εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας ⁹ καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγείρει τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ ἢ δὴ ἔδῃ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

¹¹ Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω[‡] ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρὶ[§]· ¹² οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναῖξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην* τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.

¹³ Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ. ¹⁴ ὁ δὲ Ἰωάννης[‡] διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με; ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν[‡]· Ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. ¹⁶ βαπτισθεὶς δὲ[§] ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη* ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεώχθησαν[†] οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα[‡] θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστέραν ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν·[§] ¹⁷ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. ² καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσεράκοντα καὶ νύκτας τεσεράκοντα ὕστερον ἐπεινάσεν. ³ καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ*· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἐγγραπται· Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπι[‡]παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.

* **3:2** καὶ Treg NA28 RP] - WH † **3:3** διὰ WH Treg NA28] ὑπὸ RP ‡ **3:4** ἦν αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἦν RP § **3:6** ποταμῷ WH Treg NA28] - RP * **3:7** αὐτοῦ Treg NA28 RP] - WH † **3:10** ἐδῃ WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ **3:11** ὑμᾶς βαπτίζω WH Treg NA28] βαπτίζω ὑμᾶς RP § **3:11** καὶ πυρὶ WH Treg NA28] - RP * **3:12** ἀποθήκην WH NA28 RP] + αὐτοῦ Treg † **3:14** Ἰωάννης Treg NA28 RP] - WH ‡ **3:15** πρὸς αὐτόν Treg NA28 RP] αὐτῷ WH § **3:16** βαπτισθεὶς δὲ WH Treg NA28 RP] καὶ βαπτισθεὶς RP * **3:16** εὐθὺς ἀνέβη WH Treg NA28] ἀνέβη εὐθὺς RP † **3:16** ἠνεώχθησαν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP NA28 ‡ **3:16** πνεῦμα WH] τὸ πνεῦμα τοῦ Treg NA28 RP § **3:16** περιστέραν WH] + καὶ Treg NA28 RP * **4:3** ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν RP † **4:4** ὁ WH Treg NA28] - RP ‡ **4:4** ἐπὶ WH NA28 RP] ἐν Treg

⁵ Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν[§] αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σου καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε, ἥμποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ⁷ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

⁸ Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ⁹ καὶ εἶπεν* αὐτῷ· Ταῦτά σοι πάντα[†] δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ¹⁰ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἦ Ὑπαγε[‡] Σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ¹¹ τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

¹² Ἀκούσας ἡ δὲ[§] Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ¹³ καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρά ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὀρίοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλίμ· ¹⁴ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁵ Ἦ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλίμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹⁶ ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτίᾳ* φῶς εἶδεν[†] μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. ¹⁷ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσαι καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

¹⁸ Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς· ¹⁹ καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. ²⁰ οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ²¹ καὶ πρὸς ἀκείθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²² οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

²³ Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ[‡], διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ²⁴ καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις·[§] συνεχομένους[§] δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἰερουσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5

¹ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσήλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ² καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτούς λέγων·

³ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

⁴ μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

⁵ μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

⁶ μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

⁷ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

⁸ μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

⁹ μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

[§] 4:5 ἔστησεν WH Treg NA28 | ἔστησεν RP * 4:9 εἶπεν WH Treg NA28 | λέγει RP † 4:9 σοι πάντα WH Treg NA28 | πάντα σοι RP ‡ 4:10 Ἦ Ὑπαγε WH Treg NA28 | + ὀπίσω μου NIV RP § 4:12 δὲ WH Treg NA28 | + ὁ Ἰησοῦς RP * 4:16 σκοτία WH Treg | σκότει NA28 RP † 4:16 φῶς εἶδεν WH Treg NA28 | εἶδεν φῶς RP ‡ 4:23 ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ WH NA28 | ὁ Ἰησοῦς ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ Treg; ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς RP § 4:24 συνεχομένους WH Treg | + καὶ NA28 RP

¹⁰ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

¹¹ μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἰπωσιν πᾶν ἴσχυον* καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. ¹² χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἔδωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

¹³ Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἐξω† καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

¹⁴ Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁶ οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

¹⁷ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλύσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁹ ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιῆσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη‡ πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

²¹ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ ἑαυτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἶπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἶπῃ· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ²⁴ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθαι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ*, μὴ ποτε σε παραδῷ ὁ ἀντιδικὸς τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς† τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ²⁶ ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδώσῃς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

²⁷ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Οὐ μοιχεύσεις. ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀποληθῇ ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ³⁰ καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀποληθῇ ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ‡.

³¹ Ἐρρέθη ἡ δὲ§ Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. ³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων* τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτήν ἴμοιχευθῆναι† καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχάται.

³³ Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλας· μῆτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μῆτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστὶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μῆτε εἰς

* 5:11 πονηρὸν WH Treg NA28] + ῥήμα RP † 5:13 βληθὲν ἐξω WH Treg NA28] βληθῆναι ἐξω καὶ RP

‡ 5:20 ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη WH NA28] ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν Treg RP § 5:22 αὐτοῦ WH NA28] + εἰκὴ Treg RP

* 5:25 μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ WH Treg NA28] ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ RP † 5:25 κριτῆς WH NA28] + σε παραδῷ Treg RP ‡ 5:30 εἰς γέενναν ἀπέλθῃ WH Treg NA28] βληθῇ εἰς γέενναν RP

§ 5:31 δὲ WH Treg NA28] + ὅτι RP * 5:32 πᾶς ὁ ἀπολύων WH Treg NA28] ὃς ἂν ἀπολύσῃ RP

† 5:32 μοιχευθῆναι WH Treg NA28] μοιχᾶσθαι RP

Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν· ³⁷ ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ καὶ, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

³⁸ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιοστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει [§] εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα[†] στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἀγαρεύσει μίλιον ἕν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² τῷ αἰτοῦντί σε ῥός[‡] καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

⁴³ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν [§] καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ^{*}διωκόντων ὑμᾶς· ⁴⁵ ὅπως γέννησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν[†] οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτό[‡] ποιοῦσιν; ⁴⁷ καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφούς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἔθνικοι ^{*} τὸ αὐτό[†] ποιοῦσιν; ⁴⁸ Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς[‡] ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος [§] τέλειός ἐστιν.

6

¹ Προσέχετε ἵνα^{*} τὴν δικαιοσύνην[†] ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θαυθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

² Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου, ⁴ ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ[‡] καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ἱσοῖς[§]

⁵ Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς^{*} οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως[†] φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν[‡] ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ οὐ δὲ ὅταν προσέχη, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλεισας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ἱσοῖς[§]

⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἔθνικοι, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· ⁸ μὴ οὖν ὁ ^{*} οἰωθῆτε αὐτοῖς, οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃν χρειάν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

⁹ Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἀγιασθῆτω τὸ ὄνομά σου, ¹⁰ ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθῆτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπι[†] γῆς·

[‡] 5:36 ποιῆσαι ἢ μέλαιναν WH Treg NA28] ἢ μέλαιναν ποιῆσαι RP § 5:39 ραπίζει WH Treg NA28] ράπισει RP * 5:39 εἰς WH Treg NA28] ἐπὶ RP † 5:39 σιαγόνα NIV RP] + σου WH Treg NA28

[‡] 5:42 ῥός WH Treg NA28] δίδου RP § 5:44 ὑμῶν WH Treg NA28] + εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς RP * 5:44 τῶν WH Treg NA28] + ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ RP † 5:45

ἐν WH Treg NA28] + τοῖς RP [‡] 5:46 τὸ αὐτό WH NA28 RP] οὕτως Treg § 5:47 ἀδελφούς WH Treg NA28] φίλους RP * 5:47 ἔθνικοι WH Treg NA28] τελῶναι RP † 5:47 τὸ αὐτό WH Treg

NA28] οὕτως RP [‡] 5:48 ὡς WH Treg NA28] ὥσπερ RP § 5:48 οὐράνιος WH Treg NA28] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP * 6:1 δὲ WH NA28] - Treg NIV RP † 6:1 δικαιοσύνην WH Treg NA28] ἐλεημοσύνην

RP [‡] 6:4 κρυπτῷ WH Treg NA28] + αὐτὸς RP § 6:4 σοι WH Treg NA28] + ἐν τῷ φανερῷ RP * 6:5 προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς WH Treg NA28] προσέχη οὐκ ἔση ὥσπερ RP † 6:5 ὅπως WH Treg

NA28] + ἂν RP [‡] 6:5 ὑμῖν WH Treg NA28] + ὅτι RP § 6:6 σοι WH Treg NA28] + ἐν τῷ φανερῷ RP * 6:8 ὁ Treg NA28 RP] + θεὸς ὁ WH † 6:10 ἐπὶ WH Treg NA28] + τῆς RP

11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἄφηκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἁποδηροῦ· 14 ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις* οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὄταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ* ἀποδώσει σοι.

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· 20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· 21 ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ἡμεῶν ἐκεῖ ἐστὶ καὶ ἡ καρδιά ἡμεῶν·

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς. ἐὰν οὖν ᾖ ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· 23 ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

24 Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε* μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθητε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; 26 ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συναγορεύουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; 27 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν ἕνα; 28 καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. 30 εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 31 μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· Τί φάγωμεν; ἢ· Τί πίωμεν; ἢ· Τί περιβαλώμεθα; 32 πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων. 33 ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει αὐτῆς* ἄρκετόν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7

1 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· 2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. 3 τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ

‡ 6:12 ἀφήκαμεν WH Treg NA28] ἀφίεμεν RP * 6:13 πονηροῦ WH Treg NA28] + Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμὴν RP * 6:15 ἀνθρώποις NA28] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν WH Treg NIV RP † 6:16 ὡς WH Treg NA28] ὡσπερ RP ‡ 6:16 ὑμῖν WH Treg NA28] + ὅτι RP § 6:18 κρυφαίῳ WH Treg NA28] κρυπτῷ RP * 6:18 κρυφαίῳ WH Treg NA28] κρυπτῷ RP † 6:21 σου WH Treg NA28] ὑμῶν RP ‡ 6:21 σου WH Treg NA28] ὁμῶν RP § 6:22 ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς WH NA28] ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ἢ Treg RP * 6:25 φάγητε Holmes WH marg] + ἢ τί πίητε WH Treg NA28; + καὶ τί πίητε RP † 6:28 αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν WH NA28] αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν Treg; αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει RP ‡ 6:32 ἐπιζητοῦσιν WH Treg NA28] ἐπιζητεῖ RP § 6:33 βασιλείαν WH] + τοῦ θεοῦ Treg NA28 RP * 6:34 αὐτῆς WH] ἑαυτῆς Treg NA28; τὰ ἑαυτῆς RP

σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῶ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ⁴ ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἄφες ἐκ* ἄλω τὸ κάρφος ἔκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἴδου ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ; ⁵ ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον ἔκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν†, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

⁶ Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε ἑκαπατήσουσιν* αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

⁸ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει καὶ τῷ κρούοντι ἄνοιγεται ⁹ ἢ τίς ἔστιν* ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ† οὐδὲ αὐτοῦ ἄρτον— μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁰ ἢ* καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ ¹¹— μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹¹ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

¹² Πάντα οὖν ὅσα ἔαν* θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἔστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

¹³ Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη† καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ¹⁴ ὅτι* στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν.

¹⁵ Προσέχετε ¹⁶ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι ἄρπαγες. ¹⁶ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μῆτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν ἑσταφυλάς* ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; ¹⁷ οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ· ¹⁸ οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν† οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. ¹⁹ πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ²⁰ ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς* οὐρανοῖς. ²² πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; ²³ καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνω ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

²⁴ Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ²⁵ ἄνδρι φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν* ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, θεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς ὁμοιωθήσεται ἄνδρι μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν† ἐπὶ τὴν ἄμμον. ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ

* **7:4** ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP † **7:5** ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκὸν WH Treg NA28] τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου RP ‡ **7:6** καταπατήσουσιν WH Treg NA28] καταπατήσωσιν RP § **7:8** ἀνοιγήσεται WH NA28 RP] ἀνοίγεται Treg * **7:9** ἔστιν NA28 RP] – WH Treg † **7:9** αἰτήσῃ WH Treg NA28] ἔαν αἰτήσῃ NIV RP ‡ **7:10** ἢ WH Treg NA28] – RP § **7:10** ἰχθὺν αἰτήσῃ WH Treg NA28] ἔαν ἰχθὺν αἰτήσῃ RP * **7:12** ἔαν WH NA28] ἄν Treg RP † **7:13** ἢ πύλη Treg NA28 RP] – WH ‡ **7:14** ὅτι WH] ὅτι δὲ NIV; τί Treg RP NA28 § **7:15** Προσέχετε WH NA28] + δὲ Treg RP * **7:16** σταφυλάς WH Treg NA28] σταφυλῆν RP † **7:18** ποιεῖν Treg NA28 RP] ἐνεργεῖν WH ‡ **7:21** τοῖς WH Treg NA28] – RP § **7:24** ὁμοιωθήσεται WH Treg NA28] ὁμοίωσω αὐτόν RP * **7:24** αὐτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP † **7:26** αὐτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP

ποταμοί και ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι και προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, και ἔπεσεν, και ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

²⁸ Και ἐγένετο ὅτε ἔτέλεσεν* ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσαντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων και οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν§

8

¹ Καταβάντος δὲ αὐτοῦ* ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. ² και ἰδοὺ λεπρὸς ἑπροσελθὼν† προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. ³ και ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ‡ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· και εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ και λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα μηδεὶ εἶπῃς, ἀλλὰ ὑπάγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, και προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

⁵ Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ§ εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν ⁶ και λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ και* λέγει αὐτῷ† Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ και ἀποκριθεὶς‡ ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, και ἰαθήσεται ὁ παῖς μου· ⁹ και γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἑξουσίαν§ ἔχων ὑπὲρ ἐμαυτὸν στρατιωτικῆς, και λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, και ἔρχεται, και ἄλλω· Ἐρχου, και ἔρχεται, και τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, και ποιεῖ. ¹⁰ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν και εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἑπαρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ* εὗρον. ¹¹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν και δυσμῶν ἤξουσιν και ἀνακληθήσονται μετὰ Ἀβραάμ και Ἰσαὰκ και Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς και ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹³ και εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχη· Ὑπαγε, ὡς† ἐπίστευσας γενηθήτω σοι· και ἰάθη ὁ ἑπαῖς‡ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

¹⁴ και ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην και πυρέσσουσαν· ¹⁵ και ἤφατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, και ἀφήκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, και ἠγέρθη και διηκόνει αὐτῷ. ¹⁶ Ὀψίας δὲ γενομένης προσῆνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· και ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, και πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ¹⁷ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥῆθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν και τὰς νόσους ἐβάστασεν.

¹⁸ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἄλλοιους ὄχλους§ περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. ¹⁹ και προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρῃ. ²⁰ και λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἰ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν και τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ²¹ ἔσπερος δὲ τῶν μαθητῶν* εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν και θάψαι τὸν πατέρα μου. ²² ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει† αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι, και ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

‡ 7:28 ἐτέλεσεν WH Treg NA28] συνετέλεσεν RP § 7:29 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP * 8:1 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NA28] Καταβάντι δὲ αὐτῷ RP † 8:2 προσελθὼν WH Treg NA28] ἐλθὼν RP ‡ 8:3 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 8:5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NA28] Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ RP * 8:7 και Treg NA28 RP] - WH † 8:7 αὐτῷ WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP ‡ 8:8 και ἀποκριθεὶς NA28 RP] ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg § 8:9 ἐξουσίαν Treg NA28 RP] + τασόμενος WH * 8:10 παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ WH Treg NA28] οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν RP † 8:13 ὡς WH NA28] και ὡς Treg RP ‡ 8:13 παῖς WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP § 8:18 πολλοὺς ὄχλους Treg RP] ὄχλον WH NA28 * 8:21 μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP † 8:22 λέγει WH Treg NA28] εἶπεν RP

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῶ ῥεις*πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 24 καὶ ἰδοὺ σεισμός μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. 25 καὶ ῥπροσελθόντες ῥῥηγειραν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, ῥσῶσον* ἀπολλύμεθα. 26 καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοὶ ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπέτιμήσεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 27 οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· Ποταπὸς ἐστὶν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ῥαὐτῶ ὑπακούουσιν*;

28 Καὶ ῥἐλθόντος αὐτοῦ* εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν ῥαδαρηνῶν ῥσὺπήνησαν αὐτῶ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημεῖων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης. 29 καὶ ἰδοὺ ῥκραζαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ ῥσοί* οὐ ἐ τοῦ θεοῦ; ῥῥηθες ὥδε πρὸ καιροῦ βασανίσαί ἡμᾶς; 30 ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. 31 οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ῥἀπόστειλον ἡμᾶς† εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. 32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ῥπάγαγε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὸς χοίρους* καὶ ἰδοὺ ῥώρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη ῥκατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ῥδασιν. 33 οἱ δὲ βόσκοντες ῥφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. 34 καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ῥὐπάντησιν* τῶ ῥησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὥπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν.

9

1 Καὶ ῥἐμβὰς* εἰς†πλοῖον διεπέρασεν καὶ ῥῥηθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῶ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνῃς βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ ῥησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῶ παραλυτικῶ· ῥθάρσει, τέκνον· ῥἀφιενταί*σου αἱ ἁμαρτίαι ῥ. 3 καὶ ἰδοὺ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ. 4 καὶ εἰδὼς* ὁ ῥησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· ῥῥνατί†ἐνθυμείσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ῥμῶν; 5 τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ῥῥαφιενταί*σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ῥῥεγειρε ῥκαὶ περιπάτει; 6 ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ῥχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας— τότε λέγει τῶ παραλυτικῶ· ῥῥεγερθεὶς* ἄρον σου τὴν κλίνην καὶ ῥπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 7 καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 8 ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ῥἐφοβήθησαν* καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

9 Καὶ παράγων ὁ ῥησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τῷ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῶ· ῥἀκολουθεὶ μοι· καὶ ἀναστὰς ῥκολούθησεν αὐτῶ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ῥαἰ*ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῶ ῥησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ῥῥλεγον ῥτοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει

‡ 8:23 εἰς WH Treg] + τὸ NA28 RP § 8:25 προσελθόντες WH Treg NA28] + οἱ μαθηταὶ RP * 8:25 σῶσον WH Treg NA28] + ἡμᾶς NIV RP † 8:27 αὐτῶ ὑπακούουσιν WH Treg NA28] ὑπακούουσιν αὐτῶ RP ‡ 8:28 ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐλθόντι αὐτῶ RP § 8:28 Γαδαρηνῶν WH Treg NA28] Γεργεσηνῶν RP * 8:29 σοί WH Treg NA28] + ῥησοῦ RP † 8:31 ἀπόστειλον ἡμᾶς WH Treg NA28] ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν RP ‡ 8:32 τοὺς χοίρους WH Treg NA28] τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων RP § 8:32 ἀγέλη WH Treg NA28] + τῶν χοίρων RP * 8:34 ὑπάντησιν WH Treg NA28] συνάντησιν RP * 9:1 ἐμβὰς WH Treg RP NA28] + ὁ ῥησοῦς NIV † 9:1 εἰς WH Treg NA28] + τὸ RP ‡ 9:2 ἀφιενταί WH Treg NA28] ἀφῶνταί RP § 9:2 σου αἱ ἁμαρτίαι WH Treg NA28] σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου RP * 9:4 εἰδὼς WH Treg NIV] ἰδὼν RP NA28 † 9:4 ῥνατί WH Treg NA28] + ὁμοί RP ‡ 9:5 ῥαφιενταί WH Treg NA28] ῥαφῶνταί RP § 9:5 ῥεγειρε WH Treg NA28] ῥεγειραι RP * 9:6 ῥεγερθεὶς NA28 RP] ῥεγειρε WH Treg † 9:8 ἐφοβήθησαν WH Treg NA28] ἐθαύμασαν RP ‡ 9:10 καὶ WH Treg RP NA28] - NIV § 9:11 ῥλεγον WH Treg NA28] εἶπον RP

ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² ὁ δὲ* ἀκούσας εἶπεν† Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. ¹³ πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν· Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἤλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς‡

¹⁴ Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν ἁλλά § οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύναται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; ἔλευσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ¹⁶ οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. ¹⁷ οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ γε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἁπόλλυνται* ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.

¹⁸ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντες αὐτοῖς ἰδοὺ ἄρχων εἰς ἔλθῶν† προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελευτήσεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθεος τὴν χειρὰ σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει‡ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἰμορροῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὅπισθεν ἤψατο τὸ κορασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ²¹ ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ σωθήσομαι. ²² ὁ δὲ Ἰησοῦς ἁστραφεῖς § καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ²⁴ ἔλεγεν* Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει· καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὐτῆ εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

²⁷ Καὶ παράγοντι ἐκείθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν ἁὐτῷ† δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ § Δαυίδ. ²⁸ ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· Ναί, κύριε. ²⁹ τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ καὶ ἠνέωχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἔνεβριμήθη § αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ὁρατε μηδεὶς γινωσκέτω· ³¹ οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλη τῇ γῇ ἐκείνῃ.

³² Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον* κωφὸν δαιμονιζόμενον· ³³ καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. ³⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

³⁵ Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ἁμαλακίαν† ³⁶ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὥσει‡ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. ³⁷ τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· ³⁸ δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἔργατας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

* **9:12** δὲ WH NA28] + Ἰησοῦς Treg RP † **9:12** εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP ‡ **9:13** ἁμαρτωλούς WH Treg NA28] + εἰς μετάνοιαν RP § **9:14** πολλά Treg RP NA28] - WH NIV * **9:17** ἀπόλλυνται WH Treg NA28] ἀπολοῦνται RP † **9:18** ἐλθὼν Treg NA28 RP] προσελθὼν WH ‡ **9:19** ἠκολούθει WH Treg] ἠκολούθησεν NA28 RP § **9:22** στραφεῖς WH Treg NA28] ἐπιστραφεῖς RP * **9:24** ἔλεγεν WH Treg NA28] λέγει αὐτοῖς RP † **9:27** αὐτῷ Treg NA28 RP] - WH ‡ **9:27** υἱὲ WH RP] υἱὸς Treg NA28 § **9:30** ἐνεβριμήθη WH Treg NA28] ἐνεβριμήσατο RP * **9:32** ἄνθρωπον Treg NA28 RP] - WH † **9:35** μαλακίαν WH Treg NA28] + ἐν τῷ λαῷ RP ‡ **9:36** ὥσει WH NA28 RP] ὡς Treg

10

1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. 2 τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ* Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, 3 Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ ῥαββῆος† 4 Σίμων ὁ Καναναῖος‡ καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν. 5 Τοῦτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθῃτε· 6 πορευέσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. 7 πορευόμενοι δὲ κηρῦσσετε λέγοντες ὅτι Ἥγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, †νεκροὺς ἐγείρετε*, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 9 μὴ κτήσῃσθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, 10 μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον† ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ‡ 11 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθῃτε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἀξίος ἐστίν· κἀκεῖ μέναιτε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε. 12 εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀπάσασθε αὐτήν· 13 καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἔπιστραφήτω. 14 καὶ ὅς ἂν* μὴ δεχθῆται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω† τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. 16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. 17 προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 19 ὅταν δὲ παραδώσιν‡ ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε§ δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· 20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. 21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς, 22 καὶ ἔσονται μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. 23 ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν* ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τούτῃ† Ἰσραὴλ ἕως ἂν‡ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δούλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἔπεκάλεσαν§ πόσω μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. 26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἐστὶν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὐκ ἀκούετε, κηρῦξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. 28 καὶ μὴ

* 10:2 αὐτοῦ Treg RP]+ καὶ WH NA28 † 10:3 Θαδδαῖος WH Treg NA28] Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς

θαδδαῖος RP ‡ 10:4 Καναναῖος WH Treg NA28] Κανανίτης RP § 10:4 ὁ WH NA28] - Treg RP

* 10:8 νεκροὺς ἐγείρετε WH Treg NA28] - RP † 10:10 ῥάβδον WH Treg NA28] ῥάβδους RP

‡ 10:10 αὐτοῦ WH Treg NA28]+ ἐστὶν RP § 10:13 πρὸς Treg NA28 RP] ἐφ' WH * 10:14

ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP † 10:14 ἕξω WH Treg NA28] - RP ‡ 10:19 παραδώσιν WH Treg

NA28] παραδώσιν RP § 10:19 λαλήσητε WH Treg NA28] λαλήσετε RP * 10:23 ἑτέραν WH

Treg NA28] ἄλλην RP † 10:23 τοῦ WH RP NA28] - Treg NIV ‡ 10:23 ἂν Treg NA28 RP] - WH

§ 10:25 ἐπεκάλεσαν WH Treg NA28] ἐκάλεσαν RP

ῥοβεῖσθε* ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνει· ῥοβεῖσθε† δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον ῥκαὶ‡ψυχὴν ῥκαὶ§σωμα ἀπολέσει ἐν γενένη. 29 οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναί εἰσίν. 31 μὴ οὖν ῥοβεῖσθε* πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν†έμοι ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ῥἐν οὐρανοῖς. 33 ὅστις ῥδ' ἀν‡ἀρνήσεται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι ῥκἀγὼ αὐτὸν§ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ῥἐν* οὐρανοῖς. 34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. 35 ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τὸν πατρός αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νόμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, 36 καὶ ἔχθροι τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. 37 ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 39 ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὕρησει αὐτήν. 40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. 42 καὶ ὃς ἀν†ποτίση ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσω τoὶς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρῦσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ πέμψας ῥδιᾶ* τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 3 εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε. 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ ῥχωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. 6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ῥἐάν‡μὴ σκανδαλισθῆ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 ἀλλὰ τί ἐξήλατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν ῥμαλακοῖς§ ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ῥβασιλέων* ῥεῖσιν† 9 ἀλλὰ τί ἐξήλατε; προφήτην ἰδεῖν; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.‡ 10 οὗτός§ ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. 11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μεζῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μεζῶν αὐτοῦ ἐστιν. 12 ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασαὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. 13 πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου

* 10:28 [φοβεῖσθε Treg NA28 RP] φοβηθῆτε WH † 10:28 [φοβεῖσθε WH NA28] φοβῆθητε Treg RP ‡ 10:28 [καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP § 10:28 [καὶ WH Treg NA28] + τὸ RP * 10:31 φοβεῖσθε WH Treg NA28] φοβηθῆτε RP † 10:32 ἐν NIV RP] + τοῖς WH Treg NA28 ‡ 10:33 δ' ἀν NA28 RP] δὲ WH Treg § 10:33 κἀγὼ αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν κἀγὼ RP * 10:33 ἐν NIV RP] + τοῖς WH Treg NA28 † 10:42 ἀν WH Treg NA28] ἐάν RP * 11:2 διὰ WH Treg NA28] δύο RP † 11:5 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:6 ἐάν NA28 RP] ἀν WH Treg § 11:8 μαλακοῖς WH Treg NA28] + ἰματίοις RP * 11:8 βασιλέων WH Treg NA28] βασιλείων RP † 11:8 εἰσίν Treg NA28 RP] - WH ‡ 11:9 ; προφήτην ἰδεῖν WH] ἰδεῖν; προφήτην Treg NA28 RP § 11:10 οὗτός WH NA28] + γὰρ Treg RP

ἐπροφήτευσαν· ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ¹⁵ ὁ ἔχων ῥῶτα * ἀκούετω.

¹⁶ Τίτι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ ἐκαστῷ ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις· ¹⁷ ἄλλοι οὐκ ἔβουλησαν εὐαγγελίσασθαι ὑμῖν καὶ οὐκ ὤρχησασθε· ἔβουλησάντων καὶ οὐκ ἐβουλήσασθε· ¹⁸ ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσιν· Δαιμόνιον ἔχει· ¹⁹ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων * αὐτῆς.

²⁰ Τότε ἤρξατο * ἐνεδικάζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· ²¹ Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν· οὐαὶ σοι, Βηθσαΐδα· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πόλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. ²² Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. ²³ καὶ σὺ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆσθαι; ἕως ἄβου καταβῆσθαι· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν * αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἄν μέχρι τῆς σήμερον. ²⁴ Πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

²⁵ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐξομολογῶμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ²⁶ ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐβούληται ἐγένετο· ἔμπροσθέν σου. ²⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

²⁸ Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ²⁹ ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ³⁰ ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν.

12

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἔπορευθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπεινάσαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχτας καὶ ἐσθίειν. ² οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· Ἰδοὺ οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπεινάσεν * καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ πῶς εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ * οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασι οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοι εἰσιν; ⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζον ἐστὶν ὧδε. ⁷ εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστίν· Ἐλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους. ⁸ κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

* **11:15** ῥῶτα WH NA28] + ἀκούειν Treg RP † **11:16** καθημένοι ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις WH Treg NA28] ἐν ἀγοραῖς καθημένοι καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἐταίροις αὐτῶν RP ‡ **11:17** λέγουσιν WH Treg NA28] καὶ λέγουσιν RP § **11:17** ἐβουλήσασθαι WH Treg NA28] + ὑμῖν RP * **11:19** ἔργων WH Treg NA28] τέκνων RP † **11:20** ἤρξατο WH Treg RP NA28] + ὁ Ἰησοῦς NIV ‡ **11:23** μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆσθαι WH Treg NA28] ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθῆσθαι RP § **11:23** καταβῆσθαι WH Treg NA28] καταβασθῆσθαι RP * **11:23** ἐγενήθησαν WH Treg NA28] ἐγένοντο RP † **11:23** ἔμεινεν WH Treg NA28] ἔμειναν RP ‡ **11:25** ἐκρυψας WH Treg NA28] ἀπέκρυψας RP § **11:26** εὐδοκία ἐγένετο WH NA28] ἐγένετο εὐδοκία Treg RP * **12:3** ἐπεινάσεν WH Treg NA28] + αὐτὸς RP † **12:4** ἔφαγον, ὃ WH NA28] ἔφαγεν, ὃ Treg; ἔφαγεν οὐς RP

⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν· ¹⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος* χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἑθεραπεύειν ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἔσται* ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; ¹² πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. ¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ὑπερβαίνειν σου τὴν χεῖρα*· καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ Ἐξεληθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ* ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

¹⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς γουὸς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν, ¹⁷ ἵνα* πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου· εἰς ὃν* εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν. ²¹ καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.

²² Τότε ἑπροσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός*· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν ἑκωφῶν ἄλαλεῖν καὶ βλέπειν. ²³ καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυὶδ; ²⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. ²⁵ εἰδὼς ἡ δὲ* τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. ²⁶ καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν*. ²⁸ εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἄρπάσαι* ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ³⁰ ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ³¹ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται* τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. ³² καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ* αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

³³ Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γάρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκειται. ³⁴ γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει

‡ **12:10** ἄνθρωπος WH Treg NA28] + ἦν τὴν RP § **12:10** θεράπευειν WH Treg RP] θεράπευσαι NA28 * **12:11** ἔσται WH NA28 RP] - Treg † **12:13** σου τὴν χεῖρα WH Treg NA28] τὴν χεῖρά σου RP ‡ **12:14** ἐξεληθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ WH Treg NA28] οἱ δὲ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ ἐξεληθόντες RP § **12:15** αὐτῷ WH NIV] + ὄχλοι Treg RP NA28 * **12:17** ἵνα WH Treg NA28] ὅπως RP † **12:18** εἰς ὃν NA28 RP] ὃν WH; ἐν ᾧ Treg ‡ **12:22** προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός Treg RP NA28] προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν WH NIV § **12:22** κωφόν WH Treg NA28] τυφλὸν καὶ κωφόν καὶ RP * **12:25** δὲ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP † **12:27** κριταὶ ἔσονται ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν ἔσονται κριταὶ RP ‡ **12:29** ἀρπάσαι WH Treg NA28] διαρπάσαι RP § **12:29** διαρπάσει WH Treg RP NA28] διαρπάσῃ NIV * **12:31** ἀφεθήσεται WH Treg NA28] + τοῖς ἀνθρώποις RP † **12:32** τούτῳ τῷ WH Treg NA28] τῷ νῦν RP

πονηρά. ³⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥήμα ἀργὸν ὃ ἑλαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· ³⁷ ἕκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

³⁸ Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῶς τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ³⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ τοῦ προφήτου. ⁴⁰ ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴¹ ἄνδρες Νινευίται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωῆ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωῆ ὤδε. ⁴² βασιλίσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὤδε.

⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ τότε λέγει· Ἐἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω * ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἔλθὼν εὐρίσκει†σχολάζοντα‡σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου χεῖρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

⁴⁶ Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἕξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. ⁴⁷ εἶπεν δὲ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἕξω ἐσθήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι * ⁴⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι†αὐτῷ· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; ⁴⁹ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ⁵⁰ ὅστις γὰρ ἂν ποιῇ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτὸς μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13

¹ Ἐν * τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς† τῆς†οικίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· ² καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς‡πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. ³ καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεύρειν. ⁴ καὶ ἐν τῷ σπεύρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπесεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἔλθόντα τὰ πετεινά§ κατέφαγεν αὐτά. ⁵ ἄλλα δὲ ἔπесεν ἐπὶ τὰ πετρῶδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξαντέλειεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, ⁶ ἡλίου δὲ ἀνατειλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ⁷ ἄλλα δὲ ἔπесεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαὶ καὶ ἔπνιξαν* αὐτά. ⁸ ἄλλα δὲ ἔπесεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἐξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα. ⁹ ὃ ἔχων ὧτα†ἀκούετω.

‡ **12:36** λαλήσουσιν WH Treg NA28] ἐὰν λαλήσωσιν RP § **12:38** αὐτῷ WH Treg NA28] - RP

* **12:44** εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω WH Treg NA28] †επιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου RP † **12:44** εὐρίσκει WH Treg RP NA28] + τὸν οἶκόν NIV ‡ **12:44** σχολάζοντα Treg NA28 RP] + καὶ WH

§ **12:46** δὲ RP] - WH Treg NA28 * **12:47** εἶπεν ... λαλῆσαι Treg NA28 RP] - WH † **12:48** λέγοντι WH Treg NA28] εἰπόντι RP * **13:1** Ἐν WH Treg NA28] + δὲ RP † **13:1** τῆς WH Treg NA28] ἀπὸ τῆς RP

‡ **13:2** εἰς WH Treg NA28] + τὸ RP § **13:4** ἐλθόντα τὰ πετεινά WH NA28] ἦλθεν τὰ πετεινά καὶ RP; ἦλθον τὰ πετεινά καὶ Treg * **13:7** ἔπνιξαν NA28] ἀπέπνιξαν WH Treg RP † **13:9** ὧτα WH NA28] + ἀκούειν Treg RP

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; 11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑαυτοῖς· Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνοις δὲ οὐ δέδοται. 12 ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 13 διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιῶσιν. 14 καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· Ἀκοῦ ἀκούετε καὶ οὐ μὴ συνήτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. 16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. § 17 ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφήται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ ἑσπεύοντος* 19 παντός ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. 20 ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθύς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν, 21 οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθύς σκανδαλίζεται. 22 ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου· καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 23 ὁ δὲ ἐπὶ τὴν ἑκαλὴν γῆν† σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς § ὅς δὲ ἡ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἐξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοιωθὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἑσπεύοντι* καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀργῷ αὐτοῦ. 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν† ζιζάνια ἀνά μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. 26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. 27 προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἑσπειρας‡ ἐν τῷ σῷ ἀργῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; 28 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἀνθρώπου τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι αὐτῷ λέγουσιν §· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν* αὐτά; 29 ὁ δὲ φησιν† Οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. 30 ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα ἄχρι† τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε § εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἑσπειρεν ἐν τῷ ἀργῷ αὐτοῦ. 32 ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ μείζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν* εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

‡ 13:11 αὐτοῖς Treg RP NA28] - WH NIV § 13:16 ἀκούουσιν WH Treg NA28] ἀκούει RP * 13:18 σπεύοντος WH Treg NA28] σπεύοντος RP † 13:22 τούτου RP] - WH Treg NA28 ‡ 13:23 καλὴν γῆν WH Treg NA28] γῆν τὴν καλὴν RP § 13:23 συνιείς WH Treg NA28] συνιῶν RP * 13:24 σπεύοντι WH Treg NA28] σπεύοντι RP † 13:25 ἐπέσπειρεν WH Treg NA28] ἑσπειρεν RP ‡ 13:27 ἑσπειρας WH NA28 RP] ἑσπειρες Treg § 13:28 δούλοι αὐτῷ λέγουσιν Treg] αὐτῷ λέγουσιν WH; δούλοι λέγουσιν αὐτῷ NA28; δούλοι εἶπον αὐτῷ RP * 13:28 συλλέξωμεν WH Treg NA28] συλλέξομεν RP † 13:29 φησιν WH Treg NA28] ἔφη RP ‡ 13:30 μέχρι RP] ἕως WH Treg NA28 § 13:30 συναγάγετε NA28 RP] συνάγετε WH Treg * 13:33 ἐνέκρυψεν WH Treg NA28] ἔκρυψεν RP

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς ἴσως ἐλάλει αὐτοῖς. 35 ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἄνοιξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

36 Τότε ἀφεις τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν^S καὶ προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζανία εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, 39 ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰώνος[‡] ἐστὶν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. 40 ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται^S οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος* 41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὄψα[†] ἀκουέτω.

44 Ὁμοία[‡] ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἄνθρωπος ἔκρυπεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει^S καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ* ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. 46 εὐρὼν δὲ ἔνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ. 48 ἦν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη[‡] τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. 49 οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων. 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

51 Συνήκατε^S ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· Ναί* 52 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ[†] τῶν οὐρανῶν ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότηι ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιὰ. 53 καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρην ἐκεῖθεν.

54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; 55 οὐχ[‡] οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ^S καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; 56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; 57 καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν

† 13:34 οὐδὲν WH Treg NA28] οὐκ RP ‡ 13:35 καταβολῆς WH Treg] + κόσμου NA28 RP § 13:36 οἰκίαν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP * 13:36 Διασάφησον WH Treg NA28] φράσον RP † 13:37 εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP ‡ 13:39 αἰώνος WH Treg NA28] τοῦ αἰώνος RP § 13:40 καίεται Treg RP] κατακαίεται WH NA28 * 13:40 αἰῶνος WH Treg NA28] + τούτου RP † 13:43 ὄψα WH NA28] + ἀκούειν Treg RP ‡ 13:44 Ὁμοία WH Treg NA28] Πάλιν ὁμοία RP § 13:44 πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει Treg NA28] πωλεῖ ὅσα ἔχει WH; πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ RP * 13:45 ἀνθρώπῳ Treg NA28 RP] - WH † 13:46 εὐρὼν δὲ WH Treg NA28] ὃς εὐρὼν RP ‡ 13:48 ἄγγη WH Treg NA28] ἀγγεῖα RP § 13:51 Συνήκατε WH Treg NA28] λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Συνήκατε NIV RP * 13:51 Ναί WH Treg NA28] + κύριε RP † 13:52 τῇ βασιλείᾳ WH Treg NA28] εἰς τὴν βασιλειαν RP ‡ 13:55 οὐχ WH Treg NA28] Οὐχί RP § 13:55 Ἰωσήφ WH Treg NA28] Ἰωσῆς RP

αὐτῶ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι* καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

14

1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδωκεν αὐτὸν* καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο† διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλιππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ⁴ ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης‡· Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν· ⁵ καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ γενεαῖοις δὲ γενομένοις§ τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ, ⁷ ὅθεν μετὰ ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν* αἰτήσῃται. ⁸ ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ† τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν‡ Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ· ¹¹ καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ¹² καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα§ καὶ ἔθαψαν αὐτόν* καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

¹³ Ἀκούσας δὲ† ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ ἀπὸ τῶν πόλεων. ¹⁴ καὶ ἐξελθὼν‡ εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ ὁψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ§ λέγοντες· Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρειάν ἐχουσιν ἀπελεθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. ¹⁷ οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Φερέτέ μοι ὧδε αὐτούς*. ¹⁹ καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου†, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. ²¹ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

²² Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν‡ τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. ²³ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ τὸ δὲ πλοῖον ἤδη ἑσταδίου πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέιχεν*, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ

* **13:57** πατρίδι WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * **14:3** αὐτὸν Treg NA28 RP] - WH † **14:3** ἐν φυλακῇ ἀπέθετο WH NA28] ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο Treg; ἔθετο ἐν φυλακῇ RP ‡ **14:4** αὐτῷ ὁ Ἰωάννης RP] ὁ Ἰωάννης αὐτῷ WH NA28; ὁ Ἰωάννης Treg § **14:6** γενεαῖοις δὲ γενομένοις WH Treg NA28] γενεαῖων δὲ ἀγομένων RP * **14:7** ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg † **14:9** λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ WH Treg NA28] ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς διὰ δὲ RP ‡ **14:10** τὸν NA28 RP] - WH Treg § **14:12** πτῶμα WH Treg NA28] σῶμα RP * **14:12** αὐτόν WH Treg NA28] αὐτό NIV RP † **14:13** Ἀκούσας δὲ WH Treg NA28] Καὶ ἀκούσας RP ‡ **14:14** ἐξελθὼν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § **14:15** μαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * **14:18** ὧδε αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοὺς ὧδε RP † **14:19** τοῦ χόρτου WH Treg NA28] τοὺς χόρτους RP ‡ **14:22** ἠνάγκασεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § **14:22** εἰς WH Treg] + τὸ NA28 RP * **14:24** σταδίου πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέιχεν WH Treg NA28] μέσον τῆς θαλάσσης ἦν RP

έναντιος ὁ ἄνεμος. ²⁵ τετάρτη δὲ φυλακῆ τῆς νυκτὸς ἦλθεν† πρὸς ᾠαυτοῦς‡ περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν §. ²⁶ οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν* ἐπὶ τῆς θαλάσσης† περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστίν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. ²⁷ εὐθὺς‡ δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς § λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

²⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῶ ὁ Πέτρος εἶπεν*· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἔλθειν πρὸς σὲ† ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου‡ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα· καὶ ἦλθεν § πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν* ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· Κύριε, σῶσόν με. ³¹ εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτεῖνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῶ· Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² καὶ ἄναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ‡ προσεκύνησαν αὐτῶ λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

³⁴ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς § Γεννησαρέτ. ³⁵ καὶ ἐπιγόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὄλην τὴν περιχώρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῶ πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας, ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρσπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

15

¹ Τότε προσέρχονται τῶ Ἰησοῦ* ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς† λέγοντες ² Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν‡ ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν § Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ. ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὁς ἂν εἶπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Δῶρον ὃ ἐάν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς, ⁶ οὐ* μὴ τιμῆσει† τὸν πατέρα αὐτοῦ‡ καὶ ἠκυρώσατε τὸν λόγον § τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ⁷ ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων· ⁸ Ὁ λαὸς οὗτος* τοῖς χεῖλεσιν με τιμᾷ, ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁹ μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε· ¹¹ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ† λέγουσιν‡ αὐτῶ· Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ

† 14:25 ἦλθεν WH Treg NA28] ἀπῆλθεν NIV RP ‡ 14:25 αὐτοῦς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 14:25 τὴν θάλασσαν WH Treg NA28] τῆς θαλάσσης RP * 14:26 οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν WH NA28] καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Treg RP † 14:26 τῆς θαλάσσης WH Treg NA28] τὴν θάλασσαν RP ‡ 14:27 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 14:27 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Treg RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH NA28 * 14:28 αὐτῶ ὁ Πέτρος εἶπεν Treg NA28 RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῶ WH † 14:28 ἐλθεῖν πρὸς σὲ WH Treg NA28] πρὸς σε ἐλθεῖν RP ‡ 14:29 πλοίου WH Treg] + ὁ NA28 RP § 14:29 καὶ ἦλθεν WH NA28] ἐλθεῖν Treg RP * 14:30 ἰσχυρὸν Treg RP NA28] - WH NIV † 14:32 ἀναβάντων WH Treg NA28] ἐμβάντων RP ‡ 14:33 πλοίου WH NA28] + ἐλθόντες Treg RP § 14:34 ἐπὶ τὴν γῆν εἰς WH Treg NA28] εἰς τὴν γῆν RP * 15:1 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + οἱ RP † 15:1 Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς WH Treg NA28] γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι RP ‡ 15:2 αὐτῶν Treg NA28 RP] - WH § 15:4 εἶπεν WH Treg NA28] ἐνετείλατο λέγων RP * 15:6 οὐ WH Treg NA28] καὶ οὐ RP † 15:6 τιμῆσει WH Treg NA28] τιμῆσῃ RP ‡ 15:6 αὐτοῦ WH NA28] + ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ Treg RP § 15:6 τὸν λόγον WH Treg NA28] τὴν ἐντολὴν RP * 15:8 Ὁ λαὸς οὗτος WH Treg NA28] Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ RP † 15:12 μαθηταὶ WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ 15:12 λέγουσιν WH Treg NA28] εἶπον RP

μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ ἄφετε αὐτούς· ἑτυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν^S. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῆ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην* ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν· Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ¹⁷ οὐ[‡]νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ²⁰ ταῦτά ἐστὶν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. ²² καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραζεν^S λέγουσα· Ἐλεῆσόν με, κύριε υἱὸς* Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων[†] αὐτὸν λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ²⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλῶτα οἴκου Ἰσραὴλ. ²⁵ ἡ δὲ ἔλθοῦσα προσεκύνη[‡] αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἐστὶν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ ἡ δὲ εἶπεν· Ναί, κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιγίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. ²⁸ τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

²⁹ Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν κωφούς, τυφλοὺς, χλωλούς, κυλλοὺς^S, καὶ ἐτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ* καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ³¹ ὥστε τὸν ὄχλον[†] θαυμάσαι βλέποντας κωφούς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς[‡] καὶ^S χλωλούς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.

³² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστευσι οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ* Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ καὶ παραγγείλας[†] τῷ ὄχλῳ[‡] ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ³⁶ ἔλαβεν^S τοὺς ἐπτὰ ἄρτους καὶ* τοὺς ἰχθύδας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου[†] τοῖς μαθηταῖς[‡] οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις^S. ³⁷ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῖον τῶν

^S 15:14 τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ τυφλῶν Treg NA28] τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ WH NIV; ὀδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν RP * 15:15 ταύτην NA28 RP] - WH Treg † 15:16 δὲ WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP ‡ 15:17 οὐ WH Treg NA28] οὐπω RP § 15:22 ἔκραζεν WH Treg NA28] ἐκραγάσεν αὐτῷ RP * 15:22 υἱὸς WH Treg NA28] υἱὲ RP † 15:23 ἠρώτων WH Treg NA28] ἠρώτων RP ‡ 15:25 προσεκύνη WH Treg NA28] προσεκύνησεν RP § 15:30 κωφούς, τυφλοὺς, χλωλούς, κυλλοὺς Holmes] χλωλούς, κυλλοὺς, τυφλοὺς, κωφούς WH; χλωλούς, τυφλοὺς, κωφούς, κυλλοὺς Treg RP; χλωλούς, τυφλοὺς, κυλλοὺς, κωφούς NA28 * 15:30 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ Ἰησοῦ RP † 15:31 τὸν ὄχλον WH NA28] τοὺς ὄχλους Treg RP ‡ 15:31 κυλλοὺς ὑγιεῖς Treg NA28 RP] - WH § 15:31 καὶ WH Treg NA28] - RP * 15:33 μαθηταὶ WH NA28] - αὐτοῦ Treg RP † 15:35 παραγγείλας WH Treg NA28] ἐκέλευσεν RP ‡ 15:35 τῷ ὄχλῳ WH Treg NA28] τοῖς ὄχλοις RP § 15:36 ἔλαβεν WH Treg NA28] καὶ λαβὼν RP * 15:36 καὶ WH Treg NA28] - RP † 15:36 ἐδίδου WH Treg NA28] ἔδωκεν RP ‡ 15:36 μαθηταῖς WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP § 15:36 τοῖς ὄχλοις WH Treg NA28] τῷ ὄχλῳ RP

κλασμάτων ἦσαν * ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. ³⁸ οἱ δὲ ἔσθιοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. ³⁹ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγαδάν†

16

¹ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξάμενος αὐτοῖς. ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁψίας γενομένης λέγετε· Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός·*† ³ καὶ πρωΐ· Σήμερον χειμῶν, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. †τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.* ⁴ Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθησεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ‡ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπήλθεν. ⁵ Καὶ ἔλθόντες οἱ μαθηταὶ§ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὀρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. ⁷ οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁸ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν* Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε† ⁹ οὐπὼν νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ¹⁰ οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; ¹¹ πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων‡ εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ§ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. ¹² τότε συνήκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν ἄρτων* ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. ¹³ Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· Τίνα† λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ¹⁴ οἱ δὲ εἶπαν· Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. ¹⁵ λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ¹⁶ ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ‡ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατὴρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ¹⁸ καὶ γὰρ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ¹⁹ δώσω§ σοι τὰς κλεῖδας* τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν† δῆσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν‡ λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁰ τότε †διεστειλατο§ τοῖς μαθηταῖς* ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτὸς ἔστιν† ὁ χριστός. ²¹ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς‡ δεῖκνυεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν§ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²² καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλιεὼς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ²³ ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ·

* **15:37** τὸ ... κλασμάτων ἦσαν WH Treg NA28] ἦσαν τὸ ... κλασμάτων RP † **15:39** Μαγαδάν WH Treg NA28] Μαγαδάλ RP * **16:2** 16:2-3 Ὁψίας γενομένης ... οὐ δύνασθε Treg NA28 RP] [WH] † **16:2** τὸ Treg NA28 [WH]] Ὑποκριταὶ τὸ RP ‡ **16:4** Ἰωνᾶ WH Treg NA28] + τοῦ προφήτου RP § **16:5** μαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * **16:8** εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP † **16:8** ἐλάβετε Treg RP] ἔχετε WH NA28 ‡ **16:11** ἄρτων WH Treg NA28] ἄρτου RP § **16:11** προσέχετε δὲ WH Treg NA28] προσέχειν RP * **16:12** τῶν ἄρτων WH Treg NA28] τοῦ ἄρτου RP † **16:13** Τίνα WH Treg NA28] + με RP ‡ **16:17** ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg NA28] καὶ ἀποκριθεὶς RP § **16:19** δώσω WH NA28] καὶ δώσω Treg RP * **16:19** κλεῖδας WH Treg NA28] κλεῖς RP † **16:19** [ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg ‡ **16:19** [ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg § **16:20** διεστειλατο Treg RP NA28] ἐπέτιμῃσεν WH NIV * **16:20** μαθηταῖς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † **16:20** ἔστιν WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP ‡ **16:21** ὁ Ἰησοῦς Treg NA28 RP] Ἰησοῦς Χριστὸς WH § **16:21** εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν WH Treg NA28] ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα RP

“Υπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ^{*}, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. ²⁴ Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁵ ὃς γὰρ ἐὰν[†] θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ’ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν. ²⁶ τί γὰρ ὥφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ²⁷ μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι σεῖσιν τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων^{*} οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17

¹ Καὶ μεθ’ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ’ ἰδίαν. ² καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο^{*} λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ καὶ ἰδοὺ ὥφθη[†] αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἥλιος συλλαλοῦντες μετ’ αὐτοῦ.[‡] ⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω[§] ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἥλιᾳ μίαν^{*}. ⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ[†]. ⁶ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπασαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν[‡] εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ⁸ ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν[§] Ἰησοῦν μόνον.

⁹ Καὶ καταβαίνοντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Μηδενὶ εἶπτε κατὰ ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ^{*}. ¹⁰ καὶ ἐπρωτήσαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἥλιαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹¹ ὁ δὲ[‡] ἀποκριθεὶς εἶπεν[§] Ἥλιος μὲν ἔρχεται^{*} καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἥλιος ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ’ αὐτῶν. ¹³ τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντων[†] πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν ¹⁵ καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιαζεται καὶ κακῶς πάσχει[‡] πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως ποτε μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι[§]; ἕως ποτε ἀνέξομαι ὑμῶν;

^{*} **16:23** εἶ ἐμοῦ WH Treg NA28] μου εἶ RP † **16:25** ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP ‡ **16:26** ὥφεληθήσεται WH Treg NA28] ὥφελείται RP § **16:28** ὅτι WH NA28] - Treg RP * **16:28** τῶν ὧδε ἐστῶτων WH Treg NA28] ὧδε ἐστῶτες RP * **17:2** ἐγένετο WH Treg NA28] ἐγένοντο RP † **17:3** ὥφθη WH Treg NA28] ὥφθησαν RP ‡ **17:3** συλλαλοῦντες μετ’ αὐτοῦ WH Treg NA28] μετ’ αὐτοῦ συλλαλοῦντες RP § **17:4** ποιήσω WH NA28] ποιήσωμεν Treg RP * **17:4** Ἥλιᾳ μίαν WH Treg NA28] μίαν Ἥλιᾳ RP † **17:5** ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἀκούετε RP ‡ **17:7** προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν WH NA28] προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἤψατο αὐτῶν Treg; προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ RP § **17:8** αὐτὸν WH NA28] τὸν Treg RP * **17:9** ἐγερθῇ WH Treg NA28] ἀναστή RP † **17:10** μαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ **17:11** δὲ WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP § **17:11** εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP * **17:11** ἔρχεται WH Treg NA28] + πρῶτον RP † **17:14** ἐλθόντων WH Treg NA28] + αὐτῶν RP ‡ **17:15** πάσχει NA28 RP] ἔχει WH Treg § **17:17** μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι WH Treg NA28] ἔσομαι μεθ’ ὑμῶν RP

φέρειτέ μοι αὐτὸν ὧδε. ¹⁸ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ¹⁹ Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ ὁ δὲ λέγει* αὐτοῖς· Διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν[†] ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· Ἔμετάβα ἔνθεν* ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν[§]

²² Ὑστρεφομένων* δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

²⁴ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; ²⁵ λέγει· Ναί. καὶ ἔλθοντα[†] εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ εἰπόντος δέ· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ²⁷ ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς[§] θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάνα* πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνιον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

18

¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² καὶ ἁποκαλεσάμενος* παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ³ καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ εἰσελάθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ⁵ καὶ ὅς ἐὰν[†] δέξηται ἕν παιδίον τοιοῦτο[‡] ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

⁶ Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς[§] ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνίκος εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγῃ τῆς θαλάσσης. ⁷ οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ* ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλην οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ[†] δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

⁸ Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν· καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοὶ ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ κυλλὸν ἢ χωλόν[§], ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ⁹ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοὶ ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμούς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

¹⁰ Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς* διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

* 17:20 λέγει WH Treg NA28 | Ἰησοῦς εἶπεν RP † 17:20 ὀλιγοπιστίαν WH Treg NA28 | ἀπιστίαν RP

‡ 17:20 Μετάβα ἔνθεν WH Treg NA28 | Μετάβηθι ἔντεῦθεν RP § 17:20 ὑμῖν WH NA28 | + 21 Τοῦτο

δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Treg RP * 17:22 Ὑστρεφομένων WH Treg NA28 | Ἀναστρεφομένων RP † 17:25 ἐλθόντα WH Treg NA28 | ὅτε εἰσῆλθεν RP ‡ 17:26 εἰπόντος

δέ WH Treg NA28 | λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος RP § 17:27 εἰς WH Treg NA28 | + τὴν NIV RP * 17:27

ἀναβάνα WH Treg NA28 | ἀναβαίνοντα RP * 18:2 ἀποκαλεσάμενος WH Treg NA28 | + ὁ Ἰησοῦς RP

† 18:5 ἐὰν WH NA28 RP | ἂν Treg ‡ 18:5 ἕν παιδίον τοιοῦτο WH NA28 | ἕν παιδίον τοιοῦτον Treg;

παιδίον τοιοῦτον ἕν RP § 18:6 εἰς RP | περὶ WH Treg NA28 * 18:7 γὰρ WH Treg NA28 | + ἐστὶν RP

† 18:7 ἀνθρώπῳ WH Treg NA28 | + ἐκείνῳ RP ‡ 18:8 αὐτόν WH Treg NA28 | αὐτὰ RP § 18:8

κυλλὸν ἢ χωλόν WH NA28 | χωλὸν ἢ κυλλόν Treg RP * 18:10 οὐρανοῖς WH Treg NA28 | + 11 ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. RP

12 τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τινι ἀνθρώπῳ ἕκατον πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἑννέα ἐπὶ τὰ ὄρη ἵνα ἀπορευθεὶς ζητῇ τὸ πλανώμενον; 13 καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἑννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. 14 οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ἡμῶν* τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ἕν τῶν μικρῶν τούτων.

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ ἓς σὲ‡ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγχον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. 16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. 17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. 18 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἔάν* δῆσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῷ. 19 Πάλιν ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν* ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἔμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; 22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά.

23 Διὰ τοῦτο ὠμίωθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλησεν συναῖρει λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναῖρειν ἡ προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος* πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀποδοθῆναι. 26 πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσεκύνη αὐτῷ λέγων· Μακροθύμησον ἔπ' ἐμοί* καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. 27 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ. 28 ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκείνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἕκατον δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπιγεν λέγων· Ἀπόδος εἷ τὸ ὀφείλεις. 29 πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί* καὶ ἀποδώσω σοι. 30 ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ* ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. 31 ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἐαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δούλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκᾳ σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. 33 οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα; 34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν

† 18:12 ἀφήσει WH Treg NA28] ἀφείρεται ‡ 18:12 καὶ WH Treg NA28] - RP § 18:14 ἔμπροσθεν WH Treg RP NA28] - NIV * 18:14 ὑμῶν NA28 RP] μου WH Treg † 18:14 ἐν WH Treg NA28] εἰς RP ‡ 18:15 εἰς σὲ Treg NA28 RP] - WH § 18:15 ὕπαγε WH Treg NA28] + καὶ RP * 18:18 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg † 18:18 [ἐν WH NA28] + τῷ Treg RP ‡ 18:18 [ἐν WH NA28] + τῷ Treg RP § 18:19 ἀμὴν WH Treg RP NA28] - NIV * 18:19 συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν συμφωνήσωσιν RP † 18:21 αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH Treg NA28 ‡ 18:24 προσηνέχθη NA28 RP] προσήχθη WH Treg § 18:24 αὐτῷ εἰς Treg NA28 RP] εἰς αὐτῷ WH * 18:25 κύριος WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 18:25 γυναῖκα WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ 18:25 ἔχει WH Treg NA28] εἶχεν RP § 18:26 Μακροθύμησον WH Treg NA28] Κύριε Μακροθύμησον RP * 18:26 ἐμοί WH NA28 RP] ἐμέ Treg † 18:26 ἀποδώσω σοι WH Treg NA28] σοι ἀποδώσω RP ‡ 18:28 Ἀπόδος WH Treg NA28] + μοι RP § 18:29 αὐτοῦ WH Treg NA28] + εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ RP * 18:29 ἐμοί WH NA28 RP] ἐμέ Treg † 18:30 οὗ RP] - WH Treg NA28 ‡ 18:31 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP

τὸ ῥοφιλόμενον^{§ 35} Οὕτως καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ οὐράνιος* ποιήσει ὑμῖν ἕαν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν†

19

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

³ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ* Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ ῥέγοντες† Εἰ ἔξειστιν ἄνθρωπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν[§] Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας* ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ⁵ καὶ εἶπεν· Ἔνεκα† τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ ἑκολληθήσεται† τῇ γυναίκῃ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ⁶ ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν^{§ 8} λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. ⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι* ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήθῃ ἄλλην μοιχᾶται ἄκαὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται†.

¹⁰ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί[‡] Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναίκος, οὐ συμφέρει γαμήσαι. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτου[§] ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιτίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

¹³ Τότε προσηνέχθησαν* αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσευξῆται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπέτιμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁵ καὶ ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτοῖς† ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

¹⁶ Καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθῶν αὐτῷ εἶπεν*· Διδάσκαλε[§] τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ῥαῶ* ζῶην αἰώνιον; ¹⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με ἔρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός†· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν*, τήρησον[§] τὰς ἐντολάς. ¹⁸ λέγει αὐτῷ· Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν* Τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, ¹⁹ τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ²⁰ λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα† ἐφύλαξα[‡] τί ἐτι ὑστερώ; ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ

§ 18:34 ῥοφιλόμενον WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 18:35 οὐράνιος WH Treg NA28] ἐπουράνιος RP

† 18:35 ὑμῶν WH Treg NA28] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν RP * 19:3 αὐτῷ WH Treg NA28] + οἱ RP

† 19:3 λέγοντες WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ 19:3 ἀνθρώπῳ Treg NA28 RP] - WH § 19:4 εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP * 19:4 κτίσας WH Treg NA28] ποιήσας RP † 19:5 Ἔνεκα WH Treg NA28] Ἔνεκεν RP ‡ 19:5 κολληθήσεται WH Treg NA28] προσκολληθήσεται RP § 19:7 αὐτήν NA28 RP] - WH Treg * 19:9 ὅτι WH NA28 RP] - Treg † 19:9 καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται Treg RP] - WH NA28 ‡ 19:10 μαθηταί WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP NA28 § 19:11 τοῦτου Treg NA28 RP] - WH * 19:13 προσηνέχθησαν WH Treg NA28] προσηνέχθη RP † 19:15 τὰς χεῖρας αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς τὰς χεῖρας RP ‡ 19:16 αὐτῷ εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν αὐτῷ RP § 19:16 Διδάσκαλε WH Treg NA28] + ἀγαθέ RP * 19:16 ῥαῶ WH Treg NA28] ἔχω RP † 19:17 ἔρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός WH Treg NA28] λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἷς ὁ θεός RP ‡ 19:17 εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν WH Treg NA28] εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν RP § 19:17

† 19:17 τήρησον NA28 RP] τήρει WH Treg * 19:18 εἶπεν Treg NA28 RP] ἔφη WH † 19:20 Πάντα ταῦτα NA28 RP] Ταῦτα πάντα WH Treg ‡ 19:20 ἐφύλαξα WH Treg NA28] ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου RP

† 19:20 Πάντα ταῦτα NA28 RP] Ταῦτα πάντα WH Treg ‡ 19:20 ἐφύλαξα WH Treg NA28] ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου RP

† 19:20 Πάντα ταῦτα NA28 RP] Ταῦτα πάντα WH Treg ‡ 19:20 ἐφύλαξα WH Treg NA28] ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου RP

† 19:20 Πάντα ταῦτα NA28 RP] Ταῦτα πάντα WH Treg ‡ 19:20 ἐφύλαξα WH Treg NA28] ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου RP

† 19:20 Πάντα ταῦτα NA28 RP] Ταῦτα πάντα WH Treg ‡ 19:20 ἐφύλαξα WH Treg NA28] ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου RP

θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ υπάρχοντα καὶ ἴδου ἡ δόξα Ἰσραὴλ, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς* καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ²² ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον† ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως‡ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ²⁴ πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ὄφρα εἰσελθεῖν* ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ†. ²⁵ ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ‡ ἐξεπλήσσαντο σφόδρα λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ²⁶ ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῶ πάντα δυνατά.

²⁷ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ²⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσασθε§ καὶ ὑμεῖς* ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ²⁹ καὶ πᾶς ὅστις† ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ‡ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ § τέκνα ἢ ἄγρους* ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου†, ἑκατονταπλασίονα‡ λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

20

¹ Ὅμοια γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῳ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² συμφωνήσας δὲ* μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ³ καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· ⁴ καὶ ἐκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν· ⁵ οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν† ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην‡ ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας§ καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἐσθίκατε ὀλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα* ⁸ ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς† τὸν μισθὸν ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ καὶ ἐλθόντες‡ οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνά δηνᾶριον. ¹⁰ καὶ ἐλθόντες§ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον* λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνά δηνᾶριον καὶ αὐτοί†. ¹¹ λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου

§ 19:21 ὁδὸς RP] + τοῖς WH Treg NA28 * 19:21 οὐρανοῖς WH Treg NA28] οὐρανῶ RP † 19:22 λόγον Treg NA28 RP] + τοῦτον WH ‡ 19:23 πλούσιος δυσκόλως WH Treg NA28] δυσκόλως πλούσιος RP § 19:24 τρυπήματος Treg NA28 RP] τρήματος WH * 19:24 εἰσελθεῖν WH Treg] διελθεῖν NA28 RP † 19:24 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ WH] εἰσελθεῖν εἰς ... τοῦ θεοῦ NA28; εἰς ... τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν RP; εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν Treg ‡ 19:25 μαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 19:28 καθίσασθε WH NA28] καθίσασθε Treg RP * 19:28 ὑμεῖς WH NA28 RP] αὐτοῦ Treg † 19:29 ὅστις WH Treg NA28] ὁδὸς RP ‡ 19:29 οἰκίας ἢ WH NA28 RP] – Treg § 19:29 γυναῖκα ἢ RP] – WH Treg NA28 * 19:29 ἀγρους WH NA28 RP] + ἡ οἰκίας Treg † 19:29 ὀνόματός μου Treg NA28 RP] ἐμοῦ ὀνόματος WH ‡ 19:29 ἑκατονταπλασίονα NA28 RP] πολλαπλασίονα WH Treg * 20:2 συμφωνήσας δὲ WH Treg NA28] καὶ συμφωνήσας RP † 20:5 πάλιν NIV RP] + δὲ WH Treg NA28 ‡ 20:6 ἐνδεκάτην WH Treg NA28] + ὥραν RP § 20:6 ἐστῶτας WH Treg NA28] + ἀργούς RP * 20:7 ἀμπελῶνα WH Treg NA28] + καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψασθε RP † 20:8 αὐτοῖς Treg NA28 RP] – WH ‡ 20:9 καὶ ἐλθόντες Treg NA28 RP] ἐλθόντες δὲ WH § 20:10 καὶ ἐλθόντες WH Treg NA28] ἔλθόντες δὲ RP * 20:10 πλεῖον WH Treg NA28] πλεῖονα RP † 20:10 τὸ ἀνά δηνᾶριον καὶ αὐτοί WH Treg NA28] καὶ αὐτοὶ ἀνά δηνᾶριον RP

12 ῥέγοντες* Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἑαυτοὺς ἡμῖν^S ἐποίησαν τοῖς βασιτάσσι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. 13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν* Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; 14 ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· 15 οὐκ[†] ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι[‡] ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ^S ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι; 16 οὕτως ἔσσονται οἱ ἔσχατοι* πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι. 17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ [†] Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητάς[‡] κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ δόξῳ^S εἶπεν αὐτοῖς· 18 Ἴδου ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, 19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαίζειν καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερθήσεται* 20 Τότε προσήλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν ἀπὲς προσκυνούσα καὶ αἰτούσα τι παρ' αὐτοῦ. 21 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· Εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου[‡] καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. 22 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἴδατε τί αἰτέισθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω ἔπινειν^S λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. 23 ῥέγει* αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου ἔπιεσθε[†] τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων[‡] οὐκ ἔστιν ἐμὸν^S δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. 24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. 25 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἴδατε ὅτι οἱ ἀρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 οὐχ οὕτως ἔσται* ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἀν[†] θέλη ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος, 27 καὶ ὃς ἀν[†] θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται^S ὑμῶν δούλος· 28 ὡς περὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. 29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχῶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. 30 καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθημένοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυὶδ.*[†] 31 ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μείζον ἔκραξαν[‡] λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυὶδ.*^S 32 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς καὶ εἶπεν· Τί θέλετε ποιῆσω ὑμῖν; 33 λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν[†]. 34 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀμμάτων[‡] αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν^S καὶ

‡ 20:12 λέγοντες WH Treg NA28] + ὅτι RP § 20:12 αὐτοὺς ἡμῖν WH] ἡμῖν αὐτοὺς Treg NA28 RP * 20:13 ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν WH NA28] εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν Treg RP † 20:15 οὐκ WH Treg NIV] ἢ οὐκ RP NA28 ‡ 20:15 ὁ θέλω ποιῆσαι WH Treg NA28] ποιῆσαι ὁ θέλω RP § 20:15 ἡ WH Treg NA28] εἶ RP * 20:16 ἔσχατοι WH NA28] + πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ Treg RP † 20:17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Treg NA28 RP] μέλλων δὲ ἀναβαίνειν WH ‡ 20:17 μαθητάς WH NA28 RP] – Treg § 20:17 καὶ ἐν τῇ δόξῳ WH Treg NA28] ἐν τῇ δόξῳ καὶ RP; καὶ NA28 * 20:19 ἐγερθήσεται WH Treg NA28] ἀναστήσεται RP † 20:20 παρ' RP] ἀπ' WH Treg NA28 RP ‡ 20:21 σου Treg NA28 RP] – WH § 20:22 πίνειν WH Treg NA28] + ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι RP * 20:23 λέγει WH Treg NA28] Καὶ λέγει RP † 20:23 πῖεσθε WH Treg NA28] + καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε RP ‡ 20:23 εὐωνύμων WH Treg NA28] + μου RP § 20:23 ἐμὸν WH Treg NIV RP] + τοῦτο WH marg NA28 * 20:26 ἔσται NA28] δέ ἔσται RP; ἐστίν WH Treg † 20:26 ἂν WH Treg] ἐὰν NA28 RP ‡ 20:27 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP § 20:27 ἔσται WH Treg NA28] ἔστω RP * 20:30 Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA28 † 20:30 υἱὸς WH Treg RP NA28] υἱὲ NIV ‡ 20:31 ἔκραξαν WH Treg NA28] ἔκραζον RP § 20:31 Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA28 * 20:31 υἱὸς WH Treg RP NA28] υἱὲ NIV † 20:33 ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν WH Treg NA28] ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ RP ‡ 20:34 ὀμμάτων WH Treg NA28] ὀφθαλμῶν RP § 20:34 ἀνέβλεψαν WH Treg NA28] + αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ RP

ήκολούθησαν αὐτῶ.

21

¹ Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς* Ἱερουσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγή ἔϊς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς† ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ² λέγων αὐτοῖς· Ἐπορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι Σύμων, καὶ εὐθέως* εὐρήσετε ὄνον δεδεμένον καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἄγαγετέ† μοι. ³ καὶ ἂν τις ὑμῖν εἴπη τι, εῖρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρεῖαν ἔχει· εὐθὺς‡ δὲ ἀποστελεῖ Σαυτοῦς. ⁴ Τοῦτο ἔδῃ* γέγονεν ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ⁵ Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἴδου ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πραῦς καὶ ἐπιβηκῶς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. ⁶ πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς συνέταξεν‡ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' Σαυτῶν τὰ ἱμάτια* καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ ὁ δὲ πλείστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν† καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹⁰ καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα ἐσεῖσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος; ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς‡ ὁ ἀπὸ Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας. ¹² Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς Σεις τὸ ἱερόν* καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε† σπήλαιον ληστῶν. ¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ‡ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ θεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς Σπαῖδας τ' οὖς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, ἠγανάκτησαν ¹⁶ καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Naί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ¹⁷ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ. ¹⁸ Πρωῖ* δὲ ἐπανάγων† εἰς τὴν πόλιν ἐπέινασεν. ¹⁹ καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι‡ ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. ²⁰ καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τοῦτῳ εἴπητε· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² καὶ πάντα ὅσα ἂν Σαῖτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστευόντες λήμψεσθε. ²³ Καὶ ἔλθόντος αὐτοῦ* εἰς τὸ ἱερόν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες·

* **21:1** εἰς WH Treg NA28] πρὸς RP † **21:1** Ἰησοῦς WH NA28] ὁ Ἰησοῦς Treg RP ‡ **21:2** Πορεύεσθε WH Treg NA28] Πορεύθητε RP § **21:2** κατέναντι WH Treg NA28] ἀπέναντι RP * **21:2** εὐθέως Treg NA28 RP] εὐθὺς WH † **21:2** ἀγάγετέ WH NA28 RP] ἀγετέ Treg ‡ **21:3** εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § **21:3** ἀποστελεῖ WH Treg NA28] ἀποστέλλει RP * **21:4** δὲ WH Treg NA28] ὄλον RP † **21:5** ἐπὶ WH Treg NA28] – RP ‡ **21:6** συνέταξεν WH Treg NA28] προσέταξεν RP § **21:7** ἐπ' WH Treg NA28] ἐπάνω RP * **21:7** ἱμάτια WH Treg NA28] + αὐτῶν RP † **21:9** αὐτὸν WH Treg NA28] – RP ‡ **21:11** ὁ προφήτης Ἰησοῦς WH Treg NA28] Ἰησοῦς ὁ προφήτης RP § **21:12** Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς RP * **21:12** ἱερόν WH Treg NA28] + τοῦ θεοῦ RP † **21:13** ποιεῖτε WH Treg NA28] ἐποίησατε RP ‡ **21:14** τυφλοὶ καὶ χωλοὶ WH Treg NA28] χωλοὶ καὶ τυφλοὶ RP § **21:15** τοὺς WH Treg NA28] – RP * **21:18** Πρωῖ WH Treg NA28] Πρωῖας RP † **21:18** ἐπανάγων Treg NA28 RP] ἐπαναγαγὼν WH ‡ **21:19** Μηκέτι Treg NA28 RP] Οὐ μηκέτι WH § **21:22** ἂν WH NA28] ἂν Treg RP * **21:23** ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐλθόντι αὐτῷ RP

Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· ²⁵ τὸ βᾶπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἔν·[†]ἐαυτοῖς λέγοντες· Ἐὰν εἰπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ²⁶ ἐὰν δὲ εἰπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην· ²⁷ καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· Οὐκ οἶδαμεν· ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· ²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο· προσελθὼν * τῷ πρώτῳ εἶπεν· Τέκνον, ὑπάγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι· ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ θέλω ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπήλθεν· ³⁰ προσελθὼν δὲ [§] τῷ δευτέρῳ * εἶπεν ὡσαύτως· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπήλθεν· ³¹ τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; λέγουσιν·[‡] Ὁ πρῶτος· [§] λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ³² ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς * ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες * οὐδὲ [†]μεταμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ· ³³ Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε· Ἦν ἄνθρωπος·[‡] ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν· ³⁴ ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρπούς αὐτοῦ· ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν· ³⁶ ἄλλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείους τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως· ³⁷ ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν μου· ³⁸ οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ ἰσχύομεν [§] τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ· ³⁹ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν· ⁴⁰ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρπούς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν· ⁴² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; ⁴³ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνεσι ποιοῦντι τοὺς καρπούς αὐτῆς· ⁴⁴ Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσει αὐτόν· * ⁴⁵ καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· ⁴⁶ καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἔπει εἰς [†] προφήτην αὐτὸν εἶχον·

† 21:25 τὸ WH Treg NA28] – RP ‡ 21:25 ἐν WH Treg NA28] παρ' RP § 21:26 ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην WH Treg NA28] ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην RP * 21:28 προσελθὼν WH] καὶ προσελθὼν Treg NA28 RP † 21:28 ἀμπελῶνι WH Treg NA28] + μου RP ‡ 21:29 Οὐ θέλω ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς Treg NA28 RP] Ἐγὼ κύριε καὶ οὐκ WH § 21:30 προσελθὼν δὲ WH Treg NA28] Καὶ προσελθὼν RP * 21:30 δευτέρῳ WH Treg RP] ἐτέρῳ NA28 † 21:30 Ἐγὼ κύριε καὶ οὐκ Treg NA28 RP] Οὐ θέλω ὕστερον μεταμεληθεὶς WH ‡ 21:31 λέγουσιν WH Treg NA28] + αὐτῶ RP § 21:31 πρῶτος NA28 RP] ὕστερος WH Treg * 21:32 Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς WH Treg NA28] πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης RP † 21:32 οὐδὲ WH Treg NA28] οὐ RP ‡ 21:33 Ἄνθρωπος WH Treg NA28] + τις RP § 21:38 σχῶμεν WH Treg NA28] κατάσχωμεν RP * 21:44 Καὶ ... αὐτόν· WH Treg NA28 RP] – WH marg † 21:46 ἐπεὶ εἰς WH Treg NA28] ἐπειδὴ ὡς RP

22

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἕν παραβολαῖς αὐτοῖς* λέγων· 2 Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. 4 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· Εἶπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἴδου τὸ ἄριστόν μου ἡτοιμάκα† οἱ ταυροὶ μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. 5 οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπήλθον, ἵδου* μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ἵδου§ δὲ ἐπὶ* τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· 6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 7 ὁ δὲ βασιλεὺς† ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. 8 τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· 9 πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἔαν* εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. 10 καὶ ἐξεληθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὁὺς§ εὗρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος* ἀνακειμένων. 11 εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· 12 καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφίμωθη. 13 τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν† τοῖς διακόνοις· Διήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλατε αὐτόν‡ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 14 πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. 16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν λέγοντες§ Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· 17 εἶπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξῃστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; 18 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; 19 ἐπιδειξάτέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. 20 καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; 21 λέγουσιν ἑαυτῶ* Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 22 καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπήλθον.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, λέγοντες† μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπρώτησαν αὐτόν 24 λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρευσεὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἐπτά ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας‡ ἐτελευτήσεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφήκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· 26 ὁμοίως καὶ ὁ δεῦτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἐπτά· 27 ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ Σγυνή. 28 ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν* τίνος τῶν ἐπτά ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μὴ δὲ

* 22:1 ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς RP † 22:4 ἡτοιμάκα WH Treg NA28] ἡτοιμάσα RP ‡ 22:5 πῶς WH Treg NA28] ὁ RP § 22:5 πῶς WH Treg NA28] ὁ RP * 22:5 ἐπὶ WH Treg NA28] εἰς RP † 22:7 ὁ δὲ βασιλεὺς WH Treg NA28] καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος RP ‡ 22:9 ἔαν WH Treg NA28] ἂν RP § 22:10 οὺς WH NA28] ὄσους Treg RP * 22:10 γάμος Treg NA28 RP] νυμφῶν WH † 22:13 ὁ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν ὁ βασιλεὺς RP ‡ 22:13 ἐκβάλατε αὐτόν WH Treg NA28] ἄρατε αὐτόν καὶ ἐκβάλατε RP § 22:16 λέγοντες NA28 RP] λέγοντας WH Treg * 22:21 αὐτῷ Treg NA28 RP] - WH † 22:23 λέγοντες WH Treg NA28] οἱ λέγοντες RP ‡ 22:25 γήμας WH Treg NA28] γαμήσας RP § 22:27 ἡ WH NA28] καὶ ἡ Treg RP * 22:28 ἀναστήσει οὖν WH Treg NA28] οὖν ἀναστήσει RP

τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ· ³⁰ ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ῥαμίζονται[†] ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἑοῦ[‡] ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν· ³¹ περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· ³² Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς Ἄβρααμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· ³³ καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό· ³⁵ καὶ ἐπρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν[†] ³⁶ Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ³⁷ ὁ ῥεῖ[‡] φη αὐτῷ Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· ³⁸ αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη[†] ἐντολή· ³⁹ Δευτέρα ῥεῖ[‡] ὁμοία αὐτῇ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν· ⁴⁰ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος ἡ κρέματα καὶ οἱ προφῆται·

⁴¹ Συνηγμένον δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ⁴² λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱὸς ἐστίν; λέγουσιν αὐτῷ· Τοῦ Δαυίδ· ⁴³ λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον[†] λέγων· ⁴⁴ Εἶπεν[‡] κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου; ⁴⁵ εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; ⁴⁶ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ^{*} λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ² λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωυσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· ³ πάντα οὖν ὅσα ἔαν^{*} εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε[†], κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν· ⁴ δεσμεύουσιν ῥεῖ[‡] φορτία βαρέα[‡] καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ^{*} δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινήσαι αὐτά· ⁵ πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ[†] τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα[‡] ⁶ φιλοῦσι ῥεῖ[‡] τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δεῖπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ῥαββί^{*} ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε· ῥαββί, εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος[†] πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε· ⁹ καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ πατὴρ[‡] ὁ οὐράνιος[‡] ¹⁰ μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητῆς

[†] **22:30** γαμίζονται WH Treg NA28] ἐγαμίζονται RP [‡] **22:30** θεοῦ Holmes] τοῦ θεοῦ RP; - WH Treg NA28 [§] **22:30** τῷ WH Treg NA28] - RP ^{*} **22:32** ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς θεὸς RP; θεὸς WH marg [†] **22:35** αὐτόν WH Treg NA28] + καὶ λέγων RP [‡] **22:37** δὲ WH Treg NA28] + Ἰησοῦς RP [§] **22:37** [τῇ Treg NA28] - WH RP ^{*} **22:37** [τῇ WH Treg NA28] - RP [†] **22:38** ἡ μεγάλη καὶ πρώτη WH Treg NA28] πρώτη καὶ μεγάλη RP [‡] **22:39** δὲ Treg NA28 RP] - WH [§] **22:39** αὐτῇ Treg NA28 RP] αὕτη WH ^{*} **22:40** κρέματα καὶ οἱ προφῆται WH Treg NA28] καὶ οἱ προφῆται κρέμανται RP [†] **22:43** καλεῖ αὐτὸν κύριον WH Treg NA28] κύριον αὐτὸν καλεῖ RP [‡] **22:44** Εἶπεν WH Treg NA28] + ὁ RP [§] **22:44** ὑποκάτω WH Treg NA28] ὑποπόδιον RP ^{*} **22:46** ἀποκριθῆναι αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ ἀποκριθῆναι RP ^{*} **23:3** ἔαν WH NA28 RP] ἂν Treg [†] **23:3** ποιήσατε καὶ τηρεῖτε WH Treg NA28] τηρεῖν τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε RP [‡] **23:4** δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP [§] **23:4** βαρέα WH NIV] + καὶ δυσβάστακτα Treg RP NA28 ^{*} **23:4** αὐτοὶ δὲ τῷ WH Treg NA28] τῷ δὲ RP [†] **23:5** γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP [‡] **23:5** κράσπεδα WH Treg NA28] + τῶν ἱματίων αὐτῶν NIV RP [§] **23:6** δὲ WH Treg NA28] τε RP ^{*} **23:7** ῥαββί WH Treg NA28] + ῥαββί RP [†] **23:8** διδάσκαλος WH Treg NA28] καθηγητῆς ὁ χριστὸς RP [‡] **23:9** ὑμῶν ὁ πατὴρ WH Treg NA28] ὁ πατὴρ ὑμῶν RP [§] **23:9** οὐράνιος WH Treg NA28] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP

ὕμῶν ἔστιν εἷς* ὁ χριστός· 11 ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος· 12 ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται†

13 Οὐαὶ ἡ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε ἔισελεθεῖν§ 15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεννήτης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· Ὅς ἂν ὁμότης ἐν τῷ ναῶ, οὐδὲν ἔστιν, ὅς δ' ἂν ὁμότης ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει. 17 μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τίς γὰρ μείζων ἔστιν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας* τὸν χρυσόν; 18 καὶ Ὅς ἂν ὁμότης ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἔστιν, ὅς δ' ἂν ὁμότης ἐν τῷ δῶρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει. 19 Ἐτυφλοὶ‡ τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; 20 ὁ οὖν ὁμότης ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνυεῖ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὁμότης ἐν τῷ ναῶ ὁμνυεῖ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι § αὐτόν· 22 καὶ ὁ ὁμότης ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνυεῖ ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύσομον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος* καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα† ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφαινεῖν‡ 24 ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ § διυλιζόντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας* 26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἵνα γένηται καὶ τὸ ἔκτος ἁγίου‡ καθαρὸν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἁπομοιάζετε § στάφοις κεκονιαιμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὁστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας· 28 οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ἔστε μεστοὶ* ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, 30 καὶ λέγετε· Εἰ ἡμεθα† ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεθα‡ αὐτῶν κοινωνοὶ § ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν· 31 ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. 32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; 34 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποπέλλω πρὸς ὑμᾶς

* 23:10 ὅτι καθηγητῆς ὑμῶν ἔστιν εἷς WH Treg NA28] εἷς γὰρ ὑμῶν ἔστιν ὁ καθηγητῆς RP † 23:12 ὑψωθήσεται WH Treg NA28] + 13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα (and re-number SBL v. 13 as 14) RP ‡ 23:13 ἐξ WH Treg NA28] – RP § 23:13 εἰσελεθεῖν WH Treg NA28 RP] + 14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα TR * 23:17 ἁγιάσας WH Treg NA28] ἁγιάζων RP † 23:18 ἂν WH Treg NA28] ἔαν RP ‡ 23:19 τυφλοὶ WH Treg NA28] μωροὶ καὶ τυφλοὶ RP § 23:21 κατοικοῦντι WH NA28] κατοικήσαντι Treg RP * 23:23 τὸ ἔλεος WH Treg NA28] τὸν ἔλεον RP † 23:23 ταῦτα NIV RP] + δὲ WH Treg NA28 ‡ 23:23 ἀφαινεῖν WH NA28 RP] ἀφαινεῖν Treg § 23:24 οἱ Treg NA28 RP] – WH * 23:25 ἀκρασίας WH Treg NA28] ἀδικίας RP † 23:26 καὶ τῆς παροψίδος WH Treg NIV RP] – WH marg NA28 ‡ 23:26 αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῶν RP § 23:27 ἁπομοιάζετε WH NA28 RP] ὁμοιάζετε Treg * 23:28 ἔστε μεστοὶ WH Treg NA28] μεστοὶ ἔστε RP † 23:30 ἡμεθα WH Treg NA28] ἡμεν RP ‡ 23:30 ἡμεθα WH Treg NA28] ἡμεν RP § 23:30 αὐτῶν κοινωνοὶ WH Treg NA28] κοινωνοὶ αὐτῶν RP

προφήτας καὶ σοφούς καὶ γραμματεῖς· ἔξ* αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἡξεί† ταῦτα πάντα‡ ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα †στοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν— ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει* τὰ νοσσία ἑαυτῆς† ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; 38 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος‡ 39 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

24

1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο*, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάτι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ· 2 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς† εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε ἑαυτὰ πάντα‡; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται.

3 Καθημένον δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· Εἶπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ †τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας ἑκαὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος. 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ· 5 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 6 μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ* γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω ἐστὶν τὸ τέλος. 7 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται ἑλιμοὶ† καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους· 8 πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὧδίων.

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. 10 καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· 11 καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλοὺς· 12 καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. 13 ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὕτως σωθήσεται. 14 καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς‡ ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, 16 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἑπὶ †τὰ ὄρη, 17 ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω* ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, 18 καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον† αὐτοῦ. 19 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 20 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτω· 21 ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. 22 καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ

* 23:34 ἐξ WH Treg NA28] καὶ ἐξ RP † 23:36 ἡξεί WH Treg NA28] ὅτι ἡξεί RP ‡ 23:36 ταῦτα πάντα WH NA28] πάντα ταῦτα Treg RP § 23:37 ἀποκτείνουσα WH Treg NA28] ἀποκτένουσα RP

* 23:37 ὄρνις ἐπισυνάγει WH Treg NA28] ἐπισυνάγει ὄρνις RP † 23:37 αὐτῆς WH Treg NA28] ἐαυτῆς RP ‡ 23:38 ἔρημος Treg NA28 RP] - WH * 24:1 ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο WH Treg NA28] ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ RP † 24:2 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] Ἰησοῦς RP ‡ 24:2 ταῦτα πάντα WH Treg NA28] πάντα ταῦτα RP § 24:3 καὶ WH Treg NA28] + τῆς RP * 24:6 γὰρ WH Treg NA28] + πάντα RP † 24:7 λιμοὶ WH Treg NA28] + καὶ λοιμοὶ RP ‡ 24:15 ἐστὸς WH Treg NA28] ἐστὼς RP § 24:16 ἐπὶ RP] εἰς WH Treg NA28 * 24:17 καταβάτω WH Treg NA28] καταβαίνετω RP † 24:18 τὸ ἱμάτιον WH Treg NA28] τὰ ἱμάτια RP

ἡμέραι ἐκεῖναί. ²³ τότε ἂν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδου ὧδε ὁ χριστός, ἢ Ὡδε, μὴ πιστεύσητε· ²⁴ ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα ὥστε ἴπλανῆσαι[‡] εἰ δυνατόν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς· ²⁵ ἴδου προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ ἂν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἴδου ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἴδου ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ²⁷ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται[§] ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ²⁸ ὅπου* ἂν ᾦ τὸ πῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί.

²⁹ Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ[†] οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς· ³¹ καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ ἰσχυροῦ[‡] μεγάλης, καὶ ἐπισυναξοῦσιν τοὺς ἐκλεκτούς αὐτοῦ ἐκ τῶν[§] τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς τὸ θέρος· ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα*, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁴ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι[†] οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται[‡] οἱ δὲ λόγοί μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν· οὐδὲ ὁ υἱὸς[§], εἰ μὴ ὁ πατήρ* μόνος. ³⁷ ὥσπερ γὰρ[†] αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται[‡] ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ³⁸ ὥς[§] γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις* ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμιούντες[†] ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁹ καὶ[‡] οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἤλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ⁴⁰ τότε δύο ἔσονται[§] ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς* παραλαμβάνεται καὶ εἷς[†] ἀφίεται· ⁴¹ δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ[‡] μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. ⁴² γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ἡμέρα[§] ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδοσπότης ποῖα φυλακῆ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἶασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ἡ[†] οὐ δοκεῖτε ὥρα* ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴⁵ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν ὁ κύριος[†] ἐπὶ τῆς οἰκετείας[‡] αὐτοῦ τοῦ δοῦναι[§] αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ μακάριος ὁ δούλος

‡ **24:24** πλανῆσαι NA28 RP | πλανᾶσαι WH Treg § **24:27** ἔσται WH Treg NA28] + καὶ RP * **24:28** ὅπου WH Treg NA28] + γὰρ RP † **24:30** τῷ RP] - WH Treg NA28 ‡ **24:31** σάλπιγγος WH NA28] + φωνῆς Treg RP § **24:31** τῶν WH Treg NA28] - RP * **24:33** πάντα ταῦτα WH NA28] ταῦτα πάντα Treg RP † **24:34** ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ **24:35** παρελεύσεται WH Treg NA28] παρελεύσονται RP § **24:36** οὐδὲ ὁ υἱὸς WH NA28] - Treg RP * **24:36** πατήρ WH Treg NA28] + μου RP † **24:37** γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP ‡ **24:37** ἔσται WH Treg NA28] + καὶ RP § **24:38** ὡς WH Treg NA28] Ὡσπερ RP * **24:38** ἡμέραις NIV RP] + ἐκεῖνας WH Treg NA28 † **24:38** γαμιούντες WH NA28] ἐγαμιούντες Treg RP ‡ **24:39** καὶ RP NA28] - WH Treg NIV § **24:40** δύο ἔσονται Treg NA28 RP] ἔσονται δύο WH * **24:40** π[εῖς WH Treg NA28] ὁ εἷς RP † **24:40** π[εῖς WH Treg NA28] ὁ εἷς RP ‡ **24:41** μύλῳ WH Treg NA28] μύλωνι RP § **24:42** ἡμέρα WH Treg NA28] ὥρα RP * **24:44** οὐ δοκεῖτε ὥρα WH Treg NA28] ὥρα οὐ δοκεῖτε RP † **24:45** κύριος WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ **24:45** οἰκετείας WH Treg NA28] θεραπειάς RP § **24:45** δοῦναι WH Treg NA28] διδόναι RP

ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει· οὕτως ποιοῦντα* 47 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 48 ἐὰν δὲ εἴπη ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει 'μου ὁ κύριος†, 49 καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς συνδούλους 'αὐτοῦ, ἐσθίη δὲ καὶ πίνη' μετὰ τῶν μεθυόντων,‡ 50 ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἧ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἧ οὐ γινώσκει, 51 καὶ διχοτομήσει αὐτόν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

25

1 Τότε ὁμοιωθῆσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας 'εαυτῶν* ἐξήλθον εἰς ἑπάντησιν† τοῦ νυμφίου. 2 πέντε δὲ 'ἐξ αὐτῶν ἦσαν‡ 'μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι§. 3 'αἱ γὰρ* μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' εαυτῶν ἔλαιον· 4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς 'αγγείοις† μετὰ τῶν λαμπάδων 'εαυτῶν‡ 5 χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. 6 μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδοὺ ὁ 'νυμφίος§ ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν 'αὐτοῦ* 7 τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας 'εαυτῶν† 8 αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔλαιου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. 9 ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· Μήποτε 'οὐ μὴ‡ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορευέσθε§ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. 10 ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἤλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. 12 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. 13 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν*.

14 Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, 15 καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα ᾧ δὲ δύο ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως 16 'πορευθεὶς† ὁ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν‡ ἄλλα 'πέντε§ 17 'ῶσαύτως* ὁ δύο ἐκέρδησεν‡ ἄλλα δύο· 18 ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρυξεν 'γῆν‡ καὶ 'ἐκρυσεν§ τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. 19 μετὰ δὲ 'πολὸν χρόνον* ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει 'λόγον μετ' αὐτῶν† 20 καὶ προσελθὼν ὁ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα 'ἐκέρδησα‡ 21 'ἔφη§ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

* 24:46 οὕτως ποιοῦντα WH Treg NA28] ποιοῦντα οὕτως RP † 24:48 μου ὁ κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριός μου ἐλθεῖν RP ‡ 24:49 αὐτοῦ ἐσθίη δὲ καὶ πίνη WH Treg NA28] ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν RP * 25:1 εαυτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν RP † 25:1 ὑπάντησιν WH Treg NA28] ἀπάντησιν RP ‡ 25:2 ἐξ αὐτῶν ἦσαν WH Treg NA28] ἦσαν ἐξ αὐτῶν RP § 25:2 μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι WH Treg NA28] φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραὶ RP * 25:3 αἱ γὰρ WH Treg NA28] Αἵτινες RP † 25:4 ἀγγεῖοις WH Treg NA28] + αὐτῶν RP ‡ 25:4 εαυτῶν WH NA28] αὐτῶν Treg RP § 25:6 νυμφίος WH Treg NA28] + ἔρχεται RP * 25:6 αὐτοῦ Treg NA28 RP] - WH † 25:7 εαυτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν RP ‡ 25:9 οὐ μὴ WH Treg NA28] οὐκ RP § 25:9 πορευέσθε WH Treg NA28] + δὲ RP * 25:13 ὥραν WH Treg NA28] + ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται RP † 25:16 πορευθεὶς WH NA28] + δὲ Treg RP ‡ 25:16 ἐκέρδησεν WH Treg NA28] ἐποίησεν RP § 25:16 πέντε WH Treg NA28] + τάλαντα RP * 25:17 ὥσαύτως WH NA28] + καὶ Treg RP † 25:17 ἐκέρδησεν WH Treg NA28] + καὶ αὐτὸς RP ‡ 25:18 γῆν WH Treg NA28] ἐν τῇ γῆ RP § 25:18 ἐκρυσεν WH Treg NA28] ἀπέκρυσεν RP * 25:19 πολὸν χρόνον WH Treg NA28] χρόνον πολὸν RP † 25:19 λόγον μετ' αὐτῶν WH Treg NA28] μετ' αὐτῶν λόγον RP ‡ 25:20 ἐκέρδησα WH Treg NA28] + ἐπ' αὐτοῖς RP § 25:21 ἔφη WH Treg NA28] + δὲ RP

22 προσελθὼν ἔδ^{*} καιὸ τὰ δύο ἑτάλαντα†εἶπεν· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἑκέρδησα‡ 23 ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 24 προσελθὼν δὲ καιὸ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκορπίσας· 25 καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. 26 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκορπίσας; 27 ἔδει ἴσε οὖν§ βαλεῖν ἑτά ἀργύριά* μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἔλθων ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. 28 ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· 29 τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ† μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 30 καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

31 Ὄταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ†ἀγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· 32 καὶ συναχθήσονται§ἐμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, 33 καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. 34 τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 35 ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με, 36 γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκεψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καὶ ἤλασθε πρός με. 37 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; 38 πότε δὲ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; 39 πότε δὲ σε εἶδομεν ἄσθενοῦντα* ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σε; 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. 41 τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ†κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. 42 ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἑδίψησα*καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, 43 ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἄσθενής καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκεψασθέ με. 44 τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἄσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ δικηνοησάμεν σοι; 45 τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. 46 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· 2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

* 25:22 δὲ Treg NA28 RP] - WH † 25:22 τάλαντα WH Treg NA28] + λαβῶν RP ‡ 25:22 ἐκέρδησα WH Treg NA28] + ἐπ' αὐτοῖς RP § 25:27 σε οὖν WH Treg NA28] οὖν σε RP * 25:27 τὰ ἀργύριά WH NA28] τὸ ἀργύριον Treg RP † 25:29 τοῦ δὲ WH Treg NA28] ἀπὸ δὲ τοῦ RP ‡ 25:31 οἱ WH Treg NA28] + ἄγιοι RP § 25:32 συναχθήσονται WH Treg NA28] συναχθήσεται RP * 25:39 ἄσθενοῦντα WH Treg NA28] ἄσθενῆ RP † 25:41 οἱ Treg NA28 RP] - WH ‡ 25:42 ἐδίψησα Treg NA28 RP] καὶ ἐδίψησα WH

³ Τότε συνήχθησαν οἱ ἄρχιερεῖς* καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, ⁴ καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν· ⁵ ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

⁶ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου† βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς‡ αὐτοῦ ἀνακειμένου. ⁸ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ§ ἠγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπόλεια αὕτη; ⁹ ἐδύνατο γὰρ ἴσως* πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς, ¹⁰ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· ¹¹ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμέ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· ¹² βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ¹³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁴ Τότε πορευθεὶς εἰς τὸν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ¹⁵ εἶπεν· Τί θέλετέ μοι δοῦναι κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔσθησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. ¹⁶ καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

¹⁷ Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες† Ποῦ θέλεις ἔτοιμάσωμέν‡ σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἶπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σέ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

²⁰ Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα ἄμαθῶν§ ²¹ καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² καὶ λυπούμενοι σφοδρὰ ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἷς ἕκαστος*· Μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ† οὗτός με παραδώσει· ²⁴ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος. ²⁵ ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδίδους αὐτόν εἶπεν· Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβῶν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον‡ καὶ εὐλόγησας§ ἔκλασεν καὶ ἔδους τοῖς μαθηταῖς* εἶπεν· Λάβετε φάγετε, τοῦτο ἐστὶν τὸ σῶμά μου. ²⁷ καὶ λαβῶν† ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, ²⁸ τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ αἷμά μου‡ τῆς§ διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν* οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου. ³⁰ καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

³¹ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοῖ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται† τὰ πρόβατα τῆς

* **26:3** ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] + καὶ οἱ γραμματεῖς RP † **26:7** ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου WH Treg NA28] ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα RP ‡ **26:7** τῆς κεφαλῆς WH Treg NA28] τὴν κεφαλὴν RP § **26:8** μαθηταὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * **26:9** τοῦτο WH Treg NA28] + τὸ μύρον NIV RP † **26:17** λέγοντες WH Treg NA28] αὐτῶν RP ‡ **26:17** ἐτοιμάσωμέν WH Treg NA28] ἐτοιμάσομέν RP § **26:20** μαθητῶν WH] - Treg NA28 RP * **26:22** εἷς ἕκαστος WH Treg NA28] ἕκαστος αὐτῶν RP † **26:23** τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ WH Treg NA28] ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα RP ‡ **26:26** ἄρτον WH Treg NA28] τὸν ἄρτον RP § **26:26** εὐλόγησας WH Treg NA28] εὐχαριστήσας RP * **26:26** δους τοῖς μαθηταῖς WH Treg NA28] ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ RP † **26:27** λαβῶν WH Treg NA28] + τὸ RP ‡ **26:28** μου WH Treg NA28] + τὸ RP § **26:28** τῆς WH NA28] + καινῆς Treg RP * **26:29** ὑμῖν WH Treg NA28] + ὅτι RP † **26:31** διασκορπισθήσονται WH Treg NA28] διασκορπιθήσεται RP

ποιήνης· ³² μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με. ³⁵ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἁπαρνήσομαι· ³⁶ ὁμοίως* καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.

³⁶ Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθῶν ἐκεῖ προσεύξομαι†. ³⁷ καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁸ τότε λέγει ἁποστολῆς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μέναιτε ὡδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

³⁹ καὶ ἁποστολῆς· μικρὸν ἔπαινον ἐπέσειεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο* παρελθεῖν† ἐὰν μὴ αὐτὸ πῶν, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ καὶ ἀφείκει αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν* ⁴⁵ τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε· τὸ ἄλοπόν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδίδουός με.

⁴⁷ Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ ὁ δὲ παραδίδουός αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. ⁴⁹ καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἐταῖρε, ἐφ' ὃ σπᾶρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεφον τὴν μάχαιράν σου* εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μάχαιρῃ ἀπολοῦνται† ⁵³ ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; ⁵⁴ πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν* ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων† καὶ οὐκ ἐκράτησατέ με. ⁵⁶ τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

‡ 26:33 ἐγὼ WH Treg NA28] + δὲ RP § 26:35 ἀπαρνήσομαι WH Treg NA28] ἀπαρνήσομαι RP
 * 26:35 ὁμοίως WH Treg NA28] + δὲ RP † 26:36 ἐκεῖ προσεύξομαι WH Treg NA28] προσεύξομαι ἐκεῖ RP
 ‡ 26:38 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 26:39 προσελθὼν WH NA28] προσελθὼν Treg RP
 * 26:42 τοῦτο WH Treg NA28] + τὸ ποτήριον RP † 26:42 παρελθεῖν WH Treg NA28] + ἀπ' ἐμοῦ RP
 ‡ 26:43 πάλιν εὗρεν αὐτοὺς WH Treg NA28] εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν RP § 26:44 πάλιν ἀπελθὼν WH Treg NA28] ἀπελθὼν πάλιν RP
 * 26:44 πάλιν WH NA28] – Treg RP † 26:45 μαθητὰς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP
 ‡ 26:45 τὸ Treg NA28 RP] – WH § 26:50 ὃ WH Treg NA28] ὃ RP
 * 26:52 τὴν μάχαιράν σου WH Treg NA28] σου τὴν μάχαιραν RP † 26:52 ἀπολοῦνται WH Treg NA28] ἀποθανοῦνται RP
 ‡ 26:53 δύναμαι WH Treg NA28] + ἄρτι RP § 26:53 ἄρτι πλείω WH Treg NA28] πλείους ἢ RP
 * 26:55 ἡμέραν WH NA28] + πρὸς ὑμᾶς Treg RP † 26:55 ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων WH Treg NA28] ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ RP

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 58 ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. 59 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἔκαθ' ἑκάστην ὥραν ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, 60 καὶ οὐχ εὑρόντες πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο*† 61 εἶπαν· Οὗτος ἔφη· Δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἰοικοδομησαί. 62 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὐτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 63 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. ἔκαθ' ἑκάστην ὥραν εἶπεν αὐτῶν· Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπησιν εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 64 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων Ἐβλασφημήσατε· τί ἔτι χρειαίον ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν* 66 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἐνοχὸς θανάτου ἐστίν. 67 τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν 68 λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστίν ὁ παῖσας σε;

69 ὁ δὲ Πέτρος ἔκάθητο ἕξω† ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσήλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου· 70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτόν ἄλλη καὶ λέγει· τοῖς* ἐκεῖ· Οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου· 72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὄρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73 μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δηλόν σε ποιεῖ· 74 τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὁμνυεῖν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν· 75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος* ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήση με, καὶ ἐξελθὼν ἕξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

27

1 Πρωῖας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατώσαι αὐτόν· 2 καὶ δήσαντες αὐτόν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. 3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ ἔσπερσεν· 4 λέγων· Ἡμᾶς παραδοὺς αἵμα ἄθων* οἱ δὲ εἶπαν· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψη† 5 καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο. 6 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν

‡ 26:59 καὶ WH Treg NA28] + οἱ πρεσβύτεροι καὶ RP § 26:59 αὐτὸν θανατώσωσιν WH NA28] αὐτὸν θανατώσωσιν Treg; θανατώσωσιν αὐτόν RP * 26:60 60–61 πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο WH Treg NA28] καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὑρόντες. Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομαρτύτερες RP † 26:60 οἰκοδομησαί WH Treg NA28] + αὐτόν RP ‡ 26:63 καὶ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP § 26:65 λέγων WH Treg NA28] + ὅτι RP * 26:65 βλασφημίαν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 26:69 ἐκάθητο ἕξω WH Treg NA28] ἕξω ἐκάθητο RP ‡ 26:70 ἔμπροσθεν WH Treg NA28] + αὐτῶν RP § 26:71 δὲ WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 26:71 τοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP † 26:71 Οὗτος WH NA28] καὶ οὗτος Treg RP ‡ 26:74 εὐθέως NA28 RP] εὐθὺς WH Treg § 26:75 ῥήματος WH Treg NA28] + τοῦ RP * 26:75 εἰρηκότος WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 27:2 παρέδωκαν WH Treg NA28] + αὐτὸν Ποντίῳ RP † 27:3 παραδιδούς Treg NA28 RP] παραδοὺς WH ‡ 27:3 ἔστρεψεν WH Treg NA28] ἀπέστρεψεν RP § 27:3 καὶ WH Treg NA28] + τοῖς RP * 27:4 ἄθων Treg NA28 RP] δίκαιον WH † 27:4 ὄψη WH Treg NA28] ὄψει RP ‡ 27:5 εἰς τὸν ναὸν WH Treg NA28] ἐν τῷ ναῷ RP

κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱμάτων ἐστιν· ⁷ συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν Ἄγγρον τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. ⁸ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγγρὸς ἐκεῖνος Ἄγγρος Αἱματος ἕως τῆς σήμερον. ⁹ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὄν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος. ¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη [§] ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπρωῶτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη* Σὺ λέγεις. ¹² καί τ' ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ἢ καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ¹³ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; ¹⁴ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. ¹⁵ Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ᾗθελον. ¹⁶ εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Ἰησοῦν* Βαραββᾶν. ¹⁷ συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Ἰησοῦν τὸν [§] Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; ¹⁸ ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκεν αὐτόν. ¹⁹ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· Τὸν* Βαραββᾶν. ²² λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιῆσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; λέγουσιν* πάντες· Σταυρωθήτω. ²³ ὁ δὲ ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· Σταυρωθήτω. ²⁴ Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἄπέναντι [§] τοῦ ὄχλου λέγων· Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος* τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. ²⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. ²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν ἤλαμυδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ*, ²⁹ καὶ πλέξαντες αὐτοῦ, ἀποθρονὸν ἐξ ἄκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς* αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ* αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔνεπαιξαν* αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, βασιλεῦ* τῶν Ἰουδαίων, ³⁰ καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ καὶ ὅτε ἐνεπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν ἤλαμυδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρώσαι. ³² Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν Ἐκρανίου Τόπος λεγόμενος*, ³⁴ ἔδωκεν αὐτῷ πιεῖν οἶνον [§] μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν* πιεῖν. ³⁵ σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον, ³⁶ καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. ³⁷ καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω

§ 27:11 ἐστάθη WH Treg NA28] ἔστη RP * **27:11** ἔφη WH NA28] + αὐτῷ Treg RP † **27:12** καὶ WH NA28] + τῶν Treg RP ‡ **27:16** Ἰησοῦν NA28] - WH Treg NIV RP **§ 27:17** Ἰησοῦν τὸν NA28] τὸν WH; - Treg NIV RP * **27:21** Τὸν WH Treg NA28] - RP † **27:22** λέγουσιν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ **27:23** δὲ WH Treg NA28] + ἡγεμῶν RP **§ 27:24** ἀπέναντι NA28 RP] κατέναντι WH Treg * **27:24** αἵματος WH NA28] + τοῦ δικαίου Treg RP † **27:28** ἤλαμυδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ WH Treg NA28] περιέθηκαν αὐτῷ ἤλαμυδα κοκκίνην RP ‡ **27:29** τῆς κεφαλῆς WH Treg NA28] τὴν κεφαλὴν RP **§ 27:29** ἐν τῇ δεξιᾷ WH Treg NA28] ἐπὶ τὴν δεξιάν RP * **27:29** ἐνεπαιξαν WH NA28] ἐνεπαιζον Treg RP † **27:29** βασιλεῦ WH Treg NA28] ὁ βασιλεὺς RP ‡ **27:33** Κρανίου Τόπος λεγόμενος WH Treg NA28] λεγόμενος Κρανίου Τόπος RP **§ 27:34** οἶνον WH Treg NA28] ὄξος RP * **27:34** ἠθέλησεν WH Treg NA28] ᾗθελεν RP

τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ³⁸ Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησται, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. ³⁹ οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινεῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ⁴⁰ καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, ἑκατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ⁴¹ ὁμοίως ἑκαταβήθη ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· ⁴² Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτόν· ⁴³ πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω ἑνὸς θεοῦ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. ⁴⁴ τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησται οἱ συσταυρωθέντες σὺν αὐτῷ κινεῖον αὐτόν. ⁴⁵ Ἀπὸ δὲ ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ⁴⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἥλι ἤλι λεμὰ σαβαχθάνι; τοῦτ' ἐστίν· Θεέ μου θεέ μου, ἵνα τι με ἐγκατέλιπες; ⁴⁷ τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος. ⁴⁸ καὶ εὐθέως δραμῶν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβῶν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθειὲς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁹ οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων αὐτόν· ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ⁵² καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἠγέρθησαν· ⁵³ καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοίς. ⁵⁴ Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. ⁵⁵ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· ⁵⁶ ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ μητὴρ καὶ ἡ μητὴρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. ⁵⁷ Ὁσίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τούνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ· ⁵⁸ οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτησεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι ⁵⁹ καὶ λαβῶν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλάττοισεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. ⁶¹ Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. ⁶² Τῆ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον ⁶³ λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· ⁶⁴ κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτόν καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων

† 27:40 κατὰβηθι WH Treg NIV RP] καὶ κατὰβηθι NA28 ‡ 27:41 καὶ WH NA28] δὲ καὶ Treg RP

§ 27:41 πρεσβυτέρων WH Treg NA28] + καὶ Φαρισαίων RP * 27:42 βασιλεὺς WH Treg NA28] εἰ βασιλεὺς RP † 27:42 αὐτόν WH Treg NA28] αὐτῷ RP ‡ 27:43 οὖν WH NA28] + αὐτόν Treg RP

§ 27:44 σὺν WH Treg NA28] - RP * 27:46 ἀνεβόησεν NA28 RP] ἐβόησεν WH Treg † 27:46 Ἥλι ἤλι Treg RP NA28] Ἐλωὶ ἔλωι WH NIV ‡ 27:47 ἐστηκότων WH Treg NA28] ἐστῶτων RP § 27:49

ἔλεγον NA28 RP] εἶπαν WH Treg * 27:49 αὐτόν Treg NA28 RP] + [ἄλλος δὲ λαβῶν λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα] WH † 27:51 ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο WH Treg NA28] εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω RP ‡ 27:52 ἠγέρθησαν WH Treg NA28] ἠγέρθη RP § 27:54 γενόμενα NA28 RP] γινόμενα WH Treg * 27:54 θεοῦ υἱὸς WH NA28 RP] υἱὸς θεοῦ Treg † 27:56 Ἰωσήφ WH NA28] Ἰωσῆφ Treg NIV RP ‡ 27:57 ἐμαθητεύθη WH Treg NA28] ἐμαθητεύσεν RP § 27:58 ἀποδοθῆναι WH NA28] + τὸ σῶμα Treg RP * 27:59 αὐτὸ RP] + ἐν WH Treg NA28 † 27:61 Μαριάμ WH NA28] Μαρία Treg RP ‡ 27:64 αὐτοῦ Treg NA28] - WH; αὐτοῦ νεκτοῦ RP

τῆς πρώτης. ⁶⁵ ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· Ἔχετε κουστωδιαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

28

¹ Ὅψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Ἐμαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρήσαι τὸν τάφον. ² καὶ ἰδοὺ σεισμός ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ ἔκειτο ἐπὶ τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. ⁴ ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναῖξιν· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἰπάτε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. ⁸ καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· Χαίρετε· αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. ¹⁰ τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κάκει με ὄψονται.

¹¹ Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. ¹² καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἰκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες· Εἶπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. ¹⁴ καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπιτοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ¹⁵ οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας.

¹⁶ Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν· οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ¹⁹ πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· [†] p / /book

§ 27:65 ἔφη WH Treg NA28] + δὲ RP * 28:1 Μαριὰμ NA28] Μαρία WH Treg RP † 28:2 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 28:2 λίθον WH Treg NA28] + ἀπὸ τῆς θύρας RP § 28:3 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP * 28:4 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP † 28:6 ἔκειτο WH NA28] + ὁ κύριος Treg RP ‡ 28:8 ἀπελθοῦσαι WH Treg NA28] ἐξελθοῦσαι RP § 28:9 καὶ WH Treg NA28] ὅς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ RP * 28:9 ἰδοὺ WH NA28 RP] + ὁ Treg † 28:9 ὑπήντησεν WH Treg NA28] ἀπήντησεν RP ‡ 28:14 ἐπὶ WH NA28 RP] ὑπὸ Treg § 28:14 αὐτὸν Treg NA28 RP] - WH * 28:15 τὰ Treg NA28 RP] - WH † 28:15 ἡμέρας WH Treg NA28] - RP ‡ 28:17 προσεκύνησαν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP § 28:18 τῆς WH Treg NA28] - NIV RP * 28:19 οὖν WH Treg NA28] - RP † 28:19 βαπτίζοντες WH NA28 RP] βαπτίσαντες Treg ‡ 28:20 αἰῶνος WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ* 2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ† Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου· 3 φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ, 4 ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν. 5 καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 6 καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. 7 καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμί ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· 8 ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 9 καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου†. 10 καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν· 11 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. 12 καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 13 καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ. 14 καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ 15 καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 16 καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσῃ, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς· 17 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 18 καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. 19 καὶ προβάς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καθαρτίζοντας τὰ δίκτυα, 20 καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ. 21 καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναοὺμ· καὶ εὐθὺς τοῖς σάββασι ἐδίδασκεν

* 1:1 χριστοῦ WH] + υἱοῦ θεοῦ Treg NA28; υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP † 1:2 καθὼς WH Treg NA28] ὡς RP ‡ 1:2 τῷ Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ WH Treg NA28] τοῖς προφήταις RP § 1:2 Ἰδοὺ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP * 1:2 σου WH Treg NA28] + ἔμπροσθέν σου RP † 1:4 ὁ WH Treg NA28] – RP ‡ 1:4 ἐρήμῳ WH] + καὶ Treg NA28 RP § 1:5 πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο WH Treg NA28] καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες RP * 1:5 ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ WH Treg NA28] ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπὲρ αὐτοῦ RP † 1:6 καὶ ἦν WH Treg NA28] ἦν δὲ RP ‡ 1:8 ἐγὼ WH Treg NA28] + μὲν RP § 1:8 ὑμᾶς WH NA28] + ἐν Treg RP * 1:8 ἐν Treg NA28 RP] – WH † 1:9 εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου WH Treg NA28] ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην RP ‡ 1:10 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 1:10 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 1:10 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP † 1:10 εἰς WH Treg NA28] ἐπὶ RP ‡ 1:11 σοὶ WH Treg NA28] ᾧ RP § 1:13 ἦν WH Treg NA28] + ἐκεῖ RP * 1:13 τεσσαράκοντα ἡμέρας WH Treg NA28] ἡμέρας τεσσαράκοντα RP † 1:14 καὶ μετὰ WH Treg] μετὰ δὲ NA28 RP ‡ 1:14 εὐαγγέλιον WH Treg NA28] + τῆς βασιλείας RP § 1:16 καὶ παράγων WH Treg NA28] Περιπατῶν δὲ RP * 1:16 ἀδελφὸν WH Treg NA28] + αὐτοῦ τοῦ RP † 1:16 ἀμφιβάλλοντας WH Treg NA28] βάλλοντας ἀμφίβληστρον RP ‡ 1:18 εὐθὺς WH NA28] εὐθέως RP Treg § 1:18 δίκτυα WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 1:19 προβάς WH Treg NA28] ἐκεῖθεν RP † 1:20 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 1:21 εὐθὺς WH NA28] εὐθέως Treg RP

εἰς τὴν συναγωγὴν[§]. ²² καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδασχῇ αὐτοῦ, ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ²³ καὶ ἑυθύς* ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραξεν ²⁴ λέγων· Τί[†] ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ²⁵ καὶ ἐπειτίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ. ²⁶ καὶ σπαράζαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ ῥωνήσαν[‡] φωνῇ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. ²⁷ καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες[§] ὥστε συζητεῖν ἑαυτοὺς* λέγοντας· Τί ἐστὶν τοῦτο; διδασχὴ καινῆ[†]· κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. ²⁸ καὶ ἐξῆλθεν[‡] ἡ ἀκοή αὐτοῦ εὐθύς ἑπανταχοῦ[§] εἰς ὅλην τὴν περιχώρον τῆς Γαλιλαίας. ²⁹ καὶ ἑυθύς* ἐκ τῆς συναγωγῆς ἑξεληθόντες ἦλθον[†] εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ³⁰ ἡ δὲ πεντηρὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσοσα, καὶ ἑυθύς[‡] λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. ³¹ καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς ῥαιρός[§] καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ ἑυρετός* καὶ διηκόνει αὐτοῖς. ³² Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ[†] ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. ³³ καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη[‡] πρὸς τὴν θύραν. ³⁴ καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλά ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἦφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν[§]. ³⁵ Καὶ πρωτῆ[†] ἔννυχα λίαν ἀναστάς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον κάκει προσήυχετο. ³⁶ καὶ κατεδίωξεν* αὐτόν ἑσπέρων[†] καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ³⁷ καὶ εὔρον αὐτόν καὶ[‡] λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες ζητοῦσιν σε[§]. ³⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἄγωμεν ἄλλαχοῦ* εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρῶζω, εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον[†] ³⁹ καὶ ἦλθεν[‡] κηρῶσων εἰς τὰς συναγωγὰς[§] αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. ⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτόν καὶ ῥουπετῶν* λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. ⁴¹ καὶ ὀργισθεὶς[‡] ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο[§] καὶ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι. ⁴² καὶ ἑυθύς* ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. ⁴³ καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ ἑυθύς[‡] ἐξέβαλεν αὐτόν, ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης, ἀλλὰ ὑπάγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεὶ καὶ προσέγγεκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ ὁ δὲ ἐξεληθὼν ἠρξάτο κηρῶσειν πολλὰ καὶ διαρρημίζει τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτόν δύνασθαι φανερωῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις

§ 1:21 ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν Holmes WHmarg] εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν WH Treg NA28 RP * 1:23 εὐθύς WH NA28] – Treg RP † 1:24 τί WH Treg NA28] Ἐὰ τί RP ‡ 1:26 φωνῆσαν WH Treg NA28] κράξαν RP § 1:27 ἅπαντες WH Treg NA28] πάντες RP * 1:27 πρὸς ἑαυτοὺς WH Treg NA28 RP] αὐτοὺς WH † 1:27 διδασχὴ καινῇ WH Treg NA28] τίς ἡ διδασχὴ ἡ καινὴ αὕτη ὅτι RP ‡ 1:28 καὶ ἐξῆλθεν WH Treg NA28] Ἐξῆλθεν δὲ RP § 1:28 πανταχοῦ WH Treg NA28] – RP * 1:29 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 1:29 ἐξεληθόντες ἦλθον WH NA28 RP] ἐξελθὼν ἦλθεν Treg ‡ 1:30 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 1:31 ραιρός WH NA28] + αὐτῆς Treg RP * 1:31 πυρετός WH Treg NA28] + εὐθέως RP † 1:32 ἔδυ NA28 RP] ἔδυσεν WH Treg ‡ 1:33 ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη WH Treg NA28] ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν RP § 1:34 αὐτόν Treg NA28 RP] + χριστόν εἶναι WH * 1:36 κατεδίωξεν WH NA28] κατεδίωξαν Treg RP † 1:36 Σίμων WH NA28] ὁ Σίμων Treg RP ‡ 1:37 εὔρον αὐτόν καὶ WH Treg NA28] εὐρόντες αὐτόν RP § 1:37 ζητοῦσιν σε WH Treg NA28] σε ζητοῦσιν RP * 1:38 ἄλλαχοῦ WH Treg NA28] – RP † 1:38 ἐξῆλθον WH Treg NA28] ἐξεληλυθα RP ‡ 1:39 ἦλθεν WH Treg NA28] ἦν RP § 1:39 εἰς τὰς συναγωγὰς WH Treg NA28] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP * 1:40 ρουπετῶν WH] + καὶ NA28; αὐτόν καὶ Treg RP † 1:41 καὶ WH Treg NA28] Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP ‡ 1:41 ὀργισθεὶς Holmes WHmarg] σπλαγχνισθεὶς WH Treg NA28 RP § 1:41 αὐτοῦ ἥψατο WH Treg NA28] ἥψατο αὐτοῦ RP * 1:42 εὐθύς WH Treg NA28] εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως RP † 1:43 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 1:45 ἐπ' WH Treg NA28] ἐν RP

ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἄπαντοθεν§

2

1 Καὶ εἰσελθὼν* πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν† ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ‡ ἐστίν·
 2 ἄλλοι§ ἔπεισαν αὐτὸν ὥστε μὴ ἐξέλθαι πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει
 αὐτοῖς τὸν λόγον. 3 καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν* αἰρόμενον ὑπὸ
 τεσσάρων. 4 καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν
 στέγην ὅπου‡ ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.
 5 καὶ ἰδὼν§ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφίενταί σου* αἱ
 ἁμαρτίαι† 6 ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθημένοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς
 καρδίαις αὐτῶν· 7 Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ· βλασφημεῖ‡ τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας εἰ μὴ
 εἷς ὁ θεός; 8 καὶ εὐθύς§ ἐπιγινούσκει ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως* διαλογίζονται
 ἐν ἑαυτοῖς ἄλλοι§ λέγει αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 9 τί ἐστίν
 εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἔγειρε§ καὶ
 ἄρον τὸν κράβαττόν σου* καὶ περιπάτει; 10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας†— λέγει τῷ παραλυτικῷ· 11 Σοὶ λέγω,
 ἔγειρε‡ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 12 καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθύς§
 ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν* πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν
 τὸν θεὸν λέγοντας ὅτι οὕτως οὐδέποτε† εἶδομεν.

13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ
 ἐδίδασκεν αὐτούς. 14 καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφραίου καθημένον ἐπὶ τὸ
 τελῶνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

15 Καὶ γίνεται‡ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ
 ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ
 ἠκολούθουν§ αὐτῷ. 16 καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων* ἰδόντες† ὅτι ἐσθίει‡
 μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν§ ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὅτι* μετὰ τῶν
 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν† ἐσθίει‡ 17 καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς ὅτι· Σοὺ χρειάν

§ 1:45 πάντοθεν WH Treg NA28] πανταχόθεν RP * 2:1 εἰσελθὼν WH Treg NA28] εἰσηλθεν RP
 † 2:1 ἡμερῶν WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 2:1 ἐν οἴκῳ WH Treg NA28] εἰς οἶκόν RP § 2:2 καὶ WH
 NA28] + εὐθέως Treg RP * 2:3 φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν WH NA28] πρὸς αὐτὸν φέροντες
 παραλυτικὸν Treg; πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες RP † 2:4 προσεγγεῖν WH NA28] προσγγίσει Treg
 RP ‡ 2:4 ὅπου WH Treg NA28] ἐφ' ᾧ RP § 2:5 καὶ ἰδὼν WH NA28] ἰδὼν δὲ Treg RP * 2:5
 ἀφίενταί σου WH Treg NA28] ἀφένεται σοι RP † 2:5 ἁμαρτίαι WH Treg NA28] + σου RP ‡ 2:7
 βλασφημεῖ WH Treg NA28] βλασφημίας RP § 2:8 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 2:8 οὕτως
 WH Treg NA28] + αὐτοὶ RP † 2:8 λέγει WH Treg NA28] εἶπεν RP ‡ 2:9 ἀφίενταί WH Treg
 NA28] ἀφένεται RP § 2:9 Ἔγειρε NA28] Ἐγείρου WH Treg; Ἐγειραι RP * 2:9 τὸν κράβαττόν
 σου WH Treg NA28] σου τὸν κράβαττον RP † 2:10 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας Treg] ἀφίεναι
 ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς WH NA28; ἀφίεναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας RP ‡ 2:11 ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειραι καὶ
 RP § 2:12 καὶ εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως καὶ RP * 2:12 ἔμπροσθεν WH NA28] ἐναντίον Treg
 RP † 2:12 Οὕτως οὐδέποτε WH Treg NA28] Οὐδέποτε οὕτως RP ‡ 2:15 γίνεται WH NA28] γίνεται
 ἐν τῷ Treg; ἐγένετο ἐν τῷ RP § 2:15 ἠκολούθουν WH Treg NA28] ἠκολούθησαν RP * 2:16 τῶν
 Φαρισαίων WH Treg NA28] καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP † 2:16 ἰδόντες WH NA28 RP] καὶ ἰδόντες Treg
 ‡ 2:16 ὅτι ἐσθίει WH NA28] ὅτι ἦσθιεν Treg; αὐτὸν ἐσθίοντα RP § 2:16 ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν
 WH Treg NA28] τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν RP * 2:16 Ὅτι WH Treg NA28] τί ὅτι RP † 2:16 τελωνῶν
 καὶ ἁμαρτωλῶν WH NA28 RP] ἁμαρτωλῶν καὶ τῶν τελωνῶν Treg ‡ 2:16 ἐσθίει WH NA28] + καὶ πίνει
 Treg RP § 2:17 ὅτι WH NA28] – Treg RP

ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἄλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἄμαρτωλούς*.

¹⁸ Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι† νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ‡ Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν§ οὐ δύνανται νηστεύειν· ²⁰ ἔλευσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύουσιν ἐν ἑκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ*.

²¹ Οὐδεὶς† ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν‡· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα ἄπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. ²² καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιοῦς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος* τὸς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί†. ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς ‡ καινούς‡.

²³ Καὶ ἐγένετο· αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι§ διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο* ὀδὸν ποιεῖν τίλλοντας τοὺς στάχυας. ²⁴ καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· Ἴδε τί ποιοῦσιν† τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; ²⁵ καὶ λέγει‡ αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ²⁶ πῶς † εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιαθάρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τῶν ἱερεῖς*, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὔσιν; ²⁷ καὶ † ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο † καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ²⁸ ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3

¹ Καὶ εἰσηλθεν πάλιν εἰς* συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. ² καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα † κατηγορήσωσιν† αὐτοῦ. ³ καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν‡· Ἔγειρε † εἰς τὸ μέσον. ⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἄγαθοποιῆσαι* ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σώσαι ἢ ἀποκτείνειν; οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρα† καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ‡ ⁶ καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι † εὐθύς § μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον † ἐδίδουν* κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέωσιν.

* 2:17 ἄμαρτωλούς WH Treg NA28] + εἰς μετάνοιαν RP † 2:18 Φαρισαῖοι WH Treg NA28] τῶν Φαρισαίων RP ‡ 2:18 μαθηταὶ WH Treg NA28] - RP § 2:19 ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν WH Treg NA28] μεθ' αὐτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον RP * 2:20 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ WH Treg NA28] ἐκείναις ταῖς ἡμέραις RP † 2:21 Οὐδεὶς † τοῖς σάββασιν WH Treg NA28] καὶ οὐδεὶς RP ‡ 2:21 ἱμάτιον παλαιόν WH Treg NA28] ἱμάτιον παλαιῶν RP § 2:21 ἀπ' WH NA28] - Treg RP * 2:22 ῥήξει ὁ οἶνος WH Treg NA28] ῥήσει ὁ οἶνος ὁ νέος RP † 2:22 ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί WH Treg NA28] ἔκχεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται RP ‡ 2:22 καινούς WH NA28] + βλητέον Treg RP § 2:23 αὐτὸν ... σάββασιν παραπορεύεσθαι NA28] αὐτὸν ... σάββασιν διαπορεύεσθαι WH Treg; παραπορεύεσθαι αὐτὸν ... σάββασιν RP * 2:23 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο WH Treg NA28] ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP † 2:24 ποιοῦσιν WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 2:25 λέγει WH Treg NA28] αὐτὸς ἔλεγεν RP § 2:26 πῶς WH Treg RP NA28] - NIV * 2:26 τοὺς ἱερεῖς WH NA28] τοῖς ἱερεῦσιν Treg RP † 2:27 καὶ WH Treg NA28] - RP * 3:1 εἰς WH] + τὴν Treg NA28 RP † 3:2 κατηγορήσωσιν WH NA28 RP] κατηγορήσουσιν Treg ‡ 3:3 τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν WH Treg] τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι NA28; ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα RP § 3:3 Ἔγειρε WH Treg NA28] Ἔγειραι RP * 3:4 ἀγαθοποιῆσαι WH Treg RP] ἀγαθὸν ποιῆσαι NA28 † 3:5 χεῖρα NA28] + σου WH Treg RP ‡ 3:5 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὀνήσις ὡς ἡ ἄλλη RP § 3:6 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 3:6 ἐδίδουν WH Treg NA28] ἐποίουν RP

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν[†] πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν[‡] καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ Σπέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούοντες[†] ὅσα ἐποίει[‡] ἦλθον πρὸς αὐτόν. 9 καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλιβῶσιν αὐτόν· 10 πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται ὅσοι εἶχον μάλιστα. 11 καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.^{§†} 12 καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερόν[‡] ποιήσωσιν[§]

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. 14 καὶ ἐποίησεν δώδεκα* ἵνα ὦσιν μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν 15 καὶ ἔχειν ἐξουσίαν[†] ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· 16 καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον,^{‡§} 17 καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου (καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα* Βοανηργές, ὃ ἐστὶν Υἱοὶ Βροντῆς), 18 καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον[†] 19 καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ[‡] ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

20 Καὶ ἔρχεται[†] Σεις οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ^{†*} ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἡμεῖς[‡] ἄρτον φαγεῖν. 21 καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν, ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέσθι. 22 καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 23 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγον αὐτοῖς· Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; 24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· 25 καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύνησεται[‡] ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι[§]. 26 καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτόν καὶ ἐμερίσθη* οὐ δύναται στήναι[†] ἀλλὰ τέλος ἔχει. 27 ἄλλ' οὐδεὶς δύναται[‡] εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη[§] αὐτοῦ διαρπάσαι ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει*.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν βλασφημησῶσιν·^{†‡} 29 ὃς δ' ἂν βλασφημῆσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ

† 3:7 μετὰ ... αὐτοῦ ἀνεχώρησεν WH Treg NA28] ἀνεχώρησεν μετὰ ... αὐτοῦ RP ‡ 3:7 ἠκολούθησεν WH Treg NA28] ἠκολούθησαν αὐτῷ RP § 3:8 [καὶ WH Treg RP NA28] + οἱ NIV * 3:8 [καὶ WH Treg NA28] + οἱ RP † 3:8 ἀκούοντες WH Treg NA28] ἀκούσαντες RP ‡ 3:8 ἐποίει NA28 RP] ποιεῖ WH Treg § 3:11 ἐθεώρουν προσέπιπτον WH Treg NA28] ἐθεώρει προσέπιπτεν RP * 3:11 ἔκραζον WH Treg NA28] ἔκραζεν RP † 3:11 λέγοντα WH Treg RP] λέγοντες NA28 ‡ 3:12 αὐτόν φανερόν WH Treg NA28] φανερόν αὐτόν RP § 3:12 ποιήσωσιν WH NA28 RP] ποιῶσιν Treg * 3:14 δώδεκα Treg RP] + οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν WH NA28 † 3:15 ἐξουσίαν WH Treg NA28] θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ RP ‡ 3:16 ἐποίησεν τοὺς δώδεκα καὶ WH NA28] – Treg RP § 3:16 ὄνομα τῷ Σίμωνι WH Treg NA28] τῷ Σίμωνι ὄνομα RP * 3:17 ὀνόματα Treg NA28 RP] ὄνομα WH † 3:18 Καναναῖον WH Treg NA28] Κανανίτην RP ‡ 3:19 Ἰσκαριώθ WH Treg NA28] Ἰσκαριώτην RP § 3:20 ἔρχεται WH NA28 RP] ἔρχονται Treg * 3:20 ὁ WH Treg NA28] – RP † 3:20 ἡμεῖς WH Treg NA28] ἡμεῖς RP ‡ 3:25 δυνήσεται WH Treg NA28] δύναται RP § 3:25 ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι NA28] ἡ οἰκία ἐκείνη στήναι WH Treg; σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη RP * 3:26 ἐμερίσθη WH NA28] μεμερίσται Treg RP † 3:26 στήναι WH Treg NA28] σταθῆναι RP ‡ 3:27 ἄλλ' οὐδεὶς δύναται Treg] ἄλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς WH NA28; οὐδεὶς δύναται RP § 3:27 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη WH Treg NA28] τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν RP * 3:27 διαρπάσει WH Treg NA28] διαρπάσῃ RP † 3:28 τοῖς ... ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα WH Treg NA28] τὰ ἁμαρτήματα τοῖς ... ἀνθρώπων RP ‡ 3:28 αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν WH Treg NA28] βλασφημίαι ὅσας ἂν RP

ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχος ἐστὶν αἰωνίου ἁμαρτήματος^{§ 30} ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Ἐρχονται* ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ† καὶ ἕξω ἵστηκοντες‡ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἑκατοντάς[§] αὐτόν. 32 καὶ ἐκάθητο ἐπὶ αὐτὸν ὄχλος*, καὶ λέγουσιν† αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου‡ καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἕξω ζητοῦσιν σε. 33 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει[§]· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ* οἱ ἀδελφοί μου† 34 καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ‡ καθήμενους λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· 35 ὅς γὰρ[§] αὐτὴ ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ* καὶ μήτηρ ἐστίν.

4

1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συναγεται* πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλείστος† ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα‡ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν[§] 2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 3 Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων* σπεῖραι. 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινά καὶ κατέφαγεν αὐτό. 5 καὶ ἄλλο† ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν, καὶ εὐθύς[§] ἐξάντειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος* ἔκαυματίσθη† καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. 7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αὐτὰς ἀκανθαὶ καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. 8 καὶ ἄλλα‡ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα[§] καὶ ἔφερον ἕν τριάκοντα καὶ ἕν ἐξήκοντα καὶ ἕν ἑκατόν. 9 καὶ ἔλεγεν· Ὅς ἔχει† ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

10 Καὶ ὅτε‡ ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων[§] αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς*. 11 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται† τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἕξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, 12 ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνίσωσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς‡

§ 3:29 ἁμαρτήματος WH Treg NA28] κρίσεως RP * 3:31 Καὶ ἔρχονται WH Treg] καὶ ἔρχεται NA28; ἔρχονται οὖν RP † 3:31 ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ WH Treg NA28] οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ RP ‡ 3:31 ἵστηκοντες WH Treg NA28] ἐστῶτες RP § 3:31 καλοῦντες WH Treg NA28] φωνοῦντες RP * 3:32 περὶ αὐτὸν ὄχλος WH Treg NA28] ὄχλος περὶ αὐτόν RP † 3:32 καὶ λέγουσιν WH Treg NA28] εἶπον δὲ RP ‡ 3:32 σου WH Treg NIV]+ καὶ αἱ ἀδελφαὶ σου RP NA28 § 3:33 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει WH Treg NA28] ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων RP * 3:33 ἡ RP] καὶ WH Treg NA28 † 3:33 μου Treg NA28 RP]- WH ‡ 3:34 τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ WH Treg NA28] κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν RP § 3:35 γὰρ Treg NA28 RP]- WH * 3:35 ἀδελφὴ WH Treg NA28]+ μου RP * 4:1 συναγεται WH Treg NA28] συνήχθη RP † 4:1 πλείστος WH Treg NA28] πολὺς RP ‡ 4:1 εἰς πλοῖον ἐμβάντα WH Treg NA28] ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον RP § 4:1 ἦσαν WH Treg NA28] ἦν RP * 4:3 σπεῖρων WH NA28]+ τοῦ Treg RP † 4:5 καὶ ἄλλο WH Treg NA28] ἄλλο δὲ RP ‡ 4:5 ὅπου NA28 RP] καὶ ὅπου WH Treg § 4:5 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 4:6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος WH Treg NA28] ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος RP † 4:6 ἔκαυματίσθη WH RP NA28] ἔκαυματίσθησαν Treg NIV ‡ 4:8 ἄλλα WH NA28] ἄλλο Treg RP § 4:8 αὐξανόμενα WH NA28] αὐξανόμενον Treg; αὐξάνοντα RP * 4:8 ἕν ... ἕν ... ἕν NA28] εἰς ... ἐν ... ἐν WH; εἰς ... εἰς ... εἰς Treg; ἐν ... ἐν ... ἐν RP † 4:9 Ὅς ἔχει WH Treg NA28] Ὅ ἔχων RP ‡ 4:10 Καὶ ὅτε WH Treg NA28] Ὅτε δὲ RP § 4:10 ἠρώτων WH Treg NA28] ἠρώτησαν RP * 4:10 τὰς παραβολάς WH Treg NA28] τὴν παραβολήν RP † 4:11 τὸ μυστήριον δέδοται WH Treg NA28] δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον RP ‡ 4:12 αὐτοῖς WH Treg NA28]+ τὰ ἁμαρτήματα RP

¹³ Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνῶσεσθε; ¹⁴ ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. ¹⁵ οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν ἑυθύς ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον· εἰς αὐτούς*. ¹⁶ καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως† οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον ἑυθύς‡ μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, ¹⁷ καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον ἑυθύς§ σκανδαλίζονται. ¹⁸ καὶ ἄλλοι* εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν† οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες‡ ¹⁹ καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος§ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²⁰ καὶ ἐκεῖνοί* εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἔν ἑξήκοντα καὶ ἔν† ἑκατόν.

²¹ Καὶ ἔλεγεν ἑαυτοῖς‡ Μήτη ἔρχεται ὁ λύχνος§ ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ* ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῆ; ²² οὐ γὰρ ἐστὶν κρυπτόν† ἐὰν μὴ ἵνα‡ φανερωθῆ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν§. ²³ εἴ τις ἔχει ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω. ²⁴ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν* καὶ προστεθήσεται ἑμῖν. ²⁵ ὃς γὰρ ἔχει† δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὁ ‡ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

²⁶ Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὡς§ ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς ²⁷ καὶ καθέυδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ* καὶ μικρύνεται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. ²⁸ αὐτομάτη† ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἴτα στάχυν, εἴτα‡ πλήρης σίτον§ ἐν τῷ στάχυϊ. ²⁹ ὅταν δὲ παραδοῖ* ὁ καρπός, ἑυθύς† ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

³⁰ Καὶ ἔλεγεν· Πῶς‡ ὁμοιωσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν τίνι§ αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν*; ³¹ ὡς κόκκω† σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὄν‡ πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς—§ ³² καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μείζον πάντων τῶν λαχάνων* καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

§ 4:15 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 4:15 εἰς αὐτούς WH Treg NA28] ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν RP † 4:16 ὁμοίως WH Treg NIV RP] - NA28 ‡ 4:16 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 4:17 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP * 4:18 ἄλλοι WH Treg NA28] οὗτοί RP † 4:18 οὗτοί εἰσιν WH Treg NA28] - RP ‡ 4:18 ἀκούσαντες WH Treg NA28] ἀκούοντες RP § 4:19 αἰῶνος WH Treg NA28] + τούτου RP; βίου NIV * 4:20 ἐκεῖνοί WH Treg NA28] οὗτοί RP † 4:20 ἔν ... ἔν ... ἔν NA28] ἐν ... ἐν ... ἐν WH Treg RP ‡ 4:21 αὐτοῖς Treg NA28 RP] + ὅτι WH § 4:21 ἔρχεται ὁ λύχνος WH Treg NA28] ὁ λύχνος ἔρχεται RP * 4:21 τεθῆ WH Treg NA28] ἐπιτεθῆ RP † 4:22 κρυπτόν WH Treg NA28] τι κρυπτόν, ὁ RP ‡ 4:22 ἵνα WH NA28] - Treg RP § 4:22 ἔλθῃ εἰς φανερόν WH Treg NA28] εἰς φανερόν ἔλθῃ RP * 4:24 ὑμῖν WH Treg NA28] + τοῖς ἀκούουσιν RP † 4:25 ἔχει WH Treg NA28] ἀν ἔχη RP ‡ 4:25 ὁ WH NA28 RP] ὃς Treg § 4:26 ὡς WH Treg NA28] + ἐὰν RP * 4:27 βλαστᾷ WH Treg NA28] βλαστάνη RP † 4:28 αὐτομάτη WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ 4:28 εἴτα ... εἴτα Treg NA28 RP] εἶτεν ... εἶτεν WH § 4:28 πλήρης σίτον NA28] πλήρη σίτον WH RP; πλήρης σίτος Treg * 4:29 παραδοῖ WH Treg NA28] παραδῶ RP † 4:29 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 4:30 Πῶς WH Treg NA28] Τίνι RP § 4:30 τίνι WH Treg NA28] ποίᾳ RP * 4:30 αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν WH Treg NA28] παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτὴν RP † 4:31 κόκκω WH NA28] κόκκον Treg RP † 4:31 μικρότερον ὄν WH Treg NA28] μικρότερος RP § 4:31 σπερμάτων WH Treg NA28] + ἐστὶν RP * 4:32 μείζον πάντων τῶν λαχάνων WH NA28] μείζον πάντων τῶν λαχάνων Treg; πάντων τῶν λαχάνων μείζον RP

³³ Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκοῦειν· ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἴδιαν δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς[†] ἐπέλυεν πάντα.

³⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. ³⁶ καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα ἄλλα[†] πλοῖα[‡] ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ γίνεται λαίλαψ ἰσχυρὴ ἀνέμου[§], καὶ τὰ^{*} κύματα ἐπέβαλλον εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον[†]. ³⁸ καὶ αὐτὸς ἦν[‡] ἐν[§] τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν^{*} αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; ³⁹ καὶ διεγερθεὶς ἐπέτιμῃσεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ⁴⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοὶ ἐστέ; ὡς οὐπω[†] ἔχετε πίστιν; ⁴¹ καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει[‡] αὐτῷ;

5

¹ Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν^{*} ² καὶ ἐξεληθόντος αὐτοῦ[†] ἐκ τοῦ πλοίου ἐϋθύς ὑπήντησεν[‡] αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ³ ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἄλυσαι οὐκέτι[§] οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν ῥῆσαι ⁴ διὰ τὸ αὐτὸν πολλακίς πέδαις καὶ ἄλυσαι δεδέσθαι καὶ διεπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἄλυσαις καὶ τὰς πέδας συντετριφῆθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν^{*} δαμάσαι· ⁵ καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν[†] ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ⁶ καὶ ἰδὼν[‡] τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτόν[§] ⁷ καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει· Τί μοι καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασιάνῃσθαι. ⁸ ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ· Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. ⁹ καὶ ἐπρωτότα αὐτόν· Τί ὄνομά σοι[†]; καὶ λέγει αὐτῷ[‡]· Λεγιῶν[§] ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἔσμεν· ¹⁰ καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ^{*} ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν[†] λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. ¹³ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς[‡] καὶ ἐξεληθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὠρμισεν ἡ ἀγέλη κατὰ τὸ κρημνὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ὥς[§] δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. ¹⁴ Καὶ οἱ^{*} βόσκοντες αὐτοὺς[†] ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν[‡] εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ

[†] 4:34 ἰδίοις μαθηταῖς WH NA28 | μαθηταῖς αὐτοῦ Treg RP [‡] 4:36 πλοῖα WH Treg NA28 | δὲ πλοῖαρία RP [§] 4:37 μεγάλη ἀνέμου WH Treg NA28 | ἀνέμου μεγάλη RP * 4:37 καὶ τὰ WH Treg NA28 | τὰ δὲ RP [†] 4:37 ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον WH Treg NA28 | αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι RP [‡] 4:38 αὐτὸς ἦν WH NA28 | ἦν αὐτὸς Treg RP [§] 4:38 ἐν WH Treg NA28 | ἐπὶ RP * 4:38 ἐγείρουσιν WH Treg NA28 | διεγείρουσιν RP [†] 4:40 οὐπω WH Treg NA28 | οὐτως Πῶς οὐκ RP [‡] 4:41 ὑπακούει WH Treg NA28 | ὑπακούουσιν RP * 5:1 Γερασηνῶν WH Treg NA28 | Γαδαρηνῶν RP [†] 5:2 ἐξεληθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28 | ἐξεληθόντι αὐτῷ RP [‡] 5:2 εὐθύς ὑπήντησεν WH Treg NA28 | εὐθέως ἀπήντησεν RP [§] 5:3 οὐδὲ ἄλυσαι οὐκέτι WH Treg NA28 | οὕτε ἄλυσαι RP * 5:4 ἴσχυεν αὐτὸν WH Treg NA28 | αὐτὸν ἴσχυεν RP [†] 5:5 μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν WH Treg NA28 | ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν RP [‡] 5:6 καὶ ἰδὼν WH Treg NA28 | ἰδὼν δὲ RP [§] 5:6 αὐτόν WH | αὐτῷ Treg NA28 RP * 5:7 λέγει WH Treg NA28 | εἶπεν RP [†] 5:9 ὄνομά σοι WH Treg NA28 | σοὶ ὄνομα RP [‡] 5:9 λέγει αὐτῷ WH Treg NA28 | ἀπεκρίθη λέγων RP [§] 5:9 Λεγιῶν WH Treg NA28 | Λεγιῶν RP * 5:10 αὐτὰ WH Treg NA28 | αὐτοὺς RP [†] 5:12 αὐτόν WH Treg NA28 | + πάντες οἱ δαίμονες RP [‡] 5:13 αὐτοῖς WH Treg NA28 | + εὐθέως ὁ Ἰησοῦς RP [§] 5:13 ὡς WH Treg NA28 | ἦσαν δὲ ὡς RP * 5:14 Καὶ οἱ WH Treg NA28 | οἱ δὲ RP [†] 5:14 αὐτοὺς WH Treg NA28 | τοὺς χοίρους RP [‡] 5:14 ἀπήγγειλαν WH Treg NA28 | ἀνήγγειλαν RP

ἦλθον[§]ιδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός. ¹⁵ καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον ἑκαθήμενον^{*} ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν ἑλιγῶνα[†] καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ καὶ διηγήσαντο[‡] αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. ¹⁷ καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. ¹⁸ καὶ ἔμβαίνοντος[§] αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα ἔμετ' αὐτοῦ ἦ^{*}. ¹⁹ καὶ[‡] οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀπαγγείλον[‡] αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριός σοι[§] πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. ²⁰ καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

²¹ Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. ²² καὶ^{*} ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάιρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ²³ καὶ παρακαλεῖ[†] αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς ἑτάς χεῖρας αὐτῆς[‡] ἵνα[§] σωθῆ καὶ ἑρήσῃ^{*} ²⁴ καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.

Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέλιβον αὐτόν. ²⁵ καὶ ἑγγυη[†] οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἑδώκεα ἔτη[‡] ²⁶ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ²⁷ ἀκούσασα[§] περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²⁸ ἔλεγεν γὰρ ὅτι Ἐὰν ἄψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ^{*} σωθήσομαι. ²⁹ καὶ εὐθὺς[†] ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάλιστα. ³⁰ καὶ εὐθὺς[‡] ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; ³¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλιβόντά σε, καὶ λέγεις· Τίς μου ἤψατο; ³² καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ ἡ δὲ ἑγγυη φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὁ γέγονεν αὐτῆς[§] ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Ὅυγάτηρ^{*} ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιής ἀπὸ τῆς μάλιστα σου.

³⁵ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγου λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας[†] τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῳ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα ἔμετ' αὐτοῦ[‡] συνακολουθησάει εἰ μὴ τὸν[§] Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ καὶ ἔρχονται^{*} εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγῶγου, καὶ[†] θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ, ³⁹ καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί

§ 5:14 ἦλθον WH Treg NA28] ἐξῆλθον RP * 5:15 καθήμενον WH Treg NA28] + καὶ RP † 5:15 λεγιῶνα WH Treg NA28] Λεγεῶνα RP ‡ 5:16 καὶ διηγήσαντο WH Treg NA28] Διηγῆσαντο δὲ RP

§ 5:18 ἐμβαίνοντος WH Treg NA28] ἐμβάντος RP * 5:18 μετ' αὐτοῦ ἦ WH Treg NA28] ἦ μετ' αὐτοῦ RP † 5:19 καὶ WH Treg NA28] ὁ δὲ Ἰησοῦς RP ‡ 5:19 ἀπάγγειλον WH Treg NA28] ἀνάγγειλον RP

§ 5:19 ὁ κύριός σοι WH Treg NA28] σοι ὁ κύριός RP * 5:22 καὶ WH Treg NA28] + ἰδοῦ RP † 5:23 παρακαλεῖ WH Treg NA28] παρεκάλει RP ‡ 5:23 τὰς χεῖρας αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆς τὰς χεῖρας RP

§ 5:23 ἵνα WH Treg NA28] ὅπως RP * 5:23 ζήσῃ WH Treg NA28] ζήσεται RP † 5:25 ἑγγυη WH Treg NA28] + τις RP ‡ 5:25 δώδεκα ἔτη WH NA28] ἔτη δώδεκα Treg RP § 5:27 ἀκούσασα Treg NA28 RP] + τὰ WH *

§ 5:28 Ἐὰν ἄψωμαι κἂν ... αὐτοῦ WH NA28] κἂν ... αὐτοῦ ἄψωμαι Treg RP † 5:29 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 5:30 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 5:33 αὐτῆ WH Treg NA28] ἐπ' αὐτῆς RP *

§ 5:34 Ὅυγάτηρ WH Treg NA28] ὀυγάτερ RP † 5:36 παρακούσας WH Treg NA28] εὐθέως ἀκούσας RP ‡ 5:37 μετ' αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῷ RP § 5:37 τὸν WH Treg NA28] - RP *

§ 5:38 ἔρχονται WH Treg NA28] ἔρχεται RP † 5:38 καὶ WH Treg NA28] - RP

θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ἐὰν τὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ ἑαυτοῦ ^{§ 41} καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· Ταλιθα ἴκουμ* ὅ ἐστιν μεθερμηνεύομενον· Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε† ⁴² καὶ εὐθύς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθύς [§] ἐκστασεὶ μεγάλη. ⁴³ καὶ διεστειλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

6

¹ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται* εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ† καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Πόθεν τούτω [§] ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἢ δοθεῖσα τούτω, καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦτα διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται† ³ οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφὸς [§] Ἰακώβου καὶ Ἰωσήτος* καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὡς πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ⁴ καὶ ἔλεγεν† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφητὴς ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ† καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν [§], εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. ⁶ καὶ ἐθαύμαζεν* διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλω διδάσκων. ⁷ καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, ⁸ καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωνσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν,† ⁹ ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσασθε δύο χιτῶνας. ¹⁰ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἂν εἰσεέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. ¹¹ καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται* ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς† ¹² καὶ ἐξελθόντες ἐκέρυξαν ἵνα μετανοῶσιν ^{§ 13} καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

¹⁴ Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον* ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν†, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι

‡ 5:40 αὐτὸς WH Treg NA28] ο RP § 5:40 παιδίον WH Treg NA28] + ἀνακείμενον RP * 5:41 κουμ WH Treg NA28] κοῦμι RP † 5:41 ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειραι RP ‡ 5:42 [εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 5:42 [εὐθύς WH Treg NA28] - RP * 6:1 ἔρχεται WH Treg NA28] ἦλθεν RP † 6:2 διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NA28] ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν RP ‡ 6:2 οἱ WH] - Treg NA28 RP § 6:2 τούτω WH Treg NA28] αὐτῷ RP * 6:2 αἱ WH NA28] - Treg RP † 6:2 γίνονται WH Treg NA28] γίνονται RP ‡ 6:3 τῆς WH Treg NA28] - RP § 6:3 καὶ ἀδελφὸς WH Treg NA28] ἀδελφὸς δὲ RP * 6:3 Ἰωσήτος WH Treg NA28] Ἰωσῆ RP † 6:4 καὶ ἔλεγεν WH Treg NA28] ἔλεγεν δὲ RP ‡ 6:4 συγγενεῦσιν αὐτοῦ WH Treg NA28] συγγενέσιν RP § 6:5 ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν WH Treg NA28] οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι RP * 6:6 ἐθαύμαζεν Treg NA28 RP] ἐθαύμασεν WH † 6:8 ἄρτον μὴ πήραν WH Treg NA28] πήραν μὴ ἄρτον RP ‡ 6:9 ἐνδύσασθε Treg NA28 RP] ἐνδύσασθαι WH § 6:10 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg * 6:11 ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται WH Treg NA28] ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται RP † 6:11 αὐτοῖς WH Treg NA28] + Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδομοῖς ἢ Τομοῖς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. RP ‡ 6:12 ἐκέρυξαν WH Treg NA28] ἐκίρυσσον RP § 6:12 μετανοῶσιν WH Treg NA28] μετανοήσωσιν RP * 6:14 ἔλεγον WH NA28] ἔλεγεν Treg RP † 6:14 ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν WH Treg NA28] ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη RP ‡ 6:15 δὲ WH Treg NA28] - RP

᾿προφήτης ὧς εἰς τῶν προφητῶν. ¹⁶ ἀκούσας δὲ ᾿ο* Ἡρώδης ἔλεγεν ᾿ Ὅν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ᾿γήγερθη‡

¹⁷ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτείνειν, καὶ οὐκ ἠδύνατο. ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ᾿ἠπόρει Ὡ καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν. ²¹ Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἔποιήσεν* τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης ᾿καὶ ἀρεσάσης‡ τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ὡ τῷ κορασίῳ Ἀἰτήσον με ὅ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. ²³ καὶ ὤμοσεν αὐτῇ* ᾿ Ὅ τι ᾿ ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσουσ τῆς βασιλείας μου. ²⁴ ᾿καὶ ἔξελεθούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί ᾿αἰτήσωμαι Ὡ ἡ δὲ εἶπεν· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ ᾿βαπτίζοντος* ²⁵ καὶ εἰσελθοῦσα ᾿εὐθὺς‡ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾿ἠτήσατο λέγουσα· Θέλω ἵνα ᾿ἐξαυτῆς δῶς μοι‡ ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ καὶ περιλυπος γινόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς ᾿ἀνακειμένους Ὡ οὐκ ἠθέλησεν ᾿ἠθετῆσαι αὐτὴν*. ²⁷ καὶ ᾿εὐθὺς‡ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ᾿ἐνέγκαι* τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ᾿καὶ Ὡ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ ²⁸ καὶ ᾿ἠνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ᾿ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ᾿ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ᾿ἦλθον καὶ ᾿ἦσαν τὸ πτώμα αὐτοῦ καὶ ᾿ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

³⁰ Καὶ συναῖθραν οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ ᾿πάντα* ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδασκαν. ³¹ καὶ ᾿λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ᾿ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. ³² καὶ ἀπῆλθον ᾿ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον Ὡ κατ' ἰδίαν. ³³ καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ᾿ἐπέγνωσαν* πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον ᾿αὐτούς‡ ³⁴ καὶ ᾿ἔξελθὼν εἶδεν* πολὺν ὄχλον, καὶ ᾿ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς Ὡ τῆς ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ᾿ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλὰ. ³⁵ Καὶ ᾿ἦδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ

§ 6:15 προφήτης WH Treg NA28] + ἐστίν RP * 6:16 ὁ WH Treg NA28] - RP † 6:16 ἔλεγεν WH Treg NA28] εἶπεν ὅτι RP ‡ 6:16 ἠγέρθη WH NA28] ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν Treg; ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη NIV; ἐστίν αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν RP § 6:20 ἠπόρει WH NA28] ἐποίει Treg RP * 6:21 ἐποίησεν WH Treg NA28] ἐποίει RP † 6:22 αὐτῆς τῆς Treg RP] αὐτοῦ WH NA28 ‡ 6:22 καὶ ἀρεσάσης RP] ἤρρεσεν WH Treg NA28 § 6:22 εἶπεν ὁ βασιλεὺς NA28 RP] ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg * 6:23 αὐτῇ WH Treg NIV RP] + πολλά NA28 † 6:23 Ὅ τι NA28] Ὅτι WH; ὅτι Ὅ Treg RP ‡ 6:24 καὶ WH Treg NA28] ἠ δὲ RP § 6:24 αἰτήσωμαι WH Treg NA28] αἰτήσομαι RP * 6:24 βαπτίζοντος WH Treg NA28] βαπτιστοῦ RP † 6:25 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 6:25 ἐξαυτῆς δῶς μοι WH Treg NA28] μοι δῶς ἐξαυτῆς RP § 6:26 ἀνακειμένους WH Treg NA28] συνανακειμένους RP * 6:26 ἠθετῆσαι αὐτὴν WH Treg NA28] αὐτὴν ἠθετῆσαι RP † 6:27 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 6:27 ἐνέγκαι WH Treg NA28] ἐνεχῆθησαν RP § 6:27 καὶ WH Treg NA28] Ὅ δὲ RP * 6:30 πάντα WH Treg NA28] + καὶ RP † 6:31 λέγει WH Treg NA28] εἶπεν RP ‡ 6:31 ἀναπαύσασθε WH Treg NA28] ἀναπαύσαθε RP § 6:32 ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον WH NA28] εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ Treg RP * 6:33 ἐπέγνωσαν NA28] + αὐτόν RP; ἔγνωσαν WH Treg † 6:33 αὐτούς WH Treg NA28] + καὶ συναῖθλον πρὸς αὐτόν RP ‡ 6:34 εἶδεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 6:34 αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP

μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι Ἐρημὸς ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ³⁶ ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλω ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν†. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὕπαγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. ³⁹ καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. ⁴⁰ καὶ ἀνέπεσαν πρᾶσαι πρᾶσαι κατὰ ἑκατὸν καὶ παρᾶ πεντήκοντα. ⁴¹ καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. ⁴² καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. ⁴³ καὶ ἦσαν ἑκτάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. ⁴⁴ καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

⁴⁵ Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολυεῖ τὸν ὄχλον. ⁴⁶ καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

⁴⁷ Καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴⁸ καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. ⁴⁹ οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμα ἐστίν καὶ ἀνέκραξαν, ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ⁵¹ καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἔκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἄλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδιά πεπωρωμένη.

⁵³ Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννησαρετ καὶ προσωμίσθησαν. ⁵⁴ καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν ⁵⁵ περιέδραμον ὄλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. ⁵⁶ καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγροὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεισαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ

* **6:35** ἔλεγον WH Treg NA28] λέγουσιν RP † **6:36** τί φάγωσιν WH Treg NA28] ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν RP ‡ **6:37** δώσομεν WH Treg NA28] δόμεν RP § **6:38** ἔχετε ἄρτους WH] ἄρτους ἔχετε Treg NA28 RP * **6:38** ὑπάγετε WH Treg NA28] + καὶ RP † **6:39** ἀνακλῖναι Treg NA28 RP] ἀνακλιθῆναι WH ‡ **6:40** [κατὰ WH Treg NA28] ἀνά RP § **6:40** [κατὰ WH Treg NA28] ἀνά RP * **6:41** αὐτοῦ NA28 RP] - WH Treg † **6:41** παρατιθῶσιν WH NA28] παραθῶσιν Treg RP ‡ **6:43** κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα WH NA28] κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πληρώματα Treg; κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις RP § **6:44** τοὺς ἄρτους WH Treg RP NA28] - NIV * **6:45** εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † **6:45** εἰς τὸ πέραν WH Treg RP NA28] - NIV ‡ **6:45** ἀπολυεῖ WH Treg NA28] ἀπολύει RP § **6:48** ἰδὼν WH Treg NA28] εἶδεν RP * **6:48** αὐτοῖς WH Treg NA28] + καὶ RP † **6:49** ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα WH NA28] περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης Treg RP ‡ **6:49** ὅτι φάντασμα ἐστίν WH NA28] φάντασμα εἶναι Treg RP § **6:50** ὁ δὲ εὐθὺς WH NA28] καὶ εὐθέως Treg; Καὶ εὐθέως RP * **6:51** ἐκ περισσοῦ Treg NA28 RP] - WH † **6:51** ἐξίσταντο WH Treg NA28] + καὶ ἐθαύμαζον RP ‡ **6:52** ἀλλ' ἦν WH Treg NA28] ἦν γὰρ RP § **6:53** ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς WH NA28] ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Treg RP * **6:54** εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † **6:55** περιέδραμον ὄλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ WH Treg NA28] περιδραμόντες ὄλην τὴν περὶχωρον ἐκείνην RP ‡ **6:55** ὅτι WH NA28] + ἐκεῖ Treg RP § **6:56** εἰς πόλεις ἢ εἰς WH Treg NA28] πόλεις ἢ RP * **6:56** ἐτίθεισαν WH Treg NA28] ἐτίθουν RP

κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ᾤψωντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7

¹ Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων ² καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν* τούτους[†] ἄρτους[‡] ³ οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ⁴ καὶ ἀπ' ἄγορᾶς[§] ἐὰν μὴ βαπτίσωνται* οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλὰ ἔστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμούς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν[†]— ⁵ καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου[§] κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς^{*} χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς[‡] Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι[§] Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁷ μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων· ⁸ ἀφέντες* τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων[†] ⁹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε[‡] ¹⁰ Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί· Ὁ καταλογὼν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν ἐπιτή ἀνθρώπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· Κορβάν, ὃ ἔστιν Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελήθῃ, ¹² οὐκέτι[§] σαφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ^{*} ἢ τῇ μητρὶ[†] ¹³ ἀκουρύντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

¹⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν[‡] τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀκούσατέ[§] μου πάντες καὶ σύνετε* ¹⁵ οὐδὲν ἔστιν ἐξῶθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν[†]· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά[‡] ἔστιν τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον[§]

¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσηλθεν εἰς* οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπρωτῶν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολὴν[†]. ¹⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἐξῶθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται;— καθαρίζων[‡] πάντα τὰ βρώματα. ²⁰ ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον ἐκεῖνο κοινῶσι τὸν ἄνθρωπον· ²¹ ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας

† 6:56 ἦσαντο WH Treg NA28] ἦπτοντο RP * 7:2 ὅτι κοιναῖς ... ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν WH Treg NA28] κοιναῖς ... ἀνίπτοις ἐσθίνοντας RP † 7:2 τούτους WH Treg NA28] - RP ‡ 7:2 ἄρτους WH Treg NA28] + ἐμέψωντο RP § 7:4 ἀγορᾶς WH Treg RP NA28] + ὅταν ἔλθωσιν NIV * 7:4 βαπτίσωνται Treg NA28 RP] βαντίσωνται WH † 7:4 καὶ κλινῶν Treg RP NA28] - WH NIV ‡ 7:5 καὶ WH Treg NA28] ἔπειτα RP § 7:5 οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου WH Treg NA28] οἱ μαθηταὶ σου οὐ περιπατοῦσιν RP * 7:5 κοιναῖς WH Treg NA28] ἀνίπτοις RP † 7:6 δὲ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP ‡ 7:6 αὐτοῖς WH NA28] ὅτι Treg RP § 7:6 ὅτι WH NA28] - Treg RP * 7:8 ἀφέντες WH Treg NA28] + γὰρ RP † 7:8 ἀνθρώπων WH NA28] + βαπτισμούς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε Treg RP ‡ 7:9 τηρήσητε WH Treg NIV RP] στήσητε WHmarg NA28 § 7:12 οὐκέτι WH Treg NA28] καὶ οὐκέτι RP * 7:12 πατρὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 7:12 μητρὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 7:14 πάλιν WH Treg NA28] πάντα RP § 7:14 Ἀκούσατέ WH Treg NA28] Ἀκούετέ RP * 7:14 σύνετε WH Treg NA28] συνίετε RP † 7:15 κοινῶσαι αὐτόν WH NA28] αὐτὸν κοινῶσαι Treg RP ‡ 7:15 ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά WH NA28] + ἐκεῖνά Treg; ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνά RP § 7:15 ἀνθρωπον WH NA28] + 16 Εἰ τις ἔχει ὅτα ἀκούειν ἀκουέτω Treg RP * 7:17 εἰς WH Treg RP NA28] + τὸν NIV † 7:17 τὴν παραβολὴν WH Treg NA28] περὶ τῆς παραβολῆς RP ‡ 7:19 καθαρίζων WH Treg NA28] καθαρῖζον RP

τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, ᾠρνείαι, κλοπαί, φόνοι, §²² μοιχεῖαι, πλεονεξία, πονηρία, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφάνια, ἀφροσύνη· §²³ πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

§²⁴ Ἐκεῖθεν δὲ* ἀναστὰς ἀπήλθεν εἰς τὰ ὄρια† Τύρου‡ καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν· §²⁵ ἄλλ' εὐθὺς ἀκούσασα§ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἔλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· §²⁶ ἡ δὲ γυνὴ ἦν* Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. §²⁷ καὶ ἔλεγεν† αὐτῇ· Ἄφες πρώτων χορτασθῆναι τὰ τέκνα, οὐ γὰρ ᾠκαλὸν ἐστίν‡ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ ᾠτοῖς κυναρίοις βαλεῖν§. §²⁸ ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· Κύριε* ᾠκαὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ᾠεσθίουσιν‡ ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν παιδίων. §²⁹ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπάγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον§. §³⁰ καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός*.

§³¹ Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὀρίων Τύρου ᾠήλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς† τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνά μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως. §³² καὶ‡ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν ᾠκαὶ ᾠμογιάλον§ καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. §³³ καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ καὶ πτύσας ᾠψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, §³⁴ καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· Εφραθα, ὃ ἐστίν Διανοίχθητι· §³⁵ ᾠκαὶ* ᾠηοίγησαν† αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμός τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς· §³⁶ καὶ διεστέιλτο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ᾠλέγων‡ ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ ᾠμᾠλλον περισσότερον ἐκήρυσσον· §³⁷ καὶ* ᾠπερπερισσῶς ἐξεπλήρυσοντο λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποιήκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκοῦειν ᾠκαὶ ἀλάλους λαλεῖν.

8

§¹ Ἐν ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις ᾠπάλιν πολλοῦ* ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, ᾠπροσκαλεσάμενος τοὺς ᾠμαθητὰς λέγει αὐτοῖς·†‡ §² Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον ὅτι ᾠῆδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· §³ §³ αἰ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευς εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· ᾠκαὶ τινες' αὐτῶν ᾠἀπὸ* μακρόθεν

§ 7:21 21-22 πορνείαι κλοπαί φόνοι μοιχεῖαι WH Treg NA28] μοιχεῖαι πορνείαι φόνοι κλοπαί RP * 7:24 Ἐκεῖθεν δὲ WH NA28] καὶ ἐκεῖθεν Treg RP † 7:24 ὄρια WH Treg NA28] μεθόρια RP ‡ 7:24 Τύρου NA28] + καὶ Σιδῶνος WH Treg RP § 7:25 ἄλλ' εὐθὺς ἀκούσασα WH Treg NA28] Ἀκούσασα γὰρ RP * 7:26 ἡ δὲ γυνὴ ἦν WH NA28] ἡ γυνὴ δὲ ἦν Treg; ἦν δὲ ἡ γυνὴ RP † 7:27 καὶ ἔλεγεν WH Treg NA28] Ὅ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν RP ‡ 7:27 καλὸν ἐστίν RP] ἐστίν καλὸν WH Treg NA28 § 7:27 τοῖς κυναρίοις βαλεῖν WH Treg NA28] βαλεῖν τοῖς κυναρίοις RP * 7:28 Κύριε NA28] Ναὶ κύριε WH Treg NIV RP † 7:28 καὶ WH Treg NA28] + γὰρ NIV RP ‡ 7:28 ἐσθίουσιν WH Treg NA28] ἐσθίει RP § 7:29 ἐκ ... σου τὸ δαιμόνιον WH NA28] τὸ δαιμόνιον ἐκ ... σου Treg RP * 7:30 παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός WH Treg NA28] δαιμόνιον ἐξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης RP † 7:31 ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς WH Treg NA28] καὶ Σιδῶνος ἦλθεν πρὸς RP ‡ 7:32 καὶ WH Treg NA28] - RP § 7:32 μογιγάλον WH NA28] μογιγάλον Treg RP * 7:35 καὶ WH Treg] + εὐθέως NA28 RP † 7:35 ἠοίγησαν WH Treg NA28] διηοίγησαν RP ‡ 7:36 λέγων WH Treg NA28] εἰψωσιν RP § 7:36 αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοῖ WH Treg NA28] αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο RP * 7:37 καὶ WH Treg] + τοὺς NA28 RP * 8:1 πάλιν πολλοῦ WH Treg NA28] παμπόλλου RP † 8:1 προσκαλεσάμενος WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP ‡ 8:1 μαθητὰς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 8:3 καὶ τινες WH Treg NA28] τινὲς γὰρ RP * 8:3 ἀπὸ WH Treg NA28] - RP

ἤκασιν[†] 4 καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι[‡] Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἑρμίας; 5 καὶ ἠρώτα[§] αὐτούς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· Ἑπτὰ. 6 καὶ παραγγέλλει* τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν[†] καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. 7 καὶ εἶχον ἰχθῦδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας αὐτὰ[‡] εἶπεν· καὶ ταῦτα παρατιθέναι[§]. 8 καὶ ἔφαγον* καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. 9 ἦσαν[†] δέ[‡] ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. 10 καὶ εὐθὺς[‡] ἐμβάς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. 12 καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον[§]; ἀμὴν λέγω ὑμῖν* εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. 13 καὶ ἀφείλοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ ἔχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. 14 καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· Ὁρατε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. 15 καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους[‡] ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν[§]

17 καὶ ἔγνω[‡] λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην[†] ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; 18 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε καὶ ὧτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε 19 ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις[‡] ἦρατε; λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα. 20 ὅτε καὶ[§] τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; καὶ λέγουσιν αὐτῷ*· Ἑπτὰ. 21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὐπω[†] συνίετε;

22 Καὶ ἔρχονται[‡] εἰς Βηθσαϊδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. 23 καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν[§] αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν· Εἶ τι βλέπεις* 24 καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. 25 εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν[†] τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν[‡] τηλαυγῶς ἅπαντα[§] 26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς[‡] οἶκον αὐτοῦ λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης[†]

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι

† 8:3 ἤκασιν Treg NA28] εἰσίν WH; ἤκουσιν RP ‡ 8:4 ὅτι WH Treg NA28] - RP § 8:5 ἠρώτα WH Treg NA28] ἐπηρώτα RP * 8:6 παραγγέλλει WH Treg NA28] παρηγγεῖλεν RP † 8:6 παρατιθῶσιν WH Treg NA28] παραθεῖναι καὶ αὐτὰ RP ‡ 8:7 αὐτὰ WH Treg NA28] - RP § 8:7 καὶ ταῦτα παρατιθέναι WH Treg NA28] παραθεῖναι καὶ αὐτὰ RP * 8:8 καὶ ἔφαγον WH Treg NA28] Ἐφαγον δέ RP † 8:9 δέ WH NA28] + οἱ φαγόντες Treg RP ‡ 8:10 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 8:12 ζητεῖ σημεῖον WH Treg NA28] σημεῖον ἐπιζητεῖ RP * 8:12 ὑμῖν Treg NA28 RP] - WH † 8:13 πάλιν ἐμβάς WH NA28] πάλιν ἐμβάς εἰς πλοῖον Treg; ἐμβάς πάλιν εἰς πλοῖον RP ‡ 8:16 ἀλλήλους WH Treg NA28] + λέγοντες NIV RP § 8:16 ἔχουσιν WH Treg NA28] ἔχομεν NIV RP * 8:17 γνοὺς WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP † 8:17 πεπωρωμένην WH Treg NA28] Ἐτι πεπωρωμένην RP ‡ 8:19 κλασμάτων πλήρεις WH Treg NA28] πλήρεις κλασμάτων RP § 8:20 καὶ NIV] - WH NA28; δέ Treg RP * 8:20 καὶ λέγουσιν αὐτῷ WH NA28] οἱ δέ εἶπον Treg RP † 8:21 Οὐπω WH NA28] πῶς Treg; πῶς οὐ RP ‡ 8:22 ἔρχονται WH Treg NA28] ἔρχεται RP § 8:23 ἐξήνεγκεν WH Treg NA28] ἐξήγαγεν RP * 8:23 βλέπεις WH NA28] βλέπει Treg RP † 8:25 ἐπέθηκεν NA28 RP] ἔθηκεν WH Treg ‡ 8:25 διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν WH Treg NA28] ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι. Καὶ ἀποκατεστάθη καὶ ἐνέβλεψεν RP § 8:25 ἅπαντα WH Treg NA28] ἅπαντας RP * 8:26 εἰς WH Treg NA28] + τὸν RP † 8:26 εἰσέλθης WH NA28] + μηδὲ εἶπης

εἶναι; 28 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες † ὅτι ὁ Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς * τῶν προφητῶν. 29 καὶ αὐτὸς ἐπερώτα αὐτούς † Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; † ἀποκριθεὶς † ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστός. 30 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ ὄστων πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. 32 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν * ἤρξατο ἐπιτιμαῖν αὐτῷ. 33 ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ † καὶ λέγει † Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐἴ τις ὁ θεὸς ἐπίσω μου ἐλθεῖν * ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. 35 ὃς γὰρ ἐὰν † θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ * σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ * ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου ὁ σώσει αὐτήν. 36 τί γὰρ ὡφελεῖ † ἄνθρωπον ὁ κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι * τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 τί γὰρ † ὁ ἄνθρωπος ἀνάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

9

1 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες ἐστῆκότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον † καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, 3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο † στίλβοντα λευκὰ ὡς ὁ χιὼν. 4 καὶ ὡφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. 5 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν † τρεῖς σκηνάς †, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν. 6 οὐ γὰρ ᾔδει τί † ἀποκριθῆ † ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο ὁ Ἰησοῦς. 7 καὶ ἐγένετο * νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ

† 8:28 εἶπαν αὐτῷ λέγοντες WH NA28] ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες Treg; ἀπεκρίθησαν RP § 8:28 ὅτι WH NA28] – Treg RP * 8:28 ὅτι εἰς WH Treg NA28] ἕνα RP † 8:29 ἐπερώτα αὐτούς WH Treg NA28] λέγει αὐτοῖς RP † 8:29 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] + δὲ RP § 8:31 ὑπὸ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 8:32 ὁ Πέτρος αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν ὁ Πέτρος RP † 8:33 Πέτρῳ WH Treg NA28] τῷ Πέτρῳ RP † 8:33 καὶ λέγει WH Treg NA28] λέγων RP § 8:34 Ἐἴ τις WH Treg NA28] Ὅστις RP * 8:34 ἐλθεῖν WH] ἀκολουθεῖν Treg NA28 RP † 8:35 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP † 8:35 ψυχὴν αὐτοῦ] Treg NA28 RP] ἑαυτοῦ ψυχὴν WH § 8:35 ἀπολέσει WH Treg NA28] ἀπολῆσῃ RP * 8:35 [ψυχὴν αὐτοῦ] WH NA28] ἑαυτοῦ ψυχὴν Treg RP † 8:35 σώσει WH Treg NA28] οὗτος σώσει RP † 8:36 ὡφελεῖ WH NA28] ὡφελήσει Treg RP § 8:36 ἄνθρωπον WH NA28 RP] τὸν ἄνθρωπον Treg * 8:36 κερδήσῃ τὸν ... καὶ ζημιωθῆναι WH NA28] ἐὰν κερδήσῃ τὸν ... καὶ ζημιωθῆναι Treg RP † 8:37 τί γὰρ WH Treg NA28] ἢ τί RP † 8:37 δοῖ WH Treg NA28] δώσει RP * 9:1 τῶν ὧδε RP] ὧδε τῶν WH Treg NA28 † 9:2 καὶ WH Treg RP] + τὸν NA28 † 9:3 ἐγένετο WH NA28] ἐγένοντο Treg RP § 9:3 λίαν WH Treg NA28] + ὡς χιῶν RP * 9:3 οὕτως WH Treg NA28] – RP † 9:5 τρεῖς σκηνάς WH Treg NA28] σκηνάς τρεῖς RP † 9:6 ἀποκριθῆ WH Treg NA28] λαλήσει RP § 9:6 ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο WH Treg NA28] ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι RP * 9:7 ἐγένετο WH NA28] ἦλθεν Treg RP

ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ†. ⁸ καὶ ἐξάπνια περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἄλλα τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν‡.

⁹ Καὶ καταβαινόντων§ αὐτῶν ἐκ* τοῦ ὄρους διεστειλάτο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἄ εἶδον διηγῶσιν†, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹¹ καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἥλιαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον; ¹² ὁ δὲ ἔφη‡ αὐτοῖς· Ἥλιος μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει§ πάντα, καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθη καὶ ἔξουδενηθῆ* ¹³ ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἥλιος ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλον† καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον‡ ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας πρὸς αὐτούς§. ¹⁵ καὶ εὐθὺς* πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν†, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. ¹⁶ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς‡ Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς§ ¹⁷ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἓκ τοῦ ὄχλου*· Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. ¹⁸ καὶ ὅπου ἔαν† αὐτόν καταλάβῃ ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας‡ καὶ ξηραίνεται καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς§ λέγει· Ὡ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς με. ²⁰ καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτόν τὸ πνεῦμα εὐθὺς* συνεσπάραξεν† αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. ²¹ καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκ‡ παιδιόθεν. ²² καὶ πολλάκις· καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν§ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἶ τὸ δύνη* βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ εἶ δύνη† πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ²⁴ εὐθὺς‡ κράξας ὁ πατήρ τοῦ παιδίου§ ἔλεγεν· Πιστεύω* βοήθει μου τῷ ἀπιστίᾳ. ²⁵ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα†, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι‡, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. ²⁶ καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας§ ἐξήλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς ὥστε τοὺς* πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ† ἤγειρεν

† 9:7 ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἀκούετε RP ‡ 9:8 ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν Treg NA28 RP] μεθ' ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον WH § 9:9 Καὶ καταβαινόντων WH Treg NA28] Καταβαινόντων δὲ RP * 9:9 ἐκ WH NA28] ἀπὸ Treg RP † 9:9 ἃ εἶδον διηγῶσιν WH Treg NA28] διηγῶσιν ἃ εἶδον RP ‡ 9:12 ἔφη WH Treg NA28] ἀποκριθεὶς εἶπεν RP § 9:12 ἀποκαθιστάνει WH Treg NA28] ἀποκαθιστᾷ RP * 9:12 ἐξουδενηθῆ WH Treg NA28] ἐξουδενωθῆ RP † 9:13 ἠθέλον WH Treg NA28] ἠέλησαν RP ‡ 9:14 ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον WH Treg NA28] ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν RP § 9:14 πρὸς αὐτοὺς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP * 9:15 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 9:15 ἰδόντες αὐτόν ἐξεθαμβήθησαν WH Treg NA28] ἰδὼν αὐτόν ἐξεθαμβήθη RP ‡ 9:16 αὐτούς WH Treg NA28] τοὺς γραμματεῖς RP § 9:16 αὐτούς Holmes] αὐτούς WH Treg NA28 RP * 9:17 ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ... ὄχλου WH Treg NA28] ἀποκριθεὶς εἰς ... ὄχλου εἶπεν RP † 9:18 ἐάν WH Treg NA28] ἂν RP ‡ 9:18 ὀδόντας WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 9:19 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτῷ RP * 9:20 τὸ πνεῦμα εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως τὸ πνεῦμα RP † 9:20 συνεσπάραξεν WH NA28] ἐσπάραξεν Treg RP ‡ 9:21 Ἐκ WH Treg NA28] - RP § 9:22 καὶ εἰς πῦρ αὐτόν WH NA28] αὐτόν καὶ εἰς πῦρ Treg; αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ RP * 9:22 δύνη WH Treg NA28] δύνασαι RP † 9:23 δύνη WH Treg NA28] δύνασαι πιστεῦσαι RP ‡ 9:24 εὐθὺς WH NA28] καὶ εὐθὺς Treg; καὶ εὐθέως RP § 9:24 παιδίου WH Treg NA28] + μετὰ δακρῶν RP * 9:24 Πιστεύω WH Treg NA28] + κύριε RP † 9:25 ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα WH Treg NA28] πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν RP ‡ 9:25 ἐπιτάσσω σοι WH Treg NA28] ἐπιτάσσω RP § 9:26 κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας WH Treg NA28] κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν RP * 9:26 τοὺς WH Treg NA28] - RP † 9:27 τῆς χειρὸς αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτόν τῆς χειρὸς RP

αυτόν, και ἀνέστη. ²⁸ και 'εἰσελθόντος αὐτοῦ[‡] εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 'κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν[§]. 'Οτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ και εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθεῖν εἰ μὴ ἐν 'προσευχῇ*

³⁰ Κάκειθεν ἐξελθόντες 'παρεπορεύοντο[†] διὰ τῆς Γαλιλαίας, και οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοι[†]. ³¹ εἰδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ και ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι 'Ο υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, και ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, και ἀποκτανθεὶς 'μετὰ τρεῖς ἡμέρας[‡] ἀναστήσεται. ³² οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, και ἐφοβοῦντο αὐτόν ἐπερωτήσαι.

³³ Και 'ἦλθον[§] Σεις Καφαρναοῦμ. και ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῶ^{*} διελογίζεσθε; ³⁴ οἱ δὲ ἐσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῶ τίς μείζων. ³⁵ και καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα και λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι ἔσται πάντων ἔσχατος και πάντων διάκονος. ³⁶ και λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν και ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ 'Ὅς 'ἀν' ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξεται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· και ὅς 'ἀν' ἐμὲ 'δέχεται[§] οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

³⁸ 'Εφῆ αὐτῶ ὁ 'Ιωάννης*· Διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν' τῶ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, 'καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν[‡]. ³⁹ ὁ δὲ 'Ἰησοῦς εἶπεν· Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γὰρ ἔστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου και δυνήσεται ταχὺ κακολογήσαι με· ⁴⁰ ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν[§] ἔστιν. ⁴¹ 'Ὅς γὰρ ἂν ποτίση ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν 'ὀνόματι* ὅτι[†] χριστοῦ ἔστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν 'ὅτι οὐ μὴ 'ἀπολέση[‡] τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

⁴² Και ὃς 'ἀν[§] σκανδαλίση ἕνα τῶν μικρῶν 'τούτων* τῶν πιστευόντων 'εἰς ἐμέ[†], καλὸν ἔστιν αὐτῶ μάλλον εἰ περικείται 'μύλος ὀνικὸς[‡] περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ και βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ Και ἐὰν 'σκανδαλίξη[§] σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν ἔστιν σε* κυλλὸν 'εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν[†] ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ 'ἄσβεστον[‡] ⁴⁵ και ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίξη σε[§] ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἔστιν 'σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν 'γένεναν* ⁴⁷ και ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς σου σκανδαλίξη σε, ἐκβαλε αὐτόν· καλὸν 'σε[†] ἔστιν

[‡] 9:28 εἰσελθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] εἰσελθόντα αὐτόν RP § 9:28 κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν WH Treg NA28] ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν RP * 9:29 προσευχῇ WH NA28] + και νηστεία Treg RP † 9:30 παρεπορεύοντο NA28 RP] ἐπορεύοντο WH Treg ‡ 9:31 μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH Treg NA28] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP § 9:33 ἦλθον WH Treg NA28] ἦλθεν RP * 9:33 ὁδῶ WH Treg NA28] + πρὸς ἑαυτούς RP † 9:37 [ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP ‡ 9:37 [ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP § 9:37 δέχεται WH Treg NA28] δέξεται RP * 9:38 'Εφῆ αὐτῶ ὁ 'Ιωάννης WH NA28] + λέγων Treg; Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῶ 'Ιωάννης λέγων RP † 9:38 ἐν WH Treg NA28] - RP ‡ 9:38 και ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν WH NA28] ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν και ἐκωλύομεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν Treg; ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν και ἐκωλύσαμεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν RP; ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν και ἐκωλύομεν αὐτόν Greeven § 9:40 ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν RP * 9:41 ὀνόματι WH Treg NA28] + μου RP † 9:41 ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ 9:41 ἀπολέση WH NA28 RP] ἀπολέσει Treg § 9:42 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP * 9:42 τούτων WH Treg NA28] - RP † 9:42 εἰς ἐμέ Treg NA28 RP] - WH ‡ 9:42 μύλος ὀνικὸς WH Treg NA28] λίθος μολικὸς RP § 9:43 σκανδαλίξη Treg NA28 RP] σκανδαλίση WH * 9:43 ἔστιν σε WH Treg NA28] σοι ἔστιν RP † 9:43 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν WH Treg NA28] εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν εἰσελθεῖν RP ‡ 9:43 ἄσβεστον WH NA28] + 44 ὅπου ὁ σκῶληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ και τὸ πῦρ οὐ σβέννεται Treg RP § 9:45 εἰς WH Treg NA28] σοι RP * 9:45 γέενναν WH NA28] + εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον 46 ὅπου ὁ σκῶληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ και τὸ πῦρ οὐ σβέννεται Treg RP † 9:47 σέ WH Treg NA28] σοι RP

μονόφθαλμον εἰσελεθῆν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν § 48 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθῆσεται * 50 καλὸν τὸ ἄλα· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10

1 Καὶ ἐκέθειεν ἀναστάς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας· καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 Καὶ ἐπρωτῶν αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. 3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; 4 οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. 5 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· 6 ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· 7 ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ· 9 ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω.

10 Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπρωτῶν αὐτόν. 11 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν, 12 καὶ ἐὰν αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον μοιχᾶται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα αὐτῶν ἄψηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 14 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξῃται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά· §.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμῶν εἶς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπρωτᾶ αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; 18 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθός; οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. 19 τὰς ἐντολάς οἶδας· Μὴ φονεύσης, Μὴ μοιχεύσης, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσης, Μὴ ἀποστερήσης, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. * 20 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. 21 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησε αὐτόν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν ᾧ σε ὑστερεῖ· ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς,

‡ 9:47 τὴν Treg NA28 RP] – WH § 9:47 γέενναν WH Treg NA28] + τοῦ πυρός RP * 9:49 ἁλισθῆσεται WH NA28] + καὶ πάσα θυσία ἀλί ἁλισθῆσεται Treg RP † 9:50 ἄλα WH Treg NA28] ἄλας RP

* 10:1 καὶ WH Treg NA28] διὰ τοῦ RP † 10:2 Καὶ Holmes WH marg] + προσελθόντες Φαρισαῖοι WH Treg NA28 RP ‡ 10:2 ἐπρωτῶτων WH Treg NA28] ἐπρωτῶσαν RP § 10:4 Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς WH Treg NA28] Μωϋσῆς ἐπέτρεψεν RP * 10:5 ὁ δὲ WH Treg NA28] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP † 10:6 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὁ θεός RP ‡ 10:7 καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Treg NA28 RP] – WH § 10:10 εἰς τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] ἐν τῇ οἰκίᾳ RP * 10:10 περὶ τούτου WH Treg NA28] αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ RP † 10:10 ἐπρωτῶτων WH NA28] ἐπρωτῶσαν Treg RP ‡ 10:11 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP § 10:12 αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον WH Treg NA28] ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμήσῃ ἄλλω RP * 10:13 αὐτῶν ἄψηται WH NA28] ἄψηται αὐτῶν Treg RP † 10:13 ἐπετίμησαν αὐτοῖς WH NA28] ἐπετίμων τοῖς προσφέροισιν Treg RP ‡ 10:15 ἂν WH Treg NA28] ἐὰν RP § 10:16 κατευλόγει τιθεὶς ... αὐτά WH NA28] κατηλόγει τιθεὶς ... αὐτὰ Treg; τιθεὶς ... αὐτά, εὐλόγει αὐτά RP * 10:19 φονεύσης Μὴ μοιχεύσης WH NA28] μοιχεύσης μὴ φονεύσης Treg RP † 10:20 ἔφη WH NA28] ἀποκριθεὶς ἔφη Treg; ἀποκριθεὶς εἶπεν RP ‡ 10:21 σε WH NA28] σοι Treg RP § 10:21 τοῖς WH NA28] Treg RP

καὶ ἔξις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι* 22 ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. 24 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν†εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 25 εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιαῖς τῆς‡ ραφιδος διελθεῖν§ ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς* Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ἔμβλέψας† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον ἄλλ' οὐ παρὰ θεῷ, πάντα γὰρ ἄδυνατὰ‡ παρὰ τῷ θεῷ.

28 Ἦρξατο λέγειν ὁ Πέτρος§ αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήκαμεν* σοι. 29 ἔφη ὁ Ἰησοῦς†· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα‡ ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ ἔνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας§ καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. 31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ* ἔσχατοι πρῶτοι.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ† ἀκολουθοῦντες ἐφοβούντο. καὶ παραλαβὸν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν 33 ὅτι Ἰδοὺ ἀναβαίνωμεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς‡ ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν 34 καὶ ἐμπαίζουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν§ καὶ ἀποκτενοῦσιν* καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας† ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ‡ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ§ Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμέν† σε* ποιήσης ἡμῖν. 36 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ποιήσω† ὑμῖν; 37 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δός ἡμῖν ἵνα εἰς σου ἐκ δεξιῶν‡ καὶ εἰς ἐξ ἄριστερῶν§ καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ* τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ† ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε, 40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ‡ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασαι.

* **10:21** μοι WH Treg NA28] + ἀρας τὸν σταυρὸν RP † **10:24** ἐστὶν WH NA28] + τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν Treg RP ‡ **10:25** τῆς τρυμαλιαῖς τῆς NA28 RP] τρυμαλιαῖς WH Treg § **10:25** διελθεῖν WH Treg NA28] εἰσελθεῖν RP * **10:26** ἑαυτοῦς Treg NA28 RP] αὐτόν WH † **10:27** ἐμβλέψας WH Treg NA28] + δὲ RP ‡ **10:27** δυνατὰ WH Treg NA28] + ἐστὶν RP § **10:28** λέγειν ὁ Πέτρος WH NA28] ὁ Πέτρος λέγειν Treg RP * **10:28** ἠκολουθήκαμεν WH Treg NA28] ἠκολουθήσαμεν RP † **10:29** ἔφη ὁ Ἰησοῦς WH NA28] ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Treg RP ‡ **10:29** μητέρα ἢ πατέρα WH Treg NA28] πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα RP § **10:30** μητέρας WH NA28 RP] μητέρα Treg * **10:31** οἱ WH Treg NA28] – RP † **10:32** οἱ δὲ WH Treg NA28] καὶ RP ‡ **10:33** τοῖς WH Treg NA28] – RP § **10:34** ἐμπύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν WH Treg NA28] μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἐμπύσουσιν αὐτῷ RP * **10:34** ἀποκτενοῦσιν WH NA28] + αὐτόν Treg RP † **10:34** μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH Treg NA28] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP ‡ **10:35** οἱ Treg NA28 RP] + δύο WH § **10:35** αὐτῷ WH Treg NA28] – RP * **10:35** σε WH Treg NA28] – RP † **10:36** ποιήσω WH Treg] με ποιήσω NA28; ποιησαί με RP ‡ **10:37** σου ἐκ δεξιῶν WH Treg NA28] ἐκ δεξιῶν σου RP § **10:37** ἀριστερῶν WH Treg NA28] εὐωνύμων σου RP * **10:38** ἢ WH Treg NA28] καὶ RP † **10:39** Τὸ WH Treg NA28] + μεν RP ‡ **10:40** ἢ WH Treg NA28] καὶ RP

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, 44 καὶ ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· 45 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχῶ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχῶ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἰκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος τυφλὸς προσαιτῆς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. 47 καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνὸς ἐστὶν ἤρξατο κρᾶζειν καὶ λέγειν· Ὑιὲ Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. 48 καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶν μᾶλλον ἔκραζεν· Ὑιὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. 49 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειρε φωνεῖ σε. 50 ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 51 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί σοι θέλεις ποιῆσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ραββουνι, ἵνα ἀναβλέψω. 52 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

11

1 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὕπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε. 3 καὶ εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειάν ἔχει· καὶ εὐθὺς αὐτόν ἀποστέλλει· πάλιν ᾤδε. 4 καὶ ἀπῆλθον καὶ εὔρον πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδίου, καὶ λύουσιν αὐτόν. 5 καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε λύνοντες τὸν πῶλον; 6 οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. 7 καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν· 8 καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν

§ 10:42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς RP * 10:43 ἐστὶν WH Treg NA28] ἐστὶ RP † 10:43 ἂν WH Treg NA28] ἐάν RP ‡ 10:43 μέγας γενέσθαι WH Treg NA28] γενέσθαι μέγας RP § 10:44 ἂν WH NA28] ἐάν Treg RP * 10:44 ἐν ὑμῖν εἶναι WH NA28] ὑμῶν εἶναι Treg; ὑμῶν γενέσθαι RP † 10:46 ὁ WH Treg NA28] – RP ‡ 10:46 τυφλὸς WH Treg NA28] ὁ τυφλὸς RP § 10:46 προσαιτῆς ἐκάθητο ... ὁδόν WH Treg NA28] ἐκάθητο ... ὁδόν προσαιτῶν NIV RP * 10:47 Ναζαρηνός WH Treg NA28] Ναζωραῖός RP † 10:47 Ὑιὲ WH Treg NA28] ὁ υἱὸς RP ‡ 10:49 Φωνήσατε αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν φωνηθῆναι RP § 10:49 ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειραι RP * 10:50 ἀναπηδήσας WH Treg NA28] ἀναστὰς RP † 10:51 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν WH Treg NA28] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP ‡ 10:51 σοι θέλεις ποιῆσω WH Treg NA28] θέλεις ποιῆσω σοί RP § 10:52 καὶ ὁ WH NA28] ὁ δὲ Treg RP * 10:52 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 10:52 αὐτῷ WH Treg NA28] τῷ Ἰησοῦ RP * 11:2 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP † 11:2 οὕπω WH Treg NA28] – RP ‡ 11:2 ἐκάθισεν WH NA28] κεκάθικεν Treg RP § 11:2 λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε WH Treg NA28] λύσαντες αὐτόν ἀγάγετε RP * 11:3 ὅτι RP] – WH Treg NA28 † 11:3 εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 11:3 πάλιν WH Treg NA28] – RP § 11:4 καὶ ἀπῆλθον WH Treg NA28] Ἀπῆλθον δὲ RP * 11:4 πρὸς WH Treg NA28] + τὴν RP † 11:6 εἶπεν WH Treg NA28] ἐνετείλατο RP ‡ 11:7 φέρουσιν WH Treg NA28] ἤγαγον RP § 11:7 ἐπιβάλλουσιν WH Treg NA28] ἐπέβαλον RP * 11:7 αὐτόν WH Treg NA28] αὐτῷ RP † 11:8 καὶ πολλοὶ WH

εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας ᾠόντες ἐκ τῶν ἀγρῶν[‡]. ⁹ καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον[§] Ὡσαννά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ¹⁰ Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία * τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ· Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹¹ Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα[†] εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα ᾠψέ[‡] ἤδη οὐσῆς τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. ¹² Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπέειπεν. ¹³ καὶ ἰδὼν συκὴν ἀπὸ[§] μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα ᾠ εὐρήσει * ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα, ὅ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν[†] σύκων. ¹⁴ καὶ ἀποκριθεὶς[‡] εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ[§] μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ¹⁵ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν^{*} εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς[†] πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν ¹⁶ καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, ¹⁷ καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν[‡] αὐτοῖς[§] Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ^{*} πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον λησῶν. ¹⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς[†], καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ[‡] ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσοτο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ¹⁹ Καὶ ὅταν[§] ὁψέ ἐγένετο, ἐξεπορεύοντο * ἐξω τῆς πόλεως. ²⁰ Καὶ παραπορευόμενοι πρῶτ[†] εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. ²¹ καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Ῥαββί, ἴδε ἡ συκὴ ἦν κατηράσω ἐξήραται. ²² καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίστιν θεοῦ. ²³ ἀμὴν[‡] λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ πιστεύῃ[§] ὅτι ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ*. ²⁴ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε[†], πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε[‡] καὶ ἔσται ὑμῖν. ²⁵ καὶ ὅταν στήκετε[§] προσευχόμενοι, ἀφίετε εἰ τὴν ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν* ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ²⁷ Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατούντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτόν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ²⁸ καὶ ἔλεγον[†] αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην[§] ἵνα ταῦτα ποιῆς; ²⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς* εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς[†] ἓνα λόγον, καὶ ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα

[‡] **11:8** ᾠόντες ἐκ τῶν ἀγρῶν WH Treg NA28] ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν RP

§ 11:9 ἔκραζον WH Treg NA28] + λέγοντες RP * **11:10** βασιλεία WH Treg NA28] + ἐν ὀνόματι κυρίου RP † **11:11** Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς καὶ RP ‡ **11:11** ὠψέ WH] ὀψίας Treg NA28 RP

§ 11:13 ἀπὸ WH Treg NA28] - RP * **11:13** τὴν εὐρήσει WH Treg NA28] εὐρήσει τὴν RP

† **11:13** ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν WH Treg NA28] οὐ γὰρ ἦν καιρὸς RP ‡ **11:14** ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP

§ 11:14 εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ WH Treg NA28] ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα RP

* **11:15** εἰσελθὼν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP † **11:15** τοὺς WH Treg NA28] - RP ‡ **11:17** καὶ ἔλεγεν WH Treg NA28] λέγων RP

§ 11:17 αὐτοῖς Treg NA28 RP] - WH * **11:17** πεποιήκατε WH Treg NA28] ἐποιήσατε RP † **11:18** ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς WH Treg NA28] γραμματεῖς καὶ οἱ ἄρχιερεῖς RP

‡ **11:18** πᾶς γὰρ WH Treg NA28] ὅτι πᾶς RP **§ 11:19** ὅταν WH Treg NA28] ὅτε RP

* **11:19** ἐξεπορεύοντο WH Treg NA28] ἐξεπορεύετο RP † **11:20** παραπορευόμενοι πρῶτ[†] WH Treg NA28] πρῶτ[†] παραπορευόμενοι RP

‡ **11:23** ἀμὴν WH NA28] + γὰρ Treg RP **§ 11:23** πιστεύῃ WH NA28] πιστεύῃ Treg RP

* **11:23** ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ WH Treg NA28] ἂ λέγει γίνεται ἔσται αὐτῷ ὁ ἂν εἴπῃ RP † **11:24** προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε WH Treg NA28] ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε RP

‡ **11:24** ἐλάβετε WH Treg NA28] λαμβάνετε RP **§ 11:25** στήκετε WH Treg NA28] στήκητε RP

* **11:25** ὑμῶν WH Treg NA28] + 26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν RP † **11:28** ἔλεγον WH Treg NA28] λέγουσιν RP ‡ **11:28** ἢ WH NA28] καὶ Treg RP

§ 11:28 ἔδωκεν τὴν ... ταύτην WH Treg NA28] τὴν ... ταύτην ἔδωκεν RP * **11:29** Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP † **11:29** ὑμᾶς WH Treg NA28] + καὶ ἐγὼ RP

ποιῶ· ³⁰ τὸ βάπτισμα ἰσχύος Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. ³¹ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· Ἐν εἰπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ³² ἀλλὰ εἰπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων;— ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. ³³ καὶ ἀποκριθέντες ἑκάστης ἑξ ἑαυτῶν· Οὐκ οἶδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12

¹ Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν· Ἀμπελῶνα ἄνθρωπος ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὥρυξεν ὑπολήνιον καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπέδημσεν. ² καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος. ³ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. ⁴ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον ἔκεφαλίωσαν· καὶ ἠτίμασαν· ⁵ καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτείνοντες*. ⁶ ἔτι ἓνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ⁷ ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. ⁸ καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. ⁹ τί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἔλευσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ¹⁰ οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ¹¹ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

¹² Καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, ἐγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

¹³ Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. ¹⁴ καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξῃστιν δούναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; δώμεν ἡμῖν μὴ δώμεν; ¹⁵ ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φερέτε μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. ¹⁶ οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. ¹⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὰ Καίσαρος

‡ 11:30 τὸ WH Treg NA28] - RP § 11:31 διελογίζοντο WH Treg NA28] ἐλογίζοντο RP * 11:31 Τί εἰπωμεν; Holmes] - WH Treg NA28 RP † 11:31 οὐκ WH NA28 RP] - Treg ‡ 11:32 ὄχλου WH NA28] λαόν Treg RP § 11:32 ὄντως ὅτι WH Treg NA28] ὅτι ὄντως RP * 11:33 τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν WH Treg NA28] λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ RP † 11:33 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP * 12:1 λαλεῖν WH Treg NA28] λέγειν RP † 12:1 ἄνθρωπος ἐφύτευσεν WH NA28] ἐφύτευσεν ἄνθρωπος Treg RP ‡ 12:2 τῶν καρπῶν WH Treg NA28] τοῦ καρποῦ RP § 12:3 καὶ WH Treg NA28] Οἱ δὲ RP * 12:4 κἀκεῖνον WH Treg NA28] + λιθοβολήσαντες RP † 12:4 ἐκεφαλίωσαν WH NA28] ἐκεφαλαίωσαν Treg RP ‡ 12:4 ἠτίμασαν WH NA28] ἠτίμησαν Treg; ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον RP § 12:5 καὶ WH Treg NA28] + πάλιν RP * 12:5 οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτείνοντες WH Treg NA28] τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες RP † 12:6 ἓνα ... ἀπέστειλεν WH Treg NA28] οὐκ ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητόν αὐτοῦ, ἀπέστειλεν καὶ RP ‡ 12:6 ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς WH Treg NA28] πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον RP § 12:7 πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν WH Treg NA28] εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς RP * 12:8 ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ἀπέκτειναν καὶ ἐξέβαλον RP † 12:9 τί WH] + οὐκ Treg NA28 RP ‡ 12:14 καὶ WH Treg NA28] Οἱ δὲ RP § 12:14 δοῦναι κῆνσον Καίσαρι WH Treg NA28] κῆνσον Καίσαρι δοῦναι RP * 12:17 ὁ δὲ WH Treg NA28] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP † 12:17 αὐτοῖς Treg NA28 RP] - WH

ἀπόδοτε[‡] Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἔξεθαύμαζον[§] ἐπ' αὐτῶ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἔφηρῶτων^{*} αὐτὸν λέγοντες· 19 Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ ἡμὴν ἀφῆ τέκνον[†], ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα[‡] καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 20 ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφήκεν σπέρμα· 21 καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν ἡμὴν καταλιπὼν[§] σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· 22 καὶ οἱ ἑπτὰ^{*} οὐκ ἀφήκαν σπέρμα· ἔσχατον[†] πάντων ἡμῶν ἡ γυνὴ ἀπέθανεν[‡]. 23 ἐν τῇ ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσιν[§] τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μὴδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; 25 ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἡμιζώνται[†] ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι[‡] ἐν τοῖς οὐρανοῖς· 26 περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσεῶς ἐπὶ τοῦ βράτου ἡμῶν ὅπως[§] εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ^{*} θεὸς Ἰακώβ; 27 οὐκ ἔστιν ἡ θεὸς[†] νεκρῶν ἀλλὰ[‡] ζώντων· πολλὸν[§] πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, ἰδὼν^{*} ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς[†], ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων[‡]; 29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς[§] ὅτι Πρῶτη ἔστιν^{*} Ἄκουε, Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν, 30 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς[†] καρδίας σου[‡] καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. 31 δευτέρα[§] αὐτῆς Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τοῦτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. 32 καὶ^{*} εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν ἐξ ὅλης τῆς[†] καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς[‡] συνέσεως[‡] καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν[§] περισσότερον[‡] ἐστὶν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. 34 καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτόν^{*} ὅτι νουνεχὸς ἀπεκρίθη εἶπεν αὐτῷ· Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς

‡ 12:17 Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε WH Treg NA28] Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος RP § 12:17 ἐξεθαύμαζον WH NA28] ἐθαύμαζον Treg; ἐθαύμασαν RP * 12:18 ἐφηρῶτων WH Treg NA28] ἐπηρώτησαν RP † 12:19 καὶ ἀφῆ τέκνον WH NA28] τέκνα μὴ ἀφῆ Treg RP ‡ 12:19 γυναῖκα WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 12:21 μὴ καταλίπῃ WH Treg NA28] καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφήκεν RP * 12:22 οἱ ἑπτὰ WH Treg NA28] ἔλαβον αὐτήν οἱ ἑπτὰ καὶ RP † 12:22 ἔσχατον WH Treg NA28] Ἐσχάτη RP ‡ 12:22 καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NA28] ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ RP § 12:23 ὅταν ἀναστῶσιν RP NA28] -WH Treg NIV * 12:24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς RP † 12:25 γαμίζονται WH Treg NA28] γαμίσκονται RP ‡ 12:25 ἄγγελοι WH NA28] + οἱ Treg RP § 12:26 πῶς WH Treg NA28] ὡς RP * 12:26 ὁ θεὸς ... καὶ ὁ NA28 RP] θεὸς ... καὶ WH Treg † 12:27 θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς NIV RP ‡ 12:27 ἀλλὰ WH Treg NA28] + θεὸς RP § 12:27 πολὺ WH NA28] ὡμεις οὖν πολὺ Treg RP * 12:28 ἰδὼν Treg NA28] εἰδὼς WH RP † 12:28 ἀπεκρίθη αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἀπεκρίθη RP ‡ 12:28 ἐντολὴ πρώτη πάντων WH Treg NA28] πρώτη πάντων ἐντολὴ RP § 12:29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς WH NA28] + αὐτῷ Treg; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ RP * 12:29 ἐστίν WH Treg NA28] πάντων τῶν ἐντολῶν RP † 12:30 τῆς Treg NA28 RP] - WH ‡ 12:30 σου WH NA28] + αὐτῆς πρώτης ἐντολῆς Treg RP § 12:31 δευτέρα WH NA28] + ὁμοία Treg; Καὶ δευτέρα ὁμοία RP * 12:32 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 12:33 τῆς Treg NA28 RP] - WH ‡ 12:33 συνέσεως WH NA28] + καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Treg RP § 12:33 περισσότερον WH Treg NA28] πλείον RP * 12:34 αὐτόν WH Treg RP NA28] - NIV

ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς Ἰακώβου ἐστίν· 36 αὐτὸς Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· Ἔειπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου. 37 αὐτὸς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἐστὶν υἱός; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως.

38 Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, 40 οἱ κατεσθίνοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήμψονται περισσώτερον κρίμα.

41 Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλουσίῳ ἔβαλλον πολλά· 42 καὶ ἔλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. 43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλείων πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· 44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13

1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. 2 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ἃς οὐ μὴ καταλυθῆ. 3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ ἐπήρωτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· 4 εἶπον ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα*. 5 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ· 6 πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 7 ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω ὡς ἐγερθῆσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοὶ ἀρχὴ ὧδίνων ταῦτα. 9 βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 10 καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἄνωγοντες καὶ ἰσχυροὶ ἔσονται· 11 καὶ ὅταν ἀκούσῃτε ἄγγελον ἡμῶν ἀκούοντες, μὴ

† 12:35 Δαυὶδ ἐστὶν WH Treg NA28] ἐστὶν Δαυὶδ RP † 12:36 αὐτὸς WH NA28] + γὰρ Treg RP
 § 12:36 τῷ πνεύματι τῷ WH Treg NA28] πνεύματι RP * 12:36 εἶπεν WH NA28] λέγει Treg RP
 † 12:36 κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος RP † 12:36 Κάθου WH NA28 RP] κάθισον Treg
 § 12:36 ὑποκάτω WH NA28] ὑποπόδιον Treg RP * 12:37 αὐτὸς WH Treg NA28] + οὖν RP
 † 12:37 αὐτοῦ ἐστὶν υἱὸς WH Treg NA28] υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶν RP † 12:38 ἐν ... αὐτοῦ ἔλεγεν WH Treg NA28] ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν ... αὐτοῦ RP § 12:41 καθίσας WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP * 12:41 κατέναντι WH NA28 RP] ἀπέναντι Treg † 12:43 εἶπεν WH Treg NA28] λέγει RP † 12:43 ἔβαλεν WH Treg NA28] βέβληκεν RP * 13:2 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP † 13:2 ὧδε WH Treg NA28] - RP † 13:2 λίθον WH Treg NA28] λίθῳ RP § 13:3 ἐπήρωτα WH Treg NA28] ἐπήρωτων RP * 13:4 ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα WH Treg NA28] πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι RP † 13:5 ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς WH Treg NA28] ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν RP † 13:6 πολλοὶ WH NA28] + γὰρ Treg RP § 13:7 ἀκούσητε WH NA28 RP] ἀκούετε Treg * 13:7 δεῖ WH NA28] + γὰρ Treg RP † 13:8 ἔξουσιν WH Treg NA28] καὶ ἔσονται RP † 13:8 ἔξουσιν WH NA28] καὶ ἔσονται Treg RP § 13:8 λιμοὶ WH Treg NA28] + καὶ ταραχαὶ RP * 13:8 ἀρχὴ WH Treg NA28] ἀρχαὶ RP † 13:9 παραδώσουσιν WH NA28] + γὰρ Treg RP † 13:10 πρῶτον δεῖ WH Treg NA28] δεῖ πρῶτον RP § 13:11 καὶ ὅταν WH Treg NA28] ὅταν δὲ RP * 13:11 ἀκούσῃτε WH Treg NA28] ἀκούσῃτε RP

προμεριμνᾶτε τί ἡλαλήσητε[†] ἀλλ' ὁ ἐάν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε, οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ¹²καὶ παραδώσει[‡] ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ¹³καὶ ἔσσεθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. ¹⁴Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἔστηκότα[§] οὐ δεῖ, ὁ ἀναγίνωσκων νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ¹⁵οὐ^{*} ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω[†] μηδὲ εἰσελθάτω ἅτι ἄραι[‡] ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁶καὶ οἱ εἰς τὸν ἀγρὸν[§] ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁷οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχοῦσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται^{*} χειμῶνος. ¹⁹ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι ἠλίψις οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἢν ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. ²⁰καὶ εἰ μὴ ἐκόλωβωσεν κύριος[‡] τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκόλωβωσεν τὰς ἡμέρας. ²¹καὶ[§] τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδε^{*} ὡδε ὁ χριστός[‡] ἴδε[‡] ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. ²²ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπροφήται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατὸν[§] τοὺς ἐκλεκτούς. ²³ὕμεῖς δὲ βλέπετε· προεῖρηκα^{*} ὑμῖν πάντα. ²⁴Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες[‡], καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. ²⁶καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. ²⁷καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους[‡] καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτούς[§] ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. ²⁸Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς^{*} ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκάρη τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστὶν[‡] τοῦ θέρους ἐστίν. ²⁹οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα[†] γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁰ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα[‡] γένηται. ³¹ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται[§] οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ^{*} παρελεύσονται[†] ³²Περὶ δὲ τῆς[‡] ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. ³³βλέπετε ἀγρυπνεῖτε^{*} οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ³⁴ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἐκάστῳ[†] τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. ³⁵γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας

[†] **13:11** λαλήσητε WH Treg NA28] + μηδὲ μελετᾶτε RP [‡] **13:12** καὶ παραδώσει WH Treg NA28] Παραδώσει δὲ RP [§] **13:14** ἐστηκότα WH Treg NA28] τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἐστὼς RP ^{*} **13:15** ὁ WH NIV] + δὲ Treg RP NA28 [†] **13:15** καταβάτω WH NA28] + εἰς τὴν οἰκίαν Treg RP [‡] **13:15** τὶ ἄραι WH Treg] ἄραι τι NA28 RP [§] **13:16** ἀγρὸν WH Treg NA28] + ὦν RP ^{*} **13:18** γένηται WH Treg NA28] + ἡ φυγὴ ὑμῶν RP [†] **13:19** ἦν WH Treg NA28] ἦς RP [‡] **13:20** ἐκόλωβωσεν κύριος WH NA28] κύριος ἐκόλωβωσεν Treg RP [§] **13:21** καὶ WH Treg NA28] - RP ^{*} **13:21** ὄψε WH Treg NA28] ἴδου RP [†] **13:21** χριστός WH NA28] + ἡ Treg RP [‡] **13:21** ὄψε WH Treg NA28] ἴδου RP [§] **13:22** δυνατὸν WH NA28] + καὶ Treg RP ^{*} **13:23** προεῖρηκα WH Treg NA28] ἴδου προεῖρηκα RP [†] **13:25** ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες WH Treg NA28] τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες RP [‡] **13:27** ἀγγέλους WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP [§] **13:27** ἐκλεκτοὺς Treg] + αὐτοῦ WH NA28 RP ^{*} **13:28** ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος RP [†] **13:29** ἴδῃτε ταῦτα WH Treg NA28] ταῦτα ἴδῃτε RP [‡] **13:30** ταῦτα πάντα WH Treg NA28] πάντα ταῦτα RP [§] **13:31** παρελεύσονται WH Treg NA28] παρελεύσεται RP ^{*} **13:31** μὴ NA28 RP] - WH Treg [†] **13:31** παρελεύσονται WH Treg NA28] παρέλθωσιν RP [‡] **13:32** τῆς WH Treg NA28] - RP [§] **13:32** ἐν WH Treg NA28] οἱ ἐν RP ^{*} **13:33** ἀγρυπνεῖτε WH NA28] + καὶ προσεύχεσθε Treg RP [†] **13:34** ἐκάστῳ WH Treg NA28] καὶ ἐκάστῳ RP

ἔρχεται, ἣ[†] ὀψέ ἢ ἡμεσονύκτιον[§] ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ, ³⁶ μὴ ἐλθῶν ἐξαίφνης εὕρη ὑμᾶς καθεύδοντας· ³⁷ ὁ^{*} δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω· γρηγορεῖτε.

14

¹ Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν ὄλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν, ² ἔλεγον γὰρ^{*} Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος[†] τοῦ λαοῦ.

³ Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· συντρίψασα[‡] τὴν[§] ἀλάβαστρον κατέχευεν αὐτοῦ^{*} τῆς κεφαλῆς. ⁴ ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοῦς[†] Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ ἠδύνατο γὰρ τοῦτο ἔτι μύρον[‡] πρᾶθῆναι ἐπάνω ἡδηναρίων τριακοσίων[§] καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὑφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί· ⁷ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλῃτε δύνασθε αὐτοῖς^{*} εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· ⁸ ὁ ἔσχεν^{*} ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι ἑτὸ σῶμά μου[‡] εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ⁹ ἀμὴν ἔδωκεν ἔγωγε ὑμῖν, ὅπου ἔάν^{*} κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον[†] εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁰ Καὶ[‡] Ἰούδας Ἰσκαριῶθ ὁ[§] εἷς τῶν δώδεκα ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς^{*}. ¹¹ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρσαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτην πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ[†].

¹² Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουν, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγης τὸ πάσχα; ¹³ καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹⁴ καὶ ὅπου ἔάν^{*} εἰσέλθῃ εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότη ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ἡμεῶν[§] ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ καὶ^{*} αὐτὸς ὑμῖν δεῖξει ἀνάγειον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ[†] καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

¹⁷ Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. ¹⁸ καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ¹⁹ ἤρξαντο[§] σιωπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἷς· Μήτι ἔγωγε^{*} ²⁰ ὁ δὲ[†] εἶπεν

‡ 13:35 ἢ WH Treg NA28] - RP § 13:35 μεσονύκτιον WH Treg NA28] μεσονυκτίου RP * 13:37 ὁ WH Treg NA28] ἁ RP * 14:2 γὰρ WH Treg NA28] ἄ RP † 14:2 ἔσται θόρυβος WH Treg NA28] θόρυβος ἔσται RP ‡ 14:3 συντρίψασα WH NA28] καὶ συντρίψασα Treg RP § 14:3 τὴν WH Treg NA28] τὸ RP * 14:3 αὐτοῦ WH Treg NA28] + κατὰ RP † 14:4 ἑαυτοῦ WH NA28] + καὶ λέγοντες Treg RP ‡ 14:5 τὸ μύρον WH Treg NA28] - RP § 14:5 δηναρίων τριακοσίων WH Treg NA28] τριακοσίων δηναρίων RP * 14:7 αὐτοῖς NA28 Treg] αὐτοῖς πάντοτε WH; αὐτοῦ RP † 14:8 ἔσχεν WH NA28] + αὕτη Treg RP ‡ 14:8 τὸ σῶμά μου WH Treg NA28] μου τὸ σῶμα RP § 14:9 δὲ WH Treg NA28] - RP * 14:9 ἐάν WH NA28 RP] ἂν Treg † 14:9 εὐαγγέλιον WH Treg NA28] + τοῦτο RP ‡ 14:10 Καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP § 14:10 Ἰσκαριῶθ ὁ WH NA28] Ἰσκαριώτης ὁ Treg; ὁ Ἰσκαριώτης RP * 14:10 παραδοῖ αὐτοῖς WH Treg NA28] παραδῶ αὐτὸν RP † 14:11 αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ WH Treg NA28] εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ RP ‡ 14:14 ἐάν WH NA28 RP] ἂν Treg § 14:14 μου WH Treg NA28] - RP * 14:15 καὶ WH Treg NA28] - RP † 14:16 μαθηταὶ WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ 14:18 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν WH NA28] εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg RP § 14:19 ἤρξαντο WH NA28] οἱ δὲ ἤρξαντο Treg RP † 14:19 ἐγὼ WH Treg NA28] + Καὶ ἄλλος Μήτι ἐγὼ RP ‡ 14:20 δὲ WH Treg NA28] ἄλλος Μήτι ἐγὼ RP

αὐτοῖς· Ἐἶς[‡] τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ Στῦβλιον· ²¹ ὅτι * ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν[†] αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος.

²² Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβῶν^{*} ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Λάβετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου· § ²³ καὶ λαβῶν^{*} ποτήριον εὐχαριστίας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. ²⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς[†] διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν[‡]. ²⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ βασιλεῖα τοῦ θεοῦ.

²⁶ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. ²⁷ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε § ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται^{*}. ²⁸ ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ²⁹ ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· Ἐὶ καὶ[†] πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. ³⁰ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτη τῇ νυκτὶ[‡] πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς[†] με ἀπαρνήσῃς. § ³¹ ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει^{*}· Ἐὰν δέη με[†] συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι[‡] ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

³² Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσαιτε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. ³³ καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ § Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ^{*} καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. ³⁵ καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν[†] ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσήυχeto ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, ³⁶ καὶ ἔλεγεν· Ἀββα ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ[‡]· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. ³⁷ καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορεῖσαι; ³⁸ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθητε[‡] εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ³⁹ καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσήυξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. ⁴⁰ καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς^{*} καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ[†] καταβαρυνόμενοι[‡] καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ §. ⁴¹ καὶ ἔρχεται τὸ^{*} τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει ἤλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. ⁴² ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

[‡] 14:20 Εἶς WH NA28] + ἐκ Treg RP § 14:20 τὸ Treg NA28 RP] + ἐν WH * 14:21 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 14:21 καλὸν WH NA28] + ἦν Treg RP ‡ 14:22 λαβῶν WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP § 14:22 Λάβετε WH Treg NA28] + φάγετε RP * 14:23 λαβῶν WH Treg NA28] + τὸ RP † 14:24 τῆς WH NA28] τὸ τῆς Treg; τὸ τῆς καινῆς RP ‡ 14:24 ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν WH Treg NA28] περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον RP § 14:27 σκανδαλισθήσεθε WH Treg NA28] + ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP * 14:27 τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται WH Treg NA28] διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα RP † 14:29 Εἰ καὶ WH Treg NA28] καὶ εἰ RP ‡ 14:30 ταύτη τῇ νυκτὶ WH Treg NA28] ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP § 14:30 με ἀπαρνήσῃ WH Treg NA28] ἀπαρνήσῃ με RP * 14:31 ἐκπερισσῶς ἐλάλει WH Treg NA28] ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μάλλον RP † 14:31 δέη με WH Treg NA28] με δέη RP ‡ 14:31 ἀπαρνήσομαι WH Treg NA28] ἀπαρνήσομαι RP § 14:33 Ἰάκωβον καὶ Treg NIV RP] τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν WH NA28 * 14:33 αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP † 14:35 προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν WH NA28] προσελθὼν μικρὸν ἔπεσον Treg RP ‡ 14:36 τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ WH Treg NA28] ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο RP § 14:38 ἔλθητε WH NA28] εἰσέλθητε Treg RP * 14:40 πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς WH NA28] ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς Treg; ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν RP † 14:40 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ WH NA28] οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν Treg RP ‡ 14:40 καταβαρυνόμενοι WH Treg NA28] βεβαρηνμένοι RP § 14:40 ἀποκριθῶσιν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ ἀποκριθῶσιν RP * 14:41 τὸ WH NA28] - Treg RP

43 Καὶ ἐϋθύς[†] ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται Ἰούδας[‡] εἷς[§] τῶν δώδεκα καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος* μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 44 δεδῶκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε[‡] ἀσφαλῶς. 45 καὶ ἐλθὼν ἐϋθύς[‡] προσελθὼν αὐτῷ λέγει· Ῥαββί[§] καὶ κατεφιλήσεν αὐτόν. 46 οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ* καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 47 εἷς δὲ ἰτις[†] τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον[‡] 48 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; 49 καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 50 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες[§].

51 Καὶ νεανίσκος τις* συνηκολούθει[†] αὐτῷ περιβεβλημένος σινδὸνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν[‡] 52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδὸνα γυμνὸς ἔφυγεν[§]

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται* πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. 54 καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. 55 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ἠύρισκον. 56 πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαί αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. 57 καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες 58 ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. 59 καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. 60 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπρωτήσεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 61 ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν[†]. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπρωτῶτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; 62 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· Τί ἔτι χρειᾶν ἔχομεν μαρτύρων; 64 ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται, οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτόν ἔνοχον εἶναι[‡] θανάτου. 65 καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον[§] καὶ κολαφίζειν αὐτόν καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπῆρέται ῥαπίσμασιν αὐτόν ἔλαβον*

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ[†] ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, 67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ[‡]. 68 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί[§]

† 14:43 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP ‡ 14:43 Ἰούδας NA28 RP] ὁ Ἰούδας WH; ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης Treg § 14:43 εἷς WH Treg NA28] + ὦν RP * 14:43 ὄχλος WH Treg NA28] + πολλὸς RP † 14:44 ἀπάγετε WH Treg NA28] ἀπαγάγετε RP ‡ 14:45 εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως RP § 14:45 Ῥαββί WH Treg NA28] αὐτῷ Ῥαββί Ῥαββί RP * 14:46 τὰς χεῖρας αὐτῷ WH Treg NA28] ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας αὐτῶν RP † 14:47 τις WH NA28 RP] - Treg ‡ 14:47 ὠτάριον WH Treg NA28] ὠτίον RP § 14:50 ἔφυγον πάντες WH Treg NA28] πάντες ἔφυγον RP * 14:51 νεανίσκος τις WH Treg NA28] εἷς τις νεανίσκος RP † 14:51 συνηκολούθει WH Treg NA28] ἠκολούθησεν RP ‡ 14:51 αὐτόν WH Treg NA28] + οἱ νεανίσκοι RP § 14:52 ἔφυγεν WH Treg NA28] + ἀπ' αὐτῶν RP * 14:53 συνέρχονται WH NA28] + αὐτῷ Treg RP † 14:61 οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν WH Treg NA28] οὐδὲν ἀπεκρίνατο RP ‡ 14:64 ἔνοχον εἶναι WH Treg NA28] εἶναι ἔνοχον RP § 14:65 αὐτοῦ τὸ πρόσωπον WH Treg NA28] τὸ πρόσωπον αὐτοῦ RP * 14:65 ἔλαβον WH Treg NA28] ἔβαλλον RP † 14:66 κάτω ἐν τῇ αὐλῇ WH Treg NA28] ἐν τῇ αὐλῇ κάτω RP ‡ 14:67 ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ ἦσθα RP § 14:68 Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί WH Treg NA28] Οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ RP

λέγεις, και ἐξῆλθεν ἕξω εἰς τὸ προαύλιον ἑκαὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν^{*}. ⁶⁹ καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷⁰ ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ ἑκαὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει[§]. ⁷¹ ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνῦναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. ⁷² καὶ εὐθὺς^{*} ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ἧ[†] εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήσῃ[‡], καὶ ἐπιβῶν ἔκλαιεν.

15

¹ Καὶ εὐθὺς^{*} πρῶτῃ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὄλον τὸ συνέδριον δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπῆνεγκαν καὶ παρέδωκαν[†] Πιλάτῳ. ² καὶ ἐπρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει[‡]· Σὺ λέγεις. ³ καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπερώτα[§] αὐτὸν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν^{*} ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. ⁶ Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ὃν παρητούντο[†]. ⁷ ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν[‡] δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ καὶ ἀναβάς[§] ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι ἑκαθὼς^{*} ἐπὶ αὐτοῖς. ⁹ ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν[†] αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε[‡] ποιήσω ὃν λέγετε[§] τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν[†]; οἱ δὲ περισῶς[‡] ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ. ¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἕσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὄλην τὴν σπεῖραν. ¹⁷ καὶ ἐνδιδύσκουσιν[§] αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε, βασιλεῦ^{*} τῶν Ἰουδαίων. ¹⁹ καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυν αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν. καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν ἵνα σταυρώσωσιν[‡] αὐτόν. ²¹ Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα

* **14:68** καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν Treg RP NA28] - WH NIV † **14:69** ἤρξατο πάλιν WH NA28] πάλιν ἤρξατο Treg RP ‡ **14:69** παρεστῶσιν WH Treg NA28] παρεστηκόσιν RP § **14:70** καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει RP] - WH Treg NA28 * **14:72** εὐθὺς WH Treg NA28] - RP † **14:72** ὡς WH Treg NA28] ὁ RP ‡ **14:72** φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήσῃ NA28] δις φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ WH Treg; φωνῆσαι δις ἀπαρνήσῃ με τρίς RP * **15:1** εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθέως ἐπὶ τὸ RP † **15:1** παρέδωκαν WH Treg NA28] + τῷ RP ‡ **15:2** αὐτῷ λέγει WH Treg NA28] εἶπεν αὐτῷ RP § **15:4** ἐπερώτα WH Treg NA28] ἐπρώτησεν RP * **15:4** κατηγοροῦσιν WH Treg NA28] καταμαρτυροῦσιν RP † **15:6** ὃν παρητούντο WH NA28] ὃνπερ ἤτουντο Treg RP ‡ **15:7** στασιαστῶν WH Treg NA28] συστασιαστῶν RP § **15:8** ἀναβάς WH Treg NA28] ἀναβήσας RP * **15:8** καθὼς WH NA28] + ἀεὶ Treg RP † **15:12** πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν WH Treg NA28] ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν RP ‡ **15:12** θέλετε Treg RP NA28] - WH NIV § **15:12** ὃν λέγετε WH NA28 RP] - Treg * **15:12** τὸν WH Treg NA28] - RP † **15:14** ἐποίησεν κακὸν WH Treg NA28] κακὸν ἐποίησεν RP ‡ **15:14** περισῶς WH Treg NA28] περισσώτερος RP § **15:17** ἐνδιδύσκουσιν WH Treg NA28] ἐνδύουσιν RP * **15:18** βασιλεῦ WH Treg NA28] ὁ βασιλεὺς RP † **15:20** τὰ ἱμάτια Treg RP] αὐτοῦ WH NA28 ‡ **15:20** σταυρώσωσιν WH NA28 RP] σταυρώσουσιν Treg

ἄρη τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ²² καὶ φέρουσιν αὐτὸν Ἐπί τὸν Γολγοθᾶν* τόπον, ὃ ἐστὶν ἄμεθερμηνεύομενον†Κρανίου Τόπος. ²³ καὶ ἐδίδουν ἑαυτῶν* ἐσμυρνιασμένον οἶνον, ὃς ἔδεν οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ καὶ ἑσταυροῦσιν αὐτὸν καὶ* διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπὶ αὐτὰ τίς τί ἄρη. ²⁵ Ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἑσταύρωσαν αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁷ καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστές, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων ἑαυτοῦ† ²⁹ Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινεῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· Οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις‡, ³⁰ σώσον σεαυτὸν ἑκατάβαξ ἄπο τοῦ σταυροῦ. ³¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ³² ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς* Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμεν† καὶ οἱ συσταυρωμένοι ἑσὺν αὐτῷ ὠνεῖδιζον αὐτόν. ³³ Καὶ γενομένης ἑώρας ἔκτεινος σκότος ἐγένετο ἐφ’ ὅλην τὴν γῆν ἕως ἑώρας ἐνάτης. ³⁴ καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ* ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ ἡμεγάλῃ† Ἐλωὶ ἔλωὶ ἡλεμᾶ* σαβαχθάνι; ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύομενον Ὁ θεὸς μου ὁ θεὸς μου, εἰς τί ἔγκατέλιπες με§; ³⁵ καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἦ ἴδε* Ἥλιον φωνεῖ. ³⁶ δραμῶν δὲ τίς καὶ† γεμίσας σπόγγον ὄξους ἑπεριθειῖς* καλῶμ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείρως φωνῇ μεγάλῃ ἐξέπνευσεν. ³⁸ καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ’ ἀνωθεν ἕως κάτω. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὸς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως ἔξέπνευσεν εἶπεν· Ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος* υἱὸς θεοῦ ἦν†. ⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς* καὶ ἡ Μαρία Ση* Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ ἡ Ἰωσήτος† μήτηρ καὶ Σαλώμη, ⁴¹ αἱ δὲ ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱερουσόλυμα. ⁴² Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ, ὃ ἐστὶν προσάββατον § ⁴³ ἐλθὼν* Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁴⁴ ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἦδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν εἰ πάλαι § ἀπέθανεν. ⁴⁵ καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδώρησατο τὸ πτώμα* τῷ Ἰωσήφ. ⁴⁶ καὶ ἀγοράσας

§ 15:22 τὸν WH Treg NA28] – RP * 15:22 Γολγοθᾶν WH NA28] Γολγοθᾶ Treg RP † 15:22 μεθερμηνεύομενον Treg NA28 RP] μεθερμηνεύομενος WH ‡ 15:23 αὐτῷ WH Treg NA28] + πειν RP § 15:23 ὃς WH Treg NA28] ὁ RP * 15:24 σταυροῦσιν αὐτόν καὶ WH Treg NA28] σταυρώσαντες αὐτόν RP † 15:27 αὐτοῦ WH NA28] + 28 καὶ ἐπιλήρωθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα. Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη Treg RP ‡ 15:29 οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις WH NA28] οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις Treg; ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν RP § 15:30 κατὰ WH Treg NA28] καὶ κατὰ RP * 15:32 βασιλεὺς WH Treg NA28] + τοῦ RP † 15:32 πιστεῦσωμεν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ 15:32 σὺν WH NA28] – Treg RP § 15:33 Καὶ γενομένης WH Treg NA28] Γενομένης δὲ RP * 15:34 ἐνάτῃ ὥρᾳ WH Treg NA28] ὥρα τῇ ἐνάτῃ RP † 15:34 μεγάλη WH Treg NA28] + λέγων RP ‡ 15:34 λεμᾶ NA28] Λεμᾶ WH Treg; λιμᾶ RP § 15:34 ἐγκατέλιπες με WH Treg NA28] με ἐγκατέλιπες RP * 15:35 ἴδε WH Treg NA28] ἴδοῦ RP † 15:36 τίς καὶ Treg NA28] τίς WH; εἰς καὶ RP ‡ 15:36 περιθειῖς WH Treg NA28] + τε RP § 15:39 οὕτως WH NA28] + κράζας Treg NIV RP * 15:39 οὗτος ὁ ἄνθρωπος WH Treg NA28] ὁ ἄνθρωπος οὗτος RP † 15:39 θεοῦ ἦν WH NA28] ἦν θεοῦ Treg RP ‡ 15:40 αἰς WH NA28] + ἦν Treg RP § 15:40 Μαρία A Treg NA28 RP] Μαριάμ WH * 15:40 ἡ WH Treg NA28] + τοῦ RP † 15:40 Ἰωσήτος WH Treg NA28] Ἰωσή RP ‡ 15:41 αὐ WH NA28] + καὶ Treg RP § 15:42 προσάββατον WH NA28 RP] πρὸς σάββατον Treg * 15:43 ἐλθὼν WH Treg NA28] ἦλθεν RP † 15:43 ὁ Treg NA28 RP] – WH ‡ 15:43 τὸν WH Treg NA28] – RP § 15:44 πάλαι NA28 RP] ἦδη WH Treg * 15:45 πτώμα WH Treg NA28] σῶμα RP

ῥσινδόνᾱ[†]καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ ἔθηκεν[‡]αὐτὸν ἐν ῥμνημείῳ[§]δὲ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ⁴⁷ ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαгдаληνῆ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσητος^{*} ἐθεώρουσαν ποῦ ῥτέθειται[†]

16

¹ Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου ῥΜαρία^{*} ἡ Μαгдаληνῆ καὶ Μαρία ἡ τοῦ[†] Ἰακώβου καὶ Σαλωμῆ ἡγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. ² καὶ λιάν πρῶτῷ τῆ μιᾶ τῶν[‡] σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. ³ καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ῥἐκ[§]στῆς θύρας τοῦ μνημείου; ⁴ καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ῥἀποκεκύλισται^{*} ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. ⁵ καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιῶις περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ⁶ ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβείσθε· Ἰησοῦς ζητεῖτε τὸν Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν· ⁷ ἀλλὰ ὑπάγετε εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ[†]αὐτάς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν, ἐφοβοῦντο γὰρ[‡] ῥΠάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐγγέγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερόν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ἀμήν.]] ⁹ ῥἈναστὰς δὲ πρῶτῷ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαгдаληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἐπτὰ δαιμόνια. ¹⁰ ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν· ¹¹ κάκεινοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν. ¹² Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερῶθη ἐν ἐτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν· ¹³ κάκεινοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. ¹⁴ ῥστερον δὲ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἔνδεκα ἐφανερῶθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἔγηγερμένον[‡]οὐκ ἐπίστευσαν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύττετε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ¹⁶ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ¹⁷ σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσιν ῥταῦτα παρακολουθήσει[‡], ἐν τῷ ὀνόματι μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν ῥκαιναῖς[§] ¹⁸ ῥὄφεις^{*} ἀροῦσιν κἂν θανάσιμον τι πῖωσιν οὐ μὴ αὐτοῦς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἔξουσιν. ¹⁹ ῥ μὲν οὖν κύριος ῥἸησοῦς μετὰ τὸ λαλεῖν αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ²⁰ ῥκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συννεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων ῥσημείων.]] /book'

† **15:46** σινδόνᾱ WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ **15:46** ἔθηκεν WH Treg NA28] κατέθηκεν RP § **15:46** μνημείῳ Treg NA28 RP] μνήματι WH * **15:47** ἡ Ἰωσητος WH Treg NA28] Ἰωσῆ RP † **15:47** τέθειται WH Treg NA28] τίθειται RP * **16:1** Μαρία Treg NA28 RP] ἡ Μαρία WH † **16:1** ἡ τοῦ WH Treg NA28] - RP ‡ **16:2** τῆ μιᾶ τῶν WH NA28] μιᾶ τῶν Treg; τῆς μιᾶς RP § **16:3** ἐκ WH NA28 RP] ἀπὸ Treg * **16:4** ἀποκεκύλισται NA28 RP] ἀνακεκύλισται WH Treg † **16:8** [γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP ‡ **16:8** [γὰρ WH NA28] + 9-20 Treg RP; + Intermediate ending and 9-20 NIV. § **16:9** παρ' [WH] Treg NA28] ἀφ' RP * **16:14** δὲ [WH] Treg NA28] - RP † **16:14** ἐγγεγερμένον Treg NA28 RP] + ἐκ νεκρῶν [WH] ‡ **16:17** ταῦτα παρακολουθήσει NA28 RP] ἀκολουθήσει ταῦτα [WH] Treg § **16:17** καιναῖς NA28 RP] - [WH] Treg * **16:18** ὄφεις RP] καὶ ἐν ταῖς χερσὶν ὄφεις [WH] Treg NA28 † **16:19** Ἰησοῦς [WH] Treg NA28] - RP ‡ **16:20** σημεῖων [WH] Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

¹ Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γινόμενοι τοῦ λόγου, ³ ἔδοξε καί μοι παρηκολουθηκῶτι ἀνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

⁵ Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερέυς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῶ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ⁶ ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμώτεροι ἔναντιόν τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν κασθίαι ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαι τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στείρα, καὶ ἀμώτεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

⁸ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ ⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, ¹⁰ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῆ ὥρας τοῦ θυμιάματος. ¹¹ ὦφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. ¹² καὶ ἑταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. ¹⁴ καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. ¹⁵ ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖνῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψει καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσει κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. ¹⁸ καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γινώσκωμαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτερος καὶ ἡ γυνὴ μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. ²⁰ καὶ ἰδοὺ ἔσθ' ἰσχυρῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

²¹ Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ²² ἔξελθὼν δὲ οὐκ ἔδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὄπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανέων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. ²³ καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

²⁴ Μετὰ δὲ ταῦτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ²⁵ ὅτι Οὐτως μοι ἠπεοίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπέιδεν ἄφελειν ὄνειδος μου ἐν ἀνθρώποις.

²⁶ Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἧ ὄνομα Ναζαρεθ ²⁷ πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ὄνομα Ἰωσήφ

* 1:5 Ἡρώδου WH Treg NA28] + τοῦ RP † 1:5 καὶ WH Treg NA28] + ἡ RP ‡ 1:5 αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP § 1:6 ἐναντίον WH Treg NA28] ἐνώπιον RP * 1:7 ἦν ἡ Ἐλισάβετ WH Treg NA28] ἡ Ἐλισάβετ ἦν RP † 1:14 γενέσει WH Treg NA28] γεννήσει RP ‡ 1:15 τοῦ Treg NA28 RP] - WH § 1:21 ἐν τῷ ναῷ αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν ἐν τῷ ναῷ Treg RP * 1:22 ἐδύνατο WH Treg NA28] ἠδύνατο RP † 1:25 πεποιήκεν WH Treg NA28] ὁ RP ‡ 1:25 ἀφελεῖν WH Treg NA28] + τὸ RP § 1:26 ἀπὸ WH Treg NA28] ὑπὸ RP * 1:27 ἐμνηστευμένη WH Treg NA28] μεμνηστευμένη RP

ἐξ οἴκου Δαυίδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαρίας. ²⁸ καὶ ἔεισελθὼν[†] πρὸς αὐτὴν εἶπεν· Χαίρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ[‡] ²⁹ ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη[§] καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. ³⁰ καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαρίας, εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ³¹ καὶ ἰδοὺ συλλημψῆ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἴόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. ³² οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ³³ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ³⁴ εἶπεν δὲ Μαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ³⁵ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ. ³⁶ καὶ ἰδοὺ Ἑλισάβετ ἡ συγγενίς* σου καὶ αὐτὴ συνείληφεν[†] υἴον ἐν γήρῃ αὐτῆς, καὶ οὗτος ἄρτι ἐκτός ἐστιν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στεῖρα· ³⁷ ὅτι οὐκ ἀδυνατήσεται παρὰ τοῦ θεοῦ[‡] πᾶν ῥῆμα. ³⁸ εἶπεν δὲ Μαρίας· Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

³⁹ Ἀναστᾶσα δὲ Μαρίας ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰουδα, ⁴⁰ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠπάσατο τὴν Ἑλισάβετ. ⁴¹ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ[§], ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἑλισάβετ, ⁴² καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ* μεγάλη καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. ⁴³ καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἔμέ[†] ⁴⁴ ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἔν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος[‡] ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. ⁴⁵ καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

⁴⁶ Καὶ εἶπεν Μαρίας· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, ⁴⁷ καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτηρῇ μου. ⁴⁸ ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινῶσιν τῆς δούλης αὐτοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί· ⁴⁹ ὅτι ἐποίησέν μοι ἡμεῖς[§] δόξαν, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ⁵⁰ καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεάς καὶ γενεάς* τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. ⁵² καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούς, ⁵³ πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. ⁵⁴ ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁶ Ἐμείνειν δὲ Μαρίας συν αὐτῇ ὥς[†] ἡμέρας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

⁵⁷ Τῇ δὲ Ἑλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν υἴον. ⁵⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. ⁵⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ[‡] ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλονεν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. ⁶⁰ καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. ⁶¹ καὶ εἶπαν

[†] 1:28 εἰσελθὼν WH NA28] + ὁ ἄγγελος Treg NIV RP [‡] 1:28 σοῦ WH NA28] + εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν Treg RP [§] 1:29 ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη WH Treg NA28] ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ RP * 1:36 συγγενίς WH NA28] συγγενής Treg RP [†] 1:36 συνεῖληφεν WH Treg NA28] συνεῖληψα RP [‡] 1:37 τοῦ θεοῦ WH Treg NA28] τῷ θεῷ RP [§] 1:41 τὸν ... Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ WH Treg NA28] ἡ Ἑλισάβετ τὸν ... Μαρίας RP * 1:42 κραυγῇ WH Treg NA28] φωνῇ RP [†] 1:43 ἐμέ WH NA28] μέ Treg RP [‡] 1:44 ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος WH Treg NA28] τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει RP [§] 1:49 μεγάλα WH Treg NA28] μεγαλεῖα RP * 1:50 καὶ γενεάς WH Treg NA28] γενεῶν RP [†] 1:56 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP [‡] 1:59 ἡμέρα τῇ ὀγδόῃ WH Treg NA28] ὀγδοῇ ἡμέρα RP

πρὸς αὐτὴν ὅτι Οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ τῆς συγγενείας[§] σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ⁶² ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό* ⁶³ καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης ἔστιν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ⁶⁴ ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρήμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. ⁶⁵ καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ⁶⁶ καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ* χεῖρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

⁶⁷ Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἔπροφήτευσεν[§] λέγων· ⁶⁸ Εὐλόγητός κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ⁶⁹ καὶ ἤγειρεν κέρασ σωτηρίας ἡμῖν ἐν* οἴκῳ Δαυιδ[†] παιδὸς αὐτοῦ, ⁷⁰ καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων[‡] αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, ⁷¹ σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, ⁷² ποιήσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, ⁷³ ὄρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ⁷⁴ ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν[§] ῥύσθέντας λατρεῦειν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις* ἡμῶν. ⁷⁶ καὶ σὺ δέ[†] παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ, προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον[‡] κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, ⁷⁷ τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ⁷⁸ διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπισκέψεται[§] ἡμᾶς ἀνατολή ἐξ ὕψους, ⁷⁹ ἐπιφάναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδειξέως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

2

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐξηλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογραφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· ² (αὕτη* ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου)· ³ καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογραφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ[†] πόλιν. ⁴ Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρεθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυιδ ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριάς Δαυιδ, ⁵ ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ[‡], οὔσῃ ἐγκύῳ. ⁶ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτούς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, ⁷ καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν[§] ῤάφτη, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

⁸ Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. ⁹ καὶ* ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν· ¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ¹¹ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὃς ἐστὶν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυιδ· ¹² καὶ τοῦτο

§ **1:61** ἐκ τῆς συγγενείας WH Treg NA28] ἐν τῇ συγγενείᾳ RP * **1:62** αὐτό WH Treg NA28] αὐτὸν RP
† **1:63** ἐστὶν WH Treg NA28] + τὸ RP ‡ **1:66** γὰρ WH Treg NA28] - RP § **1:67** ἐπροφήτευσεν WH Treg NA28] προεφήτευσεν RP * **1:69** ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP † **1:69** Δαυιδ WH Treg NA28] + τοῦ RP ‡ **1:70** ἁγίων WH Treg NA28] + τῶν RP § **1:74** ἐχθρῶν WH Treg NA28] τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν RP * **1:75** πάσαις ταῖς ἡμέραις WH Treg NA28] πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς RP † **1:76** δέ WH Treg NA28] - RP ‡ **1:76** ἐνώπιον WH NA28] πρὸ προσώπου Treg RP § **1:78** ἐπισκέπεται WH NA28] ἐπεσκέψατο Treg RP * **2:2** αὕτη WH Treg NA28] + ἡ RP † **2:3** ἑαυτοῦ WH Treg NA28] ἰδίαν RP ‡ **2:5** ἐμνηστευμένη αὐτῷ WH Treg NA28] μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικί RP § **2:7** ἐν WH Treg NA28] + τῇ RP * **2:9** καὶ WH NA28] + ἰδοὺ Treg RP

ὑμῖν ἵνα ἴσησθε, εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον ἡκεῖνον ἐν φάτῃ. ¹³ καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόθεν σκαιοῦντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· ¹⁴ Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας*.

¹⁵ Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους· Διέλωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός· ὁ δὲ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἦλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεύραν τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτῃ· ¹⁷ ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς, ¹⁹ ἡ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ²⁰ καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλάληθ' ἐπὶ αὐτοῖς.

²¹ Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

²² Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτόν εἰς Ἱερουσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ, ²³ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, ²⁴ καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσοῦς περιστερῶν.

²⁵ Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ ὄνομα Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· ²⁶ καὶ ἦν αὐτῷ κεχηματισμένος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. ²⁷ καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ· ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας* καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν· ²⁹ Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου· ³¹ ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, ³² φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ.

³³ καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θηραμαζόντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, ³⁵ καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

³⁶ Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ (αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἑπτά ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὕτη χήρα ἕως ἑτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων,) ἡ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείας καὶ

† 2:12 τὸ Treg NA28 RP] – WH ‡ 2:12 καὶ WH Treg NA28] – RP § 2:13 οὐρανόθεν WH NA28 RP] οὐρανοῦ Treg * 2:14 εὐδοκίας WH Treg NA28] εὐδοκία RP † 2:15 οἱ WH NA28] καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ Treg RP ‡ 2:15 ἐλάλουν WH NA28] εἶπον Treg RP § 2:17 ἐγνώρισαν WH Treg NA28] διεγνώρισαν RP * 2:19 Μαρία WH Treg] Μαριάμ NA28 RP † 2:24 τῷ WH Treg NA28] – RP ‡ 2:25 ἄνθρωπος ἦν WH Treg NA28] ἦν ἄνθρωπος RP § 2:26 ἡ ἂν WH NA28] ἂν Treg; ἢ RP * 2:28 ἀγκάλας WH NA28] + αὐτοῦ RP † 2:33 ὁ πατὴρ αὐτοῦ WH Treg NA28] Ἰωσήφ RP ‡ 2:33 μήτηρ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 2:35 ὅς Treg NA28 RP] – WH * 2:36 μετὰ ἀνδρός ἔτη WH Treg NA28] ἔτη μετὰ ἀνδρός RP † 2:37 ἕως WH Treg NA28] ὡς RP ‡ 2:37 ἀφίστατο WH Treg NA28] + ἀπὸ RP

δεήσασιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸καὶ αὕτη τῆ ὥρα ἐπιστάσα ἀνθρωπολογεῖτο τῷ θεῷ* καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις ἑλπίσασιν Ἱερουσαλήμ.†

³⁹ Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα* τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς* τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ. ⁴⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε καὶ ἐκραταιοῦτο ἑπιπληρούμενον σοφίᾳ†, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ’ αὐτό.

⁴¹ Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ’ ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῆ ἑορτῆ τοῦ πάσχα. ⁴² καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων* αὐτῶν σκατὰ τὸ ἕθος τῆς ἑορτῆς ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινε Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς* αὐτοῦ. ⁴⁴ νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ† ἤλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῖσιν ἑπιπληρούμενον σοφίᾳ, ⁴⁵ καὶ μὴ εὐρόντες ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀναζητοῦντες* αὐτόν. ⁴⁶ καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. ⁴⁷ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ⁴⁸ καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ†. Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν* σε. ⁴⁹ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς. Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναι με; ⁵⁰ καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ⁵¹ καὶ κατέβη μετ’ αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα* ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

⁵² Καὶ Ἰησοῦς πρόεκοπεν ἑπισοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ* καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3

¹ Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχούντος τῆς Ἰουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχούντος, ² ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ³ καὶ ἦλθεν εἰς ἑπιπᾶσαν* περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ⁴ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου† Φωνῆ βωῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁵ πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν* καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. ⁶ καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

⁷ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ. Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρποὺς

§ 2:38 καὶ WH Treg NA28] + αὕτη RP * 2:38 θεῷ WH Treg NA28] κυρίῳ RP † 2:38 λύτρωσιν WH Treg NA28] + ἐν RP † 2:39 πάντα WH Treg NA28] ἅπαντα RP § 2:39 ἐπέστρεψαν WH Treg NA28] ὑπέστρεψαν RP * 2:39 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 2:40 πληρούμενον σοφίᾳ WH Treg NA28] πνεύματι πληρούμενον σοφίας RP † 2:42 ἀναβαινόντων WH Treg NA28] ἀναβάντων RP § 2:42 αὐτῶν WH NA28] + εἰς Ἱεροσόλυμα Treg RP * 2:43 ἔγνωσαν οἱ γονεῖς WH Treg NA28] ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ RP † 2:44 εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ WH Treg NA28] ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι RP † 2:44 καὶ WH Treg NA28] + ἐν RP § 2:45 εὐρόντες WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 2:45 ἀναζητοῦντες WH Treg NA28] ζητοῦντες RP † 2:48 εἶπεν πρὸς ... αὐτοῦ WH Treg NA28] πρὸς ... αὐτοῦ εἶπεν RP † 2:48 ἐζητοῦμέν Treg NA28 RP] ζητοῦμέν WH § 2:51 ταῦτα Treg RP] – WH NA28 * 2:52 σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NIV RP] τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ WH; ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ Treg; ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NA28 * 3:3 πᾶσαν WH Treg] + τὴν NA28 RP † 3:4 προφήτου WH Treg NA28] + λέγοντος RP † 3:5 εὐθείαν NA28 RP] εὐθείας WH Treg

ἀξιους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Τί οὖν ποιήσωμεν; ¹¹ ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν* αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδώτω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. ¹² ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ¹³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν ἑαυτοῖς; Μηδένα διασεισθετε μὴδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

¹⁵ Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογοζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης*· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ· ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθαίρει τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σίτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹⁸ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχομένος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναίκας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ στυγερὰ ἐπὶ πᾶσιν, καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεψοχθῆναι τὸν οὐρανόν· ²² καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

²³ Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα*, ὧν υἱός, ὡς ἐνομιζέτο, Ἰωσήφ τοῦ Ἡλὶ ²⁴ τοῦ Μαθθαῖ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ ²⁵ τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμῶς τοῦ Ναοῦμ τοῦ Ἑσλὶ τοῦ Ναγγαὶ ²⁶ τοῦ Μάαθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεῖν τοῦ Ἰωσήφ ²⁷ τοῦ Ἰωάνν ²⁸ τοῦ Ἰωσήφ ²⁹ τοῦ Ἡρῶδου ³⁰ τοῦ Ἰουδα τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνάμ τοῦ Ἐλιακίμ ³¹ τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθαῖ τοῦ Ναθάμ τοῦ Δαυὶδ ³² τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴλ τοῦ Βόος τοῦ Σαλα* τοῦ Ναασσῶν ³³ τοῦ Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ ³⁴ τοῦ Ἐσρώμ τοῦ Φαρέσ τοῦ Ἰούδα ³⁵ τοῦ Ἰακώβ τοῦ Ἰσαάκ τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχώρ ³⁶ τοῦ Σερουὺχ τοῦ Ραγαὺ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἐβερ τοῦ Σαλὰ ³⁷ τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαζὰδ

§ 3:10 ποιήσωμεν WH Treg NA28] ποιήσομεν RP * 3:11 ἔλεγεν WH Treg NA28] λέγει RP † 3:12 ποιήσωμεν WH Treg NA28] ποιήσομεν RP ‡ 3:14 Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς WH Treg NA28] καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν RP § 3:14 αὐτοῖς WH Treg NA28] πρὸς αὐτούς RP * 3:16 λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης WH NA28] ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων Treg RP † 3:17 διακαθαίρει WH NA28] διακαθαριεῖ Treg; καὶ διακαθαριεῖ RP ‡ 3:17 συναγαγεῖν WH NA28] συναξει Treg RP § 3:20 καὶ Treg NA28 RP] - WH * 3:20 ἐν WH Treg NA28] + τῇ RP † 3:22 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP ‡ 3:22 γενέσθαι WH Treg NA28] + λέγουσαν RP § 3:23 ἦν WH Treg NA28] + ὁ RP * 3:23 ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα WH Treg NA28] ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος RP † 3:23 υἱός ὡς ἐνομιζέτο WH Treg NA28] ὡς ἐνομιζέτο υἱός RP ‡ 3:26 Ἰωσήφ WH Treg NA28] Ἰωσήφ RP § 3:29 Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰωσήφ RP * 3:32 Σαλὰ WH NA28] Σαλιμών Treg NIV RP † 3:33 Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ NA28] Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ WH; Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀράμ Treg NIV RP

τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ ³⁷ τοῦ Μαθουσαλά τοῦ Ἐνώχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλελεήλ τοῦ Καϊνὰμ ³⁸ τοῦ Ἐνώσ τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

4

¹ Ἰησοῦς δὲ ἡ πλήρης πνεύματος ἁγίου* ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ[†] ² ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθειῶν αὐτῶν[‡] ἐπέινασεν. ³ εἶπεν δὲ[§] αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ καὶ ἀπεκρίθη ἑπὶ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς*· Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ^{††} ἄνθρωπος[‡]

⁵ Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν[§] ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμή ἁρόνου· ⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἂν* θέλω δίδωμι αὐτήν· ⁷ σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ[†]· Γέγραπται· Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις[‡] καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

⁹ Ἦγαγεν δὲ[§] αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν* ἐπὶ τὸ περῦρον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· ¹⁰ γέγραπται γάρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, ¹¹ καὶ ὅτι^{††} ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ¹² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ¹³ καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

¹⁴ Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλην τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

¹⁶ Καὶ ἦλθεν εἰς[‡] Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. ¹⁷ καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου[§] καὶ ἀναπτύξας* τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· ¹⁸ Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με[†] εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν ἑ με κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφρασι καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, ¹⁹ κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. ²⁰ καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ[‡] ἦσαν ἀνετίζοντες αὐτῷ. ²¹ ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν. ²² καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ θαυμάζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος[§]; ²³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην·

* **4:1** πλήρης πνεύματος ἁγίου WH Treg NA28] πνεύματος ἁγίου πλήρης RP † **4:1** ἐν τῇ ἐρήμῳ WH Treg NA28] εἰς τὴν ἐρήμον RP ‡ **4:2** αὐτῶν WH Treg NA28] + ὕστερον RP § **4:3** εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP * **4:4** πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς WH NA28 Treg] Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν λέγων RP † **4:4** ὁ WH Treg NA28] - RP ‡ **4:4** ἄνθρωπος WH NA28] + ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ Treg RP § **4:5** αὐτὸν WH Treg NA28] + ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν NIV RP * **4:6** ἂν WH Treg] ἐὰν NA28 RP † **4:8** ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ WH NA28] αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg; αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ὑπάγε ὅπως μου Σατανᾶ RP ‡ **4:8** Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις WH Treg NA28] Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου RP § **4:9** Ἦγαγεν δὲ WH Treg NA28] καὶ ἦγαγεν RP * **4:9** ἔστησεν WH NA28] + αὐτὸν Treg RP † **4:11** ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ **4:16** εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP § **4:17** τοῦ προφήτου Ἡσαΐου WH Treg NA28] Ἡσαΐου τοῦ προφήτου RP * **4:17** ἀναπτύξας NA28 RP] ἀνοίξας WH Treg † **4:18** με WH Treg NA28] + ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν RP ‡ **4:20** οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NA28] ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ RP § **4:22** Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος WH NA28] Οὐχὶ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ Treg; Οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ RP

Ἰατρές, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναοὺμ * ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. ²⁴ εἶπεν δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ²⁵ ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλοὶ χήραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανός ἐπι†ῆτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμός μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ²⁶ καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐτέμνη Ἥλιος εἰ μὴ εἰς Σάρεππα τῆς Σιδωνίας· πρὸς γυναῖκα χήραν. ²⁷ καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου §, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Ναϊμάν ὁ Σύρος. ²⁸ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντας ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρους τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε· κατακρημνίσαι αὐτόν.* ³⁰ αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

³¹ Καὶ κατήλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι· ³² καὶ ἐξεπλήρουντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ³³ καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· ³⁴ Ἐα† τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ³⁵ καὶ ἐπέτιμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἐξέλθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸ § τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάβαν αὐτόν. ³⁶ καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοὺς ἀκαθάρτους πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

³⁸ Ἀναστάς δὲ ἀπὸ * τῆς συναγωγῆς εἰσηλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. ³⁹ καὶ ἐπιστάς ἐπάνω αὐτῆς ἐπέτιμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφήκεν αὐτήν· παραχρήμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

⁴⁰ Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου ἄπαντες† ὅσοι εἶχον ἀσθενούντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν ‡ αὐτούς. ⁴¹ ἐξήρχοτο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κραυγάζοντα § καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ ἔϊ* ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

⁴² Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπι† τοῦτο ἀπεστάλην ‡ ⁴⁴ καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς § τῆς Ἰουδαίας*

5

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ ἄ * ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ

* **4:23** εἰς τὴν Καφαρναοὺμ WH NA28] εἰς Καφαρναοὺμ Treg; ἐν τῇ Καπερναοῦμ RP † **4:25** ἐπὶ NA28 RP] - WH Treg ‡ **4:26** Σιδωνίας WH Treg NA28] Σιδῶνος RP § **4:27** ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ ... προφήτου WH Treg NA28] ἐπὶ ... προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ RP * **4:29** ὠκοδόμητο αὐτῶν ὥστε WH Treg NA28] αὐτῶν ὠκοδόμητο εἰς τὸ RP † **4:34** Ἐα WH NA28] λέγων Ἐα Treg RP ‡ **4:35** ἀπ' WH Treg NA28] ἐξ RP § **4:35** τὸ WH Treg NA28] - RP * **4:38** ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP † **4:40** ἄπαντες WH NA28] πάντες Treg RP ‡ **4:40** ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν WH Treg NA28] ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν RP § **4:41** κραυγάζοντα NA28] κράζοντα WH Treg RP * **4:41** εἶ WH Treg NA28] + ὁ χριστὸς RP † **4:43** ἐπὶ WH Treg NA28] εἰς RP ‡ **4:43** ἀπεστάλην WH Treg NA28] ἀπεστάλμαι RP § **4:44** εἰς τὰς συναγωγὰς WH Treg NA28] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP * **4:44** Ἰουδαίας WH NA28] Γαλιλαίας Treg RP * **5:1** καὶ WH Treg NA28] τοῦ RP

αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, ² καὶ εἶδεν ἄνθρωπον ἔστῳτα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἀλίεις ἀπ' αὐτῶν ἀποβάαντες ἐπ' αὐτὸν ἐπιβάντες, ³ ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, ἵνα καθίσας ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ⁴ ὡς δὲ ἐπάυστο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιᾶσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. ⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ, διερρήσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρω τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέειπεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· Ἐξελαθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνήρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, κύριε. ⁹ ὁ θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ὧν συνέλαβον, ¹⁰ ὁ δὲ αἰὼς δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν κοινῶν τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. ¹¹ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

¹² Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρῶσαι. ¹³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ εἰπὼν· Θέλω, καθαρῶσαι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδὲν εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρῶσαι σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁵ διήρχετο δὲ μάλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συναήρξαντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. ¹⁸ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ²² ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ²³ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· Ἐγειρε καὶ περιπάτει; ²⁴ ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

† 5:2 δύο πλοῖα Treg NA28 RP | πλοῖα δύο WH † 5:2 ἀπ' αὐτῶν ἀποβάαντες WH Treg NA28 | ἀποβάαντες ἀπ' αὐτῶν RP § 5:2 ἐπλυνον WH Treg NA28 | ἀπέπλυναν RP * 5:3 ἦν WH Treg NA28 | + τοῦ RP † 5:3 καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν WH NA28 | καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου Treg RP † 5:5 Σίμων WH Treg NA28 | ὁ Σίμων § 5:5 εἶπεν WH NA28 | + αὐτῷ Treg RP * 5:5 ὄλης WH Treg NA28 | + τῆς RP † 5:5 τὰ δίκτυα WH Treg NA28 | τὸ δίκτυον RP † 5:6 διερρήσετο WH Treg NA28 | διερρήγνυτο RP § 5:6 τὰ δίκτυα WH Treg NA28 | τὸ δίκτυον RP * 5:7 μετόχοις WH Treg NA28 | + τοῖς RP † 5:9 ὦν WH Treg NA28 | ἦ RP † 5:10 ὁ Treg NA28 RP] - WH § 5:11 πάντα WH Treg NA28 | ἅπαντα RP * 5:12 καὶ ἰδὼν Treg RP | ἰδὼν δὲ WH NA28 † 5:13 εἰπὼν RP | λέγων WH Treg NA28 † 5:15 θεραπεύεσθαι WH Treg NA28 | + ὅπ' αὐτοῦ RP § 5:17 αὐτόν WH NA28 | αὐτοῦ Treg RP * 5:18 θεῖναι Treg RP | + αὐτὸν WH NA28 † 5:20 εἶπεν WH Treg NA28 | + αὐτῷ RP † 5:21 ἁμαρτίας ἀφεῖναι WH Treg NA28 | ἀφεῖναι ἁμαρτίας RP § 5:23 Ἐγειρε WH Treg NA28 | Ἐγειραι RP

ἐξουσίαν ἔχει* ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας — εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· Σοὶ λέγω, ἔγειρε† καὶ ἄρας τὸ κλινίδιον σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. ²⁶ καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελωνῆν ὀνόματι Λευὶν καθήμενον ἐπὶ τῷ τελωνίῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. ²⁸ καὶ καταλιπὼν πάντα ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ.

²⁹ Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν* καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. ³⁰ καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν† πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· ³² οὐκ ἐλήλυθα καλεῖσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

³³ Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν ποιῆσαι νηστεύσαι* ³⁵ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ³⁶ ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μῆγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσεισκαὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα* τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος† τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ³⁸ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον‡ ³⁹ καὶ οὐδεὶς πῶν παλαιὸν* θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς χρηστός† ἐστίν.

6

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ* διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ† σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦσθιον τοὺς στάχυας‡ ψώχοντες ταῖς χερσίν. ² τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν ἅ τί ποιεῖτε ὁ οὐκ ἔξεστιν* τοῖς σάββασι; ³ καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτούς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ ὀπότε† ἐπέπειασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες‡ ⁴ ὡς εἰσηλθὲν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως

* **5:24** ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει WH Treg NA28] ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου RP
† **5:24** ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειραι RP ‡ **5:28** πάντα WH Treg NA28] ἅπαντα RP § **5:28** ἠκολούθει WH Treg NA28] ἠκολούθησεν RP * **5:29** πολὺς τελωνῶν WH Treg NA28] τελωνῶν πολὺς RP † **5:30** Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν WH Treg NA28] γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP ‡ **5:33** Οἱ WH NA28] Διὰ τί οἱ Treg RP § **5:34** δὲ RP] + Ἰησοῦς WH Treg NA28 * **5:34** νηστεύσαι WH Treg NA28] νηστεύειν RP † **5:36** ἀπὸ WH Treg NA28] - RP ‡ **5:36** σχίσας WH Treg NA28] - RP § **5:36** σχίσει WH Treg NA28] σχίζει RP * **5:36** συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα WH Treg NA28] συμφωνεῖ RP † **5:37** οἶνος ὁ νέος WH Treg NA28] νέος οἶνος RP ‡ **5:38** βλητέον WH NA28] + καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται Treg RP § **5:39** καὶ Treg NA28 RP] - WH * **5:39** παλαιὸν WH Treg NA28] + εὐθέως RP † **5:39** χρηστός WH Treg NA28] χρηστότερός NIV RP * **6:1** σαββάτω WH Treg NA28] + δευτεροπρώτῳ RP † **6:1** διὰ WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ **6:1** καὶ ἦσθιον τοὺς στάχυας WH Treg NA28] τοὺς στάχυας καὶ ἦσθιον RP § **6:2** εἶπαν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP * **6:2** ἔξεστιν WH Treg NA28] + ποιεῖν ἐν RP † **6:3** ὀπότε RP] ὅτε WH Treg NA28 ‡ **6:3** ὄντες NA28 RP] - WH Treg § **6:4** ὡς WH Treg RP NA28] - NIV

ἴλαβων* ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν† τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; 5 καὶ ἔλεγεν ἱεροῦσας† Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. §

6 Ἐγένετο ἱεροῦσας* ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ† καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. 7 παρατηροῦντο* ἱεροῦσαςοὶ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ ἰαθεραπεύει* ἵνα εὕρωσιν ἱεροῦσαςκατηγορεῖν† αὐτόν. 8 αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ* τῷ ἀνδρὶ ἱεροῦσαςτῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἱεροῦσαςἜγειρε* καὶ† στηθὶ εἰς τὸ μέσον· καὶ ἀναστάς ἔσθη. 9 εἶπεν ἱεροῦσαςδὲ* Ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἱεροῦσαςἘπερωτῶ* ἱεροῦσαςὑμᾶς, εἰ* ἔξεστιν ἱεροῦσαςτῷ σαββάτῳ† ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; 10 καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· ἱεροῦσαςἘκτεῖνον τὴν χεῖρά σου· ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. § 11 αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν* εἰς τὸ ὄρος προσευξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. 13 καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, 14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον 15 καὶ Σαθηθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον† Ἀλφαιού καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν 16 καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθῃ* ὅς ἐγένετο προδοτής.

17 Καὶ καταβάς μετ' αὐτῶν ἔσθη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολλὸς† μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πληθος πολλὸς τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, 18 οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ* πνευματῶν ἁκαθάρτων ἰαθεραπεύοντο. 19 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτην* ἀπεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐζήρχετο καὶ ἴατο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοι ἐστε ὅταν μισηθῶσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐββάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρῶν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· 23 χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ† γὰρ ἐποίουν τοῖς προφῆταις οἱ πατέρες αὐτῶν. 24 πλὴν οὐαὶ

* 6:4 λαβὼν WH Treg NA28] ἔλαβεν καὶ RP † 6:4 ἔδωκεν WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 6:5 αὐτοῖς WH NA28] + ὅτι Treg RP § 6:5 τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου WH NA28] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου Treg RP * 6:6 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP † 6:6 ἄνθρωπος ἐκεῖ WH Treg NA28] ἐκεῖ ἄνθρωπος RP ‡ 6:7 παρατηροῦντο WH Treg NA28] Παρατηροῦν RP § 6:7 δὲ Treg RP] + αὐτὸν WH NA28 * 6:7 θεραπεύει WH Treg NA28] θεραπεύσει RP † 6:7 κατηγορεῖν WH Treg NA28] κατηγορίαν RP ‡ 6:8 εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP § 6:8 ἀνδρὶ WH Treg NA28] ἀνθρώπῳ RP * 6:8 Ἐγειρε WH Treg NA28] Ἐγειραί RP † 6:8 καὶ WH Treg NA28] Ὁ δὲ RP ‡ 6:9 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP § 6:9 Ἐπερωτῶ WH Treg NA28] Ἐπερωτήσω RP * 6:9 εἰ WH Treg NA28] τί RP † 6:9 τῷ σαββάτῳ WH Treg NA28] τοῖς σάββασιν RP ‡ 6:9 ἀπολέσαι WH Treg NA28] ἀποκτεῖναι RP § 6:10 αὐτοῦ WH NA28] + ὡς ἡ ἄλλη Treg; + ὑγιὺς ὡς ἡ ἄλλη RP * 6:12 ἐξελθεῖν αὐτὸν WH Treg NA28] ἐξηλθεν RP † 6:14 [καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 6:14 [καὶ WH Treg NA28] - RP § 6:15 [καὶ WH Treg NA28] - RP * 6:15 [καὶ WH NA28] - Treg RP † 6:15 Ἰακώβον WH Treg NA28] + τὸν τοῦ RP ‡ 6:16 καὶ WH Treg NA28] - RP § 6:16 Ἰσκαριώθ WH Treg NA28] Ἰσκαριώτην RP * 6:16 ὅς WH NA28] + καὶ Treg RP † 6:17 πολλὸς WH NA28] - Treg RP ‡ 6:18 ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ WH Treg NA28] ὀχλοῦμενοι ὑπὸ RP § 6:18 ἁκαθάρτων WH Treg NA28] + καὶ RP * 6:19 ἐζήτην WH Treg NA28] ἐζήτηί RP † 6:23 τὰ αὐτὰ WH Treg NA28] ταῦτα

ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπληρημένοι ἔσονται ὅτι πεινάσετε. ὁὐαὶ ὅι γελώντες νῦν, ὅτι πενήθησετε καὶ κλαύσετε.

²⁶ Οὐαὶ ὅταν ἑκαλῶς ὑμᾶς εἶπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁷ Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς. ²⁹ τῷ τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα ἀρέχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. ³⁰ παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.

³² Καὶ εἰ ἀγαπάτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ καὶ ἐὰν δανίσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ πλὴν ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσσεθε υἱοὶ Ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστίν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. ³⁶ γίνεσθε οἰκτίρμονες καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν·

³⁷ Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐκ ἴη κριθῆτε· καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· ³⁸ δίδετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον ἑσσεαλευμένον ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ὃ γὰρ μέτρον μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

³⁹ Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται; ⁴⁰ οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τοῦ διδάσκαλον κατηρητισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ⁴¹ τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν·

⁴³ Οὐ γὰρ ἔστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ ἄλιον δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ⁴⁴ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκειται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ

‡ 6:25 οὐν WH Treg NA28] - RP § 6:25 οὐαὶ WH Treg NA28] + ὑμῖν RP * 6:26 καλῶς ὑμᾶς WH Treg RP] ὑμᾶς καλῶς NA28 † 6:26 πάντες WH Treg NA28] - RP ‡ 6:26 τὰ αὐτὰ WH Treg NA28] ταῦτα RP § 6:28 ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμῖν RP * 6:28 περὶ WH NA28] ὑπὲρ Treg RP † 6:30 παντὶ WH NA28] + δὲ τῷ Treg RP ‡ 6:31 ἄνθρωποι WH NA28] + καὶ ὑμεῖς Treg RP § 6:33 [καὶ Treg NIV RP] + γὰρ WH NA28 * 6:33 [καὶ WH NA28] + γὰρ Treg RP † 6:34 δανίσητε WH NA28] δανεῖζετε Treg; δανεῖζητε RP ‡ 6:34 λαβεῖν WH Treg NA28] ἀπολαβεῖν RP § 6:34 καὶ WH NA28] + γὰρ Treg RP * 6:36 γίνεσθε WH Treg NA28] + οὖν RP † 6:36 καθὼς WH NIV] + καὶ Treg RP NA28 ‡ 6:37 καὶ WH NA28] - Treg RP § 6:38 σεσαλευμένον WH Treg NA28] καὶ σεσαλευμένον καὶ RP * 6:38 ὃ γὰρ μέτρον WH Treg NA28] Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ὃ RP † 6:39 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 6:39 ἐμπεσοῦνται WH Treg NA28] πεσοῦνται RP § 6:40 διδάσκαλον WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 6:42 πῶς WH NA28] ἢ πῶς Treg RP † 6:42 τὸ κάρφος ... σου ἐκβαλεῖν WH NA28] ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ... σου Treg RP ‡ 6:43 πάλιν WH Treg NA28] - RP § 6:44 σταφυλὴν τρυγῶσιν WH Treg NA28] τρυγῶσιν σταφυλὴν RP * 6:45 αὐτοῦ Treg RP] - WH NA28

ῥ'πονηρὸς† ἐκ τοῦ ῥ'πονηροῦ‡·προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ ῥ'περισσεύματος§ καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε· Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; 47 πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος· 48 ὅμοιός ἐστὶν ἀνθρώπων οἰκοδομοῦντι οἰκίαν δις ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημύρης δὲ γενομένης προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῆ οἰκία ἐκείνη, καὶ οὐκ ἴσχυεν σαλευθῆαι αὐτήν· διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆαι αὐτήν*. 49 ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστὶν ἀνθρώπων οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ ἐϋθύς συνέπεσεν†, καὶ ἐγένετο τὸ ρῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7

1 ῥ'Ἐπειδὴ* ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ρήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσηλθεν εἰς Καφαρναούμ. 2 Ἐκατοντάρχου δέ τις οὐλός κακῶς ἔχων ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. 3 ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν οὐλόν αὐτοῦ. 4 οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι Ἄξιός ἐστιν ὧ ῥ'παρέξῃ† τοῦτο, 5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. 6 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς· ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔπεμψεν φίλους ὁ ἐκατοντάρχης‡ λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ ἴκανός εἰμι§ ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· 7 διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἤξιώσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἶπε λόγῳ, καὶ ἰαθῆτω* ὁ παῖς μου· 8 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 9 ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ† ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. 10 καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες‡ εὔρον ῥ'τὸν§ δούλον ὑγιαίνοντα. 11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξῆς ἔπορεύθη* εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ῥ'αὐτοῦ† καὶ ὄχλος πολὺς. 12 ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς ἡ μονογενὴς υἱός‡ τῆ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ῥ'ἦν§ χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἴκανός ῥ'ἦν* σὺν αὐτῇ. 13 καὶ ἰδὼν αὐτήν ὁ κύριος ἐπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαεῖ. 14 καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βασιτάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· Νεανίσσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. 15 καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. 16 ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ῥ'ἡγέρθη† ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 17 καὶ‡ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ

† 6:45 πονηρὸς WH Treg NA28] + ἄνθρωπος RP ‡ 6:45 πονηροῦ WH Treg NA28] + ἠθασαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ NIV RP § 6:45 περισσεύματος WH Treg NA28] τοῦ περισσεύματος τῆς RP * 6:48 διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆαι αὐτήν WH Treg NA28] τεθεμελιώτω γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν RP † 6:49 εὐθύς συνέπεσεν WH Treg NA28] εὐθὺς ἔπεσεν RP * 7:1 Ἐπειδὴ WH Treg NA28] Ἐπει δὲ RP † 7:4 παρέξῃ WH Treg NA28] παρέξει RP ‡ 7:6 φίλους ὁ ἐκατοντάρχης WH NA28] πρὸς αὐτὸν φίλους ὁ ἐκατοντάρχης Treg; πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατοντάρχης φίλους RP § 7:6 ἴκανός εἰμι WH Treg NA28] εἰμι ἴκανός RP * 7:7 ἰαθῆτω WH Treg NA28] ἰαθήσεται RP † 7:9 οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε RP ‡ 7:10 εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες WH Treg NA28] οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον RP § 7:10 τὸν WH Treg NA28] + ἀσθενοῦντα RP * 7:11 ἐπορεύθη WH NA28] ἐπορεύετο Treg RP † 7:11 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἴκανοί RP ‡ 7:12 μονογενὴς υἱός WH Treg NA28] υἱός μονογενὴς RP § 7:12 Πῆν WH Treg NA28] - RP * 7:12 Πῆν WH Treg NA28] - RP † 7:16 ἡγέρθη WH Treg NA28] ἐγήγερται RP ‡ 7:17 καὶ WH NA28] + ἐν Treg RP

ἔκαὶ πάση τῇ περιχώρῳ. ¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ¹⁹ ἔπεμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον * προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἠπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σέ λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἔχαρίσατο βλέπειν. ²² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ²⁶ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσώτερον προφήτου. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἴδου ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννου τοῦ οὐδεις ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ²⁹ (καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· ³⁰ οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.) ³¹ Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσίν ὅμοιοι; ³² ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλους, ἃ λέγει· Ἡὐλῆσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ³³ ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἐσθίω ἀρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίω καὶ πίνων, καὶ λέγετε· Ἴδου ἀνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. ³⁵ καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς. ³⁶ Ἠρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη. ³⁷ καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατὰκειται ἔν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου ³⁸ καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος

§ 7:19 κύριον WH Treg NA28 | Ἰησοῦν RP * 7:19 ἄλλον NA28 RP | ἕτερον WH Treg † 7:20 ἀπέστειλεν WH NA28 | ἀπέσταλκεν Treg RP ‡ 7:21 ἐκεῖνη WH Treg NA28 | αὐτῇ δὲ RP § 7:21 ἐχαρίσατο WH Treg NA28 | + τὸ RP * 7:22 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28 | + ὁ Ἰησοῦς RP † 7:22 τυφλοὶ WH NA28 | ὅτι τυφλοὶ Treg RP ‡ 7:22 κωφοὶ Treg RP | καὶ κωφοὶ WH NA28 § 7:24 πρὸς τοὺς ὄχλους WH Treg NA28 | τοῖς ὄχλοις RP * 7:24 ἐξήλθατε WH Treg NA28 | ἐξεληλύθατε RP † 7:25 ἐξήλθατε WH Treg NA28 | ἐξεληλύθατε RP ‡ 7:26 ἐξήλθατε WH Treg NA28 | ἐξεληλύθατε RP § 7:27 ἰδοὺ WH Treg NA28 | + ἐγὼ RP * 7:28 λέγω WH Treg NA28 | + γὰρ RP † 7:28 Ἰωάννου WH NA28 | προφήτης Ἰωάννου Treg; προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ RP † 7:32 ἢ λέγει WH NA28 | λέγοντες Treg; καὶ λέγουσιν RP § 7:32 ἐθρηνήσαμεν WH Treg NA28 | + ὑμῖν RP * 7:33 μὴ WH NA28 | μήτε Treg RP † 7:33 ἐσθίω ἀρτον μήτε πίνων οἶνον WH Treg NA28 | ἄρτον ἐσθίω μήτε οἶνον πίνων RP ‡ 7:35 πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς WH Treg NA28 | τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων RP § 7:36 τὸν οἶκόν WH Treg NA28 | τὴν οἰκίαν RP * 7:36 κατεκλίθη WH Treg NA28 | ἀνεκλίθη RP † 7:37 ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει WH Treg NA28 | ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν RP ‡ 7:37 καὶ WH Treg NA28 | – RP § 7:37 κατὰκειται WH Treg NA28 | ἀνάκειται RP * 7:38 ὀπίσω παρὰ ... αὐτοῦ WH Treg NA28 | παρὰ ... αὐτοῦ ὀπίσω RP † 7:38 τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο ... αὐτοῦ WH Treg NA28 | ἤρξατο ... αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν RP

ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· Οὗτος εἰ ἦν*προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἧτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· Διδάσκαλε, εἰπέ, φησὶν. [§] ⁴¹ Δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῆτιν· ὁ εἷς ὥφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. ⁴² μὴ ἔχόντων* αὐτῶν†ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν‡; ⁴³ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ὦ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὁρθῶς ἔκρινας. ⁴⁴ καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσηλθὼν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἴμοι* ἐπὶ ἴπῳ* οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς ἑρξίν* αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσηλθὼν οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ ἐλαίω τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρω ἤλειψεν τὸς πόδας μου. [§] ⁴⁷ οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφένωται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ὧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ εἶπεν δὲ αὐτῇ· Ἀφένωται σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁴⁹ καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτος ἐστίν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς δῶδεν ἐν πόλιν καὶ κώμηι κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναϊκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτά ἐξεληλύθει, ³ καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεροι πολλοί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ* τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

⁴ Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς· ⁵ Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρει τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. ⁶ καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυνὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. ⁷ καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσιν αἱ ἀκάνθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. ⁸ καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυνὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ Ἐπρωτῶν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ* τίς αὕτη εἴη ἡ παραβολή. [§] ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.

¹¹ Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστίν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹² οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες* εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεῦσιντες σωθῶσιν. ¹³ οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἱ ὅταν ἀκούσων μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεῦσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμῶν καὶ πλοῦτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι

‡ 7:39 ἦν Treg NA28 RP] + ὁ WH § 7:40 Διδάσκαλε εἰπέ φησὶν WH Treg NA28] φησὶν Διδάσκαλε εἰπέ RP * 7:42 ἐχόντων WH Treg NA28] + δὲ RP † 7:42 αὐτῶν WH Treg NA28] + εἰπέ RP ‡ 7:42 ἀγαπήσει αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ἀγαπήσει RP § 7:43 ἀποκριθεὶς WH NA28] + ὁ Treg; + δὲ ὁ RP * 7:44 μοι WH Treg NA28] - RP † 7:44 πόδας WH Treg NA28] τοὺς πόδας μου RP ‡ 7:44 θρξίν WH Treg NA28] + τῆς κεφαλῆς RP § 7:46 τοὺς πόδας μου WH Treg NA28] μου τοὺς πόδας RP * 8:3 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP † 8:6 κατέπεσεν WH Treg NA28] ἔπεσεν RP ‡ 8:9 αὐτοῦ WH Treg NA28] + λέγοντες RP § 8:9 αὕτη εἴη ἡ παραβολή WH NA28] εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη Treg RP * 8:12 ἀκούσαντες WH Treg NA28] ἀκούοντες RP

συμπνίγονται και οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύχον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκευεὶ ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν† ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἑτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ ἔμνησθη‡ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅς ἂν γὰρ§ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅς ἂν* μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ Παρεγένετο† δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύνατο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἄπηγγέλη δὲ‡ ἑαυτῷ§ Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν ἅσε θέλοντες*. ²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ἑποιοῦντες†

²² Ἐγένετο δὲ‡ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν. ²³ πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνουν. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα· ὁ δὲ ἰδὲν ἐγεγερθεὶς§ ἐπέτιμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ποῦ* ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτος ἐστὶν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

²⁶ Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν† ἥτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. ²⁷ ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν‡ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων§ δαιμόνια· καὶ χρόνῳ ἰκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἰμάτιον*, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνημασίν. ²⁸ ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν† ἀνακράξας προσέειπεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρήγγελλεν‡ γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἔδεσμεύετο§ ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ* τοῦ δαιμονίου† εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπῆρωτησεν δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς‡ Τί σοι ὄνομα ἐστίν§; ὁ δὲ εἶπεν· Λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ* εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν† αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

³² Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βροσκομένη‡ ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν§ αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεῖνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ³³ ἐξελθόντα δὲ τὰ

† 8:16 τίθησιν WH Treg NA28] ἐπιτίθησιν RP ‡ 8:17 μὴ γνωσθῆ WH Treg NA28] γνωσθήσεται RP § 8:18 ἂν γὰρ WH Treg NA28] γὰρ ἂν RP * 8:18 ἂν WH Treg NA28] ἂν RP † 8:19 Παρεγένετο WH Treg NA28] Παρεγένοντο RP ‡ 8:20 ἀπηγγέλη δὲ WH Treg NA28] καὶ ἀπηγγέλη RP § 8:20 αὐτῷ WH Treg NA28] + λέγοντων RP * 8:20 σε θέλοντες RP] θέλοντες σε WH Treg NA28 † 8:21 ποιοῦντες WH Treg NA28] + αὐτόν RP ‡ 8:22 Ἐγένετο δὲ WH Treg NA28] καὶ ἐγένετο RP § 8:24 διεγεγερθεὶς WH Treg NA28] ἐγεγερθεὶς RP * 8:25 Ποῦ WH Treg NA28] + ἐστίν RP † 8:26 Γερασηνῶν WH Treg NA28] Γαδαρηνῶν RP ‡ 8:27 ὑπήντησεν WH NA28] + αὐτῷ Treg RP § 8:27 ἔχων WH NA28] ὅς εἶχεν Treg RP * 8:27 καὶ χρόνῳ ἰκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἰμάτιον WH Treg NA28] ἐκ χρόνῳ ἰκανῶν καὶ ἰμάτιον οὐκ ἐνεδύσκετο RP † 8:28 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 8:29 παρήγγελλεν WH Treg] παρήγγειλεν NA28 RP § 8:29 ἐδεσμεύετο WH Treg NA28] ἐδεσμεῖτο RP * 8:29 ὑπὸ Treg NA28 RP] ἀπὸ WH † 8:29 δαιμονίου WH Treg NA28] δαίμονος RP ‡ 8:30 Ἰησοῦς WH NA28] + λέγων Treg RP § 8:30 ὄνομα ἐστίν WH Treg NA28] ἐστὶν ὄνομα RP * 8:30 εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ WH NA28] δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν Treg RP † 8:31 παρεκάλουν WH Treg NA28] παρεκάλει RP ‡ 8:32 βροσκομένη WH NA28] βροσκομένων Treg RP § 8:32 παρεκάλεσαν WH Treg NA28] παρεκάλουν RP

δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσηλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη.

³⁴ Ἴδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός* ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἐξήλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξήλθεν[†] ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς[‡] οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς. ³⁷ καὶ ἠρώτησεν[§] αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν* ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς[†] πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν[‡] λέγων· ³⁹ Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν[§] ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

⁴⁰ Ἐν δὲ* τῷ ὑποστρέφειν[†] τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰαῖρος, καὶ οὗτος[‡] ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ[§] Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὐτὴ ἀπέθνησεν.

Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὄλον τὸν βίον* οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὄπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος[‡] Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν.[§] ⁴⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἦψατό μου τις, ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύνάμιν ἐξεληλυθυῖαν* ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτία ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν[†] ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραρῆμα. ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Ἐθυγάτηρ[‡] ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

⁴⁹ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγωγοῦ λέγων[§] ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, ἡμηκέτι* σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ[†] Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευσον[‡] καὶ σωθήσεται. ⁵¹ ἔλθων δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τίνα σὺν αὐτῷ[§] εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ⁵² ἔκλειον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· Μὴ κλαίετε, οὐ γὰρ* ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι

* **8:34** γεγονός WH Treg NA28] γεγεννημένον RP † **8:35** ἐξήλθεν WH NA28] ἐξεληλύθει Treg RP ‡ **8:36** αὐτοῖς WH Treg NA28] + καὶ RP § **8:37** ἠρώτησεν WH Treg NA28] ἠρώτησαν RP * **8:37** Γερασηνῶν WH Treg NA28] Γαδαρηνῶν RP † **8:37** εἰς WH Treg NA28] + τὸ RP ‡ **8:38** αὐτόν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § **8:39** σοι ἐποίησεν WH Treg NA28] ἐποίησεν σοι RP * **8:40** Ἐν δὲ WH Treg NA28] Ἐγένετο δὲ ἐν RP † **8:40** ὑποστρέφειν WH NA28] ὑποστρέφει Treg RP ‡ **8:41** οὗτος WH Treg NA28] αὐτός RP § **8:41** τοῦ Treg NA28 RP] - WH * **8:43** ἰατροῖς προσαναλώσασα ὄλον τὸν βίον Treg RP NA28] - WH NIV † **8:43** ἀπ' WH Treg NA28] ὑπ' RP ‡ **8:45** Πέτρος WH NA28] + καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Treg; + καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ RP § **8:45** ἀποθλίβουσιν WH NA28] + καὶ λέγεις Τίς ὁ ἀψάμενός μου Treg RP * **8:46** ἐξεληλυθυῖαν WH Treg NA28] ἐξεληλυθῶσαν RP † **8:47** ἀπήγγειλεν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ **8:48** Ἐθυγάτηρ WH Treg NA28] Ἐθαρήσει θυγάτηρ RP § **8:49** λέγων WH NA28] + αὐτῷ Treg RP * **8:49** ἡμηκέτι WH Treg NA28] μὴ RP † **8:50** αὐτῷ WH Treg NA28] + λέγων RP ‡ **8:50** πίστευσον WH Treg NA28] πίστευε RP § **8:51** τίνα σὺν αὐτῷ WH Treg NA28] οὐδένα RP * **8:52** οὐ γὰρ WH Treg NA28] οὐκ RP

ἀπέθανεν. ⁵⁴ αὐτὸς ἔδ᾽ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· Ἦ παῖς, ἔγειρε[‡] ⁵⁵ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9

¹ Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν, ² καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρῦσαι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενεῖς*, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον† μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἄνὰ[‡] δύο χιτῶνας ἔχειν. ⁴ καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. ⁵ καὶ ὅσοι ἂν[§] μὴ δέχωνται* ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἔκεινη† τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε[‡] εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. ⁶ ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κόμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

⁷ Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα[§] πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν ὅτι Ἰωάννης ἡγήθη^{*} ἐκ νεκρῶν, ⁸ ὑπὸ τινῶν δὲ ὅτι Ἠλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης ἦ[†] τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ[‡] ὁ[§] Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗ* ὅς περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰ Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδᾶ†. ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ἀποδεξάμενος[‡] αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἴατο.

¹² Ἡ δὲ ἡμέρα ἦρξαστο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ· Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἴσθαι ἄνὰ πεντήκοντα. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν†. οἱ δὲ εἶπαν· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε[‡] καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μὴ τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. ¹⁴ ἦσαν γὰρ ὡσεὶ[§] ἄνδρες πεντακίχλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ὡσεὶ ἄνὰ πεντήκοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν* ἅπαντας. ¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς[‡] παραθεῖναι† τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινος δώδεκα.

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν[‡] εἶναι; ¹⁹ οἱ δὲ

† 8:54 δὲ WH Treg NA28] + ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ RP ‡ 8:54 ἔγειρε WH Treg NA28] ἔγειρου RP

* 9:2 τοὺς ἀσθενεῖς Treg NA28] - WH; τοὺς ἀσθενοῦντας RP † 9:3 ῥάβδον WH Treg NA28] ῥάβδους RP ‡ 9:3 ἄνὰ Treg NA28 RP] - WH § 9:5 ἂν WH Treg NA28] ἔάν RP * 9:5 δέχωνται WH Treg NA28] δεξῶνται RP † 9:5 ἐκέλης WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 9:5 ἀποτινάσσετε WH NA28] ἀποτινάξτε RP RP § 9:7 γινόμενα WH Treg NA28] + ὑπ' αὐτοῦ RP * 9:7 ἡγήθη WH Treg NA28] ἐγήγερα RP † 9:8 τις WH Treg NA28] εἷς RP ‡ 9:9 εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP § 9:9 ὁ WH RP] - Treg NA28 * 9:9 οὗ WH NA28] + ἐγὼ Treg RP † 9:10 πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδᾶ WH Treg NA28] τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδᾶν RP ‡ 9:11 ἀποδεξάμενος WH Treg NA28] δεξάμενος RP § 9:12 πορευθέντες WH Treg NA28] ἀπελθόντες RP * 9:12 καὶ WH NA28] + τοὺς Treg RP † 9:13 ὑμεῖς φαγεῖν Treg NA28 RP] φαγεῖν ὑμεῖς WH ‡ 9:13 ἄρτοι πέντε WH NA28] πέντε ἄρτοι Treg RP § 9:14 ὡσεὶ WH Treg NA28] - RP * 9:15 κατέκλιναν WH Treg NA28] ἀνέκλιναν RP † 9:16 παραθεῖναι WH Treg NA28] παρατιθέναι RP ‡ 9:18 οἱ ὄχλοι λέγουσιν WH Treg] λέγουσιν οἱ ὄχλοι NA28 RP

ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἥλιαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς [§] εἶπεν· Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.

²¹ Ὁ δὲ ἐπιτιμῆσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν * τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι†

²³ Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. [§] ²⁴ ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σώσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. ²⁵ τί γὰρ ὠφελείται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ²⁶ ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ²⁷ λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν γαυτοῦ† ἑστηκότων* οἱ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ γ' καὶ [§] παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεῦξασθαι. ²⁹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεῦχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστράπτων. ³⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας, ³¹ οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἤμαλλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ³² ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπὸν διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. ³³ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν γ' ὁ * Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνάς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἡλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὁ λέγει. ³⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἔπεσκίαζεν* αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτούς‡ εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλελεγμένος [§] αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη* Ἰησοῦς μόνος, καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

³⁷ Ἐγένετο δὲ† τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήνησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁸ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν* λέγων· Διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοί ἐστιν [§], ³⁹ καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτόν μετὰ ἀφροῦ καὶ μογίς* ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντριβὸν αὐτόν. ⁴⁰ καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου†. ⁴² ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτόν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ

§ 9:20 Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος RP * **9:21** λέγειν WH Treg NA28] εἰπεῖν RP † **9:22** ἐγερθῆναι WH Treg NA28] ἀναστῆναι RP ‡ **9:23** ἐρχεσθαι ἀρνησάσθω WH Treg NA28] ἔλαθην ἀπαρνησάσθω RP **§ 9:23** καθ' ἡμέραν WH Treg NA28] – RP * **9:24** ἂν WH Treg NA28] ἐάν RP † **9:27** αὐτοῦ WH Treg NA28] ὧδε RP ‡ **9:27** ἐστηκότων WH NA28] ἐστῶτων Treg RP **§ 9:28** καὶ Treg NA28 RP] – WH * **9:33** ὁ WH Treg NA28] – RP † **9:34** ἐπεσκίαζεν WH Treg NA28] ἐπεσκίασεν RP ‡ **9:34** εἰσελθεῖν αὐτούς WH Treg NA28] ἐκείνους εἰσελθεῖν RP **§ 9:35** ἐκλελεγμένος WH Treg NA28] ἀγαπητός RP * **9:36** εὐρέθη WH Treg NA28] + ὁ RP † **9:37** δὲ WH NA28] + ἐν Treg RP ‡ **9:38** ἐβόησεν WH Treg NA28] ἀνεβόησεν RP **§ 9:38** μοί ἐστιν WH Treg NA28] ἐστὶν μοι RP * **9:39** μογίς Treg NA28 RP] μόλις WH † **9:41** ὧδε τὸν υἱόν σου WH Treg NA28] τὸν υἱόν σου ὧδε RP

Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ⁴³ ἐξεπλήσθησαν δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.†

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἔποιε εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ⁴⁴ θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ⁴⁵ οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβούντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

⁴⁶ εἰσήλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ⁴⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς [§] τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενος ἑαυτῶν, ⁴⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅς ἂν† δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅς ἂν† ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ἐστιν [§] μέγας.

⁴⁹ ἀποκριθεὶς δὲ ^{*} Ἰωάννης εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐν† τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν† αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. ⁵⁰ εἶπεν δὲ [§] πρὸς αὐτὸν ὁ ^{*} Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε, ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν† ἐστιν.

⁵¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμφεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον† ἐστήρισεν [§] τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσήλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν, ὡς ^{*} ἐτοιμάσαι αὐτῷ. ⁵³ καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ† Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· Κύριε, θέλεις ἐπιῶμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλώσαι αὐτούς;† ⁵⁵ στραφεῖς δὲ ἐπέτιμθησαν αὐτοῖς [§] ⁵⁶ καὶ ^{*} ἐπορευθήσαν εἰς ἑτέραν κώμην.

⁵⁷ καὶ† πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν† ἀπέρχῃ [§] ⁵⁸ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ⁵⁹ εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολουθεῖ μοι. ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε ^{*} ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον† θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ† Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς [§]· Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ^{*} ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθέτος ἐστιν τῇ βασιλείᾳ† τοῦ θεοῦ.

† ^{9:43} ἐποίηι WH Treg NA28] ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς RP [§] ^{9:47} εἰδὼς WH NA28] ἰδὼν Treg RP ^{*} ^{9:47} παιδίον WH Treg NA28] παιδίον RP † ^{9:48} [ἂν WH] ἐὰν Treg NA28 RP † ^{9:48} [ἂν WH NA28] ἐὰν Treg RP [§] ^{9:48} ἐστιν WH Treg NA28] ἔσται RP ^{*} ^{9:49} δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP † ^{9:49} ἐν WH Treg NA28] ἐπὶ RP † ^{9:49} ἐκωλύομεν WH NA28] ἐκωλύσαμεν Treg RP [§] ^{9:50} εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP ^{*} ^{9:50} ὁ Treg NA28 RP] – WH † ^{9:50} ὑμῶν ... ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν ... ἡμῶν RP † ^{9:51} πρόσωπον WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP [§] ^{9:51} ἐστήρισεν WH Treg NA28] ἐστήριξεν RP ^{*} ^{9:52} ὡς WH NA28] ὥστε Treg RP † ^{9:54} μαθηταὶ WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP † ^{9:54} αὐτούς WH Treg NA28] + ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν RP [§] ^{9:55} αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, οὐκ οἶδατε οἷον πνεύματός ἐστε ὑμεῖς RP ^{*} ^{9:56} καὶ WH Treg NA28] ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σώσαι. καὶ RP † ^{9:57} καὶ WH Treg NA28] Ἐγένετο δὲ RP † ^{9:57} ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP [§] ^{9:57} ἀπέρχῃ WH Treg NA28] + κύριε RP ^{*} ^{9:59} Κύριε Treg NA28 RP] – WH † ^{9:59} ἀπελθόντι πρῶτον NA28 RP] πρῶτον ἀπελθόντι WH Treg † ^{9:60} αὐτῷ WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP [§] ^{9:62} ὁ Ἰησοῦς NIV] πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς WH NA28; ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν Treg RP ^{*} ^{9:62} χεῖρα WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP † ^{9:62} τῇ βασιλείᾳ WH Treg NA28] εἰς τὴν βασιλείαν RP

10

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἄνθρωποι καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο ἄνθρωποι πρὸς ἕνα πρόσωπον αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. 2 Ἐλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἔργατας ἐκβάλη εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 3 Ὑπάγετε· ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. 4 μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα, καὶ μηδὲν ἄλλο κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. 5 εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. 6 καὶ ἐὰν ἦ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. 7 ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μὲντε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν, ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 8 καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, 9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 10 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε· 11 Καὶ τὸν κοριορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλην τοῦτο γινώσκετε ὅτι Ἦγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 12 λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

13 Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν· οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. 14 πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. 15 καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως τοῦ ἄβυθου καταβιασθήσῃ

16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα ἄνθρωποι μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. 18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 19 ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ· 20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· Ἐξομολογούμαι σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.

* 10:1 καὶ Treg RP] - WH NA28 † 10:1 [δύο WH NA28] - Treg RP ‡ 10:1 [δύο WH NA28] - Treg RP § 10:2 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP * 10:2 ἐργάτας ἐκβάλη WH Treg NA28] ἐκβάλη ἐργάτας RP † 10:3 ἰδοὺ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP ‡ 10:4 μὴ WH Treg NA28] μηδὲ RP § 10:5 εἰσέλθητε οἰκίαν WH Treg NA28] οἰκίαν εἰσέρχησθε RP * 10:6 ἢ ἐκεῖ Treg RP] ἐκεῖ ἢ WH NA28 † 10:7 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἐστίν RP ‡ 10:10 εἰσέλθητε WH Treg NA28] εἰσέρχησθε RP § 10:11 εἰς τοὺς πόδας WH Treg NA28] - RP * 10:11 ἤγγικεν WH Treg NA28] + ἐφ' ὑμᾶς RP † 10:13 ἐγενήθησαν WH Treg NA28] ἐγένοντο RP ‡ 10:13 καθήμενοι WH Treg NA28] καθήμεναι RP § 10:15 μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ WH Treg NA28] ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα RP * 10:15 τοῦ WH Treg NA28] - RP † 10:15 καταβιασθήσῃ Treg RP] καταβίησῃ WH NA28 ‡ 10:17 δύο WH NA28] - Treg RP § 10:19 δέδωκα WH Treg NA28] δίδωμι RP * 10:19 ἀδικήσῃ NA28 RP] ἀδικήσει WH Treg † 10:20 ἐγγέγραπται WH Treg NA28] ἐγράφῃ RP ‡ 10:21 τῷ WH Treg RP] ἐν τῷ NA28 § 10:21 τῷ ἁγίῳ WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς RP * 10:21 εὐδοκία ἐγένετο WH Treg NA28] ἐγένετο εὐδοκία RP

22 ῥά πάντα† μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ῥά ἐάν† βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων ῥαυτὸν ὁ δὲ λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; 26 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; 27 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης ῥαυτῆς* καρδίας σου καὶ ἔν ὅλη τῇ ψυχῇ† σου καὶ ἔν ὅλη τῇ ἰσχύϊ† σου καὶ ἔν ὅλη τῇ διανοίᾳ† σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 28 εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήσῃ.

29 Ὁ δὲ θέλων ῥαυτὸν δικαιοῦσαι* ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον; 30 ὑπολαβὼν ῥαυτὸν ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ λησταῖς περιέπεσον, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ῥαυτὸν ἡμίθανῃ† 31 κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρήλθεν. 32 ὁμοίως δὲ καὶ ῥαυτὸν Λευίτης ῥαυτὸν τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρήλθεν. 33 Σαμαρίτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτόν καὶ ἰδὼν ῥαυτὸν ἐσπλαγχνίσθη, 34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραῦματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβίβασας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος ἦγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 καὶ ἐπὶ τὴν ῥαυτὸν ἑββάλων ῥαυτὸν δύο δηνάρια ἔδωκεν† τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν ῥαυτὸν Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχασθαι με ἀποδώσω σοι. 36 ῥαυτὸν τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς; 37 ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν ῥαυτὸν δὲ Ἰησοῦς· Πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

38 Ἐν δὲ† τῷ πορεύεσθαι ῥαυτὸν αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινὰ· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπέδέξατο αὐτόν* 39 καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη ῥαυτὸν Μαριάμ† ἢ καὶ ῥαυτὸν παρακαθεσθεῖσα πρὸς† τοὺς πόδας τοῦ ῥαυτὸν Ἰησοῦ ῥαυτὸν ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. 40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστάσα δὲ εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνη με ῥαυτὸν κατέλειπεν* διακονεῖν; εἰπέ† οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. 41 ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος† Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ ῥαυτὸν θορυβάζῃ ῥαυτὸν περὶ πολλά, 42 ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεῖα ἢ ἐνός*· Μαριάμ γὰρ† τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο

† 10:22 πάντα WH Treg NA28] καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν πάντα RP † 10:22 ἐάν NA28 RP] ἂν WH Treg § 10:25 αὐτόν WH NA28] + καὶ Treg RP * 10:27 τῆς Treg NA28 RP] - WH † 10:27 ἐν ὅλη τῇ ψυχῇ WH Treg NA28] ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς RP † 10:27 ἐν ὅλη τῇ ἰσχύϊ WH Treg NA28] ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος RP § 10:27 ἐν ὅλη τῇ διανοίᾳ WH Treg NA28] ἐξ ὅλης τῆς διανοίας RP * 10:29 δικαιοῦσαι WH Treg NA28] δικαιοῦν RP † 10:30 δὲ RP] - WH Treg NA28 † 10:30 ἡμίθανῃ WH Treg NA28] + τυγχάνοντα RP § 10:32 Λευίτης WH Treg] + γενόμενος NA28 RP * 10:33 ἰδὼν WH NA28] + αὐτόν Treg RP † 10:35 αἴριον WH Treg NA28] + ἐξελθὼν RP † 10:35 δύο δηνάρια ἔδωκεν WH Treg RP] ἔδωκεν δύο δηνάρια NA28 § 10:35 εἶπεν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 10:36 τίς WH NA28] + οὖν Treg RP † 10:37 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP † 10:38 Ἐν δὲ WH Treg NA28] Ἐγένετο δὲ ἐν RP § 10:38 αὐτοῦ WH NA28] + καὶ Treg RP * 10:38 αὐτόν NA28] αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν WH; αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς Treg RP † 10:39 Μαριάμ WH NA28] Μαρία Treg RP † 10:39 παρακαθεσθεῖσα πρὸς WH Treg NA28] παρακαθίσασα παρὰ RP § 10:39 Ἰησοῦ RP] κυρίου WH Treg NA28 * 10:40 κατέλειπεν WH Treg RP] κατέλειπε NA28 † 10:40 εἰπέ Treg NA28 RP] εἶπὸν WH † 10:41 κύριος WH NA28] Ἰησοῦς Treg RP § 10:41 θορυβάζῃ WH Treg NA28] τυρβάζῃ RP * 10:42 ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεῖα ἢ ἐνός WH] ἐνός δὲ ἐστὶν χρεῖα Treg RP NA28 † 10:42 Μαριάμ γὰρ WH NA28] Μαρία δὲ Treg RP

ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἑαυτῆς[‡]

11

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδασκεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ* ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου[‡] ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· ³ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· ⁴ καὶ ἄφεσις ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσευγῆς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν[‡]

⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἶπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· ⁷ κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ· Μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. ⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ*, διὰ γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων[†] χρήζει.

⁹ Κάγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησθε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· ¹⁰ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ¹¹ τίνα δὲ ἐξ[‡] ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς[‡] Σιχθύν, καὶ ἂν τι ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει[†]; ¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ[‡] ὄφιν, ἐπιδώσει[‡] σαυτῷ σκορπίον; ¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ δίδοναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμονίων* κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελλθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ θαυμάσαν οἱ ὄχλοι· ¹⁵ τινεὶ δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβούλ τῷ[†] ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ[‡]. ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ[§] ἔσονται. ²⁰ εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ* ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀυλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ²² ἐπὶ ἂν δὲ ἰσχυρότερος αὐτοῦ[‡] ἐπελθῶν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἣ ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ²³ ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

[‡] 10:42 αὐτῆς WH NA28] ἀπ' αὐτῆς Treg RP * 11:2 Πάτερ WH Treg NA28] + ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP † 11:2 σου WH Treg NA28] + Γεννηθῆτω τὸ θέλημα σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς RP ‡ 11:4 πειρασμόν WH Treg NA28] + ἀλλὰ βῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ RP § 11:6 μου WH Treg NA28] – RP * 11:8 φίλον αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ φίλον RP † 11:8 ὄσων WH Treg NA28] ὄσον RP ‡ 11:11 ἐξ WH Treg NA28] – RP § 11:11 υἱὸς WH NA28] + ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ἢ καὶ Treg RP * 11:11 καὶ NA28] μὴ WH Treg RP † 11:11 αὐτῷ ἐπιδώσει WH Treg NA28] ἐπιδώσει αὐτῷ RP ‡ 11:12 αἰτήσῃ WH Treg NA28] ἐὰν αἰτήσῃ RP § 11:12 ἐπιδώσει WH Treg NA28] μὴ ἐπιδώσει Treg RP * 11:14 δαιμόνιον WH] + καὶ αὐτὸ ἦν Treg NA28 RP † 11:15 τῷ WH Treg NA28] – RP ‡ 11:16 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ WH Treg NA28] παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ RP § 11:19 αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ WH NA28] αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν Treg; κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ RP * 11:20 θεοῦ RP] + ἐγὼ WH Treg NA28 † 11:22 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 11:22 αὐτοῦ WH Treg RP NA28] – NIV

24 Ὃταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὐρίσκον[§] λέγει· Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· 25 καὶ ἔλθον εὐρίσκει* σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά†, καὶ εἰσελθόντα‡ κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνή[§] ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας· 28 αὐτὸς δὲ εἶπεν· Ἔμενοι^{*} μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες†

29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν· Ἡ γενεὰ‡ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημειον ἱζητεῖ[§] καὶ σημειον οὐ δοθῆσεται αὕτῃ εἰ μὴ τὸ σημειον Ἰωνᾶ* 30 καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς† τοῖς Νινευίταις σημειον‡, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. 31 βασίλισσα νότου ἐγεγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὤδε. 32 ἄνδρες Ἰννευῖται[§] ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρinoῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὤδε.

33 Οὐδεὶς* λύχνον ἄψας εἰς κρύπτῃν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος† βλέπωσιν. 34 ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς σου‡ ὅταν[§] ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὄλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστὶν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. 35 σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί. 36 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὄλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος τι* σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὄλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίξῃ σε.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι ἔρωτᾷ† αὐτὸν Φαρισαῖος‡ ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρά ὑμῖν ἔσιν.

42 Ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ[§] ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ παρεῖναι* 43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 οὐαὶ ὑμῖν† ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ‡ ἀνθρωποὶ οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 ὁ δὲ εἶπεν· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους

§ 11:24 εὐρίσκον Treg RP] + τότε WH NA28 * 11:25 εὐρίσκει Treg NA28 RP] + σχολάζοντα WH † 11:26 ἕτερα ... ἑαυτοῦ ἐπτά WH Treg NA28] ἐπτά ἕτερα ... ἑαυτοῦ RP ‡ 11:26 εἰσελθόντα WH Treg NA28] ἐλθόντα RP § 11:27 φωνὴν γυνή WH NA28] γυνή φωνήν Treg RP * 11:28 Μενοῦν WH Treg NA28] Μενοῦνγε RP † 11:28 φυλάσσοντες WH Treg NA28] + αὐτόν RP ‡ 11:29 γενεὰ WH Treg NA28] - RP § 11:29 ἱζητεῖ WH Treg NA28] ἐπιζητεῖ RP * 11:29 Ἰωνᾶ WH Treg NA28] + τοῦ προφήτου RP † 11:30 Ἰωνᾶς Treg NA28 RP] ὁ Ἰωνᾶς WH ‡ 11:30 τοῖς Νινευίταις σημειον WH Treg NA28] σημειον τοῖς Νινευίταις RP § 11:32 Νινευῖται WH Treg NA28] Νινευῖ RP * 11:33 Οὐδεὶς WH Treg NA28] + δὲ RP † 11:33 φέγγος RP] φῶς WH Treg NA28 ‡ 11:34 σου WH Treg NA28] - RP § 11:34 ὅταν WH Treg NA28] + οὖν RP * 11:36 μέρος τι WH Treg NA28] τι μέρος RP † 11:37 ἔρωτᾷ WH Treg NA28] ἠρωτᾷ RP ‡ 11:37 Φαρισαῖος WH Treg NA28] + τις RP § 11:42 δὲ WH Treg NA28] - RP * 11:42 παρεῖναι WH Treg NA28] ἀφιέναι RP † 11:44 ὑμῖν WH Treg NA28] + γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ RP ‡ 11:44 οἱ WH Treg NA28] - RP

φορτία δυσβάστακτα, και αυτοί ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ⁴⁸ ἄρα ἡμάρτυρες ἐστε ^S και συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε* ⁴⁹ διὰ τοῦτο και ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· Ἄποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας και ἀποστόλους, και ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν και διώξουσιν[†] ⁵⁰ ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ⁵¹ ἀπὸ* αἱματος Ἄβελ ἕως αἱματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξύ τοῦ θυσιαστηρίου και τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ⁵² οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε και τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

⁵³ Ἐκείθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ* ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς και οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν και ἀποστοματίζεῖν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ⁵⁴ ἐνεδρεύοντες αὐτὸν[†] θηρεῦσαι τὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ[‡]

12

¹ Ἐν οἷς ἐπισυναχθειῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων.* ² οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, και κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, και ὃ πρὸς τὸ οὐς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.

⁴ Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα και μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν τι ποιῆσαι. ⁵ ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβηθῆτε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνειν ἔχοντα ἐξουσίαν[†] ἐμβλαῖν εἰς τὴν γένναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἄσασαρίων δύο; και ἐν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁷ ἀλλὰ και αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται· ἡμῶν^S φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.

⁸ Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ* ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, και ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· ⁹ ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ¹⁰ και πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν[†] ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς και τὰς ἀρχὰς και τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε[‡] πῶς ἢ τί^S ἀπολογήσῃσθε ἢ τί εἶπητε· ¹² τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

¹³ Εἶπεν δὲ τις ἐκ τῶν ὄχλου αὐτῶ*· Διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ ὃ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν

^S 11:48 μάρτυρες ἐστε WH Treg NA28] μάρτυρεῖτε RP * 11:48 οἰκοδομεῖτε WH Treg NA28] + αὐτῶν τὰ μνημεῖα RP † 11:49 διώξουσιν WH NA28] ἐκδιώξουσιν Treg RP ‡ 11:51 ἀπὸ WH Treg NA28] + τοῦ NIV RP § 11:51 ἕως WH Treg NA28] + τοῦ NIV RP * 11:53 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ WH Treg NA28] λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοῦς RP † 11:54 αὐτὸν WH NA28] + ζητούντες Treg RP ‡ 11:54 αὐτοῦ WH NA28] + ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ Treg RP * 12:1 ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων WH NA28] τῶν Φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις Treg RP † 12:5 ἔχοντα ἐξουσίαν WH Treg NA28] ἐξουσίαν ἔχοντα RP ‡ 12:6 πωλοῦνται WH Treg NA28] πωλεῖται RP § 12:7 μὴ WH Treg NA28] + οὐν RP * 12:8 ὁμολογήσῃ Treg NA28 RP] ὁμολογήσει WH † 12:11 εἰσφέρωσιν WH Treg NA28] προσφέρωσιν RP ‡ 12:11 μεριμνήσητε WH Treg NA28] μεριμνᾶτε RP § 12:11 ἢ τί WH Treg RP NA28] - NIV * 12:13 ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ WH NA28] αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου Treg RP

ῥκριτὴν[†] ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; ¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁρατε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ ῥπάσης[‡] πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ ῥαυτοῦ[§] ἔστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ῥαυτῷ* ¹⁶ εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς λέγων· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ῥεαυτῷ[†] λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ καὶ εἶπεν· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα ῥτὸν σῖτον[‡] καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, ¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ῥΑφρων[§] ταυτῆ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ῥἀπαιτοῦσιν* ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίني ἔσται; ²¹ οὕτως ὁ θησαυρίζων ῥεαυτῷ[†] καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο ῥλέγω ὑμῖν[‡], μὴ μεριμνᾶτε τῇ ῥψυχῇ[§] τί φάγητε, μὴ δὲ τῷ ῥσώματι* τί ἐνδύσησθε. ²³ ἢ ῥγὰρ[†] ψυχὴ πλεῖον ἔστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ῥἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι[‡] ῥπῆχυν[§] ²⁶ εἰ οὖν ῥοὐδὲ* ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νῆθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ²⁸ εἰ δὲ ῥἐν ἀργῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον[†] καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ῥἀμφιέξει[‡] πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. ²⁹ καὶ[§] ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε ῥκαὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε, ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ῥἐπιζητοῦσιν* ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων. ³¹ πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν ῥαυτοῦ[†] καὶ ῥταῦτα[‡] προστεθήσεται ὑμῖν.

³² Μὴ φοβῶ, τὸ μικρὸν ποιμνιον, ὅτι ἐνδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σῆς διαφθείρει· ³⁴ ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται.

³⁵ Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καίόμενοι, ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἔλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοιξῶσιν αὐτῷ. ³⁷ μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἔλθῶν ὁ κύριος εὕρῃσι γρηγοροῦντας· ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ ῥκᾶν ἐν τῇ δευτέρᾳ κᾶν[§] ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί ῥεἰσιν* ἐκεῖνοι.

† **12:14** κριτὴν WH Treg NA28] δικαστὴν RP ‡ **12:15** πάσης WH Treg NA28] τῆς RP § **12:15** αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῷ RP * **12:15** αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP † **12:17** εαυτῷ Treg NA28 RP] αὐτῷ WH ‡ **12:18** τὸν σῖτον WH Treg NA28] τὰ γενήματά μου RP § **12:20** Ἀφρων WH Treg NA28] Ἀφρον RP * **12:20** ἀπαιτοῦσιν NA28 RP] αἰτοῦσιν WH Treg † **12:21** εαυτῷ Treg NA28 RP] αὐτῷ WH ‡ **12:22** λέγω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν λέγω RP § **12:22** ψυχῇ WH Treg NA28] + ὑμῶν RP * **12:22** σώματι Treg NA28 RP] + ὑμῶν WH † **12:23** γὰρ WH Treg NA28] – RP ‡ **12:25** ἐπὶ ... αὐτοῦ προσθεῖναι WH NA28] προσθεῖναι ἐπὶ ... αὐτοῦ Treg RP § **12:25** πῆχυν WH NA28] + ἔνα Treg NIV RP * **12:26** οὐδὲ WH Treg NA28] οὐτὲ RP † **12:28** ἐν ἀργῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον WH NA28] τὸν χόρτον σήμερον ἐν τῷ ἀργῷ ὄντα Treg; τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀργῷ σήμερον ὄντα RP ‡ **12:28** ἀμφιέξει WH Treg NA28] ἀμφιένυσσιν RP § **12:29** καὶ WH Treg NA28] ἢ RP * **12:30** ἐπιζητοῦσιν WH Treg NA28] ἐπιζητεῖ RP † **12:31** αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ θεοῦ RP ‡ **12:31** ταῦτα WH Treg NA28] + πάντα RP § **12:38** κᾶν ἐν τῇ δευτέρᾳ κᾶν WH Treg NA28] Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ RP * **12:38** εἰσιν WH NA28] + οἱ δοῦλοι Treg RP

39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ ἂν[†] ἀφῆκεν Ἰδιουρχθῆναι[‡] τὸν οἶκον αὐτοῦ. 40 καὶ ἑμεῖς[§] γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπεν ἰδὲ* ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; 42 καὶ εἶπεν[†] ὁ κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς[§] οἰκονόμος, ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; 43 μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὕρησει ποιοῦντα οὕτως· 44 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 ἂν δὲ εἴπῃ ὁ δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἀρξῆται ὑπτεῖν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεισθαι, 46 ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 ἐκεῖνος δὲ ὁ δούλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ* καὶ μὴ ἐτοιμάσας[†] ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· 48 ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄζια πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ὧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ὧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ[‡] τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἦδη ἀνήφθη; 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ἴτου[§] τελεσθῆ. 51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρενεμόμη δοῦναι ἐν τῇ γῆ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. 52 ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ* διαμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν, 53 διαμερισθήσονται[†] πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρὶ, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα[§] καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα*, πενθερά ἐπὶ τὴν νόμφην αὐτῆς καὶ νόμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν[†]

54 Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδῃτε[‡] νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ[§] δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι* Ὁμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. 56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν[†] τοῦτον πῶς οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν[‡];

57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 58 ὡς γὰρ ὑπάγετε μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει[§] τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ* εἰς φυλακὴν. 59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἡ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδώσῃ.

13

1 Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θουσιῶν αὐτῶν. 2 καὶ ἀποκριθεὶς* εἶπεν

† 12:39 οὐκ ἂν NA28] ἐργηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ WH Treg; ἐργηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν RP ‡ 12:39 διουρχθῆναι WH NA28] διουργθῆναι Treg RP § 12:40 ὑμεῖς WH Treg NA28] + οὖν RP * 12:41 δὲ WH Treg NA28] + αὐτῷ RP † 12:42 καὶ εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν δὲ RP ‡ 12:42 ὁ WH Treg NA28] καὶ RP § 12:42 τὸ WH NA28 RP] - Treg * 12:47 αὐτοῦ WH Treg NA28] ἑαυτοῦ RP † 12:47 ἢ WH NA28] μηδὲ Treg RP ‡ 12:49 ἐπὶ WH Treg NA28] εἰς RP § 12:50 ὅτου WH Treg NA28] οὐ RP * 12:52 ἐνὶ οἴκῳ WH Treg NA28] οἴκῳ ἐνὶ RP † 12:53 διαμερισθήσονται WH Treg NA28] Διαμερισθήσεται RP ‡ 12:53 ἐπὶ WH Treg RP] + τὴν NA28 § 12:53 θυγατέρα WH Treg NA28] θυγατρί RP * 12:53 τὴν μητέρα WH Treg NA28] μητρί RP † 12:53 πενθεράν WH Treg NA28] + αὐτῆς RP ‡ 12:54 ἴδῃτε WH Treg] + τὴν NA28 RP § 12:54 ἐπὶ WH NA28] ἀπὸ Treg RP * 12:54 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 12:56 δὲ καιρὸν Treg RP] καιρὸν δὲ WH NA28 ‡ 12:56 οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν WH Treg NA28] οὐ δοκιμάζετε RP § 12:58 παραδώσει WH Treg NA28] παραδῶ RP * 12:58 βαλεῖ WH Treg NA28] βάλη RP † 12:59 καὶ τὸ WH Treg NA28] οὐ καὶ τὸν RP * 13:2 ἀποκριθεὶς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP

αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα[†]πεπόνθασιν; ³ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε πάντες ὁμοίως[‡]ἀπολείσθε. ⁴ ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτὼ[§]ἄφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ*ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς[†]ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας[‡]Ἱερουσαλὴμ; ⁵ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε[§]πάντες ὡσαύτως* ἀπολείσθε.

⁶ Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν. Συκὴν εἶχεν τις ἑπεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ[†], καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελοργόν· Ἴδου τρία ἔτη ἄφ' οὗ[‡] ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐκ εὕρισκω· ἔκκοψον[§]αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια· ⁹ καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον— εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.*

¹⁰ Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σαββάτοις. ¹¹ καὶ ἰδοὺ γυνὴ[†]πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτὼ[‡] καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ¹² ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι[†]στῶ σαββάτῳ ἑθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι ἐν αὐταῖς* οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη ὁ δὲ[†]αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν[‡]ποτιζεῖ; ¹⁶ ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαίρειν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

¹⁸ Ἐλεγεν οὖν[§] Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ἠῤῥησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον* καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

²⁰ Καὶ[†]πάλιν εἶπεν· Τίνι ὁμοίωσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν[‡]εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

²² Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα[§] ²³ εἶπεν δὲ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁴ Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας* ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν

† 13:2 ταῦτα WH Treg NA28] τοιαῦτα RP ‡ 13:3 ὁμοίως WH Treg NA28] ὡσαύτως RP § 13:4 δεκαοκτὼ WH NA28] δέκα καὶ ὀκτὼ RP Treg * 13:4 αὐτοὶ WH Treg NA28] οὗτοί RP † 13:4 τοὺς WH Treg NA28] – RP ‡ 13:4 κατοικοῦντας WH Treg NA28] + ἐν RP § 13:5 μετανοήτε NA28 RP] μετανοήσητε WH Treg * 13:5 ὡσαύτως WH Treg NA28] ὁμοίως RP † 13:6 πεφυτευμένην ἐν ... αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐν ... αὐτοῦ πεφυτευμένην RP ‡ 13:7 ἄφ' οὗ WH Treg NA28] – RP § 13:7 ἔκκοψον WH Treg NIV RP] + οὖν NA28 * 13:9 εἰς τὸ μέλλον — εἰ δὲ μήγε, WH Treg NA28] εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον RP † 13:11 γυνὴ WH Treg NA28] + ἦν RP ‡ 13:11 δεκαοκτὼ WH NA28] δέκα καὶ ὀκτὼ RP Treg § 13:14 ὅτι WH NA28] – Treg RP * 13:14 αὐταῖς WH Treg NA28] ταύταις RP † 13:15 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP ‡ 13:15 ἀπαγαγὼν Treg NA28 RP] ἀπάγων WH § 13:18 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP * 13:19 δένδρον WH NA28] + μέγα Treg RP † 13:20 Καὶ WH Treg NA28] – RP ‡ 13:21 ἔκρυψεν WH Treg] ἐνέκρυψεν NA28 RP § 13:22 Ἱεροσόλυμα WH NA28] Ἱερουσαλήμ Treg RP * 13:24 θύρας WH Treg NA28] πόλης RP

εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύουσιν, ²⁵ ἄφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδοσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἕξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· Ἐπίκουσον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ἡμῖν· Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξεσθε λέγειν· Ἐφαγόμεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· ²⁷ καὶ ἐρεῖ ἡμῖν· Οὐκ οἶδα δπόθεν ἐστέ· ἀποστῆτε ἀπ' ἐμοῦ, πάντες ἔργαται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψῃσθε Ἄβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἕξω. ²⁹ καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

³¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· Ἐξελεθε καὶ πορεύου ἐντευθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτείνειν. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Ἴδου ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφητὴν ἀπολέσθαι ἕξω Ἱερουσαλήμ. ³⁴ Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν — ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναξάσαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἐαυτῆς νοσοῖάν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠελησάτε. ³⁵ Ἴδου ἀφίεται ἡμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν λέγω δὲ ὑμῖν οὐ μὴ ἴδῃτε με ἕως ἥξει ὅτε εἶπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

14

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτω φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικός ἐμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· Ἐξεστὶν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὐ; ⁴ οἱ δὲ ἠσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. ⁵ καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἴχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.

⁷ Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ⁸ Ὅταν κληθῆς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξη μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἀλλ' ὅταν κληθῆς πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκλητικός σε ἐρεῖ σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων σὺ τῶν συνακαειμένων σοι. ¹¹ ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται. ¹² Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς

† 13:25 Κύριε WH Treg NA28] + κύριε RP ‡ 13:27 λέγων WH NA28] λέγω Treg RP § 13:27 οἶδα WH Treg] + ὑμᾶς NA28 RP * 13:27 ἐργάται WH Treg NA28] οἱ ἐργάται τῆς RP † 13:28 ὄψῃσθε WH NA28 RP] ὄψεσθε Treg ‡ 13:29 ἀπὸ WH Treg NA28] – RP § 13:31 ὥρα WH NA28] ἡμέρα Treg RP * 13:32 ἀποτελῶ WH Treg NA28] ἐπιτελῶ RP † 13:35 ὑμῶν WH Treg NA28] + ἔρμος NIV RP ‡ 13:35 δὲ WH Treg RP NA28] – NIV § 13:35 ὑμῖν WH Treg NA28] + ὅτι RP * 13:35 ἴδῃτε με WH Treg NA28] με ἴδῃτε RP † 13:35 ἥξει ὅτε Treg NA28] – WH NIV; ἂν ἥξει ὅτε RP * 14:3 Ἐξεστὶν WH Treg NA28] Εἰ ἔξεστὶν RP † 14:3 θεραπεῦσαι ἢ οὐ WH Treg NA28] θεραπεύειν RP * 14:5 καὶ WH Treg NA28] + ἀποκριθεὶς RP § 14:5 πεσεῖται WH Treg NA28] ἐμπεσεῖται RP * 14:5 ἐν WH NA28] ἐν τῇ RP; τῇ Treg † 14:6 ἀνταποκριθῆναι WH Treg NA28] + αὐτῷ RP ‡ 14:10 ἐρεῖ WH Treg NA28] εἶπη RP § 14:10 πάντων WH Treg NA28] – RP

σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε* καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι†. **13** ἀλλ' ὅταν ἴδοις ἄνθρωπον ἢ κύνεον ἢ κάλει πτωχοῦς, ἀναπεῖρους, χωλοὺς, τυφλοὺς· **14** καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ἔσθις σφάγεται ἄρτον* ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **16** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπός τις ἔποίηκε δειπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλοὺς, **17** καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν· **18** καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μίας πάντες παραιτεῖσθαι. **19** ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἄγρον ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελεῖν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. **20** καὶ ἕτερος εἶπεν· Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορευομαι δοκιμάσαι αὐτὰ· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. **21** καὶ ἕτερος εἶπεν· Γυναίκα ἐγγίμα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. **22** καὶ εἶπεν ὁ δούλος· Κύριε, γέγονεν ὁ δὲ σῆμα, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. **23** καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· Ἔξελεθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος*. **24** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου†

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεῖς εἶπεν πρὸς αὐτούς· **26** εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἢ ἑαυτοῦ* καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι ἢ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ*, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητὴς†. **27** ὅστις οὐκ ἀποδοῦναι τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ* καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητὴς. **28** τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν* θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίσει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει* εἰς ἀπαρτισμόν; **29** ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται αὐτῷ ἐμπαίξουσιν· **30** λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. **31** ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεὶ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευσεται* εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; **32** εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω* ὄντος πρεσβεῖαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰς πόλεις εἰρήνην. **33** οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται

* **14:12** ἀντικαλέσωσίν σε WH Treg NA28] σε ἀντικαλέσωσιν RP † **14:12** ἀνταπόδομά σοι WH Treg NA28] σοι ἀνταπόδομα RP ‡ **14:13** δοχὴν ποιῆς WH NA28] ποιῆς δοχὴν Treg RP § **14:15** ὅστις WH Treg NA28] ὃς RP * **14:15** ἄρτον WH Treg NA28] ἄριστον NIV RP † **14:16** ἐποίησεν WH Treg NA28] ἐποίησεν RP ‡ **14:17** ἐστίν WH NA28] + πάντα Treg RP § **14:18** πάντες παραιτεῖσθαι WH Treg NA28] παραιτεῖσθαι πάντες RP * **14:18** ἐξελεῖν WH Treg NA28] ἐξελεῖν καὶ RP † **14:21** δούλος WH Treg NA28] + ἐκείνος RP ‡ **14:21** τυφλοὺς καὶ χωλοὺς WH Treg NA28] χωλοὺς καὶ τυφλοὺς RP § **14:22** ὁ WH Treg NA28] ὡς RP * **14:23** μου ὁ οἶκος WH Treg NA28] ὁ οἶκος μου RP † **14:24** δείπνου WH Treg NA28] + Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ RP ‡ **14:26** ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP § **14:26** τε WH Treg NA28] δέ RP * **14:26** ψυχὴν ἑαυτοῦ WH NA28] ἑαυτοῦ ψυχὴν Treg RP † **14:26** εἶναι μου μαθητὴς WH Treg NA28] μου μαθητὴς εἶναι RP ‡ **14:27** ὅστις WH NA28] καὶ ὅστις Treg NIV RP § **14:27** ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg; αὐτοῦ RP * **14:28** ὑμῶν WH Treg NA28] + ὁ RP † **14:28** ἔχει WH Treg NA28] + τὰ RP ‡ **14:29** αὐτῷ ἐμπαίξουσιν WH Treg NA28] ἐμπαίξουσιν αὐτῷ RP § **14:31** ἐτέρῳ βασιλεὶ συμβαλεῖν WH Treg NA28] συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεὶ RP * **14:31** βουλευσεται WH NA28] βουλευεῖται Treg RP † **14:31** ὑπαντῆσαι WH Treg NA28] ἀπαντῆσαι RP ‡ **14:32** αὐτοῦ πόρρω WH Treg NA28] πόρρω αὐτοῦ RP § **14:32** τὰ Treg NA28 RP] - WH

παῖν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναι μου* μαθητής.

³⁴ Καλὸν ὁὖν† τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ ῥαῖ† τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὕτε εἰς γῆν οὕτε εἰς κοπρίαν εὐθετὸν ἐστίν· ἕξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15

¹ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες* πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. ² καὶ διεγόγγυζον οἱ ῥαῖ† Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. ³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων· ⁴ Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἕξ αὐτῶν ἐν ἄβυσσῳ οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὗρη αὐτό; ⁵ καὶ εὐρῶν ἐπιτίθῃσιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ* χαίρων, ⁶ καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. ⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται† ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἳτινες οὐ χρειάν ἔχουσιν μετανοίας.

⁸ Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτῃ εὕρῃ; ⁹ καὶ εὐροῦσα ῥαῖ† συγκαλεῖ ἑτάσας φίλας ῥαῖ* γείτονας λέγουσα· Συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπόλεσα. ¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ† ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

¹¹ εἶπεν δὲ ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς, ¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ὁ δὲ διείλεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. ¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ* κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ¹⁶ καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ† τῶν κερατίων ὧν ἦσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη ἄπιστος ὁ πατὴρ μου ῥαῖ† περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὄδε* ἀπόλλυμαι· ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἦμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ¹⁹ οὐκ ἐτίμειμι ἄξιός κληθῆναι υἱὸς σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ* ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφιλήσεν αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ῥαῖ† Πάτερ, ἦμαρτον εἰς

* **14:33** εἶναι μου WH Treg NA28] μου εἶναι RP † **14:34** οὖν WH Treg NA28] – RP ‡ **14:34** καὶ WH Treg NA28] – RP * **15:1** αὐτῷ ἐγγίζοντες WH Treg NA28] ἐγγίζοντες αὐτῷ RP † **15:2** τε WH Treg NA28] – RP ‡ **15:4** ἀπολέσας WH NA28 RP] ἀπόλεση Treg § **15:4** ἐξ αὐτῶν ἐν WH Treg NA28] ἐν ἐξ αὐτῶν RP * **15:5** αὐτοῦ WH Treg NA28] ἑαυτοῦ RP † **15:7** ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται WH NA28] ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP ‡ **15:8** οὐ WH Treg NA28] ὅτου RP § **15:9** συγκαλεῖ WH NA28] συγκαλεῖται Treg RP * **15:9** καὶ WH Treg NA28] + τὰς RP † **15:10** γίνεται χαρὰ WH Treg NA28] χαρὰ γίνεται RP ‡ **15:12** ὁ δὲ WH Treg NA28] καὶ RP § **15:13** πάντα WH Treg NA28] ἅπαντα RP * **15:14** ἰσχυρὰ WH Treg NA28] ἰσχυρὸς RP † **15:16** γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ Treg NIV RP] χορτασθῆναι ἐκ WH NA28 ‡ **15:17** ἔφη WH NA28] εἶπεν Treg RP § **15:17** περισσεύονται WH Treg NA28] περισσεύουσιν RP * **15:17** λιμῷ ὄδε WH NA28] ὄδε λιμῷ Treg; λιμῷ RP † **15:19** οὐκ ἐτίμει WH Treg NA28] καὶ οὐκ ἐτίμει RP ‡ **15:20** ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP § **15:21** ὁ υἱὸς αὐτοῦ WH NA28] αὐτῷ ὁ υἱὸς Treg RP

τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι * εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου† 22 εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἽΤαχὺ* ἐξενέγκατε ὁστολήν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δοτε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, 23 καὶ ἄφέρετε * τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, 24 ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς† καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῶ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, 26 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυθάνετο τί ἄν*εἴη ταῦτα· 27 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἤκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. 28 ὠργίσθη δὲ ὁσκαὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ* Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμὸς οὐδέποτε ἔδωκας ἕριπον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· 30 ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ†πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον*. 31 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· 32 εὐφρανθήναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν ὁσκαὶ ἀπολωλὼς* καὶ εὐρέθη.

16

1 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς* Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 2 καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ δύνῃ†εἶτι οἰκονομεῖν. 3 εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι· 4 ἔγγων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ†τῆς οἰκονομίας δέξωμαι με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν ὁσκαὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; 6 ὁ δὲ* εἶπεν· Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα† καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. 7 ἔπειτα ἐτέρῳ εἶπεν· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκατὸν κόρους σίτου· λέγει†αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα ὁσκαὶ γράψον ὀγδοήκοντα. 8 καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱούς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. 9 καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοὺς ποιήσατε* φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ†δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. 10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικος ἐστίν. 11 εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεῦσαι; 12 καὶ εἰ ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον†τίς ἰδώσει

* 15:21 οὐκέτι WH Treg NA28] καὶ οὐκέτι RP † 15:21 σου Treg NA28 RP] + ποιήσόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου WH ‡ 15:22 Ταχὺ WH Treg NA28] - RP § 15:22 ἐξενέγκατε WH Treg NA28] + τὴν RP * 15:23 φέρετε WH Treg NA28] ἐνέγκαντες RP † 15:24 ἦν ἀπολωλὼς WH Treg NA28] καὶ ἀπολωλὼς ἦν RP ‡ 15:26 ἂν WH Treg NA28] - RP § 15:28 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP * 15:29 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP † 15:30 μετὰ WH NA28 RP] + τῶν Treg ‡ 15:30 σιτευτὸν μόσχον WH Treg NA28] μόσχον τὸν σιτευτόν RP § 15:32 ἔζησεν WH Treg NA28] ἀνέζησεν NIV RP * 15:32 ἀπολωλὼς WH Treg NA28] + ἦν RP * 16:1 μαθητάς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 16:2 δύνῃ WH Treg NA28] δύνῃση RP ‡ 16:4 ἐκ WH Treg NA28] - RP § 16:4 ἑαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NA28 RP * 16:6 ὁ δὲ WH Treg NA28] Καὶ RP † 16:6 τὰ γράμματα WH Treg NA28] τὸ γράμμα RP ‡ 16:7 λέγει WH Treg NA28] Καὶ λέγει RP § 16:7 τὰ γράμματα WH Treg NA28] τὸ γράμμα RP * 16:9 ἑαυτοῖς ποιήσατε WH NA28] Ποιήσατε ἑαυτοῖς Treg RP † 16:9 ἐκλίπη WH Treg NA28] ἐκλίπητε RP ‡ 16:12 ὑμέτερον Treg NA28 RP] ἡμέτερον WH

ὑμῖν[§]; ¹³ οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυοὶ κυριοὶ δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῶ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα ἅπαντα* οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

¹⁶ Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἄχρι[†] Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. ¹⁷ Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

¹⁸ Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ[‡]γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, ἡ καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

¹⁹ Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραίνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ πτωχὸς δὲ τις[§]δόνωματι Λάζαρος* ἐβέβητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος[‡] ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἄπο[†] τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἔπέλειχον[‡] τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

²² ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. ²³ καὶ ἐν τῷ ᾄδι ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρα[§] Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἄπελαβες* τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. ²⁶ καὶ ἑν[†] πᾶσι τοῦτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνανται, ἡ μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.[‡] ²⁷ εἶπεν δὲ Ἐρωτῶ σε οὖν[§], πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν τοῦ πατρός μου, ²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. ²⁹ λέγει ἡ δὲ Ἀβραάμ· Ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ· Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.

17

¹ εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἑαυτοῦ* Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ ἑταῖοι σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν[†], πλὴν οὐαὶ[‡] δι' οὗ ἔρχεται· ² λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς[§] περικεῖται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἵνα σκανδαλίση τῶν μικρῶν τούτων ἓνα*. ³ προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐάν ἡμάρτη[†] ὁ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον αὐτῷ,

§ 16:12 δώσει ὑμῖν WH Treg] ὑμῖν δώσει NA28 RP * 16:14 πάντα WH Treg NA28] + καὶ RP
† 16:16 μέχρι WH Treg NA28] ἕως RP ‡ 16:18 καὶ WH Treg NA28] + πᾶς RP § 16:20 τις WH Treg NA28] + ἦν RP * 16:20 Λάζαρος WH Treg NA28] + ὄς RP † 16:21 ἀπὸ WH NA28] + τῶν ψυχίων Treg RP ‡ 16:21 ἐπέλειχον WH Treg NA28] ἀπέλειχον RP § 16:23 ὄρα WH Treg NA28] + τὸν RP * 16:25 ἀπέλαβες WH Treg NA28] + οὐ RP † 16:26 ἐν WH NA28] ἐπὶ Treg RP ‡ 16:26 μηδὲ WH Treg NA28] + οἱ RP § 16:27 σε οὖν WH Treg NA28] οὖν σε RP * 16:29 δὲ WH NA28] δὲ αὐτῷ Treg; αὐτῷ RP * 17:1 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP † 17:1 τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν WH Treg NA28] μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα RP ‡ 17:1 πλὴν οὐαὶ WH Treg NA28] οὐαὶ δὲ RP § 17:2 λίθος μυλικὸς WH Treg NA28] μύλος ὄνικος RP * 17:2 τῶν μικρῶν τούτων ἓνα WH Treg NA28] ἓνα τῶν μικρῶν τούτων RP † 17:3 ἡμάρτη WH Treg NA28] δὲ ἡμάρτη εἰς σε RP

καὶ ἐὰν μετανοήσῃ ἄφες αὐτῶ· ⁴ καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ· εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις [§] ἐπιστρέψῃ ἔρως σὲ* λέγων· Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῶ.

⁵ Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· Πρόσθετες ἡμῖν πίστιν. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ· αὐτῶ· Ἐυθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῶ· Ἐτοίμασον τί δειπνήσω καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίνω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σὺ; ⁹ μὴ ἔχει χάριν· τῷ ἑδούλῳ [§] ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα* ¹⁰ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφελομεν· ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι· εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. ¹² καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην ἀπήντησαν [§] δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν· πόρρωθεν, ¹³ καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάς, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱεραῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. ¹⁵ εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, ¹⁶ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῶ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχί· οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ¹⁸ οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτῶ· Ἀναστάς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

²⁰ Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἰδοὺ ὧδε ἢ· Ἐκεῖ [§] ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

²² εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλευσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. ²³ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ἔκει· Ἰδοὺ ὧδε*· μὴ ἀπέλθῃτε μηδὲ διώξητε. ²⁴ ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν· οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπὸ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ· ²⁵ πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ²⁷ ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμου, ἐγαμίζοντο* ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ ἀπώλεσεν πάντας· ²⁸ ὁμοίως· καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλου, ἐφύτευον, ὠκοδόμου· ²⁹ ἦ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν πάντας· [§] ³⁰ κατὰ τὰ αὐτὰ* ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ

‡ 17:4 ἁμαρτήσῃ WH Treg NA28] ἀμάρτη RP § 17:4 ἐπτάκις WH Treg NA28] + τῆς ἡμέρας RP

* 17:4 πρὸς σὲ WH Treg NA28] - RP † 17:7 αὐτῶ WH Treg NA28] - RP ‡ 17:9 ἔχει χάριν

WH Treg NA28] χάριν ἔχει RP § 17:9 δοῦλῳ WH Treg NA28] + ἐκεῖνῳ RP * 17:9 διαταχθέντα

WH Treg NA28] + οὐ δοκῶ RP † 17:10 ὃ ὠφελομεν WH Treg NA28] ὅτι ὃ ὠφελομεν RP ‡ 17:11

πορεύεσθαι WH NA28] + αὐτὸν Treg RP § 17:11 μέσον WH Treg NA28] μέσου RP * 17:12

ἀπήντησαν WH] + αὐτῶ Treg NA28 RP † 17:12 ἔστησαν Treg NA28 RP] ἀνέστησαν WH ‡ 17:17

Οὐχὶ Treg NA28 RP] Οὐχὶ WH § 17:21 Ἐκεῖ WH NA28] Ἰδοὺ ἐκεῖ Treg RP * 17:23 ἐκεῖ· Ἰδοὺ

ὧδε Treg] ἐκεῖ, ἢ· Ἰδοὺ ὧδε WH NA28; ὧδε, ἢ· Ἰδοὺ ἐκεῖ RP † 17:24 ἀστραπὴ WH NA28] + ἡ Treg RP

‡ 17:24 ὑπὸ τὸν WH Treg NA28] ὑπὲρ RP § 17:24 ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ Treg NA28 RP] - WH

* 17:27 ἐγαμίζοντο WH Treg NA28] ἐξεγαμίζοντο RP † 17:27 πάντας WH Treg NA28] ἅπαντας RP

‡ 17:28 καθὼς WH Treg NA28] καὶ ὡς RP § 17:29 πάντας WH Treg NA28] ἅπαντας RP * 17:30

τὰ αὐτὰ WH Treg NA28] ταῦτα RP

ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ³¹ ἐν† ἐκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἔν ἀργῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ. ³³ ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἡ περιποιήσασθαι ἀπολέσει αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ ζωογονήσῃ αὐτήν. ³⁴ λέγω ὑμῖν, ταύτη τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὁ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ³⁵ ἔσονται δύο ἀλήθουςαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ ἑμί παραλημφθήσεται ἡ δὲ ἕτερα ἀφεθήσεται. ³⁷ καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ αἰετοὶ ἐπισυναχθήσονται.†

18

¹ Ἐλεγεν ὁ δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, ² λέγων· Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπομενος. ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκεῖνη καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπι χρόνον, μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, ⁵ διὰ γε τοῦ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδίκησα αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπαράξῃ με. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ⁷ ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βωόντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει· πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔλθων ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

⁹ εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην· ¹⁰ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ ὁ Φαρισαῖος σταθεῖς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσήρχετο· Ὁ θεὸς, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡς περὶ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· ¹² νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἔστως οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτε τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινῆσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹⁵ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπέτιμων αὐτοῖς. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· Ἄφετε τὰ παιδιά

† 17:31 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP ‡ 17:33 περιποιήσασθαι WH Treg NA28] σῶσαι RP § 17:33

ὃς δ' ἂν WH Treg NA28] καὶ ὃς ἐὰν RP * 17:33 ἀπολέσῃ Treg NA28] ἀπολέσῃ αὐτήν RP; ἀπολέσει WH

† 17:34 ὁ WH NA28] – Treg RP ‡ 17:35 ἔσονται δύο WH Treg NA28] Δύο ἔσονται RP § 17:35

ἡ WH Treg NA28] – RP * 17:35 ἡ δὲ WH Treg NA28] καὶ ἡ RP † 17:35 ἀφεθήσεται WH

Treg NA28 RP] + 36 δύο ἐν ἀργῷ· εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται TR ‡ 17:37 καὶ οἱ αἰετοὶ

ἐπισυναχθήσονται WH Treg NA28] συναχθήσονται οἱ αἰετοὶ RP * 18:1 δὲ WH NA28] + καὶ Treg RP

† 18:1 αὐτοὺς WH Treg NA28] – RP ‡ 18:4 ἤθελεν WH Treg NA28] ἠέλησεν RP § 18:4

ταῦτα δὲ WH Treg] δὲ ταῦτα NA28 RP * 18:4 οὐδὲ ἀνθρωπον WH Treg NA28] καὶ ἀνθρωπον οὐκ RP

† 18:7 αὐτῷ WH Treg NA28] πρὸς αὐτὸν RP ‡ 18:7 μακροθυμεῖ WH Treg NA28] μακροθυμῶν RP

§ 18:9 καὶ WH Treg NA28] – RP * 18:10 ὁ NA28 RP] – WH Treg † 18:11 πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα

NA28 RP] ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν WH Treg ‡ 18:11 ὡς περ WH NA28 RP] ὡς Treg § 18:12 ἀποδεκατῶ

Treg NA28 RP] ἀποδεκατεύω WH * 18:13 ὁ δὲ WH NA28] καὶ ὁ Treg RP † 18:13 ἐπάραι εἰς

τὸν οὐρανόν WH Treg NA28] εἰς τὸν οὐρανόν ἐπάραι RP ‡ 18:13 ἔτυπτε WH Treg NA28] + εἰς RP

§ 18:13 αὐτοῦ NA28 RP] ἑαυτοῦ WH Treg * 18:14 παρ' ἐκεῖνον WH Treg NA28] ἢ γὰρ ἐκεῖνος RP

† 18:15 ἐπέτιμων WH Treg NA28] ἐπέτιμασιν RP ‡ 18:16 προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων WH Treg

NA28] προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν RP

ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁷ ἄμην λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν ᾤσμη δεξῆται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

¹⁸ Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. ²⁰ τὰς ἐντολάς οἶδας· Μὴ μοιχεύσης, Μὴ φονεύσης, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσης, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα* ²¹ ὁ δὲ εἶπεν· Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα† ἐκ νεότητος μου‡ ²² ἀκούσας ἔδεδόξασα Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι ἐν σοὶ λείπει πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς* καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ²³ ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένεθη† ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ²⁴ Ἴδων δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς‡ εἶπεν· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται· ²⁵ εὐκόωτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης* εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

²⁶ Εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν· Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ἐπὶ θεῷ ἐστὶν†.

²⁸ Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἴδου ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθησάμεν σοι. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς* ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ³⁰ ὃς οὐχί† μὴ ἀπολάβῃ‡ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

³¹ Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἴδου ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ§ καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· ³² παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὕβρισθήσεται καὶ ἐμπυρσθήσεται, ³³ καὶ ἀμαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνήκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱερικὴν τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπατιῶν* ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυθάνετο τῆς εἴης τοῦτο· ³⁷ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ³⁹ καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ‡ αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· ⁴¹ Τί σοὶ θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀναβλέψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. ⁴³ καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

§ 18:17 ἂν WH Treg NA28] ἐάν RP * 18:20 μητέρα WH Treg NA28] + σου RP † 18:21 ἐφύλαξα WH Treg NA28] ἐφυλαξάμην RP ‡ 18:21 μου Treg RP] - WH NA28 § 18:22 δὲ WH Treg NA28] + ταῦτα RP * 18:22 οὐρανοῖς Holmes WH marg] τοῖς οὐρανοῖς WH Treg NA28; οὐρανῶ RP † 18:23 ἐγένεθη WH Treg NA28] ἐγένετο RP ‡ 18:24 Ἰησοῦς WH NIV] + περίλυπον γενόμενον Treg RP NA28 § 18:24 εἰς ... θεοῦ εἰσπορεύονται WH Treg NA28] εἰσελεύσονται εἰς ... θεοῦ RP * 18:25 τρήματος βελόνης WH Treg NA28] τρυμαλιᾶς ραφίδος RP † 18:27 παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶν WH Treg NA28] ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ RP ‡ 18:28 ὁ WH Treg NA28] - RP § 18:28 ἀφέντες τὰ ἴδια WH Treg NA28] ἀφῆκαμεν πάντα καὶ RP * 18:29 γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς ἢ ἀδελφούς ἢ γυναῖκα Treg RP † 18:30 οὐχί WH NA28] οὐ Treg RP ‡ 18:30 ἀπολάβῃ Treg NA28 RP] λάβῃ WH § 18:31 Ἱερουσαλήμ WH Treg NA28] Ἱεροσόλυμα RP * 18:35 ἐπατιῶν WH Treg NA28] προσαιτῶν RP † 18:36 τί WH NA28 RP] + ἂν Treg ‡ 18:39 σιγήσῃ WH Treg NA28] σιωπήσῃ RP § 18:40 ὁ Treg NA28 RP] - WH * 18:41 Τί WH NA28] λέγων Τί Treg RP

19

¹ Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. ² καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ῥακαίτιος* Ζακαθαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ αὐτὸς πλούσιος. ³ καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστίν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. ⁴ καὶ προδραμῶν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. ⁵ καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακαθαῖε, σπεύσας κατὰβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. ⁶ καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. ⁷ καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. ⁸ σταθεῖς δὲ Ζακαθαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· Ἰδοὺ τὰ ἡμισία* μου τῶν ὑπαρχόντων†, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι‡, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ⁹ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστίν. ¹⁰ ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

¹¹ Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεῖς εἶπεν παραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν§ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρήμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. ¹² εἶπεν οὖν· Ἄνθρωπος τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν ἀποτὶς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πραγματεύσασθε* ἐν ᾧ † ἔρχομαι. ¹⁴ οἱ δὲ πολιταὶ ἀποτὸ ἑμίσῳ αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὅπως αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς ‡ δεδώκει† τὸ ἀργύριον, ἵνα ῥανοῖ§ τί διεπραγματεύσαντο* ¹⁶ παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου ῥέκα προσηργάσατο† μνᾶς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὐγε‡ ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πλόων. ¹⁸ καὶ ἦλθεν ὁ δεῦτερος λέγων· ῥΗ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. § ¹⁹ εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου* πέντε πλόων. ²⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου ἦν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ²¹ ἐφοβούμην γὰρ σε ὅτι ἄνθρωπος ἀσθηρὸς εἶ, αἶρεις ὁ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἔσπειρας. ²² ῥλέγει‡ αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρίνω σε, πονηρὲ δοῦλε· ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος ἀσθηρὸς εἰμι, αἶρων ὁ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων ὁ οὐκ ἔσπειρα; ²³ καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας ῥμου τὸ ἀργύριον§ ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ῥαὐτὸ ἔπραξα*. ²⁴ καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ῥΑρατε ἂπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι— ²⁵ καὶ εἶπαν αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς— ²⁶ ῥλέγω† ῥμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὁ ἔχει ῥρθήσεται.‡ ²⁷ πλήν

* **19:2** καλούμενος WH Treg RP NA28] – NIV † **19:2** αὐτὸς WH Treg NA28] οὗτος ἦν RP ‡ **19:4** εἰς τὸ WH Treg NA28] – RP § **19:5** Ἰησοῦς WH Treg NA28] + εἶδεν αὐτόν καὶ RP * **19:8** ἡμισία WH Treg NA28] ἡμίση RP † **19:8** μου τῶν ὑπαρχόντων WH Treg NA28] τῶν ὑπαρχόντων μου RP ‡ **19:8** τοῖς πτωχοῖς δίδωμι WH Treg NA28] δίδωμι τοῖς πτωχοῖς RP § **19:11** εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν εἶναι Ἱερουσαλὴμ RP * **19:13** Πραγματεύσασθε Treg NA28 RP] πραγματεύσασθαί WH † **19:13** ἐν ᾧ WH Treg NA28] ἔως RP ‡ **19:15** δεδώκει WH Treg NA28] ἔδωκεν RP § **19:15** γνοῖ WH Treg NA28] γνῶ τίς RP * **19:15** διεπραγματεύσαντο WH Treg NA28] διεπραγματεύσατο RP † **19:16** δέκα προσηργάσατο WH Treg NA28] προσηργάσατο δέκα RP ‡ **19:17** Εὐγε WH Treg NA28] Εὐ RP § **19:18** ῥΗ μνᾶ σου κύριε WH Treg NA28] Κύριε ἡ μνᾶ σου RP * **19:19** ἐπάνω γίνου WH NA28] γίνου ἐπάνω Treg RP † **19:20** ὁ WH Treg NA28] – RP ‡ **19:22** λέγει WH Treg NA28] + δὲ RP § **19:23** μου τὸ ἀργύριον WH Treg NA28] τὸ ἀργυρίον μου RP * **19:23** αὐτὸ ἔπραξα WH Treg NA28] ἔπραξα αὐτό RP † **19:26** λέγω WH Treg NA28] + γὰρ Treg RP ‡ **19:26** ῥρθήσεται WH NA28] + ἂπ' αὐτοῦ Treg RP

τοὺς ἐχθρούς μου τούτους[§] τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς* ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάζετε αὐτούς ἔμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

²⁹ Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγή καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν[†] ³⁰ λέγων* Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἧ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ ἑλθόντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε* ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπαν ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³⁵ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπὶ ῥίψαντες αὐτῶν[‡] τὰ ἰμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώσαντες τὰ ἰμάτια ἐαυτῶν[§] ἐν τῇ ὁδῷ. ³⁷ ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλην περὶ πασῶν* ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς[‡] ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη[‡] καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. ³⁹ καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν[§] λέγων ὑμῖν, ὅτι* ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν[†] οἱ λίθοι κρᾶξουσιν[‡]

⁴¹ Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν[§] ⁴² λέγων ὅτι Εἰ ἔγνων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ οὐ* τὰ πρὸς εἰρήνην[†] νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ καὶ παρεμβαλοῦσιν* οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσιν σε καὶ συνεξουσίν σε πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἔδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί[§], ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

⁴⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας* ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· Καὶ ἔσται[†] ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς* ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.

⁴⁷ Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, ⁴⁸ καὶ οὐχ εὕρισκον[§] τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν* διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς[†] καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, ² καὶ

§ **19:27** τούτους WH Treg NA28] ἐκεῖνους RP * **19:27** αὐτούς WH Treg NA28] - RP † **19:29** μαθητῶν WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP ‡ **19:30** λέγων WH Treg NA28] εἰπὼν RP § **19:30** καὶ WH Treg NA28] - RP * **19:31** ἐρεῖτε WH Treg NA28] + αὐτῷ RP † **19:34** ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ **19:35** αὐτῶν WH Treg NA28] - RP § **19:36** ἐαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NA28 RP * **19:37** πασῶν WH NA28 RP] πάντων Treg † **19:38** βασιλεὺς Treg RP] ὁ βασιλεὺς WH NA28 ‡ **19:38** ἐν οὐρανῷ εἰρήνη WH Treg NA28] εἰρήνη ἐν οὐρανῷ RP § **19:40** εἶπεν WH NA28] + αὐτοῖς Treg RP * **19:40** ὅτι Treg RP] - WH NA28 † **19:40** σιωπήσουσιν WH Treg NA28] σιωπήσωσιν RP ‡ **19:40** κρᾶξουσιν WH Treg NA28] κεκράζονται RP § **19:41** αὐτήν WH Treg NA28] αὐτὴ RP * **19:42** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ WH NA28] καὶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ Treg; καὶ σὺ καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου RP † **19:42** εἰρήνην WH NA28] + σου Treg RP ‡ **19:43** παρεμβαλοῦσιν WH Treg NA28] περιβαλοῦσιν RP § **19:44** λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί WH Treg NA28] ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ RP * **19:45** πωλοῦντας WH Treg NA28] + ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας RP † **19:46** Καὶ ἔσται WH Treg NA28] - RP ‡ **19:46** προσευχῆς WH Treg NA28] + ἐστὶν RP § **19:48** εὕρισκον NA28 RP] ἤρισκον WH Treg * **20:1** ἡμερῶν WH Treg NA28] + ἐκεῖνων RP † **20:1** ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] ἱερεῖς RP

εἶπαν ᾠόντες πρὸς αὐτόν· Εἶπον ἡμῖν ἐν ποῖᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστὶν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς ἡ κάγω ὁ λόγος, καὶ εἶπατέ μοι· ⁴ τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς, πεπεισμένοι γὰρ ἐστὶν Ἰωάννην προφήτην εἶναι· ⁷ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἶδέναι πόθεν· ⁸ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποῖᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

⁹ Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπος ἐφύτευσε ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανοὺς· ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν· ¹¹ καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δούλον· οἱ δὲ κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν· ¹² καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον· ¹³ εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον σὲντραπήσονται· ¹⁴ ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία· ¹⁵ καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν· τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ¹⁶ ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις· ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· Μὴ γένοιτο· ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· Τί οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ¹⁸ πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμησεί αὐτόν· ¹⁹ καὶ ἐξήτησαν οἱ ἑραματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτούς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην·

²⁰ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινόμενους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος· ²¹ καὶ ἐπρωτήσαν αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ²² ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; ²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁴ Δεῖξατέ μοι δηνάριον· τίνας ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπαν· Καίσαρος· ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τοῖνον ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ· ²⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

‡ 20:2 λέγοντες πρὸς αὐτόν WH NA28] πρὸς αὐτόν λέγοντες RP; πρὸς αὐτόν Treg § 20:3 κάγω WH Treg NA28] + ἐνα RP * 20:6 ὁ λαὸς ἅπας WH Treg NA28] πᾶς ὁ λαὸς RP † 20:9 Ἄνθρωπος WH Treg NIV RP] + τις NA28 ‡ 20:10 καὶ WH Treg NA28] + ἐν RP § 20:10 δώσουσιν WH Treg NA28] δώσιν RP * 20:10 ἐξαπέστειλαν αὐτόν δείραντες WH NA28] δείραντες αὐτόν ἐξαπέστειλαν Treg RP † 20:11 ἕτερον πέμψαι WH Treg NA28] πέμψαι ἕτερον RP ‡ 20:12 τρίτον πέμψαι WH Treg NA28] πέμψαι τρίτον RP § 20:13 τοῦτον WH Treg NA28] + ἰδόντες RP * 20:14 ἀλλήλους WH Treg NA28] ἑαυτοὺς RP † 20:14 ἀποκτείνωμεν WH Treg NA28] δεῦτε ἀποκτείνωμεν RP ‡ 20:19 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς RP § 20:19 τὸν λαόν WH Treg NA28] – RP * 20:19 εἶπεν τὴν ... ταύτην WH Treg NA28] τὴν ... ταύτην εἶπεν RP † 20:20 ὥστε WH Treg NA28] εἰς τὸ RP ‡ 20:22 ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμῖν RP § 20:23 αὐτούς WH Treg NA28] + τί με πειράζετε RP * 20:24 Δεῖξατέ μοι WH Treg NA28] Ἐπιδείξατέ μοι RP † 20:24 ἀποκριθέντες Treg RP] οἱ WH NA28 ‡ 20:25 πρὸς αὐτούς Τοῖνον ἀπόδοτε WH Treg NA28] αὐτοῖς Ἀπόδοτε τοῖνον RP § 20:26 τοῦ WH] αὐτοῦ Treg NA28 RP

²⁷ Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἄντιλέγοντες* ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁸ λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἢ† ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· ³⁰ καὶ ὁ δευτέρος‡ ³¹ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν§ ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον· ³² ὕστερον ἔκαὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν*· ³³ ἢ γυνὴ οὖν ἐν τῇ† ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

³⁴ Καὶ‡ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται§ ³⁵ οἱ δὲ καταζωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται* ³⁶ τοῦ δὲ† γὰρ ἀποθάνειν ἔτι δύνανται, ἰσαγγελοὶ γὰρ εἰσὶν‡ καὶ υἱοὶ εἰσὶν θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραάμ· καὶ§ θεὸν Ἰσαὰκ ἔκαὶ* θεὸν Ἰακώβ· ³⁸ θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας· ⁴⁰ οὐκ ἐτι γὰρ† ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

⁴¹ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν εἶναι Δαυὶδ υἰόν‡; ⁴² αὐτὸς γὰρ§ Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Εἶπεν* κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ⁴⁴ Δαυὶδ οὖν αὐτὸν κύριον† καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἰός‡ ἔστιν;

⁴⁵ Ἀκούοντας δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς§ ⁴⁶ Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελούντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, ⁴⁷ οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χερῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερο κριμα.

21

¹ Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν* πλουσίους. ² εἶδεν δὲ τινὰ† χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο‡, ³ καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ αὕτη§ πλεῖον πάντων ἔβαλεν· ⁴ πάντες* γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα† αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἔπαντα‡ τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

* **20:27** ἀντιλέγοντες NA28 RP | λέγοντες WH Treg † **20:28** ἢ WH Treg NA28 | ἀποθάνῃ RP ‡ **20:30** ὁ δευτέρος WH Treg NA28 | ἔλαβεν ὁ δευτέρος τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος RP § **20:31** αὐτήν WH Treg NA28 | + ὡσαύτως RP * **20:32** καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NA28 | δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ RP † **20:33** ἢ γυνὴ οὖν ἐν τῇ WH NA28 | ἐν τῇ οὖν Treg RP ‡ **20:34** Καὶ WH Treg NA28 | + ἀποκριθεὶς RP § **20:34** γαμίσκονται WH Treg NA28 | ἐγαμίσκονται RP * **20:35** γαμίζονται WH Treg NA28 | ἐγαμίζονται RP † **20:36** οὐδὲ WH Treg NA28 | οὔτε RP ‡ **20:36** εἰσὶν WH Treg NA28 | + τοῦ RP § **20:37** [καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP * **20:37** [καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP † **20:40** γὰρ WH Treg NA28 | δὲ RP ‡ **20:41** εἶναι Δαυὶδ υἰόν WH NA28 | υἰόν Δαυὶδ εἶναι Treg RP § **20:42** αὐτὸς γὰρ WH NA28 | καὶ αὐτὸς Treg RP * **20:42** Εἶπεν WH Treg NA28 | + ὁ RP † **20:44** αὐτὸν κύριον WH Treg | κύριον αὐτὸν NA28 RP ‡ **20:44** αὐτοῦ υἰός WH Treg NA28 | υἰός αὐτοῦ RP § **20:45** μαθηταῖς WH Treg NIV | + αὐτοῦ RP NA28 * **21:1** εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν WH Treg NA28 | τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον RP † **21:2** τινα WH Treg NA28 | + καὶ RP ‡ **21:2** λεπτὰ δύο WH Treg NA28 | δύο λεπτὰ RP § **21:3** ἢ πτωχὴ αὕτη RP | αὕτη ἢ πτωχὴ WH Treg NA28 * **21:4** πάντες WH NA28 | ἅπαντες Treg RP † **21:4** δῶρα WH NA28 | + τοῦ θεοῦ Treg RP ‡ **21:4** πάντα WH Treg NA28 | ἅπαντα RP

⁵ Καί τινων λεγόντων περι τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται εἶπεν· ⁶ Ταῦτα ἂ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὅς οὐ καταλυθήσεται.

⁷ Ἐπρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· * Ἐγὼ εἰμι καί· Ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ ἴπορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. ¹⁰ τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι· καὶ κατὰ τόπους· λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ ἰσημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα * ἔσται.

¹² Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς ἄρχειρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους· ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· ¹³ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ Ἔτε * οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι, ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ἧ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν· ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων *, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, ¹⁷ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁸ καὶ ἕριξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁹ ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²⁰ Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων· Ἰερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. ²¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, ²² ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταὶ εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. ²³ οὐαὶ σταῖς ἐν γαστρὶ ἔχουσiais καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὄργη * τῷ λαῷ τούτῳ, ²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἰερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρη· οὐδ' πληρωθῶσιν Σκαιροὶ ἐθνῶν.

²⁵ Καὶ ἔσονται ἰσημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους· θαλάσσης καὶ σάλου, ²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

§ 21:6 λίθῳ Treg NA28 RP] + ὄδε WH * 21:8 λέγοντες WH NA28] + δεῖ Treg RP † 21:8 μὴ WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ 21:11 καὶ κατὰ τόπους WH Treg NA28] κατὰ τόπους καὶ RP § 21:11 λιμοὶ καὶ λοιμοὶ NA28 RP] λοιμοὶ καὶ λιμοὶ WH Treg * 21:11 σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα Treg RP] ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα WH NA28; σημεῖα μεγάλα ἀπ' οὐρανοῦ WH marg † 21:12 τὰς WH Treg NA28] - RP ‡ 21:12 ἀπαγομένους WH Treg NA28] ἀγομένους RP § 21:13 ἀποβήσεται WH NA28] + δε Treg RP * 21:14 ἔτε WH Treg NA28] ἔθεσε RP † 21:14 ἐν ταῖς καρδίαις WH Treg NA28] εἰς τὰς καρδίας RP ‡ 21:15 ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν WH Treg NA28] ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι RP § 21:15 ἅπαντες WH Treg NA28] πάντες RP * 21:16 ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων WH Treg NA28] συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν RP † 21:19 κτήσασθε NA28 RP] κτήσεσθε WH Treg ‡ 21:20 στρατοπέδων WH Treg NA28] + τὴν RP § 21:23 οὐαὶ WH Treg NA28] + δε RP * 21:23 ὄργη WH Treg NA28] + ἐν RP † 21:24 τὰ ἔθνη πάντα WH Treg NA28] πάντα τὰ ἔθνη RP ‡ 21:24 οὐ WH Treg NA28] - RP § 21:24 πληρωθῶσιν Treg NA28 RP] + καὶ ἔσονται WH * 21:25 ἔσονται WH Treg NA28] ἔσται RP † 21:25 ἤχους WH Treg NA28] ἡχοῦσης RP

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα· 30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἅψ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγύς τὸ θέρος ἐστίν· 31 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 32 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται. 33 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῆ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος* ἡ ἡμέρα ἐκείνη 35 ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ† ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. 36 ἀγρυπνεῖτε· δὲ* ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε Σέκφυγεῖν ταῦτα* πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν†, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠυλιζέτο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν· 38 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθιζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22

1 Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἢ λεγομένη Πάσχα. 2 καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσηλθὼν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰουδαν τὸν καλούμενον* Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· 4 καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν†. 5 καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. 6 καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς*.

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἣ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· 8 καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. 9 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν* 10 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδου εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν· εἰς ἣν† εἰσπορεύεται. 11 καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 12 κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγκαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. 13 ἀπελθόντες δὲ εὔρον καθὼς εἰρήκει* αὐτοῖς, καὶ ἠτόίμασαν τὸ πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ Σάδοστολοι σὺν αὐτῷ. 15 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμῶ ἐπεθύμισα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· 16 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι* οὐ μὴ φάγω αὐτὸ* ἕως ὅτου πληρωθῆ ἔν τῃ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 17 καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς*· 18 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ* γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ† ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. 19 καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Τοῦτο ἐστὶν τὸ σῶμά μου [τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν

‡ 21:33 παρελεύσονται WH Treg NA28] παρέλωσιν RP § 21:34 ὑμῶν αἱ καρδίαι NA28 RP] αἱ καρδίαι ὑμῶν WH Treg * 21:34 ἐπιστῆ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος WH Treg NA28] αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῆ RP † 21:35 ἐπεισελεύσεται γὰρ WH Treg NA28] γὰρ ἐπελεύσεται RP ‡ 21:36 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP § 21:36 κατισχύσητε WH Treg NA28] καταξιώθητε RP * 21:36 ταῦτα WH Treg NA28] - RP † 21:37 ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν WH NA28 RP] διδασκῶν ἐν τῷ ἱερῷ Treg * 22:3 καλούμενον WH Treg NA28] ἐπικαλούμενον RP † 22:4 αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν παραδῶ αὐτοῖς RP ‡ 22:6 ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου RP § 22:7 ἡ WH Treg NIV] ἐν ἡ RP NA28 * 22:9 ἐτοιμάσωμεν WH Treg NA28] ἐτοιμάσομεν RP † 22:10 εἰς ἦν WH Treg NA28] οὗ RP ‡ 22:13 εἰρήκει WH Treg NA28] εἶρκεν RP § 22:14 οἱ WH Treg NA28] + δώδεκα RP * 22:16 ὅτι WH NA28] + οὐκέτι Treg RP † 22:16 αὐτὸ WH Treg NA28] ἐξ αὐτοῦ RP ‡ 22:17 εἰς ἑαυτούς WH Treg NA28] ἑαυτοῖς RP § 22:18 οὐ WH Treg NIV] ὅτι οὐ RP NA28 * 22:18 νῦν ἀπὸ τοῦ WH Treg NA28] - RP † 22:18 οὐ WH Treg NA28] ὅτου RP

ἐμὴν ἀνάμνησιν. § 20 «καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως» μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἢ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον]. 21 πλὴν ἰδοὺ ἢ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης· 22 ὅτι ὁ υἱὸς μὲν * τοῦ ἀνθρώπου «κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται†, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδονται. 23 καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἔθνων κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν ἔγενεθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν· 27 τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι § ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, 30 ἵνα ἔσθητε* καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου†, καὶ «καθήσθε» ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλάς κρίνοντες § τοῦ Ἰσραήλ.

31 Σίμων * Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σιναῖσαι ὡς τὸν σίτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἢ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας ἑστήρισον† τοὺς ἀδελφούς σου. 33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 ὁ δὲ εἶπεν· Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσῃς § σήμερον ἀλέκτωρ ἔξω § τρίς ἐμὴ ἀπαρνήσῃ εἰδέναί *.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· Οὐθένος. 36 εἶπεν ἑδὲ αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων ἔτω πωλησάτω† τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἄγορασάτω § μάχαιραν. 37 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι * τοῦτο τὸ ἔγγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 οἱ δὲ εἶπαν· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὡδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰκανόν ἐστιν.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί· 40 γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. 41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπᾶσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολῆν, καὶ θεὸς τὰ γόνατα προσήυχετο 42 λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει ἑπαρένεγκε § τοῦτο τὸ ποτήριον* ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημα μου ἀλλὰ τὸ σὸν ἔσθω† 43 ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ'

‡ 22:19 19-20 τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ... ἐκχυννόμενον Treg NA28 RP] [WH] § 22:19 καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως Treg NA28 [WH]] ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον RP * 22:22 ὅτι ὁ υἱὸς μὲν WH Treg NA28] καὶ ὁ μὲν υἱὸς RP † 22:22 κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται WH Treg NA28] πορεύεται κατὰ τὸ ὠρισμένον RP ‡ 22:26 γινέσθω WH Treg NA28] γενέσθω RP § 22:27 ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι WH Treg NA28] εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν RP * 22:30 ἔσθητε WH Treg NA28] ἐσθήτε RP † 22:30 ἐν τῇ βασιλείᾳ μου WH Treg NA28] - RP ‡ 22:30 καθήσθε NA28 Treg] καθήσθε WH; καθίσεσθε RP § 22:30 τὰς ... φυλάς κρίνοντες WH NA28] κρίνοντες τὰς ... φυλάς Treg RP * 22:31 Σίμων WH NA28] εἶπεν δὲ ὁ κύριος Σίμων Treg RP † 22:32 στήρισον WH Treg NA28] στήριζον RP ‡ 22:34 φωνήσῃ WH Treg NA28] μὴ φωνήσῃ RP § 22:34 ἔξω WH Treg NA28] πρὶν ἢ RP * 22:34 με ἀπαρνήσῃ εἰδέναί WH Treg NA28] ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναί με RP † 22:36 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP ‡ 22:36 πωλησάτω WH Treg NA28] πωλήσῃ RP § 22:36 ἀγορασάτω WH Treg NA28] ἀγοράσει RP * 22:37 ὅτι WH Treg NA28] + ἔτι RP † 22:37 τὸ WH Treg NA28] τὰ RP ‡ 22:39 μαθηταί WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 22:42 ἐπαρένεγκε WH Treg NA28] ἐπαρενεγκεῖν RP * 22:42 τοῦτο τὸ ποτήριον WH Treg NA28] τὸ ποτήριον τοῦτο RP † 22:42 γινέσθω WH Treg NA28] γενέσθω RP

οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.†^{S*} 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήυχετο· ‘καὶ ἐγένετο’ ὁ ἰδῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.’ 45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν ‘κοιμωμένους αὐτούς† ἀπὸ τῆς λύπης, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.

47 Ἔτι[‡] αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἡγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. 48 Ἰησοῦς δέ^S εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδω; 49 ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν* Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; 50 καὶ ἐπάταξεν εἷς τῆς ἐξ αὐτῶν ‘τοῦ ἀρχιερέως τὸν δούλον† καὶ ἀφείλεν ‘τὸ οὖς αὐτοῦ[‡] τὸ δεξιόν. 51 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐὰτε ἕως τούτου· καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου^S δίασάτο αὐτόν. 52 εἶπεν ἰδὲ* Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ’ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ ληστήν ‘ἐξήλθατε† μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; 53 καθ’ ἡμέραν ὄντος μου μεθ’ ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ’ ἐμέ· ἀλλ’ αὕτη ἔστιν ὑμῶν[‡] ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον^S εἰς ‘τὴν οἰκίαν* τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. 55 Ἐπὶ αὐτῶν^S δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ ἔσκαθισάντων[‡] ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἡμέρας^S αὐτῶν. 56 ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν· 57 ὁ δὲ ἠρνήσατο* λέγων· Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι.† 58 καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη[‡] καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. 59 καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὄφρα μῖα ἄλλος τῆς διίσχυριζέτο λέγων· Ἐπ’ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ’ αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν· 60 εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὁ λέγεις, καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. 61 καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου^S τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι ἡμέρον* ἀπαρνήσῃ με τρίς. 62 καὶ ἐξελθὼν ἔξω[‡] ἔκλαυσεν πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν[‡] ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, 64 καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων^S λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε; 65 καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε* καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον† αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, 67 λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός,

‡ 22:43 43–44 ὡφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NA28 RP] [WH] § 22:43 ἀπ’ NA28 RP] ἀπὸ τοῦ [WH] Treg

* 22:43 καὶ ἐγένετο [WH] NA28] ἐγένετο δὲ Treg RP † 22:45 κοιμωμένους αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοὺς κοιμωμένους RP ‡ 22:47 Ἔτι WH Treg NA28] + δέ RP § 22:48 Ἰησοῦς δὲ WH Treg NA28] ὁ δὲ Ἰησοῦς RP * 22:49 εἶπαν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP † 22:50 τοῦ ἀρχιερέως τὸν δούλον WH Treg NA28] τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως RP ‡ 22:50 τὸ οὖς αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ τὸ οὖς RP § 22:51 ὠτίου WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 22:52 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP † 22:52 ἐξήλθατε WH Treg NA28] ἐξεληλύθατε RP ‡ 22:53 ἐστὶν ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν ἐστὶν RP § 22:54 εἰσήγαγον WH Treg NA28] + αὐτόν RP * 22:54 τὴν οἰκίαν WH Treg NA28] τὸν οἶκον RP † 22:55 περιψάντων WH Treg NA28] Ἀψάντων RP ‡ 22:55 συγκαθισάντων WH Treg NA28] + αὐτῶν RP § 22:55 μέσος WH Treg NA28] ἐν μέσῳ RP * 22:57 ἠρνήσατο WH Treg NA28] + αὐτόν RP † 22:57 Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι WH Treg NA28] Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν RP ‡ 22:58 ἔφη WH Treg NA28] εἶπεν RP § 22:61 λόγου Treg RP] ῥήματος WH NA28 * 22:61 σήμερον WH Treg NA28] – RP † 22:62 ἔξω WH Treg NA28] + ὁ Πέτρος RP ‡ 22:63 αὐτόν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν RP § 22:64 αὐτὸν ἐπηρώτων WH Treg NA28] αὐτὸν ἔτυπον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν RP * 22:66 τε WH Treg NA28] – RP † 22:66 ἀπήγαγον WH Treg NA28] ἀνήγαγον RP

εἶπον ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐάν ὑμῖν εἴπω οὐ μὴ πιστεύσητε· ⁶⁸ ἐάν ᾗδὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ᾗ ἀποκριθῆτε ^{§ 69} ἀπὸ τοῦ νῦν ᾗδὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ εἶπαν δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. ⁷¹ οἱ δὲ εἶπαν· Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν†; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23

¹ Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. ² ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὗραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ᾗμῶν* καὶ κωλύοντα ᾗ φόρους Καίσαρι† διδόναι ᾗ καὶ λέγοντα ᾗ αὐτὸν ἄριστον βασιλέα εἶναι. ³ ὁ δὲ Πιλάτος ᾗ ᾗρώτησεν* αὐτὸν λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις. ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ⁵ οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασειεὶ τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ᾗ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

⁶ Πιλάτος δὲ ᾗ ἀκούσας* ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἀνθρωπος Γαλιλαίος ἐστίν, ⁷ καὶ ἐπιγινούς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῦταις ταῖς ἡμέραις. ⁸ ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν, ᾗ γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων [§] ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν* περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ⁹ ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ¹⁰ εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ᾗ καὶ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας ᾗ περιβαλὼν* ἐσθήτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. ¹² ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος [§] ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ᾗ αὐτούς*.

¹³ Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἀνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας ᾗ οὐθὲν† εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὡν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης, ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς*· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστίν πεπραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ᾗ ἀπολύσω [§]

¹⁸ ᾗ Ἀνέκραγον* δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἴρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν ᾗ Βαραββᾶν. ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον ᾗ βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ*. ²⁰ πάλιν ᾗδὲ [§] Πιλάτος ᾗ προσεφώνησεν, θέλων ἀπολύσαι

† 22:68 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP § 22:68 ἀποκριθῆτε WH NA28] μοι ἢ ἀπολύσητε Treg RP

* 22:69 δὲ WH Treg NA28] - RP † 22:71 ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν WH Treg NA28] χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας RP * 23:2 ἡμῶν WH Treg NA28] - RP † 23:2 φόρους Καίσαρι WH Treg NA28] Καίσαρι

φόρους RP † 23:2 καὶ WH Treg NA28] - RP § 23:2 αὐτὸν WH] εἰ αὐτὸν Treg NA28 RP * 23:3 ᾗρώτησεν WH Treg NA28] ἐπηρώτησεν RP † 23:5 καὶ WH Treg NA28] - RP † 23:6 ἀκούσας WH NA28] + Γαλιλαίαν Treg RP § 23:8 ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων WH Treg NA28] θέλων ἐξ ἱκανοῦ

RP * 23:8 ἀκούειν WH Treg NA28] + πολλὰ RP † 23:11 καὶ NA28] - WH Treg RP † 23:11 περιβαλὼν WH NA28] αὐτὸν Treg RP § 23:12 Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος WH Treg NA28] Πιλάτος

καὶ ὁ Ἡρώδης RP * 23:12 αὐτοῦς WH] αὐτοῦς Treg NA28; εἰ αὐτοῦς RP † 23:14 οὐθὲν WH Treg NA28] οὐδὲν RP † 23:15 ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς WH NA28] ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν

Treg RP § 23:16 ἀπολύσω WH Treg NA28] + 17 Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἓνα. RP * 23:18 Ἀνέκραγον WH Treg NA28] Ἀνέκραξαν RP † 23:18 τὸν WH Treg NA28] - RP † 23:19

βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ WH Treg NA28] βεβλημένος εἰς φυλακὴν RP § 23:20 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP

τὸν Ἰησοῦν.* 21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· Σταύρου σταύρου† αὐτόν. 22 ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν‡ 24· καὶ ὁ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. 25 ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον· εἰς* φυλακὴν ὃν ἵπουντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Ἰσμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον† ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. 27 Ἦκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν· αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. 28 στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτάς· ὁ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἐαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, 29 ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάρια αἱ* στεῖραι καὶ αἱ κοιλίαὶ αἱ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν† 30 τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς. 31 ὅτι εἰ ἐν τῷ ὕγρῳ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι· κακοῦργοι δύο ὁ ὁ σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. 33 καὶ ὅτε ἦλθον* ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν καὶ τοὺς κακοῦργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. 34 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν†· διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους‡ 35 καὶ εἰστήκη ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμκλήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες ὁ ὁ λέγοντες· Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἐκλεκτός.* 36 ἐνέπαιξαν† δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος* προσφέροντες αὐτῷ 37 καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. 38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ὁ ὁ εἰπὼν· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος†

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακοῦργων ἐβλασφήμη αὐτόν λέγων‡ Ὁ οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτόν καὶ ἡμᾶς. 40 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη*· Οὐδὲ φοβῆ ἢ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. 42 καὶ ἔλεγεν† Ἰησοῦ, μήσηθητί μου* ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ ὁ σου. 43 καὶ εἶπεν αὐτῷ* Ἀμὴν· σοὶ λέγω† σὴ ἡμέρον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

* 23:20 προσεφώνησεν Treg RP] + αὐτοῖς WH NA28 † 23:21 Σταύρου σταύρου WH Treg NA28] Σταύρωσον σταύρωσον RP ‡ 23:23 αὐτῶν WH NA28] + καὶ τῶν ἀρχιερέων Treg RP § 23:24 καὶ WH Treg NA28] ὁ δὲ RP * 23:25 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 23:26 Ἰσμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον WH Treg NA28] Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου RP ‡ 23:27 αἱ WH Treg NA28] + καὶ RP § 23:28 ὁ NA28 RP] - WH Treg * 23:29 αἱ WH Treg NA28] - RP † 23:29 ἔθρεψαν WH Treg NA28] ἐθῆλασαν RP ‡ 23:31 τῷ Treg NA28 RP] - WH § 23:32 κακοῦργοι δύο WH NA28] δύο κακοῦργοι Treg RP * 23:33 ἦλθον WH Treg NA28] ἀπῆλθον RP † 23:34 ὁ δὲ ... ποιοῦσιν Treg NA28 RP] [WH] ‡ 23:34 κλήρους NA28] κλήρων WH Treg RP § 23:35 ἄρχοντες WH Treg NA28] + σὺν αὐτοῖς RP * 23:35 τοῦ θεοῦ ὁ WH NA28] ὁ τοῦ θεοῦ Treg RP † 23:36 ἐνέπαιξαν WH NA28] ἐνέπαιζον Treg RP ‡ 23:36 ὄξος WH Treg NA28] καὶ ὄξος RP § 23:38 ἐπιγραφὴ WH NA28] + ἐπιγεγραμμένη Treg; + γεγραμμένη RP * 23:38 αὐτῷ WH Treg NA28] + γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς οὗτός ἐστιν RP † 23:38 οὗτος WH Treg NA28] - RP ‡ 23:39 λέγων Treg NA28 RP] - WH § 23:39 Οὐχὶ WH Treg NA28] Εἰ RP * 23:40 ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη WH Treg NA28] ἐπετίμα αὐτῷ λέγων RP † 23:42 ἔλεγεν WH Treg NA28] + τῷ RP ‡ 23:42 μου WH Treg NA28] + κύριε RP § 23:42 ἐν τῇ βασιλείᾳ Treg RP] εἰς τὴν βασιλείαν WH NA28 * 23:43 αὐτῷ WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP † 23:43 σοὶ λέγω WH Treg NA28] λέγω σοὶ RP

44 Καὶ ἦν ῥῆθι δὴ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης 45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος*, ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 καὶ φωνήσας φωνῆ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθειμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἴδων δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γινόμενον ἐδόξαζεν* τὸν θεὸν λέγων· Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. 48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγενομένοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. 49 εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῶ μακρόθεν* καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ βουλευτῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος— 51 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν— ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, 52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, 53 καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνηματί λαξευτῷ οὐ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐπὼ* κείμενος. 54 καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. § 55 κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῶ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, 56 ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα.

Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἠσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν,

24

1 τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνημα ἦλθον* φέρουσαι ἅ ἠτοίμασαν ἀρώματα 2 εὔρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, 3 εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὔρον τὸ σῶμα § 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι* αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούση*. 5 ἐμβόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν εἶπαν πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη. μνησθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, § 7 λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ* παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, 9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. 10 ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς· ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. 11 καὶ

‡ 23:44 Καὶ ἦν WH Treg NA28] ἦν δὲ RP § 23:44 ῥῆθι WH Treg NA28] - RP * 23:45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος WH NA28] καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ Treg RP † 23:45 δὲ WH NA28] - Treg RP ‡ 23:46 παρατίθειμαι WH Treg NA28] παραθήσομαι RP § 23:46 τοῦτο δὲ WH Treg NA28] καὶ ταῦτα RP * 23:47 ἐδόξαζεν WH Treg NA28] ἐδόξασεν RP † 23:48 θεωρήσαντες WH Treg NA28] θεωροῦντες RP ‡ 23:48 τύπτοντες WH Treg NA28] + εαυτῶν RP § 23:49 αὐτῶ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP * 23:49 μακρόθεν Treg RP] ἀπο μακρόθεν WH NA28 † 23:49 συνακολουθοῦσαι WH Treg NA28] συνακολουθήσασαι RP ‡ 23:50 ἀνὴρ WH Treg RP] καὶ ἀνὴρ NA28 § 23:51 προσεδέχετο WH Treg NA28] καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς RP * 23:53 καθελὼν WH Treg NA28] + αὐτὸ RP † 23:53 αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸ NIV RP ‡ 23:53 οὐδεὶς οὐπὼ WH Treg NA28] οὐδέπω οὐδεὶς RP § 23:54 παρασκευῆς καὶ WH Treg NA28] Παρασκευῆ RP * 23:55 αἱ WH Treg NA28] - RP † 23:55 ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῶ WH NA28] αὐτῶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας Treg RP * 24:1 ἐπὶ τὸ μνημα ἦλθον WH NA28] ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημα Treg RP † 24:1 ἀρώματα WH Treg NA28] + καὶ τινες σὺν αὐταῖς RP ‡ 24:3 εἰσελθοῦσαι δὲ WH Treg NA28] καὶ εἰσελθοῦσαι RP § 24:3 σῶμα WH] + τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NA28 RP * 24:4 ἀπορεῖσθαι WH Treg NA28] διαπορεῖσθαι RP † 24:4 ἐσθῆτι ἀστραπτούση WH Treg NA28] ἐσθήσειν ἀστραπτούσας RP ‡ 24:5 τὰ πρόσωπα WH Treg NA28] τὸ πρόσωπον RP § 24:6 οὐκ ἔστιν ὧδε ἀλλὰ ἠγέρθη Treg NA28 RP] [WH] * 24:7 τὸν ... ἀνθρώπου ὅτι δεῖ WH Treg NA28] ὅτι δεῖ τὸν ... ἀνθρώπου RP † 24:10 ἡ WH Treg NA28] - RP ‡ 24:10 ἔλεγον WH Treg NA28] αἱ

ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα^S καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹² Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ῥήματα μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός^{*†‡}

¹³ Καὶ ἰδὼν δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι^S εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίου ἐξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ἧ ὄνομα Ἐμμαοῦς, ¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὄμιλεϊν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ αὐτὸς^{*} Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορευέτο αὐτοῖς, ¹⁶ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. ¹⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὐκ ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν[†] κυθρωποί. ¹⁸ ἀποκριθεὶς δὲ εἰς ὄνοματι[‡] Κλεοπᾶς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλήμ καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ^S ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφητικῆς δυνατῆς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ²⁰ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ γε καὶ^{*} σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει[†] ἄφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναί[‡] ἐπὶ τὸ μνημεῖον ²³ καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὄπτασίαν ἀγγέλων ἐώρακεναι, οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. ²⁴ καὶ^S ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦναι ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν^{*} αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ[†]

²⁸ Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο[‡] πορρώτερον^S πορεύεσθαι. ²⁹ καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἡ[†] ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς. ³⁰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς· ³¹ αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν[†] ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διηνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ εὔρον ἡθροισμένους^S τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος^{*} καὶ ὤφθη Σίμωνι. ³⁵ καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ

^S **24:11** ταῦτα WH Treg NA28] αὐτῶν RP * **24:12** Ὁ δὲ ... τὸ γεγονός Treg NA28 RP] [[WH]

[†] **24:12** ὀθόνια [[WH] Treg NA28] + κείμενα RP ‡ **24:12** αὐτόν [[WH]] αὐτόν Treg; ἑαυτόν NA28 RP

^S **24:13** ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι WH NA28] ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Treg RP

* **24:15** αὐτὸς WH Treg NA28] + ὁ RP † **24:17** ἐστάθησαν WH Treg NA28] ἔστε RP ‡ **24:18** εἰς

ὄνοματι WH Treg NA28] εἰς ἐξ αὐτῶν ὄνοματι NIV; ὁ εἰς ᾧ ὄνομα RP ^S **24:19** Ναζαρηνοῦ WH Treg

NA28] Ναζωραίου RP * **24:21** καὶ WH Treg NA28] - RP † **24:21** ἄγει WH NA28] + σήμερον Treg

RP ‡ **24:22** ὀρθριναὶ WH Treg NA28] ὄρθρια RP ^S **24:24** καὶ NA28 RP] - WH Treg * **24:27**

διερμήνευσεν WH Treg NA28] διημήνευεν RP † **24:27** ἑαυτοῦ WH NA28 RP] αὐτοῦ Treg ‡ **24:28**

προσεποιήσατο WH Treg NA28] προσεποιεῖτο RP ^S **24:28** πορρώτερον WH Treg NA28] πορρωτέρω

RP * **24:29** ἤδη WH Treg NA28] - RP † **24:32** ἐν ἡμῖν Treg NA28 RP] - WH ‡ **24:32** ὡς WH

Treg NA28] καὶ ὡς RP ^S **24:33** ἡθροισμένους WH Treg NA28] συνηθροισμένους RP * **24:34** ὄντως

ἠγέρθη ὁ κύριος WH Treg NA28] ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως RP

ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων ἑαυτοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν[‡] ³⁷ πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμβροτοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουνσιν ἐν τῇ καρδίᾳ[§] ὑμῶν; ³⁹ ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός*. ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ [καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.]^{†‡} ⁴¹ ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· Ἔχετε τὴν βρώσιμον ἐνθάδε; ⁴² οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὅπου ἔμερος[§] ⁴³ καὶ λαβῶν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

⁴⁴ Εἶπεν δὲ ἑπὶ αὐτούς*. Οὗτοι οἱ λόγοι ἑμοῦ[†] οὐκ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὡν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως ἑκατό[‡] προφηταῖς καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. ⁴⁵ τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως ἑγέγραπται[§] παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ* κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ἑκατό ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη— ἑκατό[†] ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ⁴⁸ ὑμεῖς ἑκατό[‡] μάρτυρες τούτων. ⁴⁹ καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἑκατό[§] ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει* ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἑκατό ἕψους δύναμιν[†].

⁵⁰ Ἐξήγαγεν δὲ αὐτούς ἑκατό[‡] πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν [καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν*]. ⁵² καὶ αὐτοὶ [προσκυνήσαντες αὐτὸν[†]] ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ⁵³ καὶ ἦσαν διὰ παντός ἐν τῷ ἱερῷ ἑκατό[‡] εὐλογοῦντες[§] τὸν θεόν[§] ἑκατό[‡] ἑκατό[‡] / book

† **24:36** αὐτὸς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP ‡ **24:36** αὐτῶν WH] + καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνη ὑμῖν Treg NA28 RP § **24:38** τῇ καρδίᾳ WH Treg NA28] ταῖς καρδίαις RP * **24:39** ἐγὼ εἰμι αὐτός WH Treg NA28] αὐτὸς ἐγὼ εἰμι RP † **24:40** καὶ τοῦτο ... τοὺς πόδας Treg NA28 RP] [WH] ‡ **24:40** ἔδειξεν [WH] Treg NA28] ἐπέδειξεν RP § **24:42** μέρος WH NA28] + καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου Treg RP * **24:44** πρὸς αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP † **24:44** μου WH Treg NA28] – RP ‡ **24:44** καὶ RP] + τοῖς WH Treg NA28 § **24:46** ἑγέγραπται WH Treg NA28] + καὶ οὕτως ἔδει RP * **24:47** καὶ Treg NIV RP] εἰς WH NA28 † **24:47** ἑκατό[‡] ἀπὸ Ἱερουσαλήμ WH Treg NA28] ἑκατό[‡] ἀπὸ Ἱερουσαλήμ RP ‡ **24:48** ἐστε Treg] – WH NA28; δὲ ἐστε RP § **24:49** ἑκατό[‡] ἐπαγγελίαν WH Treg] ἀποπέλλω NA28 RP * **24:49** πόλει WH Treg NA28] + Ἱερουσαλήμ RP † **24:49** ἐξ ἕψους δύναμιν WH Treg NA28] δύναμιν ἐξ ἕψους RP ‡ **24:50** ἕως WH Treg NIV] ἕως ἕως RP NA28 § **24:50** πρὸς WH Treg NA28] εἰς RP * **24:51** καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν Treg NA28 RP] [WH] † **24:52** προσκυνήσαντες αὐτὸν Treg NA28 RP] [WH] ‡ **24:53** εὐλογοῦντες WH NA28] αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες Treg RP § **24:53** θεόν WH Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὃ γέγονεν ⁴ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. ⁷ οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

¹⁰ Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγενήθησαν.

¹⁴ Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἔθεσάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον*· Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. ¹⁷ ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. ¹⁸ θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· μονογενὴς θεός † ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

¹⁹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὠμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ* ὁ χριστός. ²¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; σὺ Ἥλιος εἶ; καὶ λέγει· Οὐκ εἰμὶ. Ὁ προφήτης εἶ σὺ; καὶ ἀπεκρίθη· Οὐ. ²² εἶπαν οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισὶν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

²⁴ Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. ²⁵ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός· οὐδὲ Ἥλιος οὐδὲ † ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος* ὑμῶν ἔστηκεν † ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ²⁷ ὁ ὀπίσω μου ἔρχόμενος † οὐ* οὐκ εἰμὶ* ἄξιός ἐστιν ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων.

²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὃ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ οὗτός ἐστιν ὃν ὑπερ* οὐ ἐγὼ εἶπον· Ὅπισω

* **1:15** ὃν εἶπον Treg NA28 RP] ὃ εἰπὼν WH † **1:16** ὅτι WH Treg NA28] καὶ RP ‡ **1:18** μονογενὴς θεός WH Treg NA28] ὃ μονογενὴς υἱός RP § **1:19** ἀπέστειλαν NIV RP] + πρὸς αὐτόν WH Treg NA28

* **1:20** Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ WH Treg NA28] οὐκ εἰμὶ ἐγὼ RP † **1:21** σὺ Ἥλιος εἶ WH Treg NA28] Ἥλιος εἶ σὺ RP ‡ **1:24** Καὶ WH Treg NA28] + οἱ RP § **1:25** οὐδὲ ... οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε ... οὔτε RP

* **1:26** μέσος WH Treg NA28] + δὲ NIV RP † **1:26** ἔστηκεν NA28 RP] στήκει WH Treg ‡ **1:27** ὃ Treg NA28] - WH; αὐτός ἐστίν ὃ RP § **1:27** ἐρχόμενος WH Treg NA28] + ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν RP

* **1:27** οὐκ εἰμὶ Holmes WH marg] οὐκ εἰμὶ ἐγὼ WH Treg NA28; ἐγὼ οὐκ εἰμὶ RP † **1:28** ὃ WH Treg NA28] - RP ‡ **1:30** ὑπερ WH Treg NA28] περὶ RP

μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἴνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐν ὕδατι βαπτίζων. ³² καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς* περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ ἐπέμφας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ κἀγὼ εἶδον αὐτόν, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἑκλεκτός† τοῦ Θεοῦ.

³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστίκει ἁ* Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. ³⁷ καὶ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ ὁ ἑκλεκτός† λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββὶ (ὃ λέγεται ἁ* μεθερμηνευόμενον Διδάσκαλε), ποῦ μένεις; ³⁹ λέγει αὐτοῖς· Ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθον οὖν† καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. ⁴⁰ ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴¹ εὕρισκε οὗτος ἁ* πρῶτον† τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· Εὕρηκαμεν τὸν Μεσσίαν (ὃ ἐστιν μεθερμηνευόμενον χριστός). ⁴² ἦγαγεν ὁ αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου* σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος).

⁴³ Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ εὕρισκε Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀκολουθεῖ μοι. ⁴⁴ ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαιᾶ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. ⁴⁵ εὕρισκε Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηταὶ εὕρηκαμεν, Ἰησοῦν† υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τὸ ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ἁ* Φίλιππος· Ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴⁷ εἶδεν ἁ* Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁸ λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ· Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἰδόν σε. ⁴⁹ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναὴλ*· Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ† τοῦ Ἰσραὴλ. ⁵⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἶπόν σοι ἁ* εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς πιστεύεις; μεῖζω τούτων ὄψησῃ ⁵¹ καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν* ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγῆκα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2

¹ Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ* γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. ⁴ καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐκ ἔχει ἡ ὥρα μου. ⁵ λέγει ἡ

§ 1:31 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP * 1:32 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP † 1:34 ἐκλεκτός Holmes WH marg] υἱὸς WH Treg NA28 RP ‡ 1:35 ὁ NA28 RP] - WH Treg § 1:37 οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ RP * 1:38 μεθερμηνευόμενον WH Treg NA28] ἐρμηνευόμενον RP † 1:39 ὄψεσθε. ἦλθον οὖν WH Treg NA28] ἴδετε. ἦλθαν RP ‡ 1:41 πρῶτον WH Treg NA28] πρῶτος RP § 1:42 ἦγαγεν WH Treg NA28] καὶ ἦγαγεν RP * 1:42 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωᾶ RP † 1:45 Ἰησοῦν WH NA28] + τὸν Treg RP ‡ 1:46 ὁ WH Treg NA28] - RP § 1:47 ὁ RP NA28] - WH Treg * 1:49 αὐτῷ Ναθαναὴλ WH Treg NA28] Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ RP † 1:49 βασιλεὺς εἶ WH Treg NA28] εἶ ὁ βασιλεὺς RP ‡ 1:50 ὅτι WH Treg NA28] - RP § 1:50 ὄψη WH Treg NA28] ὄψεῖ RP * 1:51 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἀπ' ἄρτι RP * 2:1 ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ WH NA28 RP] τρίτῃ ἡμέρᾳ Treg † 2:4 καὶ WH Treg NA28] - RP

μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὁο τι[‡] ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. ⁶ ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθινα ὑδρίαί[§] ἕξ ἑκάτῃ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι*, χωροῦσαι ἀνά μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτάς ἕως ἄνω. ⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· οἱ δὲ[†] ἤνεγκαν. ⁹ ὧς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντηλκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν ἡμεθυσθῶσιν[‡] τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ ταύτην ἐποίησεν Ἰαρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανά τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφάνέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοί* καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹³ Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς καὶ τοὺς κερματιστάς καθημένους, ¹⁵ καὶ ποιήσας φραγέλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα[†] καὶ τὰς τραπέζας ἄνεστρεψε[‡] ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ ἐμνήθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. ¹⁸ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσεράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν* εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ αὐτὸς δὲ[†] Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν[‡] αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα* ποιεῖν ἂ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἢ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἄπεκρίθη[†] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ[‡] Νικόδημος· Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆαι γέρω ὢν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ ἄπεκρίθη[§] Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ

[‡] 2:5 Ὁο τι Treg NA28 RP] Ὅτι WH § 2:6 λίθινα ὑδρίαί WH Treg NA28] ὑδρίαί λίθινα RP
* 2:6 κατὰ ... Ἰουδαίων κείμεναι WH Treg NA28] κείμεναι κατὰ ... Ἰουδαίων RP † 2:8 οἱ δὲ WH Treg NA28] καὶ RP ‡ 2:10 μεθυσθῶσιν WH NA28] + τότε Treg RP § 2:11 ἐποίησεν WH Treg NA28] + τὴν RP * 2:12 ἀδελφοί WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP † 2:15 τὰ κέρματα WH Treg] τὸ κέρμα NA28 RP ‡ 2:15 ἀνεστρεψεν Treg RP] ἀνέτρεψεν WH NA28 § 2:17 ἐμνήθησαν WH Treg NA28] + δὲ RP * 2:22 ὃν WH Treg NA28] ὃ RP † 2:24 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 2:24 αὐτὸν WH] αὐτὸν Treg NA28; ἑαυτὸν RP * 3:2 δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα WH Treg NA28] ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται RP † 3:3 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 3:4 ὁ WH NA28 RP] - Treg § 3:5 ἀπεκρίθη NA28 RP] + ὁ WH Treg

τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνευμά ἐστιν. ⁷ μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ⁹ ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ ὕδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου* ¹⁴ καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθηνα δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἔν αὐτῷ† ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

¹⁶ Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν ἑαυτῶν† τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλὰ ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν ἑαυτῶν‡ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δ'ε* μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ† τὰ ἔργα. ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλαίμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο· ²⁴ οὐπὼ γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάννης.

²⁵ Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί, ὅς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὧ σοῦ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲ ἐν* ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς ἄνθρωποι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον‡ Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

³¹ Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ³² ὁ‡ εἶώρακεν καὶ ἤκουσεν τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου ἰδίδωσιν* τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν

* **3:13** ἀνθρώπου WH NA28] + ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP † **3:15** ἐν αὐτῷ WH Treg NA28] εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' RP ‡ **3:16** υἱὸν WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP § **3:17** υἱὸν WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP * **3:18** δὲ Treg NA28 RP] - WH † **3:19** αὐτῶν πονηρὰ WH Treg NA28] πονηρὰ αὐτῶν RP ‡ **3:23** ὁ WH NA28] - Treg RP § **3:24** ὁ Treg NA28 RP] - WH * **3:27** οὐδὲ ἐν NA28] οὐδὲν WH Treg RP † **3:28** μοι WH Treg NA28] - RP ‡ **3:28** εἶπον Treg RP] + ἐγὼ WH; + ὅτι NA28 § **3:32** ὁ WH Treg NA28] καὶ ὁ RP * **3:34** δίδωσιν WH NA28] + ὁ θεὸς Treg RP

υιόν, και πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

4

¹ Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς* ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ και βαπτίζει ἢ Ἰωάννης—² καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ—³ ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν και ἀπῆλθεν ἑπάλιν† εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. ⁵ ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ † τῷ † Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. ⁷ Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πεῖν· ⁸ οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. ⁹ λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὦν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης*· οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς και εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾗδεις τὴν ὁδωρὰν τοῦ θεοῦ και τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾗτησας αὐτὸν και ἔδωκεν ἄν σου ὕδωρ ζῶν. ¹¹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις και τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ και αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν και οἱ υἱοὶ αὐτοῦ και τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ¹³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς και εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψῆσει πάντιν. ¹⁴ ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει* εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τούτου τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ἑνθάδε ἀντλεῖν.

¹⁶ λέγει αὐτῇ* Ὑπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου† και ἔλθε ἐνθάδε. ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ και εἶπεν αὐτῷ· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω. ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, και νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τούτο ἀληθὲς εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· και ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Πίστευσέ μοι, γυναῖκα*, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστὶν. ²³ ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα και νῦν ἐστὶν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνητὰ προσκυνήσουσιν τῷ πατρί ἐν πνεύματι και ἀληθείᾳ, και γὰρ ὁ πατὴρ τοιοῦτους ζητεῖ τοὺς προσκυνούντας αὐτόν. ²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, και τοὺς προσκυνούντας αὐτὸν ἐν πνεύματι και ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ²⁵ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα† ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

²⁷ και ἐπὶ τούτῳ ἤλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, και ἑθαύμαζον* ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μὲντοι εἶπεν· Τί ζητεῖς; ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὕδριαν αὐτῆς ἡ γυνὴ και ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν και λέγει τοῖς ἀνθρώποις· ²⁹ δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς

* **4:1** Ἰησοῦς NA28] κύριος WH Treg NIV RP † **4:3** πάλιν WH Treg NA28] - RP ‡ **4:5** τῷ WH NA28] - Treg RP § **4:6** ὡς WH Treg NA28] ὡσει RP * **4:9** γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης WH Treg NA28] οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος RP † **4:11** ἡ γυνή Treg NA28 RP] - WH ‡ **4:14** διψήσει WH Treg NA28] διψήση RP § **4:15** διέρχωμαι WH NA28] ἔρχομαι Treg; ἔρχομαι RP * **4:16** αὐτῇ WH NA28] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP † **4:16** τὸν ἄνδρα σου Treg NA28 RP] σου τὸν ἄνδρα WH ‡ **4:17** αὐτῷ WH NA28] - Treg RP § **4:20** προσκυνεῖν δεῖ WH Treg NA28] δεῖ προσκυνεῖν RP * **4:21** Πίστευσέ μοι, γυναῖκα WH Treg NA28] Γύναι,πίστευέ μοι RP † **4:25** ἅπαντα WH Treg NA28] πάντα RP ‡ **4:27** ἑθαύμαζον WH Treg NA28] ἐθαύμασαν RP

εἶπέ μοι πάντα ᾧσα[§]ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

³¹ Ἐν^{*} τῷ μεταξύ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ῥαββί, φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μή τις ἦνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρώμα ἐστὶν ἵνα ᾧποιῇ[†]τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἐτι τετραμήνους ἐστὶν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τούτους ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν· ἦδη ³⁶ ῥο[‡]θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα[§] ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἔστιν^{*} ἀληθινὸς ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων· ³⁸ ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ᾧ[†]ποίησα. ⁴⁰ ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαριταί, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστευόμεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου[‡].

⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθον ἑκεῖθεν[§]εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ⁴⁴ αὐτὸς γὰρ^{*} Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ᾧσα[†]ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

⁴⁶ Ἦλθεν οὖν πάλιν[‡]εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ. ⁴⁷ οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα[§]σῖνα καταβῆ καὶ ἰάσθαι αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἥμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σιμεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱὸς σου ζῆ. Ἐπίστευσεν^{*} ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ[†]εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπήντησαν[‡]αὐτῷ[§]λέγοντες ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ^{*}ζῆ. ⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν[†] ἐν ἧ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν[‡] αὐτῷ ὅτι Ἐχθὲς[§]ὡραν ἐβδόμην ἀφήκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ⁵³ ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι^{*} ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐν ἧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς[†] Ὁ υἱὸς σου ζῆ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ τοῦτο ᾧ[‡]πάλιν δευτέρον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

§ 4:29 ὅσα Treg NA28 RP] ἄ WH * 4:31 Ἐν WH Treg NA28] + δὲ RP † 4:34 ποιῆσω WH Treg NA28] ποιῶ RP ‡ 4:36 ὁ WH Treg NA28] καὶ ὁ RP § 4:36 ἵνα WH Treg NA28] + καὶ RP * 4:37 ἐστὶν WH Treg NA28] + ὁ RP † 4:39 ἄ WH Treg NA28] ὅσα RP ‡ 4:42 κόσμου WH Treg NA28] + ὁ χριστός RP § 4:43 ἐκεῖθεν WH Treg NA28] + καὶ ἀπῆλθεν RP * 4:44 γὰρ WH Treg NA28] + ὁ RP † 4:45 ὅσα WH Treg NA28] ἄ RP ‡ 4:46 πάλιν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 4:47 ἠρώτα WH Treg NA28] + αὐτὸν RP * 4:50 ἐπίστευσεν WH Treg NA28] καὶ ἐπίστευσεν RP † 4:50 ὃν WH Treg NA28] ᾧ RP ‡ 4:51 ὑπήντησαν WH Treg NA28] ἀπήντησαν RP § 4:51 αὐτῷ WH NA28] + καὶ ἀπήγγειλαν Treg RP * 4:51 αὐτοῦ WH Treg NA28] σου RP † 4:52 τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν WH Treg NA28] παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν RP ‡ 4:52 εἶπαν οὖν WH Treg NA28] καὶ εἶπον RP § 4:52 Ἐχθὲς WH Treg NA28] χθὲς RP * 4:53 ὅτι WH] + ἐν Treg NA28 RP † 4:53 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + ὅτι RP ‡ 4:54 δὲ WH Treg NA28] – RP

5

1 Μετὰ ταῦτα ἦν* ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη† Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. 2 ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ ἡ ἐπιλεγομένη Ἐβραϊστὶ Βηθεσδά‡ πέντε στοὰς ἔχουσα· 3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος§ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν* 5 ἢν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα† ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ‡ 6 τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνούς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν παραχθῆ τὸ ὕδωρ βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. 8 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειρε§ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. 9 καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 10 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, καὶ* οὐκ ἔξεστὶν σοι ἄραι τὸν κράβαττον† 11 ὃς δὲ‡ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. 12 ἠρώτησαν οὖν§ αὐτόν· Τίς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι· Ἄρον* καὶ περιπάτει; 13 ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστὶν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. 14 μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοι† τὶ γένηται. 15 ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν‡ τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. 16 καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν§ ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. 17 ὁ δὲ* ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατὴρ μου ἔως ἄρτι ἐργάζεται καγὼ ἐργάζομαι. 18 διὰ τοῦτο οὖν μάλλον ἐξήκουσεν αὐτὸν ὁ Ἰουδαῖος ἀποκτεῖναι ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἐαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. 19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγε† αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ἑάν‡ μὴ τὴ βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῆ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. 20 ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. 21 ὡςπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὗς θέλει ζωοποιεῖ. 22 οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, 23 ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. 24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. 25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν§ τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες* ζήσουσιν· 26 ὡςπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν† ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· 27 καὶ

* 5:1 ἦν WH Treg NA28] + ἡ RP † 5:1 ἀνέβη WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 5:2 Βηθεσδά Treg NIV RP] Βηθζαθά WH NA28 § 5:3 πλῆθος WH Treg NA28] + πολὺ RP * 5:3 ξηρῶν WH Treg NA28] + ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. 4 ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβηκεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασεν τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιῆς ἐγένετο, ᾧ δήποτε κατέεχετο νοσήματι. RP † 5:5 τριάκοντα Treg RP] + καὶ WH NA28 ‡ 5:5 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP § 5:8 Ἐγειρε WH Treg NA28] Ἐγειραι RP * 5:10 καὶ WH Treg NA28] - RP † 5:10 κράβαττον WH Treg RP] + σου NA28 ‡ 5:11 ὃς δὲ WH Treg] ὁ δὲ NA28; - RP § 5:12 οὖν Treg RP] - WH NA28 * 5:12 Ἄρον WH NA28] + τὸν κράβαττόν σου Treg RP † 5:14 σοὶ τι WH Treg NA28] τί σοι RP ‡ 5:15 ἀνήγγειλεν Treg NA28 RP] εἶπεν WH § 5:16 οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐξήκουσεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι RP * 5:17 δὲ WH] + Ἰησοῦς Treg NA28 RP † 5:19 ἔλεγε WH NA28] εἶπεν Treg RP ‡ 5:19 ἐὰν Treg NA28 RP] ἂν WH § 5:25 ἀκούσουσιν WH Treg NA28] ἀκούονται RP * 5:25 ζήσουσιν WH Treg NA28] ζήσονται RP † 5:26 καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν WH Treg NA28] ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ RP

ἐξουσίαν ἔδωκεν ἑαυτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν ἡ φωνῆς αὐτοῦ ²⁹ καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἄπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· ³¹ Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἐστὶν ἀληθής· ³² ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ ὑμεῖς ἀπεστάλακτε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ· ³⁶ ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μεῖζόν τοῦ Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδεδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατὴρ με ἀπέσταλκεν, ³⁷ καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἠκούσατε οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐώρακατε, ³⁸ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ Ἐραυνάτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἔλθειν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ⁴² ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἂν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἐστὶν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλίπισκατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσῆϊ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

6

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ⁴ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει πρὸς Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἐμελλεν ποιεῖν. ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίους δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχὺ τι λάβῃ. ⁸ λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· ⁹ Ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει

‡ 5:27 αὐτῷ WH Treg NA28] + καὶ RP § 5:28 ἀκούσουσιν WH Treg NA28] ἀκούονται RP * 5:29 δὲ Treg NA28 RP] - WH † 5:30 με WH Treg NA28] + πατρός RP ‡ 5:36 μεζῶ WH NA28 RP] μεζῶν Treg § 5:36 ἐδωκέν WH Treg NA28] ἔδωκέν RP * 5:36 ἃ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP † 5:37 ἐκεῖνος WH Treg NA28] αὐτὸς RP ‡ 5:37 πώποτε ἀκηκόατε WH Treg NA28] ἀκηκόατε πώποτε RP § 5:38 ἐν ὑμῖν μένοντα WH Treg NA28] μένοντα ἐν ὑμῖν RP * 6:2 ἠκολούθει δὲ WH Treg NA28] καὶ ἠκολούθει RP † 6:2 ἐθεώρουν WH Treg NA28] ἐώρων αὐτοῦ RP ‡ 6:3 ὄρος WH Treg NA28] + ὄ RP § 6:5 τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς RP * 6:5 πρὸς WH Treg NA28] + τὸν RP † 6:5 ἀγοράσωμεν WH Treg NA28] ἀγοράσομεν RP ‡ 6:7 αὐτῷ WH Treg RP] + ὁ NA28 § 6:7 ἕκαστος WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 6:7 τι RP NA28] - WH Treg † 6:9 παιδάριον WH Treg NA28] - ἐν RP ‡ 6:9 ὃς WH Treg NA28] ὁ RP

πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὄψαρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦτους; ¹⁰ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς * πεντακισχίλιοι. ¹¹ ἔλαβεν ὁ ὤν† τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας ἑδίδωκεν† τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὄψαριῶν ὅσον ἤθελον. ¹² ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τὴ ἀπόληται. ¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένευσαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἔπερίσσευσαν† τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον * ἔλεγον† ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γινούς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν† βασιλεία ἀνεχώρησεν ἄλιν§ εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

¹⁶ Ὡς δὲ ὄψα ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς * πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναοῦμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐπω† ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁸ ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. ¹⁹ ἔληλακότες οὖν ὡς σταδίου εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ²¹ ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον§ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπήγον.

²² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδον * ὅτι πλοῖαριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἔν† καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον† ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον. ²³ ἀλλὰ§ ἦλθεν ἑπιπλοῖαρία * ἐκ Τριβηριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖαρία† καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοῦμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.

²⁵ Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὦδε γέγονας; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε· ²⁷ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει, τοῦτον γὰρ ὁ πατήρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. ²⁸ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ† Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστὶν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα ἰπιστεύητε§ εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκείνος. ³⁰ εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς οὗ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ἔδωκεν * ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ

§ 6:10 εἶπεν WH Treg NA28] + δὲ RP * 6:10 ὡς WH Treg NA28] ὡσεῖ RP † 6:11 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP ‡ 6:11 διέδωκεν WH Treg NA28] + τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ RP § 6:13 ἐπερίσσευσαν WH Treg NA28] ἐπερίσσευσεν RP * 6:14 ὃ ἐποίησεν σημεῖον Treg NA28 RP] ἃ ἐποίησεν σημεῖα WH † 6:14 ἔλεγον WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς ἔλεγον RP ‡ 6:15 ποιήσωσιν WH Treg NA28] + αὐτὸν RP § 6:15 πάλιν WH Treg NA28] - RP * 6:17 εἰς WH Treg NA28] + τὸ RP † 6:17 οὐπω WH Treg NA28] οὐκ RP ‡ 6:18 διεγείρετο WH Treg NA28] διεγείρετο RP § 6:21 ἐγένετο τὸ πλοῖον WH Treg NA28] τὸ πλοῖον ἐγένετο RP * 6:22 εἶδον WH Treg NA28] ἰδὼν RP † 6:22 ἔν WH Treg NA28] + ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP ‡ 6:22 πλοῖον WH Treg NA28] πλοῖαριον RP § 6:23 ἀλλὰ WH Treg] ἄλλα NA28; ἄλλα δὲ RP * 6:23 πλοῖαρία Treg NA28 RP] πλοῖα WH † 6:24 πλοῖαρία WH Treg NA28] πλοῖα RP ‡ 6:29 ὁ WH Treg NA28] - RP § 6:29 πιστεύητε WH Treg NA28] πιστεύσητε RP * 6:32 δέδωκεν NA28 RP] ἔδωκεν WH Treg

τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ³³ ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τούτων.

³⁵ Ἔειπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ ³⁶ ἰσχυρῶς. ³⁶ ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐώρακάτε με καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὁ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἤξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ³⁸ ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· ³⁹ τοῦτο δέ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με ἵνα πᾶν ὁ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ⁴⁰ στήθῃ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ⁴¹ στήθῃ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

⁴¹ Ἐγὼ γυγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς γυνὴ λέγει ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ⁴⁵ ἕάν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμὲ ⁴⁶ οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἐώρακέν τις ⁴⁷ ἐμὴ ἢ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. ⁴⁷ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἐχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ· ⁵¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἕάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσῃ ⁵² εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν; ⁵³ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἕάν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτόν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶ βρώσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς ἐστὶ πόσις. ⁵⁶ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατήρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσῃ ⁵⁸ δι' ἐμὲ. ⁵⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς,

† 6:35 Εἶπεν WH Treg NA28] + οὖν NIV; + δε RP ‡ 6:35 ἐμὲ WH Treg NA28] με RP § 6:35 διψήσει WH Treg NA28] διψήσῃ RP * 6:37 με WH Treg RP] ἐμὲ NA28 † 6:38 ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP ‡ 6:39 με WH Treg NA28] + πατρός RP § 6:39 αὐτὸ WH Treg RP] + ἐν NA28 * 6:40 γὰρ WH Treg NA28] ἔρ RP † 6:40 πατρός μου WH Treg NA28] πέμψαντός με RP ‡ 6:40 ἐγὼ WH Treg RP] + ἐν NA28 § 6:42 Οὐχ NA28 RP] Οὐχί WH Treg * 6:42 οὖν WH Treg NA28] οὖν RP † 6:42 λέγει WH Treg NA28] + οὗτος RP ‡ 6:43 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + οὖν ὁ RP § 6:44 με WH Treg NA28] ἐμὲ RP * 6:45 πᾶς WH Treg NA28] + οὖν RP † 6:45 ἀκούσας WH Treg NA28] ἀκούων RP ‡ 6:45 ἐμὲ WH Treg NA28] με RP § 6:46 ἐώρακέν τις WH Treg NA28] τις ἐώρακεν RP * 6:47 πιστεύων WH NA28] + εἰς ἐμὲ Treg RP † 6:49 ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα WH Treg NA28] τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ RP ‡ 6:51 ζήσῃ WH NA28] ζήσεται Treg RP § 6:51 ἐστὶν WH Treg NA28] + ἦν ἐγὼ δώσω RP * 6:52 αὐτοῦ WH NA28] – Treg RP † 6:55 ἰαληθὴς WH Treg NA28] ἀληθῶς RP ‡ 6:55 ἰαληθὴς WH Treg NA28] ἀληθῶς RP § 6:57 ζήσῃ WH Treg NA28] ζήσεται RP * 6:58 ἐξ WH Treg NA28] ἐκ τοῦ RP

οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ ἑσπεράσθησαν· καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκῶν ἐν Καφαρναούμ.

⁶⁰ Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· Σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκοῦειν; ⁶¹ εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει, ⁶² ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζῶον, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδὲν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέλαλθα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστὶν. ⁶⁴ ἀλλὰ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδῶσων αὐτόν. ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἄλλοθι πρὸς με ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς·

⁶⁶ Ἐκ τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον· εἰς τὰ ὅπως καὶ οὐκέτι μετ' αὐτὸν περιεπάουν. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ· ⁷⁰ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ⁷¹ ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἐμελλεν παραδιδόναι αὐτόν·, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

7

¹ Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, οὐ γὰρ ἠθέληεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν. ² ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ³ εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσουσιν σου τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς· ⁴ οὐδεὶς γὰρ ἔτι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕτω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἔτοιμος. ⁷ οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἐστίν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτήν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὕτω πεπλήρωται. ⁹ ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

¹⁰ Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερώσας ἄλλα ὡς ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτόν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ

† 6:58 πατέρες WH Treg NA28] + ὑμῶν τὸ μάννα NIV RP ‡ 6:58 ζήσει WH Treg NA28] ζήσεται RP

§ 6:60 ὁ λόγος οὗτος WH Treg NA28] οὗτος ὁ λόγος RP * 6:63 λελάλθα WH Treg NA28] λαλῶ

RP † 6:65 πατρός WH Treg NA28] + μου RP ‡ 6:66 ἐκ WH Treg NA28] – RP § 6:66 τῶν

μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον WH Treg NA28] ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ RP * 6:68 ἀπεκρίθη WH

Treg NA28] + οὖν RP † 6:69 ἅγιος WH Treg NA28] χριστός ὁ υἱός RP ‡ 6:69 θεοῦ WH Treg

NA28] + τοῦ ζώντος RP § 6:71 Ἰσκαριώτου WH Treg NA28] Ἰσκαριώτην RP * 6:71 παραδιδόναι

αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν παραδιδόναι RP † 6:71 εἷς WH Treg NA28] + ὦν RP * 7:1 μετὰ

ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα RP † 7:3 θεωρήσουσιν

WH Treg NA28] θεωρήσωσιν RP ‡ 7:3 σου τὰ ἔργα WH Treg NA28] τὰ ἔργα σου RP; τὰ ἔργα NIV

§ 7:4 τι ἐν κρυπτῷ WH Treg NA28] ἐν κρυπτῷ τι RP * 7:8 ἑορτήν WH Treg NA28] + ταύτην RP

† 7:8 οὐκ Treg NA28] οὕτω WH NIV RP ‡ 7:8 ἐμὸς καιρὸς WH Treg NA28] καιρὸς ὁ ἐμὸς RP

§ 7:9 δὲ WH NA28 RP] – Treg * 7:9 αὐτὸς Treg NA28] αὐτοῖς WH RP † 7:10 εἰς τὴν ἑορτήν

τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη WH Treg NA28] τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν RP ‡ 7:12 περὶ αὐτοῦ ἦν

πολὺς WH Treg NA28] πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν RP

μὲν ἔλεγον ὅτι Ἄγαθός ἐστιν, ἄλλοι ἄλλως ἔλεγον· Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐδεὶς μέντοι παρηρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσουσσης ἠνέβη* Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ ἑθαύμαζον οὖν† οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ἡ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ¹⁷ ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδασχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ ὁ ἀπ' ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθῆς ἐστὶν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν.

¹⁹ Οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὁ νόμος; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος* Δαιμόνιον ἔχετε· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ²¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν— οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων— καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε.

²⁵ ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ²⁶ καὶ ἴδε παρηρησίᾳ λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστός ὅταν ἔρχηται οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ²⁸ ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· Κάμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινός ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ²⁹ ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κάκεινός με ἀπέστειλεν. ³⁰ ἐζητοῦν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπῶ ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ* ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον† Ὁ χριστός ὅταν ἔλθῃ μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν;

³² Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπρέτας* ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἐτι χρόνον μικρόν† μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν. ³⁵ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἐαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορευέσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορευέσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ³⁶ τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπε· Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε* καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν;

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξεν λέγων· Ἐάν τις διψᾷ ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ

§ 7:12 δὲ WH Treg NA28] - RP * 7:14 ἀνέβη WH Treg NA28] + ὁ RP † 7:15 ἑθαύμαζον οὖν WH Treg NA28] καὶ ἑθαύμαζον RP ‡ 7:16 ὁ NA28 RP] - WH Treg § 7:19 δέδωκεν NA28 RP] ἔδωκεν WH Treg * 7:20 ὄχλος WH Treg NA28] + καὶ εἶπεν RP † 7:23 λαμβάνει Treg NA28 RP] + ὁ WH ‡ 7:24 κρίνετε WH Treg NA28] κρίνατε RP § 7:26 ἐστὶν WH Treg NA28] + ἀληθῶς RP * 7:31 ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ WH Treg NA28] Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου RP † 7:31 ἔλεγον WH Treg NA28] + ὅτι RP ‡ 7:31 μὴ WH Treg NA28] μῆτι RP § 7:31 σημεῖα WH Treg NA28] + τούτων RP * 7:32 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπρέτας WH Treg NA28] ὑπρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP † 7:33 χρόνον μικρόν WH Treg NA28] μικρόν χρόνον RP ‡ 7:34 εὐρήσετε Treg RP] + με WH NA28 § 7:36 ὁ λόγος οὗτος WH Treg NA28] οὗτος ὁ λόγος RP * 7:36 εὐρήσετε Treg RP] + με WH NA28

πνεύματος ὁ ὄψῃ ἐμελλον λαμβάνειν οἱ ἰσπεύσαντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν ἰσπεύμας ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἔδοξάσθη.

40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἄκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον Ὁὗτος ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· 41 ἄλλοι ἔλεγον· Ὁὗτος ἐστιν ὁ χριστός· οἱ δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστός ἔρχεται; 42 οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυίδ, ἔρχεται ὁ χριστός; 43 σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ διὰ αὐτόν. 44 τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπέρηται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; 46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπέρηται· Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος; 47 ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; 49 ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. 50 λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν πρότερον εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν. 51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; 52 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγείρεται.

53 [καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ·

8

1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὀρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ

† 7:39 οὐ WH Treg RP] δ NA28 † 7:39 πιστεύσαντες WH Treg NA28] πιστεύοντες RP § 7:39 πνεῦμα WH NA28] + ἅγιον Treg RP; + δεδομένον NIV * 7:39 οὐδέπω NA28 RP] οὐπω WH Treg † 7:40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν WH Treg NA28] Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου RP † 7:40 τῶν λόγων τούτων WH Treg NA28] τὸν λόγον RP § 7:40 ἔλεγον Treg NA28 RP] + ὅτι WH * 7:41 οἱ δὲ WH Treg NA28] ἄλλοι RP † 7:42 οὐχ WH Treg NA28] οὐχὶ RP † 7:42 ἔρχεται ὁ χριστός WH Treg NA28] ὁ χριστός ἔρχεται RP § 7:43 ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ WH Treg NA28] ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο RP * 7:44 ἐπέβαλεν NA28 RP] ἔβαλεν WH Treg † 7:46 ἐλάλησεν οὕτως WH Treg NA28] οὕτως ἐλάλησεν RP † 7:46 ἄνθρωπος WH NA28] + ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Treg RP § 7:49 ἐπάρατοί WH Treg NA28] ἐπικατάρατοί RP * 7:50 ἐλθὼν WH Treg NA28] + νυκτός RP † 7:50 πρότερον WH Treg] τὸ πρότερον NA28; - RP † 7:51 πρῶτον παρ' αὐτοῦ WH Treg NA28] παρ' αὐτοῦ πρότερον RP § 7:52 ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης WH Treg NA28] προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας RP * 7:52 ἐγείρεται WH Treg NA28] ἐγήγερται RP; + 7:53-8:11 RP: 53 καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 8:1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὀρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτόν, ὁ δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω. 8 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δὲ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὔσα. 10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλην τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· Ποῦ εἶσιν ἐκεῖνοι οἱ κατηγοροί σου; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. ⁷ ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω. ⁸ καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὔσα. ¹⁰ ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.]]

¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς* λέγων· Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἔμοι' τοῦ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πῶθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πῶθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε*. ²⁰ ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἔν τῳ γαζοφυλακίῳ διδασκῶν ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

²¹ εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς† Ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ καὶ ἔλεγεν ὁ αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου* ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; εἶπεν† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅ τι † καὶ λαλῶ ὑμῖν; ²⁶ πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, καὶ γὰρ ἔγκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα Ἰαλῶσθε τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. ²⁸ εἶπεν οὖν* ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἂν ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξεν με ὁ πατήρ† ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφήκέν με μόνον† ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

³¹ Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ, ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλευθεροὶ γενήσεσθε;

* **8:12** ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς WH Treg NA28] ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν RP † **8:12** ἐμοὶ NA28 RP] μοι WH Treg ‡ **8:14** ἢ WH Treg NA28] καὶ RP § **8:16** ἀληθινῷ WH Treg NA28] ἀληθῆς RP * **8:19** ἂν ᾔδειτε WH Treg NA28] ᾔδειτε ἂν RP † **8:20** ἐλάλησεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP ‡ **8:21** αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § **8:23** ἔλεγεν WH Treg NA28] εἶπεν RP * **8:23** τούτου τοῦ κόσμου WH Treg NA28] τοῦ κόσμου τούτου RP † **8:25** εἶπεν WH Treg NA28] καὶ εἶπεν RP ‡ **8:25** ὅ τι Treg NA28 RP] ὅτι WH § **8:26** λαλῶ WH Treg NA28] λέγω RP * **8:28** οὖν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP NA28 † **8:28** πατήρ WH Treg NA28] + μου RP ‡ **8:29** μόνον WH Treg NA28] ὁ πατήρ RP § **8:33** πρὸς αὐτόν WH Treg NA28] αὐτῷ RP

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν δοῦλος ἐστὶν τῆς ἀμαρτίας· 35 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσθε. 37 οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 ἂ ἐγὼ† ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ· ἀλλ᾽ οὐκ ἐγώ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἂ ἠκούσατε § παρὰ τοῦ πατρὸς* ποιεῖτε.

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστὶν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε† τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε· 40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. 41 ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν· αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα*· ἓνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. 42 εἶπεν† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν ἠγαπάτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἦκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 διὰ τί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. 44 ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν ἐλέτε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν·, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλή τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. 46 τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; εἰ § ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; 47 ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.

48 Ἀπεκρίθησαν* οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; 49 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. 50 ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. 51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν ἐμόν λόγον† τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. 52 εἶπον· αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμε ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφήται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα· 53 μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα ἑσαυτὸν § ποιεῖς; 54 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ ἡδοξάσω* ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν† ἐστίν, 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ἡμῖν· ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. 57 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὕτω ἔχεις καὶ Ἀβραάμ ἐώρακας; 58 εἶπεν αὐτοῖς § Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. 59 ἦσαν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ*

* 8:35 ὁ WH Treg RP NA28] + δὲ NIV † 8:38 ἂ ἐγὼ WH Treg NA28] Ἐγὼ § RP ‡ 8:38 πατρὶ WH Treg NA28] + μου RP § 8:38 ἂ ἠκούσατε WH Treg NA28] § ἐώρακάτε RP * 8:38 τοῦ πατρὸς WH Treg NA28] + ὑμῶν NIV; τῷ πατρὶ ὑμῶν RP † 8:39 ἐστε WH Treg NA28] ἦτε NIV RP ‡ 8:39 ἐποιεῖτε Treg NA28 RP] ποιεῖτε WH § 8:41 εἶπαν WH Treg NIV] + οὖν RP NA28 * 8:41 οὐ γεγεννημέθα NA28 RP] οὐκ ἐγεννήθημεν WH Treg † 8:42 εἶπεν WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ 8:44 οὐκ ἔστηκεν WH NA28] οὐχ ἔστηκεν Treg RP § 8:46 εἰ WH Treg NA28] + δὲ RP * 8:48 Ἀπεκρίθησαν WH Treg NA28] + οὖν RP † 8:51 ἐμόν λόγον WH Treg NA28] λόγον τὸν ἐμόν RP ‡ 8:52 εἶπον WH Treg] + οὖν NA28 RP § 8:53 ἑσαυτὸν WH Treg NA28] + σὺ RP * 8:54 δοξάσω WH Treg NA28] δοξάζω RP † 8:54 ἡμῶν Treg NA28 RP] ὑμῶν WH ‡ 8:55 ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῶν RP § 8:58 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ RP * 8:59 ἱεροῦ WH Treg NA28] + διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρήγεν οὕτως RP

9

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἡμᾶς *δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἴμι τοῦ κόσμου. ⁶ ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν† αὐτοῦ‡ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς§ ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε νίψαι ἐς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωᾶμ (ὃ ἐρμηνεύεται Ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. ⁸ οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι ἑπροσαίτης* ἦν ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγον ὅτι Ἐγὼ εἴμι.† ¹⁰ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς‡ ἠνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος§ Ὁ ἄνθρωπος ὁ * λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι ὅτι† Ὑπαγε εἰς τὸν‡ Σιλωᾶμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν ὀὐν§ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. ¹² † καὶ εἶπαν* αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· Οὐκ οἶδα.

¹³ Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ ἦν δὲ σάββατον ἐν ἡ ἡμέρᾳ† τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Ὁὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος‡, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι§ ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. ¹⁷ λέγουσιν ὀὐν* τῷ τυφλῷ πάλιν· Τί σου† λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέωξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν.

¹⁸ Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλός‡ καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἀναβλέψαντος§ ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι*‡; ²⁰ ἀπεκρίθησαν ὀὐν† οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει.‡ ²² ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἡδὴ γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἠλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἔπερωτήσατε§

* **9:4** ἡμᾶς WH Treg NA28] ἔμε RP † **9:6** ἐπέχρισεν Treg NA28 RP] ἐπέθηκεν WH ‡ **9:6** αὐτοῦ WH Treg NA28] – RP § **9:6** ὀφθαλμοῦ WH Treg NA28] + τοῦ τυφλοῦ RP * **9:8** προσαιτῆς WH Treg NA28] τυφλός RP † **9:9** ἔλεγον Οὐχί ἀλλὰ WH Treg NA28] δὲ ὅτι RP ‡ **9:10** Πῶς Treg RP] + οὖν WH NA28 § **9:11** ἐκεῖνος WH Treg NA28] + καὶ εἶπεν RP * **9:11** Ὁ ἄνθρωπος ὁ WH Treg NA28] ἄνθρωπος RP † **9:11** ὅτι WH Treg NA28] – RP ‡ **9:11** τὸν WH Treg NA28] τὴν κολυμβήθραν τοῦ RP § **9:11** οὖν WH Treg NA28] δὲ RP * **9:12** καὶ εἶπαν WH Treg NA28] εἶπον οὖν RP † **9:14** ἐν ἡ ἡμέρᾳ WH Treg NA28] ὅτε RP ‡ **9:16** Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος WH Treg NA28] Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ RP § **9:16** ἄλλοι Treg RP] + δὲ WH NA28 * **9:17** οὖν WH Treg NA28] – RP † **9:17** Τί σου WH Treg NA28] Σὺ τί RP ‡ **9:18** ἦν τυφλός WH Treg NA28] τυφλός ἦν RP § **9:18** τοῦ ἀναβλέψαντος WH Treg RP NA28] – NIV * **9:19** βλέπει ἄρτι WH Treg NA28] ἄρτι βλέπει RP † **9:20** οὖν WH Treg NA28] δὲ αὐτοῖς RP ‡ **9:21** αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει WH Treg NA28] αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε RP § **9:23** ἐπερωτήσατε WH NA28] ἐρωτήσατε Treg RP

24 Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου* ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος† ἀμαρτωλὸς ἐστίν. 25 ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος‡ Εἰ ἀμαρτωλὸς ἐστίν οὐκ οἶδα· ἔν οἶδα ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. 26 εἶπον ὡς αὐτῷ§· Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; 27 ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; 28 ἐλοιδορήσαν* αὐτὸν καὶ εἶπον· Σὺ μαθητῆς εἶ† ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· 29 ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. 30 ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ γὰρ τὸ‡ θαυμαστόν ἐστίν ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 οἶδαμεν§ ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεός* οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ ἐλεῆμα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει. 32 ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέωξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· 33 εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. 34 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἦκουσεν† Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρῶν αὐτὸν εἶπεν‡ Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου§ 36 ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Καὶ τίς ἐστίν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; 37 εἶπεν* αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ ἐώρακα αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. 38 ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 39 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. 40 ἤκουσαν† ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες‡, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; 41 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἀμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

10

1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν ἐκεῖνος κλέπτης ἐστίν καὶ ληστής· 2 ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστίν τῶν προβάτων. 3 τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ* κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. 4 ὅταν† τὰ ἴδια πάντα‡ ἐκβάλλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· 5 ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν§ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρῶν τὴν φωνήν. 6 ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν* ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς‡ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι· ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 πάντες ὅσοι ἦλθον ἐπὶ ἐμοῦ§ κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ

* 9:24 τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου WH Treg NA28] ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον RP † 9:24 οὗτος ὁ ἄνθρωπος WH NA28] ὁ ἄνθρωπος οὗτος Treg RP ‡ 9:25 ἐκεῖνος WH Treg NA28] + καὶ εἶπεν RP § 9:26 οὖν αὐτῷ WH Treg NA28] δὲ αὐτῷ πάλιν RP * 9:28 ἐλοιδορήσαν RP † ἐλοιδορήσαν WH NA28; οἱ δὲ ἐλοιδορήσαν Treg † 9:28 μαθητῆς εἶ WH Treg NA28] εἰ μαθητῆς RP ‡ 9:30 τούτῳ γὰρ τὸ WH Treg NA28] γὰρ τούτῳ RP § 9:31 οἶδαμεν WH Treg NA28] + δὲ RP * 9:31 ἀμαρτωλῶν ὁ θεός NA28 RP] ὁ θεός ἀμαρτωλῶν WH Treg † 9:35 Ἦκουσεν WH NA28] + ὁ Treg RP ‡ 9:35 εἶπεν WH NA28] + αὐτῷ Treg RP § 9:35 ἀνθρώπου WH NA28] θεοῦ Treg RP * 9:37 εἶπεν WH Treg NA28] + δὲ RP † 9:40 ἤκουσαν WH Treg NA28] καὶ ἤκουσαν RP ‡ 9:40 μετ' αὐτοῦ ὄντες WH Treg NA28] ὄντες μετ' αὐτοῦ RP § 9:41 ἡ WH Treg NA28] + οὖν RP * 10:3 φωνεῖ WH Treg NA28] καλεῖ RP † 10:4 ὅταν WH Treg NA28] καὶ ὅταν RP ‡ 10:4 πάντα WH Treg NA28] πρόβατα RP § 10:5 ἀκολουθήσουσιν WH Treg NA28] ἀκολουθήσωσιν RP * 10:6 ἦν WH NA28 RP] ἢ Treg † 10:7 αὐτοῖς Treg RP] - WH NA28 ‡ 10:7 ὅτι NA28 RP] - WH Treg § 10:8 πρὸ ἐμοῦ WH Treg NA28] - RP

ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσοὺν ἔχωσιν.

¹¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹² ὁ ῥιμωτῶς* καὶ οὐκ ὦν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἔστιν† τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει— καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει‡ ¹³ ὅτι § ριμωτῶς ἐστίν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ ῥιμωσκουσί με τὰ ἐμὰ*, ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνα ῥοι με† ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσονται‡ μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν. ¹⁷ διὰ τοῦτο ῥε ὁ πατὴρ § ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶς αἶρει* αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

¹⁹ ῥσχίσμα† πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ²¹ ῥἄλλοι‡ ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζόμενου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ῥανοῖξαι §

²² Ἐγένετο ῥ τότε* τὰ ἐγκαίνια ἐν ῥοῖς† Ἱεροσολύμοις· ῥχειμῶν‡ ἦν, ²³ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ ῥτου § Σολομῶνος. ²⁴ ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ῥως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ. ²⁵ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ²⁶ ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ* ἔστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν† ²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ῥακούουσιν‡ κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ²⁸ κἀγὼ ῥδίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον §, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ²⁹ ὁ πατὴρ μου ῥ* ῥδέδωκέν ῥ μοι† πάντων μεζῶν‡ ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός § ³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἔν ἐσμεν.

³¹ Ἐβάστασαν ῥ οὖν* πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν† ἐκ τοῦ πατρός‡ διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ῥ ἐμὲ λιθάσετε §; ³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ῥ Ἰουδαῖοι* Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομεν

* **10:12** ριμωτῶς WH NA28] + δὲ Treg RP † **10:12** ἔστιν WH Treg NA28] εἰσιν RP ‡ **10:12** σκορπίζει WH Treg NA28] + τὰ πρόβατα RP § **10:13** ὅτι WH Treg NA28] Ὅδὲ ριμωτῶς φεύγει ὅτι RP * **10:14** γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ WH Treg NA28] γινώσκειμαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν RP † **10:16** δεῖ με WH Treg NA28] με δεῖ RP ‡ **10:16** γενήσονται WH Treg NA28] γενήσεται RP § **10:17** με ὁ πατὴρ WH Treg NA28] ὁ πατὴρ με RP * **10:18** αἶρει Treg NA28 RP] ἦρεν WH † **10:19** ῥσχίσμα WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ **10:21** ἄλλοι WH Treg RP NA28] + δὲ NIV § **10:21** ἀνοῖξαι WH Treg NA28] ἀνοίγειν RP * **10:22** τότε WH NA28] δὲ Treg RP † **10:22** τοῖς WH Treg NA28] – RP ‡ **10:22** ρχειμῶν WH Treg NA28] καὶ ρχειμῶν RP § **10:23** τοῦ WH Treg NA28] – RP * **10:26** ὅτι οὐκ WH Treg NA28] οὐ γάρ RP † **10:26** ἐμῶν WH Treg NA28] + καθὼς εἶπον ὑμῖν RP ‡ **10:27** ἀκούουσιν WH Treg NA28] ἀκούει RP § **10:28** δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον WH Treg NA28] ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς RP * **10:29** ὁ WH Treg NA28] ὁς NIV RP † **10:29** μοι WH Treg RP NA28] + αὐτὰ NIV ‡ **10:29** πάντων μεζῶν Holmes WHmarg] πάντων μεζῶν WH Treg NA28; μεζῶν πάντων NIV RP § **10:29** πατρός WH NA28] + μου Treg RP * **10:31** οὖν Treg RP] – WH NA28 † **10:32** ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν NA28] καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν Treg RP; ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ WH ‡ **10:32** πατρός WH NA28] + μου Treg RP § **10:32** ἐμὲ λιθάσετε WH Treg NA28] λιθάσετε ἐμὲ RP * **10:33** Ἰουδαῖοι

σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι Ἐγὼ εἶπα· Θεοὶ ἐστε; ³⁵ εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, ³⁶ ὃν ὁ πατὴρ ἠγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; ³⁷ εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε τοῖς ἔργοις ἵπιστεύετε· ἵνα γινώτε καὶ ἵγινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ ἀγάψεν ἐν τῷ πατρί*. ³⁹ ἐζητοῦν οὖν ἵπάλιν αὐτὸν ἵπιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ πολλοὶ ἤλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. ⁴² καὶ ἵπολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ*.

11

¹ Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² ἦν δὲ ἵΜαριάμ* ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ³ ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ ὡς οὖν ἠκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπω δύο ἡμέρας· ⁷ ἔπειτα μετὰ τούτου λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἰαγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ· Ῥαββί, νῦν ἐζητοῦν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκα ᾠραὶ εἰσιν ἵτῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ¹⁰ ἐὰν δὲ τις περιπατῆ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τούτου λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἶπεν οὖν οἱ μαθηταὶ ἵαὐτῷ* Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται. ¹³ εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ἐκείνῳ δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν, ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ· ἀλλὰ Ἰαγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· Ἰαγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας ἵῆδη ἡμέρας ἵἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ ἵῆ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἰεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ ἵπολλοὶ δὲ ἵἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν ἵΜάρθαν καὶ ἵΜαριάμ ἵῖνα παραμυθῆσονται αὐτάς περὶ τοῦ ἵἀδελφοῦ* ²⁰ ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἠκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται ὑπήντησεν αὐτῷ· ἵΜαρία ἵδὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. ²¹ εἶπεν οὖν ἵῆ Μάρθα πρὸς τὸν ἵἸησοῦν· Κύριε,

† 10:34 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 10:38 πιστεύετε WH Treg NA28] πιστεύσατε RP § 10:38 γινώσκητε WH Treg NA28] πιστεύσητε RP * 10:38 τῷ πατρί WH Treg NA28] αὐτῷ RP † 10:39 πάλιν αὐτὸν Treg RP] αὐτὸν πάλιν WH NA28 † 10:42 πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ WH Treg NA28] ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν RP * 11:2 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP † 11:9 ᾠραὶ εἰσιν WH Treg NA28] εἰσιν ᾠραὶ RP † 11:12 αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP § 11:17 ἵδη ἡμέρας WH Treg NA28] ἡμέρας ἵδη RP * 11:18 ἵ Treg NA28 RP] - WH † 11:19 πολλοὶ δὲ WH Treg NA28] καὶ πολλοὶ RP † 11:19 τὴν WH Treg NA28] τὰς περὶ RP § 11:19 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP * 11:19 ἀδελφοῦ WH Treg NA28] + αὐτῶν RP † 11:20 Μαρία Treg RP] Μαριάμ WH NA28 † 11:21 ἵ WH Treg NA28] - RP § 11:21 τὸν Treg NA28 RP] - WH

εἰ ἥς ὦδε· οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου *·²² καὶ ἄν ὀἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός.²³ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.²⁴ λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.²⁵ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἀν ἀποθάνῃ ζήσεται,²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο;²⁷ λέγει αὐτῷ· Κύριε, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

²⁸ Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριάμ * τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε.²⁹ ἐκείνη δὲ ἤκουσεν ἡγήθη[†] ταχὺ καὶ ἤρχετο[§] πρὸς αὐτόν.³⁰ οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι * ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.³¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριάμ[†] ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ δόξαντες[‡] ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.³² ἡ οὖν Μαριάμ[‡] ἦλθεν ὅπου ἦν * Ἰησοῦς ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπесεν αὐτοῦ πρὸς[†] τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἥς ὦδε οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν[‡] ὁ ἀδελφός.³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσάν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντάς ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν,³⁴ καὶ εἶπεν· Ποῦ θεεῖκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.³⁵ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.³⁹ λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος[§] Μάρθα· Κύριε, ἦδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν.⁴⁰ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ[†] τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ;⁴¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον[†] ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου,⁴² ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιστώτα εἶπον, ἵνα πιστεῦσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.⁴⁴ ἐξῆλθεν[‡] οὐκ ἐθνηκῶς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειριαίς, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς[§]· Λύσατε αὐτόν * καὶ ἄφετε αὐτόν ὑπάγειν.

⁴⁵ Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριάμ[†] καὶ θεασάμενοι ἡ ἐποίησεν[§] ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.⁴⁶ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἡ ἐποίησεν * Ἰησοῦς.⁴⁷ συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι

* **11:21** οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου WH Treg NA28] ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει RP † **11:22** καὶ WH Treg] ἀλλὰ καὶ NA28 RP ‡ **11:24** ἡ WH Treg NA28] - RP § **11:28** τοῦτο WH Treg NA28] ταῦτα RP * **11:28** Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP † **11:29** δὲ WH Treg NA28] - RP ‡ **11:29** ἡγήθη WH Treg NA28] ἐγεῖραιται RP § **11:29** ἤρχετο WH Treg NA28] ἔρχεται RP * **11:30** ἔτι WH Treg NA28] - RP † **11:31** Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP ‡ **11:31** δόξαντες WH Treg NA28] λέγοντες RP § **11:32** Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP * **11:32** ἦν WH Treg NA28] + ὁ RP † **11:32** πρὸς WH Treg NA28] εἰς RP ‡ **11:32** μου ἀπέθανεν WH Treg NA28] ἀπέθανεν μου RP § **11:39** τετελευτηκότος WH NA28] τελευτηκότος Treg; τεθνηκότος RP * **11:40** ὄψῃ WH Treg NA28] ὄψει RP † **11:41** λίθον WH Treg NA28] + οὐ ἦν ὁ τεθνηκῶς κειμενός RP ‡ **11:44** ἐξῆλθεν WH Treg NA28] καὶ ἐξῆλθεν RP § **11:44** αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Treg NA28 RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH * **11:44** αὐτόν WH Treg NA28] - RP † **11:45** Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρίαν RP ‡ **11:45** ἂ RP NA28] ὁ WH Treg § **11:45** ἐποίησεν WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP * **11:46** ἐποίησεν WH Treg NA28] + ὁ RP

συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιούμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ⁴⁸ ἐὰν ἀφώμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

⁵⁴ Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραιμ λεγομένην πόλιν, κάκει ἔμεινε μετὰ τῶν μαθητῶν.

⁵⁵ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτοὺς. ⁵⁶ ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ⁵⁷ δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστὶν μνησῆ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12

¹ Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς τὸ ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεί, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὃ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ³ ἡ οὖν Μαριάμ Σαβουσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἠλείψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριζὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ λέγει δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὃ μέλλων αὐτὸν παραδίδοναι· ⁵ διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἄφες αὐτήν, ἵνα σεις τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· ⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμε δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἔγνων οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστὶν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπέγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

¹² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν

† 11:47 ποιεῖ σημεῖα WH Treg NA28] σημεῖα ποιεῖ RP ‡ 11:50 λογίζεσθε WH Treg NA28] διαλογίζεσθε RP § 11:50 ὑμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν RP * 11:53 ἐβουλεύσαντο WH Treg NA28] συνεβουλεύσαντο RP † 11:54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς WH Treg NA28] Ἰησοῦς οὖν RP ‡ 11:54 ἔμεινε WH Treg NA28] διέτριβεν RP § 11:54 μαθητῶν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 11:57 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP † 11:57 ἐντολὰς WH Treg NA28] ἐντολήν RP * 12:1 Λάζαρος WH NA28] + ὁ τεθνηκώς Treg RP † 12:1 Ἰησοῦς WH NA28] ὁ Ἰησοῦς Treg; - RP ‡ 12:2 ἐκ WH Treg NA28] - RP § 12:3 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP * 12:4 δὲ WH NA28] οὖν Treg RP † 12:4 Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ WH Treg] Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ NA28; εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης RP ‡ 12:6 ἔχων WH Treg NA28] εἶχεν καὶ RP § 12:7 ἵνα WH Treg NA28] - RP * 12:7 τηρήσῃ WH Treg NA28] τετήρηκεν RP † 12:9 οὖν Treg RP] + ὁ WH NA28 ‡ 12:12 ὁ WH NA28] - Treg RP § 12:12 ὁ NA28] - WH Treg RP

αὐτῶ, καὶ ἔκραύαζον* Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ἢ καὶ ὁ † βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. 14 εὐρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· 15 Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. 16 ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ § τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῶ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῶ. 17 ἔμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 18 διὰ τοῦτο ἢ καὶ* ὑπήντησεν αὐτῶ ὁ ὄχλος ὅτι ἤκουσαν † τοῦτο αὐτὸν πεποικηκέναι τὸ σημεῖον. 19 οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτοὺς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ ἢ κόσμος † ὀπίσω αὐτοῦ ἀπήλθεν.

20 Ἦσαν δὲ ἢ Ἕλληνες τινες § ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· 21 οὗτοι οὖν προσήλθον Φιλιππῶ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. 22 ἔρχεται ὁ* Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται ἢ Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος ἢ καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἢ ἀποκρίνεται § αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. 25 ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἢ ἀπολλύει* αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 ἐὰν ἐμοὶ ἢ τις διακονῇ † ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ δίακονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἢ ἐάν † τις ἐμοὶ διακονῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

27 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρκαται, καὶ τί εἶπω; πάτερ, σώσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἤλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. 28 πάτερ, δοξασόν σου τὸ ὄνομα. ἤλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. 29 ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγενῆσθαι· ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῶ λελάληκεν. 30 ἀπεκρίθη ἢ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν §· Οὐ δι' ἐμὲ ἢ φωνὴ αὕτη* γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω· 32 κἀγὼ ἢ ἐάν † ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἔλκυσσω πρὸς ἑμαυτόν. 33 τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἢ μελλεν ἀποθνήσκειν. 34 ἀπεκρίθη ἢ οὖν † αὐτῶ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἢ κούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς ἢ λέγεις σὺ § ὅτι* δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; 35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἢ ἐν ὑμῖν † ἐστὶν. περιπατεῖτε ἢ ὥς † τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. 36 ἢ ὥς § τὸ φῶς ἔχετε, πιστεῦτε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.*

Ταῦτα ἢ ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. 37 τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποικηκότες ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, 38 ἵνα ὁ λόγος ἢ Ἡσαΐου

* 12:13 ἐκραύαζον WH Treg NA28] ἔκραζον RP † 12:13 καὶ ὁ WH Treg NA28] - RP ‡ 12:16

ταῦτα WH Treg NA28] + δε RP § 12:16 αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ WH NA28] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Treg RP

* 12:18 καὶ WH RP NA28] - Treg NIV † 12:18 ἤκουσαν WH Treg NA28] ἤκουσεν RP ‡ 12:19

κόσμος WH Treg RP NA28] + ὄλος NIV § 12:20 Ἕλληνες τινες WH Treg NA28] τινες Ἕλληνες RP

* 12:22 ὁ WH Treg NA28] - RP † 12:22 ἔρχεται WH Treg NA28] καὶ πάλιν RP ‡ 12:22 καὶ WH

Treg NA28] - RP § 12:23 ἀποκρίνεται WH Treg NA28] ἀπεκρίνατο RP * 12:25 ἀπολλύει WH

Treg NA28] ἀπολέσει RP † 12:26 τις διακονῇ WH Treg NA28] διακονῇ τις RP ‡ 12:26 ἐάν WH

Treg NA28] καὶ ἐάν RP § 12:30 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Treg NA28 RP] καὶ εἶπεν Ἰησοῦς WH * 12:30

ἢ φωνῇ αὐτῇ WH Treg NA28] αὐτῇ ἢ φωνῇ RP † 12:32 ἐάν Treg NA28 RP] ἄν WH ‡ 12:34 οὖν

WH NA28] - Treg RP § 12:34 λέγεις σὺ WH Treg NA28] σὺ λέγεις RP * 12:34 ὅτι WH Treg

NA28] - RP † 12:35 ἐν ὑμῖν WH Treg NA28] μεθ' ὑμῶν RP ‡ 12:35 ὥς WH Treg NA28] ἔως RP

§ 12:36 ὥς WH Treg NA28] Ἔως RP * 12:36 ἐλάλησεν WH Treg NA28] + ὁ RP

τοῦ προφήτου πληρωθῆ ὃν εἶπεν· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίον κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ³⁹ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας·
⁴⁰ Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν καὶ ἰάσονται αὐτούς.
⁴¹ ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² ὁμοως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται, ⁴³ ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. ⁴⁷ καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν, οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ⁴⁸ ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· ⁴⁹ ὅτι ἐγὼ ἐξ ἔμμου οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. ⁵⁰ καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13

¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. ² καὶ δείπνον γινομένου τοῦ διαβόλου ἡδὴ βεβληκότες εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου, εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξηλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια καὶ λαβὼν λέντιον διεζῶσεν ἑαυτόν. ⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διεζωσμένος. ⁶ ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον. λέγει αὐτῷ Κύριε, σὺ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. ⁸ λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ¹¹ ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

† **12:40** ἐπώρωσεν WH Treg NA28] πεπώρωκεν RP ‡ **12:40** στραφῶσιν WH Treg NA28] ἐπιστραφῶσιν RP § **12:40** ἰάσονται WH Treg NA28] ἰάσονται RP * **12:41** ὅτι WH Treg NA28] ὅτε RP † **12:47** φυλάξῃ WH Treg NA28] πιστεύσῃ RP ‡ **12:49** δέδωκεν WH Treg NA28] ἔδωκεν RP § **12:50** ἐγὼ λαλῶ WH Treg NA28] λαλῶ ἐγὼ RP * **13:1** ἦλθεν WH Treg NA28] ἐλήλυθεν RP † **13:2** γινομένου WH Treg NA28] γενομένου RP ‡ **13:2** ἵνα παραδοῖ αὐτόν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ. WH Treg NA28] Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκ. ἵνα αὐτὸν παραδῷ RP § **13:2** Ἰσκαριώτου NA28 RP] Ἰσκαριώτης WH Treg * **13:3** εἰδὼς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP † **13:3** ἔδωκεν WH Treg NA28] δέδωκεν RP ‡ **13:6** λέγει WH Treg NA28] καὶ λέγει RP § **13:6** αὐτῷ WH NA28] + ἐκεῖνος Treg RP * **13:8** μου τοὺς πόδας WH Treg NA28] τοὺς πόδας μου RP † **13:8** Ἰησοῦς αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP ‡ **13:10** ὁ Treg NA28 RP] - WH § **13:10** οὐκ ἔχει χρεῖαν WH Treg NA28] οὐ χρεῖαν ἔχει RP * **13:10** εἰ μὴ WH Treg NA28] ἢ RP † **13:11** ὅτι WH Treg NA28] - RP

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν ἑκαὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἑκαὶ ἀνέπεσεν §, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; 13 ὑμεῖς φωνεῖτε με Ὁ διδάσκαλος καὶ Ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. 14 εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· 15 ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. 16 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μεζῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μεζῶν τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 17 εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. 18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα ἑκάστος ἑξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ τρώγων ἑμου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 19 ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. 20 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἅντινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἁγίουσος ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 ἔβλεπον τῆς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 ἦν ἀνακείμενος εἰς ἑκστῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· 24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος ἑπιθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. 25 ἀναπεσὼν ἑκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστιν; 26 ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐγὼ βάρψω σὺ τὸ ψωμίον ἑκαὶ δώσω αὐτῷ· βάρψας οὖν τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου § 27 καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ποιεῖς ποιήσον τάχιον. 28 τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· 29 τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. 30 λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς §. ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν ἑλέγει Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· 32 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτόν ἐν αὐτῷ § καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπάτε ἀλλήλους, 35 ἐν τούτῳ γινώσκονταί πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ὅπου ὑπάγω οὐ

‡ 13:12 καὶ WH Treg RP NA28] – NIV § 13:12 καὶ ἀνέπεσεν WH Treg NA28] ἀναπεσὼν RP
 * 13:18 τίνος WH Treg NA28] οὗς RP † 13:18 μου WH Treg NA28] μετ' ἐμοῦ RP ‡ 13:19
 πιστεύσητε ὅταν γένηται NA28] πιστεύητε ὅταν γένηται WH Treg; ὅταν γένηται πιστεύσητε RP § 13:20
 ἅν WH Treg NA28] ἐάν RP * 13:21 ὁ NA28 RP] – WH Treg † 13:22 ἔβλεπον WH NA28] + οὖν RP
 Treg ‡ 13:23 ἦν WH Treg NA28] + δὲ RP § 13:23 ἐκ WH Treg NA28] – RP * 13:24 ἐπιθέσθαι
 τίς ἂν εἴη NA28 RP] καὶ λέγει αὐτῷ εἶπε τίς ἐστιν WH Treg † 13:25 ἀναπεσὼν WH Treg] ἀναπεσὼν
 οὖν NA28; ἐπιπεσὼν δὲ RP ‡ 13:26 ἀποκρίνεται Treg NA28 RP] + οὖν WH § 13:26 βάρψω WH
 Treg NA28] βάρψας RP * 13:26 καὶ δώσω αὐτῷ WH Treg NA28] ἐπιδώσω RP † 13:26 βάρψας οὖν
 WH Treg NA28] καὶ ἐμβάρψας RP ‡ 13:26 ψωμίον NIV RP] + λαμβάνει καὶ WH Treg NA28 § 13:26
 Ἰσκαριώτου WH Treg NA28] Ἰσκαριώτη RP * 13:27 ὁ NA28 RP] – WH Treg † 13:29 εἶχεν WH
 Treg NA28] + ὁ RP ‡ 13:29 ὁ Treg NA28 RP] – WH § 13:30 ἐξῆλθεν εὐθύς WH Treg NA28] εὐθέως
 ἐξῆλθεν RP * 13:31 οὖν WH Treg NA28] – RP † 13:31 λέγει WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 13:32
 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ Treg NA28 RP] – WH § 13:32 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28; ἐαυτῷ RP
 * 13:33 ἐγὼ ὑπάγω WH Treg NA28] ὑπάγω ἐγὼ RP † 13:36 ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + αὐτῷ ὁ RP;
 + αὐτῷ NA28

δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθήσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον[‡]. ³⁷ λέγει αὐτῷ ὁ Σπέτρος· Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθήσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ³⁸ ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ξὼς οὗ ἄρνησῃ[‡] με τρίς.

14

¹ Μὴ ταρασέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεῦτε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεῦτε. ² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ καὶ ἔὰν πορευθῶ ἄρα ἐτοιμάσω ἄλλον τόπον ὑμῖν[‡], πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. ⁴ καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν[‡]. ⁵ λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι[†]; ⁶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ἤδειτε· ἄπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐώρακατε αὐτόν[‡].

⁸ λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τοσοῦτω χρόνῳ μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἑαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατήρ[‡] ἐν ἐμοὶ ἔμενων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ[‡]. ¹¹ πιστεῦτέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεῦτε[†]. ¹² ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι. ¹³ καὶ ὅτι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ¹⁴ ἔάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου ἐγὼ ποιήσω.

¹⁵ Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε[†]. ¹⁶ κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα ἦ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει[‡] ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται[‡].

¹⁸ Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὄρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε[‡]. ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ

[‡] 13:36 ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον WH Treg NA28] ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι RP § 13:37 ὁ WH Treg NA28] - RP * 13:37 ἀκολουθήσαι NA28 RP] ἀκολουθεῖν WH Treg † 13:38 ἀποκρίνεται WH Treg NA28] Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ RP ‡ 13:38 ἀρνήση WH Treg NA28] ἀπαρνήση RP * 14:2 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 14:3 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 14:3 τόπον ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν τόπον RP § 14:4 τὴν ὁδὸν WH Treg NA28] καὶ τὴν ὁδὸν οἶδατε RP * 14:5 πῶς WH Treg NA28] καὶ πῶς RP † 14:5 δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι NA28 RP] οἶδαμεν τὴν ὁδὸν WH Treg ‡ 14:6 ὁ Treg NA28 RP] - WH § 14:7 ἐγνώκειτέ WH Treg NIV RP] ἐγνώκατέ NA28 * 14:7 ἂν ἤδειτε WH Treg NIV] ἐγνώκειτε ἂν RP; γνώσεσθε NA28 † 14:7 ἀπ' WH Treg] καὶ ἀπ' NA28 RP ‡ 14:7 αὐτόν Treg NA28 RP] - WH § 14:9 Τοσοῦτω χρόνῳ NA28] Τοσοῦτον χρόνον WH Treg RP * 14:9 πῶς WH NA28] καὶ πῶς Treg RP † 14:10 λέγω WH Treg NA28] λαλῶ RP ‡ 14:10 πατὴρ WH NA28] + ὁ Treg RP § 14:10 μένων WH Treg NA28] + αὐτός RP * 14:10 αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP † 14:11 πιστεῦτε WH NA28] + μοι Treg RP ‡ 14:12 πατέρα WH Treg NA28] + μου RP § 14:14 με WH NA28 RP] - Treg * 14:14 ἐγὼ Treg NA28 RP] τοῦτο WH † 14:15 τηρήσετε WH Treg NA28] τηρήσατε RP ‡ 14:16 ἡ WH Treg] - NA28; + μένη RP § 14:16 αἰῶνα WH Treg RP] + ἡ NA28 * 14:17 γινώσκει WH NA28] + αὐτό Treg RP † 14:17 ὑμεῖς WH NA28] + δε Treg RP ‡ 14:17 ἔσται NA28 RP] ἐστίν WH Treg § 14:19 ζήσετε WH Treg NA28] ζήσεσθε RP

ἴγνωσεσθε ὑμεῖς* ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν. ²¹ ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ γὰρ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἑαυτόν. ²² λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐὰν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μόνῃ παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα· ²⁴ ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς.

²⁵ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν· ²⁷ εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν· μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ²⁸ ἠκούσατε ὅτι* ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· εἰ ἠγαπάτε με ἐχάρητε ἄν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ μεῖζων μου ἐστίν. ²⁹ καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. ³⁰ οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ³¹ ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεύθεν.

15

¹ Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ γεωργός ἐστιν· ² πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτό ἵνα ἄκαρπὸν πλείονα* φέρῃ. ³ ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· ⁴ μέναιτε ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρεν ἄφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ ἴμνην ἴεν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ ἴμνητε· ⁵ ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν αὐτῷ οὕτως φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ ἐὰν μὴ τις ἴμνησῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συναγούσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν καὶ καίεται. ⁷ ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε* καὶ γενήσεται ὑμῖν· ⁸ ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατὴρ μου ἵνα καρπὸν πολὺν φέρετε καὶ γένησθε ἕμοι μαθηταί. ⁹ καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατὴρ, καὶ γὰρ ὑμᾶς ἠγάπησα· μέναιτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου· ¹¹ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ἴῃ* καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

¹² Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς· ¹³ μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε ἐὰν ποιῆτε ἅ ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ οὐκέτι ἴλέγω ὑμᾶς· δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου ἐγνώρισά ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην

* **14:20** γνώσεσθε ἡμεῖς NA28 RP] ὑμεῖς γνώσεσθε WH Treg † **14:22** τί WH Treg] καὶ τί NA28 RP ‡ **14:23** ποιησόμεθα WH Treg NA28] ποιήσομεν RP § **14:26** ὑμῖν Treg RP] + ἐγὼ WH NA28

* **14:28** ὅτι WH Treg NA28] + εἶπον RP † **14:28** πατὴρ WH Treg NA28] + μου RP ‡ **14:31** ἐνετείλατο NA28 RP] ἐντολὴν ἔδωκέν WH Treg * **15:2** καρπὸν πλείονα WH Treg NA28] πλείονα καρπὸν RP † **15:4** μείνη WH NA28] μείνη Treg RP ‡ **15:4** μένητε WH Treg NA28] μείνητε RP § **15:6** μένη WH Treg NA28] μείνη RP * **15:7** αἰτήσασθε WH Treg NA28] αἰτήσεσθε RP † **15:8** γένησθε WH Treg NA28] γενήσεσθε RP ‡ **15:9** ὑμᾶς ἠγάπησα WH Treg NA28] ἠγάπησα ὑμᾶς RP § **15:10** τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου Treg NA28 RP] τοῦ πατρὸς τὰς ἐντολάς WH * **15:11** ἡ WH Treg NA28] μείνη RP † **15:14** ὁ Treg NA28] ὁ WH; ὅσα RP ‡ **15:15** ἴλέγω ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμᾶς ἴλέγω RP

ὕμας, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέριτε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μὲνη, ἵνα ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. ¹⁷ ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

¹⁸ Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γίνωσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ἠμίσηκεν. ¹⁹ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν δούλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς* διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχοναν† νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²³ ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν‡ ἀμαρτίαν οὐκ εἶχοναν§ νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ²⁵ ἀλλ' ἵνα πληρωθῆ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος* ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

²⁶ Ὅταν† ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16

¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² ἀπουσναγῶγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμὲ. ⁴ ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα ἁγίων* μνημονεύητε ἁγίων† ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.

Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μετ' ὑμῶν ἦμην. ⁵ νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἔρωτά με· Ποῦ ὑπάγεις; ⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν ἡ γὰρ‡ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ὁ οὐ μὴ ἔλθῃ§ πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ⁸ καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· ⁹ περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμὲ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα* ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

¹² Ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν†, ἀλλ' οὐ δύνασθε βασιτάζειν ἄρτι· ¹³ ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ‡, οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἐαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούσει§ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁴ ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁵ πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

¹⁶ Μικρὸν καὶ οὐκέτι* θεωρεῖτέ με† καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε† με. ¹⁷ εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ

§ 15:18 ὑμῶν WH Treg RP NA28] - NIV * 15:21 εἰς ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμῖν RP † 15:22 εἶχοναν WH Treg NA28] εἶχον RP ‡ 15:24 ἐποίησεν WH Treg NA28] πεποίηκεν RP § 15:24 εἶχοναν WH Treg NA28] εἶχον RP * 15:25 ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος WH Treg NA28] γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν RP † 15:26 Ὅταν WH NA28] + δὲ Treg RP * 16:4 [αὐτῶν WH Treg NA28] - NIV RP † 16:4 [αὐτῶν WH Treg RP NA28] - NIV * 16:7 γὰρ WH Treg NA28] + ἐγὼ RP § 16:7 οὐ μὴ ἔλθῃ WH Treg] οὐκ ἐλεύσεται NA28 RP * 16:10 πατέρα WH Treg NA28] + μου RP † 16:12 ὑμῖν λέγειν WH Treg NA28] λέγειν ὑμῖν RP ‡ 16:13 ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ NA28] εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν WH Treg; εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν RP § 16:13 ἀκούσει Treg NA28] ἀκούει WH; ἂν ἀκούσῃ RP * 16:16 οὐκέτι WH Treg NA28] οὐ RP † 16:16 με WH Treg NA28] + ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα RP

με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ᾿“Ὅτι ἄπαγω πρὸς τὸν πατέρα; 18 ἔλεγον οὖν· ᾿Τί ἐστὶν τοῦτο § ὁ ᾿λέγει * μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. 19 ᾿ἔγνω† Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Περι τούτου ζητεῖτε μετ’ ἀλλήλων ὅτι εἶπον· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; 20 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς‡ ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ’ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 21 ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. 22 καὶ ὑμεῖς οὖν ᾿νῦν μὲν λύπην § ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς ᾿αῖρει * ἄφ’ ὑμῶν. 23 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδὲν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ᾿ἂν τι† αἰτήσητε τὸν πατέρα ᾿δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου‡. 24 ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾿ῆ πεπληρωμένη.

25 Ταῦτα ἐν παροιμαῖς λελάληκα ὑμῖν· ᾿έρχεται § ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμαῖς λαλήσω ὑμῖν ἀλλὰ παρηρσίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ᾿ἀπαγγελῶ * ὑμῖν. 26 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· 27 αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ ᾿θεοῦ † ἐξῆλθον. 28 ἐξῆλθον ᾿ἐκ‡ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίμῃ τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29 ᾿Λέγουσιν § σοὶ μαθηταὶ αὐτοῦ· ᾿Ἴδε νῦν ᾿ἐν * παρηρσίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. 30 νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρειᾶν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. 31 ἀπεκρίθη ᾿αὐτοῖς† Ἰησοῦς· ᾿Ἄρτι πιστεύετε; 32 ἰδοὺ ᾿έρχεται ὥρα ᾿καὶ‡ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καμὲ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ’ ἐμοῦ ἐστίν. 33 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17

1 Ταῦτα ᾿ἐλάλησεν * Ἰησοῦς, καὶ ᾿επάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν†· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ᾿ἵνα‡ ὁ ᾿υἱὸς § δοξάσῃ σε, 2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ ᾿δώσῃ * αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. 3 αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσι σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. 4 ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ᾿τελειώσας† ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· 5 καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾿ἣ ἔχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

‡ 16:17 ᾿Ὅτι WH Treg NA28] + ᾿ἔγὼ RP § 16:18 Τί ἐστὶν τοῦτο WH Treg NA28] Τοῦτο τί ἐστὶν RP
 * 16:18 λέγει WH Treg] + τὸ NA28 RP † 16:19 ἔγνω WH Treg] + ὁ NA28; + οὖν ὁ RP ‡ 16:20 ὑμεῖς WH Treg NA28] + δὲ RP § 16:22 νῦν μὲν λύπην WH Treg NA28] λύπην μὲν νῦν RP * 16:22 αἶρει NA28 RP] ἀρεῖ WH Treg † 16:23 ἂν τι WH Treg NA28] ὅτι ὅσα ἂν RP ‡ 16:23 δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου WH Treg] ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν NA28 RP § 16:25 ᾿έρχεται WH Treg NA28] ἀλλ’ ᾿έρχεται RP * 16:25 ἀπαγγελῶ WH Treg NA28] ἀναγγελῶ RP † 16:27 θεοῦ NA28 RP] πατρὸς WH Treg ‡ 16:28 ἐκ WH Treg] παρὰ NA28 RP § 16:29 Λέγουσιν WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * 16:29 ἐν WH Treg NA28] – RP † 16:31 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 16:32 καὶ WH Treg NA28] νῦν RP * 17:1 ἐλάλησεν WH Treg NA28] + ὁ RP † 17:1 ἐπάρας τοὺς ... οὐρανὸν εἶπεν WH Treg NA28] ἐπῆρεν τοὺς ... οὐρανὸν καὶ εἶπεν RP ‡ 17:1 ἵνα WH Treg NA28] + καὶ RP § 17:1 υἱὸς WH Treg NA28] + σου RP * 17:2 δώσῃ Treg NA28] δώσει WH RP † 17:4 τελειώσας WH Treg NA28] ἐτελείωσα RP

6 Ἐφανερώσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς[‡] μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν κάμοι αὐτοὺς ἔδωκάς[§] καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν. 7 νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα ἔδωκάς^{*} μοι παρὰ σοῦ εἰσὶν[†] 8 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς[‡] μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξήλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ[§] ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πᾶτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθῶς^{*} ἡμεῖς. 12 ὅτε ἦμιν μετ' αὐτῶν[†] ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ[‡] δέδωκάς μοι, καὶ Σέφυλάξαι, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. 13 νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς^{*} 14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. 15 οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. 16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ· οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου[†]. 17 ἀγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ[‡] ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθεια ἐστίν. 18 καθὼς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· 19 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὧσιν καὶ αὐτοὶ[§] ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, 21 ἵνα πάντες ἐν ὧσιν, καθὼς σύ, πᾶτερ^{*} ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν[†] ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ[‡] ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 22 κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν[§] 23 ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα^{*} ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἕν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμέ ἡγάπησας. 24 πᾶτερ[†] ὁ[‡] δέδωκάς[§] μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

25 Πᾶτερ^{*} δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας, 26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

18

1 Ταῦτα εἰπὼν^{*} Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ[†] πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ Κεδρῶν ὅπου ἦν κήπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλὰκίς[‡] συνήχθη[‡] Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν

‡ 17:6 [ἔδωκάς WH Treg NA28] | δέδωκάς RP § 17:6 [ἔδωκάς WH Treg NA28] | δέδωκάς RP * 17:7 δέδωκάς Treg NA28 RP | ἔδωκάς WH † 17:7 εἰσὶν WH Treg NA28] ἐστιν RP ‡ 17:8 ἔδωκάς WH Treg NA28] δέδωκάς RP § 17:11 αὐτοὶ WH NA28] οὗτοι Treg RP * 17:11 καθὼς WH NA28 RP] + καὶ Treg † 17:12 αὐτῶν WH Treg NA28] + ἐν τῷ κόσμῳ RP ‡ 17:12 ᾧ WH Treg NA28] οὓς RP § 17:12 καὶ WH Treg NA28] – RP * 17:13 ἐαυτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς RP † 17:16 οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου WH Treg NA28] ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμὶ RP ‡ 17:17 ἀληθείᾳ WH Treg NA28] + σου RP § 17:19 ὧσιν καὶ αὐτοὶ WH Treg NA28] καὶ αὐτοὶ ὧσιν RP * 17:21 πᾶτερ WH NA28 RP] πατῆρ Treg † 17:21 ἡμῖν WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 17:21 πιστεύῃ WH Treg NA28] πιστεύσῃ RP § 17:22 ἐν WH Treg NA28] + ἐσμεν RP * 17:23 ἵνα WH Treg NA28] καὶ ἵνα RP † 17:24 πᾶτερ WH NA28 RP] Πατῆρ Treg ‡ 17:24 ὁ WH Treg NA28] οὓς RP § 17:24 δέδωκάς WH Treg NA28] ἔδωκάς RP * 17:25 Πᾶτερ WH NA28 RP] Πατῆρ Treg * 18:1 εἰπὼν WH Treg NA28] + ὁ RP † 18:1 τοῦ Treg NA28] τῶν WH RP ‡ 18:2 συνήχθη WH Treg NA28] + ὁ RP

μαθητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν Ὑπαρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. ⁴ Ἰησοῦς ἰδὼν * εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν, καὶ λέγει ἑαυτοῖς: Τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει ἑαυτοῖς: Ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ⁶ ὡς οὖν εἶπεν ἑαυτοῖς: Ἐγὼ εἰμι, ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπασαν χαμαί. ⁷ πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς: Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ⁸ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς: Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. ⁹ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὐδὲ δέδωκάς μου οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυεν αὐτήν καὶ ἔπαισεν τὸν τῶν ἀρχιερέως δούλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ῥάδιον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. ¹¹ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ: Βάλε τὴν μάχαιραν· εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ οὐ μὴ πῖω αὐτό; ¹² Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν ¹³ καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερός τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ¹⁴ ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. ¹⁵ Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισήληθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως, ¹⁶ ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῆ θύρα ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. ¹⁷ λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός: Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος: Οὐκ εἰμί. ¹⁸ εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακίαν πεποικότες, ὅτι ψυχὸς ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἑστὼς καὶ θερμαίνόμενος. ¹⁹ ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ²⁰ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς: Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· ²¹ τί με ἐρωτᾶς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκόοντας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ²² ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; ²³ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς: Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφην τὸν ἀρχιερέα. ²⁵ Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαίνόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ: Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί. ²⁶ λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως,

§ 18:3 ἐκ τῶν WH Treg NA28] - RP * 18:4 οὖν WH NA28 RP] δὲ Treg † 18:4 ἐξῆλθεν καὶ λέγει WH Treg NA28] ἐξεληθὼν εἶπεν RP † 18:5 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὁ Ἰησοῦς RP § 18:6 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ὅτι RP * 18:7 ἐπηρώτησεν αὐτούς WH Treg NA28] αὐτοῦ ἐπηρώτησεν RP † 18:10 ῥάδιον WH Treg NA28] ῥάδιον RP † 18:11 μάχαιραν WH Treg NA28] + σου RP § 18:13 ἤγαγον WH Treg NA28] ἀπήγαγον αὐτὸν RP * 18:14 ἀποθανεῖν WH Treg NA28] ἀπολέσθαι RP † 18:15 καὶ WH NA28] + ὁ Treg RP † 18:16 ὁ WH Treg NA28] ὃς ἦν RP § 18:16 τοῦ ἀρχιερέως WH Treg NA28] τῷ ἀρχιερεῖ RP * 18:17 τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός WH Treg NA28] ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός τῷ Πέτρῳ RP † 18:18 καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν WH Treg NA28] μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος RP † 18:20 αὐτῷ WH Treg NA28] + ὁ RP § 18:20 ἐλάλησα WH Treg NA28] ἐλάλησα RP * 18:20 πάντες WH Treg NA28] πάντοτε RP † 18:21 ἐρωτᾶς; ἐρώτησον WH Treg NA28] ἐπερωτᾶς; Ἐπερώτησον RP † 18:22 παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν WH Treg NA28] τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς RP § 18:23 αὐτῷ WH Treg NA28] + ὁ RP * 18:24 οὖν WH Treg NA28] - RP † 18:25 ἠρνήσατο WH Treg NA28] + οὖν RP

συγγενής ὧν οὐ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; ²⁷ πάλιν οὖν ἤρνήσατο· Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ²⁸ Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσηλθόντες εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν· ἀλλὰ σφάγωσιν τὸ πάσχα. ²⁹ ἐξήλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἐξῶ * πρὸς αὐτοὺς καὶ ᾠρώσιν· Τίνα κατηγορίαν φέρετε· κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος· κακὸν ποιῶν, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ * Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλον ἀποθνήσκειν. ³³ Εἰσηλθὼν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον· ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ³⁴ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀπὸ σεαυτοῦ * σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι· εἶπόν σοι· περὶ ἐμοῦ; ³⁵ ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται· οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν·, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς· εἰμὶ * ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Τί ἐστὶν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξήλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν· εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν·· ³⁹ ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν· ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν· τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ ἐκραύγασαν οὖν πάλιν· λέγοντες· Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

19

¹ Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. ² καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ * ἔλεγον· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴· καὶ ἐξήλθεν· πάλιν ἐξῶ ὁ Πιλάτος καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ·· ⁵ ἐξήλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ⁶ ὅτε οὖν εἶδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες· Σταύρωσον * λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτόν

‡ 18:27 ἤρνήσατο WH Treg NA28] + ὁ RP § 18:28 ἀλλὰ WH Treg NA28] ἀλλ' ἵνα RP * 18:29 ἐξῶ WH Treg NA28] - RP † 18:29 φησὶν WH Treg NA28] εἶπεν RP ‡ 18:29 κατὰ Treg NA28 RP] - WH § 18:30 κακὸν ποιῶν WH Treg NA28] κακοποιός RP * 18:31 ὁ Treg NA28 RP] - WH † 18:31 εἶπον WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ 18:33 πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον WH Treg NA28] εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν RP § 18:34 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + αὐτῷ ὁ RP * 18:34 Ἀπὸ σεαυτοῦ WH Treg NA28] Ἀφ' ἑαυτοῦ RP † 18:34 εἶπόν σοι WH Treg NA28] σοι εἶπόν RP ‡ 18:36 οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν WH Treg NA28] ἄν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο RP § 18:37 ὁ WH Treg NA28] - RP * 18:37 εἰμι WH Treg NA28] + ἐγὼ RP † 18:38 εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν WH Treg NA28] αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ RP ‡ 18:39 ἰάπολύσω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν ἀπολύσω RP § 18:39 ἰάπολύσω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν ἀπολύσω RP * 18:40 πάλιν WH Treg NA28] + πάντες Treg RP * 19:3 ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ WH Treg NA28] - RP † 19:4 καὶ ἐξήλθεν WH Treg NA28] ἐξήλθεν οὖν RP ‡ 19:4 οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ WH Treg NA28] ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω RP § 19:5 Ἰδοὺ WH Treg NA28] ἴδε RP * 19:6 σταύρωσον WH Treg NA28] + αὐτόν RP

ὁμοίως καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῶν αἰτίαν. ⁷ ἄπεκρίθησαν αὐτῶν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν.

⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῶ. ¹⁰ λέγει οὖν αὐτῶ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαις σε; ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτῶ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν† εἰ μὴ ἢν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς σου σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτησεν ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγοντες· Ἐάν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

¹³ Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἕξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. ¹⁴ ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι· Ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλεὺς ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλεὺς εἰ μὴ Καίσαρα. ¹⁶ τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. §

Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν. ¹⁷ καὶ βαστάζων αὐτῶ τὸν σταυρὸν ἐξήλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθα, ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ῥωμαϊστὶ, Ἑλληνιστὶ. § ²¹ ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφῃ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων εἰμὶ*. ²² ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὁ γέγραφα γέγραφα. ²³ οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιῶτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὄλου. ²⁴ εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

²⁵ Εἰσήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνῆ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ

† 19:7 νόμον WH Treg NA28] + ἡμῶν RP ‡ 19:7 υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν WH Treg NA28] ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ RP § 19:10 ἀπολύσαι σε ... ἔχω σταυρώσαι WH Treg NA28] σταυρώσαι σε ... ἔχω ἀπολύσαι RP

* 19:11 αὐτῶ WH Treg NA28] – RP † 19:11 κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν WH Treg NA28] οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ RP ‡ 19:11 δεδομένον σοι WH Treg NA28] σοι δεδομένον RP § 19:11 παραδούς WH NA28] παραδίδους Treg RP * 19:12 ὁ Πιλάτος ἐζήτηι WH Treg NA28] ἐζήτηι ὁ Πιλάτος RP † 19:12 ἐκραύγασαν WH Treg NA28] ἐκραζον RP ‡ 19:13 τῶν λόγων τούτων WH Treg NA28] τοῦτον τὸν λόγον RP § 19:13 ἐπὶ WH Treg NA28] + τοῦ RP * 19:14 ἦν ὡς WH Treg NA28] δὲ ὡσεὶ RP † 19:15 ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι WH Treg NA28] Οἱ δὲ ἐκραύγασαν RP ‡ 19:16 οὖν WH Treg NA28] δὲ RP § 19:16 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + καὶ ἤγαγον RP * 19:17 αὐτῶ τὸν σταυρὸν WH Treg] ἑαυτῶ τὸν σταυρὸν NA28; τὸν σταυρὸν αὐτοῦ RP † 19:17 τὸν WH Treg NA28] τόπον RP ‡ 19:17 ὁ WH Treg NA28] ὅς RP § 19:20 Ῥωμαϊστὶ Ἑλληνιστὶ WH Treg NA28] Ἑλληνιστὶ Ῥωμαϊστὶ RP * 19:21 τῶν Ἰουδαίων εἰμὶ WH Treg] εἰμι τῶν Ἰουδαίων NA28 RP † 19:24 ἡ λέγουσα Treg NA28 RP] – WH

τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα λέγει τῇ μητρὶ[†] Ἔνοια, ἴδε[§] οὖν υἱὸς σου· ²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε^{*} ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

²⁸ Μετὰ τοῦτο εἰδὼς[†] Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα[‡] τετέλεσται ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ λέγει· Διψῶ. ²⁹ Ἰσοῦς[§] κεῖται ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ^{*} ὄξους ὑσώπῳ[†] περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.[‡] ³² ἤλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ.[‡] ³³ ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἤδη αὐτὸν[§] τεθηκῶτα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς^{*} αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινῶς αὐτοῦ ἐστίν[†] ἡ μαρτυρία, καὶ[‡] ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε[§] ³⁶ ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὅσοι οὖν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ^{*} ³⁷ καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

³⁸ Μετὰ δὲ[†] ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψε τὸν Πιλάτος. ἤλθεν οὖν καὶ ἤρην τὸ σῶμα αὐτοῦ[§] ³⁹ ἤλθεν δὲ καὶ Νικοδήμος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν^{*} νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα[†] σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ[‡] ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπῳ, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν θεθειμένος[§]. ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ ἔρχεται πρῶτὴ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημεῖου. ² τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημεῖου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἤλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ⁵ καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ ἔρχεται οὖν καὶ^{*} Σίμων

‡ 19:26 μητρὶ WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP § 19:26 ἴδε WH Treg NA28] ἰδοῦ RP * 19:27 ἴδε WH Treg NA28] ἰδοῦ RP † 19:28 εἰδὼς WH Treg NA28] ἰδὼν RP ‡ 19:28 ἦδη πάντα WH Treg NA28] πάντα ἦδη RP § 19:29 σκευὸς WH Treg NA28] + οὖν RP * 19:29 σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ WH Treg NA28] οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον RP † 19:29 ὑσώπῳ WH Treg NA28] καὶ ὑσώπῳ RP ‡ 19:31 ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν ἵνα ... σαββάτῳ WH Treg NA28] ἵνα ... σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν RP § 19:33 ἦδη αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ἦδη RP * 19:34 ἐξῆλθεν εὐθὺς WH Treg NA28] εὐθὺς ἐξῆλθεν RP † 19:35 αὐτοῦ ἐστίν WH Treg NA28] ἐστίν αὐτοῦ RP ‡ 19:35 καὶ WH Treg NA28] - RP § 19:35 πιστεύητε WH Treg] πιστεύσητε NA28 RP * 19:36 αὐτοῦ WH Treg NA28] ἀπ' αὐτοῦ RP † 19:38 δὲ WH Treg NA28] - RP ‡ 19:38 ἀπὸ WH Treg] ὁ ἀπὸ NA28 RP § 19:38 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ Ἰησοῦ RP * 19:39 αὐτόν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν RP † 19:39 μίγμα Treg NA28 RP] ἔλιγμα WH ‡ 19:40 αὐτό WH Treg NA28] + ἐν RP § 19:41 ἦν θεθειμένος WH NA28] ἐτέθη Treg RP * 20:6 καὶ WH Treg NA28] - RP

Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον· ⁸ τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾗδισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς αὐτοὺς· οἱ μαθηταί. ¹¹ Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημεῖω ἕξω κλαίουσα· ὡς οὖν ἔκλαιεν παρέκλυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι Ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾗδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκεῖνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστίν λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ οὐ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτόν ἀρῶ. ¹⁶ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μαριάμ· στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστὶ ῤαββουνι (ὃ λέγεται Διδάσκαλε). ¹⁷ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μὴ μου ἅπτου, οὕτω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπέ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ ἔρχεται Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἐώρακα τὸν κύριον καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. ¹⁹ Οὐσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη τῇ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁰ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν ἑαίρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς· ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. ²¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. ²² καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ²³ ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφέωνται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε κεκράτηνται. ²⁴ Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἐώρακαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. ²⁶ Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἕσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ²⁸ ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. ²⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. ³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν· ἀ οὐκ

† 20:10 αὐτοὺς WH] αὐτοὺς Treg NA28; ἑαυτοῦς RP † 20:11 τῷ μνημεῖω ἕξω κλαίουσα WH Treg NA28] τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἕξω RP § 20:14 ταῦτα WH Treg NA28] Καὶ ταῦτα RP * 20:15 αὐτῇ WH Treg NA28] + ὁ RP † 20:16 αὐτῇ WH Treg NA28] + ὁ RP † 20:16 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP § 20:16 Ἑβραϊστὶ WH Treg NA28] - RP * 20:17 αὐτῇ WH Treg NA28] + ὁ RP † 20:17 πατέρα WH Treg NA28] + μου RP † 20:18 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP § 20:18 ἀγγέλλουσα WH Treg NA28] ἀπαγγέλλουσα RP * 20:18 Ἐώρακα WH Treg NA28] ἐώρακεν RP † 20:19 μιᾷ WH Treg NA28] + τῶν RP † 20:19 μαθηταὶ WH Treg NA28] + συνηγμένοι RP § 20:20 ἔδειξεν NA28] + καὶ WH Treg; + αὐτοῖς RP * 20:20 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῦ RP † 20:21 ὁ Ἰησοῦς WH NA28 RP] - Treg † 20:23 ἀφέωνται WH Treg NA28] ἀφίενται RP § 20:24 ἦλθεν WH Treg NA28] + ὁ RP * 20:25 μου τὴν χεῖρα WH Treg NA28] τὴν χεῖρά μου RP † 20:28 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] Καὶ ἀπεκρίθη RP † 20:30 μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP

ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ³¹ ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα ἰσχυροποιήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ χριστός ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21

¹ Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνερωσεν δὲ οὕτως. ² ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω ἀλιεῦν· λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον[†] καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπιάσαν οὐδέν. ⁴ Πρωΐας δὲ ἤδη ἡγενομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν. ⁵ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὐ. ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἔλακσαι ἴσχυον[†] ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· ⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀνθρακίαν κειμένην καὶ ὄψαριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. ¹⁰ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὄψαριῶν ὧν ἐπιάσατε νῦν. ¹¹ ἀνέβη οὖν Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν[§] μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ ἔρχεται ἰσχυροποιήσας Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὄψαριον ὁμοίως. ¹⁴ τοῦτο ἦδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. ¹⁵ Ὅτε οὖν ἠρίστησαν λέγει τῷ Σίμων Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου ἄγαπᾶς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Βόσκε τὰ ἄρνια μου. ¹⁶ λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάννου ἄγαπᾶς με; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. ¹⁷ λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Βόσκε τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐξώνυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεες ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις. ¹⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεί μοι. ²⁰ Ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δεῖπνῳ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· Κύριε, τίς

§ 20:31 πιστεύητε WH] πιστεύσητε Treg NA28 RP * 21:1 ὁ NA28 RP] - WH Treg † 21:3 πλοῖον WH Treg NA28] + εὐθύς RP ‡ 21:4 ἡγενομένης NA28 RP] γινομένης WH Treg § 21:4 ἔστη WH Treg NA28] + ὁ RP * 21:5 ὁ Treg NA28 RP] - WH † 21:6 ἴσχυον WH Treg NA28] ἴσχυσαν RP ‡ 21:11 οὖν WH Treg NA28] - RP § 21:11 εἰς τὴν γῆν WH Treg NA28] ἐπὶ τῆς γῆς RP * 21:12 δὲ Treg NA28 RP] - WH † 21:13 ἔρχεται WH Treg NA28] + οὖν RP ‡ 21:13 ὁ RP] - WH Treg NA28 § 21:14 ὁ RP] - WH Treg NA28 * 21:14 μαθηταῖς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 21:15 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωᾶ RP ‡ 21:16 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωᾶ RP § 21:17 Ἰωάννου WH Treg NA28] Ἰωᾶ RP * 21:17 εἶπεν WH Treg RP] λέγει NA28 † 21:17 πάντα σὺ WH Treg NA28] σὺ πάντα RP ‡ 21:17 ὁ NA28 RP] - WH Treg § 21:17 πρόβατά WH NA28 RP] προβατῖα Treg * 21:18 σε ζώσει NA28 RP] ζώσει σε WH Treg † 21:20 Ἐπιστραφεὶς WH Treg NA28] + δὲ RP

ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε; ²¹ τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί; ²² λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει. ²³ Ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος* εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. οὐκ εἶπεν δὲ† αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει ἀλλ'. Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; ²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. ²⁵ ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ* ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσιν† τὰ γραφόμενα βιβλία‡ /book'

‡ **21:21** οὖν WH Treg NA28] - RP § **21:22** μοι ἀκολούθει WH Treg NA28] ἀκολούθει μοι RP
 * **21:23** οὗτος ὁ λόγος WH Treg NA28] ὁ λόγος οὗτος RP † **21:23** οὐκ εἶπεν δὲ WH Treg NA28] καὶ οὐκ εἶπεν RP ‡ **21:24** ὁ WH Treg NA28] - RP § **21:24** αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν WH Treg NA28] ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ RP * **21:25** ἃ WH Treg NA28] ὅσα RP † **21:25** χωρήσιν WH Treg] χωρήσαι NA28 RP ‡ **21:25** βιβλία WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ᾧ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ* Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν 2 ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· 3 οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσεσράκοντα ὁπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· 4 καὶ συναλιζόμενος παρηγγεῖλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου· 5 ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε† ἀγίω οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων‡αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ; 7 εἶπεν ὁ δὲ ὁπρὸς αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατήρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, 8 ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε †μου* μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρεία καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρηθη καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 10 καὶ ὡς ἀτεινίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευόμενον αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρεστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἑσθήσει λευκαῖς†, 11 οἱ καὶ εἶπαν· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλεπόντες‡εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὄν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ σαβάτου ἔχον ὁδόν. 13 καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῶνον ἀνέβησαν § οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος* καὶ Ἄνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτῆς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 14 οὗτοι πάντες ἦσαν προσκατεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ †προσευχῇ† σὺν γυναίξιν καὶ Μαριάμ‡τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ †σὺν§ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστάς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν* εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς† ἕκατόν εἴκοσι)· 16 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν ἑγραφὴν‡ ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν § 17 ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν* ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κληρὸν τῆς διακονίας ταύτης.— 18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. 19 καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ† διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἐστὶν Χωρίον Αἵματος.— 20 γέγραπται γάρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καί· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω‡ ἕτερος. 21 δεῖ οὖν τῶν

* 1:1 ὁ NA28 RP] - WH Treg † 1:5 ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε WH Treg NA28] βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι RP ‡ 1:6 ἠρώτων WH Treg NA28] ἐπηρώτων RP § 1:7 δὲ NA28 RP] - WH Treg

* 1:8 μου WH Treg NA28] μοι RP † 1:10 ἐσθήσει λευκαῖς WH Treg NA28] ἐσθήσει λευκῇ RP

‡ 1:11 βλεπόντες WH Treg] ἐμβλέποντες NA28 RP § 1:13 εἰς τὸ ὑπερῶνον ἀνέβησαν WH Treg NA28] ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶνον RP * 1:13 Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος WH Treg NA28] Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης RP † 1:14 προσευχῇ WH Treg NA28] + καὶ τῇ δεήσει RP ‡ 1:14 Μαριάμ WH Treg NA28] Μαρία RP

§ 1:14 σὺν WH Treg RP] - NA28 * 1:15 ἀδελφῶν WH Treg NA28] μαθητῶν RP † 1:15 ὡς WH Treg RP] ὡσεὶ NA28 ‡ 1:16 γραφὴν WH Treg NA28] + ταύτην RP § 1:16 Ἰησοῦν WH Treg NA28] τὸν Ἰησοῦν RP * 1:17 ἐν WH Treg NA28] σὺν RP † 1:19 ἰδίᾳ Treg RP NA28] - WH

NIV ‡ 1:20 λαβέτω WH Treg NA28] λάβοι RP

συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ᾧ ᾤσειήθηεν καὶ ἐξήθηεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ²² ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ἰσὺν ἡμῖν γενέσθαι * ἓνα τούτων. ²³ καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰούστος, καὶ Μαθθίαν. ²⁴ καὶ προσευξάμενοι εἶπαν Σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα, ²⁵ λαβείν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. ²⁶ καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς καὶ ἔπασεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

2

¹ Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ * ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ² καὶ ἐγένετο ἄφων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡς περὶ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, ³ καὶ ὠφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμενοι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν† ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες‡ πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς§.

⁵ Ἦσαν δὲ ἐν * Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ⁶ γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνήλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον† εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν· ⁷ ἐξίσταντο δ'ε* καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες§ Ὁὐχ* ἰδοὺ πάντες† οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; ⁸ καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἐγεννήθημεν; ⁹ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ¹⁰ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ¹¹ Ἰουδαῖοι τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. ¹² ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν‡ ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί θέλει§ τοῦτο εἶναι; ¹³ ἔτεροι δὲ διαχλευάζοντες* ἔλεγον ὅτι Γλεῦκος μεμεστωμένοι εἰσίν.

¹⁴ Σταθεῖς δὲ ὁ† Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες‡ τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίασθε τὰ ρήματά μου. ¹⁵ οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ· ¹⁷ Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίου§ ἐνυπνιασθήσονται· ¹⁸ καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. ¹⁹ καὶ δώσω

§ 1:21 ᾧ WH Treg NA28] ἐν ᾧ RP * 1:22 σὺν ἡμῖν γενέσθαι WH Treg NA28] γενέσθαι σὺν ἡμῖν RP † 1:25 τόπον WH Treg NA28] κληρὸν RP ‡ 1:25 ἀφ' WH Treg NA28] ἐξ RP § 1:26 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτῶν RP * 2:1 πάντες ὁμοῦ WH Treg NA28] ἅπαντες ὁμοθυμαδόν RP † 2:3 καὶ ἐκάθισεν WH Treg NA28] ἐκάθισεν τε RP ‡ 2:4 πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP § 2:4 ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι RP * 2:5 ἐν WH Treg RP] εἰς NA28 † 2:6 ἤκουον Treg NA28 RP] ἤκουσεν WH ‡ 2:7 δὲ WH NA28] + πάντες Treg RP § 2:7 λέγοντες WH Treg NA28] + πρὸς ἀλλήλους RP * 2:7 Οὐχ NA28] Οὐχι WH Treg; Οὐκ RP † 2:7 πάντες WH Treg RP] ἅπαντες NA28 ‡ 2:12 διηπόρουν NA28 RP] διηποροῦντο WH Treg § 2:12 θέλει WH Treg NA28] ἂν θέλοι RP * 2:13 διαχλευάζοντες WH Treg NA28] χλευάζοντες RP † 2:14 ὁ WH Treg NA28] – RP ‡ 2:14 πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP § 2:17 ἐνυπνίου WH Treg NA28] ἐνύπνια RP

τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ·
 20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα πρὶν ἢ* ἐλθεῖν ἡμέραν
 κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. 21 καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν* ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα κυρίου
 σωθήσεται.

22 Ἄνδρες Ἰσραηλίται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους. Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα
 ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὁ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν
 δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς* αὐτοὶ οἶδατε, 23 τοῦτον τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ
 προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον* διὰ χειρὸς ἀνόμων προσήξαντες ἀνείλατε, 24 ὃν ὁ θεὸς
 ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδύνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
 αὐτοῦ· 25 Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
 ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν ἵνα μὴ σαλευθῶ. 26 διὰ τοῦτο ἠυφράνθη ἡ καρδία μου ὁ θεὸς καὶ
 ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. 27 ὅτι οὐκ
 ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην* οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
 28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρηρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ,
 ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνημα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας
 ταύτης· 30 προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ
 τῆς ὀσφουρῆς αὐτοῦ καθίσει ἐπὶ τὸν θρόνον* αὐτοῦ, 31 προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς
 ἀναστασεως τοῦ χριστοῦ ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη ὁ θεὸς εἰς ἄδην* οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν
 διαφθοράν. 32 τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὐ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες.
 33 τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου* λαβὼν
 παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖς* βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη
 εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
 35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω
 πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτόν καὶ χριστόν* ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν
 Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν*, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς
 λοιποὺς ἀποστόλους· Τί ποιήσωμεν† ἄνδρες ἀδελφοί; 38 Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς·
 Μετανοήσατε‡, καὶ βαπτισθῆτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
 ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν* καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου πνεύματος· 39 ὑμῖν
 γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὅσους ἂν
 προσκαλέσεται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. 40 ἐτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρατο, καὶ

* 2:20 ἢ RP] - WH Treg NA28 † 2:20 ἐλθεῖν WH Treg NA28] + τὴν RP ‡ 2:21 ἐὰν WH Treg] ἀν

NA28 RP § 2:22 ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ WH Treg NA28] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον RP

* 2:22 καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP † 2:23 ἐκδοτον WH Treg NA28] + λαβόντες RP ‡ 2:23

χειρὸς WH Treg NA28] χειρῶν RP § 2:26 ἡ καρδία μου NA28 RP] μου ἡ καρδία WH Treg * 2:27

ἄδην WH Treg NA28] Ἰαίδου RP † 2:30 αὐτοῦ WH Treg NA28] + τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσει τὸν χριστόν

RP ‡ 2:30 τὸν θρόνον WH Treg NA28] τοῦ θρόνου RP § 2:31 οὔτε ἐγκατελείφθη WH Treg

NA28] οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ RP * 2:31 ἄδην WH NA28] ἄδου Treg; Ἰαίδου RP † 2:31 οὔτε

WH Treg NA28] οὐδὲ RP ‡ 2:33 πνεύματος τοῦ ἁγίου WH Treg NA28] ἁγίου πνεύματος RP § 2:33

ὁ WH Treg NA28] + νὸν RP * 2:33 ὑμῖς Treg NIV RP] + καὶ WH NA28 † 2:34 ὁ NA28 RP] - WH

Treg ‡ 2:36 αὐτόν καὶ χριστόν WH Treg NA28] καὶ χριστόν αὐτόν RP § 2:36 ἐποίησεν ὁ θεός

WH NA28] ὁ θεὸς ἐποίησεν Treg RP * 2:37 τὴν καρδίαν WH Treg NA28] τῇ καρδίᾳ RP † 2:37

ποιήσωμεν WH Treg NA28] ποιήσομεν RP ‡ 2:38 πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε WH Treg] πρὸς αὐτούς

Μετανοήσατε φησὶν NA28; ἔφη πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε RP § 2:38 ἐπὶ NA28 RP] ἐν WH Treg * 2:38

τῶν WH Treg NA28] - RP † 2:38 ὑμῶν WH Treg NA28] - RP

παρεκάλει αὐτούς⁴λέγων· Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιάς ταύτης. ⁴¹ οἱ μὲν οὖν⁵ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν* τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια. ⁴² ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ[†] τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

⁴³ Ἐγίνετο[‡]δὲ πάση ψυχῇ φόβος, πολλὰ τε[§]στέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. ⁴⁴ πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες* ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ[†] εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν· ⁴⁶ καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότῃ καρδίας, ⁴⁷ αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό[‡].

3

¹ Πέτρος δὲ* καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην, ² καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιτίας μητροῦ αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραϊάν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν, ³ ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσεῖναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν[†] ⁴ ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ⁵ ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. ⁶ εἶπεν δὲ Πέτρος· Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὁ δὲ ἔχω τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει[‡] ⁷ καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ* καὶ τὰ σφυδρά[†] ⁸ καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. ⁹ καὶ εἶδεν ἕκαστος ὁ λαὸς αὐτὸν[‡] περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν, ¹⁰ ἐπεγίνωσκον δὲ[§]αὐτὸν ὅτι οὗτος* ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθημέμος ἐπὶ τῇ Ὠραίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

¹¹ Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ[†]τὸν[‡]Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτούς[§] ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένην Σολομώντος ἔκθαμβοι. ¹² ἰδὼν δὲ ὁ* Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀνεβάζετε ὡς ἰδίᾳ δυναμίει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ¹³ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν[‡]παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε[§]κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ¹⁴ ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ

‡ 2:40 αὐτούς WH Treg NA28] - RP § 2:41 οὖν WH Treg NA28] + ἀσμένως RP * 2:41 ἐν WH Treg NA28] - RP † 2:42 κοινωνία WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 2:43 Ἐγίνετο WH Treg NA28] Ἐγένετο RP § 2:43 τε Treg NA28 RP] δὲ WH * 2:44 πιστεύοντες Treg NA28 RP] πιστεύσαντες WH † 2:44 ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ Treg NA28 RP] ἐπὶ τὸ αὐτὸ WH ‡ 2:47 ἐπὶ τὸ αὐτό WH Treg NA28] τῇ ἐκκλησίᾳ RP * 3:1 Πέτρος δὲ WH Treg NA28] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος RP † 3:3 λαβεῖν WH Treg NA28] - RP ‡ 3:6 περιπάτει WH NIV] ἔγειρε καὶ περιπάτει Treg NA28; ἔγειραι καὶ περιπάτει RP § 3:7 αὐτόν WH Treg NA28] - RP * 3:7 αἱ βάσεις αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ αἱ βάσεις RP † 3:7 σφυδρά WH NA28] σφυρά Treg RP ‡ 3:9 πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς RP § 3:10 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 3:10 οὗτος WH Treg RP] αὐτός NA28 † 3:11 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ RP ‡ 3:11 τὸν WH Treg NA28] - RP § 3:11 πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτούς WH Treg NA28] πρὸς αὐτούς πᾶς ὁ λαὸς RP * 3:12 ὁ WH Treg NA28] - RP † 3:13 Ἰσαὰκ καὶ WH Treg NIV RP] ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς NA28 ‡ 3:13 μὲν WH Treg RP NA28] - NIV § 3:13 ἠρνήσασθε WH NA28] + αὐτόν Treg RP

νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρες ἐσμεν. ¹⁶ καὶ ἔπι* τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον ὄν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ¹⁸ ὁ δὲ θεὸς ἅ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν ἑσπερωμένων† παθεῖν τὸν χριστὸν ἑαυτοῦ* ἐπλήρωσεν οὕτως. ¹⁹ μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε ἑπὶ τὸν ἑσπερωμένον† ἐξ ἀλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ²⁰ ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν, ²¹ ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δεῖξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος* τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν†. ²² Μωϋσῆς ἑμὲ* εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἑκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ²³ ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἂν* μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. ²⁴ καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεζῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. ²⁵ ὑμεῖς ἐστε ὅσοι* οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς* πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἑλθόντων πρὸς Ἀβραάμ· Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἑνευλογηθήσονται* πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. ²⁶ ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς† τὸν παῖδα αὐτοῦ* ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4

¹ Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς* καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, ² διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν ἑκ† νεκρῶν, ³ καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἣν γὰρ ἐσπέρα ἦδη. ⁴ πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς ἑκατὸν ἑξήκοντα πέντε.

⁵ Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς* πρεσβυτέρους καὶ τοὺς† γραμματεῖς ἐν* Ἱερουσαλὴμ ⁶ (καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος ἑκ τῶν ἀρχιερατικῶν), ⁷ καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ* μέσῳ ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; ⁸ τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι† ⁹ εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὕτως ἐσώσεται, ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε,

* **3:16** ἐπὶ Treg NA28 RP] - WH † **3:18** προφητῶν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ **3:18** αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP § **3:19** πρὸς WH] εἰς Treg NA28 RP * **3:21** στόματος WH Treg NA28] + πάντων RP † **3:21** ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν WH Treg NA28] αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος RP ‡ **3:22** μὲν WH Treg NA28] + γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας RP § **3:22** θεὸς WH] + ὑμῶν Treg NA28; + ἡμῶν RP * **3:23** ἂν WH Treg] ἔαν NA28 RP † **3:25** οἱ WH Treg NA28] - RP ‡ **3:25** διεθετο ὁ θεὸς Treg NA28 RP] ὁ θεὸς διεθετο WH § **3:25** ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP * **3:25** ἐνευλογηθήσονται Treg NA28 RP] εὐλογηθήσονται WH † **3:26** ἀναστήσας ὁ θεὸς WH NA28] ὁ θεὸς ἀναστήσας Treg RP ‡ **3:26** αὐτοῦ WH Treg NA28] + Ἰησοῦν RP * **4:1** ἱερεῖς Treg NA28 RP] ἀρχιερεῖς WH † **4:2** τὴν ἐκ WH Treg NA28] τῶν RP ‡ **4:4** ὁ Treg NA28 RP] - WH § **4:4** ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP * **4:5** πρὸς WH Treg NA28] - RP † **4:5** πρὸς WH Treg NA28] - RP ‡ **4:5** ἐν WH Treg NA28] εἰς RP § **4:6** Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος WH Treg NA28] Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον RP * **4:7** τῷ WH Treg NA28] - RP † **4:8** πρεσβύτεροι WH Treg NA28] + τοῦ Ἰσραὴλ RP

ὄν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. ¹¹ οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομῶν[‡] ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. ¹² καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία, οὐδὲ ἄλλο ὄνομα ἔστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανόν* τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτούς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, ¹⁴ τὸν τε[†] ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ κελεύσαντες δὲ αὐτούς ἐξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους ¹⁶ λέγοντες· Τί ποιήσωμεν[‡] τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι[§] ¹⁷ ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῆ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλωσόμεθα* αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ καλέσαντες αὐτούς παρήγγειλαν τὸ[†] καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς[‡]· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε, ²⁰ οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. ²¹ οἱ δὲ προσαπειλωσάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται[§] αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γέγονε* τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

²³ Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτούς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. ²⁴ οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦσαν φωνῆν πρὸς τὸν θεόν καὶ εἶπαν· Δέσποτα, οὐ[†] ὅ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ²⁵ ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν[‡] διὰ πνεύματος ἁγίου[§] στόματος Δαυὶδ παιδός σου εἰπών· Ἰνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; ²⁶ παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. ²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ* ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή[†] προώρισεν γενέσθαι. ²⁹ καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δός τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ³⁰ ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου[‡] ἐκτείνεις σε εἰς ἴσιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. ³¹ καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ θόπος ἐν ᾧ ἦσαν συναγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος[§], καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

³² Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία* καὶ ψυχὴ[†] μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν[‡] ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα[§] κοινά. ³³ καὶ δυνάμει

[‡] 4:11 οἰκοδομῶν WH Treg NA28] οἰκοδομούντων RP § 4:12 οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε RP
 * 4:12 ὑπὸ τὸν οὐρανόν WH Treg NA28] - RP † 4:14 τε WH Treg NA28] δὲ RP ‡ 4:16 ποιήσωμεν WH Treg NA28] ποιήσομεν RP § 4:16 ἀρνεῖσθαι WH Treg NA28] ἀρνήσασθαι RP
 * 4:17 ἀπειλωσόμεθα WH Treg NA28] ἀπειλῆ ἀπειλωσόμεθα RP † 4:18 τὸ Treg NA28] - WH; αὐτοῖς τὸ RP ‡ 4:19 εἶπον πρὸς αὐτούς WH Treg NA28] πρὸς αὐτούς εἶπον RP § 4:21 κολάσωνται WH Treg NA28] κολάσονται RP * 4:22 γεγόνη WH Treg NA28] ἐγγέγονε RP † 4:24 σὺ WH Treg NA28] + ὁ θεός RP ‡ 4:25 τοῦ πατρὸς ἡμῶν WH Treg NA28] - RP § 4:25 πνεύματος ἁγίου WH Treg NA28] - RP * 4:27 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ WH Treg NA28] - RP † 4:28 βουλή WH] + σου Treg NA28 RP ‡ 4:30 σου NA28 RP] - WH Treg § 4:31 τοῦ ἁγίου πνεύματος WH Treg NA28] πνεύματος ἁγίου RP * 4:32 καρδία WH Treg NA28] ἡ καρδία RP † 4:32 ψυχὴ WH Treg NA28] ἡ ψυχὴ RP ‡ 4:32 αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν RP § 4:32 πάντα WH] ἅπαντα Treg NA28 RP

μεγάλη* ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι ἑτῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ†, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτοῦς. 34 οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων 35 καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. 36 Ἰωσήφ§ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, 37 ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν ἑπαρὰ* τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5

1 Ἀνὴρ δὲ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα 2 καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυῖς καὶ τῆς ἑγναϊκῆς* καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. 3 εἶπεν δὲ ὁ† Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἑνοσφίσασθαί ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; 4 οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενον καὶ πρᾶθεν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐπεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἑακούοντας§ 6 ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσήλθεν. 8 ἀπεκρίθη δὲ ἑπρὸς αὐτὴν* ἑΠέτρος† εἶπέ μοι, εἰ τοσοῦτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· Ναί, τοσοῦτου. 9 ὁ δὲ ἑΠέτρος‡ ἑπρὸς αὐτὴν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. 10 ἔπασεν δὲ παραχρῆμα ἑπρὸς§ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὔρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. 11 καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα ἑπολλά ἐν τῷ λαῷ*· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἑἄπαντες† ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶντος· 13 τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός, 14 μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· 15 ὥστε ἑκαὶ εἰς‡ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ ἑκλιναρίων§ καὶ κραβάττων, ἑἶνα ἐρχομένου Πέτρου κᾶν ἡ σκιά ἑἐπισκιάσῃ* τινὶ αὐτῶν. 16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν περὶ τὰ πόλεων† ἑἹερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὄχλουμένους ὑπὸ πνευματῶν ἀκαθάρτων, ὀτίνας ἑθεραπεύοντο ἑἄπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὐσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήρθησαν ζήλου 18 καὶ ἐπέβαλον τὰς ἑχειρας‡ ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρῆσει δημοσίᾳ. 19 ἄγγελος δὲ κυρίου ἑδιὰ§ νεκτοῦς ἑἠνοιξε* τὰς θύρας τῆς φυλακῆς

* 4:33 δυνάμει μεγάλης WH Treg NA28] μεγάλης δυνάμει RP † 4:33 τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NA28 RP] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως WH ‡ 4:34 ἦν WH Treg NA28] ὑπῆρχεν RP § 4:36 Ἰωσήφ WH Treg NA28] Ἰωσήφ RP * 4:37 παρὰ WH Treg RP] πρὸς NA28 * 5:2 γυναικῶς WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 5:3 ὁ WH Treg NA28] – RP ‡ 5:3 νοσφίσασθαί WH Treg NA28] + σε RP § 5:5 ἀκούοντας WH Treg NA28] + ταῦτα RP * 5:8 πρὸς αὐτὴν WH Treg NA28] αὐτῇ RP † 5:8 Πέτρος WH Treg NA28] ὁ Πέτρος RP ‡ 5:9 Πέτρος WH Treg NA28] + εἶπεν RP § 5:10 πρὸς WH Treg NA28] παρὰ RP * 5:12 πολλὰ ἐν τῷ λαῷ WH Treg NA28] ἐν τῷ λαῷ πολλὰ RP † 5:12 ἄπαντες NA28 RP] πάντες WH Treg ‡ 5:15 καὶ εἰς WH Treg NA28] κατὰ RP § 5:15 κλιναρίων WH Treg NA28] κλινῶν RP * 5:15 ἐπισκίαση NA28 RP] ἐπισκιάσει WH Treg † 5:16 πόλεων WH Treg NA28] + εἰς RP ‡ 5:18 χειρας WH Treg NA28] + αὐτῶν RP § 5:19 διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP * 5:19 ἠνοιξε WH Treg RP] ἀνοίξας NA28

ἐξαγαγών τε αὐτούς εἶπεν· ²⁰ Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης· ²¹ ἀκούσαντες δὲ εἰσηλθόν ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτῆριον ἀχθῆναι αὐτούς· ²² οἱ δὲ ἑπαγενόμενοι ὑπηρεταί[†] οὐχ εὗρον αὐτούς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν ²³ λέγοντες ὅτι Ἐξουσιασθέντες ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστώτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν· ²⁴ ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο· ²⁵ παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἴδου οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστώτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν· ²⁶ τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρεταῖς ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μή τι συμβῇ αὐτοῖς.

²⁷ Ἀγαγόντες δὲ αὐτούς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπρώτησεν αὐτούς ὁ ἀρχιερεὺς ²⁸ λέγων Παράγγελλαι παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτου, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου· ²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις· ³⁰ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· ³¹ τοῦ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ³² καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

³³ Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς· ³⁴ ἀναστὰς δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἕξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, ³⁵ εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν· ³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν· ³⁷ μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν· ³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· (ὅτι ἐὰν ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὐτῶν τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται, ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνησθε καταλῦσαι αὐτούς) μήποτε καὶ θεομάχοι εὕρεθῆτε· ἐπίσθησαν δὲ αὐτῷ, ⁴⁰ καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δειράντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν· ⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι κατηξιώθησαν

† 5:22 παραγενόμενοι ὑπηρεταί WH Treg NA28] υπηρεταί παραγενόμενοι RP ‡ 5:23 Τὸ WH Treg NA28] + μὲν RP § 5:23 ἐπὶ WH Treg NA28] πρὸ RP * 5:24 τε WH Treg NA28] + ἱερέως καὶ ὁ RP † 5:26 ἤγαγεν Treg RP] ἤγεν WH NA28 ‡ 5:26 μὴ WH Treg NA28] ἴνα μὴ RP § 5:28 λέγων WH Treg NIV] + οὐ RP NA28 * 5:31 τοῦ WH NA28] - Treg RP † 5:32 ἐσμεν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 5:32 πνεῦμα WH Treg NA28] + δε RP § 5:33 ἀκούσαντες WH Treg NA28] ἀκούοντες RP * 5:34 βραχὺ WH Treg NA28] + τι RP † 5:34 ἀνθρώπους WH Treg NA28] ἀποστόλους RP ‡ 5:36 προσεκλήθη WH Treg NA28] προσεκλήθη RP § 5:36 ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς WH Treg NA28] ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ RP * 5:37 λαὸν WH Treg NA28] + ἱκανὸν RP † 5:38 ἄφετε WH Treg NA28] ἐῴσατε RP ‡ 5:38 αὐτῆ WH Treg NA28] - RP § 5:39 δυνήσεσθε WH Treg NA28] δύνασθε RP * 5:39 αὐτούς WH Treg NA28] αὐτὸ RP † 5:40 ἀπέλυσαν WH Treg NA28] + αὐτούς RP

ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος[‡] ἀτιμασθῆναι· ⁴² πᾶσαν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι 'τὸν χριστὸν Ἰησοῦν[§].

6

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. ² προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· Οὐκ ἄρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις· ³ ἐπισκέψασθε ἑδ^{*} ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις ἑνεύματος[†] καὶ σοφίας, οὓς ἑκαταστήσομεν[‡] ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. ⁵ καὶ ἤρσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα ἑπιπείστεως καὶ πνεύματος ἀγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσηλυτὸν Ἀντιοχεᾶ, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

⁷ Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠϋξάνεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

⁸ Στέφανος δὲ πλήρης ἑχαρίτος^{*} καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, ¹⁰ καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστηναὶ τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. ¹¹ τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκησάνεον αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν· ¹² συνεκίνησαν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ πάυεται ἑλαλῶν ῥήματα[†] κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἑαγίου[‡] καὶ τοῦ νόμου, ¹⁴ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. ¹⁵ καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἑπάντες[§] οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7

¹ Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰ^{*} ταῦτα οὕτως ἔχει· ² ὁ δὲ ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοί καὶ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρρᾶν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐξέλθε ἐκ[†] τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς[‡] τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δεῖξω. ⁴ τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρρᾶν. κάκειθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκησεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, ⁵ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ ἐλάλησεν ἑδουτύως ὁ θεὸς ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἄλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν

[‡] 5:41 κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος WH Treg NA28] ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν RP § 5:42 τὸν χριστὸν Ἰησοῦν WH Treg NA28] Ἰησοῦν τὸν χριστὸν RP * 6:3 ὅε WH NA28] οὖν Treg RP † 6:3 πνεύματος WH Treg NA28]+ ἀγίου RP ‡ 6:3 καταστήσομεν WH Treg NA28] καταστήσομεν RP § 6:5 πλήρης NA28 RP] πλήρη WH Treg * 6:8 χάριτος WH Treg NA28] πίστεως RP † 6:13 λαλῶν ῥήματα WH Treg NA28] ῥήματα βλάσφημα λαλῶν RP ‡ 6:13 ἀγίου Treg RP]+ τοῦτου WH NA28 § 6:15 πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP * 7:1 Εἰ WH Treg NA28]+ ἄρα RP † 7:3 ἐκ NA28 RP]- WH Treg ‡ 7:3 τὴν WH Treg NA28]- RP § 7:6 ὅε WH Treg RP NA28]+ αὐτῷ NIV

ἔτη τετρακόσια· ⁷ καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἔα^ν* δουλεύουσιν† κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν‡, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκη^ν περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, †καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, †καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἔξειλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον †καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον‡ καὶ Χανάναν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ ἠῦρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν· ¹² ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα ἰστία εἰς Αἴγυπτον § ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· ¹³ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη* Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος† Ἰωσήφ. ¹⁴ ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ‡ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε, ¹⁵ †καὶ κατέβη § Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον. καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ¹⁶ καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμῶρ †ἐν† Συχέμ.

¹⁷ Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὠμολόγησεν‡ ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠῤῥησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον §, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς †πατέρας* τοῦ ποιεῖν ἅτ' ἀβρῆφ' ἔκθετα† αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστείος τῷ θεῷ· †ἠ ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς· ²¹ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν‡ ἡ θυγάτηρ Φαραῶ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἐαυτῇ εἰς υἱόν. ²² καὶ ἐπαιδεύθη Ἐμμῶρ § παῖς σοφία Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ*

²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ. ²⁴ καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφούς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν ὠσπηρίαν αὐτοῖς‡, οἱ δὲ οὐ συνήκαν. ²⁶ τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις καὶ συνήλλασεν § αὐτούς εἰς εἰρήνην εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί ἔστε* ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν† ²⁸ μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὄν τρόπον ἀνεῖλες ἔχθες‡ τὸν Αἰγύπτιον; ²⁹ ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῆ Μαδιάμ, οὐ ἐγέννησεν υἱούς δύο.

* 7:7 ἐὰν NA28 RP] ἀν WH Treg † 7:7 δουλεύουσιν WH Treg NA28] δουλεύουσιν RP ‡ 7:7 ὁ θεὸς εἶπεν WH Treg NA28] εἶπεν ὁ θεὸς RP § 7:8 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP * 7:8 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP † 7:10 καὶ WH Treg NIV RP] + ἐφ' NA28 ‡ 7:11 Αἴγυπτον WH Treg NA28] γῆν Αἰγύπτου RP § 7:12 ἰστία εἰς Αἴγυπτον WH Treg NA28] ἰστία ἐν Αἰγύπτῳ RP * 7:13 ἀνεγνωρίσθη NA28 RP] γνωρίσθη WH Treg † 7:13 γένος WH Treg] + τοῦ NA28 RP ‡ 7:14 Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ WH Treg NA28] τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ RP § 7:15 καὶ κατέβη Treg NA28] κατέβη δὲ WH RP * 7:16 ᾧ WH Treg NA28] ὁ RP † 7:16 ἐν WH Treg NA28] τοῦ RP ‡ 7:17 ὠμολόγησεν WH Treg NA28] ὡμωσεν RP § 7:18 ἐπ' Αἴγυπτον WH Treg NA28] – RP * 7:19 πατέρας WH Treg] + ἡμῶν NA28 RP † 7:19 τὰ βρῆφ' ἔκθετα WH Treg NA28] ἔκθετα τὰ βρῆφ' RP ‡ 7:21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν WH Treg NA28] ἔκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλατο RP § 7:22 Μωϋσῆς WH RP] + ἐν Treg NA28 * 7:22 αὐτοῦ WH Treg NA28] – RP † 7:25 ἀδελφούς WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP ‡ 7:25 ὠσπηρίαν αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ὠσπηρίαν RP § 7:26 συνήλλασεν WH Treg NA28] συνήλασεν RP * 7:26 ἔστε WH Treg NA28] + ὑμεῖς RP † 7:27 ἡμῶν WH Treg NA28] ἡμᾶς RP ‡ 7:28 ἐχθές WH Treg NA28] χθές RP

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος[§] ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου· 31 ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμασεν* τὸ ὄραμα. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ ἑκ κυρίου[†] 32 Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἑφ' ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. 34 ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτοῦ· καὶ νῦν δέωρο ἀποστείλω[‡] σε εἰς Αἴγυπτον.

35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ Ἰσραήλ, τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν* χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ Θαλάσσει καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. 37 οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο ἄλογα ζῶντα δοῦναι ἡμῖν[†] 39 ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπάσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν· Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύουσιν ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. 41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδῶλω, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ^{*} Ραιφάν[†] τοὺς τύπους οὓς ἐποίησατε προσκυνεῖν αὐτοῖς. καὶ μετοικίω ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλώνας.

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαῶν τῷ Μωϋσῆι ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει, 45 ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν ὡν ἐξῴσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυὶδ· 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἠτήσατο εὐρεῖν σκηνώμα τῷ Θεῷ[‡] Ἰακώβ. 47 Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις σκοταίκει· καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις[†] καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς αἶε τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ

§ 7:30 ἄγγελος WH Treg NA28] + κυρίου RP * 7:31 ἐθαύμασεν WH Treg] ἐθαύμαζεν NA28 RP
 † 7:31 κυρίου WH Treg NA28] + πρὸς αὐτόν RP ‡ 7:32 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ θεὸς RP § 7:32
 [καὶ WH Treg NA28] + ὁ θεὸς RP * 7:33 ἐφ' WH Treg NA28] ἐν RP † 7:34 αὐτοῦ WH Treg] αὐτῶν
 NA28 RP ‡ 7:34 ἀποστείλω WH Treg NA28] ἀποστελῶ RP § 7:35 καὶ WH Treg NA28] - NIV RP
 * 7:35 ἀπέσταλκεν σὺν WH Treg NA28] ἀπέστειλεν ἐν RP † 7:36 γῆ NA28 RP] τῇ WH Treg ‡ 7:37
 εἶπας WH Treg NA28] εἰπὼν RP § 7:37 ὁ θεὸς WH Treg NA28] κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν RP * 7:38
 λόγια WH Treg NA28] λόγον RP † 7:38 ἡμῖν Treg NA28 RP] ὑμῖν WH ‡ 7:39 ἐν ταῖς καρδίαις
 WH Treg NA28] τῇ καρδίᾳ RP § 7:40 ἐγένετο WH Treg NA28] γέγονεν RP * 7:43 Θεοῦ WH
 Treg] + ὡμῶν NA28 RP † 7:43 Ραιφάν NA28] Ῥομφά WH; Ῥεφάν Treg; Ῥεμφάν RP ‡ 7:46 Θεῷ WH
 Treg NIV RP] οἴκῳ NA28 § 7:48 χειροποιήτοις WH Treg NA28] + ναοῖς RP * 7:49 ἡ δὲ Treg
 NA28 RP] καὶ ἡ WH † 7:51 καρδίαις WH Treg NA28] τῇ καρδίᾳ RP

πατέρες ὑμῶν· καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου οὗ νῦν ὑμεῖς προδῶται καὶ φονεῖς· ἐγένεσθε[‡] 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ’ αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν· Ἴδου θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους[§] καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ’ αὐτόν, 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν* παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. 59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνευμά μου· 60 θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν†· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

8

1 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναίρεσει αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν* κοπετὸν μέγαν ἐπ’ αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνεται τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους ἐισπορευόμενος, σύρνα τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς ἑτὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. 6 προσεῖχον ἄλλοι ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· 7 πολλοὶ[§] γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο* πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἔθεραπεύθησαν· 8 ἐγένετο δὲ† πολλὴ χαρὰ[‡] ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἑξιστάνων[§] τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, 10 ᾧ προσεῖχον ἅπαντες* ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ἡ Δύναμις τοῦ θεοῦ ἢ καλουμένη† Μεγάλη. 11 προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακῆναι αὐτούς. 12 ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ[‡] τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε ἅσημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας[§] ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτούς* Πέτρον καὶ Ἰωάννην, 15 οἵτινες καταβάντες

‡ 7:52 ἐγένεσθε WH Treg NA28] γεγένησθε RP § 7:56 διηνοιγμένους WH Treg NA28] ἀνεψφγμένους RP * 7:58 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP † 7:60 ταύτην τὴν ἁμαρτίαν WH Treg NA28] τὴν ἁμαρτίαν ταύτην RP * 8:2 ἐποίησαν WH Treg NA28] ἐποίησαντο RP † 8:5 τὴν WH NA28] - Treg RP ‡ 8:6 δὲ WH Treg NA28] τε RP § 8:7 πολλοὶ WH Treg NA28] Πολλῶν RP * 8:7 ἐξήρχοντο WH Treg NA28] ἐξήρχετο RP † 8:8 ἐγένετο δὲ WH Treg NA28] καὶ ἐγένετο RP ‡ 8:8 πολλὴ χαρὰ WH Treg NA28] χαρὰ μεγάλη RP § 8:9 ἐξιστάνων WH Treg NA28] ἐξιστῶν RP * 8:10 πάντες WH Treg NA28] - RP † 8:10 καλουμένη WH Treg NA28] - RP ‡ 8:12 περὶ WH Treg NA28] τὰ περὶ RP § 8:13 σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας WH Treg NA28] δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα RP * 8:14 αὐτούς WH Treg NA28] + τὸν RP

προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον. ¹⁶ ἡ οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁷ τότε ἔπετιθέσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ¹⁸ ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδονται τὸ πνεῦμα προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα ¹⁹ λέγων· Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ὡς ἂν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. ²⁰ Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργυρίον σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. ²¹ οὐκ ἔστιν σοὶ μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἡ γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ. ²² μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου ἵνα ἀφεθῆσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. ²³ εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὄρω σε ὄντα. ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

²⁵ Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱερουσόλυμα πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.

²⁶ Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. ²⁷ καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης βασιλείσης Αἰθιοπίων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, ²⁸ ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθημέρον ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. ²⁹ εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ προσδραμών δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην καὶ εἶπεν· Ἄρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ³¹ ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μὴ τις ὀδηγήσῃ με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάνατα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφρονος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ³³ ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἶρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ³⁵ ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τὴν ὕδωρ, καὶ φησὶν ὁ εὐνοῦχος· Ἰδοὺ ὕδωρ, τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁸ καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφοτέροι εἰς τὸ ὕδωρ ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτόν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. ⁴⁰ Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

† 8:16 οὐδέπω WH Treg NA28] οὐπω RP † 8:16 κυρίου WH Treg NA28] χριστοῦ RP § 8:17 ἐπετίθεσαν WH Treg NA28] ἐπετίθου RP * 8:18 ἰδὼν WH Treg NA28] θεασάμενος RP † 8:18 πνεῦμα WH NA28] + τὸ ἅγιον Treg RP † 8:21 ἔναντι WH Treg NA28] ἐνώπιον RP § 8:22 κυρίου WH Treg NA28] θεοῦ RP * 8:25 ὑπέστρεφον WH Treg NA28] ὑπέστρεφαν RP † 8:25 Ἱερουσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP † 8:25 εὐηγγελίζοντο WH Treg NA28] εὐηγγελίσατο RP § 8:27 Κανδάκης WH Treg NA28] + τῆς RP * 8:28 τε Treg NA28 RP] δὲ WH † 8:30 Ἡσαΐαν τὸν προφήτην WH Treg NA28] τὸν προφήτην Ἡσαΐαν RP † 8:31 ὀδηγήσει WH Treg NA28] ὀδηγήσῃ RP § 8:32 κείραντος WH NA28] κείροντος Treg RP * 8:33 ταπεινώσει WH Treg] + αὐτοῦ NA28 RP † 8:33 τὴν WH Treg NA28] + δὲ RP † 8:34 τοῦτο WH Treg RP NA28] - NIV § 8:36 βαπτισθῆναι; WH Treg NA28 RP] + 37 εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. TR

9

1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεὶ 2 ἤτησάτο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολάς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἂν τινὰς εὗρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. 3 ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ, ἑξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν* φῶς ἑκ† τοῦ οὐρανοῦ, 4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ Σαοὺλ, τί με διώκεις; 5 εἶπεν δέῃ Τίς εἶ, κύριε; ὁ δέῃ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· 6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὅ τί§ σε δεῖ ποιεῖν. 7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μηδένα δὲ θεωροῦντες. 8 ἡγέρθη δὲ Ἐσαῦλος* ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων ῥδέ† τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ῥοῦδένῃῥβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. 10 Ἦν δὲ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἔν ὀράματι ὁ κύριος§ Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. 11 ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτὸν ῥἈναστάς* πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεΐαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰουδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα, ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, 12 καὶ εἶδεν ἄνδρα ἐν ὀράματι Ἀνανίαν ὀνόματι† εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ ῥχειράςῥ ὅπως ἀναβλέψῃ. 13 ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας Κύριε, ῥἤκουσα§ ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ῥτοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν* ἐν Ἱερουσαλήμ. 14 καὶ ὥδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δεῖσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. 15 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς ῥἐστίν μοι† οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ῥἐθνῶνῥ† τε§ καὶ βασιλείων ἰωὴν τε Ἰσραήλ, 16 ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπερ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. 17 ἀπήλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθείς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, ῥἸησοῦς* ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἧ ῥήρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου. 18 καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν† ῥῶςῥλεπίδες, ἀνέβλεψέν τε καὶ ἀναστάς ἐβαπτίσθη, 19 καὶ λαβὼν τροφήν ῥἐνίσχυσεν§ Ἐγένετο ῥδέ* μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινὰς, 20 καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν ῥἸησοῦν† ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 21 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ῥἐνῥἹερουσαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὥδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; 22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ ῥσυνέχυνεν§ τούτῃ* Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. 23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἰκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι

* 9:3 ἑξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν WH Treg NA28] καὶ ἑξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν RP † 9:3 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP ‡ 9:5 δέ WH Treg NA28] + κύριος εἶπεν RP § 9:6 ὁ τί Treg NA28] ὅτι WH; τί RP * 9:8 Σαῦλος WH Treg NA28] ὁ Σαῦλος RP † 9:8 δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ 9:8 οὐδέν WH Treg NA28] οὐδένα RP § 9:10 ἐν ὀράματι ὁ κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος ἐν ὀράματι RP * 9:11 Ἀναστάς Treg NA28 RP] Ἀνάστα WH † 9:12 ἄνδρα ἐν ὀράματι Ἀνανίαν ὀνόματι WH Treg NA28] ἐν ὀράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν RP ‡ 9:12 χεῖρας Treg] τὰς χεῖρας WH NA28; χεῖρα RP § 9:13 ἤκουσα WH Treg NA28] ἀκήκοα RP * 9:13 τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν WH Treg NA28] ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου RP † 9:15 ἐστίν μοι WH Treg NA28] μοι ἐστίν RP ‡ 9:15 ἐθνῶν Treg NA28 RP] τῶν ἐθνῶν WH § 9:15 τε WH Treg NA28] - RP * 9:17 Ἰησοῦς WH Treg NA28] - RP † 9:18 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν WH Treg NA28] ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ RP ‡ 9:18 ὡς WH Treg NA28] ὡσεὶ RP § 9:19 ἐνίσχυσεν Treg NA28 RP] ἐνίσχυθη WH * 9:19 δὲ WH Treg NA28] + ὁ Σαῦλος RP † 9:20 Ἰησοῦν WH Treg NA28] χριστόν RP ‡ 9:21 ἐν WH Treg RP] εἰς NA28 § 9:22 συνέχυνεν WH NA28] συνέχυνεν Treg RP * 9:22 τοὺς Treg NA28 RP] - WH

ἀνελεῖν αὐτόν· ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν· ἑπαρηρῶντο δὲ καὶ† τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· ²⁵ λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ[‡] νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν[§] χαλάσαντες ἐν σπυρίδι· ²⁶ Παραγενόμενος δὲ εἰς* Ἱερουσαλὴμ ἑπέιραζεν† κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητῆς· ²⁷ Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγῆσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρηρσιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι ἑοῦ[‡] Ἰησοῦ· ²⁸ καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος[§] εἰς Ἱερουσαλὴμ* παρηρσιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου† ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν[‡]· ³⁰ ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξάπεστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρόν· ³¹ Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένην, καὶ πορευομένην τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο[§]· ³² Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα· ³³ εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα ὀνόματι Αἰνέα* ἕξ ἐτῶν ὀκτῶ κατακείμενον ἐπὶ κρᾶβάττου† ὃς ἦν παραλελυμένος· ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰαταί σε Ἰησοῦς Χριστός[‡] ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ· καὶ εὐθέως ἀνέστη· ³⁵ καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα[§] οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον· ³⁶ Ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν* καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἔποιε· ³⁷ ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν† ἐν ὑπερώῳ· ³⁸ ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας[‡] πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· Μὴ ὀκνήσης[§] διελθεῖν ἕως ἡμῶν* ³⁹ ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἔποιε μετ' αὐτῶν οὔσα ἡ Δορκάς· ⁴⁰ ἐκβαλὼν δὲ ἕξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ ἰθὺς τὰ γόνατα προσήξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι· ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν· ⁴¹ δούς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν, φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν· ⁴² γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς[‡] Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ[§] ἐπὶ τὸν κύριον· ⁴³ ἐγένετο ἑδὲ* ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι† ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ·

† 9:24 παρηρῶντο δὲ καὶ WH Treg NA28] Παρητήρουν τε RP ‡ 9:25 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτὸν οἱ μαθηταὶ RP § 9:25 διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν WH Treg NA28] καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους RP * 9:26 εἰς WH Treg NA28] ὁ Σαῦλος ἐν RP † 9:26 ἐπέιραζεν WH Treg NA28] ἐπειράτο RP ‡ 9:27 τοῦ NA28 RP] - WH Treg § 9:28 καὶ ἐκπορευόμενος WH Treg NA28] - RP * 9:28 Ἱερουσαλὴμ WH Treg NA28] + καὶ RP † 9:28 κυρίου WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP ‡ 9:29 ἀνελεῖν αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν ἀνελεῖν RP § 9:31 Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NA28] Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομοῦμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP * 9:33 ὀνόματι Αἰνέα WH Treg NA28] Αἰνέα ὀνόματι RP † 9:33 κρᾶβάττου WH Treg NA28] κρᾶβάτι RP ‡ 9:34 Χριστός WH Treg NA28] ὁ χριστός RP § 9:35 Σαρῶνα WH Treg NA28] Ἀσοάριον RP * 9:36 ἔργων ἀγαθῶν WH Treg NA28] ἀγαθῶν ἔργων RP † 9:37 ἔθηκαν αὐτὴν Treg NA28] αὐτὴν ἔθηκαν RP; ἔθηκαν WH ‡ 9:38 δύο ἄνδρας WH Treg NA28] - RP § 9:38 ὀκνήσης WH Treg NA28] ὀκνήσαι RP * 9:38 ἡμῶν WH Treg NA28] αὐτῶν RP † 9:40 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 9:42 τῆς Treg NA28 RP] - WH § 9:42 ἐπίστευσαν πολλοὶ WH Treg NA28] πολλοὶ ἐπίστευσαν RP * 9:43 δὲ WH NA28 RP] + αὐτὸν Treg † 9:43 μεῖναι WH Treg NA28] + αὐτὸν RP

10

1 Ἄνῆρ δέ τις* ἐν Καισαρεία ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, 3 ποιῶν* ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δέομενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, 4 εἶδεν ἐν ὄραματι φανερώς ὡσεὶ περι* ὦραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἀγγελὸν τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. 5 ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· Τί ἐστίν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· Αἰ προσευχαί σου καὶ αἰ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ· 6 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρα εἰς Ἰόππην* καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος†. 7 οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἐστίν οἰκία παρὰ θάλασσαν. 8 ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ* φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν* καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ 9 καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς* ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

10 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην. 11 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν* ἐγένετο* ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, 12 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον καὶ καταβαῖνον* σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἄρχαῖς* καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, 13 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ† πετεινά τοῦ οὐρανοῦ. 14 καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. 15 ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοῖνον καὶ* ἀκάθαρτον. 16 καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνου. 17 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθύς ἄνελημφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

18 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὁ εἶδεν, ἰδοῦ* οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ* Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, 19 καὶ φωνήσαντες ἐπυθάνοντο* Σει Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. 20 τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὄραματος εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα*· Ἰδοῦ ἄνδρες† ζητοῦντές* σε· 21 ἀλλὰ ἀναστάς καταβῆθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μὴδὲν διακρινόμενος, ὅτι Σέγῳ ἀπέσταλκα αὐτούς. 22 καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· Ἰδοῦ ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν ἀρεστε; 23 οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. 24 εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.*

* 10:1 τις WH Treg NA28] + ἦν RP † 10:2 ποιῶν WH Treg NA28] + τε RP ‡ 10:3 περὶ WH Treg NA28] - RP § 10:4 ἐμπροσθεν WH Treg NA28] ἐνώπιον RP * 10:5 ἄνδρα εἰς Ἰόππην WH Treg NA28] εἰς Ἰόππην ἄνδρα RP † 10:5 τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος WH Treg NA28] τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον RP ‡ 10:7 αὐτῷ WH Treg NA28] τῷ Κορνηλίῳ RP § 10:7 οἰκετῶν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 10:8 ἅπαντα αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς ἅπαντα RP † 10:10 αὐτῶν WH Treg NA28] ἐκείνων RP ‡ 10:10 ἐγένετο WH Treg NA28] ἐπέπεσον RP § 10:11 καταβαῖνον WH Treg NA28] + ἐπ' αὐτόν RP * 10:11 ἀρχαῖς WH Treg NA28] + δεδεμένον καὶ RP † 10:12 καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ WH Treg NA28] τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετὰ καὶ τὰ RP ‡ 10:14 καὶ WH Treg NA28] ἦ RP § 10:16 εὐθύς WH Treg NA28] πάλιν RP * 10:17 ἰδοῦ WH Treg NA28] καὶ ἰδοῦ RP † 10:17 ὑπὸ WH NA28] ἀπὸ Treg RP ‡ 10:17 τοῦ WH Treg NA28] - RP § 10:18 ἐπυθάνοντο Treg NA28 RP] ἐπύθοντο WH * 10:19 αὐτῷ τὸ πνεῦμα NA28 RP] τὸ πνεῦμα αὐτῷ Treg; τὸ πνεῦμα WH † 10:19 ἄνδρες RP] + τρεῖς Treg NA28; + δύο WH ‡ 10:19 ζητοῦντές WH NA28] ζητοῦσιν Treg RP § 10:20 ὅτι WH Treg NA28] διότι RP * 10:23 ἀναστάς WH Treg NA28] ὁ Πέτρος RP

Τῆ δὲ ἐπαύριον ἄναστας ἐξήλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνήλθον αὐτῷ. ²⁴ τῆ δὲ ἐπαύριον εἰσηλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν. ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ²⁵ ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ²⁶ ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. ²⁷ καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσηλθεν, καὶ εὕρισκει συνεληλυθότας πολλοὺς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· κάμοι ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς· πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με.

³⁰ Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἕστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ καὶ φησὶ· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³² πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν ἔξαιτίας οὗν ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου

³⁴ Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· Ἐπ’ ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης ὁ θεός, ³⁵ ἀλλ’ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. ³⁶ τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ³⁷ ὑμεῖς οἴδατε τὸ γινόμενον ῥῆμα καθ’ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὁ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, ³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰωμένων πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ. ³⁹ καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνείλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ζύλου. ⁴⁰ τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, οὐ παντὶ τῷ λαῷ ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεβάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ τούτῳ πάντες οἱ προφήται μαρτυροῦσιν, ἄφρασι ἀμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

⁴⁴ Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρον τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνήλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. ⁴⁶ ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλοῦντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος·

† 10:24 τῆ δὲ WH Treg NA28] καὶ τῆ RP † 10:24 εἰσηλθεν WH Treg NA28] εἰσηλθον RP § 10:26 ἤγειρεν αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν ἤγειρεν RP * 10:30 ἡμην WH Treg NA28] + νηστεῦν καὶ RP † 10:30 ἐνάτην WH Treg NA28] + ὥραν RP † 10:32 θάλασσαν WH Treg NA28] + ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι RP § 10:33 κυρίου WH Treg NA28] θεοῦ RP * 10:36 ὃν Treg NA28 RP] – WH † 10:37 ἀρξάμενος WH Treg NA28] ἀρξάμενον RP † 10:39 ἡμεῖς WH Treg NA28] + ἐσμεν RP § 10:39 καὶ WH Treg] + ἐν NA28 RP * 10:40 τῆ WH Treg RP] ἐν τῇ NA28 † 10:42 οὗτός WH Treg NA28] αὐτός RP † 10:45 ὅσοι Treg NA28 RP] οἱ WH § 10:45 ἁγίου πνεύματος Treg NA28 RP] πνεύματος τοῦ ἁγίου WH * 10:46 ἀπεκρίθη WH Treg NA28] + ὁ RP

47 Μήτι τὸ ὕδωρ ἔδυναται κωλυσαί† τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ἄνευ* καὶ ἡμεῖς; 48 προσέταξεν ἡ δὲ Σαυτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι*. τότε ἠρώτησεν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11

1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 ὅτε δὲ* ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσαλὴμ† διεκρίνοντα πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς 3 λέγοντες ὅτι Ἐισήλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες‡ αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος ἡ δὲ Σ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· 5 Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἔμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· 7 ἤκουσα δὲ ἡ καὶ* φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι† κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσήλθην εἰς τὸ στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ ἡ φωνὴ ἐκ δευτέρου‡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἄνεσπάσθη πάλιν Σ ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 καὶ ἰδοὺ ἔξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἧ ἡμῶν* ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. 12 εἶπεν δὲ ἡ τὸ πνεῦμά μοι† συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν ἡ διακρίναντα‡ ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἐξ ἀδελφοῦ οὔτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. 13 ἀπήγγειλεν ἡ δὲ Σ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα* Ἀπόστειλον εἰς Ἱόππην† καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὅς λαλήσει ῥήματα πρὸς σέ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 15 ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαι* με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ’ αὐτοῖς ὥσπερ καὶ ἐφ’ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος ἡ τοῦ κυρίου ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεάν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασι ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἡ ἐγὼ Σ τις ἡμῶν δυνατὸς κωλυσαί τὸν θεόν; 18 ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ἡ ἐδόξασαν* τὸν θεὸν λέγοντες· Ἦ Ἄρα† καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν‡.

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας μηδὲν λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίους. 20 ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἡ ἐλθόντες Σ εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν ἡ καὶ* πρὸς τοὺς ἡ Ἑλληνιστάς† εὐαγγελιζόμενοι τὸν

† 10:47 δύναται κωλυσαί WH Treg NA28] κωλυσαί δύναται RP ‡ 10:47 ὡς WH Treg NA28] καθὼς RP § 10:48 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 10:48 ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι WH Treg NA28] βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου RP * 11:2 ὅτε δὲ WH Treg NA28] καὶ ὅτε RP † 11:2 Ἱερουσαλὴμ WH Treg NA28] Ἱεροσόλυμα RP ‡ 11:3 Εἰσήλθες πρὸς ... ἔχοντας καὶ συνέφαγες NA28] Πρὸς ... ἔχοντας εἰσήλθες καὶ συνέφαγες RP; Εἰσήλθεν πρὸς ... ἔχοντας καὶ συνέφαγεν WH Treg § 11:4 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP * 11:7 καὶ WH Treg NA28] - RP † 11:8 ὅτι WH Treg NA28] + πᾶν RP ‡ 11:9 φωνῆ ἐκ δευτέρου Treg NA28] ἐκ δευτέρου φωνῆ - RP; μοι φωνῆ ἐκ δευτέρου RP § 11:10 ἄνεσπάσθη πάλιν WH Treg NA28] πάλιν ἀνεσπάσθη RP * 11:11 ἦμεν WH Treg NA28] ἦμην NIV RP † 11:12 τὸ πνεῦμά μοι WH Treg NA28] μοι τὸ πνεῦμά RP ‡ 11:12 διακρίναντα WH Treg NA28] διακρινόμενον RP § 11:13 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 11:13 εἰπόντα WH Treg NA28] + αὐτῶ RP † 11:13 Ἰόππην WH Treg NA28] + ἄνδρας RP ‡ 11:16 τοῦ WH Treg NA28] - RP § 11:17 ἐγὼ WH Treg NA28] + δὲ RP * 11:18 ἐδόξασαν WH Treg NA28] ἐδόξαζον RP † 11:18 Ἄρα WH Treg NA28] + γε RP ‡ 11:18 εἰς ζωὴν ἔδωκεν WH Treg NA28] ἔδωκεν εἰς ζωὴν RP § 11:20 ἐλθόντες WH Treg NA28] εἰσελθόντες RP * 11:20 καὶ WH Treg NA28] - RP † 11:20 Ἑλληνιστάς WH RP NA28] Ἑλληνας Treg NIV

κύριον Ἰησοῦν. ²¹ καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ[†]πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὅτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὐσης[§] ἐν Ἱερουσαλήμ^{*} περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρναβᾶν[†] ἔως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς παραγεγόμενος καὶ ἰδὼν τὴν[‡] χάριν τῆν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῆ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν[§] τῷ κυρίῳ, ²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως, καὶ προσετέθη ὄχλος ἰκανὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν^{*} ἀναζητῆσαι Σαῦλον, ²⁶ καὶ εὐρῶν ἤγαγεν[†] εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ[‡] ἐν Σαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανόν, χρηματίσαι τε^{*} πρώτως^{*} ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

²⁷ Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱερουσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁸ ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαθος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν[†] μεγάλην[†] μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἦτις[‡] ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου[§] ²⁹ τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτο τις ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοὺς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς. ³⁰ ὁ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ Σαύλου.

12

¹ Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ² ἀνείλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρη. ³ ἰδὼν δὲ^{*} ὅτι ἀρεστὸν ἔστιν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν δὲ[†] ἡμέραι τῶν ἀζύμων), ⁴ ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίῳ στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ⁵ ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἔκτενῶς[‡] γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν[†] περὶ[§] αὐτοῦ.

⁶ Ὅτε δὲ ἤμελλεν[†] προαγαγεῖν αὐτόν^{*} ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκεῖνη ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξύ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσειν δυσίῳ, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκίματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ εἶπεν δὲ[†] ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Ζῶσαι[‡] καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλια σου· ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. ⁹ καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει[§] καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἔστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. ¹⁰ διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρὰν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἦτις αὐτομάτῃ ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος^{*} εἶπεν· Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι

‡ **11:21** ὁ WH Treg NA28] - RP § **11:22** οὐσης WH Treg NA28] - RP * **11:22** Ἱερουσαλήμ WH Treg NA28] Ἱερουσολύμοις RP † **11:22** Βαρναβᾶν WH Treg NIV] + διελθεῖν RP NA28 ‡ **11:23** τὴν WH Treg NA28] - RP § **11:23** προσμένειν Treg NA28 RP] + ἐν WH * **11:25** Ταρσὸν WH Treg NA28] + ὁ Βαρνάβας RP † **11:26** ἤγαγεν WH Treg NA28] + αὐτόν RP ‡ **11:26** αὐτοῖς καὶ WH Treg NA28] αὐτοῦς RP § **11:26** ἐν WH Treg NA28] - RP * **11:26** πρώτως WH Treg NA28] πρῶτον RP † **11:28** μεγάλην WH Treg NA28] μέγαν RP ‡ **11:28** ἦτις WH Treg NA28] ὅστις καὶ RP § **11:28** Κλαυδίου WH Treg NA28] + Καίσαρος RP * **12:3** ἰδὼν δὲ WH Treg NA28] καὶ ἰδὼν RP † **12:3** δὲ WH Treg] + αἱ NA28 RP ‡ **12:5** ἐκτενῶς WH Treg NA28] ἐκτενῆς RP § **12:5** περὶ WH Treg NA28] ὑπὲρ RP * **12:6** προαγαγεῖν αὐτόν NA28] προαγαγεῖν αὐτόν WH; προάγειν αὐτόν Treg; αὐτὸν προάγειν RP † **12:8** δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ **12:8** Ζῶσαι WH Treg NA28] Περιζῶσαι RP § **12:9** ἠκολούθει WH Treg NA28] + αὐτῷ RP * **12:11** ἐν ἑαυτῷ γενόμενος WH Treg NA28] γενόμενος ἐν ἑαυτῷ RP

ἐξαπέστειλεν ὁ κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξεϊλάτο με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

12 Συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς[‡]Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. 13 κρούσαντος δὲ αὐτοῦ[§]τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσήλθε παιδίσκη ὑπακούσαι ὀνόματι Ῥόδη, 14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· Μαίην· ἡ δὲ διίσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ*. 16 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. 17 κατασεισάς δὲ αὐτοῖς τῆ χειρὶ σιγᾶν διηγῆσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε ἵ Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

18 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. 19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρὼν ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς[‡]Καισαρείαν διέτριβεν.

20 Ἦν δὲ[§]θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἤθουοντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφασθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 τακτῇ δὲ ἡμέρα ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ* καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· 22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνή† καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 παραχρήμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν[‡]δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ[§]ἤυξανεν καὶ ἐπληθύνετο. 25 Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν, εἰς* Ἱερουσαλὴμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, ὁσπαραλαβόντες† Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

13

1 Ἦσαν δὲ* ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν ἐκκλησίαν προφηταὶ καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναῖν τε Ἡρώδου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. 2 λειτουργοῦντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ ἵνηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὁ προσκεκλημαὶ αὐτούς. 3 τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

4 Ἀυτοῖς[‡]μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος[§] κατήλθον εἰς* Σελεύκειαν, ἐκεῖθ' ἐν τε† ἀπέπλευσαν εἰς[‡]Κύπρον, 5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμίνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. 6 διελθόντες δὲ ὄλην[§]τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὔρον ἄνδρα* τινὰ

† 12:11 ὁ WH NA28] - Treg RP ‡ 12:12 τῆς WH Treg NA28] - RP § 12:13 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ Πέτρου RP * 12:15 ἐστιν αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἐστιν RP † 12:17 τε WH Treg NA28] δέ RP ‡ 12:19 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP § 12:20 δὲ WH Treg NA28] + ὁ Ἡρώδης RP * 12:21 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 12:22 Θεοῦ φωνή WH Treg NA28] φωνὴ θεοῦ RP ‡ 12:23 τὴν WH Treg NA28] - RP § 12:24 θεοῦ Treg NA28 RP] κυρίου WH * 12:25 εἰς WH RP NA28] ἐξ Treg; ἀπὸ NIV † 12:25 ὁσπαραλαβόντες WH Treg NA28] + καὶ RP * 13:1 δὲ WH Treg NA28] + τινες RP † 13:2 καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP ‡ 13:4 Αὐτοῖ WH Treg NA28] οὗτοι RP § 13:4 ἁγίου πνεύματος WH Treg NA28] πνεύματος τοῦ ἁγίου RP * 13:4 [εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 13:4 τε WH Treg NA28] δέ RP ‡ 13:4 [εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP § 13:6 ὄλην WH Treg NA28] - RP * 13:6 ἄνδρα WH Treg NA28] - RP

μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα Βαριησοῦ[†] 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.⁸ ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως.⁹ Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου[‡] ἀτενίσας εἰς αὐτὸν[†] 10 εἶπεν· Ὡ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς[†] κυρίου τὰς εὐθείας;[‡] 11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα ἔδ[‡]* ἔπεσεν[†] ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν ἐκπλησόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ ἑπι[‡] Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν[§], καὶ εἰσελθόντες^{*} εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. 15 μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος[‡] παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. 16 ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλίται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. 17 ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ[§] ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ Αἰγύπτου^{*} καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, 18 καί, ὡς τεσερακονταετὴ χρόνον ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, 19 καὶ[†] καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῆ Χανάαν κατεκληρονόμησεν[‡] τὴν γῆν αὐτῶν 20 ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.[§] 21 κάκειθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσεεράκοντα. 22 καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς[†] εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· Εὐρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. 23 τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα Ἰησοῦν[‡], 24 προκηρῦξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας[†] παντὶ τῷ λαῷ[§] Ἰσραὴλ. 25 ὡς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης^{*} τὸν δρόμον, ἔλεγεν· Τί ἐμε[†] ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμε[†] οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν[‡] ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη[§] 27 οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν, 28 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 29 ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ

† 13:6 Βαριησοῦ NA28 | Βαριησοῦς WH Treg RP ‡ 13:9 ἁγίου WH Treg NA28] + καὶ RP § 13:10 ὁδοὺς Treg RP] + τοῦ WH NA28 * 13:11 δὲ WH Treg RP] τε NA28 † 13:11 ἔπεσεν WH Treg NA28] ἐπέπεσεν RP ‡ 13:13 περὶ WH Treg NA28] + τὸν RP § 13:14 τὴν Πισιδίαν WH Treg NA28] τῆς Πισιδίας RP * 13:14 εἰσελθόντες NA28 RP] ἐλθόντες WH Treg † 13:15 τίς WH Treg NA28] - RP ‡ 13:15 ἐν ὑμῖν λόγος WH Treg NA28] λόγος ἐν ὑμῖν RP § 13:17 Ἰσραὴλ WH Treg NA28] - RP * 13:17 Αἰγύπτου WH Treg NA28] Αἰγύπτῳ RP † 13:19 καὶ Treg NA28 RP] - WH ‡ 13:19 κατεκληρονόμησεν WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP § 13:20 ὡς ... πενήκοντα καὶ μετὰ ταῦτα WH Treg NA28] καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ... πενήκοντα RP * 13:20 τοῦ NA28 RP] - WH Treg † 13:22 τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ RP ‡ 13:23 σωτήρα Ἰησοῦν WH Treg NA28] σωτηρίαν RP § 13:24 παντὶ τῷ λαῷ WH Treg NA28] τῷ RP * 13:25 Ἰωάννης WH Treg NA28] ὁ Ἰωάννης RP † 13:25 Τί ἐμε WH Treg NA28] τίνα με RP ‡ 13:26 ἡμῖν WH NA28] ὑμῖν Treg RP § 13:26 ἐξαπεστάλη WH Treg NA28] ἀπεστάλη RP

γεγραμμένα, καθελόντες από τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ³⁰ ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ³¹ ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες ἔνυν* εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. ³² καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην ³³ ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν* ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ†: Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γενέννηκά σε. ³⁴ ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι Δάσω ὑμῖν τὰ ὅσα Δαυὶδ τὰ πιστά. ³⁵ διότι§ καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ³⁶ Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῆ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν, ³⁷ ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδεν διαφθοράν. ³⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν* νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι ³⁹ ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. ⁴⁰ βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ† τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· ⁴¹ ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον§ οὐ μὴ πιστεύσητε ἕάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

⁴² Ἐξιδόντων δὲ αὐτῶν* παρεκάλουν† εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ἑαυτῶν. ⁴³ λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλθόντων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾶ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς§ ἐπειθον αὐτοὺς ἑπιπροσμένειν* τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

⁴⁴ Τῷ δὲ† ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου‡ ⁴⁵ ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ§ Παύλου ἑλαλουμένοις* βλασφημοῦντες† ⁴⁶ παρρησιασάμενοί τε‡ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπαν· Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ§ ἀπαθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. ⁴⁷ οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἑσχάτου τῆς γῆς. ⁴⁸ ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον* καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου† καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁹ διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι’ ὅλης τῆς χώρας. ⁵⁰ οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας‡ τὰς εὐσχήμονας καὶ§ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. ⁵¹ οἱ δὲ ἐκτιναζάμενοι τὸν κοινορτὸν τῶν ποδῶν* ἐπ’ αὐτοὺς ἤλθον εἰς Ἰκόνιον, ⁵² οἱ† τε‡ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

* 13:31 νῦν WH Treg NA28] - RP † 13:33 ἡμῶν WH Treg] αὐτῶν ἡμῖν NA28 RP ‡ 13:33 ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ WH NA28] ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται RP; πρῶτῳ ψαλμῷ γέγραπται Treg § 13:35 διότι WH Treg NA28] διὸ RP * 13:38 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP † 13:40 ἐπέλθῃ WH Treg NA28] + ἐφ’ ὑμᾶς RP ‡ 13:41 ἐργάζομαι ἐγὼ WH Treg NA28] ἐγὼ ἐργάζομαι RP § 13:41 ἔργον WH Treg NA28] - RP * 13:42 αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς NIV; ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων RP † 13:42 παρεκάλουν WH Treg NA28] + τὰ ἔθνη RP ‡ 13:42 ταῦτα WH Treg NA28] - RP § 13:43 αὐτοῖς WH Treg NA28] - RP * 13:43 προσμένειν WH Treg NA28] ἐπιμένειν RP † 13:44 δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ 13:44 κυρίου Treg NA28] θεοῦ WH RP § 13:45 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP * 13:45 λαλουμένοις WH Treg NA28] λεγομένοις RP † 13:45 βλασφημοῦντες WH Treg NA28] ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες RP ‡ 13:46 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 13:46 ἐπειδὴ WH Treg NA28] + δὲ RP * 13:48 ἔχαιρον WH Treg NA28] ἔχαιρεν RP † 13:48 κυρίου Treg NA28 RP] θεοῦ WH ‡ 13:50 γυναῖκας WH Treg NA28] + καὶ RP § 13:50 καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP * 13:51 ποδῶν WH Treg NA28] + αὐτῶν RP † 13:52 τε WH Treg NA28] δὲ RP

14

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλήσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. 2 οἱ δὲ ἀπειθήσαντες* Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἔθνων κατὰ τῶν ἀδελφῶν. 3 ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ*κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, δίδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἔθνων τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, 6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, 7 κάκει ἑυαγγελιζόμενοι ἦσαν*.

8 Καὶ τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις § τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ* ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν† 9 οὗτος ἤκουσεν* τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν § τοῦ σωθῆναι 10 εἶπεν ἑμεγάλῃ* φωνῇ Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός† καὶ ἤλατο* καὶ περιεπάτει. 11 οἱ ἑσθλοὶ ἰδόντες ὁ ἐποίησεν* Παῦλος ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς 12 ἐκάλουν τε τὸν† Βαρναβᾶν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἠγούμενος τοῦ λόγου. 13 ὁ ἑμεγάλῃ* φωνῇ τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως § ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. 14 ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν* ἐξεπήδησαν† εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες 15 καὶ λέγοντες Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἀνθρώποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιτρέφειν ἐπὶ θεὸν* ζῶντα ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. 16 ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. 17 καίτοι § οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν* ἀφήκεν ἀγαθουργῶν† οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν* 18 καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἕξω τῆς πόλεως, νομίζοντες § αὐτὸν τεθνηκέαι. 20 κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν* ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾶ εἰς Δέρβην.

21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς† Ἰκόνιον καὶ εἰς* Ἀντιόχειαν, 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν

* 14:2 ἀπειθήσαντες WH Treg NA28] ἀπειθοῦντες RP † 14:3 τῷ WH Treg RP] ἐπὶ τῷ NA28

‡ 14:7 εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν WH Treg NA28] ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι RP § 14:8 ἀδύνατος ἐν Λύστροις WH NA28] ἐν Λύστροις ἀδύνατος Treg RP * 14:8 αὐτοῦ WH Treg NA28] + ὑπάρχων RP

† 14:8 περιεπάτησεν WH Treg NA28] περιεπατήκει RP ‡ 14:9 ἤκουσεν Treg NA28 RP] ἤκουεν WH § 14:9 ἔχει πίστιν WH Treg NA28] πίστιν ἔχει RP * 14:10 μεγάλη WH Treg NA28] + τῇ RP

† 14:10 ὀρθός WH Treg NA28] ὀρθῶς RP ‡ 14:10 ἤλατο WH Treg NA28] ἤλλετο RP § 14:11 τε WH NA28] δὲ Treg RP * 14:11 ἐποίησεν WH Treg NA28] + ὁ RP † 14:12 τὸν WH Treg

NA28] + μὲν RP ‡ 14:13 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 14:13 πόλεως WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 14:14 αὐτῶν Treg NA28 RP] ἑαυτῶν WH † 14:14 ἐξεπήδησαν WH Treg NA28] εἰσπήδησαν RP ‡ 14:15 θεὸν WH Treg NA28] τὸν θεὸν τὸν RP § 14:17 καίτοι WH Treg NA28] καίτοιγε RP

* 14:17 αὐτὸν WH] ἑαυτὸν RP; αὐτὸν Treg NA28 † 14:17 ἀγαθουργῶν WH Treg NA28] ἀγαθοποιῶν RP ‡ 14:17 ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP § 14:19 νομίζοντες WH Treg NA28] νομίσαντες RP

* 14:20 τῶν μαθητῶν αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτὸν τῶν μαθητῶν RP † 14:21 πρὸς WH Treg NA28] – RP ‡ 14:21 πρὸς WH Treg NA28] – RP

μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²³ χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς 'κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους^S προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. ²⁴ καὶ διελθόντες τὴν *Πισιδίαν ἤλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν, ²⁵ καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀτάλειαν, ²⁶ κάκειθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. ²⁷ παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ἄνηγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. ²⁸ διέτριβον δὲ ἄχρονον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15

¹ Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ ἔπιτιμηθῆτε * τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. ² γενομένης δὲ ἑστάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾶ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινὰ ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες^S ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν Ἑφοινίκην καὶ Σαμάρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα * παρέδεχθησαν ἄπο τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ⁵ ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

⁶ Συνήχθησαν ἄποστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. ⁷ πολλῆς δὲ ζητήσεως * γενομένης ἀναστάς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι, ⁸ καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δούξαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, ⁹ καὶ οὐθὲν ὀνεικρίνων μετὰ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρῆσας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ¹¹ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεῦμεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κάκεινοι.

¹² Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. ¹³ μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. ¹⁴ Συμῶν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν * τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται. ¹⁶ Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν καὶ τὰ κατεσκευασμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν, ¹⁷ ὥπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν

§ 14:23 κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους WH Treg NA28] πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν RP * 14:24 τὴν WH Treg NA28] - RP † 14:27 ἀνήγγελλον WH Treg NA28] ἀνήγγειλαν RP ‡ 14:28 δὲ WH Treg NA28] + ἐκεῖ RP * 15:1 περιτιμηθῆτε WH Treg NA28] περιτέμνησθε RP † 15:1 τῷ WH Treg NA28] - RP ‡ 15:2 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP § 15:3 τε WH Treg NA28] - RP * 15:4 Ἱεροσόλυμα Treg] Ἱερουσαλὴμ WH NA28 RP † 15:4 παρέδεχθησαν WH Treg NA28] ἀπεδέχθησαν RP ‡ 15:4 ἀπὸ WH Treg NA28] ὑπὸ RP § 15:6 τε WH Treg NA28] δὲ RP * 15:7 ζητήσεως WH Treg NA28] συζητήσεως RP † 15:7 ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο RP ‡ 15:8 σοὺς WH Treg NA28] + αὐτοῖς RP § 15:9 οὐθὲν WH Treg NA28] οὐδὲν RP * 15:14 λαὸν WH Treg NA28] + ἐπὶ RP † 15:16 κατεσκευασμένα NA28 RP] κατεστραμμένα WH Treg

ανθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει ἡ κύριος ποιῶν ταῦτα § 18 γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος* 19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος· 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔξει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρναβᾷ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν. Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἔτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν οἷς οὐ διεστείλαμεθα, 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρναβᾷ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτούς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες, 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. 31 ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς, καὶ αὐτοὶ προφηταὶ ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. 33 ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. 35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

36 Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος· Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. 37 Βαρναβᾶς δὲ ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον. 38 Παῦλος δὲ ἤξιου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαμβάνειν τοῦτον. 39 ἐγένετο δ' ἐπαροξυσμὸς ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπεύουσα εἰς Κύπρον, 40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξαμένους Σιλᾶν

‡ 15:17 κύριος WH Treg NA28] + ὁ RP § 15:17 ταῦτα WH Treg NA28] + πάντα RP * 15:18 αἰῶνος WH Treg NA28] + ἔστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ RP † 15:20 ἀπέχεσθαι WH Treg NA28] + ἀπὸ RP ‡ 15:20 τοῦ NA28 RP] - WH Treg § 15:22 τῷ WH Treg NA28] - RP * 15:22 καλούμενον WH Treg NA28] ἐπικαλούμενον RP † 15:23 αὐτῶν WH Treg NA28] + τὰδε RP ‡ 15:23 πρεσβύτεροι WH Treg NA28] + καὶ οἱ RP § 15:24 ἐξελθόντες Treg NA28 RP] - WH * 15:24 ὑμῶν WH Treg NA28] + λέγοντες περιτέμεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον RP † 15:25 ἐκλεξαμένοις WH Treg NA28] ἐκλεξαμένους RP ‡ 15:28 πνεύματι τῷ ἁγίῳ WH Treg NA28] ἁγίῳ πνεύματι RP § 15:28 τούτων τῶν ἐπάναγκες WH Treg NA28] τῶν ἐπάναγκες τούτων RP * 15:29 πνικτῶν WH Treg NA28] πνικτοῦ RP † 15:30 κατῆλθον WH Treg NA28] ἦλθον RP ‡ 15:33 ἀποστείλαντας αὐτούς WH Treg NA28] + ἀποστόλους RP; + 34 ἔδοξε δὲ τῷ Σίλα ἐπιμείναι αὐτοῦ TR § 15:36 πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος WH Treg NA28] Παῦλος πρὸς Βαρναβᾶν RP * 15:36 ἀδελφοῦς WH Treg NA28] + ἡμῶν RP † 15:36 πόλιν πᾶσαν WH Treg NA28] πᾶσαν πόλιν RP ‡ 15:37 ἐβούλετο WH Treg NA28] ἐβουλεύσατο RP § 15:37 καὶ WH Treg NA28] - RP * 15:38 συμπαραλαμβάνειν WH Treg NA28] συμπαραλαβεῖν RP † 15:39 δὲ WH Treg NA28] οὖν RP

ἐξήλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ⁴¹ διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16

¹ Κατήντησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατὴρ δὲ Ἕλληνας, ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. ³ τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἥδισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἕλληνας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. ⁴ ὡς δὲ διεπορευόντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ⁵ αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπέρισσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. ⁶ Διήλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ⁷ ἔλθοντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπέιραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ ⁸ παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. ⁹ καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὥφθη, ἀνὴρ Μακεδῶνας τις ἦν ἑστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ¹⁰ ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. ¹¹ Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν Πόλιν, ¹² κάκειθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἡμεῖς δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. ¹³ τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομιζομεν προσευχῆν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναῖξιν. ¹⁴ καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἣς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. ¹⁵ ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. ¹⁶ Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντήσασθαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυριοῖς αὐτῆς

‡ 15:40 κυρίου WH Treg NA28] θεοῦ RP § 15:41 τὴν WH NA28] - Treg RP * 16:1 καὶ WH Treg NA28] - RP † 16:1 εἰς WH Treg NA28] - RP ‡ 16:1 γυναικὸς WH Treg NA28] + τινος RP § 16:3 ὅτι Ἕλληνας ὁ πατὴρ αὐτοῦ WH Treg NA28] τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλληνας RP * 16:4 παρεδίδοσαν WH Treg NA28] παρεδίδουν RP † 16:4 καὶ WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ 16:4 Ἱεροσολύμοις WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP § 16:6 Διήλθον WH Treg NA28] Διελθόντες RP * 16:6 καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP † 16:7 δὲ WH Treg NA28] - RP ‡ 16:7 εἰς WH Treg NA28] κατὰ RP § 16:7 πορευθῆναι WH Treg NA28] πορεύεσθαι RP * 16:7 Ἰησοῦ WH Treg NA28] - RP † 16:9 διὰ WH Treg] + τῆς NA28 RP ‡ 16:9 τῷ Παύλῳ ὥφθη WH Treg NA28] ὥφθη τῷ Παύλῳ RP § 16:9 Μακεδῶνας τις ἦν WH Treg NA28] τις ἦν Μακεδῶνας RP * 16:9 καὶ WH Treg NA28] - RP † 16:10 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP ‡ 16:10 θεὸς WH Treg NA28] κύριος RP § 16:11 οὖν WH Treg RP] δὲ NA28 * 16:11 ἀπὸ WH Treg NA28] + τῆς RP † 16:11 δὲ WH Treg NA28] τε RP ‡ 16:11 Νέαν Πόλιν WH Treg NA28] Νεάπολιν RP § 16:12 κάκειθεν WH Treg NA28] ἐκεῖθεν τε RP * 16:12 πρώτη τῆς μερίδος WH Treg NIV] πρώτη τῆς μερίδος τῆς RP; πρώτης μερίδος τῆς em NA28 † 16:12 ταύτῃ WH Treg NA28] αὐτῇ RP ‡ 16:13 πύλης WH Treg NA28] πόλεως RP § 16:13 ἐνομιζομεν προσευχῆν WH Treg NA28] ἐνομιζέτο προσευχῇ RP * 16:14 τοῦ NA28 RP] - WH Treg † 16:15 μένετε WH Treg NA28] μέναιτε RP ‡ 16:16 τὴν WH Treg NA28] - RP § 16:16 πύθωνα WH Treg

μαντευομένη· ¹⁷ αὕτη ἑκατακλουθοῦσα† τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν* ὁδὸν σωτηρίας. ¹⁸ τοῦτο δὲ ἔποιε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς ἰδὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· Παραγγέλλω σοι ἔν* ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ¹⁹ Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ²⁰ καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ²¹ καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. ²² καὶ συνπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρίζαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, ²³ πολλὰς ἑπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ²⁴ ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν* ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν Ὡς εἰς τὸ ξύλον. ²⁵ Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπικροῶντες δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι· ²⁶ ἄφνω δὲ* σεισμός ἐγένετο μέγας ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου, ἠνέωχθησαν ἑὶ παρακρήμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ²⁷ ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς σπασάμενος τὴν* μάχαιραν ἠμελλεν ἐαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἔκπεφυγέναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ ἐφώνησεν δὲ ὡς φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος* λέγων· Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γὰρ ἔσμεν ἐνθάδε. ²⁹ αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσπηδήσεν καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾶ, ³⁰ καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; ³¹ οἱ δὲ εἶπαν· Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν* καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. ³² καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου* σὺν* πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες* παρακρήμα, ³⁴ ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον* παρέθηκεν τράπεζαν καὶ ἠγαλλίασατο* πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ. ³⁵ Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους* πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείραντες ἡμᾶς ἡδημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντες, ἔβαλαν εἰς φυλακὴν· καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἔξαγαγέτωσαν. ³⁸ ἀπήγγειλαν* δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα αὐτα· ἐφοβήθησαν δὲ* ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἔξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ* τῆς πόλεως. ⁴⁰ ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ* τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς

† 16:17 κατακλουθοῦσα WH Treg NA28] κατακλουθήσασα RP † 16:17 ὑμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν RP § 16:18 δὲ WH Treg NA28] + ὁ RP * 16:18 ἐν WH Treg NA28] + τῷ RP † 16:23 τε Treg NA28 RP] δὲ WH † 16:24 λαβὼν WH Treg NA28] εἰληφώς RP § 16:24 ἠσφαλίσατο αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶν ἠσφαλίσατο RP * 16:26 δὲ WH Treg NA28] τε RP † 16:27 τὴν WH Treg NA28] – RP † 16:28 φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος RP] φωνῇ μεγάλη Παῦλος Treg; μεγάλη φωνῇ ὁ Παῦλος NA28; Παῦλος μεγάλη φωνῇ WH § 16:29 τῷ NA28 RP] – WH Treg * 16:31 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + χριστόν RP † 16:32 κυρίου Treg NA28 RP] θεοῦ WH † 16:32 σὺν WH Treg NA28] καὶ RP § 16:33 πάντες Treg NA28 RP] ἅπαντες WH * 16:34 οἶκον WH NA28] + αὐτοῦ Treg RP † 16:34 ἠγαλλίασατο WH Treg NA28] ἠγαλλίατο RP † 16:36 τούτους RP NA28] – WH Treg § 16:37 ἡμᾶς WH Treg NA28] – RP * 16:38 ἀπήγγειλαν WH Treg NA28] Ἀνήγγειλαν RP † 16:38 ἐφοβήθησαν δὲ WH Treg NA28] καὶ ἐφοβήθησαν RP † 16:39 ἀπελθεῖν ἀπὸ WH Treg NA28] ἐξελεῖν RP § 16:40 ἀπὸ WH NA28] ἐκ Treg RP

τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς* καὶ ἐξήλθαν.

17

¹ Διοδεύσαντες δὲ τὴν* Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγή τῶν Ἰουδαίων. ² κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσηλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὁ † Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπέισθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺς γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγοι. ⁵ ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι* τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς† πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες‡ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν§ εἰς τὸν δῆμον. ⁶ μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον* Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώνσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεσιν, ⁷ οὐς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσοι, βασιλεῖα ἕτερον λέγοντες† εἶναι Ἰησοῦν. ⁸ ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, ⁹ καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

¹⁰ Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως δια†νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν§. ¹¹ οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, οἵτινες ἐδέξαντο τὸ* λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. ¹² πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσημῶν καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ¹³ ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκει σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες† τοὺς ὄχλους. ¹⁴ εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορευέσθαι ἕως‡ ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε§ ὁ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ οἱ δὲ καθιστάνοντες* τὸν Παῦλον ἤγαγον† ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν‡ Σιλᾶν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξήεσαν.

¹⁶ Ἐν δὲ ταῖς Ἀθῆναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος§ κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ τινὲς δὲ καὶ* τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στοικῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ Ἐξῆνων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν

* **16:40** παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς WH Treg NA28] τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλεσαν αὐτοὺς RP * **17:1** τὴν WH Treg NA28] - RP † **17:1** ἦν WH Treg NA28] + ἡ RP ‡ **17:3** ὁ χριστός, ὁ WH NA28] χριστός Treg; ὁ χριστός RP § **17:4** πλῆθος πολὺ WH Treg NA28] πολὺ πλῆθος RP * **17:5** ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι WH Treg NA28] Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθούντες RP † **17:5** ἄνδρας τινὰς WH Treg NA28] τινὰς ἄνδρας RP ‡ **17:5** καὶ ἐπιστάντες WH Treg NA28] ἐπιστάντες τε RP § **17:5** προαγαγεῖν WH Treg NA28] ἀγαγεῖν RP * **17:6** ἔσυρον WH Treg NA28] + τὸν RP † **17:7** ἕτερον λέγοντες WH Treg NA28] λέγοντες ἕτερον RP ‡ **17:10** διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP § **17:10** τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν WH Treg NA28] ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων RP * **17:11** τὸ WH RP] - Treg NA28 † **17:13** καὶ ταρασσόντες WH Treg NA28] - RP ‡ **17:14** ἕως WH Treg NA28] ὡς RP § **17:14** ὑπέμεινάν τε WH Treg NA28] ὑπέμενον δὲ RP * **17:15** καθιστάνοντες WH Treg NA28] καθιστάνοντες RP † **17:15** ἤγαγον WH Treg NA28] + αὐτὸν RP ‡ **17:15** τὸν WH Treg NA28] - RP § **17:16** θεωροῦντος WH Treg NA28] θεωροῦντι RP * **17:18** καὶ WH Treg NA28] + τῶν RP

εὐηγγελίζετο. ¹⁹ ἑπιλαβόμενοι ἑταύτου ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον ἤγαγον, λέγοντες· Δυναμέθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδασχῆ; ²⁰ ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι ἑτίνα θέλειῆ ταῦτα εἶναι. ²¹ Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ἠκαίρουν ἢ Ἐλέγειν τῆ ἠκούειν ἑτι καινότερον.

²² Σταθεῖς ἑδὲ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἄρειου Πάγου ἔφη· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεῖσιναιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· ²³ διερχόμενος γάρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὔρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγεγραπτο· Ἀγνωστῶ θεῶ. ἑδὲ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, ἑτοῦτο Ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ἑπάρχων κύριος ἑ οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἑάνθρωπίνων ἑραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν ἑκαὶ τὰ πάντα· ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἑνός Ἐπᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ ἑπαντὸς προσώπου ἑ τῆς γῆς, ὀρίσας προσεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὀροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, ²⁷ ζητεῖν τὸν ἑθεὸν ἑεἶ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὔροιεν, καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ἑπάρχοντα. ²⁸ ἐν αὐτῷ γάρ ζωμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ τινες τῶν καθ᾽ ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· Τοῦ γάρ καὶ γένος ἐσμέν. ²⁹ γένος οὖν ἑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὀμοιον. ³⁰ τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ἑπεριδῶν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἑαραγγέλλει ἑτοῖς ἀνθρώποις ἑπάντας Ἐπανταχοῦ μετανοεῖν, ³¹ καθότι ἑστησεν ἑήμεραν ἐν ἡ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνη ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισεν, πίστιν παρασχῶν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

³² Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον οἱ δὲ εἶπαν Ἀκουσόμεθά σου ἑπερὶ τούτου καὶ πάλιν ἑ. ³³ οὕτως ἑδὲ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν· ³⁴ τινὲς δὲ ἑνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἄρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἑτεροὶ σὺν αὐτοῖς.

18

¹ Μετὰ ἑταῦτα ἑχωρισθεῖς ἑἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἤλθεν εἰς Κόρινθον. ² καὶ εὔρων τινα ἑουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς ἑταλίας καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ διὰ τὸ ἑδιατεταχέναι ἑΚλαῦδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς ἑουδαίους ἀπὸ τῆς ἑρώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, ³ καὶ διὰ τὸ ὀμοτέχνον εἶναι ἑμμεν παρ᾽ αὐτοῖς καὶ ἑήργαζετο ἑ ἡσαν γάρ σκηνοποιοὶ τῆ τέχνη ἑ. ⁴ διελέγετο δὲ ἐν τῆ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἐπειθέν τε ἑουδαίους καὶ ἑΕλληνας. ⁵ Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὀ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ ἑλόγῳ ἑ

† 17:19 τε NA28 RP] δὲ WH Treg ‡ 17:20 τίνα θέλει WH Treg NA28] τί ἄν θέλοι RP § 17:21 ἢ WH Treg NA28] καὶ RP * 17:21 τι WH Treg NA28] – RP † 17:22 δὲ WH Treg] + ὁ NA28 RP ‡ 17:23 ὁ WH Treg NA28] Ὀν RP § 17:23 τοῦτο WH Treg NA28] τοῦτον RP * 17:24 ἑπάρχων κύριος WH Treg NA28] κύριος ἑπάρχων RP † 17:25 ἀνθρωπίνων WH Treg NA28] ἀνθρώπων RP ‡ 17:25 καὶ τὰ WH Treg NA28] κατὰ RP § 17:26 ἐνός WH Treg NA28] + ἀίματος RP * 17:26 παντὸς προσώπου WH Treg NA28] πᾶν τὸ πρόσωπον RP † 17:27 θεὸν WH Treg NA28] κύριον RP ‡ 17:30 παραγγέλλει Treg NA28 RP] ἀπαγγέλλει WH § 17:30 πάντας WH Treg NA28] πᾶσιν RP * 17:31 καθότι WH Treg NA28] διότι RP † 17:32 περὶ τούτου καὶ πάλιν WH Treg NA28] πάλιν περὶ τούτου RP ‡ 17:33 οὕτως WH Treg NA28] καὶ οὕτως RP * 18:1 Μετὰ WH Treg NA28] + δὲ RP † 18:1 χωρισθεῖς WH Treg NA28] + ὁ Παῦλος RP ‡ 18:2 διατεταχέναι WH Treg NA28] τεταχέναι RP § 18:2 ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP * 18:3 ἑήργαζετο Treg NA28 RP] ἑήργάζοντο WH † 18:3 τῆ τέχνη WH Treg NA28] τὴν τέχνην RP ‡ 18:5 λόγῳ WH Treg NA28] πνεύματι RP

Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι ἑστὸν χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ καὶ μεταβάς ἐκέϊθεν εἰσῆλθεν* εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου† Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. ⁸ Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευσαν καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι’ ὀράματος‡ τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης, ¹⁰ διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ¹¹ ἐκάθισεν ᾧ ἔνευεν αὐτὸν καὶ μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ¹² Γαλλίνως δὲ ἀνθυπάτου ὄντος* τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι† τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον ἀναπέθει οὗτος‡ τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. ¹⁴ μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ ᾧ μὲν ἤν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιουργημα πονηρόν, ὧ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν. ¹⁵ εἰ δὲ ζητήματά* ἐστὶν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ’ ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοῖ· κριτῆς† ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες‡ Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμίσησεν. ¹⁸ Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἰκανὰς τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέβη εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν*, εἶχεν γὰρ εὐχήν. ¹⁹ κατήντησαν† δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκεῖνος κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο‡ τοῖς Ἰουδαίοις, ²⁰ ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον ᾧ μείναι σούκ ἐπένευσεν, ²¹ ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ* εἰπὼν† Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος ἀνήχθῃ ἀπὸ τῆς Ἐφέσου,‡ ²² καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν, ²³ καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στήριζων ἅπαντας τοὺς μαθητάς. ²⁴ Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ²⁵ οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ* ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ²⁶ οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ· ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας† προσελάβοντο αὐτὸν ἐν ἡσυχίᾳ βέλτερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ‡. ²⁷ βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν προτρεψάμενοι οἱ

§ 18:5 εἶναι WH Treg NA28] - RP * 18:7 εἰσῆλθεν NA28] ἤλθεν WH Treg RP † 18:7 Τιτίου WH Treg NA28] - RP ‡ 18:9 ἐν νυκτὶ δι’ ὀράματος WH Treg NA28] δι’ ὀράματος ἐν νυκτὶ RP § 18:11 δὲ WH Treg NA28] τε RP * 18:12 ἀνθυπάτου ὄντος WH Treg NA28] ἀνθυπατεύοντος RP † 18:12 ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι Treg NA28 RP] οἱ Ἰουδαῖοι ὁμοθυμαδὸν WH * 18:13 ἀναπέθει οὗτος WH Treg NA28] οὗτος ἀναπέθει RP § 18:14 μὲν WH Treg NA28] + οὖν RP * 18:15 ζητήματα WH Treg NA28] ζητήμα RP † 18:15 κριτῆς WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ 18:17 πάντες WH Treg NA28] + οἱ Ἕλληνες RP § 18:17 ἔμελεν WH Treg NA28] ἔμελλεν RP * 18:18 ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν WH Treg NA28] τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς RP † 18:19 κατήντησαν WH Treg NA28] Κατήντησεν RP ‡ 18:19 διελέξατο WH Treg NA28] διελέχθη RP § 18:20 μείναι WH Treg NA28] + παρ’ αὐτοῖς RP * 18:21 ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ WH Treg NA28] ἀλλ’ ἀπετάξατο αὐτοῖς RP † 18:21 εἰπὼν WH Treg NA28] + δεῖ με πάντων τὴν ἐορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα RP ‡ 18:21 Πάλιν WH Treg NA28] - δὲ RP § 18:23 στήριζων WH Treg] ἐπιστήριζων NA28 RP * 18:25 Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου RP † 18:26 Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας WH Treg NA28] Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα RP ‡ 18:26 ὁδὸν τοῦ θεοῦ WH Treg NA28] τοῦ θεοῦ ὁδὸν RP

ἀδελφοί ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος·²⁸ εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διεθρόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἔλθειν* εἰς Ἔφεσον καὶ εὐρεῖν†τινας μαθητάς, 2 εἶπεν ᾗ τε‡πρὸς αὐτούς· Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ‡πρὸς αὐτόν· Ἄλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. 3 εἶπεν ᾗ τε* Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. 4 εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης‡ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν‡ἐρχόμενον μετ' αὐτόν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. 5 ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· 6 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου Σχεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτεον. 7 ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα* 8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ ῥηθίων†περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. 9 ὡς δὲ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπεῖθον κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Ἰουδαίου·¹⁰ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντα τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκούσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου‡ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας. 11 Δυναμίαις τε οὐ τὰς τυχοῦσας ὁ θεὸς ἐποίει* διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, 12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι†ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰ νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι‡ 13 ἐπεχείρησαν δὲ τινες καὶ‡τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· Ὅρκίζω* ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὄν† Παῦλος κηρῦσει. 14 ἦσαν δὲ ἄριστοι‡ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ‡ τοῦτο ποιοῦντες. 15 ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς* Ὁ τὸν† Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; 16 καὶ ἐφαλόμενος‡ ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς‡ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν κατακυριεύσας ἀμφοτέρων* ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 17 τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν† φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 18 πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. 19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περιεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους

* 19:1 ἐλθεῖν WH Treg RP] κατελθεῖν NA28 † 19:1 εὐρεῖν WH Treg NA28] εὐρών RP ‡ 19:2 τε WH Treg NA28] – RP § 19:2 δὲ WH Treg NA28] + εἶπον RP * 19:3 τε WH Treg NA28] + πρὸς αὐτούς RP † 19:4 Ἰωάννης WH Treg NA28] + μὲν RP ‡ 19:4 τὸν WH Treg NA28] + χριστὸν RP § 19:6 Παύλου WH Treg] + τὰς NA28 RP * 19:7 δώδεκα WH Treg NA28] δεκαδύο RP † 19:8 πεῖθων WH Treg] + τὰ NA28 RP ‡ 19:9 Τυράννου WH Treg NA28] + τινός RP § 19:10 κυρίου WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP * 19:11 ὁ θεὸς ἐποίει WH Treg NA28] ἐποίει ὁ θεὸς RP † 19:12 ἀποφέρεσθαι WH Treg NA28] ἐπιφέρεσθαι RP ‡ 19:12 ἐκπορεύεσθαι WH Treg NA28] ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν RP § 19:13 καὶ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 19:13 Ὅρκίζω WH Treg NA28] Ὅρκίζομεν RP † 19:13 ὄν WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 19:14 τινός WH Treg NA28] τινες υἱοὶ RP § 19:14 υἱοὶ WH Treg NA28] οἱ RP * 19:15 αὐτοῖς WH Treg NA28] – RP † 19:15 Τὸν Treg RP] + μὲν WH NA28 ‡ 19:16 ἐφαλόμενος WH Treg NA28] ἐφαλλόμενος RP § 19:16 ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς WH Treg NA28] ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος RP * 19:16 κατακυριεύσας ἀμφοτέρων WH Treg NA28] καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν RP † 19:17 ἐπέπεσεν WH NA28 RP] ἔπεσεν Treg

κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὔρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. ²⁰ οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος[‡] ἤϋξανεν καὶ ἴσχυεν. ²¹ Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα[§] εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ²² ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. ²³ Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. ²⁴ Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις ὄυκ ὀλίγην ἐργασίαν^{*}, ²⁵ οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν[†] ἐστίν, ²⁶ καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. ²⁷ οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἔλθειν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν[‡] εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν ἔτε[§] καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος^{*} αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις[†] τῆς συγχύσεως, ὠρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. ³⁰ Παύλου δὲ[‡] βουλομένους εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί· ³¹ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ³² ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἣν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ³³ ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου[†] συνεβίβασαν[§] Ἀλέξανδρον προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασεῖσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ. ³⁴ ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν φωνῇ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὥς^{*} ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον[†] φησὶν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων[‡] ὁς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης[§] Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; ³⁶ ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετές πράσσειν. ³⁷ ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσούλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν^{*} ³⁸ εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνίται ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτῳσαν ἀλλήλοισι. ³⁹ εἰ δέ τι ἑπαιτέρω[†] ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνασόμεθα ἀποδοῦναι[‡] λόγον ἑπὶ[§] τῆς συστροφῆς ταύτης, καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

‡ 19:20 τοῦ κυρίου ὁ λόγος WH Treg NA28] ὁ λόγος τοῦ κυρίου RP § 19:21 Ἱερουσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP * 19:24 οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν WH Treg NA28] ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην RP † 19:25 ἡμῖν WH Treg NA28] ἡμῶν RP ‡ 19:27 Ἀρτέμιδος ἱερὸν WH Treg NA28] ἱερὸν Ἀρτέμιδος RP § 19:27 τε WH Treg NA28] δὲ RP * 19:27 τῆς μεγαλειότητος WH Treg NA28] τὴν μεγαλειότητα RP † 19:29 πόλις WH Treg NA28] + ὄλη RP ‡ 19:30 Παύλου δὲ WH Treg NA28] τοῦ δὲ Παύλου RP § 19:33 συνεβίβασαν WH Treg NA28] προεβίβασαν RP * 19:34 ὥς Treg NA28 RP] ὡσεὶ WH † 19:35 ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον Treg NA28 RP] τὸν ὄχλον ὁ γραμματεὺς WH ‡ 19:35 ἀνθρώπων WH Treg NA28] ἀνθρώπος RP § 19:35 μεγάλης WH Treg NA28] + θεᾶς RP * 19:37 ἡμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP † 19:39 περαιτέρω WH Treg NA28] περὶ ἐτέρων RP ‡ 19:40 ἀποδοῦναι WH Treg NA28] δοῦναι RP § 19:40 περὶ WH Treg NA28] – RP

20

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον ἠμεταπεμψάμενος* ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ἠ παρακαλέσας† ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν ἠπορεύεσθαι‡ εἰς Μακεδονίαν. 2 διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα 3 ποιήσας τε μῆνας τρεῖς γενομένης ἠἐπιβουλῆς αὐτῶ* ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο ἠγνώμη‡ τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. 4 συνείπετο δὲ ἠαὐτῶ‡ Σῶπατρος ἠΠύρρου§ Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ ἠΑρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. 5 οὗτοι δὲ* ἠπροσελθόντες† ἔμμενον ἠμᾶς ἐν Τρωάδι. 6 ἠμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἠμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἠἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἠἄχρι ἠημερῶν πέντε, οὐ‡διετρίψαμεν ἠἡμέρας ἠἑπτά.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἠἡμῶν§ κλάσαι ἠἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξίναί τῃ ἠἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. 8 ἦσαν δὲ λαμπάδες ἠικαναὶ ἐν τῶ ὑπερώῳ οὗ ἠἡμεν συνηγμένοι. 9 ἠκαθεζόμενος* δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ἠὑπνω βαθεῖ διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλείον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἠἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστεγίου κάτω καὶ ἠῆρθη νεκρός. 10 καταβάς δὲ ὁ Παῦλος ἠἔπεσεσεν αὐτῶ καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν· Μὴ θορυβεῖσθε, ἠ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῶ ἠἔστιν. 11 ἀναβάς δὲ καὶ κλάσας ἠτὸν† ἠἄρτον καὶ γευσάμενος ἐφ' ἠικανὸν τε ὀμίλησας ἠἄχρι ἀναγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. 12 ἠἡγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 ἠΜεῖς δὲ ἠπροελθόντες† ἐπὶ § τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν ἠἌσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἠαναλαμβάνειν τὸν Παῦλον, οὕτως γὰρ ἠδιατεταγμένος ἦν* μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. 14 ὥς δὲ ἠσυνέβαλλεν† ἠμῖν εἰς τὴν ἠἌσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἠἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην, 15 κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἠἄντικρος‡ Χίου, τῇ δὲ ἠἑτέρα παρεβάλομεν εἰς ἠΣάμον§ τῇ δὲ* ἠἔχομένη ἠἦλθομεν εἰς Μίλητον. 16 ἠκεκρίκει† γὰρ ὁ Παῦλος παραπλευσαι τὴν ἠἘφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῶ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ ἠἈσίᾳ, ἠἔσπευδεν γὰρ εἰ δυνατὸν εἶη‡ αὐτῶ τὴν ἠἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς ἠἹεροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς ἠἘφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 ὥς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς· ἠΥμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἠἡμέρας ἠἄφ' ἠῆς ἐπέβην εἰς τὴν ἠἈσίαν πῶς μεθ' ἠὐμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, 19 δουλεύων τῶ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης ἠκαὶ § δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν ἠἸουδαίων. 20 ὥς οὐδὲν ἠὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους,

* 20:1 μεταπεμψάμενος WH Treg NA28] προσκαλεσάμενος RP † 20:1 παρακαλέσας WH Treg NA28] - RP ‡ 20:1 πορεύεσθαι WH Treg NA28] πορευθῆναι RP § 20:1 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP * 20:3 ἐπιβουλῆς αὐτῶ WH Treg NA28] + αὐτῶ ἐπιβουλῆς RP † 20:3 γνώμης WH Treg NA28] γνώμη RP ‡ 20:4 αὐτῶ WH NA28] + ἄχρι τῆς Ἀσίας Treg RP § 20:4 Πύρρου WH Treg NA28] - RP * 20:5 δὲ WH Treg NA28] - RP † 20:5 προσελθόντες WH Treg RP] προελθόντες NA28 ‡ 20:6 οὐ WH Treg RP] ὅπου NA28 § 20:7 ἡμῶν WH Treg NA28] τῶν μαθητῶν RP * 20:9 καθεζόμενος WH Treg NA28] Καθήμενος RP † 20:11 τὸν WH Treg NA28] - RP ‡ 20:13 προσελθόντες WH Treg NA28] προσελθόντες RP § 20:13 ἐπὶ WH Treg NA28] εἰς RP * 20:13 διατεταγμένος ἦν WH Treg NA28] ἦν διατεταγμένος RP † 20:14 συνέβαλλεν WH Treg NA28] συνέβαλεν RP ‡ 20:15 ἄντικρος WH Treg NA28] ἀντικρῦ RP § 20:15 Σάμον WH Treg NA28] + καὶ μείναντες ἐν Τρωαυλίῳ RP * 20:15 δὲ WH Treg NA28] - RP † 20:16 κεκρίκει WH Treg NA28] ἔκριεν RP ‡ 20:16 εἶη WH Treg NA28] ἦν RP § 20:19 καὶ WH Treg NA28] + πολλῶν RP

21 διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλησιν τὴν εἰς*θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν†εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν‡ 22 καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ§ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι*μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται μοι†λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με‡ μένουσιν· 24 ἀλλ' οὐδενὸς λόγου§ποιοῦμαι* τὴν ψυχὴν†τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσαι‡τὸν δρόμον μου§καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.

25 Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν* 26 διότι†μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς εἰμι‡ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων, 27 οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ὑμῖν§. 28 προσέχετε* ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ† ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου‡. 29 ἐγὼ οἶδα§ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, 30 καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες δειστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω ἑαυτῶν* 31 διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν νοουθετῶν ἕνα ἕκαστον. 32 καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς†τῷ θεῷ‡καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι§καὶ δοῦναι τὴν* κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· 34 αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὔσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί. 35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεῦειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπεν Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδοῖναι ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. 37 ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο† πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουσαν αὐτόν, 38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκηκε ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. πρόπεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.

21

1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν Κῶ* τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κάκειθεν εἰς Πάταρα· 2 καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. 3 ἀναφάναντες†δὲ τὴν Κύπρον

* 20:21 εἰς WH Treg NA28] + τὸν RP † 20:21 πίστιν WH Treg NA28] + τὴν RP ‡ 20:21 Ἰησοῦν WH NA28 RP] + χριστόν Treg § 20:22 δεδεμένος ἐγὼ WH Treg NA28] ἐγὼ δεδεμένος RP * 20:22 μοι Treg NA28 RP] ἐμοί WH † 20:23 μοι WH Treg NA28] – RP ‡ 20:23 καὶ θλίψεις με WH Treg NA28] με καὶ θλίψεις RP § 20:24 λόγου WH Treg NA28] λόγον RP * 20:24 ποιοῦμαι WH Treg NA28] + οὐδὲ ἔχω RP † 20:24 ψυχὴν WH Treg NA28] + μου RP ‡ 20:24 τελειώσαι NA28 RP] τελειώσω WH Treg § 20:24 μου WH Treg NA28] + μετὰ χαρᾶς RP * 20:25 βασιλείαν WH Treg NA28] + τοῦ θεοῦ RP † 20:26 διότι WH NA28 RP] διὸ Treg ‡ 20:26 εἰμι WH Treg NA28] ἐγὼ RP § 20:27 πᾶσαν ... θεοῦ ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν πᾶσαν ... θεοῦ RP * 20:28 προσέχετε WH Treg NA28] + οὖν RP † 20:28 θεοῦ WH NA28] κυρίου Treg; κυρίου καὶ θεοῦ RP ‡ 20:28 αἵματος τοῦ ἰδίου WH Treg NA28] ἰδίου αἵματος RP § 20:29 οἶδα WH Treg NA28] γὰρ οἶδα τοῦτο RP * 20:30 ἑαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NA28 RP † 20:32 ὑμᾶς WH Treg NA28] + ἀδελφοί RP ‡ 20:32 θεῷ Treg NA28 RP] κυρίῳ WH § 20:32 οἰκοδομῆσαι WH Treg NA28] ἐποικοδομῆσαι RP * 20:32 τὴν WH Treg NA28] ὑμῖν RP † 20:37 κλαυθμὸς ἐγένετο WH Treg NA28] ἐγένετο κλαυθμὸς RP * 21:1 Κῶ WH Treg NA28] Κῶν RP † 21:3 ἀναφάναντες WH NA28] ἀναφανέντες Treg RP

καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ ἑκατήλομεν[‡] εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν[§] ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ ἀνευρόντες δὲ τοὺς^{*} μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν[†] εἰς Ἱερουσόλυμα[‡] ⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἑξαρτίσαι ἡμᾶς[§] τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἠρώμεθα^{*} ⁶ ἄψησασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.[‡] ⁷ Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλομεν[§] εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἄνδρος ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθέναι^{*} προφητεούσαι. ¹⁰ ἐπιμενόντων δὲ[†] ἡμέρας πλείους κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφητίας ὀνόματι Ἄγαθος, ¹¹ καὶ ἔλθων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου δήσας ἑαυτοῦ[‡] τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἔθνων. ¹² ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ. ¹³ τότε ἀπεκρίθη[§] ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἠσυχάσαμεν εἰπόντες· Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα^{*} γινέσθω[†] ¹⁵ Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα[‡] ¹⁶ συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ[‡] ξενισθῶμεν Μνάσωνι τινὶ Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. ¹⁷ Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱερουσόλυμα ἀσμένως ἀπεδέξαντο[§] ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήη ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἕνα στον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν^{*} εἶπόν τε[†] αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις[‡] τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν. ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περιπατεῖν. ²² τί οὖν ἐστίν; πάντως ἀκούσονται[§] ὅτι ἐλήλυθας. ²³ τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἀφ' ^{*} ἑαυτῶν. ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς

‡ 21:3 κατήλομεν WH Treg NA28] κατήχημεν RP § 21:3 τὸ πλοῖον ἦν WH Treg NA28] ἦν τὸ πλοῖον RP * 21:4 ἀνευρόντες δὲ τοὺς WH Treg NA28] καὶ ἀνευρόντες RP † 21:4 ἐπιβαίνειν WH Treg NA28] ἀναβαίνειν RP ‡ 21:4 Ἱερουσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλὴμ RP § 21:5 ἐξαρτίσαι ἡμᾶς WH Treg] ἡμᾶς ἐξαρτίσαι NA28 RP * 21:5 προσευξάμενοι WH Treg NA28] προσηξάμεθα RP † 21:6 ἀψησασάμεθα ἀλλήλους καὶ WH Treg NA28] καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους RP ‡ 21:6 ἐνέβημεν WH Treg] ἀνέβημεν NA28; ἐπέβημεν RP § 21:8 ἤλομεν WH Treg NA28] οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἤλθον RP * 21:9 τέσσαρες παρθέναι WH Treg NA28] παρθέναι τέσσαρες RP † 21:10 δὲ WH Treg NA28] + ἡμῶν RP ‡ 21:11 ἑαυτοῦ WH Treg NA28] τε αὐτοῦ RP § 21:13 τότε ἀπεκρίθη WH Treg NA28] ἀπεκρίθη τότε RP * 21:14 Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα WH Treg NA28] τὸ θέλημα τοῦ κυρίου RP † 21:14 γινέσθω WH Treg NA28] γενέσθω RP ‡ 21:15 Ἱερουσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλὴμ RP § 21:17 ἀπεδέξαντο WH Treg NA28] ἐδέξαντο RP * 21:20 θεόν WH Treg NA28] κύριον RP † 21:20 εἶπόν τε WH Treg NA28] εἰπόντες RP ‡ 21:20 ἐν τοῖς Ἰουδαίοις WH Treg NA28] Ἰουδαίων RP § 21:22 ἀκούσονται WH Treg NA28] δεῖ πλῆθος συναθροῖν ἀκούσονται γὰρ RP * 21:23 ἀφ' WH] ἐφ' Treg NA28 RP

καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ἔζηρησονται†τὴν κεφαλὴν, καὶ ἴγνώσονται‡πάντες ὅτι ὤν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδὲν ἔστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς ἑφυλάσσων τὸν νόμον§. 25 περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἔθνῶν ἡμεῖς ἄπεστείλαμεν* κρίναντες†φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον †καὶ‡αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. 26 τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ ἕως οὐ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά. 27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας§, 28 κρίζοντες· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, βοηθεῖτε· σὺτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας ἑπανταχῆ* διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. 29 ἦσαν γὰρ ἑπροεωρακότες† Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἕξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 ζητούντων ἑτεῖα αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπειρὸς ὅτι ὅλη ἑσυχύννεται§ Ἱερουσαλὴμ. 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς, οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. 33 ἑτότε ἐγγίσας* ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει δυσί, καὶ ἐπυθάνετο ἑτίς†εἶη καὶ τί ἐστὶν πεποιηκώς. 34 ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἑπέφώνουν‡ ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ ἑδυναμένου δὲ αὐτοῦ§ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολὴν. 35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου, 36 ἡκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἑκρίζοντες* Αἶρε αὐτόν. 37 Μέλλων τε εἰσαγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ ἕξεστίν μοι εἰπεῖν ἑτί†πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; 38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; 39 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέδομαι δὲ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. 40 ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης ἑπροσεφώνησεν†τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων

22

1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. 2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησὶν· 3 Ἐγὼ* εἰμι ἀνήρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος

† 21:24 ζυρησονται WH Treg NA28] ζυρησονται RP ‡ 21:24 γνωσονται WH Treg NA28] γνωσιν RP

§ 21:24 φυλασσων τὸν νόμον WH Treg NA28] τὸν νόμον φυλασσων RP * 21:25 απεστειλαμεν WH Treg] επεστειλαμεν NA28 RP † 21:25 κριναντες WH Treg NA28] + μηδεν τοιουτον τηρειν αυτοις ει μη RP ‡ 21:25 και WH Treg NA28] + το RP § 21:27 επ' αυτον τας χειρας WH Treg NA28] τας χειρας επ' αυτον RP * 21:28 πανταχη WH Treg NA28] πανταχου RP † 21:29 προεωρακότες WH Treg NA28] εωρακότες RP ‡ 21:31 τε WH Treg NA28] δε RP § 21:31 συγχυννεται WH Treg NA28] συγκεχυται RP * 21:33 τότε εγγισας WH Treg NA28] εγγισας δε RP † 21:33 τις WH Treg NA28] + αν RP ‡ 21:34 επεφωνουν WH Treg NA28] εβων RP § 21:34 δυναμένου δε αυτού WH Treg NA28] δυναμένος δε RP * 21:36 κρίζοντες WH Treg NA28] κρίζων RP † 21:37 τι WH Treg NA28] – RP ‡ 21:40 προσεφωνησεν WH Treg NA28] προσεφωνει RP * 22:3 Εγω WH Treg NA28] + μεν RP

κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρώου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον, ⁴ ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ⁵ ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολάς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευομένην ἄξων καὶ τοὺς ἐκέῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. ⁶ Ἐγένετο δέ μοι πορευομένην καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράφαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ, ⁷ ἔπεσα τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; ⁸ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· Τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς ἐμέ† Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. ⁹ οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἔθεάσαντο‡ τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. ¹⁰ εἶπον δέ· Τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με· Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὸν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι. ¹¹ ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτός ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκὸν. ¹² Ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβῆς § κατὰ τὸν νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, ¹³ ἔλθων πρὸς ἐμέ* καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γυνῶνα τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνῆν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ¹⁵ ὅτι ἐση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἐν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἀμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ† ¹⁷ Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένῳ μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει ¹⁸ καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονται σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ κἀγὼ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστευόντας ἐπὶ σέ· ²⁰ καὶ ὅτε ἐξέχυννεντο § τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφρεστῶς καὶ συνευδοκῶν † καὶ φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. ²¹ καὶ εἶπεν πρὸς με· Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. ²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. ²³ † κραυγαζόντων† τε‡ αὐτῶν καὶ ῥιπτοῦντων τὰ ἱμάτια καὶ κοινοῦν τὸν ἀέρα, ²⁴ ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος εἰσαῆσθαι αὐτόν § εἰς τὴν παρεμβολήν, † εἶπας* μάλιστα ἐνετάξασθαι αὐτόν ἵνα ἐπιγῶν δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ ὡς δὲ † προέτειναν† αὐτὸν τοῖς ἱμαῖσιν εἶπεν πρὸς τὸν ἐστώτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος· Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίχειν; ²⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν‡ λέγων· † Τι § μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁷ προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· Λέγε μοι, † σὺ* Ῥωμαῖός εἶ; ὁ δὲ ἔφη· Ναί. ²⁸ ἀπεκρίθη † δέ† ὁ χιλιάρχος· Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτηράμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ

† 22:8 ἐμέ WH Treg] με NA28 RP ‡ 22:9 ἐθεάσαντο WH Treg NA28] + καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο RP § 22:12 εὐλαβῆς WH Treg NA28] εὐσεβῆς RP * 22:13 ἐμέ WH Treg] με NA28 RP † 22:16 αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ κυρίου RP ‡ 22:18 σου WH Treg NA28] + τὴν RP § 22:20 ἐξεχύννεντο WH Treg NA28] ἐξεχείτο RP * 22:20 καὶ WH Treg NA28] τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ RP † 22:23 κραυγαζόντων WH Treg NA28] κραζόντων RP ‡ 22:23 τε WH Treg NA28] δέ RP § 22:24 ὁ χιλιάρχος εἰσαῆσθαι αὐτόν WH Treg NA28] αὐτόν ὁ χιλιάρχος εἰσαῆσθαι RP * 22:24 εἶπας WH Treg NA28] εἰπὼν RP † 22:25 προέτειναν WH Treg NA28] προέτεινεν RP ‡ 22:26 τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν WH Treg NA28] ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ RP § 22:26 Τι WH Treg NA28] Ὅρα τί RP * 22:27 σὺ WH Treg NA28] εἰ σὺ RP † 22:28 δέ WH Treg NA28] τε RP

μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάξιν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνούς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν[‡] δεδεκώς. ³⁰ Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ[§] τῶν Ἰουδαίων ἔλυσεν αὐτόν* καὶ ἐκέλευσεν ἑσυνελθεῖν[†] τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν[‡] τὸ συνέδριον[§] καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

23

¹ ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ* εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, ² ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· Τύπτει σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κἄθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπεσθαι; ⁴ οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ ἔφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ ἤδην, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γὰρ ὅτι Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἔρεῖς κακῶς.

⁶ Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν[‡] ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων[§] περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ* κρίνομαι. ⁷ τοῦτο δὲ αὐτοῦ ἁλαοῦντος[†] ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων[‡], καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ Σαδδουκαῖοι μὲν[§] γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μῆτε ἄγγελον μῆτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. ⁹ ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων[†] τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος[‡] ¹⁰ πολλῆς δὲ γινομένης[§] στάσεως φοβηθεὶς* ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν ἐκέλευσεν τὸ στρατεύμα καταβᾶν[†] ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε[‡] εἰς τὴν παρεμβολήν.

¹¹ Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· Θάρσει[§] ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

¹² Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι* ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες μῆτε φαγεῖν μῆτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. ¹³ ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι[†] ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. ¹⁵ νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως[‡] καταγάγῃ αὐτὸν εἰς[§] ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν

‡ 22:29 αὐτὸν ἦν WH Treg NA28] ἦν αὐτὸν RP § 22:30 ὑπὸ WH Treg NA28] παρὰ RP * 22:30 αὐτόν WH Treg NA28] + ἀπὸ τῶν δεσμών RP † 22:30 συνελθεῖν WH Treg NA28] ἐλθεῖν RP ‡ 22:30 πᾶν WH Treg NA28] ὅλον RP § 22:30 συνέδριον WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 23:1 ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ NA28 RP] Παῦλος τῷ συνεδρίῳ WH; τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος Treg † 23:5 ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ 23:6 ἔκραζεν WH Treg NA28] ἔκραξεν RP § 23:6 Φαρισαίων WH Treg NA28] Φαρισαίου RP * 23:6 ἐγὼ NA28 RP] - WH Treg † 23:7 ἁλαοῦντος WH] εἰπόντος NA28 Treg; λαλήσαντος RP ‡ 23:7 καὶ Σαδδουκαίων WH Treg NA28] - RP § 23:8 μὲν Treg NA28 RP] - WH * 23:8 μῆτε WH Treg NA28] μηδὲ RP † 23:9 τινὲς τῶν γραμματέων WH Treg NA28] οἱ γραμματεῖς RP ‡ 23:9 ἄγγελος WH Treg NA28] + μὴ θεομαχῶμεν RP § 23:10 γινομένης WH NA28] γενομένης Treg RP * 23:10 φοβηθεὶς WH Treg NA28] εὐλαβηθεὶς RP † 23:10 καταβᾶν WH Treg NA28] καταβῆναι καὶ RP ‡ 23:10 τε Treg NA28 RP] - WH § 23:11 Θάρσει WH Treg NA28] + Παῦλε RP * 23:12 συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι WH Treg NA28] τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν RP † 23:13 ποιησάμενοι WH Treg NA28] πεποικότες RP ‡ 23:15 ὅπως WH Treg NA28] + αὐρίον RP § 23:15 καταγάγῃ αὐτὸν εἰς WH Treg NA28] αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς RP

ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν ἔτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν* παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. ¹⁷ προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· Τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε†πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γὰρ ἄπαγγεῖλαί τι‡ αὐτῷ. ¹⁸ ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησίν· Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίαν§ἀπαγγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι. ¹⁹ ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· Τί ἐστίν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; ²⁰ εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτήσαι σε ὅπως αὐρίον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον* ὡς ἡμέλλον†τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. ²¹ σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μῆτε φαγεῖν μῆτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσιν ἔτοιμοι‡ προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ²² ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον§παπαγγεῖλας μηδενὶ ἐκλαλήσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἑμέ*

²³ Καὶ προσκαλεσάμενός τις τινες δύο† τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν· Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἰππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, ²⁴ κτήνη τε παραστήσαι ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, ²⁵ γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν‡τὸν τύπον τοῦτον· ²⁶ Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. ²⁷ τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ στρατεύματι ἔξειλάμην§ μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, ²⁸ βουλόμενός τε* ἔπιγνῶναι†τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον‡εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν. ²⁹ ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲ§ δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἐγκλημα*. ³⁰ μνηστεισῆς δέ μοι ἐπιβουλῆς εἶναι τὸν ἄνδρα†ἔσεσθαι ἔξαυτῆς‡ἐπεμψα πρὸς σέ, παπαγγεῖλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς ἄγειν§πρὸς αὐτὸν ἐπὶ ῥοῦ*

³¹ Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ†νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· ³² τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἰππεῖς ἀπέρχεσθαι‡σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· ³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ³⁴ ἀναγνοὺς ἡδὲ§καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας* ἐστίν καὶ πυθόμενος ὅτι

* **23:16** τὴν ἐνέδραν WH Treg NA28] τὸ ἔνεδρον RP † **23:17** ἄπαγε WH Treg] ἀπάγαγε NA28 RP ‡ **23:17** ἀπαγγεῖλαί τι WH Treg NA28] τι ἀπαγγεῖλαί RP § **23:18** νεανίαν WH RP] νεανίσκον NA28 Treg * **23:20** τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον WH Treg NA28] εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον RP † **23:20** μέλλον NA28] μέλλων WH Treg; μέλλοντά RP ‡ **23:21** εἰσιν ἔτοιμοι WH Treg NA28] ἔτοιμοι εἰσιν RP § **23:22** νεανίσκον WH Treg NA28] νεανίαν RP * **23:22** ἐμέ WH Treg] με NA28 RP † **23:23** τινες δύο WH Treg] δύο τινες NA28 RP ‡ **23:25** ἔχουσαν WH Treg NA28] περιέχουσαν RP § **23:27** ἐξειλάμην WH Treg NA28] + αὐτόν RP * **23:28** τε WH Treg NA28] δὲ RP † **23:28** ἐπιγνῶναι WH Treg NA28] γνῶναι RP ‡ **23:28** κατήγαγον WH Treg NA28] + αὐτόν RP § **23:29** δὲ WH Treg NA28] - RP * **23:29** ἔχοντα ἐγκλημα WH Treg NA28] ἐγκλημα ἔχοντα RP † **23:30** ἄνδρα WH Treg NA28] + μέλλειν RP ‡ **23:30** ἐξαυτῆς WH NA28] ἐξ αὐτῶν Treg; ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐξαυτῆς RP § **23:30** λέγειν WH Treg] + τὰ NA28 RP * **23:30** σοῦ WH Treg NA28] + Ἐρρωσο RP † **23:31** διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP ‡ **23:32** ἀπέρχεσθαι WH Treg NA28] πορεύεσθαι RP § **23:34** δὲ WH Treg NA28] + ὁ ἡγεμόν RP * **23:34** ἐπαρχείας WH NA28] ἐπαρχίας Treg RP

ἀπὸ Κιλικίας, ³⁵ Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατηγοροὶ σου παραγένωνται·
 ἑκελεύσας† ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἑ τοῦ* Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν§

24

¹ Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ ἑπρεσβυτέρων τινῶν* καὶ
 ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. ² κληθέντος
 δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ
 σοῦ καὶ ἑδιορθωμάτων ἑ γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας ³ πάντῃ τε
 καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φηλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ⁴ ἴνα δὲ μὴ ἐπὶ
 πλείον σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπεικειᾷ. ⁵ εὐρόντες
 γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα ἑστάσεις† πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν
 οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, ⁶ δὲ καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασεν
 βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἑκράτησαμεν§ ⁸ παρ’ οὗ δυνήση αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων
 τούτων ἐπιγνώναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. ⁹ συνεπέθετον δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι
 φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

¹⁰ Ἀπεκρίθη ἑ τε* ὁ Παῦλος νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν
 ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος ἑ εὐθύμως† τὰ περὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,
¹¹ δυναμένου σου ἑπιγνώναι† ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι ἑδώδεκα§ ἀφ’ ἧς
 ἀνέβην προσκυνήσων εἰς* Ἱερουσαλήμ, ¹² καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς
 τινα διαλεγόμενον ἢ ἑπίστασιν† ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ
 τὴν πόλιν, ¹³ ἑοὐδὲ† παραστήσαι§ δύνανταί ἑ σοι* περὶ ὧν ἑνὸν† κατηγοροῦσίν μου.
¹⁴ ὁμολογῶ δὲ τοῦτο σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἦν λέγουσιν αἱρεῖσιν οὕτως λατρεύω
 τῷ πατρῷ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ἑ τοῖς ἐν* τοῖς ἐν* τοῖς
 γεγραμμένοις, ¹⁵ ἐλπὶδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἦν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν
 μέλλειν ἑσσεσθαι§ δικαίων τε καὶ ἀδικῶν· ¹⁶ ἐν τούτῳ ἑ καὶ* αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον
 συνεῖδησιν ἑ ἔχειν† πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. ¹⁷ δι’ ἐτῶν δὲ πλείονων
 ἑ ἐλεημοσύνας ποιῶσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην† καὶ προσφοράς, ¹⁸ ἐν ἑαῖς§ εὐρόν
 με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, ¹⁹ τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς
 Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ἑδεῖ* ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἶ τὶ ἔχιοιεν πρὸς ἑμέ† ²⁰ ἢ
 αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί ἑ εὐρόν† ἀδικημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου ²¹ ἢ περὶ μιᾶς
 ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἑν αὐτοῖς ἐστὼς§ ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι
 σήμερον ἑ φ’* ὑμῶν.

† 23:35 κελεύσας WH Treg NA28] ἑκελευσέν τε αὐτόν RP † 23:35 τοῦ WH Treg NA28] – RP

§ 23:35 αὐτόν WH Treg NA28] – RP * 24:1 πρεσβυτέρων τινῶν WH Treg NA28] τῶν
 πρεσβυτέρων RP † 24:2 διορθωμάτων WH Treg NA28] κατορθωμάτων RP † 24:5 στάσεις
 WH Treg NA28] στάσιν RP § 24:6 ἐκράτησαμεν WH Treg NA28 RP] + καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον
 ἠεθέλησαμεν κρίνειν. 7 παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, 8 κελεύσας
 τοὺς κατηγοροὺς αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· TR * 24:10 τε WH Treg NA28] δὲ RP † 24:10 εὐθύμως WH
 Treg NA28] εὐθυμότερον RP † 24:11 ἐπιγνώναι WH Treg NA28] γνώναι RP § 24:11 δώδεκα
 WH Treg NA28] δεκαδύο RP * 24:11 εἰς WH Treg NA28] ἐν RP † 24:12 ἐπίστασιν WH Treg
 NA28] ἐπισύστασιν RP † 24:13 οὐδὲ WH NA28] οὔτε Treg RP § 24:13 παραστήσαι WH Treg
 NA28] + με RP * 24:13 σοι WH Treg NA28] – RP † 24:13 νουὶ WH Treg NA28] νῦν RP † 24:14
 τοῖς ἐν WH Treg NA28] – RP § 24:15 ἑσσεσθαι WH Treg NA28] + νεκρῶν RP * 24:16 καὶ WH Treg
 NA28] δὲ RP † 24:16 ἔχειν WH Treg NA28] ἔχων RP † 24:17 ἐλεημοσύνας ... μου παρεγενόμην
 WH Treg NA28] παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ... μου RP § 24:18 αἰς WH Treg NA28] οἷς RP * 24:19
 ἔδει WH Treg NA28] δεῖ RP † 24:19 ἐμέ WH Treg NA28] με RP † 24:20 εὐρόν WH NA28] + ἐν
 ἑμοὶ Treg RP § 24:21 ἐν αὐτοῖς ἐστὼς WH Treg NA28] ἐστὼς ἐν αὐτοῖς RP * 24:21 ἐφ’ WH Treg
 NA28] ὑφ’ RP

22 Ἐνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ†, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας‡ Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς. 23 διαταξάμενος§ τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι αὐτὸν* ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν† αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ‡ γυναικὶ οὕτῃ Ἰουδαία μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν§ πίστεως. 25 διαλεγόμενου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος* ἔμφορος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακλέσομαι σε· 26 ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου† διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὤμιλε αὐτῷ.

27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε ἡ χάριτα‡ καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25

1 Φῆστος οὖν ἐπιβάς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, 2 ἐνεφάνισάν ἑτε* αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς† καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν 3 αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψῃται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. 4 ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισάρειαν‡, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. 5 Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συγκαταβάντες εἰ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. §* 6 Διατριψίας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτώ† ἢ δέκα, καταβάς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. 7 παραγενόμενου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν* οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρὰ αἰτιώματα καταφέροντες § αὐκ ἴσχυον ἀποδείξει, 8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου* ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἤμαρτον. 9 ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις† χάριν καταθέσθαι ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι‡ ἐπ' ἐμοῦ; 10 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστὼς § εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἡδίκησα* ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγίνωσκες. 11 εἰ μὲν οὖν† ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχα τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. 12 τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ. 13 Ἡμερῶν

† 24:22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ WH Treg NA28] Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς RP ‡ 24:22 εἶπας WH Treg NA28] εἰπὼν RP § 24:23 διαταξάμενος WH Treg NA28] + τε RP * 24:23 αὐτὸν WH Treg NA28] τὸν Παῦλον RP † 24:23 ὑπηρετεῖν WH Treg NA28] + ἢ προσέρχεσθαι RP ‡ 24:24 ἰδίᾳ WH Treg NA28] – RP § 24:24 Ἰησοῦν WH NA28] – Treg RP * 24:25 μέλλοντος WH Treg NA28] + ἔσεσθαι RP † 24:26 Παύλου WH Treg NA28] + ὅπως λύσῃ αὐτόν RP ‡ 24:27 χάριτα WH Treg NA28] χάριτας RP * 25:2 τε WH Treg NA28] δὲ RP † 25:2 οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NA28] ὁ ἀρχιερεὺς RP ‡ 25:4 εἰς Καισάρειαν WH Treg NA28] ἐν Καισαρείᾳ RP § 25:5 ἐν ὑμῖν φησίν δυνατοὶ WH Treg NA28] δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν RP * 25:5 ἄτοπον WH Treg NA28] τούτῳ RP † 25:6 οὐ πλείους ὀκτῶ WH Treg NA28] πλείους RP; ὀκτῶ NIV ‡ 25:7 αὐτὸν WH Treg NA28] – RP § 25:7 καταφέροντες WH Treg NA28] φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου RP * 25:8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου WH Treg NA28] ἀπολογουμένου αὐτοῦ RP † 25:9 θέλων τοῖς Ἰουδαίοις WH Treg NA28] τοῖς Ἰουδαίους θέλων RP ‡ 25:9 κριθῆναι WH Treg NA28] κρίνεσθαι RP § 25:10 Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστὼς Treg NA28 RP] Ἐστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος WH * 25:10 ἡδίκησα NA28 RP] ἡδίκηκα WH Treg † 25:11 οὖν WH Treg NA28] γὰρ RP

δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ¹⁴ ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· Ἄνῆρ τις ἐστὶν καταλειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ καταδικῆναι ^{§ 16} πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθνος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον * πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχει τοὺς κατηγοροὺς τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ συνελθόντων οὖν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατηγοροὶ οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ἄντων ἐγὼ ὑπενόουν [§] πονηρῶν * ¹⁹ ζητήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισδαίμονια εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περὶ τίνος Ἰησοῦ τεθηγκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. ²⁰ ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιο πορευέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. ²¹ τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. ²² Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον * Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Αὔριον† φησὶν, ἀκοῦση αὐτοῦ. ²³ Τῇ οὖν ἐπαύριον ἔλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν τεχιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν [§] τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου ἦχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ καὶ φησὶν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν [§] μηκέτι. ²⁵ ἐγὼ δὲ κατελάβομην * μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου† πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τοῦτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν ^{§ 26} περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προηγῶν αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω * ²⁷ ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημαῖναι.

26

¹ Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ * σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο†. ² Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγήμαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι‡, ³ μάλιστα γινώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν [§] τε καὶ ζητημάτων·

‡ **25:14** διέτριβον WH Treg NA28] διέτριβεν RP § **25:15** καταδικῆν WH Treg NA28] δίκην RP
 * **25:16** ἄνθρωπον WH Treg NA28] + εἰς ἀπόλειαν RP † **25:17** οὖν WH] + αὐτῶν Treg NA28 RP
 ‡ **25:18** ἔφερον WH Treg NA28] ἐπέφερον RP § **25:18** ἐγὼ ὑπενόουν WH Treg NA28] ὑπενόουν ἐγὼ RP * **25:18** πονηρῶν WH Treg NA28] – RP † **25:20** τούτων WH Treg NA28] τούτου RP
 ‡ **25:20** Ἱεροσόλυμα WH Treg NA28] Ἱερουσαλήμ RP § **25:21** ἀναπέμψω WH Treg NA28] πέμψω RP
 * **25:22** Φῆστον WH Treg NA28] + ἔφη RP † **25:22** Αὔριον WH Treg NA28] Ὁ δὲ Αὔριον RP ‡ **25:23** τε WH Treg NA28] + τοῖς RP § **25:23** ἐξοχὴν WH Treg NA28] + οὖσιν RP * **25:24** ἅπαν WH Treg NA28] πᾶν RP † **25:24** ἐνέτυχόν Treg NA28 RP] ἐνέτυχέν WH ‡ **25:24** βῶντες WH Treg NA28] ἐπιβῶντες RP § **25:24** αὐτὸν ζῆν WH Treg NA28] ζῆν αὐτὸν RP * **25:25** κατελάβομην WH Treg NA28] καταλαβόμενος RP † **25:25** αὐτὸν θανάτου WH Treg NA28] θανάτου αὐτὸν RP
 ‡ **25:25** αὐτοῦ WH Treg NA28] καὶ αὐτοῦ RP § **25:25** πέμπειν WH Treg NA28] + αὐτόν RP * **25:26** γράψω WH Treg NA28] γράψαι RP * **26:1** ὑπὲρ WH RP] περὶ Treg NA28 † **26:1** ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο WH Treg NA28] ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα RP ‡ **26:2** σήμερον ἀπολογεῖσθαι WH Treg NA28] ἀπολογεῖσθαι σήμερον RP § **26:3** ἐθῶν WH Treg NA28] ἡθῶν RP

διό δέομαι* μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. ⁴ Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ἔτην* ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε* Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες^S Ἰουδαῖοι, ⁵ προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. ⁶ καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς* τοὺς πατέρας ἡμῶν* ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔσθηκα κρινόμενος, ⁷ εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ*· ⁸ τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; ⁹ Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἔμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πράξαι· ¹⁰ ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τε^S τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν* φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατῆνεγκα ψῆφον, ¹¹ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλὰκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἔως καὶ εἰς τὰς ἕξω πόλεις. ¹² Ἐν ὧι* πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς* τῶν ἀρχιερέων ¹³ ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· ¹⁴ πάντων τε^S καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν* πρὸς με* τῇ Ἑβραϊδί διαλέκτῳ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ εἶπα· Τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος* εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· ¹⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρισασθαι σε ὑπηρετὴν καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες με^S ὡς τὸν ὁφθῆσομαι σοι, ¹⁷ ἐξαιρουμένους σε ἐκ* τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε* ¹⁸ ἀνοίξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι* ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. ¹⁹ Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε^S καὶ Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν* τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον* μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ²¹ Ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι* συλλαβόμενοι^S ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρώωντο διαχειρισασθαι. ²² ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς ἀπὸ* τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔσθηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστασεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε* λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ²⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φητος μεγάλη τῇ φωνῇ φησίν* Μαίνη, Παῦλε· τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ²⁵ ὁ δὲ Παῦλος^S οὐ μαινόμεναι, φησίν, κράτιστε Φηστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ²⁶ ἐπίσταται γὰρ περὶ

* 26:3 δέομαι WH Treg NA28] + σου RP † 26:4 τὴν NA28 RP] - WH Treg ‡ 26:4 τε WH Treg NA28] - RP § 26:4 πάντες WH Treg] + οἱ NA28 RP * 26:6 εἰς WH Treg NA28] πρὸς RP † 26:6 ἡμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 26:7 ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ WH Treg NA28] βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων RP § 26:10 τε WH Treg NA28] - RP * 26:10 ἐν WH Treg NA28] - RP † 26:12 οἷς WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 26:12 τῆς WH Treg NA28] + παρὰ RP § 26:14 τε WH Treg NA28] δε RP * 26:14 λέγουσαν WH Treg NA28] λαλοῦσαν RP † 26:14 με WH Treg NA28] + καὶ λέγουσαν RP ‡ 26:15 κύριος WH Treg NA28] - RP § 26:16 με WH Treg NA28] - Treg RP * 26:17 ἐκ WH Treg NA28] - RP † 26:17 ἀποστέλλω σε WH Treg NA28] σε ἀποστέλλω RP ‡ 26:18 ἐπιστρέψαι WH Treg NA28] ὑποστρέψαι RP § 26:20 τε WH Treg NA28] - RP * 26:20 πᾶσάν WH Treg NA28] εἰς πᾶσάν RP † 26:20 ἀπήγγελλον WH Treg NA28] ἀπαγγέλλων RP ‡ 26:21 με Ἰουδαῖοι WH Treg NA28] οἱ Ἰουδαῖοι με RP § 26:21 συλλαβόμενοι WH Treg RP] + ὄντα NA28 * 26:22 ἀπὸ WH Treg NA28] παρὰ RP † 26:23 τε WH Treg NA28] - RP ‡ 26:24 φησιν WH Treg NA28] ἔφη RP § 26:25 Παῦλος WH Treg NA28] - RP

τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν ἔκαί* παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τούτων οὐ πείθομαι ἢ οὐθέν* οὐ γὰρ ἔστιν Ἐν γωνία πεπραγμένον τοῦτο. ²⁷ πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ²⁸ ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον* Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι† ²⁹ ὁ δὲ Παῦλος‡ Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ σου μόνον σέ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιοῦτους ὁποῖος καὶ ἐγὼ εἰμι παρεκτός τῶν δεσμῶν τούτων. ³⁰ Ἀνέστη* τε† ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμῶν ἦ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον‡ τι Σπράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη· Ἀπολελυσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

27

¹ Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. ² ἐπιβάντες δὲ πλοῖον Ἀδραμυτηνῶν μέλλοντι* πλεῖν εἰς† τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοιο Θεσσαλονικεῶς. ³ τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι* ἐπιμελείας τυχεῖν. ⁴ κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, ⁵ τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. ⁶ κάκει εὐρῶν ὁ ἑκατοντάρχης Σπλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ⁷ ἐν ἰκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, ⁸ μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἦλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας ὧν ἔγγυς ἦν πόλις* Ἰασαία†

⁹ Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρελλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος ¹⁰ λέγων αὐτοῖς· Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὑβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέιθετο* ἢ τοῖς ὑπὸ Σπαύλου λεγομένοις. ¹² ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλήν ἀναχθῆναι ἑκεῖθεν* εἰ πως δύναιντο καταστήσαντες εἰς Φοῖνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβαν καὶ κατὰ χώρον.

¹³ Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι ἄραντες ἄσπον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. ¹⁴ μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός ὁ καλούμενος Εὐρακύλων† ¹⁵ συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου

* **26:26** καὶ Treg NA28 RP] - WH † **26:26** αὐτὸν WH] + τι Treg NA28 RP ‡ **26:26** οὐθέν WH Treg NA28] οὐδέν RP § **26:26** ἔστιν WH Treg NA28] - RP * **26:28** Παῦλον WH Treg NA28] + ἔφη RP † **26:28** ποιῆσαι WH Treg NA28] γενέσθαι RP ‡ **26:29** Παῦλος WH Treg NA28] + εἶπεν RP § **26:29** μεγάλῳ WH Treg NA28] πολλῶ RP * **26:30** Ἀνέστη WH Treg NA28] Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἀνέστη RP † **26:30** τε WH Treg NA28] - RP ‡ **26:31** ἢ δεσμῶν ἄξιον WH Treg NA28] ἄξιον ἢ δεσμῶν RP § **26:31** τι NA28] - WH Treg RP * **27:2** μέλλοντι WH Treg NA28] μέλλοντες RP † **27:2** εἰς WH Treg NA28] - RP ‡ **27:3** πορευθέντι WH Treg NA28] πορευθέντα RP § **27:6** ἑκατοντάρχης WH Treg NA28] ἑκατοντάρχος RP * **27:8** ἦν πόλις WH Treg RP] πόλις ἦν NA28 † **27:8** Ἰασαία WH NA28 RP] Ἰασαία Treg ‡ **27:11** μᾶλλον ἐπέιθετο WH Treg NA28] ἐπέιθετο μᾶλλον RP § **27:11** ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP * **27:12** ἐκεῖθεν WH Treg NA28] κάκειθεν RP † **27:14** Εὐρακύλων WH Treg NA28] Εὐροκλύδων RP

άντοφθαλμῆν τῷ άνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Καῦδα* ἰσχύσαμεν μόλις § περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ¹⁷ ἦν ἄραντες βοθηταίς ἐχρῶντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. ¹⁸ σφοδρῶς δὲ χεϊμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν* ²⁰ μήτε δὲ ἡλίω μήτε ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χεϊμῶνός τε οὐκ ὀλίγω ἐπικειμένω, λοιπὸν περιηρεῖτο ἔλπις πᾶσα† τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς.

²¹ Πολλῆς ἑ† αἰτίας ὑπαρχούσης τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδησαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. ²² καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου· ²³ παρέστη γάρ μοι ταύτη τῇ ἑνυκτί § τοῦ θεοῦ, οὐ εἶμι* ὧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος† ²⁴ λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρι σε δεῖ παραστήναι, καὶ ἰδοὺ κεχαρίσται σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. ²⁵ διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. ²⁶ εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

²⁷ Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νύξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς πένοντον οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. ²⁸ καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιās εἰκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὄργυιās δεκαπέντε· ²⁹ φοβούμενοί τε ἡμῶν ποὺ κατὰ § τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν ἐκ πρῆμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ἠύχοντο ἡμέραν γενέσθαι. ³⁰ τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῶρης ἀγκύρας μελλόντων § ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. ³² τότε ἄπεκοψαν οἱ στρατιῶται* τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

³³ Ἄχρι δὲ οὐ ἡμέρα ἡμελλεν† γίνεσθαι παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· Τεσσαρεσκαίδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες αἴτιοι διατελεῖτε, μήτην προσλαβόμενοι· ³⁴ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς ἑμεταλαβεῖν† τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θριξὶ ἀπὸ § τῆς κεφαλῆς ἀπολείται* ³⁵ εἶπας† δὲ ταῦτα καὶ λαβῶν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. ³⁶ εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. ³⁷ § μεθα δὲ αἰ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ ἑ διακόσαιο § εβδομήκοντα ἕξ. ³⁸ κορεσθέντες δὲ* τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

³⁹ Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν εἰς ὃν ἐβουλεύοντο* εἰ δύναιτο* † ἐξῶσαι § τὸ πλοῖον. ⁴⁰ καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλιῶν, καὶ

‡ 27:16 Καῦδα WH Treg NA28] Κλαυδιαν RP § 27:16 ἰσχύσαμεν μόλις WH Treg NA28] μόλις ἰσχύσαμεν RP * 27:19 ἔρριψαν WH Treg NA28] ἐρίψαμεν RP † 27:20 ἔλπις πᾶσα WH Treg NA28] πᾶσα ἐλπις RP ‡ 27:21 τε WH Treg NA28] δὲ RP § 27:23 νυκτί WH Treg NA28] + ἄγγελος RP * 27:23 εἶμι WH Treg RP] + ἐγὼ NA28 † 27:23 ἄγγελος WH Treg NA28] - RP ‡ 27:29 μή ποὺ κατὰ WH Treg NA28] μήπως εἰς RP § 27:30 ἀγκύρας μελλόντων WH Treg NA28] μελλόντων ἀγκύρας RP * 27:32 ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται WH Treg NA28] οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν RP † 27:33 ἡμέρα ἡμελλεν WH Treg NA28] ἡμελλεν ἡμέρα RP ‡ 27:34 μεταλαβεῖν WH Treg NA28] προσλαβεῖν RP § 27:34 ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP * 27:34 ἀπολείται WH Treg NA28] πεσῖται RP † 27:35 εἶπας WH Treg NA28] εἶπων RP ‡ 27:37 αἰ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ WH Treg NA28] ἐν τῷ πλοίῳ αἰ πᾶσαι ψυχαὶ RP § 27:37 διακόσαιο Treg NA28 RP] ὡς WH * 27:38 δὲ WH Treg NA28] + τῆς RP † 27:39 ἐβουλεύοντο WH Treg NA28] ἐβουλεύσαντο RP ‡ 27:39 δύναιτο WH Treg NA28] δυνατὸν RP § 27:39 ἐξῶσαι Treg NA28 RP] ἐκόσαιο WH

επάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεύσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. ⁴¹ περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἔπέκειλαν* τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας[†] ⁴² τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμῶτας ἀποκτείνωσιν, μὴ τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ· ⁴³ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης[‡] βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξίεναι, ⁴⁴ καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου· καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28

¹ Καὶ διασωθέντες τότε ἔπέγνωμεν* ὅτι Ἐμελίτη[†] ἡ νῆσος καλεῖται. ² οἱ ἑτε[‡] βάρβαροι παρείχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν, ἄψαντες[§] γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. ³ συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων ἑ[†] πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἄπο[†] τῆς θέρμης ἔξελλθοῦσα[‡] καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ⁴ ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον[§]. Πάντως φρονεῖς ἐστίν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ⁵ ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· ⁶ οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι* ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν[†]. ⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίω, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἑ[‡] τρεῖς ἡμέρας[‡] φιλοφρόνως ἐξένισεν. ⁸ ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίω[§] συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο αὐτόν. ⁹ τούτου ἑ[‡] γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἑ[†] ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθeneίας[†] προσήρχοντο καὶ ἔθεραπεύοντο, ¹⁰ οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς ἑ[‡] τὰς χρείας[‡]. ¹¹ Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἑ[†] ἀνήχθημεν[§] ἐν πλοίῳ παρακεχειμακόσι ἐν τῇ νήσῳ Ἀλεξανδρινῶν, παρασήμῳ Διοσκουροῖς. ¹² καὶ καταχθέντες εἰς Συρακοῦσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ¹³ ὅθεν ἑ[‡] περιελόντες* κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, ¹⁴ οὗ εὐρόντες ἀδελφούς παρεκλήθημεν ἑ[†] παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. ¹⁵ κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἑ[‡] ἤλθαν[‡] εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε

* **27:41** ἐπέκειλαν WH Treg NA28] ἐπέκειλαν RP † **27:41** βίας WH] + τῶν κυμάτων Treg NA28 RP ‡ **27:43** ἑκατοντάρχης WH Treg NA28] ἑκατονταρχος RP * **28:1** ἐπέγνωμεν WH Treg NA28] ἐπέγνωσαν RP † **28:1** Μελίτη Treg NA28 RP] Μελιτήγη WH ‡ **28:2** τε WH Treg NA28] δὲ RP § **28:2** ἄψαντες WH Treg NA28] ἀνάψαντες RP * **28:3** τι WH Treg NA28] – RP † **28:3** ἀπὸ WH Treg NA28] ἐκ RP ‡ **28:3** ἐξελλθοῦσα WH Treg NA28] διεξελλθοῦσα RP § **28:4** πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον WH Treg NA28] ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους RP * **28:6** μεταβαλόμενοι WH Treg NA28] μεταβαλλόμενοι RP † **28:6** αὐτὸν εἶναι θεόν WH Treg NA28] θεὸν αὐτὸν εἶναι RP ‡ **28:7** τρεῖς ἡμέρας Treg NA28 RP] ἡμέρας τρεῖς WH § **28:8** δυσεντερίω WH Treg NA28] δυσεντερία RP * **28:9** δὲ WH Treg NA28] οὖν RP † **28:9** ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθeneίας WH Treg NA28] ἔχοντες ἀσθeneίας ἐν τῇ νήσῳ RP ‡ **28:10** τὰς χρείας WH Treg NA28] τὴν χρεῖαν RP § **28:11** ἀνήχθημεν WH Treg NA28] ἤχθημεν RP * **28:13** περιελόντες WH NA28] περιελθόντες Treg RP † **28:14** παρ' WH Treg NA28] ἐπ' RP ‡ **28:15** ἤλθαν WH Treg NA28] ἐξήλθον RP

θάρσος. ¹⁶ Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν § εἰς Ῥώμην, ἐπετρέπη τῷ Παύλῳ * μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. ¹⁷ Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν † τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρῶτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις δεσμίος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, ‡ ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολύσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ¹⁹ ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι † κατηγορεῖν § ²⁰ διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικίμαι. ²¹ οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς, περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστίν * ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. ²³ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν † ἤκον † πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονος, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ πείθων τε † αὐτούς † περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. ²⁴ καὶ οἱ μὲν ἐπέιθοντο τοῖς λεγομένοις οἱ δὲ ἠπίστουν, ²⁵ ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν § ²⁶ λέγων * Πορευθήτι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν· Ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνήτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· ²⁷ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ²⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν † ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεσάλη † τοῦτο † τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ † ἀκούσονται § ³⁰ † ἐνέμεινεν * † δὲ † διετίαν ὄλην ἐν ἰδίῳ μισθῷματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, ³¹ κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρησιας ἀκωλύτως, /book

§ **28:16** εἰσήλθομεν WH Treg NA28] ἤλθομεν RP * **28:16** ἐπετρέπη τῷ Παύλῳ WH Treg NA28] ὁ ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετρέπη RP † **28:17** αὐτὸν WH Treg NA28] τὸν Παῦλον RP ‡ **28:17** Ἐγὼ ἄνδρες ἀδελφοί WH Treg NA28] Ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ RP § **28:19** κατηγορεῖν WH Treg NA28] κατηγορήσαι RP * **28:22** ἡμῖν ἐστίν WH Treg NA28] ἐστίν ἡμῖν RP † **28:23** ἤκον RP] ἤλθον WH Treg NA28 ‡ **28:23** αὐτούς WH Treg NA28] + τὰ RP § **28:25** ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP * **28:26** λέγων WH Treg NA28] λέγον RP † **28:28** ἔστω ὑμῖν Treg NA28 RP] ὑμῖν ἔστω WH ‡ **28:28** τοῦτο WH Treg NA28] – RP § **28:28** ἀκούσονται WH Treg NA28] + 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπήλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. RP * **28:30** ἐνέμεινεν WH Treg NA28] ἔμεινεν RP † **28:30** ὅς WH Treg NA28] + ὁ Παῦλος RP

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

¹ Παῦλος δούλος Ἰησοῦ* κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ ² ὃ προεπηγγεῖλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑπεὶ ἠγάπησα ὑμᾶς, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. ⁹ μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ὃν λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμαι ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἶπὼς ἤδη ποτὲ εὐδοθῆσθαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τα μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δὲ ἐστὶν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. ¹³ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προέβην ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ Ἐλλησίν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· ¹⁵ οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελισσάσθαι. ¹⁶ Οὐ γὰρ ἐπαυχῶμαι τὸ εὐαγγέλιον[‡] δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· ¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ θεὸς γὰρ[§] αὐτοῖς ἐφανερώσεν. ²⁰ τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθαροῦται, ἢ τε ἄιδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, ²¹ διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠυχάριστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· ²² φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ²³ καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιωματι εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. ²⁴ Διὸ* παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς[†] ²⁵ οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. ²⁶ Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς[‡] ἀπολαμβάνοντες. ²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιῆν τὰ μὴ καθήκοντα, ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἁδικίᾳ[§] σπυνηρίᾳ πλεονεξία κακία, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, ³⁰ καταλάλους,

* 1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NA28 | Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP † 1:8 περὶ WH Treg NA28 | ὑπὲρ RP ‡ 1:16 εὐαγγέλιον WH Treg NA28 | + τοῦ χριστοῦ RP § 1:19 θεὸς γὰρ WH Treg NA28 | γὰρ θεὸς RP * 1:24 Διὸ WH Treg NA28 | + καὶ RP † 1:24 αὐτοῖς WH Treg NA28 | ἑαυτοῖς RP ‡ 1:27 ἑαυτοῖς Treg NA28 RP | αὐτοῖς WH § 1:29 ἀδικία[§] WH Treg NA28 | + πορνεία RP

θεοστυγεῖς, ὕβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἄσυνέτους, ἄσυνθέτους, ἄστοργους* ἀνελεήμονας· ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόοντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2

¹ Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων· ² οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀνοκῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν σε ἄγει; ⁵ κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἄποκαλύψεως* δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ. ⁶ ὅς ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἄπειθοῦσι† τῇ ἀληθείᾳ πειθόμενοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ ὀργὴ καὶ θυμός‡, ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρώτον καὶ Ἑλλήνου· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρώτον καὶ Ἑλληνι· ¹¹ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ.

¹² Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ ἴνομου§ δίκαιοι παρὰ τῷ* θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ ἴνομου† δικαιοθήσονται. ¹⁴ ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν‡ οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος· ¹⁵ οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε§ κρίνει* ὁ θεὸς τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ†.

¹⁷ Εἰ δὲ‡ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαῖν ἴνομῳ§ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχοῦμενος ἐκ τοῦ νόμου, ¹⁹ πέποιθιάς τε σεαυτὸν ὀδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μὲν μορφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ— ²¹ ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; ²² ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα ἱεροσυλεῖς; ²³ ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; ²⁴ τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται.

²⁵ Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾦς, ἡ περιτομὴ σου ἄκροβυστία γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσει, ἴσχυ* ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; ²⁷ καὶ κρινεῖ ἢ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην

* **1:31** ἀστοργούς WH Treg NA28] + ἀσπόνδους RP * **2:5** ἀποκαλύψεως WH Treg NA28] + καὶ RP
† **2:8** ἀπειθοῦσι WH Treg NA28] + μὲν RP ‡ **2:8** ὀργὴ καὶ θυμός WH Treg NA28] θυμός καὶ ὀργή RP
§ **2:13** [νόμου WH Treg NA28] τοῦ νόμου RP * **2:13** τῷ WH NA28 RP] – Treg † **2:13** [νόμου WH Treg NA28] τοῦ νόμου RP ‡ **2:14** ποιῶσιν WH Treg NA28] ποιῇ RP § **2:16** ἡμέρᾳ ὅτε Treg NA28 RP] ἢ ἡμέρᾳ WH * **2:16** κρίνει WH NA28] κρινεῖ Treg RP † **2:16** Ἰησοῦ Ἰησοῦ WH NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NIV RP ‡ **2:17** Εἰ δὲ WH Treg NA28] ἴδε RP § **2:17** νόμῳ WH Treg NA28] τῷ νόμῳ RP * **2:26** οὐχ WH Treg NA28] οὐχί RP

νόμου. ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερωῦ Ἰουδαϊὸς ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερωῦ ἐν σαρκὶ περιτομή· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

3

¹ Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; ² πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ* ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; ⁴ μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, ἡ καθὼς† γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ ἡ νικῆσεις‡ ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. ⁵ εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἀδικὸς ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ⁶ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρίνεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; ⁷ εἰ ἡ δὲ§ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσειεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι, ⁸ καὶ μὴ καθὼς βλασφημοῦμεθα καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὣν τὸ κρίμα ἐνδικὸν ἐστίν.

⁹ Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως, προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, ¹⁰ καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ* συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ† ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρέωθησαν· οὐκ ἔστιν‡ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. ¹³ τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν, ¹⁴ ὣν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· ¹⁵ ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, ¹⁶ σύντριμμα καὶ ταιλαιπυρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

¹⁹ Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

²¹ Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας§ τοὺς πιστεύοντας, οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή. ²³ πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ²⁵ ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἰλαστήριον ἡ διὰ* πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἐνδειξίν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν ἀράσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν† ἐνδειξίν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

²⁷ Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ²⁸ λογιζόμεθα γὰρ‡ δικαιοῦσθαι πίστεϊ§ ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. ²⁹ ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχί* καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ³⁰ εἴπερ† εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. ³¹ νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν‡

* **3:2** γὰρ WH NA28 RP] - Treg † **3:4** καθὼς NA28 RP] καθάπερ WH Treg ‡ **3:4** νικῆσεις WH NA28] νικῆσης Treg RP § **3:7** δὲ WH NA28] γὰρ Treg RP * **3:11** [ὁ Treg NA28 RP] - WH † **3:11** [ὁ Treg NA28 RP] - WH ‡ **3:12** ἔστιν WH Treg RP] + ὁ NA28 § **3:22** πάντας WH Treg NA28] καὶ ἐπὶ πάντας RP * **3:25** διὰ WH Treg] + τῆς NA28 RP † **3:26** τὴν WH Treg NA28] - RP ‡ **3:28** γὰρ WH Treg NA28] οὖν RP § **3:28** δικαιοῦσθαι πίστεϊ WH Treg NA28] πίστεϊ δικαιοῦσθαι RP * **3:29** οὐχί WH Treg NA28] + δὲ RP † **3:30** εἴπερ WH Treg NA28] ἐπεῖτερ RP ‡ **3:31** ἱστάνομεν WH Treg NA28] ἱστώμεν RP

4

1 Τί οὖν ἐροῦμεν ἐυήρκειναι* Ἀβραάμ τὸν προπάτορα† ἡμῶν‡ κατὰ σάρκα; 2 εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ †πρὸς θεόν, 3 τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογιζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· 5 τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα τὸν ἀσεβῆ, λογιζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, 6 καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ὃ ὁ θεὸς λογιζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· 7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι, 8 μακάριος ἀνὴρ †οὐ* οὐ μὴ λογισηται κύριος ἁμαρτιάν.

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν †γάρ† Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· 11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ †λογισθῆναι‡ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, 12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχυσιν τῆς †ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως‡ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι* κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως· 14 εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ καθήρηται ἡ ἐπαγγελία· 15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται, οὐ †δὲ† οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.

16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, 17 καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἔθνων τέθεικά σε), κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζῶσοιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· 18 ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἔθνων κατὰ τὸ εἰρημένον· Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· 19 καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ †πίσει‡ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ †σῶμα‡ νεκρωμένον, ἑκατονταετῆς που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, 20 εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δὸς δόξαν τῷ θεῷ 21 καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται δυνατὸς ἐστιν καὶ ποιῆσαι. 22 †διὸ* ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 23 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, 24 ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς οἷς μέλλει λογιζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, 25 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5

1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν* πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 2 δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ· 3 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ †καυχώμεθα‡ ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, 4 ἡ δὲ

* 4:1 εὐήρκειναι Treg NA28] - WH RP † 4:1 προπάτορα WH Treg NA28] πατέρα RP ‡ 4:1 ἡμῶν WH Treg NA28] + εὐήρκειναι RP § 4:2 πρὸς WH Treg NA28] + τὸν RP * 4:8 οὗ WH Treg NA28] ὃ RP † 4:9 γάρ WH Treg NA28] + ὅτι RP ‡ 4:11 λογισθῆναι WH Treg NIV] + καὶ RP NA28 § 4:12 ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως WH Treg NA28] πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ RP * 4:13 εἶναι WH Treg NA28] + τοῦ RP † 4:15 δὲ WH Treg NA28] γάρ RP ‡ 4:19 πίστει WH Treg NA28] + οὐ RP § 4:19 σῶμα Holmes WHmarg] + ἥδη WH Treg NA28 RP * 4:22 διὸ Holmes WHmarg] + καὶ WH Treg NA28 RP * 5:1 ἔχομεν NA28 RP] ἔχομεν WH Treg † 5:3 καυχώμεθα WH NA28 RP] καυχώμενοι Treg

υπομονή δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμή ἐλπίδα. ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

⁶ Ἐτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτισκατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. ⁷ μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθάνειται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. ⁹ πολλῶ οὖν μᾶλλον δικαιοθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· ¹¹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

¹² Διὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον— ¹³ ἄχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἀμαρτία δὲ οὐκ ἔλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου, ¹⁴ ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοίωματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.

¹⁵ Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁸ Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαιοσύνην ζωῆς· ¹⁹ ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ νόμος δὲ παρεῖσθη ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, ²¹ ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

6

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν* τῇ ἀμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἀμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

⁵ Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοίωματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· ⁶ τοῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἀμαρτίᾳ, ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανῶν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. ⁸ εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· ⁹ εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει· ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς λογιζέσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν† τῇ ἀμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ‡

‡ 5:6 Ἐτι γὰρ Treg NA28 RP | Εἶ γέ WH § 5:6 ἔτι WH Treg NA28] - RP * 6:1 ἐπιμένωμεν WH Treg NA28 | Ἐπιμένωμεν RP † 6:11 εἶναι νεκροὺς μὲν WH Treg NA28 | νεκροὺς μὲν εἶναι RP; νεκροὺς μὲν NIV ‡ 6:11 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + τῷ κυρίῳ ἡμῶν RP

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν σταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, 13 μὴ δὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ* ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. 14 ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν† ὅτι οὐκ ἔσμεν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο· 16 οὐκ οἴδατε ὅτι ὧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δούλοι ἔστε ὧ ὑπακούετε, ἦτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; 17 χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς, 18 ἔλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ· 19 ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὡσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 21 τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος· 22 νυνὶ δέ, ἔλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωῆν αἰώνιον. 23 τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7

1 Ἦ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; 2 ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἂν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3 ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει ἂν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἂν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρᾳ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

4 Ὅστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἔθνατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. 5 ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορήσαι τῷ θανάτῳ· 6 νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ὧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνωμεν εἰ μὴ διὰ νόμου, τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις· 8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. 9 ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, 10 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν αὐτὴ εἰς θάνατον· 11 ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12 ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἔγένετο* θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον· ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

14 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστίν· ἐγὼ δὲ ἴσῃ σαρκίνος† εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. 15 ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. 16 εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. 17 νυνὶ

§ 6:12 ὑπακούειν WH Treg NA28] + αὐτῇ ἐν RP
 ἁμαρτήσωμεν WH Treg NA28] ἁμαρτήσομεν RP
 † 7:14 σάρκινός WH Treg NA28] σαρκικός RP

* 6:13 ὡσεὶ WH Treg NA28] ὡς RP † 6:15

* 7:13 ἐγένετο WH Treg NA28] γέγονεν RP

δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ ῥοικοῦσα[†] ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν ῥοῦ§ ¹⁹ οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω* τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοί ἁμαρτία.

²¹ Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· ²² συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ²³ βλέπω δὲ ἔξτερον νόμον ἐν[†] τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. ²⁴ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

²⁵ ῥχαρίς[‡] τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

* Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκί νόμῳ ἁμαρτίας.

8

¹ Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ ῥ' Ἰησοῦ* ² ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν ῥε[†] ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ῥῷ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα· ⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. ⁶ τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· ⁸ οἱ δὲ ἐν σαρκί ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

⁹ Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστέ ἐν σαρκί ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγεῖραντος ῥ[‡] τὸν[‡] Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγεῖρας ῥ[‡] ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν§ ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα* ἐν ὑμῖν.

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν, ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε μέλλετε ἀποθνήσκειν, εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν θεοῦ[†]. ¹⁵ οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας ἐν ῥῷ κράζομεν· Ἄββα ὁ πατήρ· ¹⁶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμπαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ.

¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

¹⁸ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται· ²⁰ τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ῥεφ[‡] ἐλίπιδι ²¹ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα

‡ 7:17 οἰκοῦσα Treg NA28 RP | ἐνοικοῦσα WH § 7:18 οὐ WH Treg NA28 | + οὐχ εὐρίσκω RP * 7:20 θέλω WH Treg | + ἐγὼ NA28 RP † 7:23 ἐν WH Treg NA28 | - RP ‡ 7:25 χάρις Treg | χάρις δὲ WH NA28; εὐχαριστῶ RP * 8:1 Ἰησοῦ WH Treg NA28 | + μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα RP † 8:2 σε WH NA28 | με Treg NIV RP ‡ 8:11 τὸν WH Treg NA28 | - RP § 8:11 ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν WH | χριστὸν ἐκ νεκρῶν Treg NA28; τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν RP * 8:11 τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα Treg RP | τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος WH NA28 † 8:14 υἱοὶ εἰσιν θεοῦ Treg | υἱοὶ θεοῦ εἰσιν WH NA28; εἰσιν υἱοὶ θεοῦ RP ‡ 8:20 ἐφ' WH NA28 | ἐτ' RP Treg

ή κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· ²³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ 'καὶ αὐτοὶ[§] τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ* αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς, ὃ γὰρ βλέπει 'τίς[†] ἐλπίζει; ²⁵ εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

²⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται 'τῇ ἀσθενείᾳ[‡] ἡμῶν· τὸ γὰρ τί 'προσευξόμεθα[§] καθὼ δει οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει* στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, ²⁷ ὃ δὲ ἔραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

²⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα 'συνεργεῖ[†] εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ²⁹ ὅτι οὐς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ³⁰ οὐς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὐς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὐς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

³¹ Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ³² ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐκί καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; ³³ τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων· ³⁴ τίς ὁ 'κατακρινῶν[‡] 'Χριστὸς[§] ἀποθανών, μᾶλλον 'δὲ* 'ἐγερθεῖς[†] ὃς 'καί[‡] ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· ³⁵ τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλιψίς ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; ³⁶ καθὼς γέγραπται ὅτι 'Ἐνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὄλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ³⁷ ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἔνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις[§] ³⁹ οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τίς κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ 'Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9

¹ Ἀληθεῖαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ² ὅτι λύπη μοὶ ἔστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου· ³ ἠυχόμην γὰρ 'ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ* ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ⁴ οἵτινες εἰσὶν Ἰσραηλίται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

⁶ Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται ἡ σπέρμα. ⁸ τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα· ⁹ ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἔλευσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός. ¹⁰ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 'Ρεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι

§ 8:23 καὶ αὐτοὶ WH Treg RP NA28] - NIV * 8:23 ἡμεῖς καὶ WH Treg NA28] καὶ ἡμεῖς RP † 8:24 τίς WH NA28] + τί Treg; + τί καὶ RP ‡ 8:26 τῇ ἀσθενείᾳ WH Treg NA28] ταῖς ἀσθενείαις RP § 8:26 προσευξόμεθα WH Treg NA28] προσευξόμεθα RP * 8:26 ὑπερεντυγχάνει WH Treg NA28] + ὑπὲρ ἡμῶν RP † 8:28 συνεργεῖ Treg NA28 RP] + ὁ θεὸς WH ‡ 8:34 κατακρινῶν WH NA28] κατακρινῶν Treg RP § 8:34 Χριστὸς Treg RP] + Ἰησοῦς WH NA28 * 8:34 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP † 8:34 ἐγερθεῖς Treg NA28 RP] + ἐκ νεκρῶν WH ‡ 8:34 καὶ Treg NA28 RP] - WH § 8:38 ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις WH Treg NA28] δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα RP * 9:3 ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ WH Treg NA28] αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι RP

ἀγαθὸν ἢ φᾶλλον† ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, ¹² οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. ¹³ καθὼς‡ γέγραπται· Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαΐ ἐμίσησα.

¹⁴ Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο· ¹⁵ τῷ Μωϋσεῖ γὰρ§ λέγει· Ἐλεῖψω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω. ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ¹⁸ ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

¹⁹ Ἐρεῖς ἄ μοι οὖν*· Τί ἴσθι† εἶτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε' σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως;‡ ²¹ ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευὸς ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ§ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔθνων;— ²⁵ ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηε λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην· ²⁶ καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη ἄ αυτοῖς*· Οὐ λαὸς μου υἱεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζώντος.

²⁷ Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα† σωθήσεται· ²⁸ λόγον γὰρ συντελών καὶ ἄ συντέμων‡ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ²⁹ καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας· Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν.

³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· ³¹ Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον§ δικαιοσύνης εἰς ἄ νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων* ἄ προσέκοψαν† τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ‡ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταιοχυνθήσεται.

10

¹ Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ ἄδελφισις* πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ ἄ αὐτῶν† εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν· ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, ³ ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἴδιαν‡ ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν· ⁴ τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

⁵ Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου§ ὁ ἄ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν ἄ αὐτῇ.*† ⁶ ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· Μὴ εἴπηρ ἐν τῇ

† **9:11** φᾶλλον WH Treg NA28] κακόν RP ‡ **9:13** καθὼς Treg NA28 RP] καθάπερ WH § **9:15** Μωϋσεῖ γὰρ WH Treg NA28] γὰρ Μωϋσεῖ RP * **9:19** μοι οὖν WH Treg NA28] οὖν μοι RP † **9:19** οὖν NA28] - WH Treg RP ‡ **9:20** ὦ ἄνθρωπε μενοῦνγε WH Treg NA28] Μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε RP § **9:23** καὶ Treg NA28 RP] - WH * **9:26** αὐτοῖς WH NA28 RP] - Treg † **9:27** ὑπόλειμμα WH Treg NA28] κατάλειμμα RP ‡ **9:28** συντέμων WH Treg NA28] + ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντετιμημένον RP § **9:31** νόμον WH Treg NA28] + δικαιοσύνης RP * **9:32** ἔργων WH Treg NA28] + νόμου RP † **9:32** προσέκοψαν WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ **9:33** καὶ WH Treg NA28] + πάς RP * **10:1** ἀδελφισις WH Treg NA28] + ἡ RP † **10:1** αὐτῶν WH Treg NA28] τοῦ Ἰσραὴλ ἔστιν RP ‡ **10:3** ἴδιαν WH Treg] + δικαιοσύνην NA28 RP § **10:5** ὅτι τὴν ... νόμου WH] τὴν ... νόμου ὅτι Treg NA28 RP * **10:5** τοῦ NA28 RP] - WH Treg † **10:5** ποιήσας WH] + αὐτὰ Treg NA28 RP ‡ **10:5** αὐτῇ WH Treg] αὐτοῖς NA28 RP

καρδία σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ⁷ ἢ· Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥήμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥήμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης ^Σ ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἠγάπησεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· ¹⁰ καρδία γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν· ¹¹ λέγει γὰρ ἡ γραφή· Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνήσεται. ¹² οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου, ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· ¹³ Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

¹⁴ Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὗτοι οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλώσιν; καθὼς γέγραπται· Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἁγὰθά. ¹⁶ ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ*

¹⁸ Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ¹⁹ ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρώτος Μωϋσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῷ ὑμᾶς. ²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· Εὐρέθην ἐν τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. ²¹ πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11

¹ Λέγω οὖν, μὴ ἀπόωσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. ² οὐκ ἀπόωσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ* ³ Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ ἄθυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. ⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμὸς; Κατέλιπον ἑμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. ⁵ οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν· ⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.

⁷ τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἢ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, ⁸ καθὼς γέγραπται· Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοῦ τοῦ μη βλέπειν καὶ ὠτα τοῦ μη ἀκοῦειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. ⁹ καὶ Δαυὶδ λέγει· Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μη βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντός σύγκαμψον.

§ **10:9** ὁμολογήσης Treg NA28 RP] + τὸ ῥήμα WH * **10:9** σου Treg NA28 RP] + ὅτι WH
 † **10:14** ἐπικαλέσονται WH Treg NA28] ἐπικαλέσονται RP ‡ **10:14** πιστεύσωσιν WH Treg
 NA28] πιστεύσωσιν RP § **10:14** ἀκούσωσιν WH Treg NA28] ἀκούσωσιν RP * **10:15** κηρύξωσιν
 WH Treg NA28] κηρύξουσιν RP † **10:15** καθὼς Treg NA28 RP] καθάπερ WH ‡ **10:15**
 εὐαγγελιζομένων WH Treg NA28] + εἰρήνην τῶν εὐαγγελιζομένων RP § **10:15** τὰ NA28 RP] - WH
 Treg * **10:17** Χριστοῦ WH Treg NA28] θεοῦ RP † **10:19** Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω WH Treg NA28] οὐκ
 ἔγνω Ἰσραὴλ RP ‡ **10:20** ἐν Treg NA28] - WH RP § **10:20** ἐγενόμην WH NA28 RP] + ἐν Treg
 * **11:2** Ἰσραὴλ WH Treg NA28] + λέγων RP † **11:3** τὰ WH Treg NA28] καὶ τὰ RP ‡ **11:6** χάρις
 WH Treg NA28] + Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον RP § **11:8** καθὼς NA28
 RP] καθάπερ WH Treg

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. 12 εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

13 Ὑμῖν δὲ* λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν ἑοῦν[†]εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, 14 εἰ πῶς παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. 15 εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; 16 εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

17 Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης[‡] τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, 18 μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βασιτάεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. 19 ἐρεῖς οὖν· Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντριθῶ. 20 καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει[§], ἀλλὰ φοβοῦ. 21 εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ* σοῦ φείσεται. 22 ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομία[†] θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἄποτομία, ἐπὶ δὲ σέ ἡ χρηστότης θεοῦ[‡], ἐὰν ἔπιμένῃς[§] τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. 23 κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἔπιμένωσι* τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γὰρ ἔστιν ὁ θεὸς[†] πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. 24 εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε[‡]ἐαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέληθ, 26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται· Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος[§] ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. 27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· 29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλησις τοῦ θεοῦ. 30 ὥσπερ γὰρ* ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν[†] ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἔλλει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἔνυν ἔλεθηῶσιν· 32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσει.

33 Ὡ βάθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. 34 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

12

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν ἑυάρεστον τῷ θεῷ*, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· 2 καὶ μὴ

* 11:13 δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP † 11:13 οὖν WH Treg NA28] - RP ‡ 11:17 ῥίζης WH NA28] + καὶ Treg RP § 11:20 ὑψηλὰ φρόνει WH Treg NA28] ὑψηλοφρόνει RP * 11:21 οὐδὲ WH Treg NIV] μήπως οὐδέ RP NA28 † 11:22 ἀποτομία WH Treg NA28] ἀποτομίαν RP ‡ 11:22 χρηστότης θεοῦ WH Treg NA28] χρηστότητα RP § 11:22 ἐπιμένῃς WH Treg NA28] ἐπιμείνης RP * 11:23 ἐπιμένωσι WH Treg NA28] ἐπιμείνωσιν RP † 11:23 ἔστιν ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς ἔστιν RP ‡ 11:25 ἦτε Holmes] + ἐν WH Treg; + παρ' NA28 RP § 11:26 ρυόμενος WH Treg NA28] + καὶ RP * 11:30 γὰρ WH Treg NA28] + καὶ RP † 11:31 νῦν WH NA28] - Treg RP * 12:1 εὐάρεστον τῷ θεῷ Treg NA28 RP] τῷ θεῷ εὐάρεστον WH

ῥ συσχηματίζεσθε† τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ ῥ μεταμορφοῦσθε‡ τῇ ἀνακαινώσει τοῦ ῥ νοός§ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

3 Λέγω γάρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστω ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. 4 καθάπερ γάρ ἐν ἐνὶ σώματι ῥ πολλά μέλη* ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ† δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. 6 ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἶτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, 7 εἶτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἶτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, 8 εἶτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστιγυοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλῶμενοι τῷ ἀγαθῷ· 10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, 13 ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. 14 εὐλογεῖτε τοὺς ῥ διώκοντας‡ εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταράσθε. 15 χαίρειν μετὰ ῥ χαιρόντων§ κλαίειν μετὰ κλαϊόντων. 16 τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· 18 εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεοῦντες· 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ, γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. 20 ἄλλα ἐὰν* πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γάρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13

1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασέσθω, οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ ῥ οὐσαι* ῥ ὑπὸ† θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. 2 ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. 3 οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος (τῷ ἀγαθῷ ἔργω‡ ἀλλὰ τῷ κακῷ§. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· 4 θεοῦ γὰρ διάκονος ἐστὶν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονος ἐστὶν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. 5 διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν, 6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε, λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. 7 ἄποδοτε* πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ῥ ἀλλήλους ἀγαπᾶν†· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. 9 τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐκ

† 12:2 συσχηματίζεσθε WH Treg NA28] συσχηματίζεσθαι RP ‡ 12:2 μεταμορφοῦσθε WH Treg NA28] μεταμορφοῦσθαι RP § 12:2 νοός WH Treg NA28] ῥ ὑμῶν RP * 12:4 πολλά μέλη WH Treg NA28] μέλη πολλά RP † 12:5 τὸ WH Treg NA28] ὁ RP ‡ 12:14 διώκοντας WH] ῥ ὑμᾶς Treg NA28 RP § 12:15 χαιρόντων WH Treg NA28] + καὶ RP * 12:20 ἀλλὰ ἐὰν WH Treg NA28] Ἐὰν οὖν RP * 13:1 οὐσαι WH Treg NA28] + ἐξουσίαι RP † 13:1 ὑπὸ WH Treg NA28] + τοῦ RP ‡ 13:3 τῷ ἀγαθῷ ἔργω WH Treg NA28] τῶν ἀγαθῶν ἔργων RP § 13:3 τῷ κακῷ WH Treg NA28] τῶν κακῶν RP * 13:7 ἀπόδοτε WH Treg NA28] + οὖν RP † 13:8 ἀλλήλους ἀγαπᾶν WH Treg NA28] ἀγαπᾶν ἀλλήλους RP

ἐπιθυμίαις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ[‡] ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ § Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹¹ Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡῆδη ὑμᾶς* ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι, νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἄποβαλώμεθα[†] οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ[‡] τὰ ἄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ὡς ἐν ἡμέρα εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ¹⁴ ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιήσθε εἰς ἐπιθυμίας.

14

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ² ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενεῖτω, ὁ δὲ* μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ⁴ σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἡ πίστις· σταθήσεται δέ, ἴδυνατεὶ γὰρ[†] ὁ κύριος[‡] στήσαι αὐτόν.

⁵ Ὃς ἴμὲν[§] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦ πληροφορεῖσθω. ⁶ ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ* καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.

⁷ Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ⁸ ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμεν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ Ἰησοῦς[†] ἀπέθανεν[‡] καὶ ἔζησεν ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

¹⁰ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Θεοῦ[§] ¹¹ γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ ἴπασα γλώσσα ἐξομολογήσεται* τῷ θεῷ. ¹² ἄρα[†] ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον ἴδωσι[‡]

¹³ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθεῖν πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ[§] εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ* διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματι σου ἐκείνῳ ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστοῦ ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν τούτῳ[†] δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. ²¹ καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα

‡ 13:9 τῷ λόγῳ τούτῳ WH Treg NA28] τούτῳ τῷ λόγῳ RP § 13:9 ἐν τῷ WH Treg RP NA28] - NIV * 13:11 ἡδη ὑμᾶς WH NA28] ἡδη ἡμᾶς Treg; ἡμᾶς ἡδη RP † 13:12 ἀποβαλώμεθα Holmes] ἀποθώμεθα WH Treg NA28 RP ‡ 13:12 ἐνδυσώμεθα δε WH Treg NA28] καὶ ἐνδυσώμεθα RP * 14:3 ὁ δε WH Treg NA28] καὶ ὁ RP † 14:4 δυνατεῖ γὰρ WH Treg NA28] δυνατὸς γὰρ ἐστὶν RP ‡ 14:4 κύριος WH Treg NA28] θεὸς RP § 14:5 μὲν Treg NIV RP] + γὰρ WH NA28 * 14:6 φρονεῖ WH Treg NA28] + καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ RP † 14:9 Χριστὸς WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 14:9 ἀπέθανεν WH Treg NA28] + καὶ ἀνέστη RP § 14:10 Θεοῦ WH Treg NA28] χριστοῦ RP * 14:11 πᾶσα γλώσσα ἐξομολογήσεται WH NA28 RP] ἐξομολογήσεται πᾶσα γλώσσα Treg † 14:12 ἄρα Treg] + οὖν WH NA28 RP ‡ 14:12 δώσει Holmes WH marg] + τῷ θεῷ WH NA28 RP; ἀποδώσει τῷ θεῷ Treg § 14:14 ἑαυτοῦ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP * 14:15 γὰρ WH Treg NA28] δε RP † 14:18 τούτῳ WH Treg NA28] τούτοις RP

μηδὲ πειν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ·²² οὐ
πίστιν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν
ᾧ δοκιμάζει·²³ ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἔστιν*.

15

1 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ
ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. 2 ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν·
3 καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν
ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. 4 ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν
ἔγραψεν ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα
ἔχωμεν. 5 ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶν ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν
ἀλλήλοις κατὰ Ἰησοῦν*, 6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν
καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς
καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον
γεγενῆσθαι ὑπεριτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν
πατέρων, 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν· καθὼς γέγραπται· Διὰ τοῦτο
ἐξομολογησάμι σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. 10 καὶ πάλιν λέγει·
Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν
κύριον, καὶ ἑπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.* † 12 καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· Ἔσται ἡ
ρίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχων ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. 13 ὁ δὲ θεὸς
τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου. 14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς
ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,
δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους συνουθετεῖν. 15 Ἡ τολμηρότερον* δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους,
ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθειᾶν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ¹⁶ εἰς τὸ
εἶναί με λειτουργοῦν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἰερουργούντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
θεοῦ, ἵνα γέννηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
17 ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· 18 οὐ γὰρ τολμήσω ἵτι
λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 ἐν
δυνάμει σημειῶν καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ
κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, 20 οὕτως δὲ

‡ 14:21 ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ Treg RP] - WH NA28 § 14:22 ἦν WH Treg NA28] - RP

* 14:23 ἔστιν WH Treg NA28] + 24 τῷ δὲ δυνάμεν ὑμᾶς στηριζαὶ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα
Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσημημένον, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν
προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 26 μόνῳ σοφῷ
θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. RP * 15:4 εἰς Treg NA28 RP] πάντα εἰς WH
† 15:4 ἔγραψεν WH Treg NA28] προεγράφη RP ‡ 15:5 Χριστὸν Ἰησοῦν WH NA28 RP] Ἰησοῦν Χριστὸν
Treg § 15:7 ὑμᾶς Treg NA28 RP] ἡμᾶς WH * 15:7 τοῦ WH Treg NA28] - RP † 15:8 γὰρ WH
Treg NA28] δέ RP ‡ 15:8 Χριστὸν WH Treg NA28] + Ἰησοῦν RP § 15:8 γεγενῆσθαι WH NA28
RP] γένεσθαι Treg * 15:11 πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον WH Treg NA28] τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη RP
† 15:11 ἐπαινεσάτωσαν WH Treg NA28] ἐπαινεσατε RP ‡ 15:14 πάσης Treg RP] + τῆς WH NA28
§ 15:14 ἀλλήλους WH Treg NA28] ἄλλους RP * 15:15 τολμηρότερον NA28 RP] τολμηροτέρως WH
Treg † 15:15 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἀδελφοί RP ‡ 15:15 ὑπὸ NA28 RP] ἀπὸ WH Treg § 15:16
Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP * 15:17 τὴν WH Treg NA28] - RP † 15:18 τι
λαλεῖν WH Treg NA28] λαλεῖν τι RP ‡ 15:19 πνεύματος NIV] + αἰγίου WH Treg; + θεοῦ RP NA28

φιλοτιμούμενον[§] εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ὅϊς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄφονται*, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν. ²² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς· ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν† ἐτών, ²⁴ ὡς ἄν# πορεύωμαι εἰς τὴν Ἑσπανίαν[§] ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐάν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ— ²⁵ νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἀγίοις. ²⁶ εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλῆμ. ²⁷ εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἶσιν αὐτῶν*· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς Ἑσπανίαν· ²⁹ οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας[‡] Χριστοῦ ἐλεύσομαι. ³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνιάσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ* καὶ Ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἀγίοις γένηται*, ³² ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθῶν† πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ[‡] συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

16

¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν* καὶ διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κερχραεῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε† ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων, καὶ παραστήτε αὐτὴν ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆξῃ πράγματι, καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ[‡].

³ Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἳ οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἑπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας[§] εἰς Χριστόν. ⁶ ἀσπάσασθε Μαριάμ* ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς† ⁷ ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν[‡] τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν[§] ἐν Χριστῷ. ⁸ ἀσπάσασθε Ἀμπλιᾶτον* τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ¹⁰ ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ† μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ¹² ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν

§ 15:20 φιλοτιμούμενον WH NA28 RP | φιλοτιμοῦμαι Treg * 15:21 Οἳς ... αὐτοῦ ὄφονται Treg NA28 RP | ὄφονται οἳς ... αὐτοῦ WH † 15:23 ἱκανῶν WH Treg | πολλῶν NA28 RP ‡ 15:24 ἄν WH Treg NA28 | ἐάν RP § 15:24 Ἑσπανίαν WH Treg NA28 | + ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς RP * 15:27 εἰσιν αὐτῶν WH Treg NA28 | αὐτῶν εἰσιν RP † 15:28 εἰς WH Treg NA28 | + τὴν RP ‡ 15:29 εὐλογίας WH Treg NA28 | + τοῦ εὐαγγελίου τοῦ RP § 15:31 καὶ WH Treg NA28 | + ἵνα RP * 15:31 τοῖς ἀγίοις γένηται WH Treg NA28 | γένηται τοῖς ἀγίοις RP † 15:32 ἐλθῶν WH NA28 | ἔλθω Treg RP ‡ 15:32 θεοῦ WH NA28 | + καὶ Treg RP * 16:1 καὶ WH NA28 | - Treg RP † 16:2 αὐτὴν προσδέξησθε NA28 RP | προσδέξησθε αὐτὴν WH Treg ‡ 16:2 ἐμοῦ αὐτοῦ WH Treg NA28 | αὐτοῦ ἐμοῦ RP § 16:5 Ἀσίας WH Treg NA28 | Ἀχαΐας RP * 16:6 Μαριάμ RP | Μαρίαν WH Treg NA28 † 16:6 ὑμᾶς WH Treg NA28 | ἡμᾶς RP ‡ 16:7 Ἰουνίαν WH Treg RP | Ἰουνιᾶν NA28 § 16:7 γέγοναν WH Treg NA28 | γεγόνασιν RP * 16:8 Ἀμπλιᾶτον WH NA28 Treg | Ἀμπλιᾶν RP † 16:11 συγγενῆ WH NA28 RP | συγγενὴν Treg

κυρίῳ. ¹³ ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατροβᾶν, Ἑρμᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵ ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. ¹⁶ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι ἅσαι τοῦ Χριστοῦ.

¹⁷ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίnete ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ²³ ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὄλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

²⁴ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν Ἄμην * ᾤ / /book'

‡ 16:14 Ἑρμῆν Πατροβᾶν Ἑρμᾶν WH Treg NA28] Ἑρμᾶν Πατρόβαν Ἑρμῆν RP § 16:16 ἅσαι WH Treg NA28] – RP * 16:17 ἐκκλίnete WH Treg NA28] ἐκκλίνατε RP † 16:18 ἡμῶν WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP ‡ 16:19 ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω WH Treg NA28] χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν RP § 16:19 σοφοὺς Treg NA28] + μὲν WH RP * 16:20 Χριστοῦ Treg RP] – WH NA28 † 16:21 Ἀσπάζεται WH Treg NA28] Ἀσπάζονται RP ‡ 16:23 ὄλης τῆς ἐκκλησίας WH Treg NA28] τῆς ἐκκλησίας ὄλης RP § 16:24 Ἡ χάρις ... ὑμῶν RP] – WH Treg NA28 * 16:24 Ἀμην RP] 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζει κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσημημένου, 26 φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. WH Treg NA28

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

¹ Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πάνσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ ἁυτῶν καὶ ἡμῶν·†‡ ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ Ἰησοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ⁸ ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁹ πιστὸς ὁ θεὸς δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης ὅτι ἐριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. ¹² λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. ¹³ μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ εὐχαριστῶ* ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, ¹⁵ ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε† ¹⁶ ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἶ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλὲν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

¹⁸ Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. ¹⁹ γέγραπται γάρ· Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ²⁰ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμῶρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου* ²¹ ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σώσαι τοὺς πιστεύοντας. ²² ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι ἠμεῖς αἰτοῦσιν καὶ Ἑλλήνες σοφίαν ζητοῦσιν· ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαῖοις μὲν σκάνδαλον* ἔθνεσιν* δὲ μωρίαν, ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ²⁵ ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων* ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων.

²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τοὺς σοφοὺς†, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρὰ, ²⁸ καὶ τὰ δάγενῃ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, †τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἐξ

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP † **1:2** ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῇ οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ Treg] τῇ οὐσῇ ἐν Κορίνθῳ ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH NA28 RP ‡ **1:2** αὐτῶν WH Treg NA28] + τε RP § **1:4** μου Treg NA28 RP] - WH * **1:14** εὐχαριστῶ WH NIV] + τῷ θεῷ Treg RP NA28 † **1:15** ἐβαπτίσθητε WH Treg NA28] ἐβάπτισα RP ‡ **1:20** κόσμου WH Treg NA28] + τοῦτο RP § **1:22** σημεῖα WH Treg NA28] σημεῖον RP * **1:23** ἔθνεσιν WH Treg NA28] Ἑλλήσιν RP † **1:25** ἀνθρώπων WH Treg NA28] + ἐστὶν RP ‡ **1:27** καταισχύνη τοὺς σοφοὺς WH Treg NA28] τοὺς σοφοὺς καταισχύνη RP § **1:28** τὰ Treg NA28] καὶ τὰ WH RP

αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἴσοφία ἡμῖν* ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

2

¹ Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ ἑμαρτύριον* τοῦ θεοῦ. ² οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι† ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον· ³ κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῶν ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, ⁴ καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν ἰπειθοῖ σοφίας‡ ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

⁶ Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν ἑθεοῦ σοφίαν§ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν, εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἴσα* ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹⁰ ἡμῖν γὰρ† ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς‡ διὰ τοῦ πνεύματος§ τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. ¹¹ τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν* εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ¹² ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ¹³ ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος† πνευματικῶς πνευματικᾶ συγκρίνοντες.

¹⁴ Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται· ¹⁵ ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει τὰ‡ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. ¹⁶ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβίβασε αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3

¹ Κἀγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ἑλατῆσαι ὑμῖν* ὡς πνευματικῶς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις† ὡς νηπιόις ἐν Χριστῷ. ² γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ‡ βρῶμα, οὐπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ§ ἔτι νῦν δύνασθε, ³ ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζήλος καὶ ἔρις* οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ⁴ ὅταν γὰρ λέγῃ τις· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ· Ἐγὼ Ἀπολλῶν, οὐκ ἀνθρωποί† ἐστε;

⁵ Τί‡ οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶν; τί δὲ ἐστὶν Παῦλος; ἑδιάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστω ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. §* ⁶ ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶν ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς

* **1:30** σοφία ἡμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν σοφία RP * **2:1** μαρτύριον Treg NIV RP] μυστήριον WH NA28 † **2:2** τι εἰδέναι WH Treg NA28] τοῦ εἰδέναι τι RP ‡ **2:4** πειθοῖ σοφίας Holmes] πειθοῖς σοφίας λόγους WH Treg NA28; πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγους RP § **2:7** θεοῦ σοφίαν WH Treg NA28] σοφίαν θεοῦ RP * **2:9** ὅσα WH Treg] ἃ NA28 RP † **2:10** γὰρ WH] δὲ Treg NA28 RP ‡ **2:10** ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν RP § **2:10** πνεύματος WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * **2:11** ἔγνωκεν WH Treg NA28] οἶδεν RP † **2:13** πνεύματος WH Treg NA28] + ἁγίου RP ‡ **2:15** τὰ NA28] μὲν WH Treg RP * **3:1** λαλῆσαι ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν λαλῆσαι RP † **3:1** σαρκίνοις WH Treg NA28] σαρκίκοις RP ‡ **3:2** οὐ WH Treg NA28] καὶ οὐ RP § **3:2** οὐδὲ WH Treg NA28] οὕτε RP * **3:3** ἐρις WH Treg NA28] + καὶ διχοστασίαι RP † **3:4** οὐκ ἀνθρωποί WH Treg NA28] οὐχὶ σαρκικοί RP ‡ **3:5** τί WH Treg NA28] τίς RP § **3:5** Ἀπολλῶν τίς δὲ ἐστὶν Παῦλος WH Treg NA28] Παῦλος τίς δὲ Ἀπολλῶν RP * **3:5** διάκονοι WH Treg NA28] ἄλλ' ἢ διάκονοι RP

ἠϋξάνεν·⁷ ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός.⁸ ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.⁹ Θεοῦ γὰρ ἔσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἔστε.

¹⁰ Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα· ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ·¹¹ θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός·¹² εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον· χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην,[§]¹³ ἕκαστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται, ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἕκαστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ αὐτό· δοκιμάσει.¹⁴ εἴ τις τὸ ἔργον μενεῖ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται·¹⁵ εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

¹⁶ Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἔστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ὀικεῖ ἐν ὑμῖν·[†]¹⁷ εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθεῖρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινες ἔστε ὑμεῖς.

¹⁸ Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός,¹⁹ ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν· γέγραπται γάρ· Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν·²⁰ καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι.²¹ ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν,²² εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν·[‡]²³ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

4

¹ Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἀνθρώπος ὡς ὑπῆρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ.² ὧδε·^{*} λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ.³ ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω·⁴ οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύννοια, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεικνύμαι, ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν.⁵ ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλάς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἕκαστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

⁶ Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετσεχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν·[†] δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό· Μὴ ὑπὲρ ἡμῶν γέγραπται·[§] ἵνα μὴ εἴς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου.⁷ τίς γὰρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὁ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

⁸ Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασίλευσατε· καὶ ὀφελὸν γε ἐβασίλευσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.⁹ δοκῶ γάρ·^{*} ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θεάτρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.¹⁰ ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι.¹¹ ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα,¹³ δυσφημούμενοι·[†] παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περιψήμα ἕως ἄρτι.

† **3:10** ἔθηκα WH Treg NA28] τέθεικα RP ‡ **3:12** θεμέλιον WH Treg NA28] + τοῦτον RP § **3:12** χρυσόν ἄργυρον WH NA28 RP] χρυσὸν ἀργύριον Treg * **3:13** αὐτὸ WH Treg NA28] - NIV RP † **3:16** οἴκει ἐν ὑμῖν Treg NA28 RP] ἐν ὑμῖν οἴκει WH ‡ **3:22** ὑμῶν WH Treg NA28] + ἐστίν RP * **4:2** ὧδε WH Treg NA28] ὁ δὲ RP † **4:6** Ἀπολλῶν WH Treg NA28] Ἀπολλῶ RP ‡ **4:6** ἄ WH Treg NA28] ὁ RP § **4:6** γέγραπται WH Treg NA28] + φρονεῖν RP * **4:9** γὰρ WH Treg NA28] + ὅτι NIV RP † **4:13** δυσφημούμενοι WH NA28] βλασφημούμενοι Treg RP

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ ῥουθετῶν[‡] 15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγούς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας, ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. 16 παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου γίνεσθε. 17 διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν ἡμῶν τέκνον[§] ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ* καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. 18 ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· 19 ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνῶσμαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν, 20 οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἢ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει. 21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνευματί τε πραΐτητος;

5

1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν* ὥστε γυναικὰ τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. 2 καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἄρθῃ[†] ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας[‡]

3 Ἐγὼ μὲν γάρ, ἁπὼν[§] σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἦδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὗτος τοῦτο κατεργασάμενον 4 ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ* συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ[†] 5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου[‡]

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 7 ἐκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν[§] ἐτύθη Χριστός· 8 ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, 10 ἡ^{*} πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε[‡] ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεῖν. 11 νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐὰν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδόρος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. 12 τί γάρ μοι[§] τοὺς ἕξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἕσω ὑμεῖς κρίνετε, 13 τοὺς δὲ ἕξω ὁ θεὸς κρίνει* ἑξάρατε[†] τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6

1 Τοῦ μᾶ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; 2 ἡ^{*} οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοι ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; 3 οὐκ οἶδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μή τιγε βιωτικά; 4 βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τοὺς καθίζετε; 5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔστι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός[†] ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνά μέσον τοῦ ἀδελφοῦ[‡] αὐτοῦ, 6 ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ

‡ 4:14 ρουθετῶν WH NA28] ρουθετῶ Treg RP § 4:17 μου τέκνον WH Treg NA28] τέκνον μου RP
 * 4:17 Ἰησοῦ WH NA28] - Treg RP * 5:1 ἔθνεσιν WH Treg NA28] + ὀνομάζεται RP † 5:2
 ἀρθῇ WH Treg NA28] ἐξαρθῇ RP ‡ 5:2 ποιήσας Treg RP] πράξας WH NA28 § 5:3 ἁπὼν WH
 Treg NA28] ὡς ἁπὼν RP * 5:4 □ Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP † 5:4 □ Ἰησοῦ WH Treg
 NA28] + Χριστοῦ RP ‡ 5:5 κυρίου WH NA28] + Ἰησοῦ Treg RP § 5:7 ἡμῶν WH Treg NA28] + ὑπὲρ
 ἡμῶν RP * 5:10 οὐ WH Treg NA28] καὶ οὐ RP † 5:10 καὶ WH Treg NA28] ἢ RP ‡ 5:10 ὠφείλετε
 WH Treg NA28] ὠφείλετε RP § 5:12 μοι WH Treg NA28] + καὶ RP * 5:13 κρίνει WH Treg] κρινεῖ
 NA28 RP † 5:13 ἐξάρατε WH Treg NA28] Καὶ ἐξαρεῖτε RP * 6:2 ἡ WH Treg NA28] - RP † 6:5
 οὐδεὶς σοφός WH Treg NA28] σοφός οὐδὲ εἰς RP ‡ 6:5 ἀδελφοῦ WH Treg NA28 RP] + καὶ τοῦ ἀδελφοῦ
 em Holmes

κρίνεται, και τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ⁷ ἦδη μὲν ὁὖν ὁ ἄλλος ἤττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο * ἀδελφούς.

⁹ Ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν† οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενικοῖται ¹⁰ οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται‡, οὐ Σμέθυσοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ* κληρονομήσουσιν. ¹¹ καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ† καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

¹² Πάντα μοι ἔξοιστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξοιστιν· ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ τὰ βρώματα τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνεία ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σῶματι· ¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἠγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σῶματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ¹⁶ ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῆ πόρνη ἐν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ¹⁷ ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεύμα ἐστίν. ¹⁸ φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιῆσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστίν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ¹⁹ ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, ²⁰ ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σῶματι ὁ ὑμῶν

7

¹ Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε* καλὸν ἀνθρώπων γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι· ² διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχετω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχετω. ³ τῆ γυναικὶ ὁ ἄνθρωπος τὴν ὀφειλὴν† ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. ⁴ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνὴ. ⁵ μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τὸ ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα ἴσχωλάσητε‡ τῆ Σπρωσευχῆ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε* ἵνα μὴ πειράξη ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ θέλω ὁ δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα‡ ἐκ θεοῦ, ὁ ὅσμεν οὕτως, ὁ ὅσμεν οὕτως.

⁸ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν ἑαυτοῖς† ἐὰν μείνωσιν ὡς καγώ· ⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεῦνται, γαμησάτωσαν, κρεῖττον γάρ ἐστίν ἡ γαμήσασθαι ἢ πυροῦσθαι.

¹⁰ Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι— ¹¹ ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῆ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆτω— καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι.

§ 6:7 οὖν WH Treg RP NA28] - NIV * 6:8 τοῦτο WH Treg NA28] ταῦτα RP † 6:9 θεοῦ βασιλείαν WH Treg NA28] βασιλείαν θεοῦ RP ‡ 6:10 κλέπται οὔτε πλεονέκται WH Treg NA28] πλεονέκται οὔτε κλέπται RP § 6:10 οὐ WH Treg NA28] οὔτε RP * 6:10 θεοῦ WH Treg NA28] + οὐ RP † 6:11 Ἰησοῦ RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NA28; ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ WH ‡ 6:16 ἢ WH Treg NA28] - RP § 6:20 ὑμῶν WH Treg NA28] + καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἄτινα ἐστὶν τοῦ θεοῦ RP * 7:1 ἐγράψατε WH NA28] + μοι Treg RP † 7:3 ὀφειλὴν WH Treg NA28] ὀφειλομένην εὐνοίαν RP ‡ 7:5 σχολάσητε WH Treg NA28] σχολάζητε RP § 7:5 τῆ WH Treg NA28] + νηστεία καὶ τῆ RP * 7:5 ἦτε WH Treg NA28] συνέρησθε RP † 7:7 δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP ‡ 7:7 ἔχει χάρισμα WH Treg NA28] χάρισμα ἔχει RP § 7:7 ἢ WH Treg NA28] ὅς RP * 7:7 ἢ WH Treg NA28] ὅς RP † 7:8 αὐτοῖς WH Treg NA28] + ἐστὶν RP ‡ 7:9 γαμήσαι Treg NA28 RP] γαμεῖν WH

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ἴλεγω ἐγὼ §, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· 13 καὶ γυνὴ εἴ τις* ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος† συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα‡. 14 ἡγιασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγιασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἄδελφῷ § ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγια ἐστιν. 15 εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις, ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς* ὁ θεός. 16 τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

17 Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἑμέρισεν† ὁ κύριος‡ ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός § οὕτως περιπατεῖτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. 18 περιτεμημένοις τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληται τις*; μὴ περιτεμνέσθω. 19 ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. 20 ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη ἐν ταύτῃ μενέτω.

21 Δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. 22 ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως† ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος ἐστίν Χριστοῦ. 23 τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. 24 ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. 26 νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. 27 δέδεσσαι γυναῖκα; μὴ ζητεῖ λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζητεῖ γυναῖκα· 28 ἐὰν δὲ καὶ ἡγαμήσῃς‡ οὐχ ἡμαρτεν. καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν. θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. 29 τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν† ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, § 30 καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, 31 καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον* ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἄρεση† τῷ κυρίῳ· 33 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἄρεση‡ τῇ γυναικί, 34 καὶ § μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἢ ἄγαμος* καὶ ἡ ἄπαρθένος† μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἢ ἅγια καὶ τῷ* σώματι καὶ τῷ § πνεύματι· ἢ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἄρεση* τῷ ἀνδρί. 35 τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον† λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον† τῷ κυρίῳ ἀπερισπάσως.

36 Εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖ ἐπὶ τῇ παρθένῳ αὐτοῦ νομίζει ἐὰν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. 37 ὅς δὲ ἔστηκεν

§ 7:12 λέγω ἐγὼ WH Treg NA28] ἐγὼ λέγω RP * 7:13 εἴ τις NA28] ἦτις WH Treg RP † 7:13 οὕτως WH Treg NA28] αὐτὸς RP ‡ 7:13 τὸν ἄνδρα WH Treg NA28] αὐτὸν RP § 7:14 ἀδελφῷ WH Treg NA28] ἀνδρί RP * 7:15 ἡμᾶς Treg NIV RP] ὑμᾶς WH NA28 † 7:17 ἐμέρισεν NA28 RP] μεμέρικεν WH Treg ‡ 7:17 κύριος WH Treg NA28] θεός RP § 7:17 θεός WH Treg NA28] κύριος RP * 7:18 κέκληται τις WH Treg NA28] τις ἐκλήθη RP † 7:22 ὁμοίως WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 7:28 γαμήσῃς WH Treg NA28] γήμησις RP § 7:29 ἐστίν τὸ λοιπὸν WH Treg NA28] τὸ λοιπὸν ἐστίν RP * 7:31 τὸν κόσμον WH Treg NA28] τῷ κόσμῳ τούτῳ RP † 7:32 ἀρέση WH Treg NA28] ἀρέσει RP ‡ 7:33 ἀρέση WH Treg NA28] ἀρέσει RP § 7:34 καὶ WH Treg NA28] - RP * 7:34 ἢ ἄγαμος WH Treg NA28] - RP † 7:34 παρθένος WH Treg NA28] + ἢ ἄγαμος RP ‡ 7:34 τῷ WH Treg NA28] - RP § 7:34 τῷ WH Treg NA28] - RP * 7:34 ἀρέση WH Treg NA28] ἀρέσει RP † 7:35 σύμφορον WH Treg NA28] συμφέρον RP ‡ 7:35 εὐπάρεδρον WH Treg NA28] εὐπρόσδερον RP

ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραϊὸς[§] μὴ ἔχων ἀνάγκη, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ^{*}, τῆρεῖν[†] τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει[‡] 38 ὥστε καὶ ὁ γαμίζων[§] τὴν παρθένον ἑαυτοῦ^{*} καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ † μὴ γαμίζων[‡] κρεῖσσον ποιήσει[§]

39 Γυνὴ δέδεται^{*} ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δ' ἐ† κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρᾳ ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ· 40 μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δοκῶ δ' ἐ[‡] κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. 2 εἴ^{*} τις δοκεῖ ἔγνωκέναί[†] τι, οὐπῶ[‡] ἔγνω[§] καθὼς δεῖ γνῶναι. 3 εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ.

4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς^{*} εἰ μὴ εἶς. 5 καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἶτε ἐν οὐρανῷ εἶτε ἐπὶ γῆς, ὡσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, 6 ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

7 Ἄλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ ἑσθηθείᾳ[†] ἔξω ἄρτι τοῦ εἰδώλου[‡] ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνειδήσις αὐτῶν ἀσθενεῖ οὖσα μολύνεται. 8 βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει[§] τῶν θεῶν· οὕτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὕτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα^{*}. 9 βλέπετε δὲ μὴ πως ἡ ἐξουσία ἡμῶν αὐτῇ πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν[†] 10 ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνειδήσις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; 11 ἀπόλλυται γὰρ[‡] ὁ ἀσθενῶν ἐν[§] τῇ σῆ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς^{*} δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. 12 οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. 13 διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9

1 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ;^{*} † 2 εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι, ἡ γὰρ σφραγὶς μου τῆς[‡] ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ.

§ 7:37 ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραϊὸς WH Treg NA28] ἐδραϊὸς ἐν τῇ καρδίᾳ RP * 7:37 ἰδίᾳ καρδίᾳ WH Treg NA28] καρδίᾳ αὐτοῦ RP † 7:37 τηρεῖν WH Treg NA28] τοῦ τηρεῖν RP ‡ 7:37 ποιήσει WH Treg NA28] ποιεῖ RP § 7:38 γαμίζων WH Treg NA28] ἐγαμίζων RP * 7:38 τὴν παρθένον ἑαυτοῦ Treg] τὴν ἑαυτοῦ παρθένον WH NA28; - RP † 7:38 καὶ ὁ WH Treg NA28] ὁ δὲ RP ‡ 7:38 [γαμίζων WH Treg NA28] ἐγαμίζων RP § 7:38 ποιήσει WH Treg NA28] ποιεῖ RP * 7:39 δέδεται WH Treg NA28] + νόμῳ RP † 7:39 δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 7:40 δὲ Treg NA28 RP] γὰρ WH * 8:2 εἴ WH Treg NA28] + δὲ RP † 8:2 ἐγνωκέναί WH Treg NA28] εἰδέναι RP ‡ 8:2 οὐπῶ WH Treg NA28] οὐδέπω οὐδὲν RP § 8:2 ἔγνω WH Treg NA28] ἔγνωκεν RP * 8:4 θεὸς WH Treg NA28] + ἕτερος RP † 8:7 συνηθείᾳ WH Treg NA28] συνειδήσις RP ‡ 8:7 ἔξω ἄρτι τοῦ εἰδώλου WH Treg NA28] τοῦ εἰδώλου ἔξω ἄρτι RP § 8:8 παραστήσει WH Treg NA28] παρίστησιν RP * 8:8 γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὕτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα RP] ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὕτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν WH NA28; ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὕτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεθα Treg † 8:9 ἀσθενέσιν WH Treg NA28] ἀσθενοῦσιν RP ‡ 8:11 ἀπόλλυται γὰρ WH Treg NA28] καὶ ἀπολείται RP § 8:11 ἐν WH Treg NA28] ἀδελφὸς ἐπὶ RP * 8:11 ὁ ἀδελφὸς WH Treg NA28] - RP * 9:1 ἐλεύθερος οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος WH Treg NA28] ἀπόστολος οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος RP † 9:1 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + Χριστὸν RP ‡ 9:2 μου τῆς WH Treg NA28] τῆς μου RP

³ Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἔστιν αὕτη §. ⁴ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν * ⁵ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναικα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; ⁶ ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρναβᾶς οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἠμᾶς ἐργάζεσθαι; ⁷ τίς στρατεύεται ἰδίους ὕψωνιους ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελώνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; τίς σπομαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

⁸ Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ⁹ ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ κημώσεις βροῦν ἀλωῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ, ¹⁰ ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλωὶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν §. ¹¹ εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θειροῦμεν; ¹² εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας * μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; †

Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ τίνα ἐγκοπὴν δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ¹³ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες § τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; ¹⁴ οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

¹⁵ Ἐγὼ δὲ οὐ κέρρημα οὐδενὶ * τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί, καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ— τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει †. ¹⁶ ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα, ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γὰρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι § ¹⁷ εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. ¹⁸ τίς οὖν μου * ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θῆσω τὸ εὐαγγέλιον † εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁹ Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. ²⁰ καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἢ μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω. ²¹ τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος· θεοῦ § ἀλλ' ἔννομος· Χριστοῦ * ἵνα κερδάνω † τοὺς ἀνόμους. ²² ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν § ἀσθενεὶς, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα * πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. ²³ πάντα † δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένομαι.

²⁴ Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. ²⁵ πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον. ²⁶ ἐγὼ τοῖνυν

§ 9:3 ἐστιν αὕτη WH Treg NA28] αὕτη ἐστιν RP * 9:4 πεῖν WH NA28] πιεῖν Treg RP † 9:6 μὴ WH Treg NA28] τοῦ μὴ RP † 9:7 τὸν καρπὸν WH Treg NA28] ἐκ τοῦ καρποῦ RP § 9:7 τίς Holmes Tregmarg] ἢ τίς WH Treg NA28 RP * 9:8 καὶ ... ταῦτα οὐ WH Treg NA28] οὐχί καὶ ... ταῦτα RP † 9:9 κημώσεις Treg NA28] φημώσεις WH RP † 9:10 ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι WH Treg NA28] ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει RP § 9:10 ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν WH Treg NA28] τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι RP * 9:12 ὑμῶν ἐξουσίας WH Treg NA28] ἐξουσίας ὑμῶν RP † 9:12 τίνα ἐγκοπὴν WH Treg NA28] ἐγκοπὴν τίνα RP † 9:13 τὰ WH Treg NA28] - RP § 9:13 παρεδρεύοντες WH Treg NA28] προσεδρεύοντες RP * 9:15 οὐ κέρρημα οὐδενὶ WH Treg NA28] οὐδενὶ ἐχρησάμεν RP † 9:15 οὐδεὶς κενώσει WH Treg NA28] ἵνα τις κενώσει RP † 9:16 γάρ WH Treg NA28] ὅτι RP § 9:16 εὐαγγελίσωμαι WH Treg NA28] εὐαγγελίζωμαι RP * 9:18 μου WH Treg NA28] μοί RP † 9:18 εὐαγγέλιον WH Treg NA28] + τοῦ Χριστοῦ RP † 9:20 μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον WH Treg NA28] - RP § 9:21 θεοῦ WH Treg NA28] θεῷ RP * 9:21 Χριστοῦ WH Treg NA28] Χριστῷ RP † 9:21 κερδάνω WH Treg NA28] κερδήσω RP † 9:21 τοὺς WH Treg NA28] - RP § 9:22 ἀσθενέσιν WH Treg NA28] + ὡς RP * 9:22 γέγονα WH Treg NA28] + τὰ RP † 9:23 πάντα WH Treg NA28] τοῦτο RP

οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· ²⁷ ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μὴ πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένομαι.

10

¹ Οὐ θέλω ἡμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τῆν νεφέλῃν ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, ² καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἔβαπτίσαντο· ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσει, ³ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον ⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα, ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός· ⁵ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἠδόκησεν ὁ θεός, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

⁶ Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. ⁷ μὴδὲ εἰδωλόταροι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν ὡσπερ γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. ⁸ μὴδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπασαν μιὰ ἡμέρα εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. ⁹ μὴδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν· καθὼς τινες αὐτῶν ἐπειράσαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφρων ἠπάλλωντο ¹⁰ μὴδὲ γογγύετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλυντο ὑπὸ τοῦ ὄλοθρευτοῦ. ¹¹ ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινε· ἐκεῖνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰῶνων κατήντηκεν ¹² ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέση, ¹³ πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

¹⁴ Διόπερ, ἀγαπητοὶ μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. ¹⁵ ὡς φρονίμοι λέγω κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. ¹⁶ τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὁ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; ¹⁷ ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν, οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; ¹⁹ τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστίν, ἢ ὅτι εἰδωλόν τί ἐστίν; ²⁰ ἀλλ' ὅτι ἂ ἠθύουσιν δαιμονίους· καὶ οὐ θεῶ ἠθύουσιν, οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. ²¹ οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ²² ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

²³ Πάντα ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου· ²⁵ πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μὴδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν, ²⁶ τοῦ κυρίου γὰρ ἢ γῆ καὶ τὸ

* **10:1** γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP † **10:2** ἐβαπτίσαντο WH Treg RP] ἐβαπτίσθησαν NA28 ‡ **10:3** πνευματικὸν βρῶμα WH Treg NA28] βρῶμα πνευματικὸν RP § **10:4** πνευματικὸν ἔπιον πόμα WH Treg NA28] πόμα πνευματικὸν ἔπιον RP * **10:4** πέτρα δὲ WH Treg NA28] δὲ πέτρα RP † **10:9** Χριστόν RP NA28] κύριον WH Treg NIV ‡ **10:9** καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP § **10:9** ἀπώλλωντο WH Treg NA28] ἀπώλυντο RP * **10:10** καθάπερ WH Treg NA28] καθὼς καὶ RP † **10:11** δὲ WH Treg NA28] + πάντα RP ‡ **10:11** τυπικῶς συνέβαινε WH Treg NA28] τύποι συνέβαινον RP § **10:11** κατήντηκεν WH Treg NA28] κατήνησεν RP * **10:13** δύνασθαι WH Treg NA28] + ὑμᾶς RP † **10:16** ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ WH Treg NA28] τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν RP ‡ **10:18** οὐχ WH Treg NA28] οὐχ RP Treg § **10:19** εἰδωλόθυτον τί ... εἰδωλὸν WH Treg NA28] εἰδωλὸν τί ... ὅτι εἰδωλόθυτον RP * **10:20** ἠθύουσιν NA28] ἠθύουσιν τὰ ἔθνη WH Treg; ἠθύει τὰ ἔθνη RP † **10:20** καὶ οὐ θεῶ ἠθύουσιν WH Treg NA28] ἠθύει καὶ οὐ θεῶ RP ‡ **10:23** Πάντα WH Treg NA28] + μοι RP § **10:23** Πάντα WH Treg NA28] + μοι RP * **10:24** ἑτέρου WH Treg NA28] + ἕκαστος RP † **10:26** κυρίου γὰρ WH Treg NA28] γὰρ κυρίου RP

πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ εἴτις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μὴδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν· ²⁸ ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· ²⁹ συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐτέρου· ἵνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; ³⁰ εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

³¹ Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ³² ἀπρόσκοποι 'καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε' καὶ Ἑλλῆσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ³³ καθὼς καὶ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ σύμφορον· ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

11

¹ μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ἐγὼ Χριστοῦ.

² Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς * ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐστίν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. ⁴ πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· ⁵ πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἐν γὰρ ἐστὶν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἔξυρρημένῃ. ⁶ εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ζυρᾶσθαι, κατακαλύπτεσθω. ⁷ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρὸς ἐστίν. ⁸ οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς * ἐν κυρίῳ. ¹² ὡσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρόπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσέυχεσθαι; ¹⁴ οὐδὲ ἡ φύσις αὐτῆς διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, ¹⁵ γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται· ¹⁶ εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνηκος εἶναι, ἡμεῖς τοιαυτὴν συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ * ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρείσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἴσσον συνέρχεσθε. ¹⁸ πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεῦω. ¹⁹ δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα 'καὶ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἐστὶν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν, ²¹ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει. ²² μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἡ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαίνεσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

‡ 10:27 εἰ WH Treg NA28] + δε RP § 10:28 ἱερόθυτόν WH Treg NA28] εἰδωλόθυτόν RP * 10:28 συνείδησιν WH Treg NA28] + Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς RP † 10:32 καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε WH Treg NA28] γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις RP ‡ 10:33 σύμφορον WH Treg NA28] συμφέρον RP * 11:2 ὑμᾶς WH Treg NA28] + ἀδελφοί RP † 11:3 τοῦ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:5 αὐτῆς WH Treg NA28] ἑαυτῆς RP § 11:7 ἡ WH Treg NA28] - RP * 11:11 γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς WH Treg NA28] ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός RP † 11:14 οὐδὲ WH Treg NA28] ἢ οὐδὲ RP ‡ 11:14 ἡ φύσις αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆς ἡ φύσις RP § 11:15 δέδοται RP] + αὐτῆς WH Treg NA28 * 11:17 παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ WH NA28 RP] παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν WH Treg † 11:19 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 11:22 εἶπω ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν εἶπω RP

²³ Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἧ ἑπαρεδίδετο § ἔλαβεν ἄρτον ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν * Τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ἡμῶν† τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἔμφῳ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡς ἂν ἔάν† πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ ὡς ἂν ἔάν § ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον * πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι ἡ ὀυῖ† ἔλθῃ.

²⁷ Ὡστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον † πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἑναντίως § ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω ²⁹ ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων * κρίμα ἐαυτοῦ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα † ³⁰ διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἰκανοί. ³¹ εἰ ἂν δὲ † ἐαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα ³² κρινόμενοι δὲ ὑπὸ § κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

³³ Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. ³⁴ εἴ * τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθῳ διατάξομαι.

12

¹ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ² οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἠγεσθε ἀπαγόμενοι. ³ διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· Ἀνάθεμα Ἦσοῦς * καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· Κύριος Ἦσοῦς † εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

⁴ Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· ⁵ καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· ⁶ καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσιν, ὁ δὲ † αὐτὸς § θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ⁷ ἐκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ⁸ ὧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ⁹ ἑτέρῳ * πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ † χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ † πνεύματι, ¹⁰ ἄλλῳ § ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ * προφητεία, ἄλλῳ † διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ † γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ § ἑρμηνεῖα γλωσσῶν· ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

¹² Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστὶν καὶ μέλη ἄλλα † ἔχει *, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος † πολλὰ ὄντα ἓν ἐστὶν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός· ¹³ καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι

§ 11:23 παρεδίδοτο WH Treg NA28] παρεδίδοτο RP * 11:24 εἶπεν WH Treg NA28] + λάβετε φάγετε RP † 11:24 ὑμῶν WH Treg NA28] + κλῶμενον RP † 11:25 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP § 11:26 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP * 11:26 ποτήριον WH Treg NA28] + τοῦτο RP † 11:26 οὐ WH Treg NA28] + ἂν RP † 11:27 ἄρτον WH Treg NA28] + τοῦτον RP § 11:27 ἀναξίως WH Treg NA28] + τοῦ κυρίου RP * 11:29 πίνων WH Treg NA28] + ἀναξίως RP † 11:29 σῶμα WH Treg NA28] + τοῦ κυρίου NIV RP † 11:31 δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP § 11:32 ὑπὸ RP] + τοῦ WH Treg NA28 * 11:34 εἴ WH Treg NA28] + δέ RP * 12:3 Ἦσοῦς WH Treg NA28] Ἦσοῦν RP † 12:3 Κύριος Ἦσοῦς WH Treg NA28] Κύριον Ἦσοῦν RP † 12:6 ὁ δὲ Treg NA28 RP] καὶ ὁ WH § 12:6 αὐτὸς WH Treg NA28] + ἐστὶν RP * 12:9 ἐτέρῳ WH Treg NA28] + δέ RP † 12:9 ἄλλῳ Holmes] + δέ WH Treg NA28 RP † 12:9 ἐνὶ WH Treg NA28] αὐτῷ RP § 12:10 ἄλλῳ Holmes] + δέ WH Treg NA28 RP * 12:10 ἄλλῳ Treg] + δέ WH NA28 RP † 12:10 ἄλλῳ Treg] + δέ WH NA28 RP † 12:10 ἐτέρῳ WH Treg NA28] + δέ RP § 12:10 ἄλλῳ Holmes] + δέ WH Treg NA28 RP * 12:12 πολλὰ ἔχει WH Treg NA28] ἔχει πολλὰ RP † 12:12 σώματος WH Treg NA28] + τοῦ ἐνός RP

ἡμεῖς πάντες[‡]εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ ἴπαντες ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. 15 ἂν εἶπῃ ὁ πύς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; 16 καὶ ἂν εἶπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; 17 εἰ ὄλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὄλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; 18 γυννὶς δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἕκαστον αὐτῶν, ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. 19 εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; 20 νῦν δὲ πολλὰ ἴμὲν* μέλη, ἐν δὲ σῶμα. 21 οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ χειρὶ· Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. 22 ἀλλὰ πολλῶ μάλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, 23 καὶ ἂ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, 24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει[†] ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑπερουντι[‡]περισσοτέραν δούς τιμὴν, 25 ἵνα μὴ ἦ ὁ σχίσμα[§] ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. 26 καὶ εἴτε* πάσχει ἐν μέλος[†] συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἴ μέλος, συγκαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. 28 καὶ οὐς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρώτων ἀποστόλων, δεύτερον προφητάς, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα[‡]δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; 30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; 31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μεῖζονα[§] καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13

1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἂν* ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἂν[†] ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάνα[‡] ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν εἰμι. 3 καὶ ἂν[†] ψυμῶμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἂν* παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθῶμαι[†] ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη[‡] οὐ ζηλοῖ ἢ ἀγάπη), οὐ περπερεύεται, οὐ φουσιῶται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγκαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἴπτει[§] εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 ἐκ μέρους γὰρ* γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 ὅτε ἦμιν

‡ 12:13 πάντες WH Treg NA28] + εἰς RP § 12:18 νοὺν NA28 RP] νῦν WH Treg * 12:20 μὲν Treg NA28 RP] - WH † 12:24 ἔχει WH Treg RP NA28] + τιμῆς NIV ‡ 12:24 ὑπερουντι RP] ὑπερουμένω WH Treg NA28 § 12:25 σχίσμα WH Treg NA28] σχίσματα RP * 12:26 εἴτε WH NA28 RP] εἴτι Treg † 12:26 μέλος WH Treg] ἐν μέλος NA28 RP ‡ 12:28 ἔπειτα WH Treg NA28] εἴτα RP § 12:31 μεῖζονα WH Treg NA28] κρείττονα RP * 13:2 [καὶ ἂν] Treg NA28 RP] κἂν WH † 13:2 [καὶ ἂν] NA28 RP] κἂν WH Treg ‡ 13:2 μεθιστάνα Treg NA28] μεθιστάνεῖν WH RP § 13:3 [καὶ ἂν] RP] κἂν WH Treg NA28 * 13:3 [καὶ ἂν] Treg NA28 RP] κἂν WH † 13:3 καυθῶμαι NIV] καυθῶμαι Treg RP; καυθῶμαι WH NA28 ‡ 13:4 ἡ ἀγάπη Treg NA28 RP] - WH § 13:8 πίπτει WH Treg NA28] ἐκπίπτει RP * 13:9 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP † 13:10 τὸ WH Treg NA28] τότε τὸ RP

νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμεν ὡς νήπιος· ὅτε ὁ ἄγγελος ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. ¹² βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσώπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθη. ¹³ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· τὰ τρία ταῦτα, μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14

¹ Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ² ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἢ ἀλλὰ ἑαυτῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ³ ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ⁴ ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτός ἐι μὴ ἡ διερμηνεύη· ἡ ἢ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβη.

⁶ Νῦν ἄδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; ⁷ ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολῆν τοῖς φθόγγοις μὴ ἴδω· πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; ⁸ καὶ γὰρ ἐὰν ἀδῆλον ἡ φωνὴν σάλπιγγος ἴδω, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; ⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὐσημον λόγον δώτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσσεθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. ¹⁰ τοσαῦτα εἰ τύχοι γέννη φωνῶν ἢ εἰσὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον· ¹¹ ἐὰν οὖν μὴ εἶδω τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ¹² οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

¹³ Διὸ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύη. ¹⁴ ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. ¹⁵ τί οὖν ἐστιν; προσεύζομαι τῷ πνεύματι, προσεύζομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ· ¹⁶ ἐπεὶ ἐὰν ἐὺλογῆς πνεύματι ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ιδιώτου πῶς ἔρει τὸ Ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· ¹⁷ σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ¹⁸ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ πάντων ὑμῶν μᾶλλον ἢ γλώσσαις ἢ λαλῶ· ¹⁹ ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.

²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέρων ἡ λαλήσῃ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. ²² ὥστε αἱ γλώσσαις εἰς σημεῖον εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία

‡ 13:11 ἐλάλουν ... ἐλογιζόμεν ὡς νήπιος WH Treg NA28] ὡς νήπιος ἐλάλουν ... ἐλογιζόμεν RP
 § 13:11 ὅτε WH Treg NA28] + δὲ RP * 14:2 ἀλλὰ WH Treg NA28] + τῷ RP † 14:5 δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP ‡ 14:5 διερμηνεύη WH Treg NA28] διερμηνεύει RP § 14:6 Νῦν WH Treg NA28] Νυνὶ RP * 14:7 δὴ WH Treg NA28] διδῶ RP † 14:8 φωνὴν σάλπιγγος Treg RP] σάλπιγγος φωνῆν WH NA28 ‡ 14:10 εἰσὶν WH Treg NA28] ἐστὶν RP § 14:10 οὐδὲν WH Treg NA28] + αὐτῶν RP * 14:13 Διὸ WH Treg NA28] Διόπερ RP † 14:16 εὐλογῆς WH Treg NA28] εὐλογῆσῃς RP ‡ 14:16 πνεύματι Treg] ἐν πνεύματι WH NA28; τῷ πνεύματι RP § 14:18 θεῷ WH Treg NA28] + μου RP * 14:18 γλώσσαις WH NA28 RP] γλώσση Treg † 14:18 λαλῶ WH Treg NA28] λαλῶν RP ‡ 14:19 τῷ νοῖ WH Treg NA28] διὰ τοῦ νοός RP § 14:21 ἑτέρων WH Treg NA28] ἑτέροις RP

ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες ἁλαῶσιν γλώσσαις*, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ²⁴ ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ τὰ κρυπτά τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν.

²⁶ Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχοσθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.* ²⁷ εἶτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλείστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω. ²⁸ ἐὰν δὲ μὴ ἢ διερμηνευτῆς† σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἐαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ θεῷ. ²⁹ προφητῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ³⁰ ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθημένω, ὁ πρῶτος σιγάτω. ³¹ δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται ³² (καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται, ³³ οὐ γὰρ ἐστίν ἀκαταστασία ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης), ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

³⁴ Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται σαυταῖς λαλεῖν· ἀλλὰ ὑποτασέσθωσαν* καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. ³⁵ εἰ δὲ τί μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοῦς ἰδίους ἀνδρας ἐπερωτάτωσαν, αἰσχροὺν γὰρ ἐστίν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. ³⁶ ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

³⁷ εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου ἐστίν. ³⁸ εἰ δὲ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται* ³⁹ ὥστε, ἀδελφοί μου† ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μη κωλύετε γλώσσαις. ⁴⁰ πάντα δὲ συσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15

¹ Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ² δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτός εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεῦσατε.

³ Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, ⁴ καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ* κατὰ τὰς γραφάς, ⁵ καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα. ⁶ ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες ἴμενουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν. ⁷ ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ⁸ ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερὶ τῷ ἐκτρώματι ὠφθη κάμοι. ⁹ ἐγὼ γὰρ εἶμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὅς οὐκ εἶμι ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. ¹⁰ χάριτι δὲ θεοῦ εἶμι ὃ εἶμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ἐμοί. ¹¹ εἶτε οὖν ἐγὼ εἶτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεῦσατε.

* **14:23** λαῶσιν γλώσσαις WH Treg NA28] γλώσσαις λαῶσιν RP † **14:25** τὰ WH Treg NA28] καὶ οὕτως τὰ RP ‡ **14:25** ὄντως ὁ θεὸς WH Treg NA28] ὁ θεὸς ὄντως RP § **14:26** ἕκαστος WH Treg NA28] +ὡμῶν RP * **14:26** ἀποκάλυψιν ἔχει γλώσσαν WH Treg NA28] γλώσσαν ἀποκάλυψιν ἔχει RP † **14:28** διερμηνευτῆς WH Treg NA28 RP] ἐρμηνευτῆς Treg * **14:34** γυναῖκες WH Treg NA28] +ὡμῶν RP § **14:34** ἐπιτρέπεται WH Treg NA28] ἐπιτέτραπται RP * **14:34** ὑποτασέσθωσαν WH Treg NA28] ὑποτάσσοσθαι RP † **14:35** μαθεῖν Treg NA28 RP] μανθάνειν WH ‡ **14:35** λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ WH Treg NA28] ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν RP § **14:37** ἐστίν Holmes] ἐστίν ἐντολή WH Treg NA28; εἰσὶν ἐντολαί RP * **14:38** ἀγνοεῖται WH NA28] ἀγνοεῖτω Treg RP † **14:39** μου WH Treg NA28] - RP ‡ **14:39** μὴ κωλύετε γλώσσαις WH Treg NA28] γλώσσαις μὴ κωλύετε RP § **14:40** δὲ WH Treg NA28] - RP * **15:4** ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ WH Treg NA28] τρίτῃ ἡμέρᾳ RP † **15:6** πλείονες WH Treg NA28] πλείους RP ‡ **15:6** δὲ WH Treg NA28] + καὶ RP § **15:10** ἡ NA28 RP] - WH Treg

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες* ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. 14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα† τὸ κήρυγμα ἡμῶν, ἡ κενὴ‡ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. § 15 εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. 16 εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. 17 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν* ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. 18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 19 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμεν† μόνον, ἔλπεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμεν.

20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν ἡκειομημένων‡ 21 ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ἡ θάνατος § καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιήθησονται. 23 ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 24 εἶτα τὸ τέλος, ὅταν ἡ παραδιδῶ* τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, 25 δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεῦν ἄχρι ἡ οὐθῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. 26 ἕσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος, 27 πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δηλῶν ὅτι ἐκτός τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. 28 ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, ἴσως αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγῆσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα § ἵνα ἡ ὁ θεὸς ἡ πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν* 30 τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 31 καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν ἡ καύχισιν† ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. 32 εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριοὺς γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἦθη χρηστὰ ὁμιλία κακά. 34 ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ἡ λαλῶ‡

35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί, ποῖω δὲ σώματι ἔρχονται; 36 ἄφρων § σὺ ὁ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. 37 καὶ ὁ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τίνος τῶν λοιπῶν. 38 ὁ δὲ θεὸς ἰδίδωσιν αὐτῷ* σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον† σῶμα. 39 οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν‡, ἄλλη δὲ ἰχθύων § 40 καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἕτερα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἕτερα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπεῖραι ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθορίᾳ. 43 σπεῖραι ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεῖραι ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

* 15:12 ἐν ὑμῖν τινες WH Treg NA28] τινες ἐν ὑμῖν RP † 15:14 ἄρα WH Treg RP] + καὶ NA28 ‡ 15:14 κενὴ WH Treg NA28] + δὲ RP § 15:14 ὑμῶν Treg NA28 RP] ἡμῶν WH * 15:17 ὑμῶν Treg NA28 RP] + ἐστὶν WH † 15:19 ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμεν WH Treg NA28] ἠλπικότες ἐσμεν ἐν Χριστῷ RP ‡ 15:20 κειομημένων WH Treg NA28] + ἐγένετο RP § 15:21 θάνατος WH Treg NA28] ὁ θάνατος RP * 15:24 παραδιδῶ WH NA28] παραδιδοί Treg; παραδῶ RP † 15:25 οὐ WH Treg NA28] + ἄν RP ‡ 15:28 τότε Treg NIV] + καὶ WH RP NA28 § 15:28 πάντα WH Treg NIV] τὰ πάντα RP NA28 * 15:29 αὐτῶν WH Treg NA28] τῶν νεκρῶν RP † 15:31 καύχισιν RP] + ἀδελφοί WH Treg NA28 ‡ 15:34 λαλῶ WH Treg NA28] λέγω RP § 15:36 ἄφρων WH Treg NA28] ἄφρον RP * 15:38 δίδωσιν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ δίδωσιν RP † 15:38 ἴδιον WH Treg NA28] τὸ ἴδιον RP ‡ 15:39 σὰρξ πτηνῶν WH Treg NA28] ἰχθύων RP § 15:39 ἰχθύων WH Treg NA28] πτηνῶν RP

44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Ἐἴ* ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ† πνευματικόν. 45 οὕτως καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιῶν. 46 ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. 47 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἔξ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἔξ οὐρανοῦ. 48 οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἶος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν§ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

50 Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσει οὐ δύναται* οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες† οὐ κοιμηθόσμεθα πάντες δὲ ἀλλαγόσμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγόσμεθα. 53 δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν§ τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. 55 ποῦ σου, θάνατε, τὸ νίκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;* 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

58 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16

1 Περὶ δὲ τῆς λογιᾶς τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὡς περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν σαββάτου* ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἔαν† εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεῖται γίνωνται. 3 ὅταν δὲ παραγῶμαι, οὐς† ἐάν§ δοκιμάσῃτε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· 4 ἐάν δὲ ἄξιον ἦ § τοῦ καμῆ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω, Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμηνῶ* ἢ καὶ† παραχειμᾶσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐδ' ἐάν πορεύωμαι. 7 οὐ θέλω γὰρ᾽ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν, ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμείναι πρὸς ὑμᾶς, ἐάν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ § 8 ἐπιμηνῶ* δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· 9 θύρα γάρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. 10 Ἐάν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς, τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καγῶ† 11 μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς μᾶς ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. 12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶν τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. 13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. 14 πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. 15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς,

* 15:44 Εἰ WH Treg NA28] - RP † 15:44 ἔστιν καὶ WH Treg NA28] καὶ ἔστιν σῶμα RP ‡ 15:47 ἄνθρωπος WH Treg NA28] + ὁ κύριος RP § 15:49 φορέσομεν NA28] φορέσωμεν WH Treg RP

* 15:50 δύναται WH Treg NA28] δύνανται RP † 15:51 πάντες WH Treg NA28] + μὲν RP ‡ 15:54 φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ Treg NA28 RP] - WH § 15:54 ἀθανασίαν Treg NA28 RP] τὴν ἀθανασίαν WH * 15:55 νίκος ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον WH Treg NA28] κέντρον Ποῦ σου Ἄιδη τὸ νίκος RP * 16:2 σαββάτου WH Treg NA28] σαββάτων RP † 16:2 ἐάν WH Treg NA28] ἂν RP ‡ 16:3 ἐάν WH NA28 RP] ἂν Treg § 16:4 ἄξιον ἦ WH Treg NA28] ἢ ἄξιον RP * 16:6 παραμηνῶ Treg NA28 RP] καταμηνῶ WH † 16:6 καὶ Treg NA28 RP] - WH ‡ 16:7 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP § 16:7 ἐπιτρέψῃ WH Treg NA28] ἐπιτρέπη RP * 16:8 ἐπιμηνῶ Treg NA28 RP] ἐπιμένω WH † 16:10 καγῶ NA28 Treg RP] ἐγὼ WH ‡ 16:11 με WH NA28 RP] ἐμέ Treg

ἀδελφοί· οἶδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιοῦτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργούντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαΐκου, ὅτι τὸ ὑμέτερον [§]σῦστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν, ¹⁸ ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. ¹⁹ Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται* ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα[†] σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ²⁰ ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²¹ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἑμῆ χειρὶ Παύλου. ²² εἶ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον[‡] ἢ τὸ ἀνάθεμα. Μαράνα θά[§]. ²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ* μεθ' ὑμῶν. ²⁴ ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ[†] /book'

§ **16:17** ὑμέτερον WH Treg NA28] ὑμῶν RP * **16:19** ἀσπάζεται WH NA28] ἀσπάζονται Treg RP
† **16:19** Πρίσκα WH Treg NA28] Πρίσκιλλα RP ‡ **16:22** κύριον WH Treg NA28] + Ἰησοῦν Χριστόν RP
§ **16:22** Μαράνα θά NA28] Μαρὰν ἀθά WH Treg RP * **16:23** Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP
† **16:24** Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῆ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῆ οὐσῆ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἀγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·
² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, ⁴ ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ⁵ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ⁶ εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως† τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, ⁷ καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ἡμῶν‡ εἰδότες ὅτι ὡς§ κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. ⁸ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ* τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης† ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβάρηθημεν‡, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ⁹ ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχίκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγγείροντι τοὺς νεκρούς· ¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται§ εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, ¹¹ συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν* τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. ¹² Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνεδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι† καὶ εἰλικρινεῖα ἑαυτοῦ‡ θεοῦ, οὐκ§ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς· ¹³ οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι* ἔως τέλους ἐπιγνώσεσθε, ¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν† ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ. ¹⁵ Καὶ αὕτη τῇ πεποιθησεί ἐβουλόμην ἑπρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν‡, ἵνα δευτέραν ἡμῶν§ σχῆτε* ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ τοῦτο οὖν βουλόμενος† μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοῦ τὸ Ναὶ καὶ καὶ τὸ Οὐ οὐ; ¹⁸ πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν‡ Ναὶ καὶ Οὐ. ¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ§ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς* ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· ²⁰ ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναὶ· διὸ† καὶ δι' αὐτοῦ‡ τὸ Ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς

* **1:1** Ἰησοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:6** εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως WH NA28] - Treg RP ‡ **1:7** ὑμῶν WH NA28] + εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας Treg RP § **1:7** ὡς WH Treg NA28] ὡσπερ RP * **1:8** ὑπὲρ WH NA28 RP] περὶ Treg † **1:8** γενομένης WH Treg NA28] + ἡμῖν RP ‡ **1:8** ὑπὲρ δύναμιν ἐβάρηθημεν WH Treg NA28] ἐβάρηθημεν ὑπὲρ δύναμιν RP § **1:10** ῥύσεται WH Treg NA28] ῥύεται RP * **1:11** ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν RP † **1:12** ἀγιότητι WH Treg NIV] ἀπλότητι RP NA28 ‡ **1:12** τοῦ WH Treg NA28] - RP § **1:12** οὐκ Treg NIV RP] καὶ οὐκ WH NA28 * **1:13** ὅτι WH Treg NA28] + καὶ RP † **1:14** ἡμῶν WH NA28] - Treg NIV RP ‡ **1:15** ἑπρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν WH Treg NA28] ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον RP § **1:15** χάριν Treg NA28 RP] χαρὰν WH NA28] ἐχῆτε RP † **1:17** βουλόμενος WH Treg NA28] βουλεύομενος RP ‡ **1:18** ἔστιν WH Treg NA28] ἐγένετο RP § **1:19** τοῦ θεοῦ γὰρ WH Treg NA28] γὰρ τοῦ θεοῦ RP * **1:19** Ἰησοῦς Χριστὸς Treg NA28 RP] Χριστὸς Ἰησοῦς WH † **1:20** διὸ WH Treg NA28] - RP ‡ **1:20** δι' αὐτοῦ WH Treg NA28] ἐν αὐτῷ RP

δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, ²² ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ²³ Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἤλθον εἰς Κόρινθον. ²⁴ οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

2

¹ ἔκρινα γὰρ * ἑμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ ἄλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἔλθειν. ² εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς† οὐ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ καὶ ἔγραψα[‡] τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἔλθω ἐν λύπῃ ἰσχυρῶν ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

⁵ Εἰ δὲ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. ⁶ ἰκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὐτῆ ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε τὸνναντίον ἡμᾶς ἰκανοὶ ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μὴ πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. ⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοι ἐστε. ¹⁰ ὧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγὼ καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ κεχαρίσμαι, εἰ τί† κεχαρίσμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτῆθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀνοοῦμεν.

¹² Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνευματί μου τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

¹⁴ Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. ¹⁵ ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμεν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ ἑκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἑκ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός; ¹⁷ οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ* καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ ἐλιγκρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι† θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3

¹ Ἀρχόμεθα ἄλιν ἑαυτοῦς ἰσυστάνειν* ἡ† μὴ χρῆζομεν ὡς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν‡ ² ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων. ³ φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζώντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαις σαρκίνας. ⁴ Πεποιθήσιν δὲ τοιαυτὴν ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. ⁵ οὐχ ὅτι ἄφ' ἑαυτῶν ἰκανοὶ ἐσμεν § λογίσασθαι τι ὡς ἐξ αὐτῶν* ἀλλ' ἡ ἰκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτεννεῖ, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. ⁷ Εἰ δὲ ἡ διακονία

* **2:1** γὰρ WH NA28] δὲ Treg RP † **2:2** τῆς WH Treg NA28] + ἐστίν RP ‡ **2:3** ἔγραψα WH Treg NA28] + ὑμῖν RP § **2:3** ἰσχυρῶ WH Treg NA28] ἔχω RP * **2:7** ἡμᾶς Treg NA28 RP] - WH † **2:10** ὁ κεχαρίσμαι, εἰ τί WH Treg NA28] εἰ τί κεχαρίσμαι ὧ RP ‡ **2:16** [ἐκ WH Treg NA28] - RP § **2:16** [ἐκ WH Treg NA28] - RP * **2:17** πολλοὶ WH Treg NA28] λοιποὶ RP † **2:17** κατέναντι WH Treg NA28] κατενώπιον τοῦ RP * **3:1** ἰσυστάνειν WH NA28 RP] ἰσυστᾶν Treg † **3:1** ἡ WH Treg NA28] εἰ RP ‡ **3:1** ὑμῶν WH Treg NA28] + συστατικῶν RP § **3:5** ἄφ' ἑαυτῶν ἰκανοὶ ἐσμεν WH Treg NA28] ἰκανοὶ ἐσμεν ἄφ' ἑαυτῶν RP * **3:5** αὐτῶν WH] αὐτῶν Treg; ἑαυτῶν NA28 RP

τοῦ θανάτου ἐν ᾗ γράμμασιν[†] ἐντετυπωμένη[‡] λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἢ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ[§] τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης^{*} δόξη. ¹⁰ καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξαζόμενον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν[†] τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης· ¹¹ εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. ¹² Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ[‡] πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλὰ ἐπαρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας[§] τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι^{*} ἐν Χριστῷ καταργεῖται, ¹⁵ ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται[†] Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· ¹⁶ ἡνίκα ἔδὲ ἔαν[‡] ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμα ἐστίν· οὗ[‡] δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου[§] ἔλευθερία. ¹⁸ ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4

¹ Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν^{*} ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας[†] συνιστάνοντες[†] ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνειδήσιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ἀγύγασαι[‡] τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. ⁵ οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Ἰησοῦν[§] κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· Ἐκ σκότους φῶς ἴλαμψι^{*} ὅς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ[†] ⁷ Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστροκίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἧ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, ⁹ διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ[‡] Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· ¹¹ αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ[§] θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

† 3:7 γράμμασιν WH NA28 RP | γράμματι Treg ‡ 3:7 ἐντετυπωμένη WH Treg NA28 | + ἐν RP
 § 3:9 τῇ διακονίᾳ Treg NA28 | ἡ διακονία WH RP * 3:9 δικαιοσύνης WH Treg NA28 | + ἐν RP
 † 3:10 εἵνεκεν WH Treg NA28 | ἕνεκεν RP ‡ 3:13 αὐτοῦ WH Treg NA28 | ἑαυτοῦ RP § 3:14
 ἡμέρας WH Treg NA28 | - RP * 3:14 ὅτι WH Treg NA28 | ὅ τι RP † 3:15 ἂν ἀναγινώσκηται
 WH Treg NA28 | ἀναγινώσκηται RP ‡ 3:16 ὅς ἐάν WH NA28 | δὲ ἂν Treg RP § 3:17 κυρίου WH
 Treg NA28 | + ἐκεῖ RP * 4:1 ἐγκακοῦμεν WH Treg NA28 | ἐγκακοῦμεν RP † 4:2 συνιστάνοντες
 WH NA28 | συνιστάντες Treg; συνιστώντες RP ‡ 4:4 ἀγύγασαι WH Treg NA28 | + αὐτοῖς RP § 4:5
 Χριστὸν Ἰησοῦν WH Treg RP | Ἰησοῦν Χριστὸν NA28 * 4:6 λάμψι WH Treg NA28 | λάμψαι RP † 4:6
 Χριστοῦ WH Treg NIV | Ἰησοῦ Χριστοῦ RP NA28 ‡ 4:10 τοῦ WH Treg NA28 | + κυρίου RP § 4:12 ὁ
 WH Treg NA28 | + μὲν RP

13 Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγεῖρας τὸν *Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς ἰσὺν† Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισέυση εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἔγκακοῦμεν‡ ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἕξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν § ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. 17 τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν * καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα, τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

5

1 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκηνους καταλυθῆ, οἰκοδομῆ ἐκ θεοῦ ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 2 καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, 3 εἴ γε * καὶ ἔνδυσάμενοι† οὗ γυμνοὶ εὐρεθῆσομεθα. 4 καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνεῖ στενάζομεν βαρούμενοι ἐφ' ὧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. 5 ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δούς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος.

6 Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου, 7 διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἶδους— 8 θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημησάμενοι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημησάμενοι πρὸς τὸν κύριον. 9 διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. 10 τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον §

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῶ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερωθῆναι. 12 οὐ * ἅλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ ἡμῖν ἐν† καρδίᾳ. 13 εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῶ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. 14 ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο ὅτι‡ εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον. 15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερεθῆναι.

16 Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· †εἰ § καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. 17 ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινῆ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρηλθεν, ἰδοὺ γέγονεν ἡ καινὰ* 18 τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ † διὰ† Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, 19 ὅς τις θεός ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. 20 ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 τὸν‡ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

* 4:14 τὸν Holmes WHmarg] + κύριον WH Treg NA28 RP † 4:14 σὺν WH Treg NA28] διὰ RP

‡ 4:16 ἐγκακοῦμεν WH Treg NA28] ἐκκακοῦμεν RP § 4:16 ἔσω ἡμῶν WH Treg NA28] ἔσωθεν RP

* 4:17 ἡμῶν Treg NA28 RP] - WH * 5:3 εἴ γε WH NA28 RP] εἴ περ Treg † 5:3 ἐνδυσάμενοι WH Treg NIV RP] ἐκδυσάμενοι NA28 ‡ 5:5 ὁ WH Treg NA28] + καὶ RP § 5:10 φαῦλον WH Treg NA28] κακόν RP * 5:12 οὐ WH Treg NA28] + γὰρ RP † 5:12 μὴ ἐν WH Treg NA28] οὐ RP ‡ 5:14 ὅτι WH Treg NA28] + εἰ RP § 5:16 εἰ WH Treg NA28] + δὲ RP * 5:17 καινὰ WH Treg NA28] + τὰ πάντα RP † 5:18 διὰ WH Treg NA28] + Ἰησοῦ RP ‡ 5:21 τὸν WH Treg NA28] + γὰρ RP

6

1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς·
 2 λέγει γάρ· Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ
 νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας·³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ δίδόντες
 προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία,⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ ἑσυστάνοντες* ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ
 διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,⁵ ἐν πληγαῖς,
 ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,⁶ ἐν ἀγνόητι,
 ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ,
 7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν
 καὶ ἀριστερῶν,⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ
 ἀληθεῖς,⁹ ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν,
 ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι,¹⁰ ὡς λυπούμενοι αἰεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ
 πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφωεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδιά ἡμῶν πεπλάτνυται·¹² οὐ
 στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχχοις ὑμῶν·¹³ τὴν δὲ αὐτὴν
 ἀντιμισηθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, ἢ τίς†
 κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;¹⁵ τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ‡ πρὸς Βελιάρ, ἢ τίς μερίς
 πιστῷ μετὰ ἀπίστου;¹⁶ τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς
 θεοῦ ἐσμεν§ ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικίσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω,
 καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται ἄμου* λαός.¹⁷ διὸ ἐξέλαθε ἐκ μέσου αὐτῶν,
 καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσεδέξομαι ὑμᾶς·¹⁸ καὶ
 ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱὸς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος
 παντοκράτωρ.

7

1 ταῦτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῶς μὲν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς
 μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθειράμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.

3 πρὸς κατάκρισιν οὐ* λέγω, προεῖρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἔστε εἰς τὸ
 συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ πολλὴ μοι παρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑπὲρ
 ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν† ἄνεσιν ἢ σὰρξ ἡμῶν,
 ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι — ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι — ⁶ ἀλλ' ὁ παρακαλῶν
 τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν
 τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων
 ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὄδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε
 με μᾶλλον χαρῆσαι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ
 καὶ μετεμελόμην (βλέπω* ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς),
⁹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν, ἐλυπήθητε γὰρ
 κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ ἢ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν
 εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἔργάζεται§ ἢ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

* **6:4** συριστάνοντες WH | συριστάντες NA28 Treg; συριστώντες RP † **6:14** ἡ τίς WH Treg NA28 | τίς
 δὲ RP ‡ **6:15** Χριστοῦ WH Treg NA28 | Χριστῷ RP § **6:16** ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν WH Treg
 NA28 | Ἰμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἔστε RP * **6:16** μου WH Treg NA28 | μοι RP * **7:3** πρὸς κατάκρισιν
 οὐ WH Treg NA28 | Οὐ πρὸς κατάκρισιν RP † **7:5** ἔσχηκεν WH NA28 RP | ἔσχηεν Treg ‡ **7:8** βλέπω
 WH Treg | βλέπων WHapp; βλέπω γὰρ NA28 RP § **7:10** ἐργάζεται WH Treg NA28 | κατεργάζεται RP

11 ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν ἄλυπηθῆναι* πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογία, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι† τῷ πράγματι. 12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἔνεκεν‡ τοῦ ἀδικήσαντος, ἰοὺδὲ§ ἔνεκεν* τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἔνεκεν† τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.‡

Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. 14 ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχόνθη, ἀλλ' ὡς χάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ Σκαύχησις ἡμῶν ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. 15 καὶ τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμησομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

8

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσοῦς τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἢ κατὰ βάθους πτωχεῖα αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος* τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. 3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ἑπαρᾷ† δύναμιν, αὐθαίρετοι 4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους— 5 καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτου ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· 7 ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν‡ ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· 9 γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖα πλουτήσητε. 10 καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἢ προθυμία τοῦ θέλειν οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 εἰ γὰρ ἢ προθυμία πρόκειται, καθὼς ἐὰν ἔχη§ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει. 13 οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ἑμῖν* θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος 14 ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περισσεύμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περισσεύμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης· 15 καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ ἑδιδόντι† τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, 17 ὅτι τὴν μὲν παρακλήσιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. 18 συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν— 19 οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνῆκεδομος ἡμῶν ἑσὺν‡ τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ§ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν— 20 στελλόμενοι τοῦτο μὴ τις ἡμᾶς μωμήσῃται

* 7:11 λυπηθῆναι WH Treg NA28] + ὑμᾶς RP † 7:11 εἶναι WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 7:12 ἔνεκεν WH Treg NA28] εἴνεκεν RP § 7:12 οὐδὲ Treg NA28 RP] ἀλλ' οὐδὲ WH * 7:12 ἔνεκεν WH Treg NA28] εἴνεκεν RP † 7:12 ¶ ἔνεκεν WH Treg NA28] εἴνεκεν RP ‡ 7:13 ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν RP § 7:14 ἢ Treg NA28 RP] - WH * 8:2 τὸ πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν πλοῦτον RP † 8:3 παρὰ WH Treg NA28] ὑπὲρ RP ‡ 8:7 ἡμῶν ἐν ὑμῖν WH NA28] ὑμῶν ἐν ἡμῖν Treg NIV RP § 8:12 ἔχη WH Treg NA28] + τις RP * 8:13 ὑμῖν WH Treg NA28] + δὲ RP † 8:16 διδόντι WH Treg RP] δόντι NA28 ‡ 8:19 οὐκ NA28 RP] ἐν WH Treg § 8:19 αὐτοῦ NA28 RP] - WH Treg

ἐν τῇ ἀδρότῃ ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν, ²¹ ἴπρονοοῦμεν γὰρ* καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. ²² συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλαῖς σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. ²³ εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινῶν ἐμῶν καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. ²⁴ τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἔνδεικνύμενοι†εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9

¹ Περί μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστίν τὸ γράφειν ὑμῖν, ² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαῖα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ³ ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, ⁴ μὴ πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους κατασχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν†ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει τ'αυτῆ† ⁵ ἀναγκαῖον οὖν ἠγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προεπηγγελμένην* εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. ⁶ Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένης φειδομένης καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ⁷ ἕκαστος καθὼς προήρηται†τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἵλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. ⁸ ἴδυνατε†δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεύσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν ἀντάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· ⁹ (καθὼς γέγραπται· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ¹⁰ ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν ὁ σπῶν σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει* καὶ ἴπληθυνεῖ†τὸν σπῶρον ὑμῶν καὶ ἀυξήσει†τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν) ¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἣτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ— ¹² ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστίν προσιωπηθεῖσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ— ¹³ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότῃ τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούτων ὑμᾶς διὰ τὴν υπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. ¹⁵ ἴχαρις†τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10

¹ Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΐτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὅς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶς εἰς ὑμᾶς. ² δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογίζομαι τολμησαι ἐπὶ τινὰς τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ³ ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα— ⁴ τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθάρσεις ὀχυρωμάτων— λογισμὸς καθαιρούντες ⁵ καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαίρομενον κατὰ

* **8:21** προνοοῦμεν γὰρ WH Treg NA28] προνοοῦμενοι RP † **8:24** ἐνδεικνύμενοι Treg NA28] ἐνδείξασθε WH RP * **9:2** τὸ WH Treg NA28] ὁ ἐξ RP † **9:4** λέγωμεν WH Treg RP] λέγω NA28 ‡ **9:4** ταύτη WH Treg NA28] + τῆς καυχήσεως RP § **9:5** εἰς WH NA28 RP] πρὸς Treg * **9:5** προεπηγγελμένη WH Treg NA28] προκατηγγελμένη RP † **9:7** προήρηται WH Treg NA28] προαιρεῖται RP ‡ **9:8** δυνατεῖ WH Treg NA28] δυνατὸς RP § **9:10** σπῶρον Treg NA28] σπέρμα WH RP * **9:10** χορηγήσει WH Treg NA28] χορηγήσαι RP † **9:10** πληθυνεῖ WH Treg NA28] πληθύναι RP ‡ **9:10** αὐξήσει WH Treg NA28] αὐξήσαι RP § **9:15** χάρις WH Treg NA28] + δὲ RP

τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμίῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

⁷ Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ^{*}ἐαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ οὕτως καὶ ἡμεῖς[†] ⁸ ἐάν τε[‡] γὰρ [§]περισσότερον τι καυχῆσθωμι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ^{*}εἰς οικοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθάρεισιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνησόμεθα, ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβῆιν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ¹⁰ ὅτι Αἱ ἐπιστολαὶ μὲν[†], φησί, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἱοῖ ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

¹² Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἐαυτοὺς τισιν τῶν ἐαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἐαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἐαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιάσιν. ¹³ ἡμεῖς δὲ οὐκ ^{*}εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν— ¹⁴ οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἐαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ— ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες ἀυξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. ¹⁷ Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. ¹⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐαυτὸν ἑπισημαίνων [§] ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11

¹ Ὅφραλον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τι ^{*}ἀφροσύνης[†] ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ² Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω, ἡρμυσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστήσει τῷ Χριστῷ· ³ φοβοῦμαι δὲ μὴ πως, ὡς ὁ ὄφρις ἐξηπάτησεν Εὐάν[‡] ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρεῖ[§] τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος· καὶ τῆς ἀγνότητος ^{*} τῆς εἰς τὸν Χριστόν. ⁴ εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνέχεσθε[†] ⁵ λογιζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων· ⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες[‡] ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ⁷ Ἡ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψωνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, ⁹ καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ [§] ἑμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. ¹² Ὁ δὲ ποιῶ καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελότων ἀφορμῆν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ· ¹⁴ καὶ οὐ ἑαυτὰ ^{*} αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασηματιζέται εἰς ἄγγελον φωτός· ¹⁵ οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ

^{*} **10:7** ἐφ' WH Treg NA28] ἀφ' RP † **10:7** ἡμεῖς WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP ‡ **10:8** τε WH NA28 RP] – Treg § **10:8** γὰρ WH Treg NA28] + καὶ RP * **10:8** κύριος WH Treg NA28] + ἡμῖν RP † **10:10** ἐπιστολαὶ μὲν WH Treg NA28] μὲν ἐπιστολαὶ RP ‡ **10:13** οὐκ WH Treg NA28] οὐχὶ RP § **10:18** συνιστάνων WH Treg NA28] συνιστῶν RP * **11:1** τι WH Treg NA28] – RP † **11:1** ἀφροσύνης WH Treg NA28] τῇ ἀφροσύνη RP ‡ **11:3** ἐξηπάτησεν Εὐάν WH Treg NA28] Εὐάν ἐξηπάτησεν RP § **11:3** φθαρεῖ WH Treg NA28] οὕτως φθαρεῖ RP * **11:3** καὶ τῆς ἀγνότητος WH Treg NA28] – RP † **11:4** ἀνέχεσθε WH NA28] ἠνείχεσθε RP; ἀνέχεσθε Treg ‡ **11:6** φανερώσαντες WH Treg NA28] φανερωθέντες RP § **11:9** ἑμαυτὸν ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν ἑμαυτὸν RP * **11:14** θαῦμα WH Treg NA28] θαυμαστόν RP

μετασηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁶ Πάλιν λέγω, μὴ τίς με δόξη ἄφρονα εἶναι— εἰ δὲ μὴ γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθε με, ἵνα κἀγὼ μικρὸν τι καυχῆσωμαι. ¹⁷ ὁ λαλῶ οὐ ‘κατὰ κύριον λαλῶ†, ἀλλ’ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ¹⁸ ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται ‘κατὰ[‡]σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι. ¹⁹ ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες. ²⁰ ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρειται, εἴ τις ‘εἰς πρόσωπον ὑμᾶς§ δέρει. ²¹ κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήκαμε* ἐν ᾧ δ’ ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμᾷ κἀγὼ. ²² Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγὼ. Ἰσραηλίται εἰσιν; κἀγὼ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγὼ. ²³ διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγὼ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως†, ἐν θανάτοις πολλάκις. ²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, ²⁵ τρίς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρίς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποιήκα. ²⁶ ὁδοιπορίας πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, ²⁷ κόπῳ*καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστειαῖς πολλάκις, ἐν ψυχῇ καὶ γυμνότητι. ²⁸ χωρὶς τῶν παρεκτός ἢ ἐπίστασις§ μοι* ἢ καθ’ ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ[‡] οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν[‡] πιάσαι με§ ³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12

¹ Καυχᾶσθαι ἰδεῖ* οὐ ‘συμφέρον μὲν†, ἐλεύσομαι ἰδεῖ[‡]εἰς ὄπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. ² οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων— εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτός τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν— ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. ³ καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον— εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἄχωρις§ τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν— ⁴ ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ⁵ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις* ⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φειδομαι δέ, μὴ τι† εἰς ἐμέ λογισθῆται ὑπὲρ ὁ βλέπει με ἢ ἀκούει ἰτι ἐξ ἑμοῦ, ⁷ καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. ἰδεῖ[‡]ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ§ ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι*. ⁸ ὑπὲρ τούτου τρίς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῆ ἀπ’ ἐμοῦ· ⁹ καὶ εἰρηκέν μοι Ἀρκεῖ σοι ἢ χάρις μου· ἢ γὰρ δύναμις† ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται[‡] ἢ ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι

† **11:17** κατὰ κύριον λαλῶ WH Treg NA28] λαλῶ κατὰ κύριον RP ‡ **11:18** κατὰ Treg NA28] + τὴν WH RP § **11:20** εἰς πρόσωπον ὑμᾶς WH Treg NA28] ὑμᾶς εἰς πρόσωπον RP * **11:21** ἠσθενήκαμε WH Treg NA28] ἠσθενήκαμε RP † **11:23** φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως WH Treg NA28] πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως RP ‡ **11:27** κόπῳ WH Treg NA28] ἐν κόπῳ RP § **11:28** ἐπίστασις WH Treg NA28] ἐπισούστασις RP * **11:28** μοι WH Treg NA28] μου RP † **11:31** Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP ‡ **11:32** πόλιν Δαμασκηνῶν WH Treg NA28] Δαμασκηνῶν πόλιν RP § **11:32** με WH Treg NA28] + θέλων RP * **12:1** δεῖ WH Treg NA28] δὴ RP † **12:1** συμφέρον μὲν WH Treg NA28] συμφέρει μοι RP ‡ **12:1** δὲ WH Treg NA28] γὰρ RP § **12:3** χωρὶς WH Treg NA28] ἐκτός RP * **12:5** ἀσθενείας WH Treg NA28] + μου RP † **12:6** τι NA28 RP] - WH Treg ‡ **12:7** διὸ WH Treg NA28] - RP § **12:7** Σατανᾶ WH Treg NA28] Σατᾶν RP * **12:7** ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι WH NA28 RP] - Treg † **12:9** δύναμις WH Treg NA28] + μου RP ‡ **12:9** τελεῖται WH Treg NA28] τελεῖται RP

ἐν ταῖς ἀσθενείαις ἡ μου[§] ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. ¹⁰ διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεισιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς καὶ* στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

¹¹ Γέγονα ἄφρων[†] ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὠφείλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ[‡] σημείοις τε[§] καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. ¹³ τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἡσώθητε* ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

¹⁴ Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο[†] ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω[‡] οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς, οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ[§] περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν* ἤσπον ἀγαπῶμαι; ¹⁶ ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ μὴ τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

¹⁹ Πάλαι[†] δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατέναντι[‡] θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς, ²⁰ φοβοῦμαι γὰρ μὴ πως ἐλθὼν οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, καὶ γὰρ εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μὴ πως ἔρις[§] ζῆλος* θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· ²¹ μὴ πάλιν ἐλθόντος μου[†] ταπεινώσῃ[‡] με[§] ὁ θεὸς μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημάρτηκόντων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἢ ἔπραξαν.

13

¹ Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. ² προείρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἁπὼν ἡνῶν* τοῖς προημάρτηκόνσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ³ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ· ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν, ⁴ καὶ γὰρ[†] ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν[‡] σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

⁵ Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς[§] ἐν ὑμῖν* εἰ μήτι ἀδόκιμοι ἐστε. ⁶ ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμεν ἀδόκιμοι. ⁷ εὐχόμεθα[†] δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδὲν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανώμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιήτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. ⁸ οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο[‡] καὶ εὐχόμεθα, τὴν

§ 12:9 μου Treg NA28 RP] - WH * 12:10 καὶ WH NA28] ἐν Treg RP † 12:11 ἄφρων WH Treg NA28] + καυῶμενος RP ‡ 12:12 ὑπομονῇ WH Treg NA28] + ἐν RP § 12:12 τε WH NA28] - Treg RP * 12:13 ἡσώθητε WH Treg NA28] ἠετήθητε RP † 12:14 τοῦτο WH Treg NA28] - RP ‡ 12:14 καταναρκήσω WH Treg NA28] + ὑμῶν RP § 12:15 εἰ WH Treg NA28] + καὶ RP * 12:15 ἀγαπῶν Treg NA28 RP] ἀγαπῶ WH † 12:19 Πάλαι WH Treg NA28] πάλιν RP ‡ 12:19 κατέναντι WH Treg NA28] Κατενώπιον τοῦ RP § 12:20 ἔρις WH NA28] ἔρις Treg RP * 12:20 ζῆλος WH Treg NA28] ζῆλοι RP † 12:21 ἐλθόντος μου WH Treg NA28] ἐλθόντα με RP ‡ 12:21 ταπεινώσῃ WH NA28] ταπεινώσει Treg RP § 12:21 με WH Treg NA28] - RP * 13:2 νῦν WH Treg NA28] + γράφω RP † 13:4 γὰρ WH Treg NA28] + εἰ RP ‡ 13:4 ζήσομεν WH Treg NA28] ζησόμεθα RP § 13:5 Ἰησοῦς Χριστὸς WH RP NA28] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV * 13:5 ὑμῖν WH Treg NA28] + ἐστὶν RP † 13:7 εὐχόμεθα WH Treg NA28] Εὐχόμεαι RP ‡ 13:9 τοῦτο WH Treg NA28] + δὲ RP

ὕμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι §, εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

¹¹ Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ¹³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὁ ὑμῶν* ἄρ' / book'

§ 13:10 ὁ κύριος ἔδωκέν μοι WH Treg NA28] ἔδωκέν μοι ὁ κύριος RP
NA28] + Ἀμὴν RP

* 13:13 ὕμῶν WH Treg

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγένερατος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν * Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ† τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος‡ πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

⁶ Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μὴ τινὲς εἰσὶν οἱ ταρασσόντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται[§] ὑμῖν * παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

¹⁰ Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώπους ἀρέσκειν; εἰ† ἔτι ἀνθρώπους ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

¹¹ Γνωρίζω γὰρ‡ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐηγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· ¹² οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε[§] ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹³ Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ ὅτε δὲ εὐδόκησεν* ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιτίας μητρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

¹⁸ Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία† ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰστορησαὶ Κηφᾶν‡ καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ¹⁹ ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² ἦμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ, ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ἴσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

2

¹ Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μὴ πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ³ ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας ὄν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρειῆλθον κατασκοπεῖσαι τὴν

* **1:3** καὶ κυρίου ἡμῶν Treg RP] ἡμῶν καὶ κυρίου WH NA28 † **1:4** ὑπὲρ WH NA28] περὶ Treg RP ‡ **1:4** αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος WH Treg NA28] ἐνεστῶτος αἰῶνος RP § **1:8** εὐαγγελίζεται Treg NA28 RP] εὐαγγελίσθαι WH * **1:8** ὑμῖν WH Treg RP NA28] – NIV † **1:10** εἰ WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ **1:11** γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP § **1:12** οὔτε WH NA28 RP] οὐδὲ Treg * **1:15** εὐδόκησεν Holmes WHmarg] + ὁ θεὸς WH Treg NA28 RP † **1:18** ἔτη τρία Treg NA28 RP] τρία ἔτη WH ‡ **1:18** Κηφᾶν WH Treg NA28] Πέτρον RP

ἐλευθερίαν ἡμῶν ἦν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς ῥαταδουλώσουσιν* ⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμεῖνῃ πρὸς ὑμᾶς. ⁶ ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι — ὅποιοι ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον ῥεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει — ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες οὐδὲν προσανέθεντο, ⁷ ἀλλὰ τούναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, ⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκούντες στυλοὶ εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾶ κοινωνίας, ἵνα ῥἡμεῖς[‡] εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. ¹¹ Ὅτε δὲ ἦλθεν ῥΚηφᾶς[§] εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· ¹² πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον* ὑπέστειλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. ¹³ καὶ[†] συνυπεκρίθησαν αὐτῷ ῥκαὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρναβᾶ συναπήχησεν αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ ῥΚηφᾶ[§] ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ῥκαὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς[§], πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖζειν;* [†] ¹⁵ Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁶ εἰδότες ῥδὲ[‡] ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ῥἸησοῦ Χριστοῦ[§], καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπίστευσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως ῥἸησοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται* πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο· ¹⁸ εἰ γὰρ ἄ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν ῥσυνιστάνω[†] ¹⁹ ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ²⁰ ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ[‡] τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3

¹ Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ῥέβάσκανεν* οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς ῥπροεγράφη[†] ἔσταυρωμένος; ² τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ³ οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; ⁴ τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἶ γε καὶ εἰκῆ. ⁵ ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ καθὼς ῥβραάμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν[‡] ῥβραάμ. ⁸ προἰδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς προευηγγελίσαστο τῷ ῥβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ῥβραάμ. ¹⁰ Ὅσοι

* **2:4** καταδουλώσουσιν WH Treg NA28] καταδουλώσονται RP † **2:6** θεὸς Treg RP] ὁ θεὸς WH NA28 ‡ **2:9** ἡμεῖς WH Treg NA28] + μὲν RP § **2:11** Κηφᾶς WH Treg NA28] Πέτρος RP * **2:12** ἦλθον WH NA28 RP] ἦλθεν Treg † **2:13** καὶ WH Treg RP NA28] - NIV ‡ **2:14** Κηφᾶ WH Treg NA28] Πέτρῳ RP § **2:14** καὶ ... Ἰουδαϊκῶς ζῆς WH Treg NA28] ζῆς καὶ ... Ἰουδαϊκῶς RP * **2:14** οὐκ WH Treg RP] οὐχὶ NA28 † **2:14** πῶς WH Treg NA28] τί RP ‡ **2:16** δὲ WH Treg NA28] - RP

§ **2:16** Ἰησοῦ Χριστοῦ NA28 RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg * **2:16** ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται WH Treg NA28] διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου RP † **2:18** συνιστάνω WH Treg NA28] συνίστημι RP ‡ **2:20** υἱοῦ τοῦ θεοῦ WH NA28 RP] θεοῦ καὶ Χριστοῦ Treg * **3:1** ἐβάσκανεν WH Treg NA28] + τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι RP † **3:1** προεγράφη WH Treg NA28] + ἐν ὑμῖν RP ‡ **3:7** υἱοὶ εἰσιν WH Treg NA28] εἰσιν υἱοὶ RP

γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν ὑπὸ κατάραν εἰσίν, γέγραπται γὰρ ὅτι[§] Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἔμμένει* πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζησεται, ¹² ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ'· Ὁ ποιήσας αὐτὰ[†] ζησεται ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κἀνάρα, ὅτι γέγραπται[‡]· Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γενῆται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ[§], ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. ¹⁵ Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἄθετε[‡] ἢ ἐπιδιαιτάσεται. ¹⁶ τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· Καὶ τῷ σπέρματι σου, ὃς ἔστιν Χριστός. ¹⁷ τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ* ὁ μετὰ ἑτετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη[†] γεγονώς νόμος οὐκ ἄκυροί, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἐτί ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάριται ὁ θεός. ¹⁹ Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ[‡] ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγείς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου· ²⁰ ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεός εἷς ἔστιν. ²¹ Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζῶποισῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν[§] ἦν ἡ δικαιοσύνη. ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφή τὰ πάντα ὑπὸ ἀμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα[†] συγκλειόμενοι* εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· ²⁵ ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκ ἐτί ὑπὸ παιδαγωγόν ἔσμεν. ²⁶ πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἔστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε· ²⁸ οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἔνι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες[†] γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, κατ'[‡] ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4

¹ Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νηπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὢν, ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. ³ οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νηπιοί, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεθα* δεδουλωμένοι· ⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμου, ⁵ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ⁶ ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν[†] κρᾶζον· Αββα ὁ πατήρ. ⁷ ὥστε οὐκ ἐτί εἰ δούλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος[†] διὰ θεοῦ[‡].

⁸ Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ[§] οὖσι θεοῖς· ⁹ νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἄσθενη

§ 3:10 ὅτι WH Treg NA28] - RP * 3:10 ἐμμένει WH Treg NA28] + ἐν RP † 3:12 αὐτὰ WH Treg NA28] + ἄνθρωπος RP ‡ 3:13 ὅτι γέγραπται WH Treg NA28] γέγραπται γάρ RP § 3:14 Χριστῷ Ἰησοῦ NA28 RP] Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg * 3:17 θεοῦ WH Treg NA28] + εἰς Χριστόν RP † 3:17 τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη WH Treg NA28] ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα RP ‡ 3:19 οὐ Treg NA28 RP] ἂν WH § 3:21 ἐκ νόμου ἂν Treg NA28] ἐν νόμῳ ἂν WH; ἂν ἐκ νόμου RP * 3:23 συγκλειόμενοι WH Treg NA28] συγκλειόμενοι RP † 3:28 πάντες WH NA28 RP] ἅπαντες Treg ‡ 3:29 κατ' WH Treg NA28] καὶ κατ' RP * 4:3 ἦμεθα WH NA28] ἦμεν Treg RP † 4:6 ἡμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν RP ‡ 4:7 διὰ θεοῦ WH Treg NA28] θεοῦ διὰ Χριστοῦ RP § 4:8 φύσει μὴ WH Treg NA28] μὴ φύσει RP

καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν ἑδουλεύειν* θέλετε; ¹⁰ ἡμέρας παρατηρήσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἑνιαυτοὺς. ¹¹ φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

¹² Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἠδικήσατε· ¹³ οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ¹⁴ καὶ τὸν πειρασμὸν ἑμῶν† ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. ¹⁵ ἑμῶν† οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες* ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ καλὸν ἑμῶν† ζηλοῦσθαι ἐν καλῶ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς, ¹⁹ τέκνα† μου, οὓς πάλιν ὠδίνω ἑμέχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· ²⁰ ἠθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ²² γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρης· ²³ ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρης ἑμῶν* ἐπαγγελίας. ²⁴ ἅτινα ἐστὶν ἀλληγορούμενα· αὐτὰ γὰρ εἰσὶν δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρου Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἀγάρ, ²⁵ τὸ ἑμῶν† Ἀγάρ† Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, οὐσιστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς· ²⁶ ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρη ἐστίν, ἥτις ἐστὶν ἑμῶν† ἡμῶν· ²⁷ γέγραπται γὰρ· Εὐφράνθητι, στείρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥήξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ*· ²⁹ ἀλλ' ὡσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδῶκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ³⁰ ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει† ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρης. ³¹ διὸ† ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρης.

5

¹ τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.*

² Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ κατηγορήθητε ἑμῶν† Χριστοῦ ὅτι τινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξέπεσάτε. ⁵ ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τὴ ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἑμῶν† ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ ἡ πεισιμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταρασσῶν ὑμᾶς βασιτάσει τὸ κρίμα, ὅστις

* **4:9** δουλεύειν NA28 RP | δουλεύομαι WH Treg † **4:14** ὑμῶν WH Treg NA28 | μου τὸν RP ‡ **4:15** ποῦ WH Treg NA28 | τίς RP § **4:15** οὖν WH Treg NA28 | + ἦν RP * **4:15** ἐξορύξαντες WH Treg NA28 | + ἄν RP † **4:18** δὲ WH Treg NA28 | + τὸ RP ‡ **4:19** τέκνα Treg NA28 | τεκνία WH RP § **4:19** μέχρις WH Treg NA28 | ἄχρι RP * **4:23** δι' WH Treg NA28 | διὰ τῆς RP † **4:25** δὲ WH NA28 | γὰρ RP Treg ‡ **4:25** γὰρ WH Treg NA28 | δὲ RP § **4:26** μήτηρ WH Treg NA28 | + πάντων RP * **4:28** ὑμεῖς δέ ... τέκνα ἐστέ Treg NA28 | ἡμεῖς δὲ ... τέκνα ἐσμὲν WH RP † **4:30** κληρονομήσει WH Treg NA28 | κληρονομήση RP ‡ **4:31** διὸ WH Treg NA28 | Ἄρα RP * **5:1** ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν στήκετε οὖν WH Treg NA28 | οὖν ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν στήκετε RP † **5:4** ἀπὸ WH Treg NA28 | + τοῦ RP ‡ **5:7** τῇ NA28 RP | – WH Treg

ἔάν[§] ῥῆ. ¹¹ ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις· ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ ἑπεπλήρωται* ἐν τῷ Ἀγαπήσει τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν[†] ¹⁵ εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνυτε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

¹⁶ Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ¹⁷ ἢ γὰρ[‡] σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται[§], ἵνα μὴ ἂ ἐάν* θέλητε ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστέ ὑπὸ νόμον. ¹⁹ φανερά δέ ἐστίν[†] τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἔστιν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθειᾶ, διχοστασίαι, αἰρέσεις, [‡] ²¹ φθόνος[§] μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς* προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.

²² Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ πραύτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. ²⁴ οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ[†] τὴν σάρκα ἐσαύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. ²⁵ εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ²⁶ μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6

¹ Ἀδελφοί, ἐάν καὶ προλημφθῆ ἄνθρωπος ἕν τινα παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραύτητος, σκοπῶν ἑαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε* τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ³ εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μὴδὲν ὄν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν[†]. ⁴ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον, ⁵ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

⁶ Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἔάν[‡] σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ⁸ ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν[§] καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. ¹⁰ ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν* ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

¹¹ Ἴδετε πληκίους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ. ¹² ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα[†] τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ[‡] μὴ[§] διδώκωνται. ¹³ οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι* αὐτοῦ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῆσωνται. ¹⁴ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

§ 5:10 ἐάν WH Treg NA28] ἂν RP * 5:14 πεπλήρωται WH Treg NA28] πληροῦται RP † 5:14 ἑαυτόν WH Treg NA28] ἑαυτόν RP ‡ 5:17 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP § 5:17 ἀλλήλοις ἀντίκειται WH Treg NA28] ἀντίκειται ἀλλήλοις RP * 5:17 ἐάν WH Treg NA28] ἂν RP † 5:19 ἐστὶν WH Treg NA28] + μοιχείᾳ RP ‡ 5:20 ἔρις ζῆλος WH Treg NA28] ἔρεις ζῆλοι RP § 5:21 φθόνος WH NA28] + φόνος Treg RP * 5:21 καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP † 5:24 Χριστοῦ RP] + Ἰησοῦ WH Treg NA28 * 6:2 ἀναπληρώσετε Treg NA28] ἀναπληρώσατε WH RP † 6:3 φρεναπατᾷ ἑαυτόν WH Treg NA28] ἑαυτόν φρεναπατᾷ RP ‡ 6:7 ἐάν WH NA28 RP] ἂν Treg § 6:9 ἐγκακῶμεν WH Treg NA28] ἐκακῶμεν RP * 6:10 ἔχομεν Treg NA28 RP] ἔχωμεν WH † 6:12 ἵνα WH Treg NA28] + μὴ RP ‡ 6:12 Χριστοῦ NA28 Treg RP] + Ἰησοῦ WH § 6:12 μὴ WH Treg NA28] – RP * 6:13 περιτεμνόμενοι WH Treg NA28] περιτεμνόμενοι RP

δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται ἡ ἀγάπη[†] κόσμῳ. ¹⁵ οὔτε γὰρ[‡] περιτομή τί ἐστιν[§] οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα ἡ τοῦ^{*} Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.
 'p' / 'book'

[†] 6:14 ἀγάπη WH Treg NA28] + τῷ RP [‡] 6:15 οὔτε γὰρ WH Treg NA28] ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε RP
[§] 6:15 ἐστιν WH Treg NA28] ισχύει RP ^{*} 6:17 τοῦ WH Treg NA28] + κυρίου RP

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν Ἰέν Ἐφέσω†) καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ ἐν ἑαυτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ⁶ εἰς ἕπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς‡ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, ⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος§ τῆς χάριτος αὐτοῦ ⁸ ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακαταστάσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλήν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἕπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλικιώτας ἐν τῷ Χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ¹⁴ ὃ* ἐστὶν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἕπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

¹⁵ Διὰ τοῦτο κἀγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν† εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν Ἰμνεῖαν‡ ποιοῦμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῶῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς§ ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, ἡ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ²⁰ ἣν ἐνήργηκεν* ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ† νεκρῶν, καὶ ἠκαθίσας‡ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησία, ²³ ἧτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πληῖμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

2

¹ Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν* ² ἐν αἷσι ποτε περιπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἰοῖς τῆς ἀπειθείας· ³ ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιούντες

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:1** ἐν Ἐφέσω WH Treg NA28 RP] - WHapp ‡ **1:6** ἧς WH Treg NA28] ἐν ἡ RP § **1:7** τὸ πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν πλοῦτον RP

* **1:14** ὃ WH NA28] ὅς Treg RP † **1:15** ἀγάπην τὴν Treg NA28 RP] - WH ‡ **1:16** μνεῖαν WH Treg NA28] + ὑμῶν RP § **1:18** τίς WH Treg NA28] καὶ τίς RP * **1:20** ἐνήργηκεν WH] ἐνήργησεν Treg NA28 RP † **1:20** ἐκ WH Treg NA28] + τῶν RP ‡ **1:20** καθίσας WH Treg NA28] ἐκάθισεν RP

* **2:1** ὑμῶν WH Treg NA28] - RP

τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἤμεθα†τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· ⁴ ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἠγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ— χάριτί ἐστε σεσωσμένοι— ⁶ καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁷ ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπρχομένοις ‘τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος‡ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ’ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⁸ τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι ‘διὰ Σπίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. ¹⁰ αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποιήμα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

¹¹ Διὸ μνημονεύετε ὅτι ‘ποτέ ὑμεῖς* τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ¹² ὅτι ἤτε†τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ‘γενήθητε ἐγγύς‡ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρω ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, ¹⁵ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· ¹⁷ καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην* ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ ‘εἰρήνην τοῖς ἐγγύς· ¹⁸ ὅτι δι’ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστε†ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ‘ἐστε συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ ‘Χριστοῦ Ἰησοῦ‡, ²¹ ἐν ᾧ ‘πᾶσα Σοικοδομῆ συναρμολογουμένη αὖξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομείσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3

¹ Τοῦτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — ² εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς· ³ κατὰ* ἀποκάλυψιν ‘ἐγνωρίσθη†μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ⁵ ὃ ἐτέρας γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετοχα τῆς ἐπαγγελίας ‘ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ‡ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ οὗ ‘εγενήθη†ν Σδιάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ‘τῆς δοθείσης* μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ— ⁸ ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη— ‘τοῖς†ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι ‘τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος‡ τοῦ Χριστοῦ,

† 2:3 ἡμεθα WH Treg NA28] ἦμεν RP ‡ 2:7 τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον RP § 2:8 διὰ WH Treg NA28] + τῆς RP * 2:11 ποτέ ὑμεῖς WH Treg NA28] ὑμεῖς ποτέ RP † 2:12 ἦτε WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ 2:13 ἐγενήθητε ἐγγύς WH Treg NA28] ἐγγύς ἐγενήθητε RP § 2:15 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28; ἐαυτῷ NIV RP * 2:17 εἰρήνην WH Treg NA28] - RP † 2:19 ἐστε WH Treg NA28] - RP ‡ 2:20 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP § 2:21 πᾶσα WH Treg RP NA28] + ἡ NIV * 3:3 κατὰ Holmes WH marg] ὅτι κατὰ WH Treg NA28 RP † 3:3 ἐγνωρίσθη WH Treg NA28] ἐγνωρίσεν RP ‡ 3:6 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ RP § 3:7 ἐγενήθη WH Treg NA28] ἐγενόμην RP * 3:7 τῆς δοθείσης WH Treg NA28] τὴν δοθείσαν RP † 3:8 τοῖς WH Treg NA28] ἐν τοῖς RP ‡ 3:8 τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον RP

9 και φωτίσαι ἑπάντας[§] τῆς ἡ οικονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα ἑκτίσαντι * 10 ἵνα γνωρισθῆ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, 11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἦν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, 12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν ἑκαὶ[‡] προσαγωγὴν ἐν πεποίθησει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. 13 διὸ αἰτούμαι μὴ ἑγκακεῖν[§] ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἧτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

14 Τοῦτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν ἑπάτέρα * 15 ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, 16 ἵνα ἑδῶ[†] ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος[‡] τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 17 κατοικήσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ ἑρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, 18 ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος[§], 19 γινώναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, 21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἑκαὶ^{*} ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων ἄμην.

4

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατήσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραύτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. 4 ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. 5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα. 6 εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν ἑπᾶσιν *

7 Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡ ἑνὸν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. 8 διὸ λέγει Ἄναβας εἰς ὕψος ἠχμαλτεύσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν[‡] δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 τὸ δὲ Ἄνεβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ ἑκατέβη[§] εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; 10 ὁ καταβάς αὐτὸς ἐστὶν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρῶσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, 13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ἑΧριστός * 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὐξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

§ 3:9 πάντας Treg NA28 RP] - WH * 3:9 κτίσαντι WH Treg NA28] + διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 3:11 τῷ WH Treg NA28] - RP ‡ 3:12 καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP § 3:13 ἑγκακεῖν WH Treg NA28] ἐκκακεῖν RP * 3:14 πατέρα WH Treg NA28] + τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 3:16 δῶ WH Treg NA28] δῶ RP ‡ 3:16 τὸ πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν πλοῦτον RP § 3:18 ὕψος καὶ βάθος WH Treg NA28] βάθος καὶ ὕψος RP * 3:21 καὶ WH Treg NA28] - RP * 4:6 πᾶσιν WH Treg NA28] + ἡμῖν RP † 4:7 ἡ WH NA28 RP] - Treg ‡ 4:8 ἔδωκεν NA28] καὶ ἔδωκεν WH Treg RP § 4:9 κατέβη WH Treg NA28] + πρῶτον RP * 4:15 Χριστός WH Treg NA28] ὁ Χριστός RP

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, 18 ἔσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πῶρῳσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, 19 οἵτινες ἀπληγῆκοτες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. 20 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, 21 εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, 22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφήν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν, 24 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. 26 ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ ἁπαροργισμῷ ὑμῶν, 27 μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν*, ἵνα ἔχη μεταδιδόνα τῷ χρεῖαν ἔχοντι. 29 πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρεῖας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 30 καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. 32 γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχοὶ, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἔχαρισάτο ὑμῖν†

5

1 γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, 2 καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς* καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν† προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας.

3 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα‡ ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, 4 καὶ αἰσχροτήτης καὶ μωρολογίας ἢ εὐτραπείας, ἃ οὐκ ἀνήκεν§, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. 5 τοῦτο γὰρ ἴστε* γινώσκοντες ὅ† ἵ πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὁ ἔστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ.

6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. 7 μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν· 8 ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, 9 ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς‡ ἐν πάσῃ ἀγαθῳσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, 10 δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· 11 καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, 12 τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶν καὶ λέγειν· 13 τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται, 14 πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶν. διὸ λέγει· Ἐγειρε, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοὶ ὁ Χριστὸς,

15 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς§ περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, 16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. 17 διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε

† 4:17 τὰ WH Treg NA28] + λοιπὰ RP ‡ 4:18 ἔσκοτωμένοι WH Treg NA28] ἔσκοτισμένοι RP § 4:26 ἐπὶ WH Treg] + τῷ NA28 RP * 4:28 ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν Treg NA28] ταῖς χερσὶν τὸ ἀγαθόν WH; τὸ ἀγαθόν ταῖς χερσὶν RP † 4:32 γίνεσθε Holmes WH marg] + δὲ WH Treg NA28 RP ‡ 4:32 ὑμῖν WH Treg NA28] ἡμῖν RP * 5:2 ἡμᾶς RP NA28] ὑμᾶς WH Treg † 5:2 ἡμῶν RP NA28 Treg] ὑμῶν WH ‡ 5:3 ἀκαθαρσία πᾶσα WH Treg NA28] πᾶσα ἀκαθαρσία RP § 5:4 ἃ οὐκ ἀνήκεν WH Treg NA28] τὰ οὐκ ἀνήκοντα RP * 5:5 ἴστε WH Treg NA28] ἔστε RP † 5:5 ὁ WH Treg NA28] ὅς RP ‡ 5:9 φωτὸς WH Treg NA28] πνεύματος RP § 5:15 ἀκριβῶς πῶς WH NA28] πῶς ἀκριβῶς Treg RP

ἄφρονες, ἀλλὰ ἑσμεν ἑνωμένοι* τὸ θέλημα τοῦ κυρίου· ¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἔστιν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς[†] ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες[‡] τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

²² Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν[§] ὡς τῷ κυρίῳ, ²³ ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς ὡστὴρ τοῦ σώματος, ²⁴ ἀλλὰ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί.

²⁵ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας[§] καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιασῇ καθαρῶς τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἕνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ οὕτως ὀφείλουσιν καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα· ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ, ²⁹ οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς[‡] τὴν ἐκκλησίαν, ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ[§] ³¹ ἀντὶ τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα[†] καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ[§] αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6

¹ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ, τοῦτο γὰρ ἐστὶν δίκαιον· ² τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἧτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου.

⁵ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ἑκτὸς σάρκα κυρίου* μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότῃ τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, ⁶ μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ' ὡς δοῦλοι[†] Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ⁸ εἰδότες ὅτι ἕκαστος, ὁ ἄν' ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίζεται[†] παρὰ κυρίου, εἴτε δούλος εἴτε ἐλεύθερος.[‡]^{*}

⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλίαν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν[†] ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῶν.

¹⁰ Τοῦ λοιποῦ[‡] ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας

* **5:17** συνιέτε WH Treg NA28] συνιέντες RP † **5:19** ἑαυτοῖς WH Treg RP] + ἐν NA28

‡ **5:19** ψάλλοντες WH NA28] + ἐν Treg RP § **5:22** ἀνδράσιν WH NA28] + ὑποτασέσθωσαν Treg; + ὑποτάσσεσθε RP * **5:23** αὐτὸς WH Treg NA28] καὶ αὐτὸς ἐστὶν RP † **5:24** ὡς WH Treg NA28] ὡσπερ RP ‡ **5:24** τοῖς WH Treg NA28] + ἰδίοις RP § **5:25** γυναῖκας WH Treg NA28] + ἑαυτῶν RP

* **5:27** αὐτὸς WH Treg NA28] αὐτὴν RP † **5:28** καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ **5:29** Χριστὸς WH Treg NA28] κύριος RP § **5:30** αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ RP

* **5:31** τὸν WH NA28 RP] - Treg † **5:31** πατέρα WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ **5:31** τὴν WH NA28 RP] - Treg § **5:31** τῇ γυναικὶ Treg] πρὸς τὴν γυναῖκα WH NA28 RP * **6:5** κατὰ σάρκα κυρίου WH Treg NA28] κυρίου κατὰ σάρκα RP † **6:6** δοῦλοι WH Treg NA28] + τοῦ RP ‡ **6:8** ἕκαστος ὁ ἄν Treg] ἕκαστος ἐάν τι WH NA28; ὁ ἐάν τι ἕκαστος RP § **6:8** κομίζεται WH Treg NA28] κομείται RP

* **6:8** παρὰ WH Treg NA28] + τοῦ RP † **6:9** αὐτῶν καὶ ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῶν αὐτῶν RP

‡ **6:10** Τοῦ λοιποῦ WH Treg NA28] Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου RP

τοῦ διαβόλου· ¹² ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ ἑσκότους[§] τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ¹³ διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστηῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. ¹⁴ στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ¹⁶ ἐν* πᾶσιν ἀναλαμβάνετε τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ[†] δυνησθεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ ἑσκότους[‡] πεπυρωμένα σβέσαι· ¹⁷ καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου ἑξασθε[‡] καὶ τὴν μάχιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ[§] ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

²¹ Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς* τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ἑγνωρίσει ὑμῖν[†] Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ²² ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

²³ Εἰρήνῃ τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπῃ μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁴ ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπῶντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἑσκότους[‡] ἑξασθε[‡] ἡμῖν[†] /book

§ **6:12** ἑσκότους WH Treg NA28] + τοῦ αἰῶνος RP * **6:16** ἐν WH Treg NA28] ἐπὶ RP † **6:16** πονηροῦ Holmes WHmarg Tregmarg] + τὰ WH Treg NA28 RP ‡ **6:17** ἑξασθε WH Treg NA28] ἑξασθει RP § **6:18** αὐτὸ WH Treg NA28] + τοῦτο RP * **6:21** εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς WH NA28 RP] καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε Treg † **6:21** γνωρίσει ὑμῖν WH Treg NA28] ὑμῖν γνωρίσει RP ‡ **6:24** ἑξασθε WH Treg NA28] + ἡμῖν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δούλοι Ἰησοῦ Ἰησοῦ* πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεΐᾳ ὑμῶν 4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέσιν ποιούμενος, 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, 6 πεποισθῶς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Ἰησοῦ Ἰησοῦ· 7 καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας· 8 μάρτυς γάρ ἑμου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχθοις Ἰησοῦ Ἰησοῦ*. 9 καὶ τοῦτο προσεύχομαι ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, 10 εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπόρσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, 11 πεπληρωμένοι ἑκαρπὸν δικαιοσύνης τὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

12 Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, 13 ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροῦς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, 14 καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν.

15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουν· 16 οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμεθα, 17 οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἴομενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου· 18 τί γάρ; πλην ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι, 19 οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτο μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, 20 κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυρθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. 21 ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. 22 εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτο μοι καρπὸς ἔργου— καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω· 23 συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶν γὰρ μᾶλλον κρείσσομαι, 24 τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαϊότερον δι' ὑμᾶς. 25 καὶ τοῦτο πεποισθῶς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ* πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούωτ' ἅτα περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 28 καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν

* 1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 1:5 τῆς WH Treg NA28] - RP ‡ 1:6 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NA28 RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH § 1:8 μου WH Treg NA28] + ἐστὶν RP * 1:8 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 1:11 καρπὸν δικαιοσύνης τὸν WH Treg NA28] καρπῶν δικαιοσύνης τῶν RP ‡ 1:14 λόγου RP NA28] + τοῦ θεοῦ WH Treg NIV § 1:16 16-17 ἀγάπης... κείμεθα WH Treg NA28] ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἴομενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου RP * 1:16 ἐριθείας ... δεσμοῖς μου WH Treg NA28] ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμεθα RP † 1:18 ὅτι WH Treg NA28] - RP ‡ 1:23 γὰρ WH Treg NA28] - RP § 1:24 ἐν Treg NA28 RP] - WH * 1:25 παραμενῶ WH Treg NA28] συμπαραμενῶ RP † 1:27 ἀκούω WH Treg NA28] ἀκούω RP

ἀντικειμένων (ἦτις ἔστιν αὐτοῖς* ἔνδειξις ἀπωλείας, ἡμῶν§ δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεῦναι ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν), ³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἶδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2

¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, ² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμφυχοι, τὸ ἐν φρονούντες, ³ μηδὲν κατ' ἐριθειαν ἡμῶν κατὰ* κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι† σκοποῦντες‡ ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι§ ⁵ τοῦτο φρονεῖτε* ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὐρεθείς ὡς ἄνθρωπος ⁸ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· ⁹ διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸ† ὑπερέψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ἃ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα, ¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάντων γόνου κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πάντα γλώσσα ἐξομολογήσῃται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῶν μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε, ¹³ ἃ θεὸς‡ γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

¹⁴ Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἀμεμπτοὶ καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἄμωμα μέσον§ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. ¹⁷ ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· ¹⁸ τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συχαίρετέ μου.

¹⁹ Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνούς τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει, ²¹ οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ*. ²² τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ²³ τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆς· ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

²⁵ Ἀναγκαῖον δὲ ἡγήσαμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς† καὶ ἀδημονῶν διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. ²⁷ καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον ἃ θανάτῳ‡ ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν§, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. ²⁸ σπουδαιότερως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος ὢ. ²⁹ προσδέχεσθε

‡ 1:28 ἐστὶν αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτοῖς μὲν ἐστὶν RP § 1:28 ὑμῶν WH Treg NA28] ὑμῖν RP

* 2:3 μηδὲ κατὰ WH Treg NA28] ἢ RP † 2:4 [ἕκαστοι WH Treg] ἕκαστος NA28 RP ‡ 2:4

σκοποῦντες WH Treg NA28] σκοπεῖτε RP § 2:4 [ἕκαστοι WH Treg NA28] ἕκαστος RP * 2:5

φρονεῖτε WH Treg NA28] γὰρ φρονεῖσθω RP † 2:9 τὸ WH Treg NA28] - RP ‡ 2:13 θεὸς WH

Treg NA28] ὁ θεὸς RP § 2:15 ἄμωμα μέσον WH Treg NA28] ἀμώμωτα ἐν μέσῳ RP * 2:21 Ἰησοῦ

Χριστοῦ Treg NA28] Χριστοῦ Ἰησοῦ WHRP † 2:26 ὑμᾶς Treg NA28 RP] + ἰδεῖν WH ‡ 2:27 θανάτῳ

Treg NA28 RP] θανάτου WH § 2:27 ἠλέησεν αὐτόν WH Treg NA28] αὐτὸν ἠλέησεν RP

οὗν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐντίμους ἔχετε, ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον Ἰησοῦ* μέχρι θανάτου ἡγήγισεν, ἱ παραβολουεσάμενος† τῆ ψυχῆ ἵνα ἀναπληρωσῆ τοὺ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

3

¹ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

² Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομῆν. ³ ἡμεῖς γὰρ ἔσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιοῦτες, ⁴ καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιοῦσθαι καὶ ἐν σαρκί.

Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιοῦσθαι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον. ⁵ περιτομῆ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ἱζήλος* διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἀμεμπτος.

⁷ Ἀλλὰ ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἡγήμαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ⁸ ἀλλὰ ἱμενουύγε† καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι ἱσκύβαλα* ἵνα Χριστὸν κερδήσω ⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆ πίστει, ¹⁰ τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ ἱκοινωνίαν Σπαθημάτων αὐτοῦ, ἱσυμμορφιζόμενος* τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἴ πως καταστήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν ἱτὴν ἐκ† νεκρῶν.

¹² Οὐχ ὅτι ἡδη ἔλαβον ἡ ἡδη τετελειώμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ ἱΧριστοῦ* ¹³ ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν ἱοὺΣλογιζομαι κατειληφέναι ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ¹⁴ κατὰ σκοπὸν διώκω ἱεἰς* τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονώμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. ¹⁶ πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ ἱστοιχεῖν†

¹⁷ Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὐς πολλὰκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῆ αἰσχύνη αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονούντες. ²⁰ ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ²¹ ὃς μετασηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἱἡμῶν* ἱσυμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξει ἱαὐτῷ S τὰ πάντα.

4

¹ ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

* **2:30** Χριστοῦ Treg NA28] Κυρίου WH; τοῦ Χριστοῦ RP † **2:30** παραβολουεσάμενος WH Treg NA28] παραβουεσάμενος RP * **3:6** ζήλος WH Treg NA28] ζήλον RP † **3:8** μενουύγε WH NA28] μὲν οὖν Treg RP ‡ **3:8** σκύβαλα WH Treg NA28] + εἶναι RP § **3:10** κοινωνίαν WH Treg] τὴν κοινωνίαν τῶν NA28 RP * **3:10** συμμορφιζόμενος WH Treg NA28] συμμορφούμενος RP † **3:11** τὴν ἐκ WH Treg NA28] τῶν RP ‡ **3:12** Χριστοῦ Treg] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH NA28; τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ RP § **3:13** οὐ Treg RP NA28] οὕτω WH NIV * **3:14** εἰς WH Treg NA28] ἐπὶ RP † **3:16** στοιχεῖν WH Treg NA28] + κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν RP ‡ **3:21** ἡμῶν WH Treg NA28] + εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ RP § **3:21** αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28; ἑαυτῷ RP

² Εὐδοῖαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ³ καὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, ἡγήσῃε σύζυγε*, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

⁴ Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. ⁵ τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς· ⁶ μὴδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν· ⁷ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

⁸ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ⁹ ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἤκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

¹⁰ Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ἡκαιεῖσθε δέ. ¹¹ οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι· ¹² οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· ¹³ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με† ¹⁴ πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μοι τῇ θλίψει.

¹⁵ Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππίσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. ¹⁷ οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος‡ αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁰ τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

²¹ Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοί ἀδελφοί. ²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. ²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος§ ἡμῶν* 'p /' /book'

* 4:3 γνήσιε σύζυγε WH Treg NA28] σύζυγε γνήσιε RP † 4:13 με WH Treg NA28] + Χριστῷ RP

‡ 4:19 τὸ πλοῦτος WH Treg NA28] τὸν πλοῦτον RP § 4:23 τοῦ πνεύματος WH Treg NA28] πάντων

RP * 4:23 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἄμην RP

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός ² τοῖς ἐν Ἐκκλησίαις† ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν‡

³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ Πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε ἑπεὶ* ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε† εἰς πάντας τοὺς λόγους ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ‡ ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· ⁷ καθὼς ἔμαθετε ἀπὸ Ἐπαφῶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν* ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παύομεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περιπατήσαι† ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι ἢ ἐπίγνωσει‡ τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυνατούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς, ¹² εὐχαριστοῦντες τῷ Πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ὑμᾶς‡ εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ, ¹³ ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ¹⁵ ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα* ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· ¹⁷ καὶ αὐτὸς ἐστὶν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, ¹⁸ καὶ αὐτὸς ἐστὶν‡ ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἄποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, [δι' αὐτοῦ]· εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν* τοῖς οὐρανοῖς· ²¹ καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς— ²² νυνὶ δὲ ἄποκατηλλάγητε† ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου— παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, ²³ εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει θεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ ἡ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὐ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὐ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

²⁴ Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκὶ μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία,

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:2** Κολοσσαῖς WH NA28] Κολοσσαῖς Treg RP ‡ **1:2** ἡμῶν WH Treg NA28] + καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP § **1:3** θεῷ WH NA28] + καὶ Treg RP * **1:3** περὶ WH NA28 RP] ὑπὲρ Treg † **1:4** ἦν ἔχετε WH Treg NA28] τὴν RP ‡ **1:6** κόσμῳ WH Treg NA28] + καὶ RP § **1:7** καθὼς WH Treg NA28] + καὶ RP * **1:7** ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP NA28 † **1:10** περιπατήσαι WH Treg NA28] + ὑμᾶς RP ‡ **1:10** τῇ ἐπίγνωσει WH Treg NA28] εἰς τὴν ἐπίγνωσιν RP § **1:12** ὑμᾶς WH NA28] ἡμᾶς Treg RP * **1:16** πάντα WH Treg NA28] + τὰ RP † **1:16** καὶ WH NA28] + τὰ Treg RP ‡ **1:18** ἐστὶν Treg NA28 RP] + ἡ WH § **1:20** δι' αὐτοῦ WH RP NA28] - Treg NIV * **1:20** ἐν WH Treg NA28] ἐπὶ RP † **1:22** ἀποκατηλλάγητε Holmes] ἀποκατήλλαξεν WH Treg NA28 RP ‡ **1:23** πάσῃ WH Treg NA28] + τῇ RP

25 ἤς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 26 τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, — ἄνδρες ὁδὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, 27 οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὁ* ἐστὶν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· 28 ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Ἰησοῦ† 29 εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλικὸν ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ* ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, Ἰσχυροὶ ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς ἅπαντα πλοῦτος‡ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ§ Χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας ἃ καὶ ἠγάπησεν ἀπόκρυφαι. 4 τοῦτο† λέγω ἵνα ἡμῶν μὴ δειξῶμεν ὑμᾶς παραλογίζεσθαι ἐν πηθανολογίᾳ. 5 εἰ γὰρ καὶ τῆ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 7 ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι§ τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, Ἰσχυροὶ ὑμῶν ἐν εὐχαριστίᾳ.

8 Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· 9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλῆρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, 11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος† τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτισμῷ‡ ἐν ᾧ καὶ συνηγήθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 13 καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν* τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ· χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, 14 ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νομηνίας ἢ σαββάτων, 17 ἃ ἐστὶν σκιά τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. 18 μὴ δειξῶμεν ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἔδωκεν ἐμβατεύων, εἰκὴ φουσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοδὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19 καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβάζομενον αὐξεῖ τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

§ 1:26 νῦν WH Treg NA28] νῦνι RP * 1:27 ὁ WH Treg NA28] ὅς RP † 1:28 Χριστῷ WH Treg NA28] Ἰησοῦ RP * 2:1 ὑπὲρ WH Treg NA28] περὶ RP † 2:2 συμβιβασθέντες WH Treg NA28] συμβιβασθέντων RP ‡ 2:2 πᾶν πλοῦτος WH NA28] πᾶν τὸ πλοῦτος Treg; πάντα πλοῦτον RP § 2:2 θεοῦ WH Treg NA28] + καὶ πατὴρ καὶ τοῦ RP * 2:3 καὶ WH Treg NA28] + τῆς RP † 2:4 τοῦτο WH NA28] + δὲ Treg RP ‡ 2:4 μὴ δειξῶμεν WH Treg NA28] μὴ τις RP § 2:7 βεβαιούμενοι WH Treg NA28] + ἐν RP * 2:7 περισσεύοντες Treg NA28] + ἐν αὐτῇ WH RP † 2:11 σώματος WH Treg NA28] + τῶν ἁμαρτιῶν RP ‡ 2:12 βαπτισμῷ Treg NA28] βαπτισματι WH RP § 2:12 ἐκ WH Treg NA28] + τῶν RP * 2:13 ἐν NA28 RP] - WH Treg † 2:16 ἡ Treg RP] καὶ WH NA28 ‡ 2:17 τοῦ WH Treg NA28] - RP § 2:18 ἃ WH Treg NA28] + ἡ RP

20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· 21 Μὴ ἄψη μὴδὲ γεύση μὴδὲ θίγης, 22 ἃ ἐστὶν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; 23 ἅτινα ἐστὶν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἔθειλορθρησικίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3

1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· 2 τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, 3 ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· 4 ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν* τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ «μέλη» τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, 6 δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· 7 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιπατήσατέ ποτε ὅτε ἐζήτε ἐν «τούτοις» 8 νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογία ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, 10 καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, 11 ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλληνα καὶ Ἰουδαῖο, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ* πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἔκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλαγχνὰ οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραῦτητα, μακροθυμίαν, 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρὸς τινὰ ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ «κύριος» ἔχαρισάτο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἧς ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ «Χριστοῦ» βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς «ψαλμοῖς»* ὑμνοῖς† ὧδαῖς πνευματικαῖς ἐν «ἡμέρῃ» χάριτι, ᾄδοντες ἐν «ταῖς καρδίαις» ὑμῶν τῷ «θεῷ»* 17 καὶ πᾶν ὅ τι† ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ «θεῷ» πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκεν ἐν κυρίῳ. 19 οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκες καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ «εὐάρεστον ἐστὶν» ἐν κυρίῳ. 21 οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. 22 οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν «κύριον» 23 ὅ* ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, 24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου

* 3:4 ὑμῶν Treg NA28] ἡμῶν WH RP † 3:5 μέλη WH Treg NA28] + ὑμῶν NIV RP ‡ 3:6 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας RP NA28] – WH Treg NIV § 3:7 τούτοις WH Treg NA28] αὐτοῖς RP

* 3:11 τὰ Treg NA28 RP] – WH † 3:13 κύριος WH Treg NA28] Χριστός RP ‡ 3:14 ὁ WH Treg NA28] ἦτις RP § 3:15 Χριστοῦ WH Treg NA28] θεοῦ RP * 3:16 ψαλμοῖς WH Treg NA28] + καὶ RP † 3:16 ὕμνοις WH Treg NA28] + καὶ RP ‡ 3:16 ἐν WH RP] + τῇ Treg NA28 § 3:16 ταῖς καρδίαις WH Treg NA28] τῇ καρδίᾳ RP * 3:16 θεῷ WH Treg NA28] κυρίῳ RP † 3:17 ὁ τι Treg NA28 RP] ὅτι WH ‡ 3:17 ἐὰν WH Treg NA28] ἂν RP § 3:17 θεῷ WH Treg NA28] + καὶ RP * 3:18 τοῖς WH Treg NA28] + ἰδίοις RP † 3:20 εὐάρεστον ἐστὶν WH Treg NA28] ἐστὶν εὐάρεστον RP ‡ 3:22 ὀφθαλμοδουλίαις WH Treg RP] ὀφθαλμοδουλίᾳ NA28 § 3:22 κύριον WH Treg NA28] θεόν RP * 3:23 ὁ WH Treg NA28] καὶ πᾶν ὁ τι RP

ἄπολήμψεσθε[†] τὴν ἀναπαύδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ[‡] κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ²⁵ ὁ γὰρ [§] δίκαιων κομίζεται ὁ ἡδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.

4

¹ οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ^{*}

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλήσαι.

⁵ Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἕξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ⁶ ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

⁷ Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, ⁸ ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε[†] τὰ περὶ ἡμῶν[‡] καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, ⁹ σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

¹⁰ Ἀσπάξεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν), ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουστός, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ¹² ἀσπάξεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δούλος τοῦ Χριστοῦ[§] πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε^{*} τέλει καὶ ἑπληροφορημένοι[†] ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον[‡] ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ¹⁴ ἀσπάξεται ὑμᾶς Λουκάς ὁ ἱατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. ¹⁵ ἀσπᾶσθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς[§] ἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Ἱεραπολίτι^{*} ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. ¹⁷ καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν[†] 'p' /'book'

† 3:24 ἀπολήμψεσθε WH Treg NA28 | λήμψεσθε RP ‡ 3:24 τῷ WH Treg NA28 | γὰρ RP § 3:25 γὰρ WH Treg NA28 | δὲ RP * 4:1 οὐρανῷ WH Treg NA28 | οὐρανοῖς RP † 4:8 γνῶτε WH Treg NA28 | γνῶ RP ‡ 4:8 ἡμῶν WH Treg NA28 | ὑμῶν RP § 4:12 Χριστοῦ RP | Ἰησοῦ WH Treg NA28 * 4:12 σταθῆτε WH Treg NA28 | στήτε RP † 4:12 ἐπληροφορημένοι WH Treg NA28 | ἐπληρωμένοι RP ‡ 4:13 πολὺν πόνον WH Treg NA28 | ζῆλον πολὺν RP § 4:15 Νύμφαν καὶ ... οἶκον αὐτῆς WH Treg NA28 | Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτῶν Treg; Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτοῦ RP * 4:16 Λαοδικέων WH Treg NA28 | Λαοδικαίων RP † 4:18 ὑμῶν WH Treg NA28 | Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη* 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν ἡμεῖς ἀγαπῶμεν ὑμᾶς ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως 3 μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, 4 εἰδότες, ἀδελφοί ἡμεῖς ἀγαπῶμεν ὑμᾶς ὑπὸ θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, 5 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφῶριᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἳ ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς· 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν ἠθείᾳ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, 7 ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς ὡς ἄλλοις τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. 8 ἄφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμεῖς λαλεῖν τι· 9 αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

2

1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, 2 ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. 3 ἢ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, 4 ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἄνθρωποι ἀρέσκοντες ἀλλὰ ὡς ἡμεῖς δοκιμάζομεν τὰς καρδίας ἡμῶν. 5 οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, 6 οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, 7 δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἡμεῖς ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· 8 οὕτως ὁμιροῦμεν ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε.

9 Μνημονεῦτε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· ἡμεῖς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβάρησαι τινὰ ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. 10 ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὀσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, 11 καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ 12 παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρούμενοι, εἰς τὸ

* 1:1 εἰρήνη WH Treg NA28] + ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 1:2 μνεῖαν WH Treg NA28] + ὑμῶν RP ‡ 1:4 θεοῦ Treg RP] τοῦ θεοῦ WH NA28 § 1:5 καὶ WH] + ἐν Treg NA28 RP * 1:5 ἐν Treg NA28 RP] - WH † 1:7 τύπον WH Treg NA28] τύπους RP ‡ 1:7 ἐν WH Treg NA28] - RP § 1:8 καὶ WH Treg] + ἐν τῇ NA28 RP * 1:8 ἀλλ' WH Treg NA28] ἀλλὰ καὶ RP † 1:8 ἔχειν ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς ἔχειν RP ‡ 1:10 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 2:3 οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε RP † 2:4 θεῷ WH Treg NA28] τῷ θεῷ RP ‡ 2:5 ἐν Treg NA28 RP] - WH § 2:7 ἦπιοι Treg NIV RP] νήπιοι WH NA28 * 2:7 ἐὰν WH Treg NA28] ἄν RP † 2:8 ἐγενήθητε WH Treg NA28] γεγένηθε RP ‡ 2:9 νυκτὸς WH Treg NA28] + γὰρ RP

ῥ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

¹³ Καὶ* διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἄληθῶς ἐστὶν ῥ λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ¹⁵ τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ ῥ τοὺς ῥπροφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἄρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίας, ¹⁶ κωλύόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλήσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ῥ ῥργη ῥεις τέλος.

¹⁷ Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπων οὐ καρδίας, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ ῥδιότι* ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δις, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. ¹⁹ τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως — ἢ οὐκὶ καὶ ὑμεῖς — ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

3

¹ Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ ῥ συνεργόν* τοῦ θεοῦ ῥ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηριξάαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ῥ ὑπὲρ ῥ τῆς πίστεως ὑμῶν ³ τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα* ⁴ καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. ⁵ διὰ τοῦτο καὶ γὰρ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπειρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

⁶ ῥ ῥρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ῥ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. ⁹ τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἢ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δέομενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

¹¹ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ῥ Ἰησοῦς* κατευθῦναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεῦσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηριξάαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ῥ Ἰησοῦ ῥ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων ῥ αὐτοῦ ῥ

§ 2:12 περιπατεῖν WH Treg NA28] περιπατήσαι RP * 2:13 Καὶ WH Treg NA28] - RP † 2:13 ἀληθῶς ἐστὶν WH] ἐστὶν ἀληθῶς Treg NA28 RP ‡ 2:15 τοὺς WH Treg NA28] + ἰδίους RP § 2:16 ὄργῃ WH Treg RP NA28] + τοῦ θεοῦ NIV * 2:18 διότι WH Treg NA28] διό RP * 3:2 συνεργόν NA28] διάκονον WH Treg RP † 3:2 Θεοῦ WH Treg NA28] + καὶ συνεργόν ἡμῶν RP ‡ 3:2 ὑπὲρ WH Treg NA28] ὑμᾶς περὶ RP § 3:7 ἀνάγκη καὶ θλίψει WH Treg NA28] θλίψει καὶ ἀνάγκῃ RP * 3:11 Ἰησοῦς WH Treg NA28] + Χριστός RP † 3:13 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP ‡ 3:13 αὐτοῦ WH Treg NIV RP] + ἀμὴν NA28

4

1 Λοιπὸν οὖν* ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα[†] καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε‡, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. 2 οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 3 τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἀγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἕαυτοῦ σκευὸς κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ, 5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἕκδικος ὁ κύριος § περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προεῖπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. 7 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία ἄλλ' ἐν ἀγιασμῷ. 8 τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ* ἁγιοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρειᾶν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· 10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, 11 καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς[‡] χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, 12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρειᾶν ἔχητε.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμένων § ἵνα μὴ λυπήσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. 14 εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. 15 τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· 16 ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, 17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. 18 ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

5

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρειᾶν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι, 2 αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι* ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. 3 ὅταν[†] λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος ὡσπερ ἡ ὥδιον τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. 4 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστέ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς[‡] καταλάβῃ, 5 πάντες γὰρ § υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. οὐκ ἐστέ ἐν νυκτὶ οὐδὲ σκότους· 6 ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς* οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. 7 οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· 8 ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· 9 ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 10 τοῦ ἀποθανόντος περὶ[†] ἡμῶν ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. 11 διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

* 4:1 οὖν Treg NA28 RP] - WH † 4:1 ἵνα WH Treg NA28] - RP ‡ 4:1 καθὼς καὶ περιπατεῖτε WH Treg NA28] - RP § 4:6 κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος RP * 4:8 καὶ NA28 RP] - WH Treg † 4:8 διδόντα WH Treg NA28] δόντα RP ‡ 4:11 ταῖς WH Treg NIV] + ἰδίας RP NA28 § 4:13 κοιμωμένων WH Treg NA28] κεκοιμημένων RP * 5:2 ὅτι WH Treg NA28] + ἡ RP † 5:3 ὅταν WH Treg NA28] + γὰρ RP ‡ 5:4 κλέπτῃς Treg NA28 RP] κλέπτας WH § 5:5 γὰρ WH Treg NA28] - RP * 5:6 ὡς WH Treg NA28] + καὶ RP † 5:10 περὶ WH Treg] ὑπὲρ NA28 RP

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νοθετοῦντας ὑμᾶς, 13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ[‡] ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. § 14 παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νοθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. 15 ὄρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῶ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε* εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. 16 πάντοτε χαίρετε, 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε, 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. 24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε[†] περὶ ἡμῶν. 26 ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. 27 ἔνορκίζω[‡] ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς § ἀδελφοῖς. 28 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν* 'p / 'book'

[‡] 5:13 ὑπερεκπερισσοῦ WH NA28 RP] ὑπερεκπερισσῶς Treg § 5:13 ἑαυτοῖς WH NA28 RP] αὐτοῖς Treg * 5:15 διώκετε WH Treg] + καὶ NA28 RP † 5:25 προσεύχεσθε Treg RP] + καὶ WH NA28
[‡] 5:27 ἐνορκίζω WH Treg NA28] Ὀρκίζω RP § 5:27 τοῖς WH Treg NA28] + ἀγίοις RP * 5:28 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς* καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, 4 ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς† ἐν ὑμῖν ἔγκαυχᾶσθαι‡ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, 5 ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν 7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ 8 ἐν ῥητορῇ πυρός§, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 11 εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρῶσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, 12 ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, 2 εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς ἡμῶν· 3 ἵνα μὴ ἐκπορευθῆτε ἀπὸ τοῦ νοῦς ὑμῶν ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ ἡμῶν, ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου† 4 μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐάν τις ἔλθῃ ἢ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας‡ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἶναι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ§ καθίσαι ἀποδεικνύντα ἐαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός, 5 οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; 6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ* καιρῷ· 7 τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς† ἀνελεῖ‡ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσῃ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, 9 οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἠαδίκιας§ τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἔδεδξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς· 11 καὶ διὰ τοῦτο ἔπεμπε* αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ

* 1:2 πατρὸς WH NIV] + ἡμῶν Treg RP NA28 † 1:4 αὐτοὺς ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς αὐτοὺς RP ‡ 1:4 ἔγκαυχᾶσθαι WH Treg NA28] καυχᾶσθαι RP § 1:8 φλογὶ πυρός Treg] πυρὶ φλογός WH NA28 RP * 2:2 μὴδὲ WH Treg NA28] μῆτε RP † 2:2 κυρίου WH Treg NA28] Χριστοῦ RP ‡ 2:3 ἀνομίας WH Treg NA28] ἀμαρτίας RP § 2:4 θεοῦ WH Treg NA28] + ὡς θεὸν RP * 2:6 ἑαυτοῦ NA28 RP] αὐτοῦ WH Treg † 2:8 Ἰησοῦς WH Treg NA28] - RP ‡ 2:8 ἀνελεῖ WH Treg NA28] ἀναλώσει RP § 2:10 ἀδικίας WH Treg NA28] τῆς ἀδικίας ἐν RP * 2:11 πέμψει WH Treg NA28] πέμψει RP

ψεύδει, ¹² ἵνα κριθῶσιν ἑπ' ἀντὶς τοῖς μὴ πιστεύσαντες τῆ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκίησαντες ἑπ' ἀδικίᾳ.

¹³ Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἶλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπαρχὴν υἱοῦ σωτηρίας ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, ¹⁴ εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἅς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δούς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηριξάσιν ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

3

¹ Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχη καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ³ πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ πεποιθήμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἕφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂν παραγγέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

⁶ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν παρ' ἡμῶν. ⁷ αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω. ¹¹ ἀκούομεν γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους. ¹² τοῖς δὲ τοιοῦτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιούντες.

¹⁴ Εἰ δὲ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειούσθε, μὴ συναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῆ. ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νοθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω.

¹⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν * ρ / 'book'

† 2:12 πάντες WH Treg NA28] ἅπαντες RP ‡ 2:12 τῆ WH Treg NA28] ἐν τῆ RP § 2:13 ἀπαρχὴν NA28] ἀπ' ἀρχῆς WH Treg NIV RP * 2:14 ὁ WH Treg RP] + καὶ NA28 † 2:16 θεὸς Treg] ὁ θεὸς WH NA28 RP ‡ 2:16 ὁ WH Treg NA28] καὶ RP § 2:17 στηριξάσιν WH Treg NA28] + ὑμᾶς RP * 2:17 ἔργῳ καὶ λόγῳ WH Treg NA28] λόγῳ καὶ ἔργῳ RP * 3:4 παραγγέλλομεν WH Treg NA28] + ὑμῖν RP † 3:6 ἡμῶν Treg RP NA28] - WH NIV ‡ 3:6 παρελάβοσαν NA28] παρελάβετε WH Treg NIV; παρέλαβον RP § 3:8 νυκτὸς καὶ ἡμέρας WH Treg NA28] νύκτα καὶ ἡμέραν RP * 3:12 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg NA28] διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † 3:13 ἐγκακήσητε WH Treg NA28] ἐκκακήσητε RP ‡ 3:14 μὴ WH Treg NA28] καὶ μὴ RP § 3:14 συναμίγνυσθαι WH Treg NA28] συναμίγνυσθε RP * 3:18 ὑμῶν WH Treg NA28] + ἡμῖν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Ἰησοῦ† τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ² Τιμοθέω γνησίω τέκνω ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς‡ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ⁴ μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις ⁵ Σπαρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει— ⁶ τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ⁷ ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁸ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἄ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαίουσιν.

⁹ Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ¹⁰ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίω νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοιοι δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβεῖσι καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολώταις καὶ μητρολώταις, ἀνδροφόνοις, ¹¹ πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψευδοταῖς, ἐπίορκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῆ ὑγιανούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹² κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

¹³ Ἰχάριν* ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, ¹⁴ τὸ† πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὕβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ¹⁵ ὑπερεπλέονασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁶ Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἤλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ, ¹⁷ ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς‡ τὴν ἄπασαν ¹⁸ Σμακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦναι ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁹ τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, Ἰμόνῳ* θεῷ, τιμῇ καὶ δόξῃ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

²⁰ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαι σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγοῦσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ† ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ²¹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀποσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ²² ὧν ἐστὶν Ἰμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

2

¹ Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιῆσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ² ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ³ τούτο* καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν. ⁵ εἰς γὰρ θεός, εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ⁶ ὃ δούς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· ⁷ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγώ κηρυξ καὶ ἀπόστολος— ἀλήθειαν λέγω† οὐ ψεύδομαι— διδάσκαλος ἔθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

* **1:1** Ἰησοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP ‡ **1:2** πατρὸς WH Treg NA28] + ἡμῶν RP § **1:4** ἐκζητήσεις WH Treg NA28] ζητήσεις RP * **1:12** Ἰχάριν WH Treg NA28] Καὶ Ἰχάριν RP † **1:13** τὸ WH Treg NA28] τὸν RP ‡ **1:16** Χριστὸς Ἰησοῦς WH Treg NA28] Ἰησοῦς Χριστὸς RP § **1:16** ἄπασαν WH Treg NA28] πᾶσαν RP * **1:17** Ἰμόνῳ WH Treg NA28] + σοφῷ RP † **1:18** στρατεύῃ WH NA28 RP] στρατεύσῃ Treg * **2:3** τοῦτο WH Treg NA28] + γὰρ RP † **2:7** λέγω WH Treg NA28] + ἐν Χριστῷ RP

⁸ Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ ῥητορικῆς ⁹ ὡσαύτως ῥητορικῆς ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὁ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελλομέναις θεοσεβείαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· ¹² διδάσκειν δὲ γυναῖκα οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἄνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐὰ· ¹⁴ καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἑαυτὴν παραβάσει γέγονεν. ¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3

¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. ² δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, ³ μὴ πάροινον, μὴ πλῆκτην ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, ⁴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· ⁵ (εἰ δὲ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται)· ⁶ μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. ⁷ δεῖ ῥητορικῆς καὶ μαρτυρίας καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

⁸ Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ⁹ ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. ¹⁰ καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονεῖτωσαν ἀνεγκλητοὶ ὄντες. ¹¹ γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφάλιους, πιστάς ἐν πᾶσιν. ¹² διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων· ¹³ οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

¹⁴ Ταῦτά σοι γράφω, ἐπιζῶν ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐν τάχει, ¹⁵ ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στυλοὶ καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείας· ¹⁶ καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Ὅς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

4

¹ Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κερκαυθηρασμένων τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει, ³ κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ⁴ ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον, ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

⁶ Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Ἰησοῦ, ἐντρέφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἢ παρηκολούθησας, ⁷ τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσεβείαν·

‡ 2:8 διαλογισμοῦ Treg NA28 RP | διαλογισμῶν WH § 2:9 καὶ Treg NA28] – WH; + τὰς RP * 2:9 καὶ WH Treg NA28] ἢ RP † 2:9 χρυσίῳ WH NA28] χρυσῷ Treg RP ‡ 2:12 διδάσκειν δὲ γυναῖκα WH Treg NA28] | Γυναῖκα δὲ διδάσκειν RP § 2:14 ἐξαπατηθεῖσα WH Treg NA28] | ἀπατηθεῖσα RP * 3:3 πλῆκτην WH Treg NA28] | + μὴ αἰσχροκερδῆ RP † 3:7 δὲ WH Treg NA28] | + αὐτὸν RP ‡ 3:14 ἐν τάχει WH Treg NA28] | τάχιον RP § 3:16 Ὅς WH Treg NA28] | θεὸς RP * 4:6 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] | Ἰησοῦ Χριστοῦ RP

⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασίᾳ πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ¹⁰ εἰς τοῦτο γὰρ[†] κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα[‡] ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστὶν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

¹¹ Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ^S ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ. ¹³ ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀνανύσσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ^{*} πᾶσιν· ¹⁶ ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5

¹ Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ² πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνεΐᾳ.

³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις, τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἠλπικεν ἐπὶ θεὸν^{*} καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ⁶ ἡ δὲ σαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. ⁷ καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ᾦσιν· ⁸ εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα[†] οἰκείων οὐ[†] προνοεῖ[‡] τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστος χειρῶν.

⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγонуῖα, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενδοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ¹³ ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. ¹⁴ βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λαιδορίας χάριν· ¹⁵ ἦδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. ¹⁶ εἴ τις^S πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκεῖτω^{*} αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκεῖσθῃ.

¹⁷ Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· ¹⁸ λέγει γὰρ ἡ γραφὴ· Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καί· Ἄζις ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτός ἐι μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων· ²⁰ τοὺς[†] ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. ²¹ διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ[†] Χριστοῦ Ἰησοῦ[‡] καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. ²² χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίας ἀλλοτρίαις σεαυτὸν ἄγνον τήρει.

²³ μηκέτι ὕδροπότει, ἀλλὰ οἶνω ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον^S καὶ τὰς πυκνάς σου ἄσθενείας.

[†] 4:10 γὰρ WH Treg NA28] + καὶ RP [‡] 4:10 ὀνειδιζόμεθα RP] ἀγωνιζόμεθα WH Treg NA28 ^S 4:12 ἀγάπῃ WH Treg NA28] + ἐν πνεύματι RP ^{*} 4:15 ἡ WH Treg NA28] + ἐν RP ^{*} 5:5 θεὸν NA28] τὸν θεὸν WH Treg RP [†] 5:8 μάλιστα WH Treg NA28] + τῶν RP [‡] 5:8 προνοεῖ WH NA28 RP] προνοεῖται Treg ^S 5:16 τις WH Treg NA28] + πιστὸς ἢ RP ^{*} 5:16 ἐπαρκεῖτω WH NA28 RP] ἐπαρκεῖσθω Treg [†] 5:20 τοὺς Treg NA28 RP] + δὲ WH [‡] 5:21 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP ^S 5:23 στόμαχον WH Treg NA28] + σου RP

²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ* ἡ πρόδηλα† καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6

¹ Ὅσοι εἰσιν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηθῆται. ² οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ³ εἴ τις ἕτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μὴδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεως καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίας, ὑπόνοια πονηραί, ⁵ διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεσερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν* ⁶ ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι† οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. ⁹ οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν· ¹⁰ ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἣς τινες οὐρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιεπειραν ὀδύνας πολλὰς.

¹¹ Σὺ δὲ, ὡ ἀνθρώπε· θεοῦ‡ ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦπαθίαν§ ¹² ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. ¹³ παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ἡζωγογονοῦντος* τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρησαί σε τὴν ἐντολὴν ἀσπίλον ἀνεπίλημpton μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁵ ἣν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

¹⁷ Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἠλπικένας ἐπὶ πλοῦτου ἀδηλότῃ, ἀλλ' ἐπὶ θεῶ† τῶν παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσιῶς εἰς ἀπόλαυσιν, ¹⁸ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικοῦς, ¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως§ ζωῆς.

²⁰ Ὡ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφονίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ²¹ ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν.*

Ἥ χάρις μεθ' ὑμῶν. 'p' / 'book'

* **5:25** ἔργα τὰ καλὰ WH Treg NA28] καλὰ ἔργα RP † **5:25** πρόδηλα WH Treg NA28] + ἐστίν RP

* **6:5** εὐσέβειαν WH Treg NA28] + Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων RP † **6:7** ὅτι WH Treg NA28] δηλον ὅτι RP ‡ **6:11** θεοῦ WH Treg NA28] τοῦ θεοῦ RP § **6:11** πραῦπαθίαν WH Treg NA28] πρᾶξις RP * **6:13** ζωογονοῦντος WH Treg NA28] ζωοποιοῦντος RP † **6:17** ἐπὶ WH Treg NA28] ἐν τῷ RP

‡ **6:17** θεῶ WH Treg NA28] + τῶ ζῶντι RP § **6:19** ὄντως WH Treg NA28] αἰωνίου RP * **6:21** μεθ' ὑμῶν WH Treg NA28] μετὰ σοῦ Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ* διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ² Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περι σου μνειάν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ ⁵ ὑπόμνησιν Ἰαβὼν† τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. ⁶ δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· ⁷ οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

⁸ Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ‡, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κηρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος § ¹² δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατὸς ἐστὶν τὴν παραθήκην μου φυλάξει εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ¹³ ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ¹⁴ τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

¹⁵ Οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. ¹⁶ δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη· ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ Ἰσπουδαίως* ἐζητήσέν με καὶ εὗρεν— ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ— καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διεκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2

¹ Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ² καὶ ἂ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξει. ³ Ὑποκακοπάθησον* ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ†. ⁴ οὐδεὶς στρατεύομενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ· ⁵ ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ· ⁶ τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ νόει ὁ‡ λέγω· ὁ δώσει § γὰρ σοὶ ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.

⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγηγεμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος. ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται· ¹⁰ διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ πιστὸς ὁ

* **1:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP † **1:5** λαβὼν WH Treg NA28] λαμβάνων RP

‡ **1:10** Ἰησοῦ Χριστοῦ RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28 § **1:11** διδάσκαλος WH NA28] - ἐθνῶν Treg RP * **1:17** σπουδαίως WH Treg NA28] σπουδαιότερον RP * **2:3** συγκακοπάθησον WH Treg NA28] Σὺ οὖν κακοπάθησον RP † **2:3** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ χριστοῦ RP ‡ **2:7** ὁ WH Treg NA28] ἂ RP § **2:7** δώσει WH Treg NA28] δῶν RP

λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἄρνησόμεθα* κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἄρνησασθαι† ἑαυτὸν οὐ δύναται.

¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμησε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ ἑκείνου‡ μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' ἑαυτὸν χρησίμων, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων. ¹⁵ σπούδασον σεαυτὸν δοκιμὸν παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαισχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιίταστο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλιππος, ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀληθειαν ἠστόχησαν, ἰλέγοντες* ἀνάστασιν ἥδη γεγονένας, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τιῶν πίστιν. ¹⁹ ὁ μὲντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί· Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.

²⁰ Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὄστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν· ²¹ ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκευὸς εἰς τιμὴν, ἡγιασμένος, ἑὺχρηστον† τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένος. ²² τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δῶκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσι μάχα· ²⁴ δούλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλὰ ἡπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδασκτικόν, ἀνεξίκακον, ²⁵ ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε ἑαυτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3

¹ Τοῦτο δὲ γίνωσκε ὅτι ἐν ἑσχαταῖς ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ· ² ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλόγαθοι, ⁴ προδοταί, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἀιχμαλωτίζοντες* γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ⁷ πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ⁸ ὃν τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσῆϊ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον, ἢ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

¹⁰ Σὺ δὲ ἑαυτὸν παρακολούθησας† μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. ¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς‡ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται· ¹³ πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ¹⁴ σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρὰ

* 2:12 ἀρνησόμεθα WH Treg NA28] ἀρνούμεθα RP † 2:13 ἀρνήσασθαι RP] + γὰρ WH Treg NA28

‡ 2:14 κυρίου RP] θεοῦ WH Treg NA28 § 2:14 ἐπ' WH Treg NA28] εἰς RP * 2:18 λέγοντες WH Treg] + τὴν NA28 RP † 2:21 εὐχρηστον WH Treg NA28] καὶ εὐχρηστον RP ‡ 2:25 δῶκη NA28] δῶκη WH Treg; δῶ RP * 3:6 ἀιχμαλωτίζοντες WH Treg NA28] ἀιχμαλωτεύοντες RP † 3:10 παρηκολούθησας WH Treg NA28] παρηκολούθηκάς RP ‡ 3:12 ζῆν εὐσεβῶς WH Treg] εὐσεβῶς ζῆν NA28 RP

ῥα τίνων ὄξιαθε, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερά* γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁶ πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγμόν† πρὸς ἐπανάρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξητριζόμενος.

4

¹ Διαμαρτύρομαι* ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ†, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζώντας καὶ νεκρούς, ῥα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. ² κήρξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ³ ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ὁ αὐτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ⁵ οὐ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφορήσον.

⁶ Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου* ἐφέστηκεν. ⁷ τὸν καλὸν ἀγῶνα† ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. ⁸ λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτῆς, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

⁹ Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. ¹⁰ Δημᾶς γὰρ με ἔγκατέλειπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορευθὶ εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. ¹¹ Λουκάς ἐστιν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστιν γὰρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν, ¹² Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. ¹³ τὸν φαιλόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ¹⁴ Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο— ἀποδώσει* αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ— ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάσσω, λίαν γὰρ ἀντέστη† τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

¹⁶ Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογία οὐδεὶς μοι παρεγένετο* ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον ὁ μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν— ¹⁷ ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν* πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. ¹⁸ ῥύσεται† με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

¹⁹ Ἀσπασαί Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. ²⁰ Ἐραστός ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσάξεται σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

²² Ὁ κύριος ὁ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν* ῥ' / 'book'

§ 3:14 τίνων WH Treg NA28] τίνος RP * 3:15 ἱερά WH] τὰ ἱερά Treg NA28 RP † 3:16 ἔλεγμόν WH Treg NA28] ἔλεγχον RP * 4:1 Διαμαρτύρομαι WH Treg NA28] + οὐν ἐγὼ RP † 4:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP ‡ 4:1 καὶ WH Treg NA28] κατὰ RP § 4:3 ἰδίας ἐπιθυμίας WH Treg NA28] ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας RP * 4:6 ἀναλύσεώς μου WH Treg NA28] ἐμῆς ἀναλύσεως RP † 4:7 καλὸν ἀγῶνα WH Treg NA28] ἀγῶνα τὸν καλὸν RP ‡ 4:10 ἐγκατέλειπεν Treg NA28 RP] ἐγκατέλειπεν WH § 4:13 ἀπέλιπον Treg NA28 RP] ἀπέλειπον WH * 4:14 ἀποδώσει WH Treg NA28] ἀποδῶρη RP † 4:15 ἀντέστη WH Treg NA28] ἀνθέστηκεν RP ‡ 4:16 παρεγένετο WH Treg NA28] συμπαρεγένετο RP § 4:16 ἐγκατέλιπον Treg NA28 RP] ἐγκατέλειπον WH * 4:17 ἀκούσωσιν WH Treg NA28] ἀκούση RP † 4:18 ῥύσεται WH Treg NA28] Καὶ ῥύσεται RP ‡ 4:20 ἀπέλιπον Treg NA28 RP] ἀπέλειπον WH § 4:22 κύριος WH Treg NA28] + Ἰησοῦς χριστὸς RP * 4:22 ὁμῶν WH Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1 Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνιων ³ ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους, τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ τίτω γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινήν πίστιν· χάρις ἔχει καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ[†] τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

⁵ Τοῦτου χάριν ἀπέλιπόν[‡] σε ἐν Κρήτῃ ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην, ⁶ εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδῃ, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πληκτὴν, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὄσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ἦ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹⁰ Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἄνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς^{*} περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρητὴς αἰεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί· ¹³ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής, δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαίκοις μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ πάντα[†] καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνεται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2

¹ Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ. ² πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ.

³ Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους ἢ μηδὲ^{*} οἴνω πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ⁴ ἵνα ἡ ἀσφρονοῦσιν[†] τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροῦς[‡] ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται.

⁶ Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· ⁷ περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἄφθοριαν[§] ἢ σεμνότητα^{*} ⁸ λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ μὴδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν[†] φαῦλον.

⁹ Δούλους ἰδίους δεσπότηται ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ νοσηζομένους, ἀλλὰ ἅσας πίστιν[‡] ἐνδεικνυμένους ἀγαθῆν, ἵνα τὴν[§] διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

* **1:4** καὶ WH Treg NA28] ἔλεος RP † **1:4** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP ‡ **1:5** ἀπέλιπόν Treg NA28] ἀπέλειπόν WH; κατέλιπόν RP § **1:10** καὶ RP NA28] - WH Treg NIV

* **1:10** τῆς WH Treg NA28] - RP † **1:15** πάντα WH Treg NA28] + μὲν RP * **2:3** μηδὲ WH Treg] μὴ NA28 RP † **2:4** σωφρονοῦσιν WH NA28 RP] σωφρονίζουσιν Treg ‡ **2:5** οἰκουροῦς WH Treg NA28] οἰκουροῦς RP § **2:7** ἀφθορίαν WH Treg NA28] ἀδιαφθορίαν RP * **2:7** σεμνότητα WH Treg NA28] + ἀφθορίαν RP † **2:8** λέγειν περὶ ἡμῶν WH Treg NA28] περὶ ἡμῶν λέγειν RP ‡ **2:10** πᾶσαν πίστιν WH Treg NA28] πίστιν πᾶσαν RP § **2:10** τὴν WH Treg NA28] - RP

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ* σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις 12 παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ†, 14 ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθάρῃσιν ἑαυτῶ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

3

1 Ὑπομίμησθε αὐτοὺς ἄρχαῖς* ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, 2 μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραῦτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. 3 ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, συνητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. 4 ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, 5 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος‡ ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, 6 οὐ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίας διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, 7 ἵνα δικαιοθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι ᾖμεν ἡμεῖς κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

8 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες Θεῷ. ταῦτα ἔστιν* καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. 9 μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρις† καὶ μάχας νομικὰς περιῖτασο, εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. 10 αἰρετικὸν ἀνθρώπων μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ, 11 εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει, ὡν ἀτοκατάκριτος.

12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σέ ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. 13 Ζητῶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν‡ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. 14 μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες, ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν§ ρ / 'book'

* 2:11 Θεοῦ WH Treg NA28] + ἡ RP † 2:13 Ἰησοῦ Χριστοῦ NA28 RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg * 3:1 ἀρχαῖς WH Treg NA28] + καὶ RP † 3:5 ἃ WH Treg NA28] ὧν RP ‡ 3:5 τὸ αὐτοῦ ἔλεος WH Treg NA28] τὸν αὐτοῦ ἔλεον RP § 3:7 γεννηθῶμεν WH Treg NA28] γενώμεθα RP * 3:8 ἐστιν WH Treg NA28] + τὰ RP † 3:9 ἔρις Treg NA28 RP] ἔριν WH ‡ 3:13 Ἀπολλῶν WH NA28] Ἀπολλῶ Treg RP § 3:15 ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν ² καὶ Ἀπφία τῇ ἄδελφῇ* καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιωτῇ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνεῖαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις ἑπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τούτῃ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν· ⁷ ἡ χαρὰν* γὰρ πολλὴν ἔσχον† καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

⁸ Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσει σοι τὸ ἀνήκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ— ¹⁰ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς ἑδεσμοῖς ὄνῃσιμον, ¹¹ τὸν ποτὲ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ* σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ¹² ὃν ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα†. ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῆῃ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθὸν σου ἦ ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον· ¹⁵ τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχης, ¹⁶ οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ.

¹⁷ Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. ¹⁸ εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἔλλογα· ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ²⁰ ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ* ²¹ πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἂν λέγω ποιήσεις. ²² ἅμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν, ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χάρισθῆσομαι ὑμῖν.

²³ Ἄσπάζεταιται* σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκάς, οἱ συνεργοί μου.

²⁵ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ἡμῶν* ἔστω ἡμῶν ὡς ἐπὶ βιβλίου*

* **1:2** ἀδελφῇ WH Treg NA28] ἀγαπητῇ RP † **1:5** πρὸς NA28 RP] εἰς WH Treg ‡ **1:6** τοῦ WH NA28 RP] - Treg § **1:6** Χριστόν WH Treg NA28] Ἰησοῦν RP * **1:7** χαρὰν WH Treg NA28] χάριν RP † **1:7** πολλὴν ἔσχον WH Treg NA28] ἔχομεν πολλὴν RP ‡ **1:9** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NA28] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP § **1:10** δεσμοῖς WH Treg NA28] + μου RP * **1:11** δὲ WH Treg RP] + καὶ NA28 † **1:12** σοι αὐτόν ... σπλάγχνα WH Treg NA28] σὺ δὲ αὐτόν ... σπλάγχνα προσλαβοῦ RP ‡ **1:13** μοι διακονῇ WH Treg NA28] διακονῇ μοι RP § **1:18** ἐλλόγα WH Treg NA28] ἐλλόγει RP * **1:20** Χριστῷ WH Treg NA28] κυρίῳ RP † **1:21** ἂν WH Treg NA28] ὅ RP ‡ **1:23** Ἀσπάζεταιται WH Treg NA28] Ἀσπάζονται RP § **1:25** κυρίου WH NA28] + ἡμῶν Treg RP * **1:25** ὑμῶν WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

¹ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ² ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας*. ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτῆρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως, 'δι' αὐτοῦ† καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος‡ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτω κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

⁵ Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ⁶ ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, 'καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος§ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου* ⁹ ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἄνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου· ¹⁰ καί· Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, 'ὡς ἱμάτιον† καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. ¹³ πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ¹⁴ οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

2

¹ Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς* τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρῶμεν. ² εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν;

⁵ Οὐ γὰρ ἀγγέλους ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· ⁶ διεμαρτύρατο δὲ πού τις λέγων· Τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμησθήκη αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; ⁷ ἠλάττωσας αὐτόν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους, δόξη καὶ τιμῇ ἑστεφανώσας αὐτόν† ⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἐν τῷ γὰρ‡ 'ὑποτάξει§ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὕτω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· ⁹ τὸν δὲ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξης καὶ τιμῇ ἑστεφανωμένον, ὅπως 'χωρὶς* θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσεται θανάτου.

* **1:2** ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας WH Treg NA28] τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν RP † **1:3** δι' αὐτοῦ Holmes] αὐτοῦ WH Treg NA28; αὐτοῦ δι' ἑαυτοῦ RP ‡ **1:3** τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος WH Treg NA28] ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν RP § **1:8** καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος WH Treg NA28] ῥάβδος εὐθύτητος ἡ RP * **1:8** σου Treg NA28 RP] αὐτοῦ WH † **1:12** ὡς ἱμάτιον WH Treg NA28] – RP * **2:1** προσέχειν ἡμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς προσέχειν RP † **2:7** αὐτόν WH Treg RP] + καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου WH Treg ‡ **2:8** τῷ γὰρ WH Treg NA28] γὰρ τῷ RP § **2:8** ὑποτάξει Holmes WHmarg] + αὐτῷ WH Treg NA28 RP * **2:9** χωρὶς Holmes] χάριτι WH Treg NA28 RP

10 Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῶ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. 11 ὅ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτοὺς καλεῖν, 12 λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε· 13 καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῶ· καὶ πάλιν· Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παῖδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός†, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον, 15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. 16 οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. 17 ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ· 18 ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζόμενοις βοηθήσαι.

3

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν* 2 πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν†τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 πλείονος γὰρ οὗτος δόξης‡ παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· 4 πᾶς γὰρ οἴκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ ὅπαντα κατασκευάσας θεός. 5 καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, 6 Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὃς* οἴκος ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάν†τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἑλπίδος‡κατάσχωμεν.

7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 9 οὗ ἑπέειρανσθεῖ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ* καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου 10 τεσεράκοντα ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ†καὶ εἶπον· Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου· 11 ὡς ὡμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. 12 βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζώντος, 13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν‡ ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας· 14 μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν§, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. 15 ἐν τῷ λέγεσθαι Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. 16 τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπύκρναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; 17 τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; 18 τίσιν δὲ ὡμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; 19 καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελεῖθιν δι' ἀπιστίαν.

† 2:14 αἵματος καὶ σαρκός WH Treg NA28] σαρκός καὶ αἵματος RP * 3:1 Ἰησοῦν WH Treg NA28] + Χριστόν RP † 3:2 ἐν Holmes WHmarg] + ὄλῳ WH Treg NA28 RP ‡ 3:3 οὗτος δόξης WH Treg NA28] δόξης οὗτος RP § 3:4 δὲ WH Treg NA28] + τὰ RP * 3:6 ὃς Holmes] οὗ WH Treg NA28 RP † 3:6 ἐὰν WH Treg] ἐάνπερ NA28 RP ‡ 3:6 ἐλπίδος NA28] + μέχρι τέλους βεβαίαν WH Treg RP § 3:9 ἐπέειρανσεν WH Treg NA28] + με RP * 3:9 ἐν δοκιμασίᾳ WH Treg NA28] ἐδοκιμασάν με RP † 3:10 ταύτῃ WH Treg NA28] ἐκείνῃ RP ‡ 3:13 τις ἐξ ὑμῶν WH Treg NA28] ἐξ ὑμῶν τις RP § 3:14 τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν WH Treg NA28] γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ RP

4

1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι· 2 καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κάκεινοι, ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ ἑσυγκερασμένους* τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. 3 εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς† κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν· Ὡς ἄμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσιν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων, 4 εἶρηκεν γὰρ πού περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως· Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, 5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. 6 ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν, 7 πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς ἑπροεῖρηται‡ Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν· 8 εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. 9 ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ· 10 ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὡσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. 11 σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.

12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ὁ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ δεικνύμενος ἄκρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· 13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας· 15 οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθεῖσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ἑπειρασμένον* δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοίότητα χωρὶς ἁμαρτίας. 16 προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρηρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

5

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, 2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν, 3 καὶ ἴδιον* ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ† προσφέρειν ἑπεὶ ἁμαρτιῶν. 4 καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περὶ Σκαὶ Ἀαρῶν.

5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ καλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἶς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ, 7 ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρῶν προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, 9 καὶ τελειωθείς ἐγένετο ἵνα πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ* αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ.

* 4:2 συγκερασμένους WH Treg RP NA28] συγκερασμένος NIV † 4:3 εἰς Holmes WH-marg] + τὴν WH Treg NA28 RP ‡ 4:7 προεῖρηται WH Treg NA28] εἶρηται RP § 4:12 καὶ WH Treg NA28] τε καὶ RP * 4:15 πεπειρασμένον WH Treg NA28] πεπειραμένον RP * 5:3 δι' αὐτήν WH Treg NA28] διὰ ταύτην RP † 5:3 αὐτοῦ Holmes] ἑαυτοῦ WH Treg RP; αὐτοῦ NA28 ‡ 5:3 περὶ WH Treg NA28] ὑπὲρ RP § 5:4 καθὼς περὶ WH Treg NA28] καθάπερ RP * 5:9 πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ WH Treg NA28] τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν RP

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς· ¹² καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς ἑτιᾶν ταῖς στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, ἢ οὐ στερεᾶς τροφῆς. ¹³ πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γὰρ ἐστίν· ¹⁴ τελείων δὲ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6

¹ Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν ἡ διδαχῆν ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ καὶ τοῦτο ποιήσομεν ἕάνπερ ἐπιτρέψῃ ὁ θεός. ⁴ Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γευσάμενους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου ⁵ καὶ καλὸν γευσάμενους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ γῆ γὰρ ἢ πιουσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἔρχόμενον πολλακίς ὑέτον, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

⁹ Πειπίσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν· ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθῆσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν· καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ¹² ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

¹³ Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμοσῆ, ὤμωσεν καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων· Εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· ¹⁵ καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος· ¹⁷ ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμείσευσεν ὄρκω, ¹⁸ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ¹⁹ ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ²⁰ ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7

¹ Οὗτος γὰρ ὁ *Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλόγησας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅς ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ,

† 5:12 τινα WH NA28] τίνα Treg RP † 5:12 οὐ WH] καὶ οὐ Treg NA28 RP * 6:2 διδαχῆν WH] διδαχῆς Treg NA28 RP † 6:2 τε Treg NA28 RP] - WH † 6:3 ποιήσομεν WH Treg NA28] ποιήσωμεν RP § 6:7 ἐρχόμενον πολλακίς WH Treg NA28] πολλακίς ἐρχόμενον RP * 6:10 καὶ WH Treg NA28] + τοῦ κόπου RP † 6:14 Εἰ WH Treg NA28] ἦ RP † 6:16 ἄνθρωποι WH Treg NA28] + μὲν RP § 6:18 θεόν WH Treg RP] τὸν θεόν NA28 * 6:19 ἀσφαλῆ WH NA28 RP] ἀσφαλῆ Treg * 7:1 ὁ WH NA28 RP] ὅς Treg

ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

⁴ † εἰσερεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος ᾧ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἐβραάμ‡ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. ⁹ καὶ ὡς ἔπος εἶπεῖν, δι' Ἀβραάμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται, ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήνησεν αὐτῷ Ἐμελχισέδεκ§

¹¹ Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς* νουνοθετῆται† τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Ἐμελχισέδεκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν λέγεσθαι; ¹² μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ¹³ ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· ¹⁴ πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν ἠεὶ ἐπὶ ἱερέων οὐδὲν‡ Μωϋσῆς ἐλάλησεν.

¹⁵ Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Ἐμελχισέδεκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς ἑσαρκίνης§ γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου, ¹⁷ μαρτυρεῖται* γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Ἐμελχισέδεκ. ¹⁸ ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγοῦσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενές καὶ ἀνωφελές, ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγῆ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

²⁰ Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· Ὡμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμελήθησεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα†, ²² κατὰ τοσοῦτο‡ κρείττονος§ διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς.

²³ Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ²⁴ ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτόν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ²⁵ ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

²⁶ Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἡμεῖς* ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ (τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτόν ἀνευρέγκας)· ²⁸ ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἰόν, εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

8

¹ Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς

† 7:4 ᾧ WH Treg] + καὶ NA28 RP ‡ 7:6 Ἀβραάμ WH Treg NA28] τὸν Ἀβραάμ RP § 7:10 Ἐμελχισέδεκ WH Treg NA28] ὁ Ἐμελχισέδεκ RP * 7:11 αὐτῆς WH Treg NA28] αὐτῆ RP † 7:11 νουνοθετῆται WH Treg NA28] νουνοθετήτο RP ‡ 7:14 περὶ ἱερέων οὐδὲν WH Treg NA28] οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης RP § 7:16 σαρκίνης WH Treg NA28] σαρκικῆς RP * 7:17 μαρτυρεῖται WH Treg NA28] μαρτυρεῖ RP † 7:21 αἰῶνα WH Treg NA28] + κατὰ τὴν τάξιν Ἐμελχισέδεκ RP ‡ 7:22 τοσοῦτο WH Treg NA28] τοσοῦτον RP § 7:22 κρείττονος Treg RP] καὶ κρείττονος WH NA28 * 7:26 καὶ WH Treg NA28] – RP

σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηνεν ὁ κύριος, ἢ οὐκ ἄνθρωπος. ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκῃ. ⁴ εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων[‡] τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον[§] τὰ δῶρα. ⁵ (οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεκρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν, Ὅρα γάρ, φησίν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει). ⁶ Ἦν^{*} δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοισιν ἐπαγγελίας νενομοθέτηται.

⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκεῖνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. ⁸ μεμφόμενος γὰρ αὐτοῦ[†] λέγει· Ἴδου ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν, ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. ¹⁰ ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδούς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γνώθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδῆσουσίν με ἀπὸ μικροῦ[‡] ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν[§] καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹³ ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην, τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγύς ἀφανισμοῦ.

9

¹ Εἶχε μὲν οὖν^{*} ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν. ² σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη ἐν ἣ ἦ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἁγία. ³ μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη Ἁγία Ἀγίων[†], ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ στάμιος χρυσοῦ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἰλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

⁶ Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιον, ⁹ ἥτις παραβόλη εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεσθηκότα, καθ' ἣν[‡] δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, ἢ δικαιώματα[§] σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

¹¹ Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν γενομένων^{*} ἀγαθῶν διὰ τῆς μεζίζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια,

* **8:2** οὐκ WH Treg NA28] καὶ οὐκ RP † **8:4** οὖν WH Treg NA28] γὰρ RP ‡ **8:4** ὄντων WH Treg NA28] + τῶν ἱερέων RP § **8:4** νόμον WH Treg NA28] τὸν νόμον RP * **8:6** οὐκ Treg NA28 RP] νῦν WH † **8:8** αὐτοῦς WH NA28] αὐτοῖς RP Treg ‡ **8:11** μικροῦ WH Treg NA28] + αὐτῶν RP § **8:12** αὐτῶν WH Treg NA28] + καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν RP * **9:1** οὖν Holmes WHmarg] + καὶ WH Treg NA28 RP † **9:3** Ἁγία Ἀγίων WH NA28 RP] τὰ ἅγια τῶν ἁγίων Treg ‡ **9:9** ἦν WH Treg NA28] ὄν RP § **9:10** δικαιώματα WH NA28] καὶ δικαιώματα Treg; καὶ δικαιώμασιν RP * **9:11** γενομένων WH NA28] μελλόντων Treg RP

αιώνιαν λύτρωσιν εύράμενος. ¹³ εἰ γὰρ τὸ αἷμα ἑράγων καὶ ταύρων† καὶ σποδὸς δαμάλεως ραντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πὼς μάλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν* ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.

¹⁵ Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ¹⁶ ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. ¹⁷ διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ ἡμιποτε[§] ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. ¹⁹ λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν* νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν ἑμίσχων† μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσώπου αὐτὸ τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, ²⁰ λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· ²¹ καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκευὴ τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. ²² καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεςις.

²³ Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. ²⁴ οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσηλθεν ἅγια‡ Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐφωτισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. ²⁵ οὐδ' ἴνα πολλακίς προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὅσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλοτριῷ, ²⁶ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλακίς παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ἡγνὶ[§] δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας* διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανερώται. ²⁷ καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθησεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10

¹ Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἅς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές οὐδέποτε ἰδύναται* τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ ἑκεκαθαρισμένους† ³ ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν, ⁴ ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. ⁵ διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρίσω μοι. ⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. ⁷ τότε εἶπον· Ἰδοὺ ἦκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. ⁸ ἀνώτερον λέγων ὅτι Ἰθυσίας καὶ προσφορὰς‡ καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ τὸν νόμον[§] προσφέρονται, ⁹ τότε εἶρηκεν· Ἰδοὺ ἦκω τοῦ ποιῆσαι* τὸ θέλημά σου· ἀναιρεῖ τὸ

† **9:13** τράγων καὶ ταύρων WH Treg NA28] ταύρων καὶ τράγων RP ‡ **9:14** ἡμῶν WH NA28] ὑμῶν Treg RP § **9:17** ἡμιποτε Treg NA28 RP] μὴ τότε WH * **9:19** τὸν WH Treg NA28] – RP † **9:19** μόσχων NIV] + καὶ τῶν τράγων WH Treg NA28; καὶ τράγων RP ‡ **9:24** εἰσηλθεν ἅγια WH Treg NA28] ἅγια εἰσηλθεν ὁ RP § **9:26** ἡγνὶ WH Treg NA28] νῦν RP * **9:26** ἁμαρτίας NIV RP] τῆς ἁμαρτίας WH Treg NA28 * **10:1** δύναται NA28] δύναται WH Treg RP † **10:2** κεκαθαρισμένους WH Treg NA28] κεκαθαρισμένους RP ‡ **10:8** Θυσίας καὶ προσφορὰς WH Treg NA28] Θυσίαν καὶ προσφορὰν RP § **10:8** νόμον WH Treg NA28] τὸν νόμον RP * **10:9** ποιῆσαι WH Treg NA28] + ὁ θεός RP

πρῶτον ἵνα τὸ δευτέρον στήσῃ. ¹⁰ ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἔσμεν[†] διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔσθηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλακίς προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. ¹² οὗτος[‡] δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἔχθροί αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ¹⁴ μᾶ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. ¹⁵ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μετὰ γὰρ τὸ ἑιρηκέναι[§] ¹⁶ Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ διάνοιαν* αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῦς, ¹⁷ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ ἠμνησῆσομαι[‡] ἔτι. ¹⁸ ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

¹⁹ Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, βεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελοισμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῶ. ²³ κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελάμενος. ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

²⁶ Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, ²⁷ φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθίων μέλλοντος τοὺς ὑπαντίους. ²⁸ ἀθετήσας τὸν νόμον Μωυσέως χωρὶς οἰκτιρῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει. ²⁹ πόσω δοκεῖτε χεῖρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθῆ, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. ³⁰ οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἄνταποδώσω[§] καὶ πάλιν· Ἐκρινεῖ κύριος* τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζώντος.

³² Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, ³³ τοῦτο μὲν ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων γεννηθέντες. ³⁴ καὶ γὰρ τοῖς ἄδελφοί[‡] συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς[‡] κρείττονα ὑπαρξίν[§] καὶ μένουσαν. ³⁵ μὴ ἀποβάλλετε οὖν τὴν παρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν*, ³⁶ ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσθητε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίσει. ³⁸ ὁ δὲ δίκαιός μου[†] ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. ³⁹ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμεν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

† **10:10** ἐσμεν WH Treg NA28] + οἱ RP ‡ **10:12** οὗτος WH Treg NA28] αὐτός RP § **10:15** εἰρηκέναι WH Treg NA28] προειρηκέναι RP * **10:16** τὴν διάνοιαν WH Treg NA28] τῶν διανοιῶν RP
† **10:17** καὶ WH Treg RP NA28] ὕστερον λέγει καὶ NIV ‡ **10:17** μνησθήσομαι WH Treg NA28] μνησθῶ RP § **10:30** ἀνταποδώσω WH Treg NA28] + λέγει κύριος RP * **10:30** Κρινεῖ κύριος WH Treg NA28] κύριος κρινεῖ RP † **10:34** δεσμίους WH Treg NA28] δεσμοῖς μου RP ‡ **10:34** ἑαυτοὺς WH Treg NA28] ἑαυτοῖς RP § **10:34** ὑπαρξίν WH Treg NA28] + ἐν οὐρανοῖς RP * **10:35** μεγάλην μισθαποδοσίαν WH Treg NA28] μισθαποδοσίαν μεγάλην RP † **10:38** μου WH Treg NA28] – RP

11

¹ Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων· ² ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. ³ Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον* γεγονέναι.

⁴ Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρά Κάιν προσήνεγκεν τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τῷ Θεοῦ†, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθάνων ἐπὶ Ἰακωβίῃ‡ ⁵ Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ἠύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως § μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι τῷ Θεῷ, ¶ χωρίς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεσθῆσαι, πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. ⁷ Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

⁸ Πίστει* καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελεθῆναι εἰς τόπον† ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρώκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμιλοῦς ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. ¹¹ Πίστει καὶ αὐτῇ Σάρρα‡ δύναμις εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας § ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον· ¹² διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νεκρωμένου, καθὼς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

¹³ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ ἴλαβόντες* τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπαράμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. ¹⁵ καὶ εἰ μὲν ἐκείνης μνημονεύουσιν† ἀφ' ἧς ἐξέβησαν‡ εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακαμψαί· ¹⁶ νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεός Θεός ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν, ἠτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

¹⁷ Πίστει προσενηόχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερον ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, ¹⁹ λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. ²⁰ Πίστει ἰκαί § περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαΐ. ²¹ Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. ²² Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

²³ Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἄσπειον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, ²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος συγκακοχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν, ²⁶ μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ, ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. ²⁷ Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ

* **11:3** τὸ βλεπόμενον WH Treg NA28] τὰ βλεπόμενα RP † **11:4** τοῦ Θεοῦ WH NA28 RP] τῷ Θεῷ Treg ‡ **11:4** λαλεῖ WH Treg NA28] λαλεῖται RP § **11:5** μεταθέσεως WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP

* **11:8** Πίστει WH NA28 RP] + ὁ Treg † **11:8** τόπον WH Treg NA28] τὸν τόπον RP ‡ **11:11** αὐτῇ Σάρρα Holmes WH marg] αὐτῇ Σάρρα WH Treg RP; αὐτῇ Σάρρα στεῖρα NA28 § **11:11** ἡλικίας WH Treg NA28] + ἔτεκεν RP * **11:13** λαβόντες NA28 RP] κομισάμενοι WH Treg † **11:15** μνημονεύουσιν Treg] ἐμνημόνευσεν WH NA28 RP ‡ **11:15** ἐξέβησαν WH Treg NA28] ἐξῆλθον RP § **11:20** καὶ WH Treg NA28] – RP

βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἑκαρτέρησεν. ²⁸πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρευῶν τὰ πρωτότοκα θίγη αὐτῶν.

²⁹Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς* ἧς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰πίστει τὰ τεῖχη Ἱερικῶ ἔπεσαν* κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ³¹πίστει Ῥαββὴ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

³²Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείπει ἄγε γὰρ[‡] διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Ῥαμψών[§] Ἰεφθάε, Δαυὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, ³³οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ³⁴ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα Ῥαμψών^{*} ἔδυναμώθησαν[†] ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτριῶν. ³⁵ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. ³⁶ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. ³⁷ἐλιθάσθησαν, ἐπίσθησαν[‡] ἐν φόνῳ Ῥαμψών[§] ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείας δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ³⁸ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος ἐπὶ* ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπίαις τῆς γῆς. ³⁹καὶ* πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τὴ προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12

¹Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περιεκείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα, ²ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.

³Ἀναλογίασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτοὺς* ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. ⁴οὕτω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, ⁵καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἧτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἔλεγχόμενος. ⁶ὄν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ⁷εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ[†] υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι· καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε[‡]. ⁹εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχοντες παιδευτάς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ Ῥαμψών[§] ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; ¹⁰οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹πᾶσα Ῥαμψών^{*} παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

* **11:29** γῆς WH Treg NA28] - RP † **11:30** ἔπεσαν WH Treg NA28] ἔπεσεν RP ‡ **11:32** με γὰρ WH Treg NA28] γὰρ με RP § **11:32** Σαμψών WH Treg NA28] τε καὶ Σαμψών καὶ RP * **11:34** μαχαίρης WH Treg NA28] μαχαίρας RP † **11:34** ἐδυναμώθησαν WH Treg NA28] ἐνεδυναμώθησαν RP ‡ **11:37** ἐπίσθησαν Treg NA28] ἐπειράσθησαν ἐπίσθησαν WH; ἐπίσθησαν ἐπειράσθησαν RP § **11:37** μαχαίρης WH Treg NA28] μαχαίρας RP * **11:38** ἐπὶ WH Treg NA28] ἐν RP † **11:39** καὶ Holmes] + οὔτοι WH Treg NA28 RP * **12:3** ἑαυτοὺς WH] ἑαυτὸν NA28 Treg; αὐτὸν RP † **12:7** γὰρ WH Treg NA28] + ἔστιν RP ‡ **12:8** καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε WH Treg NA28] ἐστε καὶ οὐχ υἱοὶ RP § **12:9** πολὺ WH Treg] πολὺ δὲ NA28; πολλῶ RP * **12:11** δὲ WH Treg NA28 RP] μὲν WH

¹² Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, ¹³ καὶ τροχιάς ὀρθὰς ἱσθίετε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον.

¹⁴ Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον, ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ καὶ ἴδι' αὐτῆς[‡] μιανθῶσιν πολλοῖς[§] ¹⁶ μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαΐ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδεδτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ* ¹⁷ ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσῃα τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.

¹⁸ Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ἠψιλαφωμένω[‡] καὶ κεκαυμένω πυρὶ καὶ γνόφω καὶ ζόφω[‡] καὶ θεέλλῃ ¹⁹ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ[§] προσεθῆναι αὐτοῖς λόγον. ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρου, λιθοβοληθήσεται. ²¹ καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐκφοβὸς εἰμι καὶ ἔντρομος. ²² ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ²³ καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς*, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ καὶ διαθήκης νέας μεσίτη Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ.

²⁵ Βλέπετε μὴ παραιτήσηθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔξέφυγον[‡] ἐπὶ γῆς παραιτούμενοι τὸν[‡] χρηματίζοντα, πολὺ[§] μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι. ²⁶ οὐ[‡] ἡ φωνὴ τῆν γῆν ἐσάλειυσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελλται λέγων· Ἐτι ἅπαξ ἐγὼ εἰσίσω* οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. ²⁷ τὸ δὲ Ἐτι ἅπαξ δηλοῖ τῶν σαλευομένων[‡] μετάθεσιν ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς ἱλατρεύωμεν[‡] εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους[§], ²⁹ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13

¹ Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενισάντες ἀγγέλους. ³ μιμηθήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακοχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνος γὰρ* καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. ⁵ ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· Οὐ μὴ σε ἀνω οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω[‡] ⁶ ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, ἰού[‡] φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; ⁷ Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμῆσθε τὴν πίστιν. ⁸ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ διδασχὰς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ

[‡] 12:13 ποιεῖτε WH Treg NA28] ποιήσατε RP [‡] 12:15 δι' αὐτῆς WH NA28] διὰ ταύτης Treg RP
[§] 12:15 πολλοί NA28 RP] οἱ πολλοὶ WH Treg * 12:16 ἑαυτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ RP [‡] 12:18
 ψηλαφωμένω WH Treg NA28] + ὄρει RP [‡] 12:18 ζόφω WH Treg NA28] σκότω RP [§] 12:19 μὴ Treg
 NA28 RP] - WH * 12:23 ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς WH Treg NA28] ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων
 RP [‡] 12:25 ἐξέφυγον WH Treg NA28] ἔφυγον RP [‡] 12:25 ἐπὶ γῆς παραιτούμενοι τὸν WH
 Treg NA28] τὸν ἐπὶ γῆς παραιτούμενοι RP [§] 12:25 πολὺ WH Treg NA28] πολλῶ RP * 12:26 σεῖσω
 WH Treg NA28] σεῖω RP [‡] 12:27 τῶν σαλευομένων Holmes WHmarg] τῆν τῶν σαλευομένων WH
 Treg NA28; τῶν σαλευομένων τὴν RP [‡] 12:28 λατρεύωμεν WH Treg NA28] λατρεύομεν RP [§] 12:28
 εὐλαβείας καὶ δέους WH Treg NA28] αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας RP * 13:4 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP
[‡] 13:5 ἐγκαταλίπω WH Treg NA28] ἐγκαταλείπω RP [‡] 13:6 οὐ WH] καὶ οὐ Treg NA28 RP

βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες^{§ 10} ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ¹¹ ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· ¹² διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ τοῖνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες. ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν· ¹⁵ δι' αὐτοῦ οὖν* ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ τῆς δὲ εὐποιᾶς καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. ¹⁷ Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες, ἀλυσιτελεῖς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. ¹⁸ Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, ἡπειθόμεθα† γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν. ²⁰ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν ἁπαντί‡ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν§ τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας* ἀμήν. ²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν† Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἔαν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς. ²⁴ ἀπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. ²⁵ ἡ χάρις μετὰ πάντων ἡμῶν‡ /book'

§ 13:9 περιπατοῦντες WH Treg NA28] περιπατήσαντες RP * 13:15 οὖν Treg NA28 RP] - WH
 † 13:18 ηπειθόμεθα WH Treg NA28] ηπειθήσαμεν RP ‡ 13:21 παντὶ WH NA28] + ἔργῳ Treg RP

§ 13:21 ἡμῖν WH NA28] ὑμῖν Treg RP * 13:21 αἰῶνας Holmes] + τῶν αἰώνων WH Treg NA28
 RP † 13:23 ἡμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 13:25 ὑμῶν WH NA28] + ἀμήν Treg RP

ΙΑΚΩΒΟΥ

¹ Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

² Πᾶσαν χαρὰν ἠγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἔχεται, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

⁵ Εἰ δὲ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτεῖτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ ἄμειβον· ⁶ αἰτεῖτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος, ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ· ⁷ μὴ γὰρ οἴεσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου ⁸ ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

⁹ Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ¹¹ ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσῳ καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

¹² Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δοκιμὸς γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἔπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἄπο θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστος ἐστὶν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· ¹⁵ εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκτείνει θάνατον. ¹⁶ μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.

¹⁷ Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστίν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἐνὶ παραλλαγῇ ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα. ¹⁸ βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

¹⁹ Ἰστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ ὁ ἄνθρωπος ταχύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργὴν, ²⁰ ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται· ²¹ διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²² Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ ἄκροαταὶ μόνον· παραλογιζόμενοι ἑαυτοὺς· ²³ ὅτι εἴ τις ἄκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ, ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. ²⁵ ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἄκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

²⁶ Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ· τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. ²⁷ θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανους καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

* **1:5** μὴ WH Treg NA28] οὐκ RP † **1:12** ἐπηγγείλατο WH Treg NA28] + ὁ κύριος RP ‡ **1:19** Ἰστε WH Treg NA28] Ὡστε RP § **1:19** δὲ WH Treg NA28] - RP * **1:20** οὐκ ἐργάζεται WH Treg NA27] οὐ κατεργάζεται NA28 RP † **1:22** ἄκροαταὶ μόνον WH Treg] μόνον ἄκροαταὶ NA28 RP ‡ **1:25** οὐκ WH Treg NA28] οὗτος οὐκ RP § **1:26** εἶναι WH Treg NA28] + ἐν ὑμῖν RP * **1:26** αὐτοῦ Treg NA28 RP] ἑαυτοῦ WH † **1:26** αὐτοῦ Treg NA28 RP] ἑαυτοῦ WH ‡ **1:27** τῷ WH Treg NA28] - RP

2

1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης; 2 ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς* συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἑσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἑσθῆτι, 3 ἐπιβλέψητε δε† ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἑσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἶπητε‡ Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε· Σὺ στήθι ἢ κάθου ἐκεῖ§ ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, 4 ρου* διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; 5 ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ† πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγεῖλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; 6 ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 7 οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;

8 Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν κατὰ τὴν γραφὴν Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε· 9 εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρτιὰν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. 10 ὅστις γὰρ ὄλον τὸν νόμον τῆρήση, πταίση† δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος.‡ 11 ὁ γὰρ εἰπὼν· Μὴ μοιχεύσης§ εἶπεν καί· Μὴ φονεύσης* εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις φονεύεις† δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. 12 οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. 13 ἢ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος‡ κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

14 Τί§ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; 15 ἐὰν* ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχουσιν καὶ λειπόμενοι† τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἶπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ ὄωτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί‡ ὄφελος; 17 οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχη ἔργα§, νεκρά ἐστίν καθ' ἑαυτήν.

18 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Σὺ πίστιν ἔχεις κἀγὼ ἔργα ἔχω. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἄχωρίς* τῶν ἔργων† κἀγὼ σοὶ δεῖξω‡ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν§ 19 σὺ πιστεύεις ὅτι· εἷς ἐστὶν ὁ θεός*· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσοσιν. 20 θέλεις δὲ γνῶναι, ὧ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις ἄχωρίς τῶν ἔργων ἄργή† ἐστίν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνεργκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, 23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 ὁράτε‡ ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 ὁμοίως δὲ καὶ Ραὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρα ὀδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 ὡσπερ γὰρ§ τὸ σῶμα ἄχωρίς* πνεύματος νεκρόν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις ἄχωρίς ἔργων νεκρά ἐστίν.

* 2:2 εἰς WH Treg NA28] + τὴν RP † 2:3 ἐπιβλέψητε δεὲ WH NA28] καὶ ἐπιβλέψητε Treg RP ‡ 2:3 εἶπητε WH Treg NA28] + αὐτῷ RP § 2:3 ἢ κάθου ἐκεῖ WH NA28] ἐκεῖ ἢ κάθου Treg NA27; ἐκεῖ ἢ κάθου ὧδε RP * 2:4 οὐ WH Treg NA27] καὶ οὐ NA28 RP † 2:5 τῷ κόσμῳ WH Treg NA28] τοῦ κόσμου RP ‡ 2:10 τηρήση πταίση WH Treg NA28] τηρήσει πταίσει RP § 2:11 μοιχεύσης WH Treg NA28] μοιχεύσεις RP * 2:11 φονεύσης WH Treg NA28] φονεύσεις RP † 2:11 μοιχεύεις φονεύεις WH Treg NA28] μοιχεύεις φονεύσεις RP ‡ 2:13 ἔλεος WH Treg NA28] ἔλεον RP § 2:14 τί WH] + τὸ Treg NA28 RP * 2:15 ἐὰν WH Treg NA28] + δε RP † 2:15 λειπόμενοι WH Treg NA27] + ὧσιν NA28 RP ‡ 2:16 τί WH] + τὸ Treg NA28 RP § 2:17 ἔχη ἔργα WH Treg NA28] ἔργα ἔχη RP * 2:18 ἄχωρίς WH Treg NA28] ἐκ RP † 2:18 ἔργων WH Treg NA28] + σου RP ‡ 2:18 σοὶ δεῖξω WH Treg NA28] δεῖξω σοὶ RP § 2:18 πίστιν WH Treg NA28] + μου RP * 2:19 εἷς ἐστὶν ὁ θεός Treg NA28] εἷς θεός ἐστίν WH; ὁ θεός εἷς ἐστίν RP † 2:20 ἀργή WH Treg NA28] νεκρά RP ‡ 2:24 ὁράτε WH Treg NA28] + τοῖνυν RP § 2:26 γὰρ Treg NA28 RP] - WH * 2:26 ἄχωρίς WH NA28] + τῶν Treg RP

3

¹ Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μείζον κρίμα λημψόμεθα· ² πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὄλον τὸ σῶμα. ³ εἴ δέ* τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς* τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ⁴ ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν[‡] ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὀρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται[§]. ⁵ οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μέγала αὐχεῖ*.[†]

[†] Ἰδοὺ ἡλίκων πῦρ ἡλίκων ὕλην ἀνάπτει· ⁶ καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας[‡] ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. ⁷ πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίω δαμάζεται καὶ δεδάμασταί τῆ φύσει τῆ ἀνθρωπίνῃ· ⁸ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων[§]. ἀκατάστατον* κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ⁹ ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον[†] καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ μήτι ἡ πηγή ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; ¹² μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἄλυκόν[‡] γλυκὺ ποιῆσαι ἕδωρ.

¹³ Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειζάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραῦτητι σοφίας. ¹⁴ εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. ¹⁵ οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης· ¹⁶ ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πράγμα. ¹⁷ ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπεικὴς, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος[§] ἀνυπόκριτος· ¹⁸ καρπὸς δέ* δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεύρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4

¹ Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν* μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· ³ αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. ⁴ μοιχαλίδες[†] οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν; ὃς ἐάν* οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ⁵ ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὁ κατώκισεν[§] ἐν ἡμῖν; ⁶ μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει· Ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁷ ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύζεται ἀφ' ὑμῶν· ⁸ ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγίει* ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. ⁹ ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς

* 3:3 εἰ δὲ WH Treg NA28] ἴδε RP † 3:3 εἰς WH Treg NA28] πρὸς RP ‡ 3:4 ἀνέμων σκληρῶν WH Treg NA28] σκληρῶν ἀνέμων RP § 3:4 ἡ ... βούλεται WH Treg NA28] ἂν ἡ... βούληται RP * 3:5 μέγала αὐχεῖ WH Treg NA28] μεγαλαυχεῖ RP † 3:5 ἡλίκων WH Treg NA28] ὀλίγων RP ‡ 3:6 ἀδικίας WH Treg NA28] + οὕτως RP § 3:8 δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων WH Treg NA28] δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι RP * 3:8 ἀκατάστατον WH Treg NA28] ἀκατάσχετον RP † 3:9 κύριον WH Treg NA28] θεὸν RP ‡ 3:12 οὔτε ἄλυκόν WH Treg NA28] Οὕτως οὐδεμία πηγή ἄλυκόν καὶ RP § 3:17 ἀδιάκριτος WH Treg NA28] + καὶ RP * 3:18 δὲ WH Treg NA28] + τῆς RP * 4:1 πόθεν WH Treg NA28] - RP † 4:4 μοιχαλίδες WH Treg NA28] Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες RP ‡ 4:4 ἐὰν WH NA28] ἂν Treg RP § 4:5 κατώκισεν WH Treg NA28] κατώκησεν RP * 4:8 ἐγγίει Treg NA28 RP] ἐγγίσει WH

πένθος ἠμετατραπήτω[†] καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν· ¹⁰ ταπεινώθητε ἐνώπιον ἑκυρίου[‡] καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

¹¹ Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ ἑκρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτὴς. ¹² εἷς ἔστιν^{*} νομοθέτης ἑκαὶ κριτὴς[†], ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων[‡] τὸν ἑπλησίον[§]

¹³ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον ἡ^{*} αὐριον ἑπορευσόμεθα[†] εἰς τὴνδε τὴν πόλιν καὶ ἑποιήσομεν[‡] ἐκεῖ ἑνιαυτὸν[§] καὶ ἑμπορευσόμεθα^{*} καὶ ἑκερδήσομεν[†] ¹⁴ οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε ἑτὸ[‡] τῆς αὐριον ἑποία[§] ἑζωὴ ὑμῶν· ἀτμὶς γάρ ἑστε^{*} ἡ[†] πρὸς ὀλίγον φαινόμενη, ἑπιπτα[‡] καὶ ἀφανιζομένη· ¹⁵ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὰν ὁ κύριος ἑθελῆσῃ[§] καὶ ἑζήσομεν^{*} καὶ ἑποιήσομεν[†] τοῦτο ἡ ἐκεῖνο. ¹⁶ νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονεῖαις ὑμῶν· πᾶσα καύρησις τοιαυτὴ πονηρὰ ἐστίν. ¹⁷ εἰδοτὶ οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

5

¹ Ἄγε νῦν οἱ πλοῦσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταιλαιπωρίαῖς ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ³ ὁ χρυσοὶ ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατῶται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῶν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν· ὡς πῦρ ἔθησαυρίσατε ἐν ἐσχαταῖς ἡμέραις. ⁴ ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργαζομένων τῶν ἀμψάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἄφουστερημένος^{*} ἀφ' ὑμῶν κρᾶζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄψα Κυρίου Σαβαὼθ ἑισεληλύθασιν[†] ⁵ ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν[‡] ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν;

⁷ Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῶ[§] ἑξῶς ἑλάβῃ^{*} πρῶτιμον καὶ ὄψιμον. ⁸ μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηριζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἡγγικεν. ⁹ μὴ στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν.[†] ¹⁰ ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί[‡] τῆς κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἱ ἐλάλησαν ἐν[§] ἑστῶ ὀνόματι κυρίου. ¹¹ ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας^{*} τὴν ὑπομονὴν ἰὼβ ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἶδετε[†] ὅτι πολυσπλαγχνὸς ἐστίν ὁ κύριος[‡] καὶ οἰκτίρμων.

[†] **4:9** μετατραπήτω WH NA28] μεταστραφήτω Treg RP [‡] **4:10** κυρίου WH Treg NA27] τοῦ κυρίου NA28 RP [§] **4:11** ἡ WH Treg NA28] καὶ RP ^{*} **4:12** ἐστίν WH] + ὁ Treg NA28 RP [†] **4:12** καὶ κριτὴς WH Treg NA28] – RP [‡] **4:12** ὁ κρίνων WH Treg NA28] ὃς κρίνεις RP [§] **4:12** πλησίον WH Treg NA28] ἕτερον RP ^{*} **4:13** ἡ WH Treg NA28] καὶ RP [†] **4:13** πορευσόμεθα WH Treg NA28] πορευσόμεθα RP [‡] **4:13** ποιήσομεν WH NA28] ποιήσομεν Treg RP [§] **4:13** ἐνιαυτὸν WH Treg NA28] + ἕνα RP ^{*} **4:13** ἐμπορευσόμεθα WH Treg NA28] ἐμπορευσόμεθα RP [†] **4:13** κερδήσομεν WH Treg NA28] κερδήσομεν RP [‡] **4:14** τὸ Treg NA28 RP] – WH [§] **4:14** ποία WH NA28] + γάρ Treg RP ^{*} **4:14** ἐστε WH Treg NA28] ἔσται RP [†] **4:14** ἡ Treg NA28 RP] – WH [‡] **4:14** ἐπιπτα WH Treg NA28] + δὲ RP [§] **4:15** θελήσῃ Treg NA28 RP] θέλη WH ^{*} **4:15** ζήσομεν WH Treg NA28] ζήσομεν RP [†] **4:15** ποιήσομεν WH Treg NA28] ποιήσομεν RP ^{*} **5:4** ἀφουστερημένος WH Treg] ἀπεστερημένος NA28 RP [†] **5:4** εἰσεληλύθασιν NA28 RP] εἰσεληλύθαν WH Treg [‡] **5:5** ὑμῶν WH Treg NA28] + ὡς RP [§] **5:7** αὐτῶ WH Treg NA28] αὐτὸν RP ^{*} **5:7** λάβῃ WH Treg NA28] + ὑετὸν RP [†] **5:9** ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων WH Treg NA28] κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί RP [‡] **5:10** ἀδελφοί WH Treg NA28] + μου RP [§] **5:10** ἐν WH Treg NA28] – RP ^{*} **5:11** ὑπομείναντας WH Treg NA28] ὑπομένοντας RP [†] **5:11** εἶδετε WH Treg NA28] ἴδετε RP [‡] **5:11** ὁ κύριος WH Treg NA28] – RP

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπό κρίσιν § πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. 14 ἄσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν* ἀλείψαντες ἑαυτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. 15 καὶ ἡ εὐχή τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ἢ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. 16 ἐξομολογεῖσθε ὁσὺν† ἀλλήλοις ἑαυτὰς ἁμαρτίας‡ καὶ ἑύχεσθε § ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. 17 Ἡλίяс ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξει, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. 18 καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἕτερον ἔδωκεν* καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί μου† ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γινωσκέτω‡ ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ § σώσει ψυχὴν ἑαυτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πληθὸς ἁμαρτιῶν. ‘p’ / ‘/book’

§ 5:12 ὑπό κρίσιν WH Treg NA28] εἰς ὑπόκρίσιν RP * 5:14 αὐτόν Treg NA28 RP] – WH † 5:16 οὐν WH Treg NA28] – RP ‡ 5:16 τὰς ἁμαρτίας WH Treg NA28] τὰ παραπτώματα RP § 5:16 εὐχεσθε Treg NA28 RP] προσεύχεσθε WH * 5:18 ἕτερον ἔδωκεν WH NA28 RP] ἔδωκεν ἕτερον Treg † 5:19 μου WH Treg NA28] – RP ‡ 5:20 γινωσκέτω Treg NA28 RP] γινώσκετε WH § 5:20 αὐτοῦ WH NA28] – Treg RP

ΠΕΤΡΟΥ Α

1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, 2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, 4 εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμόραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς 5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. 6 ἐν ᾧ ἀγαλλιάσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ ἰδέον* λυπηθέντες† ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, 7 ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως ἰσχυρότερον* χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου εὑρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν§ ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. 8 ὃν οὐκ ἰδόντες* ἀγαπάτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες πιστεύοντες δὲ ἠγαλλιάσθε† χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ, 9 κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ἡμῶν* σωτηρίαν ψυχῶν.

10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητευσάντες, 11 ἔραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· 12 οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες τελείως, ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. 14 ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, 15 ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, 16 διότι γέγραπται ὅτι* Ἅγιοι ἔσεσθε† ὅτι ἐγὼ ἅγιος‡

17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· 18 εἰδότες ὅτι οὐ φθαροῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, 19 ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀώμου καὶ ἀπίλου Χριστοῦ, 20 προεγνωμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἑσχάτου§ τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς 21 τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς* εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἁληθείας† εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον ἕκ* καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἕκτενῶς, 23 ἀναγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζώντος θεοῦ καὶ ἡμένοντος§ 24 διότι πᾶσα

* 1:6 δέον WH Treg] + ἐστίν NA28 RP † 1:6 λυπηθέντες WH Treg NA27 RP] λυπηθέντας NA28

‡ 1:7 πολυτιμότερον WH Treg NA28] πολὺ τιμώτερον RP § 1:7 δόξαν καὶ τιμὴν WH Treg NA28] τιμὴν καὶ εἰς δόξαν RP

* 1:8 ἰδόντες WH Treg NA28] εἰδότες RP † 1:8 ἀγαλλιάσθε Treg NA28 RP] ἀγαλλιάτε WH

‡ 1:9 ὑμῶν Treg NA28 RP] – WH § 1:12 ὑμᾶς WH Treg] + ἐν NA28 RP

* 1:16 ὅτι WH NA27] – Treg NA28 RP † 1:16 ἔσεσθε WH Treg NA28] γίνεσθε RP ‡ 1:16 ἅγιος WH Treg NA28] + εἰμι NA27 RP

§ 1:20 ἐσχάτου WH Treg NA28] ἐσχάτων RP * 1:21 πιστοὺς WH Treg NA28] πιστεύοντες RP † 1:22 ἀληθείας WH Treg NA28] + διὰ πνεύματος RP ‡ 1:22 ἐκ

WH Treg NIV] + καθαρᾶς RP NA28 § 1:23 μένοντος WH Treg NA28] + εἰς τὸν αἰῶνα RP

σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἁυτῆς* ὡς ἄνθος† χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν· 25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2

1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ἁποκρίσεις* καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, 2 ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν†, 3 εἰς* ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.

4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον 5 καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομηθεὶς οἶκος πνευματικὸς εἰς ἁγίον, ἀνεύγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους* θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· 6 διότι περιέχει ἐν† γραφῇ Ἰδοῦ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἄκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταίσχυνθῆ. 7 ὕμιν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν ἁπιστοῦσιν δὲ ἁλίθος* ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας 8 καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.

9 Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἱ ποτε οὐ λαὸς νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμιους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν†, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἔποπτεύοντες †δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Ὑποτάγητε ἁπάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, 14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν 15 (ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιούντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν)· 16 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι* . 17 πάντας τιμᾶσατε, τὴν ἀδελφότητα ἁγαπᾶτε† τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλεῖα τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκῆται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. 19 τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως· 20 ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. 21 εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν* ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· 22 ὅς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ ἐύρηθι δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· 23 ὅς λοιδορούμενος καὶ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠλείπει, παρεδίδωκεν δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· 24 ὅς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῆ δικαιοσύνη ζήσωμεν·

* 1:24 αὐτῆς WH Treg NA28 | ἀνθρώπου RP † 1:24 ἄνθος WH Treg NA28 | + αὐτοῦ RP * 2:1 ὑποκρίσεις Treg NA28 RP | ὑπόκρισιν WH † 2:2 εἰς σωτηρίαν WH Treg NA28] - RP ‡ 2:3 εἰ WH Treg NA28] εἴπερ RP § 2:5 εἰς WH Treg NA28] - RP * 2:5 εὐπροσδέκτους WH Treg NA28] + τῷ NA27 RP † 2:6 ἐν WH Treg NA28] + τῆ RP ‡ 2:6 ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν Treg NA28 RP] ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαῖον WH § 2:7 ἀπιστοῦσιν WH Treg NA28] ἀπειθοῦσιν RP * 2:7 λίθος WH Treg NA28] λίθον RP † 2:12 ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν WH Treg NA28] ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν RP ‡ 2:12 ἐποπτεύοντες WH Treg NA28] ἐποπτεύσαντες RP § 2:13 Ὑποτάγητε WH Treg NA28] + οὖν RP * 2:16 θεοῦ δοῦλοι WH Treg NA28] δοῦλοι θεοῦ RP † 2:17 ἀγαπᾶτε WH Treg NA28] ἀγαπίσατε RP ‡ 2:21 ὑμῶν WH Treg NA28] ἡμῶν RP

οὐ τῶν ἠμάρτων ἰσθίετε. ²⁵ ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα ἄλογα πλανώμενοι * ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3

¹ Ὁμοίως * γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα ἡμεῖς τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθῆσονται ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῆν ἀναστροφήν ὑμῶν. ³ ὣν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ⁴ ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφάρτῳ τοῦ ἡμετέρου καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. ⁵ οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἕως ἡμετέρου ἐκόσμου ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ⁶ ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα ἥς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιούσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόσιν.

⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικίῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ ἡσυχίᾳ χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

⁸ Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχοι, ταπεινόφρονες ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας τούναντιον δὲ εὐλογοῦντες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ¹⁰ ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν ἠμάρταν ἀπὸ κακοῦ καὶ ἡμίλητον μὴ λαλήσῃ δόλον, ¹¹ ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ δικαιοσύνην αὐτήν. ¹² ὅτι ὁφθαλμοῦ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὅσα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

¹³ Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ ἡμετέρου; ¹⁴ ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, ¹⁵ κύριον δὲ τὸν Ἰησοῦν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοὶ αἰεὶ πρὸς ἀπολογία πάντι τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ¹⁶ ἀλλὰ μετὰ πραύτητος καὶ φόβου, συνειδησὶν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε σκαταίχων ὅσοι ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Ἰησοῦ ἀναστροφήν. ¹⁷ κρείττον γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιούντας. ¹⁸ ὅτι καὶ Ἰησοῦς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς προσάγαγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι. ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασιν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ εἰς ἣν ὀλίγοι τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος. ²¹ ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²² ὃς

§ 2:24 μῶλωπι WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP * 2:25 πλανώμενοι WH Treg NA28] πλανώμενα RP
 * 3:1 Ὁμοίως WH Treg] + αἱ NA28 RP † 3:1 καὶ Treg NA28 RP] - WH ‡ 3:4 πρᾶεως καὶ ἡσυχίου Treg NA28 RP] ἡσυχίου καὶ πρᾶεως WH § 3:5 εἰς WH Treg NA28] ἐπὶ RP * 3:6 ὑπήκουσεν Treg NA28 RP] ὑπήκουεν WH † 3:7 συγκληρονόμοι WH Treg NA28] συγκληρονόμοι RP ‡ 3:8 ταπεινόφρονες WH Treg NA28] φιλόφρονες RP § 3:9 εὐλογοῦντες WH Treg NA28] + εἰδότες RP * 3:10 γλῶσσαν WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP † 3:10 χεῖλη WH Treg NA28] + αὐτοῦ RP ‡ 3:11 δὲ WH Treg NA28] - RP § 3:13 ζηλωτὰ WH Treg NA28] μιμητὰ RP * 3:15 Χριστὸν WH Treg NA28] θεὸν RP † 3:15 ἕτοιμοι WH Treg NA28] + δὲ RP ‡ 3:16 ἀλλὰ WH Treg NA28] - RP § 3:16 καταλαλεῖσθε WH NA28] καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν Treg RP * 3:18 ἔπαθεν RP NA28] ἀπέθανεν WH Treg NIV † 3:18 ὑμᾶς WH NA28 RP] ἡμᾶς Treg ‡ 3:20 ὀλίγοι WH Treg NA28] ὀλίγοι RP § 3:21 καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν WH Treg NA28] ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς RP

ἐστιν ἐν ᾧ δεξιᾷ* θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4

¹ Χριστοῦ οὖν ἡ παθόντος* σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔνοιαν ὀπίσασθε, ὅτι ὁ ἡπαθὼν* σαρκὶ πέπαιται ἡ ἀμαρτίας* ² εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίας ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ³ ἄρκετος ἡ γὰρ [§] παρεληλυθὼς ἡ χρόνος* τὸ βούλημα† τῶν ἐθνῶν ἡ κατεργάσθαι‡ πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρίαις. ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· ⁵ οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμῳ ἔχοντι κρίναι [§] ζῶντας καὶ νεκρούς· ⁶ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροὶς εὐηγγελίσθη ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι. ⁷ Πάντων δὲ τὸ τέλος ἡγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε ἕως* προσευχᾶς· ⁸ πρὸ πάντων† τῆν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη ἡ καλύπτει‡ πλῆθος ἁμαρτιῶν· ⁹ φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ [§] ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἡ ἴσχυς* χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. ¹² Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, ¹³ ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιωμένοι. ¹⁴ εἰ ὄνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται† ¹⁵ μὴ γὰρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἄλλοτριεπίσκοπος. ¹⁶ εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυρῆσθε, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι† τοῦτω. ¹⁷ ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ καὶ εἰ ὁ [§] δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹⁹ ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ* πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν† ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

5

¹ Πρεσβυτέρους ἡ οὖν* ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, ² ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ θεοῦ, ἑπισκοποῦντες† μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἐκούσιως ἡ κατὰ θεόν‡, μὴ δὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ³ μὴδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κληρῶν ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· ⁴ καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομεισθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. ⁵ ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις.

* **3:22** δεξιᾷ WH Treg] + τοῦ NA28 RP * **4:1** παθόντος WH Treg NA28] + ὑπὲρ ἡμῶν RP † **4:1** παθὼν WH Treg NA28] + ἐν RP ‡ **4:1** ἀμαρτίας Treg NA28 RP] ἀμαρτίας WH § **4:3** γὰρ WH Treg NA28] + ἡμῖν RP * **4:3** χρόνος WH Treg NA28] + τοῦ βίου RP † **4:3** βούλημα WH Treg NA28] θέλημα RP ‡ **4:3** κατεργάσθαι WH Treg NA28] κατεργάσασθαι RP § **4:5** ἔχοντι κρίναι Treg NA28 RP] κρίνοντι WH * **4:7** εἰς WH Treg NA28] + τὰς RP † **4:8** πάντων WH Treg NA28] + δὲ RP ‡ **4:8** καλύπτει WH Treg NA28] καλύψει RP § **4:9** γογγυσμοῦ WH Treg NA28] + γογγυσμῶν RP * **4:11** ἴσχυς WH Treg NA28] ὡς RP † **4:14** ἀναπαύεται WH Treg NA28] + κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται RP ‡ **4:16** ὀνόματι WH Treg NA27] μέρι NA28 RP § **4:18** ὁ Treg NA28 RP] + δὲ WH * **4:19** θεοῦ WH Treg NA28] + ὡς RP † **4:19** αὐτῶν Treg NA28 RP] – WH * **5:1** οὖν WH Treg NA27] τοὺς NA28 RP † **5:2** ἐπισκοποῦντες Treg NA28 RP] – WH ‡ **5:2** κατὰ θεόν Treg NA28] – WH RP

πάντες δὲ ἄλλήλοις § τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι Ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁶ Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. ⁸ νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν ἄτινα * καταπιεῖν † ⁹ ὧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν ἄτῳ † κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Ἰησοῦ § ὀλίγον παθόντας αὐτὸς ἁκαταρτίσει * στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει † ¹¹ αὐτῷ † τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων § ἀμήν. ¹² Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ· εἰς ἣν ἵστητε * ¹³ ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ¹⁴ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης, εἰρήνην ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Ἰησοῦ † / book'

§ 5:5 ἀλλήλοις WH Treg NA28] + ὑποτασσόμενοι RP * 5:8 τινα NA28] τίνα RP; - WH Treg † 5:8 καταπιεῖν WH Treg NA28] καταπίη RP † 5:9 τῷ WH Treg NA27] - NA28 RP § 5:10 Χριστῷ WH NA28] + Ἰησοῦ Treg NA27 RP * 5:10 καταρτίσει WH Treg NA28] καταρτίσαι ὑμᾶς RP † 5:10 θεμελιώσει NA28 RP] - WH Treg † 5:11 αὐτῷ WH Treg NA28] + ἡ δόξα καὶ RP § 5:11 τῶν αἰώνων Treg NIV RP] - WH NA28 * 5:12 στήτε WH Treg NA28] ἐστήκατε RP † 5:14 Χριστῷ WH Treg NA28] + Ἰησοῦ ἀμήν RP

ΠΕΤΡΟΥ Β

1 Ἔσμεων* Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πιστῖν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ†, 4 δι' ὧν τὰ ἅγια καὶ μέγιστα ἡμῖν‡ ἐπαγγέλματα δεδωρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ ὁσκόσῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. 5 καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδῆν πάσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, 6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην· 8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· 9 ὧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων* 10 διὸ μάλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε· 11 οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. 12 Διὸ ἡμελλήσω† αἰεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκω ἐπι τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. 13 δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, 14 εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ ἀπὸθεις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· 15 σπουδάσω δὲ καὶ ἐκαστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. 16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπτει γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. 17 λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν‡, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα — 18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει§. 19 καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνω φαίνονται ἐν ἀσχημῶ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· 20 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται, 21 οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ἡ προφητεία ποτέ*, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἄπο† θεοῦ ἀνθρώποι.

2

1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· 2 καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας

* 1:1 Συμεὼν Treg NA28 RP | Σίμων WH † 1:3 ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ Treg NA28 | διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς WH RP ‡ 1:4 ἅγια καὶ μέγιστα ἡμῖν WH NA28 | μέγιστα καὶ ἅγια ἡμῖν Treg; ἅγια ἡμῖν καὶ μέγιστα RP § 1:4 τῷ WH Treg NA28] – RP * 1:9 ἁμαρτημάτων Treg | ἁμαρτιῶν WH NA28 RP † 1:12 μελλήσω WH Treg NA28] οὐκ ἠμελλήσω RP ‡ 1:17 Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν WH NA28] οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός Treg RP § 1:18 ἁγίῳ ὄρει WH Treg NA28] ὄρει τῷ ἁγίῳ RP * 1:21 προφητεία ποτέ WH Treg NA28] ποτέ προφητεία RP † 1:21 ἀπό WH NA28] ἁγίοι Treg RP

βλασφημηθήσεται· ³ και ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ ἔνυστάζει*·

⁴ Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ἑσειραῖς[†]ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, ⁵ καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμόν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας ἑκαταστροφῆ[‡]κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἄσεβέσιν[§]τεθεικώς, ⁷ καὶ δίκαιον Λῶτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο — ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ*δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβρᾶσάνειεν — ⁹ οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσειω κολαζομένους τηρεῖν, ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὅπισω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μισμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.

Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν, βλασφημοῦντες, ¹¹ ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν[†]βλάσφημον κρίσιν. ¹² οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγεννημένα φυσικὰ[‡] εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρῆσονται[§], ¹³ ἄδικούμενοι* μισθὸν ἀδικίας ἠδονῶν ἠγοῦμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν, σπίλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις[†]αὐτῶν συνευχαλούμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοῦς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπάστους[‡]ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρικτοῦς, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, ¹⁵ καταλιπόντες[§]εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ*ὸς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν ¹⁶ ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφροναίαν.

¹⁷ Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνδρῳ καὶ ὀμίχλαι[†] ὑπὸ λαίλαπος ἐλανόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους[‡]τετήρηται. ¹⁸ ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελείαις τοὺς ὀλίγους[§]ἀποφεύγοντας* τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστροφομένους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλλόμενοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γὰρ τις ἠττηται, τούτῳ καὶ[†]δεοδύλωται. ²⁰ εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου[‡]καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. ²¹ κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι[§]ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς· ²² συμβέβηκεν* αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ Ὑγλουσαμένη εἰς κυλισμὸν[†]βορβοῦρου.

* **2:3** νυστάζει WH Treg NA28] νυστάζει RP † **2:4** σειραῖς RP NA28] σφροῖς WH Treg NIV ‡ **2:6** καταστροφῆ Treg NA28 RP] - WH NIV § **2:6** ἀσεβέσιν WH NA27] ἀσεβεῖν Treg NA28 RP * **2:8** ὁ Treg NA28 RP] - WH † **2:11** αὐτῶν Holmes WHmarg] + παρὰ κυρίῳ WH Treg NA28 RP; + παρὰ κυρίῳ NA27 ‡ **2:12** γεγεννημένα φυσικὰ WH Treg NA28] φυσικὰ γεγεννημένα RP § **2:12** καὶ φθαρῆσονται WH Treg NA28] καταφθαρῆσονται RP * **2:13** ἀδικούμενοι WH NA28] κομιούμενοι Treg RP † **2:13** ἀπάταις WH NA28 RP] ἀγάπαις Treg ‡ **2:14** ἀκαταπάστους Treg NA28 RP] ἀκαταπάστους WH § **2:15** καταλιπόντες Treg NA28 RP] καταλείποντες WH NA27 * **2:15** Βοσὸρ Treg RP NA28] Βεῶρ WH NIV † **2:17** καὶ ὀμίχλαι WH Treg NA28] νεφέλαι RP ‡ **2:17** σκότους WH Treg NA28] + εἰς αἰῶνα RP § **2:18** ὀλίγους WH Treg NA27] ὄντως NA28 RP * **2:18** ἀποφεύγοντας WH Treg NA28] ἀποφυγόντας RP † **2:19** καὶ Treg RP] - WH NA28 ‡ **2:20** κυρίου WH Treg NA28 RP] + ἡμῶν NA27 § **2:21** ὑποστρέψαι WH Treg NA28] ἐπιστρέψαι RP * **2:22** συμβέβηκεν WH Treg NA28] + δὲ RP † **2:22** κυλισμὸν WH Treg NA28] κώλισμα RP

3

1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, 3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων* τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ† ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι 4 καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἄφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. 5 λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπλαλοι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δι' ὧν‡ ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ § λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 οὐ βραδύνει ὁ κύριος* τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα ἡγούνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς† μὴ βουλόμενός τις ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. 10 ἥξει δὲ ἡμέρα‡ κυρίου ὡς κλέπτῃς § ἐν ἧ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζήδον παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα ἁλυθήσεται* καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα εὐρέθησεται†

11 Τούτων ὁ ὕψος‡ πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται· 13 καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, 15 καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγείσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν ὁδοῖσάν αὐτῷ § σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς* ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν ταῖς† ἐστὶν δυσονόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι ἁστρεβλοῦσιν‡ ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. 17 ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἁμήν § 'p / 'book'

* 3:3 ἐσχάτων WH Treg NA28] ἐσχάτου RP † 3:3 ἐν ἐμπαιγμονῇ WH Treg NA28] - RP ‡ 3:6 δι' ὧν WH Treg NA27 RP] δι' ὧν NA28 § 3:7 αὐτῷ WH NA28] αὐτοῦ Treg RP * 3:9 κύριος WH Treg NA28] ὁ κύριος RP † 3:9 ὑμᾶς WH Treg NA28] ἡμᾶς RP ‡ 3:10 ἡμέρα WH Treg NA28] ἡ ἡμέρα RP § 3:10 κλέπτῃς WH Treg NA28] + ἐν νυκτὶ RP * 3:10 λυθήσεται WH Treg NA28] λυθήσονται RP † 3:10 εὐρέθησεται WH Treg NA27] κατακαήσεται RP; οὐχ εὐρέθησεται em NA28 ‡ 3:11 οὕτως WH NA28] οὖν Treg RP § 3:15 δοθεῖσαν αὐτῷ WH Treg NA28] αὐτῷ δοθεῖσαν RP * 3:16 ταῖς NA28 RP] - WH Treg NA27 † 3:16 αἷς WH Treg NA28] οἷς RP ‡ 3:16 ἁστρεβλοῦσιν WH Treg NA27 RP] στρεβλώσουσιν NA28 § 3:18 ἁμήν Treg NA27 RP] - WH NA28

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

1 Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς— 2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν— 3 ὃ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν ἡμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἢ πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 6 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάρσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2

1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐὰν τις ἁμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, 2 καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστὶν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 ὁ λέγων ὅτι ἔγνων αὐτόν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. 5 ὁ δὲ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελειώται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν· 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένει ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς περιπατεῖν.

7 Ἀγαπητοὶ οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε· 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνεται. 9 ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· 11 ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφῆωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικηκατε τὸν πονηρόν. 14 ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα· ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς· ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικηκατε τὸν πονηρόν.

* 1:3 καὶ WH Treg NA28] - RP † 1:4 ἡμεῖς WH Treg NA28] ὑμῖν RP ‡ 1:5 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν NA28 RP] οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ WH Treg § 1:7 δὲ WH Treg NA27 RP] - NA28 * 1:7 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP † 1:8 οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν WH NA28 RP] ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν Treg * 2:4 ὅτι WH Treg NA28] - RP † 2:6 αὐτὸς WH Treg] + οὕτως NA28 RP ‡ 2:7 Ἀγαπητοὶ WH Treg NA28] Ἀδελφοὶ RP § 2:7 ἠκούσατε WH Treg NA28] + ἀπ' ἀρχῆς RP * 2:14 ἔγραψα WH Treg NA28] Γράφω RP

15 Μὴ ἀγαπάτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἂν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. 16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. 17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὃ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἄντιχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκουμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 ἐξ ἡμῶν ἐξήλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. 21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. 22 τίς ἐστὶν ὁ ψεῦστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. 23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. 24 ὅτι οὐκ οἴδατε τὸν πατέρα ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἂν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. 25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγέλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανῶντων ὑμᾶς. 27 καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρειάν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθὲς ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἂν φανερωθῇ ἡσχόμενη παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 29 ἂν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γενένηται.

3

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν· διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. 2 ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερῶθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἂν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁσόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστίν. 3 καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἐαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερῶθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 6 πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐτόν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. 7 τεκνία· μηδεὶς πλανᾷ ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· 8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερῶθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γενένηται. 10 ἐν τούτῳ φανερά

† 2:18 ὅτι WH Treg NA28] + ὁ RP † 2:19 ἐξ ἡμῶν ἦσαν WH Treg NA28] ἦσαν ἐξ ἡμῶν RP § 2:20 καὶ Treg NA28 RP] - WH * 2:20 πάντες WH NA28] πάντα Treg RP † 2:23 ὁ ὁμολογῶν ... ἔχει WH Treg NA28] - RP † 2:24 ὑμεῖς WH Treg NA28] + οὖν RP § 2:27 μένει ἐν ὑμῖν WH Treg NA28] ἐν ὑμῖν μένει RP * 2:27 αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτὸ RP † 2:27 μένετε WH Treg NA28] μενεῖτε RP † 2:28 ἂν WH Treg NA28] ὅταν RP § 2:28 σχῶμεν WH Treg NA28] ἐχῶμεν RP * 2:29 ὅτι WH RP] + καὶ NA28 Treg * 3:1 καὶ ἐσμέν WH Treg NA28] - RP † 3:1 ἡμᾶς WH Treg NA28] ὑμᾶς RP † 3:2 οἴδαμεν WH Treg NA28] + δὲ RP § 3:5 ἁμαρτίας WH Treg NA28] + ἡμῶν RP * 3:7 τεκνία WH Treg NA27 RP] παιδιά NA28 WHmarg

ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· 12 οὕτως Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαζεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαζεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. 13 μὴ ἰθουμάζετε, ἀδελφοί· εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 14 ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 15 πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἶδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. 16 ἐν τούτῳ ἐγνωκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι· 17 ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Τεκνία· μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσει ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. 19 ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν 20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μερίζω ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. 21 ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὅταν σαίτωμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν 24 καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὁ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὁ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. 4 ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μερίζω ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὅς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 ἐν τούτῳ

† 3:13 μὴ WH Treg RP] καὶ μὴ NA28 † 3:13 ἀδελφοί WH Treg NA28] + μου RP § 3:14 ἀγαπῶν WH Treg NA28] + τὸν ἀδελφόν RP * 3:15 αὐτῷ WH Treg NA28] ἐαυτῷ RP † 3:16 θεῖναι WH Treg NA28] τιθεῖναι RP † 3:18 Τεκνία WH Treg NA28] + μου RP § 3:19 ἐν WH] καὶ ἐν Treg NA28 RP * 3:19 γνωσόμεθα WH Treg NA28] γινώσκομεν RP † 3:19 τὴν καρδίαν WH NA28] τὰς καρδίας Treg RP † 3:21 μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν Treg] μὴ καταγινώσκῃ WH; ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ NA28; ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν RP § 3:22 ἐὰν Treg NA28 RP] ἂν WH * 3:22 ἀπ' WH Treg NA28] παρ' RP † 3:23 πιστεύσωμεν WH NA28 RP] πιστεύωμεν Treg † 3:23 ἡμῖν WH Treg NA28] – RP * 4:2 γινώσκετε WH Treg NA28] γινώσκειται RP † 4:3 τὸν WH Treg NA28] – RP † 4:3 Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα RP

ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ¹¹ ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ¹² θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν*.

¹³ Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. ¹⁴ καὶ ἡμεῖς θεεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ ὁς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. ¹⁶ καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. S

Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. ¹⁷ ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ¹⁸ φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελειώται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν* ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ²⁰ ἐὰν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν. ²¹ καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5

¹ Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ* πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννησαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ποιῶμεν† ³ αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἵνα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, ⁴ ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. ⁵ τίς δέ ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

⁶ Οὗτός ἐστιν ὁ ἔλθων δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν σὺν ὕδατι μόνον ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστὶν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ⁷ ὅτι τρεῖς εἰσίν οἱ μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἶμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἐν εἰσίν. ⁹ εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ† ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πέπιστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν‡, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ¹² ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

§ 4:10 ἠγαπήκαμεν WH NA28] ἠγαπήσαμεν Treg RP * 4:12 ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν NA28] τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν WH Treg; τετελειωμένη ἐστίν ἐν ἡμῖν RP † 4:15 ἐὰν WH NA28] ἀν Treg RP ‡ 4:15 Ἰησοῦς Treg NA28 RP] +Χριστός WH § 4:16 μένει WH NA28 RP] - Treg * 4:19 ἀγαπῶμεν WH Treg NA28] + αὐτόν RP † 4:20 οὐ WH Treg NA28] πῶς RP * 5:1 καὶ Treg NA28 RP] - WH † 5:2 ποιῶμεν WH Treg NA28] τηρῶμεν RP ‡ 5:5 δέ ἐστίν Treg NA28] ἐστίν δὲ WH; ἐστίν RP § 5:6 ἐν WH Treg NA28] - RP * 5:9 ὅτι WH Treg NA28] ἣν RP † 5:10 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA28 RP; ἐαυτῷ NA27 ‡ 5:11 ὁ θεὸς ἡμῖν WH] ἡμῖν ὁ θεὸς Treg NA28 RP

13 Ταῦτα ἔγραψα ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον*, τοῖς πιστεύουσιν† εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 14 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. 15 καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὁ ἑάν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν ἀπὸ αὐτοῦ. 16 ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. 17 πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν* καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. 19 οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. 20 οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν† τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδῶλων‡ ‘p’ / ‘book’

§ 5:13 ὡμῖν WH Treg NA28] + τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP * 5:13 ἔχετε αἰώνιον WH Treg NA28] αἰώνιον ἔχετε RP † 5:13 τοῖς πιστεύουσιν WH Treg NA28] καὶ ἵνα πιστεύητε RP ‡ 5:15 ἐὰν WH NA28 RP] ἂν Treg § 5:15 ἀπ' WH Treg NA28] παρ' RP * 5:18 αὐτόν WH Treg NA27] ἑαυτὸν NA28 RP † 5:20 γινώσκωμεν NA28 RP] γινώσκωμεν WH Treg ‡ 5:21 εἰδῶλων WH Treg NA28] + Ἀμὴν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ³ ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ *θεοῦ πατρός, καὶ ἑπαρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

⁴ Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. ⁵ καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν ἑκαίτην γράφων σοι† ἀλλὰ ἦν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολὴ ἐστίν‡, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. ⁷ ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον§ εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ⁸ βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε *ἅ ἐργασάμεθα† ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἑπολάβητε‡⁹ πᾶς ὁ ἑπροάγων§ καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ* τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. ¹⁰ εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ αὐτὴν τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ¹¹ ὁ λέγων γὰρ† αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

¹² Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθη διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐπίτρω ἑγενέσθαι‡ πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἑμῶν§ πεπληρωμένη ἦ†. ¹³ Ἀσπάξεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς† ἑρ' /'book'

* **1:3** παρὰ WH Treg NA28] + κυρίου RP † **1:5** καινήν γράφων σοι Treg NA27] γράφων σοι καινήν WH NA28 RP ‡ **1:6** ἡ ἐντολὴ ἐστίν WH Treg NA28] ἐστὶν ἡ ἐντολὴ RP § **1:7** ἐξῆλθον WH Treg NA28] εἰσηλθόν RP * **1:8** ἀπολέσητε WH Treg NA28] ἀπολέσωμεν RP † **1:8** ἐργασάμεθα WH RP NA28] ἐργάσασθε Treg NIV ‡ **1:8** ἀπολάβητε WH Treg NA28] ἀπολάβομεν RP § **1:9** προάγων WH Treg NA28] παραβαίων RP * **1:9** διδαχῇ WH Treg NA28] + τοῦ Χριστοῦ RP † **1:11** λέγων γὰρ WH Treg NA28] γὰρ λέγων RP ‡ **1:12** γενέσθαι WH Treg NA28] ἐλθεῖν RP § **1:12** ὑμῶν WH Treg] ἡμῶν NA28 RP * **1:12** πεπληρωμένη ἦ WH NA27] ἦ πεπληρωμένη Treg NA28 RP † **1:13** ἐκλεκτῆς WH Treg NA28] + Ἀμῆν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐω τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. 3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω ἄχαράν* ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ† ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τούτο‡ ξένους, 6 οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. 7 Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἑθνικῶν§ 8 ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν* τοὺς τοιοῦτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9 Ἐγραψά τι† τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπίδεχεται ἡμᾶς. 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπίδεχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. 12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ ὁἶδας‡ ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι§, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν* 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἄσε ἰδεῖν†, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

15 Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα. ρ' /'book'

* 1:4 χαράν Treg NA28 RP | χάριν WH † 1:4 τῇ WH Treg NA27] – NA28 RP ‡ 1:5 τοῦτο WH Treg NA28] εἰς τοὺς RP § 1:7 ἑθνικῶν WH Treg NA28] ἑθνῶν RP * 1:8 ὑπολαμβάνειν WH Treg NA28] ἀπολαμβάνειν RP † 1:9 τι WH Treg NA28] – RP ‡ 1:12 οἶδας WH Treg NA28] οἶδατε RP § 1:13 γράψαι σοι WH Treg NA28] γράφειν RP * 1:13 γράφειν WH Treg NA28] γράψαι RP † 1:14 σε ἰδεῖν WH Treg NA28] ἰδεῖν σε RP

ΙΟΥΔΑ

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις* καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθεῖη. 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενοι γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν† σωτηρίας ἀνάγκη ἐξοχῶν γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. 4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλα προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον ἄριστον καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. 5 Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδόμενος ὑμᾶς ἅπαξ§ ἴσως* ὅτι Ἰησοῦς† λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, 6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἐαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· 7 ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰ πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τοῦτοῖς‡ ἐκπορευούσας καὶ ἀπελθεύσας ὅπως σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δικῆν ὑπέχουσας. 8 Ὅμοιοί μένεσθε καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαινοῦσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δοξάζετε δὲ βλασφημοῦσιν. 9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπιτελεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· Ἐπιτιμῆσαι σοὶ κύριος. 10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τοῦτοις φθειρόνται. 11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καὶν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξέχυθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. 12 οὗτοι εἰσιν ὁἱ§ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπλάδες συνευχωρούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποικαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμῳ παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθανόντα ἐκρίζωθέντα, 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἐαυτῶν αἰσχύνas, ἀστερες πλανήται οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. 14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τοῦτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· Ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξει ἅπαντας τοὺς ἀσεβεῖς* περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 οὗτοί εἰσιν γογγυσταί, μεψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν† πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν. 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν* Ἐπ' ἐσχάτου χρόνου§ ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἐαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει*, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 καὶ οὐς μὲν ἔλεατε

* 1:1 ἠγαπημένοις WH Treg NA28] ἠγιασμένοις RP † 1:3 ἡμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 1:4 δεσπότην WH Treg NA28] + θεόν RP § 1:5 ὑμᾶς ἅπαξ NA28 RP] ἅπαξ ὑμᾶς NIV; ἅπαξ WH Treg; ὑμᾶς NA27 * 1:5 πάντα WH Treg NA28] τοῦτο RP † 1:5 Ἰησοῦς NA28] κύριος WH Treg; ὁ κύριος NIV RP; ὁ κύριος ἅπαξ NA27 ‡ 1:7 τρόπον τοῦτοῦ WH Treg NA28] τοῦτοῦ τρόπον RP § 1:12 οἱ WH Treg NA28] - RP * 1:15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς WH Treg NIV] + αὐτῶν RP; πᾶσαν ψυχὴν NA28 † 1:16 αὐτῶν WH Treg RP] ἐαυτῶν NA28 ‡ 1:18 ὑμῖν WH NA28] + ὅτι Treg NA27 RP § 1:18 Ἐπ' ἐσχάτου χρόνου WH Treg NA28] Ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου NA27; ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ RP * 1:20 ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει WH Treg NA28] τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς RP

‘διακρινομένους,†‡ 23 οὓς δὲ σφίζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ), μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ἡμᾶς§ ἀπταιίστους καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει 25 ἡμῶν* θεῷ σωτῆρι ἡμῶν ἑδὴ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν† ἡμῶν‡ δόξα‡ μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία ἑνώπιον παντὸς τοῦ αἰῶνος§ καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. /book’

† 1:22 22-23 ἐλεᾶτε WH NA28] ἐλεεῖτε RP; ἐλέγχετε Treg ‡ 1:22 διακρινομένους οὓς δὲ σφίζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ WH; διακρινομένοι οὓς δὲ ἐν φόβῳ σφίζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες RP § 1:24 ἡμᾶς WH Treg NA28] αὐτούς RP * 1:25 ἡμῶν WH Treg NA28] + σοφῶ RP † 1:25 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 1:25 δόξα WH Treg NA28] + καὶ RP § 1:25 πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος WH Treg NA28] - RP

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστειλάς διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ² ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. ³ μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς. ⁴ Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἵ ἀπο* ὦν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ⁵ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ Ἰύσαντι† ἡμᾶς ἑκ‡ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ— ⁶ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ— αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ἑτῶν αἰῶνων§· ἀμήν. ⁷ Ἴδου ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἴτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν. ⁸ Ἐγὼ εἶμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, λέγει κύριος, ὁ θεὸς, ὁ ὦν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. ⁹ Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ ἑσυκοινωνός* ἐν† τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἑν Ἰησοῦ§ ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῆς καλοῦμένης Πάτμου διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἑκαὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. ¹⁰ ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν* μεγάλην ὡς σάλπιγγος ¹¹ λεγουσῆς· Ὁ βλέπει γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν. ¹² Καὶ† ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ’ ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, ¹³ καὶ ἐν μέσῳ τῶν‡ λυχνιῶν ὅμοιον ἑὶδόν§ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοὺς μαστοὺς ζώνην χρυσᾶν. ¹⁴ ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἕριον λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, ¹⁵ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ ἑπεπυρωμένης* καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, ¹⁶ καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ ἑχειρὶ αὐτοῦ† ἀστέρας ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ’ ἐμὲ λέγων· Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἶμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ¹⁸ καὶ ὁ ζῶν— καὶ ἐγενόμην νεκρός καὶ ἰδὼν ζῶν εἶμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν ἑαῖῶνων‡ καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἄδου. ¹⁹ γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι§ μετὰ ταῦτα. ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὅους* εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἀγγελοὶ τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶν.

* **1:4** ἀπὸ WH Treg NA28] + θεοῦ RP † **1:5** λύσαντι WH Treg NA28] λούσαντι RP ‡ **1:5** ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP § **1:6** τῶν αἰῶνων Treg NA28 RP] - WH * **1:9** συκοινωνός WH Treg NA28] κοινωνός RP † **1:9** ἐν WH Treg NA28] + Χριστῷ RP ‡ **1:9** καὶ WH Treg NA28] + διὰ RP § **1:9** Ἰησοῦ WH Treg NA28] + Χριστοῦ RP * **1:10** ὀπίσω μου φωνὴν WH Treg NA28] φωνὴν ὀπίσω μου RP † **1:12** Καὶ WH Treg NA28] + ἐκεῖ RP ‡ **1:13** τῶν WH NA28] + ἑπτὰ Treg RP § **1:13** υἱὸν WH NA28] υἱῷ Treg RP * **1:15** πεπυρωμένης WH Treg NA28] πεπυρωμένοι RP † **1:16** χειρὶ αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτοῦ χειρὶ RP ‡ **1:18** αἰῶνων WH Treg NA28] + ἀμήν RP § **1:19** γίνεσθαι WH Treg RP] γενέσθαι NA28 * **1:20** οὓς WH Treg NA28] ὧν RP

2

1 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς* ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχινῶν τῶν χρυσῶν· 2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν ῥόπον† καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βασιτάσαι κακοῦς, καὶ ἐπειράσας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους‡ καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες§. 4 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες· 5 μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκας* καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι† καὶ κινήσω τὴν λυχινάν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσης· 6 ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ· 7 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ‡ 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς§ ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· 9 Οἶδα σου* τὴν θλιψὴν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ· 10 ῥηδὲν† φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν‡ ἰδοὺ§ μέλλει ῥάλλειν* ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε† θλιψὴν ἡμερῶν δέκα· γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς· 11 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου· 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀρειάν· 13 Οἶδα‡ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ §κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου† καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις* Ἀντιπᾶς, ὁ μάρτυς μου† ὁ πιστὸς ῥμου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ· 14 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὄλιγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ‡ Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν οἴων Ἰσραὴλ, φαγεῖν§ εἰδωλόθουτα καὶ πορνεῦσαι· 15 οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν* Νικολαϊτῶν ὁμοίως· 16 μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου· 17 ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ† τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων· 18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς‡ ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· 19 Οἶδα σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν§ καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων· 20 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν ἑγναῖκα* Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα† ἑαυτὴν προφήτιν,

* 2:1 τῆς Treg NA28 RP] τῷ WH † 2:2 κόπον WH Treg NA28] + σου RP ‡ 2:2 ἀποστόλους WH Treg NA28] + εἶναι RP § 2:3 οὐ κεκοπίακες WH Treg NA28] οὐκ ἐκοπίσας RP * 2:5 πέπτωκας Treg NA28 RP] πέπτωκας WH † 2:5 σοι WH Treg NA28] + ταχύ RP ‡ 2:7 θεοῦ WH Treg NA28] + μου RP § 2:8 τῆς Treg NA28 RP] τῷ WH * 2:9 σου WH Treg NA28] + τὰ ἔργα καὶ RP † 2:10 μὴ δὲν NA28 RP] μὴ WH Treg ‡ 2:10 πάσχειν WH Treg NA28] παθεῖν RP § 2:10 ἰδοὺ WH Treg NA28] + δὴ RP * 2:10 βάλλειν WH Treg NA28] βαλεῖν RP † 2:10 ἔξετε Treg NA28 RP] ἔχητε WH ‡ 2:13 Οἶδα WH Treg NA28] + τὰ ἔργα σου καὶ RP § 2:13 καὶ WH Treg NA28] - RP * 2:13 ἡμέραις WH Treg NA28] + ἐν αἷς RP † 2:13 μου WH Treg NA28] - RP ‡ 2:14 ἐδίδασκον τῷ WH Treg NA28] ἐδίδαξεν τὸν RP § 2:14 φαγεῖν WH Treg NA28] καὶ φαγεῖν RP * 2:15 διδαχὴν WH] + τῶν Treg NA28 RP † 2:17 αὐτῷ WH Treg NA28] + φαγεῖν RP ‡ 2:18 τῆς Treg NA28 RP] τῷ WH § 2:19 ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν WH NA28 RP] πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην Treg * 2:20 γυναῖκα WH Treg NA28] + σοῦ RP † 2:20 λέγουσα WH Treg NA28] λέγει RP

καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. ²¹ καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ²² ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ’ αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν· ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. ²³ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνῶσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἔραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ²⁴ ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθεῖα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ’ ὑμᾶς ἄλλο βᾶρος. ²⁵ πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἤξω. ²⁶ καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, ²⁷ καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡς τὰ σκευῆ τὰ κεραμικὰ· συντρίβεται ^{§ 28} ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρὸς μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. ²⁹ ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3

¹ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας·

Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. ² γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν*, οὐ γὰρ εὐρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. ³ μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρει, καὶ μετανόησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἤξω[‡] ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνῶς [§]σοίαν ὥραν ἤξω ἐπὶ σέ. ⁴ ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα* ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ’ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵ ὁ νικῶν οὕτως[‡] περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλειψῶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσῳ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶ ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

⁷ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν Ἰακώβ[‡] ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων[§] καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει*.

⁸ Οἶδά σου τὰ ἔργα— ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσει αὐτήν— ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσῳ τὸ ὄνομά μου. ⁹ ἰδοὺ ἰδὼ[‡] ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται— ἰδοὺ ποιῆσω αὐτοὺς ἵνα ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν[‡] ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνώσιν ὅτι ἐγὼ[§] ἠγάπησά σε. ¹⁰ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² ὁ νικῶν ποιῆσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ’ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ,

‡ 2:22 μετανοήσωσιν Treg NA28 RP] μετανόησουσιν WH § 2:27 συντρίβεται WH Treg NA28] συντριβήσεται RP * 3:2 ἔμελλον ἀποθανεῖν WH Treg NA28] ἔμελλες ἀποβάλλειν RP † 3:2 τὰ Treg NA28 RP] - WH ‡ 3:3 ἤξω WH Treg NA28] + ἐπὶ σε RP § 3:3 γνῶς WH NA28 RP] γνώση Treg * 3:4 ἔχεις ὀλίγα WH Treg NA28] ὀλίγα ἔχεις RP † 3:5 οὕτως WH Treg NA28] οὕτος RP ‡ 3:7 Δαυὶδ WH Treg NA28] τοῦ Δαυὶδ RP § 3:7 καὶ κλείων WH Treg NA28] αὐτὴν εἶ μὴ ὁ ἀνοίγων RP * 3:7 ἀνοίγει WH Treg NA28] ἀνοίξει RP † 3:9 διδῶμι WH Treg NA28] δίδωμι RP ‡ 3:9 ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν WH Treg NA28] ἤξουσιν καὶ προσκυνήσωσιν RP § 3:9 ἐγὼ WH Treg NA28] - RP

ή καταβαίνουσα * ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. 13 ὁ ἔχων οὐκ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἄμην, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἄληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ·

15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἢ ἢ ζεστός.

16 οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. 17 ὅτι ἄλλοι λέγουσιν ὅτι Πλουσίός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρεῖαν ἔχω,

18 συμβουλευέω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσοῖον πεπωρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἐγχερίσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. 19 ἐγὼ ὄσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. 20 ἰδοὺ ἔσθηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 21 ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. 22 ὁ ἔχων οὐκ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· Ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα 2 εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, 3 καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὄρασει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἵρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὄρασει σμαραγδίνῳ. 4 καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου ἑπτὰ ἄγγελοι ἕστασαν, καὶ ἐπὶ τοὺς ἑπτὰ ἄγγελους ἕστασαν ἑπτὰ σφραγίδες, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. 5 καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἄστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἃ εἰσὶν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνῃ ὁμοία κρυστάλλῳ.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν· 7 καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχων ὅμοιον ἄνθρωπον ὡς ἄνθρωπον, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ· 8 καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἑνὸς αὐτῶν ἔχων ἄνα πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· Ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 καὶ ὅταν ἴδῃς τοὺς ἑπτὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ ἑκκοί

* 3:12 καταβαίνουσα WH Treg NA28] καταβαίνει RP † 3:14 καὶ Treg NA28 RP] + ὁ WH ‡ 3:16

οὔτε WH Treg NA28] οὐ RP § 3:17 ὅτι WH Treg NA28] - RP * 3:17 οὐδὲν WH Treg NA28] οὐδενός RP † 3:17 καὶ WH Treg NA28] + ὁ RP ‡ 3:18 παρ' ἐμοῦ χρυσοῦν WH Treg NA28] χρυσοῖον παρ' ἐμοῦ RP § 3:18 ἐγχερίσαι WH Treg NA28] ἵνα ἐγχερίσῃ RP * 3:19 ζήλευε WH Treg NA28] ζήλωσον RP † 3:20 καὶ NA28 RP] - WH Treg * 4:2 εὐθέως WH Treg NA28] καὶ εὐθέως RP † 4:3 καὶ ὁ καθήμενος WH Treg NA28] - RP ‡ 4:3 ὅμοιος ὄρασει σμαραγδίνῳ WH Treg NA28] ὁμοίως ὄρασει σμαραγδίνῳ RP § 4:4 θρόνοι WH Treg RP] θρόνους NA28 * 4:4 θρόνους WH Treg NA28] + τοὺς RP † 4:4 ἐν Treg NA28 RP] - WH ‡ 4:5 ἃ WH NA28] αἱ Treg; αὐτοῦ αἱ RP § 4:5 τὰ WH Treg NA28] - RP * 4:7 ἔχων WH Treg NA28] ἔχον RP † 4:7 τὸ πρόσωπον ὡς WH Treg NA28] πρόσωπον RP ‡ 4:8 καθ' ἐν WH NA28 RP] ἕκαστον Treg § 4:8 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP * 4:8 ἔχων WH Treg NA28] ἔχον RP † 4:9 δώσουσιν WH Treg NA28] δώσιν RP ‡ 4:9 τῷ θρόνῳ Treg NA28] τοῦ θρόνου WH RP

τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· ¹¹ Ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν [§] λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ* πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

5

¹ Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἕσωθεν καὶ ὄπισθεν* κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. ² καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρῦσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Τίς ἄξιος[†] ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; ³ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ ὀυρανῷ[‡] οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ [§] ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴ καὶ ἐγὼ* ἔκλαιον πολὺ ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό· ⁵ καὶ εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μὴ κλαίει· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυὶδ, ἡ ἀνοῖξαι[†] τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ.

⁶ Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἔσθηκός[‡] ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων [§] κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἱ* εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ἀπεσταλμένοι[†] εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷ καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸ καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν αἱ[‡] προσευχαὶ τῶν ἁγίων· ⁹ καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ [§] ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, ¹⁰ καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν* καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύουσιν[†] ἐπὶ τῆς γῆς.

¹¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα[‡] φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ [§] πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχύον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. ¹³ καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ ὀυρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης* καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα[†] ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ[‡] καὶ τῷ ἁρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [§] ¹⁴ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον* Ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

§ 4:11 ἡμῶν WH Treg NA28] + ὁ ἅγιος RP * **4:11** τὰ WH Treg NA28] - RP * **5:1** ὄπισθεν WH Treg NA28] ἔξωθεν RP † **5:2** ἄξιος WH Treg NA28] + ἐστιν RP ‡ **5:3** οὐρανῷ WH Treg NA28] + ἄνω RP **§ 5:3** οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ WH Treg NA28] οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε RP * **5:4** ἐγὼ WH Treg RP] - NA28 † **5:5** ἀνοῖξαι WH Treg NA28] ὁ ἀνοίγων RP ‡ **5:6** ἐσθηκός WH NA28 RP] ἐσθηκός Treg **§ 5:6** ἔχων WH Treg NA28] ἔχον RP * **5:6** οἱ WH Treg NA28] ἄ RP † **5:6** ἀπεσταλμένοι WH Treg NA28] ἀποστελλόμενα RP ‡ **5:8** αἱ WH Treg NA28] - RP **§ 5:9** θεῷ WH NA28] + ἡμᾶς Treg RP * **5:10** βασιλείαν WH Treg NA28] βασιλεῖς RP † **5:10** βασιλεύουσιν WH Treg] βασιλεύουσιν NA28 RP ‡ **5:11** ἤκουσα WH Treg NA28] + ὡς RP **§ 5:12** καὶ WH Treg NA28] + τὸν RP * **5:13** θαλάσσης Treg NA28] + ἐστὶν WH RP † **5:13** πάντα WH Treg NA28] πάντας RP ‡ **5:13** τῷ θρόνῳ NA28] τοῦ θρόνου WH Treg RP **§ 5:13** αἰώνων WH Treg NA28] + Ἀμήν RP * **5:14** ἔλεγον WH Treg NA28] λέγοντα τὸ RP

6

1 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἐπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἐνός ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς: Ἔρχου† 2 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἴνα νικήσῃ.‡

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν§, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος: Ἔρχου. 4 καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθιμένῳ ἐπ’ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς ἢ καὶ ἴνα ἀλλήλους ἰσφάζουσιν† καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος: Ἔρχου. καὶ εἶδον‡ καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 καὶ ἤκουσα ὡς §φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν: Χοινίξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες ἢ κριθῶν* δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα ἢ φωνὴν† τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος: Ἔρχου‡ 8 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει ἢ μετ’ αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη ἢ αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. §†

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν ἢ μαρτυρίαν‡ ἢν εἶχον. 10 καὶ ἔκραζαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες: Ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἔρρηθη αὐτοῖς ἴνα ἢ ἀναπαύσονται §ἔτι χρόνον ἢ μικρόν* ἔως ἢ πληρωθῶσιν† καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν‡ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἢ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἢ ἀποκτενεσθαι §ὡς καὶ αὐτοί.

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας* ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, 13 καὶ οἱ ἄστερες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς σικὴ ἢ βάλλει† τοὺς δλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, 14 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλοῦσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δούλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. 16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις: Πέσετε ἐφ’ ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθιμένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, 17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἢ μεγάλη τῆς ὀργῆς ἢ αὐτῶν‡ καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

* 6:1 ὅτε WH Treg NA28] ὅτι RP † 6:1 Ἔρχου WH Treg NA28] + καὶ ἰδε RP ‡ 6:2 εἶδον καὶ WH Treg NA28] - RP § 6:3 σφραγίδα τὴν δευτέραν WH Treg NA28] δευτέραν σφραγίδα RP * 6:4 καὶ WH Treg NA28] - RP † 6:4 σφάζουσιν WH Treg NA28] σφάζωσιν RP ‡ 6:5 εἶδον WH Treg NA28] ἰδε RP § 6:6 ὡς WH Treg NA28] - RP * 6:6 κριθῶν WH Treg NA28] κριθῆς RP † 6:7 φωνὴν WH Treg NA28] - RP ‡ 6:7 Ἔρχου WH Treg NA28] + καὶ ἰδε RP § 6:8 εἶδον καὶ WH Treg NA28] - RP * 6:8 μετ’ αὐτοῦ WH Treg NA28] αὐτῷ RP † 6:8 αὐτοῖς WH Treg NA28] αὐτῷ RP ‡ 6:9 μαρτυρίαν WH Treg NA28] + τοῦ ἀρνίου RP § 6:11 ἀναπαύσονται WH Treg NA28] ἀναπαύσονται RP * 6:11 μικρόν WH Treg NA28] - RP † 6:11 πληρωθῶσιν WH Treg NA28] πληρώσωσιν Treg RP ‡ 6:11 αὐτῶν WH Treg NA28] + καὶ RP § 6:11 ἀποκτενεσθαι WH Treg NA28] ἀποκτενεσθαι RP * 6:12 ἐγένετο μέλας WH Treg NA28] μέλας ἐγένετο RP † 6:13 βάλλει WH Treg NA28] βαλοῦσα RP ‡ 6:17 αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτοῦ RP

7

1 Ἐμετὰ* τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν† δένδρον. 2 καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 3 λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι‡ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν§ τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἑσφραγισμένοι* ἐκ πάσης φυλῆς υἰῶν Ἰσραὴλ·

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἑσφραγισμένοι†

ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,

6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Νεφθαλίμ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Μανασσὴ δώδεκα χιλιάδες,

7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ δώδεκα χιλιάδες,

8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,‡

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν δώδεκα χιλιάδες ἑσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμήσαι ἑαυτὸν§ οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες* ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες† ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· 10 καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῶ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἄρνιῳ. 11 καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσαρῶν ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 12 λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχύς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνας εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; 14 καὶ εἶρηκα‡ αὐτῶ· Κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν ἑαυτὰς§ ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἄρνιου. 15 διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου* τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθημένος ἐπὶ τοῦ θρόνου* σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. 16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ† διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, 17 ὅτι τὸ ἄρνιον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ‡ αὐτούς, καὶ ὀδηγήσει§ αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

* 7:1 Μετὰ WH NA28] καὶ μετὰ Treg RP † 7:1 πᾶν WH NA28] τι Treg RP ‡ 7:3 ἄχρι WH Treg NA28] + οὐ RP § 7:4 ἑκατὸν WH Treg NA28] + καὶ RP * 7:4 ἐσφραγισμένοι WH Treg NA28] ἐσφραγισμένων RP † 7:5 ἐσφραγισμένοι WH Treg NA28] ἐσφραγισμένοι RP ‡ 7:8 ἐσφραγισμένοι WH Treg NA28] ἐσφραγισμένοι RP § 7:9 αὐτὸν WH Treg NA28] - RP * 7:9 ἐστῶτες WH Treg NA28] ἐστῶτας RP † 7:9 φοίνικες WH Treg NA28] φοίνικας RP ‡ 7:14 εἶρηκα WH Treg NA28] εἶπον RP § 7:14 αὐτὰς WH Treg NA28] - RP * 7:15 τοῦ θρόνου WH Treg NA28] τῷ θρόνῳ RP † 7:16 οὐδὲ WH Treg NA28] οὐδ' οὐ RP ‡ 7:17 ποιμανεῖ WH Treg NA28] ποιμαίνει RP § 7:17 ὀδηγήσει WH Treg NA28] ὀδηγεῖ RP

8

1 Καὶ ὅταν* ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμῶριον. 2 καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστῆκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ ἵνα ἴδωσι† ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἶληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοίμασαν ἑαυτοὺς‡ ἵνα σαλπίσωσιν.

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δευτέρος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα ἑπιρῖσκαίομενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, 9 καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν* κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν†

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.

11 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ἑὶ* Ἀψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνησαν.

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς§, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ ἑτοῖς κατοικοῦντας* ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9

1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. 2 καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου ἑμεγάλης* καὶ ἔσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. 3 καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. 4 καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν‡ τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων§ 5 καὶ ἐδόθη ἑαυτοῖς* ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασιανισθῶσιν† μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασιανισμὸς αὐτῶν ὡς βασιανισμὸς σκορπίου, ὅταν

* 8:1 ὅταν WH Treg NA28 | ὅτε RP † 8:3 δώσει WH Treg NA28 | δώσει RP ‡ 8:6 αὐτοὺς WH | αὐτοὺς Treg NA28; ἑαυτοὺς RP § 8:8 πυρὶ WH Treg NA28] – RP * 8:9 τῶν WH Treg NA28] – RP † 8:9 διεφθάρησαν WH Treg NA28 | διεφθάρη RP ‡ 8:11 ὁ WH NA28 RP] – Treg § 8:12 ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς WH Treg NA28] | τὸ τρίτον αὐτῆς ἡ ἡμέρα μὴ φάνη RP * 8:13 τοὺς κατοικοῦντας WH Treg NA28] | τοὺς κατοικοῦσιν RP * 9:2 μεγάλης WH Treg NA28] | καιομένης RP † 9:2 ἐσκοτώθη WH NA28] | ἐσκοτίσθη Treg RP ‡ 9:4 ἀδικήσουσιν WH NA28] | ἀδικήσωσιν Treg RP § 9:4 μετώπων WH Treg NA28] | + αὐτῶν RP * 9:5 αὐτοῖς Treg NA28] | αὐταῖς WH RP † 9:5 βασιανισθῶσιν WH Treg NA28] | βασιανισθῶσιν RP

παίση ἄνθρωπον. ⁶ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ ῥευγεί[‡] ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν[§].

⁷ Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἠτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ^{*}, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ⁸ καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, ⁹ καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. ¹⁰ καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορπίους καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν[†] ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ¹¹ ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν[‡] ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν[§] τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

¹² Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπήλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

¹³ Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν^{*} κεράτων τοῦ θουσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ¹⁴ λέγοντα[†] τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵ καὶ[‡] ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἕναυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππικοῦ[§] δισμυριάδες^{*} μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὄρασει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ¹⁸ ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἕκ[†] τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοια ὄφεισιν[‡] ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

²⁰ Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, ῥοῦδ[§] μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν^{*} τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδωλα τὰ χρυσοῦ καὶ τὰ ἀργυροῦ καὶ τὰ χαλκῶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὐτε βλέπειν ἴδύναται[†] οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων[‡] αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10

¹ Καὶ εἶδον ἄλλον^{*} ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν[†] αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον[‡] ἠνεωγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐδύνημον ἐπὶ τῆς γῆς,

‡ 9:6 ρευγεί WH Treg NA28] φεύζεται RP § 9:6 ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν WH Treg NA28] ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος RP * 9:7 ὅμοιοι χρυσοῦ WH Treg NA28] χρυσοῖ RP † 9:10 ἡ ἐξουσία αὐτῶν WH Treg NA28] ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ RP ‡ 9:11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν WH Treg NA28] ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν RP § 9:11 καὶ ἐν WH Treg NA28] ἐν δὲ RP * 9:13 τῶν WH Treg NIV] + τεσσάρων RP NA28 † 9:14 λέγοντα WH Treg NA28] λέγουσαν RP ‡ 9:15 καὶ αὐτῶν WH Treg NA28] + εἰς τὴν RP § 9:16 ἵππικῶ WH Treg NA28] ἵππου RP * 9:16 δισμυριάδες WH NA28] δύο μυριάδες Treg; μυριάδες RP † 9:18 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP ‡ 9:19 ὄφεισιν WH Treg NA28] ὄφειων RP § 9:20 οὐδὲ NA28] οὐ WH RP; οὔτε Treg * 9:20 προσκυνήσουσιν WH Treg NA28] προσκυνήσωσιν RP † 9:20 δύνανται WH Treg NA28] δύναται RP ‡ 9:21 φαρμάκων WH NA28] φαρμακείων Treg RP * 10:1 ἄλλον WH Treg NA28] - RP † 10:1 τὴν κεφαλὴν WH Treg] τῆς κεφαλῆς NA28 RP ‡ 10:2 βιβλαρίδιον WH Treg NA28] βιβλίον RP

3 και ἔκραξεν φωνῆ μεγάλη ὡσπερ λέων μυκάται. και ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. 4 και ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ, ἤμελλον γράφειν· και ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ, και μὴ αὐτὰ γράψῃς. 5 και ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης και ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, 6 και ᾤμωσεν Στῶ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανόν και τὰ ἐν αὐτῷ και τὴν γῆν και τὰ ἐν αὐτῇ και τὴν θάλασσαν και τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται. 7 ἄλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, και ἔτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους* τοὺς προφήτας.

8 Και ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν ᾠλοῦσαν† μετ' ἐμοῦ και ᾠέγουσαν‡ Ὑπαγε λάβε τὸ βιβλίον§ τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης και ἐπὶ τῆς γῆς. 9 και ᾠπῆλθα* πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλιάρδιον† και λέγει μοι· Λάβε και κατάφαγε αὐτό, και πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 και ἔλαβον τὸ βιβλιάρδιον‡ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου και κατέφαγον αὐτό, και ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· και ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου.

11 Και λέγουσίν μοι· Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς † και § ἔθνεσιν και γλώσσαις και βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11

1 Και ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ᾠ᾽Εγειρε* και μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ και τὸ θυσιαστήριον και τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. 2 και τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν† τοῦ ναοῦ ἔβαλε ᾠ᾽ἔξωθεν, και μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, και τὴν πόλιν τὴν ἅγιαν πατήσουσιν μῆνας ᾠ᾽τεσσεράκοντα‡ δύο. 3 και δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, και προφητεῦσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα, † περιβεβλημένοι § σάκκους.

4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι και αἱ δύο λυχνίαὶ αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ᾠ᾽ἐστῶτες* 5 και εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν και κατεθίει τοὺς ἔθρουοις αὐτῶν· και εἴ τις ᾠ᾽θελήσῃ αὐτοὺς† ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. 6 οὗτοι ἔχουσιν ᾠ᾽τὴν ἔξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν‡, ἵνα μὴ υἱὲτος βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, και ἔξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα και πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν §.

7 Και ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιῆσει μετ' αὐτῶν πόλεμον και νικήσει αὐτοὺς και ἀποκτενεῖ αὐτούς. 8 και τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα και Αἴγυπτος, ὅπου και ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. 9 και † βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν και φυλῶν και γλωσσῶν και ἔθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς † και ἡμῖς, και τὰ πτώματα

§ 10:6 ὡμωσεν RP] + ἐν WH Treg NA28 * 10:7 ἑαυτοῦ δούλους WH Treg NA28] δούλους αὐτοῦ RP † 10:8 λαλοῦσαν WH Treg NA28] λαλοῦσα RP ‡ 10:8 λέγουσαν WH Treg NA28] λέγουσα RP § 10:8 βιβλίον WH Treg NA28] βιβλιάρδιον RP * 10:9 ἀπῆλθα WH NA28] ἀπῆλθον Treg RP † 10:9 βιβλιάρδιον WH Treg NA28] βιβλιάρδιον RP ‡ 10:10 βιβλιάρδιον WH Treg NA28] βιβλίον RP § 10:11 και WH Treg NA28] + ἐπὶ RP * 11:1 ᾠ᾽Εγειρε WH Treg NA28] ᾠ᾽Εγειραι RP † 11:2 ἔξωθεν WH Treg NA28] ἔξω RP ‡ 11:2 τεσσεράκοντα Treg] + και WH NA28 RP § 11:3 περιβεβλημένοι NA28 RP] περιβεβλημένους WH Treg * 11:4 ἐστῶτες WH Treg NA28] ἐστῶσαι RP † 11:5 θελήσῃ αὐτοὺς WH NA28] αὐτοὺς θελήσῃ Treg; θέλει αὐτοὺς RP ‡ 11:6 τὴν ἔξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν WH Treg NA28] τὸν οὐρανόν ἔξουσίαν κλεῖσαι RP § 11:6 ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν WH Treg NA28] ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ RP * 11:9 και WH Treg NA28] – RP

αυτῶν οὐκ ἀφίουσιν[†] τεθῆναι εἰς μνημα. **10** καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται[‡] καὶ δῶρα πέμπουσιν[§] ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφηταὶ ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσηλθεν ἐν αὐτοῖς^{*}, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν[†] ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. **12** καὶ ἤκουσαν[‡] φωνῆς μεγάλης[§] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης^{*} αὐτοῖς· Ἐνάβατε[†] ὧδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. **13** καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ[‡] ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσον, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἴδου ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη[§] ἔρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλα ἐν τῷ οὐρανῷ λέγοντες^{*} Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι[†] ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, **17** λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. **18** καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργὴ σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλους[‡], καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἠνοίγη ὁ Ἕναὸς τοῦ θεοῦ[†] ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὥφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ^{*} ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμός[†] καὶ χάλαια μεγάλη.

12

1 Καὶ σημεῖον μέγα ὥφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, **2** καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα· καὶ κράζει^{*} ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. **3** καὶ ὥφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἴδου δράκων μέγας πυρρός[†], ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, **4** καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτούς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκη τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. **5** καὶ ἔτεκεν υἴον, ἄρσεν[‡] ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. **6** καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν

† **11:9** ἀφίουσιν WH Treg NA28] ἀφήσουσιν RP ‡ **11:10** εὐφραίνονται WH Treg NA28] εὐφρανθήσονται RP § **11:10** πέμπουσιν WH Treg NA28] δώσουσιν RP * **11:11** ἐν αὐτοῖς WH Treg NA28] εἰς αὐτούς RP † **11:11** ἐπέπεσεν WH Treg NA28] ἔπεσεν RP ‡ **11:12** ἤκουσαν WH Treg NA28] ἤκουσα RP § **11:12** φωνῆς μεγάλης WH Treg NA28] φωνὴν μεγάλην RP * **11:12** λεγούσης WH Treg NA28] λέγουσαν RP † **11:12** Ἐνάβατε WH Treg NA28] Ἐνάβητε RP ‡ **11:13** ὥρα WH Treg NA28] ἡμέρα RP § **11:14** ἴδου ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη WH Treg NA28] ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἴδου RP * **11:15** λέγοντες WH NA28] λέγουσαι Treg RP † **11:16** θεοῦ καθήμενοι WH NA28] θεοῦ οἱ κάθηται Treg; θρόνου τοῦ θεοῦ καθήμενοι RP ‡ **11:18** τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους WH Treg NA28] τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις RP § **11:19** ὁ WH Treg NA28] - RP * **11:19** αὐτοῦ WH Treg NA28] τοῦ κυρίου RP † **11:19** καὶ σεισμός WH Treg NA28] - RP * **12:2** καὶ κράζει WH NA28] κράζει Treg; ἔκραζεν RP † **12:3** μέγας πυρρός WH NA28] πυρρὸς μέγας Treg RP ‡ **12:5** ἄρσεν WH Treg NA28] ἄρρενα RP

ξηρμον, όπου έχει εκεί τόπον ήτοιμασμένον ἄπο^ς τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἑρέψωσιν* αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ† τοῦ πολεμήσαι μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἴσχυσεν‡ οὐδὲ τόπος εὐρέθη ἑαυτῶν§ ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 καὶ ἐβλήθη ὁ* δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην— ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ’ αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ ἑκατόντην† τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν ἑαυτοῦ‡ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, ἰοῖς οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τῆν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν*, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενά. 14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναίκα ἑκατόντην† δύο πτέρυγες τοῦ αἵματος τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται‡ ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναίκος ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 καὶ ἐβόηθησεν ἡ γῆ τῇ γυναίκα, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναίκα, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι ὅλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. 18 καὶ ἑστάθη§ ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

13

1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα* βλασφημίας. 2 καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἔσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη. καὶ ἔθαυμάσθη‡ ὅλη ἡ γῆ§ ὀπίσω τοῦ θηρίου, 4 καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν* τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς ἔδύναται† πολεμήσαι μετ’ αὐτοῦ;

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας‡ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἑξουσία§ ποιῆσαι μῆνας ἑτεσεράκοντα* δύο. 6 καὶ ἠνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς

§ 12:6 ἀπὸ WH Treg NA28] ὑπὸ RP * 12:6 τρέψωσιν WH NA28] τρέφουσιν Treg; ἐκτρέψωσιν RP † 12:7 τοῦ WH Treg NA28] – RP ‡ 12:8 ἴσχυσεν WH NA28 RP] ἴσχυσαν Treg § 12:8 αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῶ RP * 12:9 ὁ WH Treg NA28] – RP † 12:10 κατήγωρ WH NA28] κατήγορος Treg RP ‡ 12:10 αὐτοῦ WH NA28] αὐτῶν Treg RP § 12:12 οἱ NA28] – WH Treg RP * 12:12 τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν WH Treg NA28] τῇ γῆ καὶ τῇ θαλάσσει RP † 12:14 αὶ WH Treg NA28] – RP ‡ 12:14 ὅπου τρέφεται WH Treg NA28] ὅπως τρέφεται RP § 12:18 ἐστάθη WH Treg NA28] ἐστάθη RP * 13:1 ὀνόματα WH Treg RP NA28] ὄνομα NIV † 13:3 ὡς WH Treg NA28] ὡσεῖ RP ‡ 13:3 ἔθαυμάσθη WH Treg NA28] ἔθαύμασεν RP § 13:3 ὅλη ἡ γῆ WH NA28 RP] ἐν ὅλη τῇ γῆ Treg * 13:4 ὅτι ἔδωκεν WH Treg NA28] τῷ δεδωκότι RP † 13:4 δύναιτο WH Treg NA28] δύνάτος RP * 13:5 βλασφημίας WH Treg NA28] βλασφημίαν RP § 13:5 ἐξουσία WH Treg NA28] + πόλεμον RP * 13:5 τεσεσεράκοντα Treg RP] + καὶ WH NA28

βλασφημίας†πρὸς τὸν θεόν, βλασφημήσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικήσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ καὶ προσκυνήσουσιν ἑαυτὸν*πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδ' οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἑαυτοῦ* ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσαφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

⁹ Εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω. ¹⁰ εἴ τις ἔχεις αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν† ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι*αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

¹¹ Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ†ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν* τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπευθῆ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹³ καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ† ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς‡ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ πλανᾷ ἑαυτὸς*κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει* τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν†. ¹⁵ καὶ ἐδόθη ἑαυτῷ*δοῦναι πνεῦμα† τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα* καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καὶ ποιήσῃ ἵνα ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. ¹⁶ καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα ἰδῶσιν†αὐτοῖς χάραγμα*ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ἵνα μὴ τις†δύνηται ἰσαγοράσαι ἢ πωλήσῃ αἰ μὴ ὅ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹⁸ ὧδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· καὶ ὁ ἀριθμὸς ἑαυτοῦ*ἑξακόσιοι ἐξήκοντα ἕξ†.

14

¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἶδον τὸ ἀρνίον ἑστὸς* ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ†ἐκάτον τεσερακόντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ² καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα ὡς κιθαριῶδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. ³ καὶ ἄδουσιν ἑαυτῶ*ὠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσαρῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ὠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσερακόντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι

† **13:6** βλασφημίας WH Treg NA28] βλασφημίαν RP ‡ **13:8** αὐτὸν WH Treg NA28] αὐτῷ RP § **13:8** οὐ WH Treg NA28] ὦν RP * **13:8** αὐτοῦ WH Treg NA28] - RP † **13:10** εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν WH NA28] εἰς αἰχμαλωσίαν Treg; ἔχει αἰχμαλωσίαν RP ‡ **13:10** ἀποκτανθῆναι NA28] ἀποκτενεῖ δεῖ WH Treg RP § **13:12** ποιεῖ WH Treg NA28] ἐποιεῖ RP * **13:12** προσκυνήσουσιν WH Treg NA28] προσκυνήσωσιν RP † **13:13** ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ WH Treg NA28] καὶ πῦρ ἵνα RP ‡ **13:13** καταβαίνειν εἰς WH Treg NA28] καταβαίνειν ἐπὶ RP § **13:14** τοὺς WH Treg NA28] + ἐμοὺς τοὺς RP * **13:14** ὃς ἔχει WH Treg NA28] ὁ εἶχεν RP † **13:14** τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν WH Treg NA28] καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρης RP ‡ **13:15** αὐτῷ Treg NA28 RP] αὐτῇ WH § **13:15** δοῦναι πνεῦμα WH Treg NA28] πνεῦμα δοῦναι RP * **13:15** ἵνα WH Treg NA28] - RP † **13:16** ἰδῶσιν WH Treg NA28] δῶσωσιν RP ‡ **13:16** χάραγμα WH Treg NA28] χαράγματα RP § **13:17** δύνηται WH Treg NA28] δύναται RP * **13:18** αὐτοῦ WH NA28] + ἐστὶν Treg RP † **13:18** ἐξακόσιοι ἐξήκοντα ἕξ WH NA28] ἐξακόσια ἐξήκοντα ἕξ RP; χξς' Treg * **14:1** ἐστὸς WH Treg NA28] ἐστῆκος RP † **14:1** αὐτοῦ WH Treg NA28] + ἀριθμὸς RP ‡ **14:3** ὡς WH Treg NA28] - NIV RP

ἀπὸ τῆς γῆς. ⁴ οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗτοι [§]οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ* οὗτοι† ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, ⁵ καὶ ἔν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη‡ ψεῦδος· ἄμωμοί [§]εἰσιν.

⁶ Καὶ εἶδον ἄλλον* ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίαι· ἐπὶ τὸς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, ⁷ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε τὸν ἑθόν‡ καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι [§] τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὕδατων.

⁸ Καὶ ἄλλος δευτέρος ἄγγελος† ἠκολούθησεν λέγων· Ἔπεσεν, ἔπεσεν‡ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἣ [§]ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

⁹ Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῦς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκρασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθῆσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἁγγέλων ἁγίων* καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ¹¹ καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

¹² Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

¹³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγουσῆς· Γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. ναί, λέγει† τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται‡ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ γὰρ [§]ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

¹⁴ Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν* ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. ¹⁵ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισσον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶ καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης† τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

¹⁷ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. ¹⁸ καὶ ἄλλος ἄγγελος‡ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ [§]ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ* μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ λέγων· Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. ²⁰ καὶ

§ 14:4 οὗτοι WH Treg NA28] + εἰσιν RP * 14:4 ὑπάγει NA28 RP] ὑπάγει WH Treg † 14:4 οὗτοι WH Treg NA28] + ὑπὸ Ἰησοῦ RP ‡ 14:5 ἐν ... αὐτῶν οὐχ εὐρέθη WH Treg NA28] οὐχ εὐρέθη ἐν ... αὐτῶν RP § 14:5 ἄμωμοί WH NA28] + γὰρ Treg RP * 14:6 ἄλλον WH Treg NA28] - RP † 14:6 ἐπὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 14:7 θεόν WH Treg NA28] κύριον RP § 14:7 τῷ ποιήσαντι WH Treg NA28] αὐτὸν τὸν ποιήσαντα RP * 14:7 καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP † 14:8 δευτέρος ἄγγελος WH Treg RP] ἄγγελος δευτέρος NA28 ‡ 14:8 ἔπεσεν WH Treg NA28] - RP § 14:8 ἡ WH Treg NA28] - RP * 14:10 ἁγγέλων ἁγίων WH Treg NA28] τῶν ἁγίων ἁγγέλων RP † 14:13 ναί, λέγει WH Treg NA28] λέγει Naí RP ‡ 14:13 ἀναπαήσονται WH Treg NA28] ἀναπαύσονται RP § 14:13 γὰρ WH Treg NA28] δὲ RP * 14:14 υἱὸν WH NA28] υἱῷ Treg RP † 14:16 τῆς νεφέλης WH Treg NA28] τὴν νεφέλην RP ‡ 14:18 ἄγγελος Holmes WH marg] + ἐξῆλθεν WH Treg NA28 RP § 14:18 ὁ WH NA28] - Treg RP * 14:18 φωνῇ WH Treg NA28] κρουγῇ RP

επατήθη ή ληνός ξεωθεν τής πόλεως, και εξήλθεν αίμα έκ τής ληνου άχρι τών χαλινών τών ίπων από σταδίων χιλίων εξακοσίων.

15

1 Καί εϊδον άλλο σημεϊον έν τῷ ουρανῷ μέγα και θαυμαστόν, άγγέλους έπτά έχοντας πληγάς έπτά τās έσχάτας, ότι έν αύταις έτελέσθη ό θυμός του θεου.

2 Καί εϊδον ως θάλασσαν ύάλινην μεμιγμένην πυρί, και τούς νικώντας έκ του θηρίου και έκ τής εϊκόνας αύτου και έκ του άριθμου του όνόματος αύτου έστώτας επί την θάλασσαν την ύάλινην, έχοντας κιθάρας του θεου. 3 και άδουσιν την ψόδην Μωϋσεώς του δούλου του θεου και την ψόδην του άρνιου λέγοντες· Μεγάλα και θαυμαστά τὰ έργα σου, κύριε, ό θεός, ό παντοκράτωρ· δίκαιαι και άληθιναι αι όδοί σου, ό βασιλεύς τών 'αίωνων' 4 τίς ου μη 'φοβηθη† κύριε, και 'δοξάσει† το όνομά σου, ότι μόνος 'όςιος § ότι πάντα τὰ έθνη ήξουσιν και προσκυνήσουσιν ένώπιόν σου, ότι τὰ δικαιώματά σου έφανερώθησαν.

5 Καί μετά ταυτα εϊδον, και ήνοιγη ό ναός τής σκηνης του μαρτυριου έν τῷ ουρανῷ, 6 και εξήλθον οι έπτά άγγελιοι οι έχοντες τās έπτά πληγάς έκ του ναου, 'ένδεδυμένοι * λίνον† καθαρόν λαμπρόν και περιεζωσμένοι περι τὰ στήθη ζώνας χρυσās. 7 και έν έκ τών τεσσαρών ζώνων έδωκαν τοις έπτά άγγέλοις έπτά φιάλας χρυσās γεμούσας του θυμου του θεου εις τούς ζώντος εις τούς αιώνων τών αιώνων. 8 και έγεμίσθη ό ναός καπνου έκ τής δόξης του θεου και έκ τής δυνάμεως αύτου, και ουδεις έδύνατο εισελθειν εις τον ναόν άχρι τελεσθώσιν αι έπτά πληγαί τών έπτά άγγέλων.

16

1 Καί ήκουσα 'μεγάλης φωνής* έκ του ναου λεγούσης τοις έπτά άγγέλοις· 'Υπάγετε και 'έκχέετε† τās έπτά φιάλας του θυμου του θεου εις την γην.

2 Καί άπήλθεν ό πρώτος και έξέχεεν την φιάλην αύτου εις την γην· και έγένετο έλκος κακόν και πονηρόν επί τούς ανθρώπους τούς έχοντας το χάραγμα του θηρίου και τούς προσκυνώντας τη εϊκόνι αύτου.

3 Καί ό 'δεύτερος* έξέχεεν την φιάλην αύτου εις την θάλασσαν· και έγένετο αίμα ως νεκρού, και πάσα ψυχή 'ζωής § άπέθανεν 'τὰ* έν τη θαλάσση.

4 Καί ό τρίτος έξέχεεν την φιάλην αύτου εις τούς ποταμούς 'και† τās πηγάς τών ύδάτων· και έγένετο αίμα. 5 και ήκουσα του άγγελου τών ύδάτων λέγοντος· Δίκαιος ει, ό *ών και ό ήν, 'ό όσιος, ότι ταυτα έκρινας, 6 ότι αίμα άγιών και προφητών έξέχεαν, και αίμα αύτοις 'δέδωκας § πιειν· άξιοί εισιν. 7 και ήκουσα του θυσιαστηριου λέγοντος· Ναί, κύριε, ό θεός, ό παντοκράτωρ, άληθιναι και δίκαιαι αι κρίσεις σου.

8 Καί ό 'τέταρτος* έξέχεεν την φιάλην αύτου επί τον ήλιον· και έδόθη αυτῷ καυματίσαι 'τους ανθρώπους έν πυρί†. 9 και έκαυματίσθησαν οι άνθρωποι καύμα μέγα· και 'έβλασφήμησαν† το όνομα του θεου του έχοντος 'την § Σεξουσιαν επί τās πληγάς ταύτας, και ου μετενόησαν δοϋναι αυτῷ δόξαν.

* 15:3 αιώνων WH NIV] έθνων Treg RP NA28 † 15:4 φοβηθη WH Treg NA28] + σε RP ‡ 15:4 δοξάσει WH Treg NA28] δοξάση RP § 15:4 όσιος WH Treg NA28] άγιος RP * 15:6 ένδεδυμένοι WH Treg NA28] οι ήσαν ένδεδυμένοι RP † 15:6 λίνον NA28 RP] λιθον WH Treg * 16:1 μεγάλης φωνής WH NA28] φωνής μεγάλης Treg RP † 16:1 εκχέετε WH NA28] εκχάετε Treg RP ‡ 16:3 δεύτερος WH Treg NA28] + άγγελος RP § 16:3 ζωής WH Treg NA28] ζωσα RP * 16:3 τὰ WH Treg NA28] - RP † 16:4 και WH Treg NA28] + εις RP ‡ 16:5 ό WH NA28 RP] - Treg § 16:6 δέδωκας WH Treg NA28] έδωκας RP * 16:8 τέταρτος WH Treg NA28] + άγγελος RP † 16:8 τούς ανθρώπους έν πυρί WH Treg NA28] έν πυρί τούς ανθρώπους RP ‡ 16:9 έβλασφήμησαν WH Treg NA28] + οι άνθρωποι RP § 16:9 την WH Treg NA28] - RP

10 Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἔμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν * ποταμὸν τὸν μέγαν ἔτον Εὐφράτην· καὶ ἐξηρανόθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. 13 καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα ἑτρία ἀκάθαρτα† ὡς βάτραχοι· 14 εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας‡ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος— 15 Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσημοσύνην αὐτοῦ— 16 καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραῖστί Ἀρμαγεδών.

17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα— καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἔκ Στουῦ ναοῦ* ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· Γέγονεν— 18 καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ†, καὶ σεισμός ἐγένετο‡ μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο § ἐπὶ τῆς γῆς τηλικούτος σεισμός οὗτω μέγας, 19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν· καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· 20 καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. 21 καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17

1 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἐπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὕδατων* πολλῶν, 2 μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 καὶ ἀπήνεγκεν με εἰς ἔρημον ἐν πνευμάτι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὄνόματα βλασφημίας, ἔχων‡ κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ* καὶ λίθω τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγματῶν καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγματῶν τῆς γῆς. 6 καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ.

Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα· 7 καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Διὰ τί θαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναίκος καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα· 8 τὸ θηρίον δ' εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει‡ καὶ θαυμασθήσονται § οἱ

* 16:12 τὸν WH Treg NA28] - RP † 16:13 τρία ἀκάθαρτα WH Treg NA28] ἀκάθαρτα τρία RP ‡ 16:14 ἡμέρας WH Treg NA28] + ἐκείνης RP § 16:17 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 16:17 ναοῦ WH Treg NA28] + τοῦ οὐρανοῦ RP † 16:18 φωναὶ καὶ βρονταὶ WH Treg NA28] βρονταὶ καὶ φωναὶ RP ‡ 16:18 ἐγένετο WH Treg NA28] - RP § 16:18 ἄνθρωποι ἐγένοντο WH] οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο RP; ἄνθρωπος ἐγένετο Treg NA28 * 17:1 ὕδατων WH Treg NA28] τῶν ὑδατῶν τῶν RP † 17:3 γέμοντα WH NA28] γέμον τὰ Treg; γέμον RP ‡ 17:3 ἔχων WH NA28] ἔχον Treg RP § 17:4 καὶ WH Treg NA28] - RP * 17:4 χρυσίῳ WH NA28 RP] χρυσοῦ Treg † 17:6 καὶ WH Treg NA28] - RP ‡ 17:8 ὑπάγει WH NA28] ὑπάγειν Treg RP § 17:8 θαυμασθήσονται WH NA28] θαυμάσονται Treg RP

κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται ‘τὸ ὄνομα* ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων ‘τὸ θηρίον ὅτι ἦν† καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.

9 Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ’ αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσίν· 10 οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον ‘αὐτὸν δεῖS μείναι, 11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν. καὶ ‘αὐτὸς* ὄγδοός ἐστιν καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 οὗτοι μίαν ‘γνώμην ἔχουσιν†, καὶ‡ τὴν δύναμιν ‘καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδώσιν. 14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

15 Καὶ λέγει μοι· Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσίν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. 16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτήν καὶ ‘γυμνήνS καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτήν κατακαύσουσιν ἐν πυρὶ· 17 ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι ‘μίαν γνώμην* καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι ‘τελεσθῆσονται† οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. 18 καὶ ἡ γυνὴ ἦν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. 2 καὶ ἔκραξεν ἐν* ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· Ἐπεσον, Ἐπεσον! βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον ‘δαιμονίων* καὶ φυλακῆ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακῆ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου ‘καὶ φυλακῆ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτουS καὶ μεμισημένου, 3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς ‘πέπτωκαν* πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ’ αὐτῆς ἔπρηνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στῆρῶνος αὐτῆς ἐπλόυτησαν.

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλον φωνῆν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Ἐξέλθατε† ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς‡, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· 5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. 6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ ‘διπλώσατεS† τὰ* διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· 7 ὅσα ἐδόξασεν αὐτήν καὶ ἐστῆρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος, ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὲ ἴδω. 8 διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.

* 17:8 τὸ ὄνομα WH Treg NA28] τὰ ὀνόματα RP † 17:8 τὸ θηρίον ὅτι ἦν WH Treg NA28] ὅτι ἦν τὸ θηρίον RP ‡ 17:9 ἑπτὰ εἰσίν WH Treg NA28] εἰσίν ἑπτὰ RP S 17:10 αὐτὸν δεῖ WH Treg NA28] δεῖ αὐτὸν RP * 17:11 αὐτὸς WH NA28 RP] οὗτος Treg † 17:13 γνώμην ἔχουσιν WH Treg NA28] ἔχουσιν γνώμην RP ‡ 17:13 καὶ WH Treg NA28] + τὴν RP S 17:16 γυμνήν WH Treg NA28] + ποιήσουσιν αὐτήν RP * 17:17 μίαν γνώμην WH Treg NA28] γνώμην μίαν RP † 17:17 τελεσθῆσονται WH Treg NA28] τελεσθῶσιν RP * 18:2 ἐν WH Treg NA28] – RP † 18:2 ἔπεσον WH NA28] – Treg RP ‡ 18:2 δαιμονίων WH Treg NA28] δαιμόνων RP S 18:2 καὶ φυλακῆ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου NA28] – WH Treg NIV RP * 18:3 πέπτωκαν WH Treg RP] πέπωκαν NA28 † 18:4 Ἐξέλθατε WH Treg NA28] ἔξελεθε RP ‡ 18:4 ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς WH NA28] ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου Treg RP S 18:6 διπλώσατε WH Treg NA28] + αὐτῇ RP * 18:6 τὰ WH Treg NA28] – RP

9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ’ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἔσθηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλῶν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν† ἐπ’ αὐτήν* ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, 12 γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν§ καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας* καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, 13 καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον† καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σμιδάλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα‡, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωματῶν, καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων. 14 καὶ ἡ ὥρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς§ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπόλωτο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι* οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν†. 15 οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ’ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, 16 λέγοντες‡ Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ κερχρωμένη§ χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίτῃ* 17 ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν 18 καὶ ἔκραξαν† βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; 19 καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραξαν* κλαίοντες καὶ πενθοῦντες§ λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἐπλουτήσαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.

20 Εὐφραίνου ἐπ’ αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλινον* μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· Οὕτως ὀρημάτι βληθήσεται Βαβυλῶν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔτι. 22 καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, 23 καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστάνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, 24 καὶ ἐν αὐτῇ αἵμα† προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

19

1 Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· Ἀλληλουϊά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις* τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 2 ὅτι ἀληθινὰ

† 18:11 κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν WH Treg NA28] κλαύσουσιν καὶ πενήσουσιν RP ‡ 18:11 αὐτήν WH Treg NA28] αὐτῆ RP § 18:12 μαργαριτῶν WH Treg NA28] μαργαρίτου RP * 18:12 πορφύρας WH Treg NA28] πορφυροῦ RP † 18:13 καὶ ἄμωμον WH Treg NA28] – RP ‡ 18:13 κτήνη καὶ πρόβατα WH Treg NA28] πρόβατα καὶ κτήνη RP § 18:14 σου τῆς ... ψυχῆς WH Treg NA28] τῆς ... ψυχῆς σου RP * 18:14 οὐκέτι WH NA28 RP] – Treg † 18:14 οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν WH Treg NA28] αὐτὰ οὐ μὴ εὐρῆς RP ‡ 18:16 λέγοντες WH Treg NA28] καὶ λέγοντες RP § 18:16 κερχρωμένη Treg RP] + ἐν WH NA28 * 18:16 μαργαρίτῃ WH Treg NA28] μαργαρίτας RP † 18:18 ἔκραξαν WH] ἔκραζον Treg NA28 RP ‡ 18:19 ἔκραξαν WH] ἔκραζον Treg NA28 RP § 18:19 πενθοῦντες WH Treg NA28] + καὶ RP * 18:21 μύλινον WH NA28] μύλον Treg RP † 18:24 αἶμα WH Treg NA28] αἵματα RP * 19:1 δόξα καὶ ἡ δύναμις WH Treg NA28] δύναμις καὶ ἡ δόξα RP

καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἔφθειρεν[†] τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. ³ καὶ δευτέρον εἶρηκαν[‡] Ἀλληλουϊά· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ⁴ καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ ἑκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ[§] λέγοντες· Ἀμήν, Ἀλληλουϊά.

⁵ Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· Αἰνεῖτε τῷ θεῷ^{*} ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ[†] οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶ καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λέγοντων[‡] Ἀλληλουϊά, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος, ὁ θεός[§] ὁ παντοκράτωρ. ⁷ χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεν^{*} καὶ δώσωμεν[†] τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἤλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοιμασεν ἑαυτήν, ⁸ καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσιον λαμπρὸν[‡] καθαρόν, τὸ γὰρ βύσσιον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.

⁹ Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. ¹⁰ καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν[§] Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστίν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

¹¹ Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν πιστὸς καλούμενος^{*} καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² οἱ δὲ ὄφθαλμοὶ αὐτοῦ[†] φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων[‡] ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, ¹³ καὶ περιβεβλημένος ἰμάτιον βεβαμμένον[§] αἷματι, καὶ κέκληται^{*} τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ’ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσιον λευκὸν καθαρόν. ¹⁵ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία[‡] ὀξεία, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁶ καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἰμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

¹⁷ Καὶ εἶδον ἕνα[§] ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν^{*} φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· Δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ¹⁸ ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ αὐτῶν[†] καὶ[‡] σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. ¹⁹ καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν[§] πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ’ αὐτοῦ ὁ^{*}

† 19:2 ἔφθειρεν WH Treg NA28] διέφθειρεν RP ‡ 19:3 εἶρηκαν WH Treg NA28] εἶρηκεν RP § 19:4 τῷ θρόνῳ WH Treg NA28] τοῦ θρόνου RP * 19:5 τῷ θεῷ WH Treg NA28] τὸν θεὸν RP † 19:5 καὶ Treg NA28 RP] - WH ‡ 19:6 λεγοντων WH Treg NA28] λέγοντες RP § 19:6 θεός Holmes WH marg] + ἡμῶν WH Treg NA28 RP * 19:7 ἀγαλλιώμεν WH Treg NA28] ἀγαλλιώμεθα RP † 19:7 δώσωμεν WH] δώσωμεν NA28; δῶμεν Treg RP ‡ 19:8 λαμπρὸν WH Treg NA28] + καὶ RP § 19:10 μαρτυρία WH Treg NA28] + τοῦ RP * 19:11 πιστὸς καλούμενος WH Treg] καλούμενος πιστὸς NA28 RP † 19:12 αὐτοῦ WH Treg RP] + ὡς NA28 ‡ 19:12 ἔχων WH Treg NA28] + ὀνόματα γεγραμμένα καὶ RP § 19:13 βεβαμμένον Treg NA28 RP] βεραντισμένον WH * 19:13 κέκληται WH Treg NA28] καλεῖται RP † 19:14 τὰ WH NA28 RP] - Treg ‡ 19:15 ρομφαία WH Treg NA28] + δίστομος RP § 19:17 ἕνα WH Treg NA28] - RP * 19:17 ἔκραξεν Treg RP] + ἐν WH NA28 † 19:18 αὐτῶν NA28 RP] αὐτοῦ WH Treg ‡ 19:18 καὶ WH Treg NA28] τε καὶ RP § 19:19 τὸν WH Treg NA28] - RP * 19:20 μετ’ αὐτοῦ ὁ WH Treg NA28] ὁ μετ’ αὐτοῦ RP

ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς ἧτης καιομένης† ἐν θείῳ. ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20

¹ Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ² καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος*, ὅς ἐστιν Διάβολος καὶ ὁ Ἅστανᾶς† καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴπλανῆσῃ† ἐτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ ἴλυθῆναι αὐτὸν* μικρὸν χρόνον.

⁴ Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ ἡχίλια† ἔτη. ⁵ οἱ* λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ⁶ μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύουσιν μετ' αὐτοῦ ἡχίλια§ ἔτη.

⁷ Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Ἅστανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸ καὶ* ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ ἡ Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν* ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ⁹ καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν† τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ§ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. ¹⁰ καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθῆσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

¹¹ Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθημενον ἐπ' αὐτοῦ*, οὗ ἀπὸ τοῦ† προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῦ. ¹² καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹³ καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς. οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός† ἐστὶν, ἡ λίμνη τοῦ πυρὸς. ¹⁵ καὶ εἶ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ§ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς.

† 19:20 τῆς καιομένης WH Treg NA28] τὴν καιομένην RP * 20:2 ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος WH Treg NA28] τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον RP † 20:2 Ἅστανᾶς WH Treg NA28] + ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην RP ‡ 20:3 πλανῆση WH Treg NA28] πλανᾶ RP § 20:3 μετὰ WH Treg NA28] καὶ μετὰ RP * 20:3 λυθῆναι αὐτὸν WH NA28] αὐτὸν λυθῆναι Treg RP † 20:4 χίλια WH Treg NA28] τὰ χίλια RP ‡ 20:5 οἱ WH NA28] καὶ οἱ Treg RP § 20:6 χίλια RP] τὰ χίλια WH Treg NA28 * 20:8 καὶ WH NA28] + τὸν Treg RP † 20:8 αὐτῶν WH Treg NA28] - RP ‡ 20:9 ἐκύκλευσαν WH NA28] ἐκύκλωσαν Treg RP § 20:9 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ WH NA28] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Treg; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ RP * 20:11 ἐπ' αὐτοῦ WH] ἐπ' αὐτόν NA28 RP; ἐπάνω αὐτοῦ Treg † 20:11 τοῦ WH Treg NA28] - RP ‡ 20:14 θάνατος ὁ δεύτερός WH NA28 RP] δεύτερός θάνατος Treg § 20:15 τῇ βίβλῳ WH Treg NA28] τῷ βιβλίῳ RP

21

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. 2 καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 3 καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ἑθρόνου* λεγούσης· Ἴδου ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ἑλασίου αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται, 4 καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἔκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι.* τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· Ἴδου ἑκαὶνὰ ποιῶ πάντα†. καὶ λέγει‡ Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ§ εἰσιν. 6 καὶ εἶπέν μοι· Ἐγένον. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ἦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.* 7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. 8 τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἄπιστοις† καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

9 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, τῶν γεμόντων‡ τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν ἑνύμφην τὴν γυναῖκα § τοῦ ἀρνίου. 10 καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν* τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὁμοίως λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι χρυσταλλίζοντι. 12 ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν† ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα ἃ ἔστιν‡ τῶν δώδεκα φυλῶν§ υἱῶν Ἰσραὴλ. 13 ἀπὸ ἀνατολῆς* πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. 14 καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων† θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. 16 καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον‡ τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίου§ δώδεκα χιλιάδων* τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἔστιν. 17 καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἔστιν ἀγγέλου. 18 καὶ ἡ ἐνδὼμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασις, καὶ ἡ πόλις χρυσοῖον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. 19 οἱ† θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασις, ὁ δεύτερος σάπφιρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ

* 21:3 θρόνου WH NA28] οὐρανοῦ Treg RP † 21:3 λαοὶ WH Treg NA28] λαὸς RP ‡ 21:3 μετ' αὐτῶν ἔσται WH Treg] ἔσται μετ' αὐτῶν RP; μετ' αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεὸς NA28 § 21:4 ἐκ WH Treg NA28] ἀπὸ RP * 21:4 ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NA28 RP † 21:5 καινὰ ποιῶ πάντα WH Treg NA28] πάντα καινὰ ποιῶ RP ‡ 21:5 λέγει WH NA28] + μοι Treg RP § 21:5 πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ WH Treg NA28] ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ RP * 21:6 Γέγοναν, ἐγὼ WH] Γέγοναν ἐγὼ εἰμι Treg NA28; Γέγονα RP † 21:8 ἀπίστοις WH Treg NA28] + καὶ ἁμαρτωλοῖς RP ‡ 21:9 τῶν γεμόντων WH Treg NA28] γεμούσας RP § 21:9 νύμφην τὴν γυναῖκα WH Treg NA28] γυναῖκα τὴν νύμφην RP * 21:10 πόλιν WH Treg NA28] + τὴν μεγάλην RP † 21:12 τοῖς πυλῶσιν WH NA28 RP] τοὺς πυλῶνας Treg ‡ 21:12 ἔστιν WH] + τὰ ὀνόματα Treg NA28; + ὀνόματα RP § 21:12 φυλῶν WH Treg NA28] + τῶν RP * 21:13 ἀνατολῆς WH Treg NA28] ἀνατολῶν RP † 21:14 ἔχων WH Treg NA28] ἔχον RP ‡ 21:16 ὅσον WH Treg RP] + καὶ NA28 § 21:16 σταδίου Treg RP] σταδίων WH NA28 * 21:16 χιλιάδων WH Treg NA28] + δώδεκα RP † 21:18 καὶ WH NA28] + ἦν Treg RP ‡ 21:19 οἱ WH NA28 RP] καὶ οἱ Treg

τέταρτος σμάραγδος, ²⁰ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάzion, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος· ²¹ καὶ οἱ δώδεκα πυλώνες δώδεκα μαργαρίται, ἀνά εἰς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνός μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεία τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής.

²² Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρνιον. ²³ καὶ ἡ πόλις οὐ χρειάν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. ²⁴ καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν [§] εἰς αὐτήν· ²⁵ καὶ οἱ πυλώνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νύξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, ²⁶ καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ἰσχυρῶν *βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου.

22

¹ Καὶ ἔδειξέν μοι ἱεὸν *ὑδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου ² ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς· καὶ τὸ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ζύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἄποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ζύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. ³ καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δούλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ καὶ νύξ οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ οὐκ ἔχουσιν χρειάν [§] φωτὸς *λύχνου καὶ ἱεὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίζει ἐπὶ αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

⁶ Καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ *κύριος, ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν, ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν ταχείᾳ· ⁷ καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

⁸ Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. ⁹ καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

¹⁰ Καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ¹¹ ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δικαίος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

¹² Ἴδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναί ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔστιν αὐτοῦ. ¹³ ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ἰω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

§ **21:24** τὴν δόξαν αὐτῶν WH Treg NA28] αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν RP * **21:27** ποιῶν Holmes WHmarg] ὁ ποιῶν WH Treg NA28; ποιοῦν RP * **22:1** ποταμὸν WH Treg NA28] + καθαρὸν RP † **22:2** ἀποδιδοῦν WH NA28] ἀποδιδούς Treg RP ‡ **22:5** ἔτι WH Treg NA28] ἐκεῖ RP § **22:5** οὐκ ἔχουσιν χρειάν WH Treg NA28] χρειάν οὐκ ἔχουσιν RP * **22:5** φωτὸς WH Treg NA28] - RP † **22:5** φῶς WH] φωτὸς Treg NA28 RP ‡ **22:5** ἐπ' WH Treg NA28] - RP § **22:6** εἶπέν WH Treg NA28] λέγει RP * **22:6** ὁ WH Treg NA28] - RP † **22:11** ῥυπαρευθήτω RP] ῥυπανθήτω WH Treg NA28 ‡ **22:12** ἐστὶν WH Treg NA28] ἔσται RP § **22:13** ἡ WH NA28 RP] - Treg * **22:13** τὸ WH NA28 RP] - Treg

¹⁴ Μακάριοι οἱ ἑπύθοντες τὰς στολὰς αὐτῶν[†], ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσεέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ¹⁵ ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φάρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

¹⁶ Ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς, ὁ πρωῖνός. ¹⁷ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἔρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· Ἔρχου· καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

¹⁸ Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει[‡] ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ¹⁹ καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ[§] ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

²⁰ Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· Ναί· ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν· ἔρχου* κύριε Ἰησοῦ.

²¹ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ[†] μετὰ πάντων[‡]

[†] 22:14 πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν WH Treg NA28] ποιούντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ RP ‡ 22:18 ἐπιθήσει WH Treg NA28] ἐπιθήσει RP § 22:19 ἀφελεῖ WH Treg NA28] ἀφέλοι RP * 22:20 ἔρχου WH Treg NA28] Ναί ἔρχου RP † 22:21 Ἰησοῦ Treg NA28] + Χριστοῦ WH RP ‡ 22:21 πάντων NA28] τῶν ἁγίων WH Treg; τῶν ἁγίων. ἀμήν NIV; πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν RP

Preface

The Society of Biblical Literature, in keeping with its mission to foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), which is freely available in electronic form (<http://sblgnt.com>), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used “standard text” of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a “final” text to be passively accepted rather than a “working” text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New Testament with the “original” text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their

careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Brannan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of critical New Testament research and teaching. Foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition (SBLGNT)*, which is freely available in electronic form (<http://sblgnt.com>), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used “standard text” of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a “final” text to be passively accepted rather than a “working” text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New Testament with the “original” text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve

our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Brannan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of critical New Testament research and teaching.

Errata

The following errata have been corrected in this electronic edition:

Mt 3:16c SBL incorrectly cites RP as reading ἠνεώχθησαν αὐτῷ; it actually reads ἀνεώχθησαν αὐτῷ.

Mt 13:28 SBL cites the RP and NIV readings without accentuation.

Mt 25:1 SBL cites RP as reading αὐτῶν, when the accentuation should be αὐτῶν.

Mt 25:7 SBL cites RP as reading αὐτῶν, when the accentuation should be αὐτῶν.

Mk 1:1 SBL incorrectly cites RP as reading υἱοῦ τοῦ θεοῦ; it actually reads χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ (the apparatus should have a preceding “+”).

Mk 1:13 SBL incorrectly cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Mk 3:19 (3:20 SBL) SBL incorrectly cites RP as reading ἔρχεται; it actually reads ἔρχονται.

Mk 4:37 SBL cites RP as reading γεμίζεσθα; it actually reads γεμίζεσθαι.

Mk 6:33 SBL marks a textual variant on the final αὐτοῖς in the text, but there is no corresponding entry in the apparatus. The entry should indicate that RP adds καὶ συνήλθον πρὸς αὐτόν, while WH, Treg, NIV omit.

Mk 10:4 SBL cites RP as reading Μωϋσῆς; it actually reads Μωσῆς.

Mk 10:47 SBL cites RP as reading υἱός, when the accentuation should be υἱός.

Mk 11:24 SBL cites RP as reading ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε, when the spacing should be ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε.

Lk 6:2 SBL cites RP as reading εἶπαν αὐτοῖς; it actually reads εἶπον αὐτοῖς.

Lk 6:5 SBL cites Treg RP as reading ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σαββάτου; Treg RP actually read ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Lk 9:9 SBL cites RP as reading ὁ Ἡρώδης; it actually reads Ἡρώδης.

Lk 9:56 SBL cites RP as reading υἱός, when the accentuation should be υἱός.

Lk 18:13 SBL cites RP as reading ἔτυπτε; it actually reads ἔτυπεν.

Lk 19:16 SBL cites RP as reading προσηργάσατο; it actually reads προσειργάσατο.

Lk 19:35 SBL cites RP as omitting αὐτῶν; it actually substitutes ἑαυτῶν.

Lk 22:19-20 SBL cites RP as reading ἐκχυννόμενον; it actually reads ἐκχυνόμενον.

Lk 22:49 SBL cites RP as reading εἶπαν αὐτῷ; it actually reads εἶπον αὐτῷ.

Jn 1:39 SBL cites RP as reading ἦλθαν; it actually reads ἦλθον.

Jn 4:21 SBL cites RP as reading πιστευσέ; it actually reads πιστευσόν.

Jn 5:10 SBL cites RP as reading κράβαττον; it actually reads κράβατον.

Jn 6:44 SBL cites RP as reading ἐμέ and Treg as reading με; RP actually reads με, and Treg actually reads ἐμέ.

Jn 8:29 SBL cites RP as reading ὁ πατήρ; RP actually reads μόνον ὁ πατήρ (the apparatus should have a preceding “+”).

Jn 8:41 SBL cites RP as reading Εἶπαν; it actually reads Εἶπον.

Jn 10:13 SBL cites RP as reading Ὅδε; it actually read Ὁ δέ.

Jn 10:32 SBL cites RP as reading λιθάζετε ἐμέ; it actually reads λιθάζετε με.

Jn 14:16 SBL cites RP as reading ἡ μένη; it actually reads μένη (so the “+” should be removed from the RP reading).

Jn 16:32 SBL cites RP as reading νῦν; it actually reads καὶ νῦν (the apparatus should have a preceding “+”).

Ac 4:9 SBL marks a textual variant at the final σέσωσται in the text, but does not record any corresponding variation in the apparatus. All of the cited editions appear to agree here.

Ac 5:19 SBL cites Treg RP as reading ἤνοιξε; Treg RP actually read ἤνοιξεν.

Ac 7:22 SBL cites RP as reading Μωϋσῆς; it actually reads Μωσῆς.

Ac 15:7 SBL cites RP as reading ὑμῖν; it actually reads ἡμῖν.

Ac 15:33 SBL cites RP as reading ἀποστείλαντας αὐτούς ἀποστόλους; it actually reads ἀποστόλους (the “+” should be removed from the RP reading).

Ac 18:3 SBL cites RP as reading ἠργάζετο; it actually reads εἰργάζετο.

Ac 20:3 SBL cites RP as reading ἐπιβουλῆς αὐτῷ αὐτῷ ἐπιβουλῆς; it actually reads αὐτῷ ἐπιβουλῆς (the “+” should be removed from the RP reading).

Ac 21:13 SBL cites RP as reading Ἀπεκρίθη τότε; it actually reads Ἀπεκρίθη τε.

Ac 22:24 SBL cites RP as reading εἰσάγεσθαι; it actually reads ἄγεσθαι.

Ac 23:27 SBL cites RP as reading ἐξειλάμην; it actually reads ἐξειλόμην.

Ro 2:8 SBL cites Treg NIV RP as reading ἀπειθοῦσι; Treg NIV RP actually read ἀπειθοῦσιν.

Ro 7:18 SBL cites RP as reading οὐ οὐχ εὐρίσκω; it actually reads οὐχ εὐρίσκω (the “+” should be removed from the RP reading).

Ro 9:15 SBL cites RP as reading Μωϋσεῖ; it actually reads Μωϋσῆ.

1Co 9:2 SBL cites RP as reading τῆς μου; it actually reads τῆς ἐμῆς.

1Co 14:26 SBL cites RP as reading γλώσσαν ἀποκάλυψιν ἔχει; it actually reads γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν

1Co 16:10 SBL cites RP as reading καγῶ; it actually reads καὶ ἐγώ.

2Co 3:16 SBL cites RP as reading δὲ ἄν; it actually reads δ' ἄν.

Php 3:16 SBL cites RP as reading αὐτοῦ, when the accentuation should be αὐτό.

Php 4:23 SBL cites RP as reading Ἄμην, when the accentuation should be Ἀμήν.

2Th 2:12 SBL cites RP as reading ἅπαντες and Treg as reading πάντες; RP actually reads πάντες, and Treg reads ἅπαντες.

2Th 3:12 SBL cites RP as reading Χριστου, when the accentuation should be χριστοῦ.

Tit 2:4 SBL cites NIV RP as reading σωφρονίζωσι; NIV RP actually read σωφρονίζωσιν.

Heb 4:2 SBL cites RP as reading συγκεκρασμένους; it actually reads συγκεκραμένους. WH also has the orthographic subvariant συνκεκρασμένους.

Heb 12:3 SBL cites RP as reading αὐτόν, when the accentuation should be αὐτόν.

1Pe 3:4 SBL cites RP as reading πραέως; it actually reads πραέος.

1Pe 4:9 SBL incorrectly cites RP as reading γογγυσμοῦ γογγυσμών; it actually reads γογγυσμών (the “+” should be removed from the RP reading).

Re 8:12 SBL cites RP as reading τὸ τρίτον αὐτῆς ἢ ἡμέρα μὴ φάνη; it actually reads τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἢ ἡμέρα.

Re 11:2 SBL cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Re 12:3 SBL cites RP as reading πυρρός; it actually reads πυρός.

Re 13:5 SBL cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Re 13:14 SBL cites RP as reading μαχαίρης; it actually reads μαχαίρας.

Re 18:3 SBL cites RP as reading πέπτωκαν; it actually reads πεπτώκασιν.

SBL does not capitalize the first word of the paragraph in the following references: Mt 13:54; 27:24; Mk 11:25; 12:24; 13:9; Lk 2:33; Ro 11:7; 1Ti 5:23.

Appendix: The SBLGNT in Comparison to ECM

In the Catholic letters, the SBLGNT differs from the ECM at thirty-nine places. These places and the differences are listed below.¹

Ref.	SBLGNT ECM
------	--------------

James

2:4	οὐ διεκρίθητε καὶ οὐ διεκρίθητε
2:14	τί ὄφελος τί τὸ ὄφελος
2:16	τί ὄφελος τί τὸ ὄφελος
4:12	νομοθέτης •ὁ• νομοθέτης
5:4	ἀφυστερημένος ἀπεστερημένος

1 Peter

1:6	δέον δέον ἐστίν
1:6	λυπηθέντες •λυπηθέντας•
1:12	πνεύματι •ἐν• πνεύματι
1:16	γέγραπται ὅτι γέγραπται
1:22	ἐκ καρδίας ἐκ •καθαράς καρδίας•
2:5	θεῶ •τῶ• θεῶ
2:25	ἀλλὰ ἀλλ'
3:1	γυναῖκες •αἱ• γυναῖκες
3:22	θεοῦ •τοῦ• θεοῦ
4:16	ὀνόματι μέρος
5:9	ἐν τῷ κόσμῳ •ἐν κόσμῳ•
5:11	αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰῶνας •

2 Peter

1:9	ἁμαρτημάτων •ἁμαρτιῶν•
2:6	ἀσεβέσιν •ἀσεβεῖν•
2:11	αὐτῶν αὐτῶν παρά κυρίῳ
2:19	τούτῳ καὶ τούτῳ •
2:20	κυρίου κυρίου •ἡμῶν•
3:6	δι' ὧν δι' ὧν
3:10	εὐρεθήσεται οὐχ εὐρεθήσεται
3:16	στρεβλοῦσιν •στρεβλώσουσιν•
3:18	αἰῶνος. ἀμήν αἰῶνος. •

1 John

¹ **o:** Occasionally the ECM places bold dots around certain readings in its text. Sometimes the bold dots signal “alternative readings which were considered of equal value” by the ECM editorial committee, and sometimes they mark instances where “the reasons for the reading in the primary line were regarded as superior, but not sufficiently to rule out with complete confidence the claims of the indicated alternative reading” (ECM, *The Letters of Peter*, 24*). Whenever the ECM readings given below are marked by bold dots in the text, these dots have been duplicated (or adapted as necessary) in the list.

1:7	ἐάν δέ ἐν] ἐάν • ἐν
2:6	περιπατεῖν] οὕτως περιπατεῖν
2:16	ἀλλὰ] ἀλλ'
2:29	ὅτι πᾶς] •ὅτι καί• πᾶς
3:13	μὴ θαυμάζετε] •καί• μὴ θαυμάζετε
3:19	ἐν τούτῳ] Καί ἐν τούτῳ
3:21	μὴ καταγινώσκη ἡμῶν] ἡμῶν μὴ καταγινώσκη
5:10	αὐτῷ] αὐτῷ
5:11	ὁ θεὸς ἡμῖν] •ἡμῖν ὁ θεός•
5:18	αὐτόν] ἑαυτόν

2 John

12	χαρὰ ὑμῶν] χαρὰ ἡμῶν
----	-----------------------

Jude

15	πάντας τοὺς ἀσεβεῖς] πᾶσαν ψυχὴν
16	ἐπιθυμίας αὐτῶν] •ἐπιθυμίας ἑαυτῶν•